

DEMO

(OUD-) VOorzITTERS HEIN, ROEL EN HENRIËTTE OVER

TIEN JAAR JD

VERSCHIJNT 6X PER JAAR
FEBRUARI 1994

CONGRESBIJLAGE ALV 23

'BRINKHORST NIET GESCHIKT VOOR EP'

MILIEU VOLGENS HET BOEDDHISME

FASE DRIE

Eén maand voordat de JD werd opgericht, verscheen de eerste *Demo*. Een blaadje op A5-formaat, met veel typ-, knip- en plakwerk in elkaar gezet. We zijn nu zestig *Demo's*, zeven hoofdredacteurs en tien jaar verder; tijd om terug te blikken. De eerste drie artikelen in deze *Demo* zijn daarom aan het lustrum gewijd. Elders vind je informatie over het lustrumcongres van 16 en 17 april en de lustrumnacht op 4 maart in Amsterdam. Een béétje JD'er mist niets van dit alles!

Ook ik maak van de gelegenheid gebruik eens terug te blikken, op *Demo* natuurlijk. In de *Demo*-geschiedenis zijn ruwweg drie perioden te onderscheiden. *Demo* begon als typisch verenigingsblad, met, dat moet gezegd worden, veel interviews met bekende personen. Het verenigingskarakter zat 'm vooral in de opmaak, de ludieke artikelen en de verwijzingen naar personen en voorvallen die 'outsiders' niet zullen hebben begrepen. Vanaf de vijfde jaargang verscheen *Demo* op A4-formaat, en gaandeweg werd de overgang gemaakt naar fase 2: het kwalitatief hoogwaardig magazine. Een blad met filosofische en literaire zware kost. Zelfs met de verklarende woordenlijsten in de hand, begreep ik, toen net nieuw lid, er weinig van.

Vanaf het moment dat Saskia Daru hoofdredacteur werd (voorjaar 1991), werd de balans tussen de eerste twee fases gevonden: een politiek verenigingsblad. *Demo* werd toegankelijk en voor iedereen interessant, en het grootste compliment: leden begonnen massaal artikelen in te sturen. Wat mij betreft hebben we de huidige opzet van *Demo* aan Saskia te danken.

Natuurlijk is *Demonog* niet volmaakt. Er blijven vaak te veel slordigheden in staan en de lay-out is wat aan de brave kant. Helaas is met de apparatuur op het secretariaat niet veel méér mogelijk. (Terzijde: ik heb het lay-outen ook van Saskia geleerd.)

Er blijft de komende jaren dus nog voldoende te doen voor *Demo*-redacties. En als het nieuwe redactiestatuut, in de congresbijlage van deze *Demo*, nou wordt aangenomen, dan kan er helemaal niets meer mis gaan. Prettig lustrum gewenst!

Christiaan Bonebakker

DEADLINES

DEMO 11.2: 25 FEBRUARI 1994

DEMO 11.3: 29 APRIL 1994

INHOUD

Fase drie	2
Lustruminterview: Hein, Roel en Henriëtte	3
<i>Demo</i> : tien jaar plezier en gebrek aan continuïteit	6
Opa vertelt: het blijft vallen en opstaan	8
Oorlog in Bosnië: doormodderen is het beste	10
Hoe boeiender de politiek, hoe instabieler het land	11
Milieu volgens het boeddhisme	12
Geen plaats voor de jongeren van Leoncavallo	14
Racisme is fout; discussie <i>niet</i> gesloten	16
CD heeft niets te duchten van rationele discussie	17
'Brinkhorst praat alleen met belangrijke mensen'	18
D'emoties	20
Horoscoop	22
<i>Drosophila</i> e66	22
Demogram	23
Gastcolumn: Kleurrijk Utrecht	23
Congresbijlage	24
GATT heeft milieuzusje nodig	32
UptoJDate	33
Markant	40

DEMO

Vrijzinnig-democratisch magazine van de Jonge Democraten nummer 1, jaargang 11 verschijnt 6x per jaar (ISSN 0925-4390)

REDACTIE

Hoofdred.: Christiaan Bonebakker
 Redactie: Pieter Moens
 Maud du Marchie Sarvaas
 Ib Waterreus
 Barbara Naumann
 Mark van Barschot
 Denise Goethals

Druk: Coene BV, Den Haag
 Foto omslag: D. Bosch

REDACTIE-ADRES

Landelijk Secretariaat
 Jonge Democraten
 t.a.v. *Demo*
 Noordwal 10
 2513 EA Den Haag
 tel. 070-3622162

AANLEVERING KOPIJ

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer, en uitsluitend indien zij op flop worden aangeleverd (Macintosh, WP 4.2 of WP 5.1). In overleg met de hoofdredacteur kan hiervan worden afgeweken. Eén *Demo*-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen. Auteurs ontvangen hierover bericht. Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende *Demo* worden geplaatst. (Helaas, geen lollige opmerkingen in de colofon deze keer - CB.)
 Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit *Demo* worden overgenomen.

ABONNEMENTEN

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen *Demo* gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

Drie (oud-) voorzitters aan het woord

TIEN JAAR JD: NOG NET ZO VEEL INSPIRATIE EN BEZIELING ALS IN 1984

In haar geschiedenis versleet de JD zeven voorzitters; Henriëtte de Vos is de achtste. Nu de vereniging tien jaar bestaat, blikt Demo met haar en twee van haar voorgangers terug. Hoe hebben zij de eerste tien jaren van de JD ervaren, en hoe kijken zij op hun voorzitterschap terug?

Christiaan Bonebakker

Hein Jaarsma (31), mede-oprichter en de tweede voorzitter van de JD, is nu wethouder voor D66 in het Amsterdamse stadsdeel Rivierenbuurt. Als Roel van der Poort (27) zijn werkkamer binnenkomt, is het meteen ouwe-jongens-krentenbrood; Roel en Hein kennen elkaar erg goed. Henriëtte (24) vertegenwoordigt de huidige JD-generatie. Zodra zij binnen is, gaat het tweede JD-lustrum-interview van start.

NOOIT LID GEWORDEN

Wanneer zijn jullie lid geworden van de JD?

Roel: 'Ja Hein, wanneer ben jij lid geworden van de JD? Jij hebt toch lidnummer 1?'

Hein: 'Ik ben eigenlijk nooit lid geworden van de JD. Ik ben lid geworden van D66 in 1979. In het najaar van 1983 ben ik in het bestuur van het JOAC (Jongeren-Activeringscentrum van D66, red.) gekozen. Dat bestuur heeft toen binnen een half jaar de JD opgericht.'

Roel: 'Eind '84, begin '85 ben ik lid geworden van de JD. Ik woonde toen in Brabant. Op een goed moment belde een ijverig regiobestuurslid op. Hij vroeg aan mijn vader of hij Van der Poort was, hetgeen zo was, en wat hij van de JD vond. Dat begreep mijn vader niet. Toen het regiobestuurslid uitlegde dat de JD de jongerenorganisatie van D66 was,

sprak mijn vader de historische woorden: "Dat vind ik niks". Toen zei die jongen: "Dan schrijf ik u uit", en mijn vader zei: "Dat is goed". Zo ben ik dus uitgeschreven geraakt. Ik heb het daarvoor een half jaar zonder de JD moeten doen.'

Hein: 'Ik was op dat moment landelijk voorzitter. In Brabant hadden ze toen al het blaadje Brachus, en dat opende met de kop "Schrappen!". Ze hadden na die belronde de helft van de ledenlijst geschrapt en een boze brief naar het landelijk bestuur gestuurd, met de klacht dat het ledenbestand niet klopte. Maar ze waren klaarblijkelijk nogal onnauwkeurig geweest. Het heeft me wel jarenlang achtervolgd, want men kwam er later op terug als kritiekpunt op het functioneren van het landelijk bestuur. Flauwekul natuurlijk.'

En wanneer ben jij lid geworden, Henriëtte?

Henriëtte: 'Ik ben lid geworden in 1989, vier of vijf maanden na de verkiezingen.' *Had je toen al het idee dat je misschien wel voorzitter zou worden?*

Henriëtte: 'Natuurlijk niet! Er zijn volgens mij maar heel weinig mensen die lid worden en denken: ik ga daar eens even een enorme bestuurservaring opdoen.'

Roel: 'Ik had wel de ambitie om iets te gaan doen, hoor. In Brabant was dat wat moeilijk, maar later verhuisde ik naar Groningen en daar was een bloeiend JD-leven. Toen ben ik vrij snel actief geworden.'

Zag jij op dat moment in Roel al een aankomend voorzitter, Hein?

Roel: 'Hein kan zich de eerste ontmoeting niet eens herinneren!'

Hein: 'Jij wel, dan?'

Roel: 'Ik weet het nog precies. Het was in het zaaltje van het PPK-Groningen, oktober 1986. Ik ben toen in de pauze naar Hein toegegaan. Ik wilde me even voorstellen, maar dat heeft blijkbaar geen indruk gemaakt.'

Hein: 'Ik kan me Roel daar inderdaad niet herinneren. Ik denk dat Roel zichzelf heeft

ontdekt en op een gegeven moment voelde dat hij klaar was voor het voorzitterschap. In Henriëtte zag ik, toen zij voorzitter van Amsterdam was, wél een potentieel JD-voorzitter. Het was dan ook prima om te horen dat zij indertijd kandidaat was. Dat vond ik een hele logische stap. Dat heb ik haar ook gezegd.'

ONAANGENAME HOEVEELHEID TIJD

Wat zijn de belangrijkste veranderingen die de JD de afgelopen tien jaar heeft doorgemaakt?

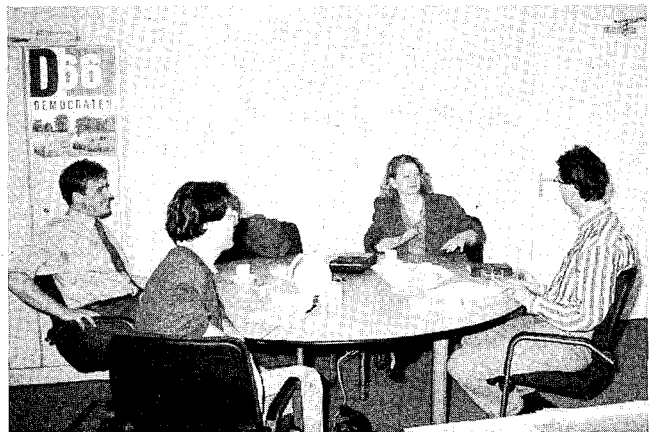
Henriëtte: 'Er zijn nu veel meer middelen om dingen mee te doen. In het begin was het bestuur ook bezig met secretariële taken. Dat kost natuurlijk heel veel tijd, die je niet aan andere dingen, zoals ledenwerving en politiek, kunt besteden. Nu hebben we een secretariaat met een eigen medewerker. Dat maakt de vereniging stabiel. Ook als er eens een slecht bestuur zit, krijgen nieuwe leden kennismakingspakketten en krijgen de afdelingen ledenlijsten. Voor de continuïteit van de vereniging is dat heel belangrijk.'

Hein: 'Nou, informatiepakketjes gingen er bij ons ook wel uit, hoor. En ik heb heel wat uurtjes achter de computer gezeten om de ledenadministratie bij te werken.'

Henriëtte: 'Precies, dat bedoel ik.'

Hein: 'Dat hoeft nu inderdaad niet meer. Maar ik denk dat een landelijk-bestuurslidmaatschap nog steeds, zoals wij het uitdrukten, bij tijd en wijle een onaangename hoeveelheid tijd kost.'

Is de vereniging ook in andere opzichten veranderd?

V.l.n.r. Roel van der Poort, Christiaan Bonebakker (interviewer), Henriëtte de Vos en Hein Jaarsma. (foto: D. Bosch)

Hein: 'In de beginjaren konden we vrij efficiënt besluiten nemen. De laatste jaren is die besluitvaardigheid veel minder. Het laatste congres viel wel mee, maar we hebben echt een lange tijd gehad dat er te weinig sturing was om tot een standpunt te komen.'

Heeft dat niet te maken met de inhoudelijke kwaliteit van de voorstellen?

Hein: 'Het blijkt inderdaad dat goede voorstellen, zoals de resolutie over medische ethiek (in 1990, red.), wèl door het congres worden aangenomen. Dus mis-

Roel: 'Ik vind de JD blijvend inspirerend, ookal word ik wat ouder'. (foto: D. Bosch)

schien waren de voorstellen wel slechter. Of voorbereid door te kleine clubjes die te weinig voeling hadden met de vereniging.'

Henriëtte: 'Ja, ik denk dat het ook met dat laatste te maken heeft. Ik heb een tijdje in de CPZ (Commissie Politieke Zaken, red.) gezeten, en steeds moesten we tegen de werkgroepen zeggen: ga nou met je resolutie, vóórdat die af is, het land in. Op die manier creëer je een draagvlak. Heel vaak ging dat toch mis. En als de resolutie dan klaar was, bleek dat de leden het er helemaal niet mee eens waren. Zo had je de mensen al tegen de haren ingestreken vóórdat het stuk behandeld werd.'

Hein: 'Wat zeker niet veranderd is, zijn de aanwezigen op een congres. Dat zijn altijd dezelfde soort mensen geweest, dezelfde mix van ervaren en onervaren mensen, verspreid over het hele land. Dáár kan het niet aan liggen. Dan moet het dus aan de inhoud van de voorstellen liggen.'

Zijn de mensen nog net zo bevlogen als in het begin?

Hein: 'Ja, dat geloof ik wel. Er zit nog net zo veel inspiratie en bezieling in als in 1984.'

Roel: 'Laatst moest ik een spreekvaardigheidstraining verzorgen voor de afdeling Drachten. Dan word je van de trein gehaald door iemand met wie je - dat is

altijd het grappige van de JD - al heel snel een leuk contact hebt. Nadat je een half uur door de bush-bush hebt gereden, kom je in een zaaltje in Drachten terecht. Daar zitten dan vijftien mensen te popelen om iets te doen, om inhoud te geven aan hun JD-lidmaatschap. Dat is niet anders dan in de tijd dat ik begon. Dat enthousiasme is hetzelfde gebleven. Als je dan in de trein terug zit, denk je: het is toch jammer dat ik geen 24 meer ben. Dan krijg je een beetje heimwee. Want D66 is in dat opzicht natuurlijk toch minder leuk.'

Henriëtte: 'Ja, véél minder leuk!'

Hein: 'Ik heb geen heimwee, ik heb het allemaal wel gezien. Ik vind een JD-congres niet meer inspirerend. Wel de babbels in de marge met iedereen. Dan denk ik: ja, verdomd zeg, hartstikke leuk.'

Roel: 'Niet meer inspirerend? Je kunt inspiratie hebben omdat je zelf kunt leren, maar op een goed moment komt er een omslagpunt dat je, het klinkt wat christelijk, iets voor een ander kunt betekenen. Dat je anderen kunt vormen. In die zin vind ik de JD blijvend inspirerend, ookal word ik wat ouder.'

TWEEDUIZEND LEDEN

Na een goede start is de JD de laatste jaren eigenlijk niet gegroeid.

Roel: 'Ja, de echte groeistuijp is inderdaad uitgebleven. Dat is jammer, omdat ik zelf de overtuiging heb dat we de grens van tweeduizend leden moeten kunnen halen. Een paar keer was het moment daar. Ik denk bijvoorbeeld - om eens zelfkritisch te zijn - dat ik me, een half jaar nadat ik voorzitter was geworden (medio 1990 dus, red.), misschien sterker had moeten maken om die push naar tweeduizend leden te geven. Ik denk dat het op dat moment gekund had, en ik denk dat het nog steeds kan. D66 scoort natuurlijk als een gek, en dat moet je verzilveren.'

Henriëtte: 'Je kunt zoiets wel zeggen als voorzitter of als landelijk bestuur, en je kunt je er heel hard voor maken, maar als je merkt dat veel afdelingen eigenlijk wel tevreden zijn met het aantal leden dat ze hebben, dan lukt het niet.'

Roel: 'Maar dan is de vraag: waar laat je je door regeren?'

Henriëtte: 'Dat vind ik wel heel makkelijk gezegd.'

Roel: 'Als je als bestuur niks vindt, dan gebeurt er ook niks. Je moet een idee hebben wat je wilt bereiken en er ook voor gaan.'

Hein: 'Ik vind dat we te veel blijven steken in het intellectuele en het studentikoze. Maar die discussie speelt al tien jaar, hoor. Wij hadden in onze tijd al hele populaire campagnes, met makkelijk toegankelijke folders om brede groepen aan te spreken, en tóch trokken ook wij die

studentikoze groep aan. Maar je zou op die lijn door moeten gaan, met agressief en, inderdaad, enigszins oppervlakkig campagnevoeren om nieuwe groepen binnen te halen.'

Henriëtte: 'Wat denk je dan dat er nu gebeurt? Het afgelopen jaar zijn er met afdelingen campagneplannen gemaakt, er zijn drie trainingen geweest, waar gemiddeld dertig mensen van afdelingen waren. Al die plannen worden op 15 januari gepresenteerd. Daar wordt een grote dag van gemaakt om mensen te laten merken dat het leuk is om campagne te voeren. Nou kan je dat allemaal niet genoeg vinden, maar het is wel de eerste aanzet. Er staat niet voor niets in het beleidsplan dat er tweeduizend leden moeten komen.'

MIJLPAAL

Wat waren de hoogtepunten tijdens jullie voorzitterschappen?

Hein: 'Ik heb het idee dat het een aaneenschakeling van hoogtepunten is geweest. Dat begon natuurlijk met het oprichtingscongres. Dat was een enorme belevenis. Daar hadden we hard naartoe gewerkt, en het was uitermate prettig voor iedereen die daarbij betrokken was, dat dat slaagde. Dat was een klein jaar later bij WVC de subsidie binnensleepten was ook een enorme mijlpaal. In één klap waren we uit de financiële problemen.'

Hein: 'Ik heb geen heimwee. Ik heb het allemaal wel gezien'. (foto: D. Bosch)

Het dieptepunt was zeker het congres in november 1986, waar je met je bestuur werd weggestuurd.

Hein: 'Slechte dingen verdwijnen altijd uit mijn geheugen. Natuurlijk was het op dat moment een heel groot dieptepunt. Ik vond het ook absoluut onterecht. Het congres keurde het tot dan toe gevoerde beleid af, terwijl het volstrekt conform de jaarplannen was. Het beleid was dus bij voorbaat door het congres goedgekeurd, en dat hadden we naar mijn stellige overtuiging ook goed uitgevoerd.'

Hard feelings?

Hein: 'Ach, een vervelend gevoel houdt je er natuurlijk wel aan over. En het is slecht geweest voor de vereniging. Dat heeft de JD ook gemerkt: de twee daaropvolgende jaren waren niet de succesjaren van de JD.'

De hoogtepunten van het voorzitterschap van Roel.

Roel: 'Mijn hoogtepunten vielen niet allemaal onder mijn voorzitterschap, maar wel in de tijd dat ik in het bestuur zat. Nota bene: vier jaar, het langst zittende bestuurslid ooit. Maar dit geheel terzijde.'

Hein: 'Dat ligt eraan hoe je rekent, Roel. Als je mijn half jaartje JOAC meetelt, kom ik ook aan de vier jaar.'

Roel: 'In ieder geval ben ik het langstzittende JD-bestuurslid geweest. Maar ik weet niet of het ter zake doet; het kan ook tégen je pleiten. Maar goed, het eerste hoogtepunt was het eerste lustrumcongres in 1989; dat was zeer geslaagd. Verder heb ik een einde kunnen maken aan het debat wat nou belangrijker is: scholing en vorming of politiek. Beide elementen worden nu, voor zover ze niet samen gaan, op hun waarde geschat. En het internationale werk heeft eindelijk de juiste plaats binnen de JD gekregen, geïntegreerd met alle andere activiteiten. In politiek opzicht beschouw ik als hoogtepunt dat onder mijn bestuur het werk is gedaan voor het Paars Regeerakkoord. Ik beschouw de tijd dat ik in het bestuur zat als de beste tijd uit mijn leven. Ik had er geen dag van willen missen.'

Waren er ook dieptepunten?

Roel: 'Ik vind het nog steeds jammer dat het jaar 1987 nodig is geweest. De JD zat toen helemaal in een dip. Ik kan me nog herinneren dat ik met Erik Hordijk op de JD-zolder kwam en er stapsels post lagen. Nu we tien jaar bestaan is het goed om er bij stil te staan dat er ook periodes zijn geweest dat er geen enthousiaste mensen waren.'

Henriëtte, heb jij al hoogte- en dieptepunten mogen meemaken?

Henriëtte: 'De meeste hoogtepunten moeten natuurlijk nog komen: het lustrumcongres en de campagnes rond de verkie-

Henriëtte: 'Het is natuurlijk niet leuk om gekozen te worden op een congres waar het hele bestuur wordt weggestuurd.' (foto: D. Bosch)

zingen. Wat ik al wel een hoogtepunt vond, was dat we de laatste keer een heel leuk congres hebben gehad. Dat hadden we ook nodig. Het is natuurlijk niet leuk om gekozen te worden op een congres waar hethet hele bestuur wordt weggestuurd (april 1993, red.). Er zijn allemaal leuke mensen voor in de plaats gekomen en het is ook heel goed gegaan, maar het begin was niet echt leuk. Daarom moest het volgende congres in ieder geval goed gaan, er moesten standpunten ingenomen worden, er moesten discussies zijn en de sfeer moest goed zijn. En dat is gelukt.'

BUITENWERELD

Wordt de JD door de buitenwereld serieus genomen?

Henriëtte: 'Door sommige buitenwerelden wel en door andere niet.'

Roel: 'Je wordt serieus genomen als je jezelf ook serieus neemt.'

Hein: 'Ja, maar: schoenmaker hou je bij je leest, dat is ook het verhaal. Uiteraard moet je jezelf serieus nemen, maar over sommige dingen moet je gewoon je mond houden of er niet mee naar buiten treden. Maar dingen waar je goed in bent, daarmee mag je best mee de boer op gaan. Als het bijvoorbeeld over jongerenzaken gaat. En Paars was ook een goed voorbeeld.'

Dus niet: de JD waarschuwt China voor

de allerlaatste keer?

Henriëtte: 'Nee, dat heeft geen zin. Hoewel Peter Ras met Tibet heeft bereikt dat er zo langzamerhand steeds meer naar wordt geluisterd, door het ministerie bijvoorbeeld. Zo zie je maar: als je ergens wat vanaf weet, kun je best bepaalde dingen teweeg brengen.'

Hein: 'De Joegoslavië-motie op het D66-lustrumcongres (november 1991, red.) kwam duidelijk uit de JD. Wij hadden al jarenlang gediscussieerd over dat soort onderwerpen. Wij konden daarom met recht wat bijdragen aan D66.'

Henriëtte: 'D66 heeft een paar maanden geleden ook expliciet gevraagd of we een reactie op het verkiezingsprogramma wilden schrijven en dat met de hele fractie bespreken. Dat kwam geheel van hun zijde. Dat vind ik wel een positieve ontwikkeling.'

NIET AARZELEN, MAAR DÓEN

Tot slot: is er iets dat jullie willen zeggen tegen mensen die net een paar maanden lid zijn van de JD?

Henriëtte: 'Politiek is niet iets abstracts dat in Den Haag zit, ook al lijkt dat zo. Politiek kom je dagelijks tegen. Daarom is het zo interessant om erover te discussiëren en om er iets mee te doen. Je leert daar ontzettend veel van en het is leuk.'

Hein: 'Nieuwe leden moeten niet aarzelen, maar dóen. Zich aanmelden voor activiteiten, lid worden van besturen, wat dan ook; gewoon bezig gaan en dan denk ik dat de rest daar vanzelf uit volgt. Laat je inspireren door al die andere meer of minder mallote jongeren die bij de JD rondlopen en zorg dat je ook zelf daar een ontzettend leuke tijd in hebt.'

Roel: 'Laat je bevangen door het vrijzinnig virus!'

JD-VOORZITTERS

Paul Hulst	maart 1984 - november 1984
Hein Jaarsma	november 1984 - november 1986
Steven Pieters	november 1986 - november 1987
Erik Hordijk	november 1987 - november 1989
Roel van der Poort	november 1989 - november 1991
Mark van Barschot	november 1991 - oktober 1992
Ruud van den Brink	oktober 1992 - april 1993
Henriëtte de Vos	april 1993 - ?

Bij *Demo* duurt het leven niet zo lang

TIEN JAAR PLEZIER EN GEBREK AAN CONTINUÏTEIT

Niet alleen de JD viert zijn tweede lustrum. Ook *Demo* heeft een decennium achter de rug; tien jaargangen waarin zestig *Demo's* verschenen. Stijn Verbeek, free-lance tekstschrijver en al vele jaren redactielid van de *Democraat*, nam ze allemaal door en laat er zijn licht over schijnen. Tien jaar *Demo* door de ogen van een 'oude' democraat.

Stijn Verbeek

Het eerste nummer verscheen in februari 1984, het jongste nummer voor dit jubileumnummer is van november 1993. Tien jaargangen *Demo*! Mijn oog valt op de laatste regels van de laatste pagina van het laatstverschenen nummer en ik lees:

'... Dat wordt al snel uitgelegd als halfzacht en slap.

"Maar een volk dat voor tirannen zwicht zal meer dan lijf en goed verliezen, dan dooft het licht."

Dat moet natuurlijk zijn:

'... Dat wordt al snel uitgelegd als halfzacht en slap. Maar

"Een volk dat voor tirannen zwicht zal meer dan lijf en goed verliezen, dan dooft het licht."

Schrijven? Ze kunnen verdomme niet eens overschrijven! Het lijkt een kleinigheid en dat is het ook. Niemand, behalve ik, valt erover en uitgerekend mij vragen ze om te schrijven over *tien jaar Demo*. Ze moeten toch weten dat ik een van de vijf of zes tegenstemmers was toen het congres in Biddinghuizen in de polder met overgrote meerderheid van stemmen de JD op het tapijt bracht? Ik heb altijd gevonden dat je je niet moet afzonderen op grond van ras, sexe, huidskleur, leeftijd of welke bizarre afwijking ook. Ik was altijd tegen de Friezen, de Vrouwen, de

Christenen of de Koekebakkers in D66. Maar ja, ze kregen subsidie en dan moet je je natuurlijk afzonderen. Daar gingen ze. Ze werden ook meteen de grootste jongerenorganisatie van Nederland, of misschien op een na de grootste. Maar wel meteen een eigen blad. Dat hadden ze al: *JOAC info*, zoiets als *PEAC info*. Maar ze begrepen wel dat dienaam moest veranderen. Dat werd *Demo*.

En dat doen ze nu al tien jaar lang. Ik heb met rooie oortjes zitten lezen! Er was een verzoek van de redactie om aandacht te besteden aan diverse zaken. Als dat gelukt is, is het mooi meegenomen. Ik moest er ook rekening mee houden dat u, lezer, gemiddeld ongeveer twee jaar lid bent van JD en dat u dus maar een zeer beperkte voorkennis heeft. Altijd nog groter dan de mijne, denk ik dan, dus dat valt wel mee.

GEDRANG

Het eerste dat me opvalt, is dat er in tien jaar acht namen van hoofdredacteurs te tellen zijn, van wie sommigen later ad interim terugkeren. Het gedrang is het grootst in 1988 in welk jaar ook nog een collectief optreedt als hoofdredactie. In diezelfde periode vind je ook acht namen van voorzitters van JD. Verder is mijn spuurwerk niet gegaan, al lees ik in september 1990 op pagina 19: '...dat er in twee congressen tijd tien bestuurswisselingen zijn geweest in een LB (landelijk bestuur) met negen posten.' Vier pagina's verder schrijft de redactie: 'In zes jaar tijd zag *Demo* diverse redactionele beleidsopvattingen aan zich voorbijtrekken. Nu is het opnieuw tijd voor een grote opknappbeurt...'

Je ziet duidelijk voor je hoe dat ging. Er komt een nieuwe hoofdredacteur die handenwrijvend en mouwenopstropend aan de slag gaat, maar al direct wordt geconfronteerd met een gebrek aan redactionele ondersteuning en aan auteurs. Dat is niet zo maar een veronderstelling. Op allerlei plaatsen in die tien jaargangen wordt in allerlei vormen gesmeekt om medewerking aan de inhoud zowel als aan de vormgeving van het blad. Tot is een 20-punts letter op de achterpagina in september 1991. Bij elke bladzijde die ik omsloeg steeg mijn bewondering

...Er komt een nieuwe hoofdredacteur die handenwrijvend en mouwenopstropend aan de slag gaat... (Demo 4.8, december 1987)

voor de makers die deze tien jaargangen met zo weinig continuïteit tot stand hebben gebracht.

TANDENKNARSEN

Er waren wel vormen van continuïteit. Wat direct opvalt is hoe van meet af elke redactie onafhankelijk wil zijn van het landelijk bestuur. Bijna nergens vind je het zwart op wit, maar tussen de regels hoor je het tandenknarsen. Op die plaatsen blijkt, meer nog dan in interviews, commentaren en vaste rubrieken, dat *Demo* een clubblad is en meer dan dat, een blad van een rebellenclub, die niet aarzelt in die tien jaar tijd een aantal malen zijn hele bestuur of een deel daarvan naar huis te sturen. Een interview met Hein Jaarsma in november 1986 spreekt van 'een hele bittere pil bij een afscheid'. In december 1992 lees je op pagina 3: '... Mark van Barschot, die wegens problemen binnen het Landelijk Bestuur op 4 oktober j.l. moest aftreden...' Zijn vertrek als voorzitter leverde redactionele winst in de column 'Markant' op de achterpagina van de jongste jaargang. Ik wil zuinig zijn met compli-

menten - daar is dit stuk niet voor bedoeld - maar Mark van Barschot mag blijven schrijven. Een willekeurige zin uit zijn proza als illustratie bij mijn verhaal: 'JD'ers zijn jonge mensen met weinig ervaring die snel leren, maar ook snel het juiste perspectief uit het oog verliezen.' Ik heb genoten van zijn stukken.

THEMANUMMERS

Alle redactionele perikelen komen in die tien jaargangen voorbij. In de jaren 1988/'89 komen plotseling themanummers op de proppen. Veel mensen die ervaring hebben met het maken van een periodiek weten dat vroeg of laat telkens weer die gedachte aan het maken van themanummers terugkomt. Na enkele echte themanummers over 'Krijgsmacht en samenleving', 'Milieu' en 'Emancipatie' verschijnen er drie nummers met als 'thema': Frankrijk, het eerste lustrum van de JD en Europa. Er wordt wat afgezwogen in Nederland.

De hoofdmoot van alle nummers in die tien jaar is de directe informatie aan de lezer in mededelingen, congresbijlagen en regio-nieuws. De relatie met D66 is er dikwijls aan de orde. Het is duidelijk dat de 'moederpartij' niet al te veel pretenties moet hebben, zoals op de achterpagina in juni 1991, waar Edo Spier uitlegt waarom de komma uit het logo verdween.

Het heerlijk

onbekommerde karakter
is in tien jaar tijd gelukkig
totaal niets veranderd.

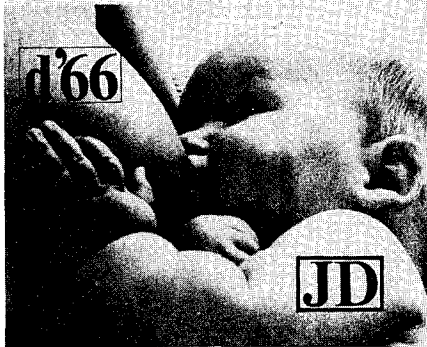
'Spier: Het is de bedoeling dat langzamerhand dat cijfer helemaal zal verdwijnen en plaats zal maken voor het tijdloze "Democraten". "Tijdloos", meneer Spier? Bedoelt u niet gewoon "inhoudsloos"? Wij stellen als krachtig alternatief voor de partij maar gewoon "HAFMO" te noemen.'

Datzelfde geluid hoor je regelmatig terug, bijvoorbeeld in *Rikco's Corner* in het vermakelijke 'WC-eend' (*Demo* 8.3).

ONLEESBARE JAARGANGEN

Heeft de leesbaarheid door de betere vormgeving de laatste jaren enorm gewonnen, ik vond in die eerste, soms haast onleesbare, jaargangen de continuïteit van de vaste rubrieken te prijzen. Al waren die teksten soms duidelijk alleen voor insiders, het gaf iets vertrouwd om die koppen telkens terug te zien: 'Uit doorgaans betrouwbare bron', 'Politiek bureau', 'Vrijzinnig dagboek' en vooral ook

HET BESTE IS VAN MOEDER ZELF

...Met rooie oortjes gelezen...
(*Demo* 1.1, februari 1984)

'Vrije geluiden' op de achterpagina. Te prijzen zijn die eerste jaargangen ook voor de interviews met politieke kopstukken. 'Het grote interview met Jan Terlouw' in augustus 1986 op het moment waarop Hans van Mierlo het roer overneemt, dat is exact getimed! Maar ook de interviews met Geertsema en Otto von der Gablenz en de vraagg gesprekken met D66-kamerleden en bestuursleden zijn de moeite waard.

ONBESCHREVEN KARAKTER

Meestal wordt een politiek periodiek als dit beoordeeld op zijn politieke commentaren. Dat is in dit geval wat moeilijk, want juist door het gebrek aan continuïteit is er op dit terrein een groot gebrek aan consistentie. Wanneer je zes tot acht nummers per jaar uitgeeft, dan moet je voor je politieke commentaar toch iemand vinden die dat tenminste twee jaar doet. Bij *Demo* duurt het leven niet zo lang. Daar staat tegenover dat van haast elke bijdrage, bijna elke ingezonden brief zelfs, het commentaar afspat. Het is het heerlijk onbekommerde karakter dat in tien jaar tijd gelukkig totaal niets is veranderd. Dat blijkt dan tenslotte de constante factor in het geheel van tien jaargangen: het plezier waarmee het blad wordt gemaakt door weinig mensen. Als je de rubriek *D'Emoties* doorbladert - speciaal uitgevonden voor lezers die zich ergens boos over maken - dan vind je daar in twee jaargangen opvallend veel redacteurs aan het woord.

Uiteraard wordt er in *Demo* regelmatig gekat op het partijblad *Democraat*. Volgens regelmatig terugkerende berichten staat er in de *Democraat* eigenlijk nooit iets dat het vermelden waard is. Integendeel: het blad is zo braaf als de partij zelf. Er gebeurt nooit

iets, er zijn geen afwijkende meningen, er is een totaal gebrek aan politieke discussie. Toch doet de *Democraat* hetzelfde dat *Demo* probeert te doen, namelijk zijn lezers informeren over wat er gaande is in de partij. Dat gebeurt met politieke commentaren, met interviews, met reportages en verslagen. En in de *Democraat* bovendien met continuïteit. Dat maakt het voor Jonge Democraten wellicht wat saai. De redactie van *Democraat* heeft ook niet zo de behoefte om overal tegenaan te schoppen. Dat moet ook het grote verschil blijven. En dan kan Hans van Mierlo ook terecht blijven zeggen: 'Ach, daar zijn het jongeren voor!'

Er is een ding dat de redactie van *Democraat* in elk geval moet doen en dat is: *Demo* blijven lezen. De echte schrijvers daaruit kunnen - mits ze lid worden van D66 - betrekkelijk snel aan de slag in de *Democraat*. Dat spaart een hoop gezocht!

ENERGIE NIET VERSPILD

Ik wil deze beschouwing niet besluiten zonder mijn hartelijke gelukwensen aan de JD met zijn tienjarig bestaan en vooral met een zo veelvuldig wisselende, maar consistent enthousiaste redactie van haar lijfblad *Demo*. Gebruikte energie is hier beslist niet verspild. Nog vele jaren!

<h1>DEMO</h1>			
jaarg. 1	VERENIGING BEZUIDENHOUTSEWEG 195 FEBRUARI 1984	JONGE DEMOCRATEN DEN - HAAG. ZES KEER PER JAAR.	no. 1
		PORT BETAALD DEN HAAG	
nieuw: DEMO/2		WAARIN O.M.:	
		jonge democra- ten 1e A.L.V. 17	
Engwirda/15		peace and disarmament..... 41	
		weersverwachting..... 45	
		lezers schrijven/demo drukt. 43	
		februari interview: MAARTEN ENGWIRDA 15	

De voorpagina van *Demo* 1.1, februari 1984.
NB. Maarten Engwirda komt op het lustrum-
congres, 16 en 17 april 1994

Opa vertelt: de JD in vogelvlucht

HET BLIJFT VALLEN EN OPSTAAN

De gemiddelde JD'er is twee jaar actief. Terwijl op 3 maart 1984 in café Eik en Linde de JD werd opgericht, zaten veel huidige JD'ers waarschijnlijk zelfs nog met autootjes of Barbies te spelen. Paul Leenards misschien ook wel, maar niettemin is hij met een inmiddels achtjarige JD-loopbaan een van de oudstgedienden. Per 1 januari 1994 is hij 'gestopt'. Toch schreef hij dit beschouwende artikel over tien jaar JD. Ofwel: opa vertelt.

Paul Leenards

Een terugblik op de wording van de Jonge Democraten kan op verschillende manieren worden aangepakt. Een weinig interessante wijze is een opsomming in chronologische volgorde van de belangrijkste gebeurtenissen. Zoals: 3 maart 1984 oprichting JD in Amsterdam, 3 mei 1984 oprichting eerste JD-regio (Groningen), 13 t/m 15 september 1984 eerste buitenlandexcursie (Straatsburg), 10/11 november 1984 aanvaarding beginselverklaring, april 1985 passering duizendledengrens (nodig voor WVC-subsidie), november 1986 de 'Coup' (wegzenden LB na conflict met regio's), 1 januari 1988 invoering contributie, 12 december 1988 oprichting eerste JD-afdeling (Leiden), enz. Weinig verheffend, inderdaad.

RAZENDE ROEL

Een leukere geschiedschrijving van de JD zou het opsommen van anekdotes kunnen zijn. Maar wie interesseert het nu dat Sinterklaas ooit het congres heeft bezocht, dat een campagne-bus ooit 'Razende Roel' werd genoemd omdat hij zoveel zoop en dat een jaar later de 'Blauwe Gaston'

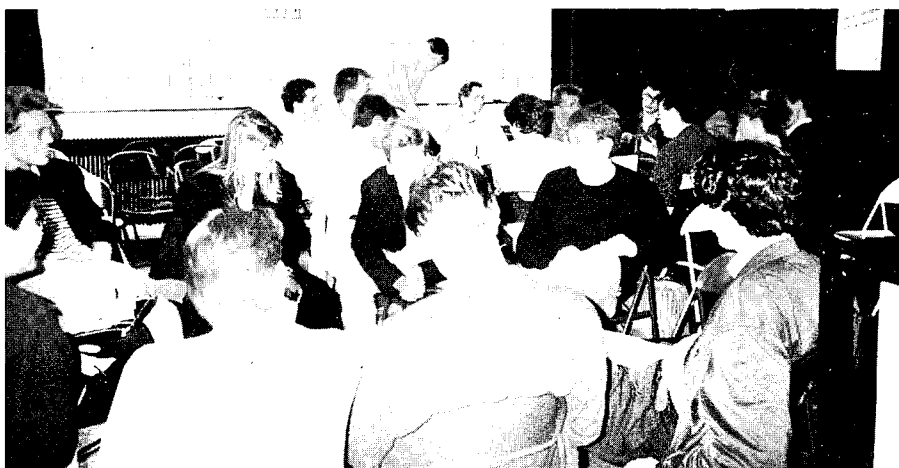
door het land reed, genoemd naar onze toenmalige (zuinige) penningmeester, dus... Wie kan het schelen dat een voorzitterskandidaat eerst opteede voor Feyenoord-coach en later in de 'Here' was? Wie weet nog dat het LB ooit, alvorens massaal af te treden, nog een prachtige klucht weggaf, die niet onderdeel was voor de huisstijl-dramedy. Enzovoorts. Net zo min zal het boeiend zijn te weten wat de JD allemaal heeft bereikt; het verlagen van de meerderjarigheidsgrens naar 18 jaar, boeiende discussies met onder meer D66 over basisinkomen, ecotax en duurzame ontwikkeling, sociale dienstplicht, genetische manipulatie en ex-Joegoslavië, het 'scoren' met het koningshuis (goed voor de verkoop van tomaten), de enquêtes over het referendum en de gekozen burgemeester, de acties 'binnenstad autovrij' en 'frusteer het ambtelijk verkeer' en de kassuccessen '2016' en... het Paars Regeerakkoord.

DE ZIEL VAN DE JD

Dat is allemaal verleden tijd. Alleen oude lullen als ik kunnen daar sentimenteel en nostalgisch over doen. Gebeurd is gebeurd, daar praten we niet meer over. Dit artikel heeft dus niet de intentie terug te blikken vol geweeklaag dat vroeger alles beter was. Het is eerder een poging tot de ziel van de JD door de te dringen aan de hand van het verleden. De ziel van de JD is trouwens het ontbreken van een verleden. Een belangrijk kenmerk van de JD is het gebrek aan continuïteit; gemiddeld blijven JD'ers twee jaar actief. Het ontbreken van continuïteit heeft verstrekkende gevolgen voor de identiteit van de JD. Positief is het ontbreken van verstar- ring; de JD wordt constant vernieuwd. Daardoor is steeds weer sprake van een andere, frisse kijk op hoe problemen worden aangepakt. Negatief is dat de problemen vaak hetzelfde blijven. Zolang de JD bestaat, staat de organisatie ter discussie, zonder dat er veel verandert. De oplossing die in 1988 door een commissie werd voorgesteld, was in 1993 weer vernieuwend, zonder ooit te zijn uitgeprobeerd. De structuur blijft hetzelfde, waar de mensen en dus ook de cultuur steeds worden vernieuwd. De structuur staat continu ter discussie; dat is de ziel van de JD.

STIEKEM ONDERRICHT

De JD is een scholings- en vormings- organisatie. Dat uit zich in de trainingen en cursussen die regelmatig worden georganiseerd. Belangrijker is het stiekeme onderricht dat JD-leden elkaar geven. Stiekem, omdat het niet bewust gebeurt. Het uitwisselen van ideeën en meningen, het met elkaar in discussie gaan en het samenwerken in het schrijven van stukken of het organiseren van bijeenkomsten, het is allemaal scholing en vorming. Ben je als nieuw JD-lid eenmaal bevangen met het JD-bacil en verworven tot kaderlid, dan neemt het onderricht in alle hevigheid toe. Vooral een beetje creatief kaderlid kan zich persoonlijk verrijken, in geestelijk opzicht uiteraard. Je leert het klappen van de zweep kennen; van het maken van strooifolders, de organisatie van een themabijeenkomst, het onder-

Kaderdag in Amsterdam, 1990. Discussie over... de organisatiestructuur. (foto: Adrie van der Luijt)

houden van contacten in binnen- en buitenland tot de politieke machtsspelletjes. Dat je met de in de JD opgedane ervaring ergens kan komen bewijzen oud-leden in (deel-)raden en Provinciale Staten. En hopelijk binnenkort ook in Den Haag en Brussel. Overigens kwamen de meeste carrière-jagers niet ver met de in de JD opgedane ervaringen. Er zijn veel eenvoudiger en minder frustrerende wegen om aan de top te komen dan via de JD.

KEERZIJDE

De rijkdom die je als kaderlid in de JD kan opdoen heeft een keerzijde. Aan de ene kant heeft iedereen in de JD het recht om weer het wiel uit te vinden en om van zijn eigen fouten te leren. Maar niet iedereen heeft het geduld om steeds weer vanaf het begin te beginnen. De meeste JD'ers zullen lid zijn geworden vanwege de politiek, niet om eerst een regio of afdeling te moeten opzetten, te reorganiseren of nieuw leven in te blazen, voordat ze aan de politiek toekomen. Voordat de politieke discussie eindelijk inhoud gaat krijgen, zijn de twee jaar al lang voorbij. De reden waarom in de JD zoveel wordt gestaard naar navels, naar de eigen organisatiestructuur, is dat niemand zich daar echt mee bezig wil houden. Men wil politiek, maar krijgt discussies over de functie van de regio in de JD, de rol van de ondersteuningscommissies, volgens welke bijlage van het HR moet worden gestemd en of het model-Drachten nu beter is dan dat van Den Haag. Niemand wil dat, en toch gaat het al tien jaar zo.

RELLETJES

Er zijn wel trends te bespeuren in de discussie-onderwerpen van de JD. Ze gaan altijd over de JD, maar nu eens over de gebrekkige communicatie tussen het LB en regio's, dan weer over de actiebereidheid van de JD'er of over het tekort aan politieke discussie. Soms zijn er zelfs relletjes, zoals die rond de Internationaal Secretaris en zijn toenmalige ondersteuningscommissie InSec, die tussen het LB en de inmiddels opgeheven *Orgi*, of over de zogenaamde homo-lobby enkele jaren geleden bij *Demo*. Meestal is het een storm in een glas water die escaleert door onwil tot toenadering, de bemoeienis van onbevoegden of de vooroordelen uit het roddelcircuit. Behalve het royement van een JD-lid drie jaar geleden en de twee moties van wantrouwen tegen een landelijk bestuur, zijn de meeste conflicten in de JD relatief beschaafd in vergelijking met andere organisaties. Soms heeft een rel ook een positief effect. Na de zogenaamde 'InSec'-affaire (1988) is het internationaal werk van de JD uitgegroeid tot één van de visitiekaartjes

Introductieweekend regio's Noord / Oost. Roemruchte en veelgebruikte foto in folders en campagnekranten: de JD is veelzijdig en verscheiden. (foto: Frank Jassies)

van de JD. Het is dan ook wrang dat vooroordelen die slaan op het toenmalige InSec en dus volstrekt zijn achterhaald, nu nog voortleven. Een conflict dat nog verder terug ligt in de tijd is de zgn. 'Coup' van 1986. Zonder daarover verder te willen uitwijden: in die tijd was er een conflict tussen de oprichters van de JD, die het LB domineerden en zich vooral sterk maakten voor ledengroei en (politieke) profilering, en de, met name niet-Randstedelijke, regio's die meer ruimte wensten om activiteiten dicht bij

gekomen. De politieke discussie in de JD is enerzijds publiciteitsgevoeliger geworden en richt zich meer op de actualiteit dan in het verleden. Maar daarmee is het ook meer hapsnap geworden. De politieke moties zijn wat dat betreft de kroketten van de JD. Een krokant korstje, maar...

Hierin wreekt zich dan ook het gebrek aan continuïteit. Door al die politieke moties en de nadruk op discussie worden de politieke uitgangspunten van de JD uit het oog verloren. De discussies blijven wel boeiend, maar daarom alleen word je niet lid. Je neemt standpunten in omdat je iets wilt bereiken. Juist de vrijheid die de JD als niet-politieke-partij heeft, maakt het interessant. Je hoeft geen verantwoording af te leggen aan de bevolking, rekening te houden met kortetermijnpolitiek, enzovoorts. De JD kan zich bezig houden met de grote lijnen en meningen vormen over onderwerpen waar een partij als D66 niet aan durft. Daarin ligt de kracht van de JD en het belang van de JD voor D66.

De politieke moties zijn de kroketten van de JD.

Een krokant korstje, maar...

de leden te kunnen organiseren. Na de coup werd de regio de basis van de vereniging. Meer leden konden daardoor actief betrokken raken bij de JD, het aantal activiteiten nam schrikbarende hoogten aan en ook de drempel voor de JD werd verlaagd. Elke medaille heeft een keerzijde; ledenwerving en publiciteit waren taboe en het LB werd met wantrouwen gevolgd.

HAPSNAAP

Opvallend was de ontwikkeling van politieke discussie in de JD. In de beginjaren werden veel standpunten ingenomen en verschenen er regelmatig discussiestukken en nota's. Naarmate de JD ouder werd, nam de kwantiteit af; op een congres worden hooguit twee resoluties behandeld en een discussiestuk komt nog hoogst zelden uit. De laatste twee jaar is daar toch verandering in

BESTAANSRECHT

Een terugblik op tien jaar JD is een goede reden voor enige persoonlijke bezinning. Van de afgelopen tien jaar heb ik de meeste gebeurtenissen bewust meegeemaakt. Ook al is er weleens reden tot klagen - en dat moet kunnen - de JD is en blijft een boeiende organisatie. Het belangrijkste bestaansrecht van de JD vormen de inmiddels paar duizend leden en ex-leden die met inzet, enthousiasme, humor en bevlogenheid met politiek bezig zijn. Ze zien niet alleen de wereld verbeteren, maar ook henzelf. Het blijft vallen en opstaan, maar ook bijzonder leerzaam en leuk. ♦

Pleiten voor militair ingrijpen is vaak hypocriet

OORLOG IN BOSNIË: DOORMODDEREN IS HET BESTE

Arjan Verweij

Niemand kan zich vandaag de dag nog verstoppen voor de gruwelijke realiteit van de oorlog op de Balkan. Sarajevo is een hel op aarde. De berichtgeving over gruwelijkheden in deze stad stinkt niet. Iedereen die in de hel moet leven, schreeuwt om verlossing en ook in Nederland gaan stemmen op om in Bosnië militair op te treden.

HUIDIGE SITUATIE

Wat wordt er nu al gedaan? Er wordt onderhandeld, er is een VN-vredesmacht en er zijn sancties van kracht.

Onderhandelingen. Sinds het begin van de oorlog wordt er onderhandeld. Er ontstonden tientallen bestanden, die allemaal werden geschonden. De leiders die bij de onderhandelingen zijn betrokken hebben allemaal verschillende belangen en kunnen niet tot overeenstemming komen over een verdeling van het grondgebied, waarna de oorlog gestopt zou kunnen worden.

VN-vredesmacht. De VN-vredesmacht Unprofor (United Nations Protection Forces) heeft vooral een belangrijke taak bij de bescherming van konvooien met hulpgoederen. Zonder deze vredesmacht zouden nauwelijks hulpgoederen hun doel bereiken. Regelmatig komen de kon-

eind december 4.144.610.000.000 dinar, in Sarajevo is het dagelijks rantsoen 150 gram brood, 6,5 gram aardappel en 6 gram rijst. De effectiviteit van het wapenembargo laat te wensen over, gezien de steeds maar voortdurende oorlog. Ongetwijfeld wordt het embargo regelmatig overschreden. Griekenland bijvoorbeeld, nota bene een NAVO-lid, neemt het niet zo nauw met het embargo. Al geruime tijd gaan stemmen op het wapenembargo tegen Bosnië op te heffen, of zelfs wapens te sturen.

NIEUWE OPTIES

Wie meer wil doen, komt al gauw terecht bij militair ingrijpen. Dit kan op twee manieren:

Beperkt. De belegering van Sarajevo is het gevolg van voortdurende beschietingen door de Serviërs vanaf de heuvels die de stad omringen. Het plan bestaat al enige tijd om met behulp van vliegtuigen de artilleriestellingen in kaart te brengen, te markeren met infra-roodtechniek en ze vervolgens te bombarderen. Een dergelijke actie zou Sarajevo kunnen verlichten.

Grootscheeps. In dit geval zou het erom gaan, de strijdende partijen uit elkaar te houden, en logistieke (Servische) doelen te bombarderen. Agressie tegen de VN- of NAVO-strijdmacht, van welke strijdende partij dan ook, zal gewelddadig beantwoord moeten worden.

DOORGAAN

Doorgaan met de hulpacties, handhaven van het wapenembargo en de VN-vredesmacht en doorgaan met onderhandelen is volgens mij het enige dat we kunnen doen. Waarom vind ik dat?

Opheffen van het wapenembargo betekent dat je partij kiest, een in deze oorlog onmogelijke zaak. Er is maar één partij waarvoor je kunt kiezen en dat zijn de burgers die onschuldig slachtoffer zijn van de oorlog. Alle strijdende partijen hebben zich schuldig gemaakt aan oorlogsmisdaden, zij het in verschillende mate. Om nog maar niet te spreken van het rare idee wapens naar Bosnië te sturen. Dat maakt zeker geen einde aan de oorlog, maar maakt die alleen maar erger.

Het plan om de Servische stellingen te bombarderen is in theorie goed uitvoerbaar, maar zal in de praktijk heel anders uitwerken. In de eerste plaats zijn maar weinig van de Servische stellingen statisch. De meeste slachtoffers in Sarajevo vallen door mortieren: lichte mobiele wapens. Voordat het punt van waar geschoten is, door de VN is gevonden, is de vogel gevlogen. En ten tweede: de Serviërs hebben al herhaaldelijk verklaard niet gediend te zijn van buitenlandse inmenging. Als de acties van de VN onder hen slachtoffers maken, zullen ze zich wreken. Niet alleen op de VN, maar ook op de burgers.

Blijft over de laatstgenoemde optie: grootscheeps militair ingrijpen. Hierop is het antwoord snel gegeven: geen enkel Wes-

De tijd dat legers
zingend ten strijde trokken
om in een ver land
de orde te herstellen,
ligt ver achter ons.

ters land is hiertoe bereid. Uiteraard kun je dat betreuren en ook als laf bestempelen. Maar ik zou iedereen die pleit voor grootschalig militair ingrijpen in Bosnië willen vragen: ben je bereid te doden of gedood te worden om de vrede in Bosnië te herstellen? Als je deze vraag niet of niet met zekerheid met 'ja' kunt beantwoorden, is het hypocriet om een dergelijk standpunt in te nemen. Er is immers maar één manier om de oorlog op korte termijn te beëindigen: het de strijdende partijen onmogelijk maken verder te vechten. Dus door tegen hen te vechten. Ik ben daartoe niet bereid, en velen met mij niet. Een grootscheeps militair ingrijpen zal ook niet door de samenleving gedragen worden. De tijd dat legers zingend ten strijde trokken om in een ver land de orde te herstellen, ligt ver achter ons.

BEWONDERING

Resten de maatregelen die nu al genomen worden. Doormodderen dus. Maar daarbij moet wel worden gezegd dat iedereen, vredessoldaten, hulpverleners en onderhandelaars die in Bosnië actief zijn voor hun inzet grote bewondering verdienen. Aan hen, en aan de inwoners van Bosnië, zijn we verplicht ons te blijven inzetten voor vrede. En daarbij past geen vluchtelingenstop, en mag geen sprake zijn van het terugtrekken van VN-soldaten.

Opheffen

van het wapenembargo
betekent dat je partij kiest,
een in deze oorlog
onmogelijke zaak.

vooienechter niet verder omdat een plaatselijke commandant of de soldaten langs de weg zin hebben om de boel op te houden. Omdat ze zich vervelen, of de hulpgoederen zelf willen hebben. Hier tegen, en tegen de steeds weer opblaaiende gevechten, is de vredesmacht machteloos.

Sancties. Tegen de strijdende partijen in voormalig Joegoslavië zijn economische sancties en een wapenembargo van kracht. Er is gebrek aan alles; de inflatie is enorm. In Servië kostte een fles slivovic

Paul de Leeuw moet zich er niet mee bemoeien

HOE BOEIENDER DE POLITIEK, HOE INSTABIELER HET LAND

Olaf Merk

In de vorige *Demo* stelde Dorkas Koenen dat de PvdA met Paul de Leeuw in zee zou moeten gaan. Dat zou zowel goed zijn voor de PvdA, als voor de maatschappij, omdat de 'betrokkenheid' van de Nederlander bij de politiek groter zou worden en daardoor de 'legitimiteit van ons hele politieke bestel'. Ik ben het niet met hem eens. In dit artikel vertel ik waarom.

ONDUIDELIJK

Om te beginnen is het onduidelijk hoe de PvdA met Paul de Leeuw in zee zou kunnen gaan. Er zijn twee theoretische mogelijkheden denkbaar: de Leeuw voert vrijblijvend campagne voor de PvdA, of hij gaat voor de PvdA 'de politiek in'. Vrijblijvend campagnevoeren is laf; allerlei dingen vanaf de zijlijn roepen en hopen dat een ander de door jou gewekte verwachtingen waarmaakt; in concreto, de associatie Paul de Leeuw-leuk-PvdA de wereld in helpen zonder dat de PvdA ook maar een spat leuker wordt. Allelei dingen beloven zonder ze na te komen is de afgelopen jaren de Achilleshiel van de PvdA gebleken. Om de relatie kiezer-gekozene te herstellen - oftewel: om haar zetelverlies beperkt te houden - zal de PvdA minder moeten beloven, of principiëler moeten zijn in het kabinetsberaad. De kiezers zullen na de verkiezingen merken dat, ondanks de filmpjes van die als zeer positief ervaren lolbroek, allerlei pre-electurale beloften gebroken zullen worden. De PvdA zit wat dat betreft opgesloten in een merkwaardige paradox: juist omdat ze vorige beloftes gebroken heeft, is ze nu geneigd meer en heviger te beloven om nog een aantrekkelijk alternatief te zijn. Dat maakt de deceptie (lees: zetelverlies) na het breken van ook die beloftes des te groter. Paul de Leeuw vrijblijvend in de PvdA-campagne betrekken is verwachtingen wekken die de PvdA niet waar kan maken; het vergroot eerder de kloof kiezer-gekozene dan dat het die verkleint.

IN DE POLITIEK

Dit zou niet het geval zijn als De Leeuw voor de PvdA de politiek in zou gaan. Los van het feit of De Leeuw dat zelf wel zou willen, wat ik zeer betwijfel, kleven

er bezwaren aan deze optie. Iedereen heeft zo zijn talenten. Paul de Leeuw schijnt talent te hebben in zingen en grappen maken. Het is de vraag of hij de talenten heeft om een succesvol politicus te zijn, en zelfs al zou hij die hebben, dan nog zou hij zich moeten onderwerpen aan zoiets als de 'partijlijn', 'fractie-discipline' en 'regeerakkoord'. Het is naïef

Het politieke spel is
geen soap,
en mocht het erop lijken,
dan is de natie
in gevaar

te veronderstellen dat De Leeuw in de politiek net zo wild om zich heen kan slaan als in zijn programma's. In ieder geval kan hij niet in zijn eentje de 'betrokkenheid van het grote kiezerspubliek bij de Nederlandse politiek' doen toenemen. En of hij het politieke spel grappiger zal maken, valt nog te bezien. Dat moet ook niet. Politiek gaat meestal over ernstige zaken en pijnlijke keuzes; het is de vraag of humor die keuzes niet nog pijnlijker maakt; dat Brinkman de

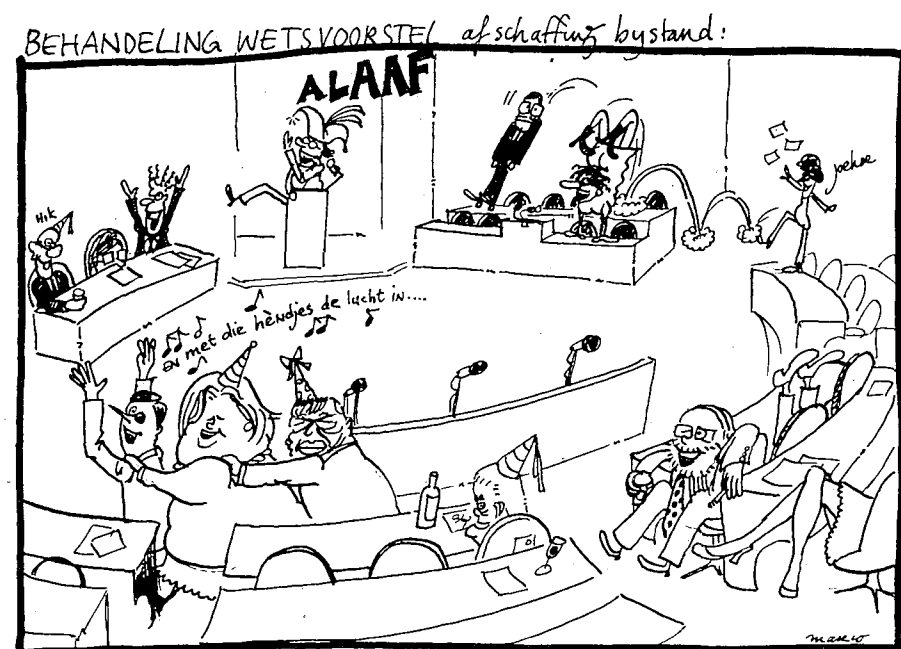
bijstand af zou willen schaffen (uiteraard slechts hypothetisch) is al pijnlijk; dat hij dat zou doen met een leuke mop en een dozijn kwinkslagen is nog veel pijnlijker. Ook de sensatie mag wat mij betreft achterwege blijven: het politieke spel is geen soap en mocht het daarop lijken, dan is de natie in gevaar.

NIET ZO ERG

Zonder al te veel generalisatie kunnen we stellen: hoe boeiender het politieke spel, hoe instabieler een land. Dat niet iedereen in Nederland geïnteresseerd is in de politiek vind ik dan ook niet zo erg; een mens kan niet overal interesse voor hebben. Ook de bezorgdheid om de kennelijk geringe betrokkenheid van de burger bij de politiek kan ik niet delen, omdat dit juist de quintessens van de representatieve democratie vormt: individuen die geen zin, tijd en/of kundigheid hebben om politiek te bedrijven, dragen hun zogenaamde souvereiniteit over aan een persoon die wel zin, tijd en kundigheid heeft en die geacht wordt namens hen te handelen. Geringe betrokkenheid versterkt dus juist de legitimiteit van ons representatieve bestel in plaats van dat het die verzwakt.

Een relevantere vraag is of is of de representatievlekkeloos verloopt. Interesse van de burger in de politiek of betrokkenheid van de burger bij de politiek is daar echter geen goede graadmeter voor. Pogingen om door middel van grappenmakers de politiek een volkser cachet ter geven zijn ineffectief, onzinnig en ongewenst. Laat De Leeuw bij zijn leest blijven, of anders geformuleerd: laat De Leeuw maar in zijn hempje staan.

Illustratie: Marco van Lierop

Alternatieve kijk op het milieu

MILIEU VOLGENS HET BOEDDHISME

Wie denkt dat het milieu alleen in het Westen onderwerp van gesprek is, heeft het mis. In oktober 1993 vond in New Delhi, India namelijk de conferentie 'Ecological Responsibility: A Dialogue With Buddhism' plaats. Misschien geeft het Boeddhisme ons de wijsheid die we zo hard nodig hebben. Peter Ras woonde de conferentie bij en brengt verslag uit.

Peter Ras

Begin oktober nam ik deel aan een bijzondere en kleurrijke internationale milieuconferentie in India. Gasten uit 22 landen, waaronder vele monniken uit Mongolië, Thailand en Sri Lanka kwamen drie dagen bijeen om vanuit het boeddhisme een passend antwoord te vinden op de huidige milieu-problematiek en de destructie van 'Moeder Aarde'.

Tal van hoogleraren, professoren en geestelijk leiders belichtten - ieder vanuit een eigen, specifieke invalshoek - de milieu-problematiek. Sommigen droegen ook concrete oplossingen aan. Geestelijk leiders, zoals het hoofd van de Sakyatraditie uit het Tibetaans Boeddhisme, het hoofd van het Sri Lankaans boeddhistisch onderzoekscentrum en de Dalai Lama zelf benadrukten het belang van een individuele mentaliteitsverandering. Volgens hen lag hierin zowel de kern van de huidige milieu-problematiek, als de sleutel naar een oplossing. Zij benadrukten heel sterk de verantwoordelijkheid voor alles wat leeft: van het kleinste insect tot de mens aan toe. Anderen vroegen om daadwerkelijke actie, met geweldloze, Gandhiaanse methoden, zoals sit-ins en menselijke blokkades.

FUNDAMENTEEL VERKEERD

Interessante spreker tijdens de eerste middag was professor Lutzenberger, van 1990 tot 1992 minister van milieu in Brazilië.

Volgens hem is er iets fundamenteel verkeerd met onze economie: 'De westerse industrieën streven er bijvoorbeeld naar iedereen een à twee auto's te laten kopen. Dat is nu al onmogelijk: er zullen alleen al enorme rampen ontstaan als de huidige twintig procent rijken op de wereld blijven consumeren zoals zij nu doen.'

'En ondertussen doen de mensen die altijd al in de grote bossen van de aarde hebben geleefd, alles voor behoud van hun leefdomein: ze vechten ervoor tegen de machtingen van buiten, die de bossen verkopen en leegroeven. Tropisch hardhout is zo goedkoop in het Westen omdat het gestolen is.' 'Alle religies en "tribes" zien de aarde als een eenheid. De meeste tribes zien de planeet aarde verder als één levend systeem. De huidige politici en economen kijken met een antropocentrisch wereldbeeld naar de aarde ("alles is van ons"): hier moeten we van af komen.' 'Westers onderwijs leidt niet meer tot wijsheid maar tot technische kennis, dat een doel op zich is geworden. Universiteiten denken niet meer universeel. Hier moeten we van af komen. Ik hoop dat er

'De Westerse industrieën streven ernaar iedereen één à twee auto's te laten kopen.'

snel een revolutie komt om dit daadwerkelijk te veranderen. "Mother Science" heeft te veel macht. Kennis en wijsheid moeten weer samenkomen.'

CHIPKO MOVEMENT

De meest opvallende spreker tijdens de conferentie was de heer Bahuguna uit India, die namens de Chipko Movement sprak. Deze beweging strijdt geweldloos volgens de principes van Gandhi voor effectieve bescherming van het Himalaya-gebergte, dat momenteel bedreigd wordt door houtkap, mijnbouw, dammen-aanleg en de bouw van luxe hotels. 'Weet u waar ik de laatste 24 maanden gewoond heb?', begon hij, 'Voor een monsterlijke dam, onder een zeil, onder de bomen!' 'In een land waar driehonderd dagen per jaar de warme zon schijnt, hebben we helemaal niet veel meer nodig.' Hij riep op tot een eenvoudige levensstijl en vertelde dat

zijn Beweging door middel van hongerstakingen en protestmarsen autoriteiten probeert wakker te schudden en van beleid te laten veranderen. In eenvoudige bewoondingen tracht Chipko de lokale bevolking van de dorpen bewust en mondig te maken en tevens te mobiliseren, om op te komen voor behoud van hun leefomgeving. Dit gaat allemaal te voet: 'Boeddha had ook geen vliegtuig tot z'n beschikking. We moeten de harten van de mensen raken en daarom is onze boodschap eenvoudig.' 'Onze conferentie had bij de rivieren, onder de bomen, moeten zijn. Het lijkt me een beetje vreemd dat wij hier momenteel over natuurbescherming praten terwijl we op de dodelichamen van bomen zitten. Kunt u dan tenminste de airconditioning uitzetten?' En deze ging dus uit.

'We ontkomen niet aan een herdefiniëring van ontwikkeling. De dollar is God. Onze leiders willen God accumuleren.' 'We leven in een wereld vol tegenstrijdigheden. Neem bijvoorbeeld de koe. Er zit veel water in koeien. We exporteren ondertussen naar hartelust biefstuk, dus eigenlijk water, naar het buitenland. Dit, terwijl ons land te kampen heeft met een structureel watertekort!' Volgens Bahuguna zijn oorlog, vervuiling en honger onlosmakelijk met elkaar verbonden: 'We creëren meer en meer "Somalis". Sommige mensen sluiten hun ogen als deze waarheid in zicht komt.'

DORPSCOMITÉS

De Chipko-beweging beschouwt het Himalaya-gebergte als een ontmoetingsplaats van religies. Ondertussen is het echter het meest gemilitariseerde gebied in India vanwege de Chinese en Pakistaanse dreiging. Verder wordt het bedreigd in haar voortbestaan door het verdwijnen van de bossen en de daarmee gepaard gaande erosie. Chipko probeert dit tegen te gaan: 'Er is geen hoop voor de mensheid als we onze mond blijven houden.' Chipko heeft onlangs een actieplan aangeboden aan de Indiase regering. Chipko pleit hierin voor meer macht voor dorpscomités in de vorm van een vorm van lokale autonomie. Was het Gandhi zelf niet, die toen al met grote stelligheid beweerde dat de kracht van India in haar dorpen lag?

'Meer macht voor de dorpen! Geen overheid meer die uit naam van het "nationaal belang" de bossen op de bergen beheert en zo meer kwaad dan goed doet voor

zowel natuur en bergbewoners.' Naar de overtuiging van Chipko zullen de dorpsbewoners veel actiever de natuur beschermen als ze deze zelf mogen beheren. Chipko-activisten lopen van dorp naar dorp om de mensen te overtuigen zich te verenigen, beter op te komen voor hun rechten en op geweldloze wijze te streven naar meer autonomie. Chipko benadrukt in de dorpen het belang van herbebossing in boomplantages en 'natuurlijke' energiebronnen. Men pleit voor zoveel mogelijk gebruik van menselijke en dierlijke energie, naast alternatieve bronnen als wind- en zonne-energie. Bovenal draait het echter om eenvoud en de daarbij behorende levensstijl. 'Bij ons draait het allemaal om kennis, actie en devotie', aldus Bahuguna, 'en wij hebben daarvoor drie groepen mensen bij elkaar gehaald: wetenschappers (met een hart!), activisten en kunstenaars/vertellers, die de boodschap goed aan de massa's over kunnen brengen.' In dat laatste is Bahuguna nu ook goed geslaagd, want het applaus leek niet meer op te houden toen hij zijn verhaal beëindigd had.

MEER STUDENTEN EN ACTIVISTEN

Behalve de gastsprekers hadden ook de congresdeelnemers zelf een hoop te melden. Velen kwamen met ethische vragen

of wilden hun steun betuigen aan de sprekers. Anderen vroegen om concrete actie: 'We hebben minder professoren nodig en meer studenten en activisten. Mijn ervaring is dat die 20 tot 50 keer zo actief zijn.' 'We moeten een Groene Beweging opzetten, een periodiek informatieblad uitgeven en kijken wat we nu zelf kunnen gaan doen. We kunnen bijvoorbeeld blokkades rondom de chemische industrieën opzetten, à la Gandhi.'

Eén van de laatste sprekers was een Russische professor die doceert aan de Erasmus Universiteit. Deze professor Menshikov schrijft momenteel een boek met de titel: 'Economy of Compassion', waarin hij pleit voor een economie waar efficiëntie en gerechtigheid beide evenveel aandacht krijgen.

BOODSCHAP

Doel van deze conferentie was het uitdragen van een boodschap naar de buitenwereld. Trefwoorden waren hierbij: onze onderlinge afhankelijkheid, overconsumptie, geweldloze methoden à la Gandhi, mentaliteitsverandering, menselijke en universele verantwoordelijkheid en eenvoud.

Uiteraard is het van groot belang om bij zoveel mooie woorden zelf het goede

voorbeeld te geven. Een aardig initiatief van een conferentie-deelnemer, om iedereen te vragen drie veranderingen in zijn/haar levenswijze aan te brengen die gunstig zijn voor het milieu, werd dan ook met enthousiasme begroet. Buiten de zaal kwam een groot plakkaat te hangen waarop iedereen schreef wat hij/zij zou gaan veranderen. Daarop kwamen mededelingen te staan als: 'ik stop met autorijden' en 'vanaf nu ga ik zoveel mogelijk boodschappen doen bij natuurvoedingswinkels'. Alleen al hierom kan de conferentie een succes genoemd worden. Belangrijker is natuurlijk nog dat de boodschap zelf wordt uitgedragen en dat eraan gehandeld wordt.

Het eerste heb ik nu gedaan. Tot het tweede kan ik niemand dwingen, behalve mijzelf. En laat dáár nu net in de gedachte van de conferentie - de sleutel tot verandering liggen. Verandering van ons eigen, individuele denk-, levens- en consumptiepatroon is de belangrijkste stap naar een leefbaardere en meer humane wereld: nu en in de toekomst.

Geen betere wereld zonder betere mensen.

(Illustratie: Marco van Lieerop)

'Milaan is een business-stad'

GEEN PLAATS VOOR DE JONGEREN VAN LEONCAVALLO

Niemand heeft zich in achttien jaar iets aangetrokken van het Milanese jongerencentrum Leoncavallo. Goed, de jongeren zitten er illegaal, maar ze deden tenminste niemand kwaad. Nu moeten ze ineens vertrekken, omdat dat burgemeester Formentini van de Lega Nord goed uitkomt. Véronique Kilian, die het afgelopen half jaar in Milaan woonde, beschrijft hoe de jongeren speelbal zijn geworden van de Milanese politio

Véronique Kilian

Vrijdag 3 december is het vonnis gevallen. In het jongerencentrum in de straat 'Leoncavallo' gaat zaterdag de telefoon. De rechter heeft besloten dat 'Leoncavallo' moet worden ontruimd. De jongeren krijgen vijf dagen de tijd om te vertrekken. Donderdagochtend moet alles leeg zijn.

THUISBASIS

Leoncavallo is inmiddels een begrip geworden. Het is het grootste jongerencentrum in Milaan, waar activiteiten op het gebied van politiek, theater en muziek plaatsvinden. Achttien jaar geleden werd het pand gekraakt. Wat vroeger een farmaceutische fabriek was, is geworden tot thuisbasis van alternatieve jongeren.

Het begon met vijf actiecomités, die het pand gebruikten als thuisbasis voor hun activiteiten. Er was een actiecomité

voor de gehandicapten, voor theater, voor muziek, voor werklozen en zelfs voor de opvang van zwervkatten. Nu zijn er talloze andere comités die gebruik maken van deze post. Door zijn bekendheid trekt Leoncavallo veel jongeren aan die belangstelling hebben voor activiteiten met sociaal-maatschappelijke thema's.

ILLEGAAL

Het pand Leoncavallo was door het bedrijf Kabassi gekocht, twee jaar nadat het gekraakt was. Vanaf dat moment had Kabassi de grond van Noord-Milaan tot aan de periferie in bezit. Alleen al op grond van het feit dat de jongeren er illegaal zitten, kunnen we worden weggehaald. De zaak wordt voor de rechter gehaald om hen 'officieel' te kunnen verwijderen. Het pand steekt schrijnend af tegen de Italiaanse, bewerkte, neoclassicistische gebouwen. De deur, omringd met posters van alle activiteiten, is volgespoten met graffiti-tekeningen. Binnen geeft het beton, ook ondergespoten met graffiti, een kil en bouwvallig effect, haast anarchistisch. Een aantal jongeren heeft de bezem gepakt en is de resten van de activiteit van de vorige avond bij elkaar aan het vegen. Anderen staan in kleine groepjes te praten. Het is niet echt druk. Hoewel ze in deze periode elke dag in de krant staan en in het journaal terug te vinden zijn, is alles rustig.

DANTE EN FAUST

Ondanks het bevel tot ontruiming gaan de activiteiten gewoon door. Een theateravond van poëzie en literatuur, waar stuk-

ken van Dante en Faust geciteerd worden, lijkt niet te horen bij het imago dat de jongeren hebben opgebouwd. Leoncavallo werd de schrik van de Italiaanse ouders, voor wie het synoniem was met heroïne, criminaliteit en drankmisbruik. Deze jongeren, getooid in zwartleren kleding, Arafat-sjaals, gekleurd haar en strakke broeken rebelleren tegen de maatschappij door communistische en linkse denkbelden te 'praktiseren'.

Aan de vooravond van de door de rechter gestelde deadline is er een bijeenkomst tegen fascisme. Er zijn verschillende sprekers en auteurs aanwezig. De activiteit wordt op grote zwart-witposters aangekondigd, als waren het reclameposters op bushaltes.

LEGA NORD

Toen Lega Nord vijf jaar geleden populair werd, is zij begonnen met de jongeren te 'verwijderen'. Plotseling werd het gebouw gevaarlijk bevonden om in te wonen. Te bouwvallig, want de jongeren kunnen helaas geen enkele miljoenen betalen om het pand te restaureren.

Dan besluit de gemeente een tram aan te leggen, die toevallig het pand Leoncavallo doorkruist. De jongeren zitten er illegaal, het is gekraakt, ze moeten weg. De gemeente probeert een andere plaats voor hen te vinden. Maar overal waar een andere plek voor Leoncavallo wordt gevonden, zegt de buurt 'nee'. Welke Milanees wil nu een jongerencentrum met geluidsoverlast en het imago van 'sex, drugs & rock'n'roll' in zijn buurt?

Dinsdag 7 december is er volop politie op

Piazza della Scala. Het beroemde operatheater begint haar seizoen. De president van de Senaat is al binnen. Ieder jaar is er een protestmanifestatie tegen de rijken, die als hypocriet worden beschouwd met hun bontjassen, hun enorme kroonjuwelen en hun peperdure kleding. Maar dit keer is er ook een demonstratie van Leoncavallo, voor het gemeentehuis, dat zich ook op het Piazza della Scala bevindt. Burgemeester Formentini, afkomstig uit de Lega Nord, heeft hen immers als programmapunt opgenomen tij-

Leoncavallo: Muziek en politiek (Foto: Véronique Kilian)

dens zijn verkiezingstijd. Niet om hen te helpen, maar om hen te verwijderen uit deze business-stad.

GOED VAN PAS

Politiek gezien komt Leoncavallo Formentini goed van pas. Het kan als symbool dienen voor de Lega Nord om vervelende elementen uit zijn stad te verwijderen. De politie heeft hen gedoogd, want jongeren hebben verder nauwelijks een eigen plek in Milaan. Er zijn enkele buurt-huizen, maar die hebben niet de activiteiten die Leoncavallo heeft.

Niemand heeft zich in achttien jaar iets van Leoncavallo aangetrokken. Nu staat het jongeren centrum ineens midden in de belangstelling. Het is een gemakkelijke doelwit geworden en fungeert als het zwarte schaap.

SIERADEN EN MAKE-UP

Het is een contrast in een land waar de Bella Figura de ongeschreven regel is. Zodra mensen hun huis uit gaan, moeten alle sieraden en make-up tevoorschijn komen, alsof ze naar een feest gaan. Ongekreukte pakjes en het 'gisteren-door-de-kapper-behandelde' haar maken een smetteloos geheel. 'Milaan is een business-stad, Milaan wil ook bij Europa horen, Italië is geen tweederangland als het gaat om professioneel zaken doen', zijn geluiden die vaak te horen zijn van Milanezen die zaken doen met Noordeuropeanen.

Voor anderen is Leoncavallo een symbool van vrijheid geworden. Het is een vorm van censuur om te verbieden dat jongeren zich vrij kunnen uiten, bijeen kunnen komen om activiteiten te organiseren voor de immigratieproblematiek, de werklozenproblematiek en het opkomend fascisme.

DWANGBEVEL

Leoncavallo komt in een ander perspectief te staan door zijn wijze van verzet. Jaren geleden is er een dwangbevel tegen de jongeren geweest. De politie stond klaar om hen eruit te gooien. Het kwam tot een gevecht, waarbij twee agenten werden gedood. Het lijkt een tegenstelling: vechten voor vrede en geen geweld vrezen om zich te verdedigen.

Alleen al het feit dat de jongeren er illegaal verblijven, zou al voldoende reden geven om hen te ontruimen. Zij zijn echter gebleven omdat zij gedoogd werden en er verder geen harde acties zijn ondernomen om hen te verwijderen.

Linkse politici demonstreren mee om Leoncavallo te laten blijven bestaan. Een

Wat vroeger een farmaceutische fabriek was, is geworden tot een thuisbasis van alternatieve jongeren (Foto: Véronique Kilian)

maand geleden was er een grote bijeenkomst waar zij hun betrokkenheid getoond hebben. Inmiddels is de deadline van het ontruimingsbevel verstreken, en Leoncavallo zit er nog. Pas aan het einde van de maand onderneemt de politie actie. De straat Leoncavallo wordt door de politie ingesloten; niemand kan erin of eruit. Al het verkeer dat normaal van de straat gebruik maakt, moet omgeleid worden. Er ontstaat een geweldige chaos op het naburige verkeersplein. Overal

randgroeperingen? De andere helft vindt dat Leoncavallo sociale en culturele activiteiten op hoog niveau heeft ontplooid, en vindt het belachelijk dat het nu opeens weg moet. In feite hebben ze gelijk; Leoncavallo biedt jongeren immers een ontmoetingsplaats en een platform voor politieke discussie. Ze zitten er al vrij lang, en nu komt het Formentini goed van pas als ze uit het pand worden gegooid.

Daarnaast kan de consequentie van het weghalen van de jongeren uit het pand

vervelender zijn dan hen te 'tolereren'. De jongeren van Leoncavallo komen bij elkaar, maar zijn niet crimineel. Het organiseren van activiteiten houdt hen van de straat. Een enigszins vergelijkbare linkse, extremistische groep in Zwitserland, genaamd 'Wohlgroth', werd een maand geleden verwijderd uit hun illegale pand. Ook zij hadden culturele activiteiten in de vorm van muziek en theater, en politieke activiteiten door zich in te zetten voor daklozen en andere maatschappelijk zwakke groepen. Het pand in Zürich, eveneens een voormalige fabriek, is gekocht door een privé-onderneming. Sinds het ontruimd is, lijdt Zürich aan een verhoogd vandalisme, veroorzaakt door leden van deze groep. De sporen zijn achtergelaten in de diverse ingegooide winkelruiten

in het centrum van de stad.

HANDIG

Het dilemma is de keuze tussen de erkenning van de behoefte van jongeren aan een eigen jongeren centrum in Milaan, en het niet-erkennen van een omstreden groep met als consequentie dat het uit de hand loopt. In ieder geval was het handig van Formentini om Leoncavallo te gebruiken voor electorale winst.

Bezoekers van het Teatro Della Scala (Foto: Véronique Kilian)

staan wagens met 'carabinieri', gewapende agenten meteen witte helm. Leoncavallo is omsingeld. Dit duurt dagen achtereens. Er wordt gewacht tot de jongeren zich overgeven.

HOOG NIVEAU

De kranten haasten zich verslag te doen van deze gebeurtenissen. En iedere krant trekt partij. De ene helft vindt dat de jongeren er illegaal verblijven en dus geen recht hebben om er nog langer dan vandaag te zitten. Wat voor zin heeft de wetgeving als zij ruimte laat voor dit soort

JD soms krampachtig en kinderachtig

RACISME IS FOUT, DISCUSSIE NIET GESLOTEN

Paul Kraan en Ib Waterreus

De discussie over de problemen rond de integratie van allochtonen en de opvang van asielzoekers is in alle hevigheid losgebarsten. Zo bracht Bolkestein het debat over de integratie van allochtonen, dat in huiskamer en kroeg al jaren werd gevoerd, eindelijk in de openbaarheid. De mogelijke electorale bijbedoelingen geven weliswaar een vreemd bijmaakje, feit blijft dat het tijd werd een onderwerp dat bij burgers sterk leeft ook in de politiek bespreekbaar te maken. Dat mag ook wel eens gezegd worden.

GRUIJTERS

De uitlatingen van Gruijters over de toelating van asielzoekers hebben veel commotie teweeg gebracht. Hij meende dat er grenzen zijn aan het aantal asielzoekers dat een land kan opnemen. Dat is een feit. In Nederland kwam die grens volgens Gruijters al in zicht. Dat is onzin, gevaarlijke onzin bovendien.

Toch vinden wij de reactie van de JD hierop gemakzuchtig en nu en dan kinderachtig. Ze beperkt zich tot het kapittelen van degenen die 'fout' waren in het debat. De verontwaardiging is steeds op rechten soms terecht, maar de JD blijft zelf aan de kant staan. Een enkeling vervalt zelfs in der rol van inquisiteur. Het landelijk bestuur is bang dat het een verkiezingsitem wordt en wil de media geen kans geven JD-olie op het vuur te gooien. Gevolg is dat de discussie ongenueanceerd blijft. Extreem rechts gebruikt buitenlanders als zondebok. 'Links' beticht een ieder die het woord 'allochtonenprobleem' in de mond neemt van racisme. En racisme is fout, dus is de discussie gesloten.

Wij verwachten van de JD dat een probleem niet doodgezwegen wordt, maar onderkend, en dat vervolgens wordt gediscussieerd over mogelijke oplossingen. In dit artikel willen we daar een aanzet toe geven, door een eenvoudige benadering van de twee problemen.

MULTI-CULTURELE SAMENLEVING

Laten we eerst kijken naar de integratieproblemen van allochtonen in een multi-culturele samenleving. Zo'n multi-culturele samenleving wordt helaas vaak nogal eenzijdig en geforceerd voorgesteld.

Voorstanders ervan spiegelen haar af als een Utopia, waar het beste van diverse culturen verenigd is, waar diverse etnische groeperingen in harmonie naast elkaar leven, met belangstelling kennisnemend van elkaars levenswijze.

In de praktijk blijkt echter, dat het zo eenvoudig niet ligt. Bewoners van de 'oude wijken', voelen zich langzamerhand 'vreemdeling in eigen land', doordat andere culturen hun buurt domineren. Erger nog, deze gettovorming bemoeilijkt de integratie van allochtonen in de samenleving, met als gevolg vaak massale werk-

Een land is dan wel
niet gauw vol,
de schatkist
is wel snel leeg

loosheid en verhoogde criminaliteit. Deze concrete problemen leiden tot vreemdelingenhaat, die door negatieve beeldvorming over allochtonen overslaat naar wijken waar geen buitenlander te bekennen valt. Een verklaring voor het feit dat de CD relatief hoog scoort in zowel de 'oude buurten' als de 'villawijken'.

SPREIDINGSBELEID

Tegelijkertijd zijn er talloze voorbeelden van buurten waar integratie zonder veel problemen verloopt en mede daardoor de multi-culturele samenleving wel een succes is. In die buurten is gettovorming vermeden en wordt daadwerkelijk samen geleefd. De positieve gevolgen van culturele diversiteit zijn dan het grootst, de integratieproblemen het kleinst. Wie dit overal gerealiseerd wil zien, zal een spreidingsbeleid moeten voeren.

Dat kan op een sympathieke manier in nieuw te bouwen wijken, door een gevarieerd huizenaanbod tot stand te brengen. In reeds bestaande wijken kan het echter alleen op ons sympathieke wijze. Discrimineren om discriminatie te voorkomen, een paradox, maar wellicht te verkiezen boven de huidige situatie in sommige wijken.

ASIELZOEKERS

Het asielzoekersvraagstuk is een tweede onderwerp waar nogal krampachtig over gedaan wordt, zeker binnen de JD de laatste maanden. Begrijpelijk op zich, want het kabinet heeft zich op dit vlak niet onbetuigd gelaten. Wij vinden, hopelijk net als elke JD'er, dat voor politieke vluchtelingen ten alle tijde plaats moet blijven in dit land. Dat is immers een kwestie van beschaving.

Deze beschaving heeft echter wel een prijs. Opvang van asielzoekers kost geld en daarnaast zijn er maatschappelijke kosten die we bij de integratieproblemen al noemden. Daar liggen dus knelpunten, want een land is dan wel niet gauw vol, de schatkist is wel snel leeg. We hebben ons daarom gestoord aan de wijze waarop sommige bewindslieden er van langs hebben gekregen. Als minister Kok bekend maakt, dat nieuwe bezuinigingen nodig zijn om de opvang van asielzoekers te kunnen bekostigen, heet het dat hij olie op het vuur gooit van de intoleranten onder ons. Wordt er geld uitgetrokken voor vluchtelingen, is het nog niet goed! Bovendien hebben burgers in een democratie het recht te weten wat er met hun geld gebeurt. Een minister is zelfs verplicht zulke informatie te verstrekken.

DWEILEN

Het afsluiten van grenzen is natuurlijk dweilen met de kraan open. Vluchtelingenstromen dam je alleen structureel in door mensen perspectief te geven op een redelijk bestaan in het land van herkomst. Daartoe moet vooral meer aandacht besteed worden aan ontwikkelingshulp. Het openstellen van onze markten voor hun producten is daarbij van groot belang. We zijn dan niet alleen solidair met vluchtelingen hier, maar ook met achterblijvers daar. Een opvatting die wij delen met Aad Kosto, volgens sommige JD'ers een notoir vreemdelingenhater.

VAN 'WAAROM' NAAR 'HOE'

Wij hebben niet de pretentie uitputtend en vernieuwend te zijn geweest. Wel de intentie om de discussie te verleggen; van de vraag waarom wij tolerant en solidair moeten zijn naar de vraag hoe we het ook kunnen zijn.

Met openheid en pragmatisme bereik je veelal meer dan met mooie, maar o zo vrijblijvende woorden. Juist degenen die in de verdrukking zitten, zijn gebaat bij concrete resultaten. De JD moet zich er niet te gemakkelijk van af willen maken. De beste stuurhoren niet aan wal.

CD wordt dankzij publiciteit een 'normale partij'

DE CD HEEFT NIETS TE DUCHTEN VAN EEN RATIONELE DISCUSSIE

Andor Admiraal

Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog lijkt iedereen, van links tot rechts, het erover eens te zijn: de tijd is gekomen om met Janmaat c.s. in discussie te gaan. De gedachte achter de discussie met erg-rechts is dat als mensen nou maar eens goed zien wat de Centrumdemocraten te zeggen hebben, ze het wel uit hun hoofd laten om het CD-vakje op hun stembiljet rood te maken.

Die theorie gaat inderdaad op als de potentiële Janmaat-stemmers allemaal weldenkende mensen zijn die goed luisteren naar alles wat er gezegd wordt. Maar dat zijn nou net de eigenschappen die je de CD-aanhang niet toe kan schrijven.

MAKKELIJKE SLOGANS

In de discussie kunnen de neo-fascisten hun makkelijke stellingen snel poneren, terwijl de tegenstanders hun redelijke, maar wat minder simpele standpunten uit proberen te leggen. Clubjes als de Centrumdemocraten hebben niets te duchten van een rationele discussie omdat hun aanhang te gevoelig is voor makkelijke slogans zonder onderbouwing.

De TV-spotjes van de CD bewijzen dat. Iedere weldenkende Nederlander lacht zich rot als Janmaat heel serieus beweert dat het zo slecht gaat met het Nederlandse voetbal omdat mensen van verschillende oorsprong nou eenmaal niet kunnen samenwerken. Maar volgens de CD zijn de spotjes een goudmijntje: na iedere uitzending komen er weer een paar honderd nieuwe leden bij. De aanmeldingen stromen zelfs binnen wanneer mevrouw Schuurman (zonder ook maar met haar ogen te knippen) beweert dat 'als er al iemand verkracht wordt in Joegoslavië, die islamitische vrouwtjes er tenslotte toch zelf om hebben gevraagd met hun hoofd-oekjes.'

VEÉL PUBLICITEIT

Waar het voor de CD om gaat is véél publiciteit, zeker vlak voor de verkiezingen, wát voor publiciteit is van

ondergeschikt belang.

En op veel publiciteit kan de CD rekenen: *HP/de Tijd* plaatste onlangs een artikel van vijf pagina's over de rechts-extremisten, zonder kritische kanttekeningen. Janmaat kreeg een mooi stuk ruimte om zijn woordje te doen over 'de verkeerde beeldvorming die er over de partij is ontstaan'. Ook kreeg Wim Elsthout, het brein achter de TV-spotjes, de gelegenheid om te vertellen over zijn hoge idealen ('Drees is mijn grote voorbeeld. De samenleving die hij in zijn hoofd had is ook die van mij'). Bij het artikel stond ook nog een mooie kleurenfoto van deze sympathiek uitziende CD'er, keurig in pak voor de achtergrond van een Nederlandse vlag en een hemelblauwe lucht. Het onderschrift: 'Het is gewoon een kwestie van gevoel voor je land.' Zelfs de slotzin van het artikel bevestigde het beeld van een gewone partij: 'Het verkiezingsprogramma van de Centrumdemocraten verschijnt in februari'.

Kort na dit artikel geplaatst te hebben, kwam het blad met een reportage over de burens van Janmaat (?!), die hier de gelegenheid kregen om te zeggen wat een overlast 'die Turken' wel gaven.

VINGERHOEDJE

In het NOS-programma *Broeiend Ongevoegen* kregen racisten de gelegenheid

om zonder tegengesproken te worden te zeggen dat de intelligentie van allochtonen in een vingerhoedje past en dat je beter een uzi kunt aanschaffen om je tegen asielzoekers te verdedigen.

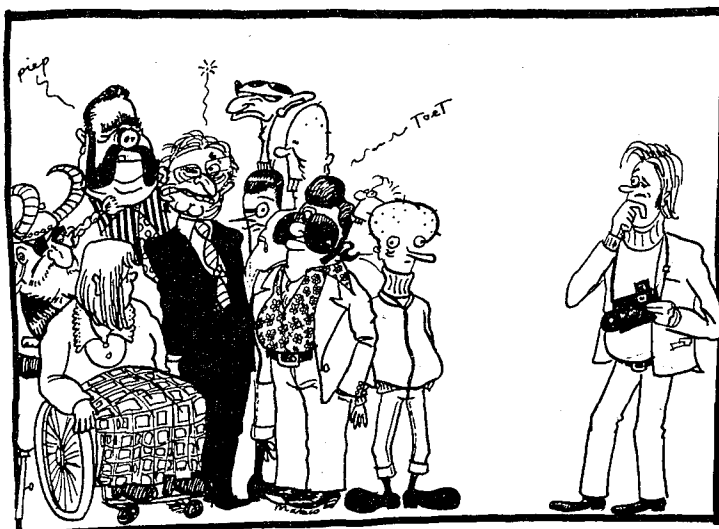
Trouw plaatste onlangs een ingezonden brief van een vrouw die 'twee jaar op een woning moest wachten terwijl al die asielzoekers er zo één krijgen. "Eigen volk eerst" klinkt zo rot, dus ik zeg liever "Eigen volk niet achterstellen".'

De progressieve *Volkskrant*, die net een stuk had geplaatst waarin werd opgeroepen om toch maar vooral 'de waardevolle ideeën uit de toch intellectuele fascistische ideologie goed te bekijken', maakte het een week later helemaal bont door maar liefst vijf ingezonden brieven te plaatsen onder de kop 'Er zijn nu wel genoeg asielzoekers'. De briefschrijvers voorspelden dat de 'bevoorrechte vluchtelingen (die vaak tot de groep 'verdreven dictators' moeten worden gerekend) ons half-groene land in een soort Mexico City zullen veranderen'. Werkelijk alles werd aan asielzoekers toegeschreven: van problemen in bejaardensornden, bezuinigingen op sociale voorzieningen en toenemend fundamentalisme tot aan de verdubbeling van het tarief van de kruisvereniging! *De Volkskrant* stelde hier helaas geen relativerende mening tegenover.

DOORHEEN PRIKKEN

Gelukkig weten de meeste mensen er meteen doorheen te prikken als Janmaat op anderhalve pagina in *Trouw* uitlegt dat de CD in het centrum van de democratie staat en heimelijk van alle andere partijen (die toch nooit iets wezenlijks bereiken) gelijk krijgt. Maar de mensen die al enigszins bruine ideeën koesteren, kunnen het op deze manier steeds beter voor zichzelf rechtvaardigen om CD te stemmen. Al was het maar omdat de CD door dit soort publiciteit steeds meer een 'normale partij' wordt.

Natuurlijk, het is de taak van de media om weer te geven wat er onder het volk leeft, maar het is wat anders om in een tijd van hoge werkloosheid, politieke verschuivingen en grote problemen met de opvang van asielzoekers smeulende vuurtjes aan te wakken. Bruine vooroordelen en verkapte oproepen om op Jan Doedels te stemmen horen niet in de krant, maar netjes in de doofpot!

CD-portret in *HP/de tijd*. Meneer Janmaat, kunt u uw zulp open doen?

Illustratie: Marco van Lierop

IFLRY-vice-president Suzanne Bakker:

'BRINKHORST PRAAT ALLEEN MAAR MET BELANGRIJKE MENSEN'

In november is oud-Internationaal Secretaris van de JD Suzanne Bakker, gekozen tot vice-president van de International Federation of Radical and Liberal Youth (IFLRY). Paul Leenards ondervraagt haar over haar nieuwe functie en wat dit voor het internationaal werk van de JD betekent. Ook de functie van het Inco binnen de JD komt ter sprake.

Paul Leenards

Waarom is de JD ook internationaal actief?

'Waarom niet! De politiek houdt bij Lobith niet op te bestaan. Het is meer dan alleen het Nederlandse gekibbel, dus ligt het voor de hand dat de JD zich ook met internationale onderwerpen bezighoudt. Je kan vanuit je Hollandse ivoren toren allerlei meningen gaan rondstrooien over hoe de wereld er uit zou moeten zien en wat allemaal moet gebeuren om dat de

bereiken. Het kan best handig zijn om daarover meningen uit te wisselen met mensen die het echt meemaken en die in de situaties zitten waarvoor wij onze oplossingen hebben bedacht. Het aanknopen van internationale contacten en het functioneren binnen koepels als IFLRY is uitermate functioneel. In het Nederlandse multi-laterale jongerenwerk wordt dat "intercultureel leren" genoemd.'

Maar behalve het aanknopen van internationale contacten en de uitwisseling met buitenlandse jongerenorganisaties doet de JD nog meer, neem ik aan?

'Inderdaad, we besteden ook veel aandacht aan het inzichtelijk maken van allerlei internationale structuren zoals de Europese Unie, de Verenigde Naties et cetera, die ook nog veel invloed hebben op de Nederlandse politiek. We nodigen sprekers uit op onze internationale fora, schrijven artikelen in *Demo* en ons eigen blad, de Internationale Nieuwsbrief, er wordt een cursus over internationale politiek geschreven, en zo kan ik nog wel even doorgaan.'

De JD organiseert wel veel internationale activiteiten, maar toch hoor je wel eens de kritiek dat het maar een klein groepje is dat zich met het internationale werk bezighoudt.

'De eerste doelstelling uit het beleidsplan van 1993 voor het internationale werk, was het toegankelijker maken ervan voor JD'ers. Dat betekent dus nog meer activiteiten organiseren, de leden vaker benade-

ren via *Demo* en op andere JD-activiteiten, en ze over een drempel heen trekken, die er blijkbaar toch is.'

Wat zou die drempel kunnen zijn?

'Een misplaatst gevoel dat alleen bepaalde mensen internationaal actief kunnen zijn. Mensen die enorm veel expertise in huis hebben of die horen bij de vriendenkring van de

IS en daarom buitenlandse reizen mogen maken. Wat gewoon niet waar is.

Een andere, meer legitieme maar even trieste drempel zou dan de hoge prijzen voor die reizen kunnen zijn. Wat in de hand wordt gewerkt door het geringe budget dat de IS tot zijn beschikking heeft om JD'ers op deze reizen daadwerkelijk financieel bij te staan.'

Hoek kan zo'n misverstand ontstaan?

'Uit vooroordelen en onwetendheid. Het idee dat het internationaal werk ontoegankelijk is, wordt door het roddelcircuit in stand gehouden. Maar een voor deel is

'Het idee dat het internationaal werk ontoegankelijk is, wordt door het roddelcircuit in stand gehouden.'

de IS daar ook schuldig aan. Veel internationale bijeenkomsten worden heel laat bij de IS aangemeld en kunnen vaak niet meer in *Demo* worden opgenomen. Om toch JD-vertegenwoordigers te kunnen sturen, zoek je toch vooral bij een groep JD'ers die je kent en die al eerder interesse hebben getoond. Je kan niet de hele ledenlijst gaan afbellen, dat gaat gewoon niet.'

Nu het misverstand uit de wereld is, hoe kan een JD'er internationaal actief worden?

'Je hebt blijkbaar lef nodig om de IS te bellen, maar uit eigen ervaring weet ik dat lef niet echt nodig is, hij bijt over het algemeen niet. Het enige dat je nodig hebt, is motivatie. Als jij denkt, wanneer je in *Demo* een seminar in Boedapest aankondigt ziet staan, dat dat echt iets voor jou is, bel dan dus de IS. Je hoeft niet meer te kunnen dan het spreken van een paar woorden Engels, wat mij geen probleem lijkt. De IS en zijn ondersteuningscommissie, Inco, vertellen je alles wat je weten moet, helpen je met de voorbereidingen en geven je alle steun. Het is echt niet moeilijk.'

*Je hoeft geen jaren in de JD te hebben meege-
lopen?*

'Welnee, het afgelopen introductiewereld is bijvoorbeeld een nieuw Inco-lid geworven, dat natuurlijk nog geen enkele JD-ervaring had. Op zijn eerste vergadering werd hij overspoeld met afkortingen en jargon, maar hij vroeg ons gewoon het uit te leggen. Alsechte vakidioten vinden we juist dat ontzettend leuk. Hij voelt zich nu prima thuis in het Inco.'

Zelfben je ook als nieuw lid begonnen.

'Ja. Laatst had ik het daar nog over met de nieuwe secretaris van het Inco. Ze keek wel een beetje tegen mij en Dennis (Hesse-

ling, de huidige IS, red.) op, omdat wij, volgens haar, snel stukken doorhebben en er kritiek op kunnen geven. Maar je denkt toch niet dat ik op mijn eerste IFLRY-bijeenkomst alles doorhad en de achtergronden meteen begreep? Mij leek het eerst wel goed te gaan, en ik begreep niet waarom er zoveel gekankerend werd. Je gaat dan met die mensen praten en zo leer je de achtergronden kennen en de stukken op hun waarde schatten. De volgende keer durf je, nog voorzichtig, wèl kritiek te leveren. Natuurlijk moet je er

**'Brinkhorst is niet
geschikt voor een
volksvertegenwoordiging.
Je moet hem in de
Commissie hebben,
en niet die nitwit
van een Van den Broek'**

handigheid in krijgen. Je moet er interesse in hebben. Als je het wilt, kan je het snappen.'

Waarom is IFLRY zo belangrijk voor de JD?
'IFLRY is een internationale federatie voor

liberale, radicale en democratische jongerenorganisaties, waar de JD zeker bijhoort. We hebben het al eerder gehad over het belang van internationale contacten als het over politieke discussie gaat. Maar naast het uitwisselen van meningen organiseert IFLRY ook acties, zoals enige tijd geleden tegen racisme, sturen ze delegaties om verkiezingen te volgen in bijvoorbeeld Paraguay en Kroatië. Voor de JD is IFLRY een platform om de contacten te verbeteren, ideeën op te doen, JD-standpunten te verdiepen enzovoorts.'

Wat betekent het voor de JD dat jij in het IFLRY-bestuur zit?

'Je kunt er praktisch voordeel uit halen omdat je sneller informatie doorgegeven krijgt. De JD kan daardoor de mogelijkheden van IFLRY beter benutten. Uit de bewuste keuze die de JD voor IFLRY heeft gemaakt, volgt dat wij ons voor deze organisatie sterk willen maken. De beste manier is door een JD'er, mij dus, in het bestuur te laten verkiezen. De komende tijd staat IFLRY voor veel veranderingen en het is

goed dat de JD daar intensief bij betrokken is.'

Wat ga jij voor IFLRY doen?

'Ik ga me de komende tijd vooral bezighouden met de lidorganisaties in Azië. We willen proberen deze organisaties meer te laten samenwerken en ze ook meer ondersteuning te geven, zodat ze een belangrijke rol kunnen gaan spelen bij de democratische hervormingen in het gebied.'

Voor alle geleedingen van de JD is het komend jaar feest. Deafdelingen krijgen de gemeenteraadsverkiezingen, het LB krijgt de Tweede Kamerverkiezingen en het internationaal werk de verkiezingen voor het Europees parlement.
'Nou, eerlijk gezegd, als je naar de D66-lijst kijkt voor dat Europees parlement, vind ik het absurd dat er strak een fractie komt waarvan de gemiddelde leeftijd boven de vijftig ligt. Dat de stemadviescommissie met droge ogen die vijf oude bokken bij de eerste tranche zet. Zo'n Brinkhorst, weliswaar een geweldige vent en hartstikke intelligent, is niet geschikt voor een volksvertegenwoordiging. Dat is nu echt de man waardoor je het Europees Parlement niet dichter bij de bevolking brengt. Je moet hem in de Commissie hebben in plaats van die nitwit van een Van den Broek. Maar denk jij dat Brink-

horst het land in gaat en dat hij met iedereen gaat praten die belangstelling heeft? Iemand als Bertens staat daar nog wel voor open; die is niet zo afstandelijk. Maar Brinkhorst praat alleen maar met mensen die belangrijk zijn en dat moet je niet hebben. Zo verklein je die kloof tussen politiek en burgers niet.'

Jij bent een idealist, heeft het wel zin om je zo druk te maken?

'Het heeft wèl zin, ook al denk je af en toe, als je 's nachts in bed ligt, dat het niet zo is. Dat het toch niets uitmaakt of je in zet en je kwaad maakt, maar het heeft wel zin. Ik heb wel eens een amendement ingediend bij D66 en dat werd afgewezen, niet omdat men het ermee oneens was, maar het was niet realiseerbaar! Daar heb je niks mee te maken, je denkt toch "Dit is mijn idee, daar ga ik voor"! Nee, D66 zegt bij voorbaat dat het niet realistisch is en dan is het meteen ook niet meer bespreekbaar. Dan is D66 toch geen progressieve partij? Dan is zij gewoon conservatief. Ik kom voor mijn mening uit omdat ik denk te kunnen bereiken dat de wereld een beetje beter wordt. Het is een kwestie van volhouden, maar het heeft wel zin.'

(Foto's: Paul Leenards)

(Ingezonden mededeling)

GEEF ZUID-AFRIKA EEN EERLIJKE KANS

1994, de eerste vrije verkiezingen. Voorlichting aan zwarte kiezers is van het grootste belang voor een eerlijk verloop van de verkiezingen. Geef, voor het ANC, voor vakbonden, kerken, vrouwen en jongeren.

SCHRIJF GESCHIEDENIS
MET EEN GIRO: 26655

GEEF ZUID-AFRIKA EEN
EERLIJKE KANS, Amsterdam.
Nadere informatie:
KZA tel. 020 - 627 08 01

**KIJK, DO 17 FEB. NAAR NELSON
MANDELA OP NED. 3 BIJ DE VARA!**

Démoties

VAAG

Uit ervaring weet ik dat veel JD'ers het Inco (het Internationale Coördinatoren Overleg van de JD, red.) betitelen als 'vaag'. Zo zijn leden niet op de hoogte waar het Inco zich mee bezighoudt, vanuit welke beleidslijnen men opereert, hoe en met wie contacten in het buitenland worden onderhouden, en welke doelstellingen men nastreeft. Dat is jammer en volgens mij niet nodig.

Het eerste probleem waar het Inco mee kampt is een communicatieprobleem. De wederzijdse interactie tussen het Inco en het gemiddelde JD-lid ontbreekt, of is in ieder geval niet toereikend. Daardoor bestaat er een gebrek aan informatie over het Inco. Duidelijkheid op dit gebied bevordert niet alleen de betrokkenheid van leden, maar ook de democratisering binnen de JD.

Verder is de controle op het Inco niet helder te traceren. De invloed van een niet-Inco-lid op het internationaal beleid is nihil. Simpelweg de vraag wie in aanmerking komt voor deelname aan internationale seminars/congressen is niet eenduidig te beantwoorden. Politieke moties die namens de JD op internationale activiteiten worden ingediend, worden niet op ALV's behandeld. Correctie of verantwoording over dergelijke moties komt in de praktijk niet voor. Ook de verdeling van het - hoge - Incobudget wordt naar eigen believen vastgesteld. Het ingeburgerde concept 'snoep-reisjes' wordt ook in onze organisatie gehanteerd. Dit impli-

ceert dat er geld wordt besteed aan activiteiten die in de ogen van leden overbodig zijn, of in ieder geval de JD te veel geld kosten.

Bij deze stel ik dan ook voor dat de internationale commissie van de JD eens grondig wordt doorgelicht op helderheid en structuur. In het kader van de 'zelf-evaluatie' waar mijn collega uit Rotterdam het in de vorige Demo over had, lijkt mij dit geen slechte zaak.

*Michele Polspoel,
Utrecht*

NASCHRIFT VAN DE INTERNATIONAAL SECRETARIS

De eerste vragen van Michele zijn heel duidelijk te beantwoorden, lees het beleidsplan van de IS, lees de Internationale Nieuwsbrief, kom naar een INFO. Voor internationale seminaria komen in eerste instantie werkgroepleden van het betreffende onderwerp in aanmerking, zoals door het LB is vastgesteld. Aanmelding is ten allen tijde open. Politieke moties die ingediend worden namens de JD liggen altijd in de JD-lijn en vallen onder de verantwoordelijkheid van de Internationaal Secretaris, zoals dat voor alle politieke standpunten van LB'ers geldt.

Dat er snoepreises zouden zijn, is borrelpraat. Ik moet de persoon nog tegenkomen die mij een snoepreiske kan aanwijzen.

Dennis Hesseling

BETER GRUIJTERS BIJ DE JD DAN DE REST BIJ JANMAAT

Op het vorige congres heeft de JD burgemeester Gruijters van Lelystad uitgeroepen tot persona non grata vanwege zijn uitspraken over asielzoekers. Hiermee heeft de JD tot mijn schrik aangegeven dat zij discussie over de 'vreemdelingenproblematiek' ongewenst vindt.

Het democratische systeem baseert zijn legitimiteit natuurlijk op de rechten van de mensen en het hooghouden van waarden als redelijkheid en billijkheid, maar kan echter niet zonder een draagvlak in de maatschappij. Het verkrampt sluiten van de gelederen voor een zeer gevoelig probleem als dat rond immigranten leidt tot het ontstaan van een helaas steeds groter wordende groep mensen die zich onbegrepen voelt. Deze mensen stemmen bij de verkiezingen òf niet, òf op Janmaat. Veel gevaarlijker is echter dat de

kans bestaat dat op den duur deze mensen heel de democratie, die immers haar angstgevoelens minacht en miskent, wil afschaffen. Daarom moeten we problemen met betrekking tot de opvang en integratie van immigranten, zoals op het punt van werkgelegenheid, huisvesting en onderwijs, hoe pijnlijk ook, onder ogen zien en oplossen, en mensen die ze ter sprake brengen niet direct voor rotte vis uitmaken. Dat laatste is op het congres helaas wel gebeurd en ik ondersteun daarom het initiatief van de afdeling Leiden die naar aanleiding hiervan de heer Gruijters heeft uitgenodigd om met hem van mening te wisselen. Ik hoop dat de JD zich in het vervolg minder impulsief opstelt.

*Bas de Moor,
Leiden.*

IN MEMORIAM IEMAND ANDERS

Het bericht van het overlijden van ons personeelslid Iemand Anders, een van de meest waardevolle en ijverigste leden van onze winkel, heeft ons diep bedroefd. Anders laat een lege plaats na, die moeilijk op te vullen zal zijn.

Iemand anders heeft jarenlang meer voor ons gedaan dan men van een normaal mens kan en mag verwachten. Als er iets gedaan moest worden of als er hulp nodig was, hoe dikwijls hoorde men eenstemmig: 'Laat Iemand Anders dat maar doen'. En vroeg men aan een van ons om een bepaalde taak op zich te nemen, dan was heel vaak het antwoord: 'Dat kan Iemand Anders beter dan ik', of 'Daar heeft Iemand Anders meer verstand van'. Iemand Anders was een bijzonder mens. Dikwijls een wondermens!

Maar een persoon kan niet alles doen en men verwachtte te veel van Iemand Anders. Helaas, nu hij er niet meer is, zullen we meer zelf moeten doen, allemaal samen.

*Ingezonden door Babet Helleman,
Utrecht*

IS HET EEN RAMP?

Eindelijk is het weer zover: **Een ramp in Nederland!** Zijn de overstromingen in het Limburgse überhaupt wel een ramp te noemen? De massamedia denken van wel en zetten maar vast een hype op. Een week de koppen vullen is geen probleem meer. Als men het nuchter beschouwt (en dat doen we hier zo graag, zeggen ze), is er alleen materiële schade. Mochten er in Bangladesh enige honderden mensen verdrinken, dan is dat bijnieuws voor een dag.

Maar ja, zo'n ramp levert natuurlijk ook niet de mogelijkheid op voor CDA-bevindlieden om zich uitgebreid in de camera's te spelen. En daar gaat de koningin ook niet op af. Zou zo'n 'ramp' dan bedoeld zijn om het volk van Nederland te laten weten dat Den Haag nog geeft om de belangen van de gewone mens?

*Michael Mol,
Rotterdam*

DE ARMOEDE VAN D66

Akkoord, 'Oost West Thuis Best' kan alleen maar van de CD zijn en 'Nederland moet weer aan de slag' is typisch VVD. Maar de programma-titels 'Wat mensen bindt', 'Wat echt telt' en 'Ruimte voor de toekomst' zijn onderling volledig inwisselbaar. Van CDA en PvdA had iknietsbeters verwacht, maar in het geval van D66, voormalig vernieuwer, had ik op iets creatievers gehoopt.

De armoede van D66 wordt wel extra pijnlijk duidelijk als je ziet wat GroenLinks heeft bedacht. 'De wereld als woning' is mooi, onderscheidend, gevoelig en pakkend. Bovendien zitten alle belangrijke

thema's erin: milieu, vrede, medemenselijkheid en internationale verbondenheid. Het is een titel waar je bij wegdroomt en waarbij je, als je erover gaat nadenken, haast tranen in je ogen krijgt. Een titel die D66 degradeert tot een lullig, meeloperig partijtje, dat zich het best in een hoekje kan gaan zitten schamen.

D66 heeft ook geprobeerd een leus te bedenken: 'Dit is het moment'. De partij had er beter aan gedaan geen poging te ondernemen. Het was bij voorbaat een gelopen race: 'GroenLinks of laten we het zo?'

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

SLACHTOFFERS IN KOERDISTAN, OOK ONS PROBLEEM

Meer dan de jaren daarvoor hebben politieke ontwikkelingen in Turks Koerdistan in 1992 in het teken van geweld gestaan. De verscherping van de confrontatie tussen de Turkse staat en de Koerdische nationale beweging heeft in dat jaar bijna evenveel slachtoffers geëist als in de zeven jaar die verstreken zijn sinds de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), die algemeen full-support van de Koerdische bevolking geniet, officieel de gewapende strijd tegen de Turkse staat heeft opgenomen.

Voorts voerden de Turkse strijdkrachten in oktober en november de omvangrijkste militaire operatie over de grenzen uit sinds de Turkse illegitieme invasie van Cyprus in 1974. Strijdtonel vormde dit maal Iraaks Koerdistan. Doel was de PKK totaal, tevergeefs, van haar steunpunten aldaar te beroven. Ten slotte had Turkije in 1992 de dubieuze eer bovenaan te staan op de lijst van landen waar journalisten op gewelddadige wijze aan hun eind kwamen. Alle betrokkenen bleken zich met ontwikkelingen in Turks Koerdistan bezig te houden.

De meeste doden en gewonden zijn ook in 1992 aan Koerdische kant gevallen. In Turks Koerdistan zelf vormden ongetwijfeld de gewelddadigheden rondom de viering van Newroz (de nieuwe dag, het Koerdische nieuwjaar op 21 maart) een dieptepunt. Rond honderd burgers verloren het leven. Enige winstpunt voor de Koerden dankzij de berichtgeving in de

media over de gebeurtenissen, is het inmiddels ook in brede kring in het Westen bekend, dat behalve Irak en Iran ook Turkije een (zoals dat genoemd wordt) 'Koerdisch probleem' heeft.

Bij dit alles is het verbazingwekkend dat de wereld en met name het Westen werkloos blijft toekijken hoe de gewelddadige confrontatie tussen de Turkse staat en de Koerdische nationale beweging steeds grotere proporties aanneemt. Te meer daarbinnen de CVSE het grote belang van preventieve diplomatie in dergelijke situaties wordt erkend, en dit kracht is bijgezet in de vorm van de benoeming van de voormalige minister van Buitenlandse Zaken van Nederland, Max van der Stoep, als diplomaat achter de schermen.

Van preventieve diplomatie valt in het geval van Turkije vooralsnog niets waar te nemen. Zo nu en dan wordt door Westerse politici tegenover hun Turkse collega's 'bezorgheid' uitgesproken omtrent de ontwikkelingen in (wat dan aangeduid wordt) 'Zuid-Oost-Turkije'. Veel indruk zal dat niet maken, zolang politieke, militaire en economische steun van het Westen onverminderd doorgaat. Daar tegenover wordt de anderestrijdende partij - de Koerden - ervan beschuldigd in de eerste instantie verantwoordelijk te zijn voor het geweld dat Turks Koerdistan momenteel teistert. De zaken op zijn kop.

*M.Y.
(naam bij redactie bekend)*

HOE VERDER IN BOSNIË?

Voor de bevolking van Bosnië-Herzegovina is het nieuwe jaar begonnen zoals het oude eindigde: met aanhoudend artillerievuur. Elke dag weer verschijnen er nog hardere beelden op de televisie over de strijd in Bosnië. Onschuldige burgers vluchten voor de beschietingen van (sluip-)schutters, terwijl ze hun dagelijkse voedsel of brandstof aan het verzamelen zijn. De inwoners van Sarajevo zijn het zwaarst getroffen. De eerste gevallen van hongerdood zijn hier al gesignaleerd. De burgers willen deze oorlog niet; het zijn de oorlogszuchtige leiders, met voorop de oorlogsmisdadigers Milosevic (president Servië), Karadzic (leider Bosnische Serviërs) en de zieke bevelhebber Mladic, die baat hebben bij het voortduren van deze oorlog.

Hoe moet het nu verder? De VN-resoluties werken niet zolang de VN-troepen in Bosnië niet het mandaat krijgen om deze resoluties ook uit te voeren. Verschillende landen hebben laten doorschemeren dat ze hun troepen willen terugtrekken, omdat de onveiligheid toeneemt en de situatie toch niet verbeterd.

Maar moeten de VN-troepen dan maar overgaan tot beschietingen vanuit de lucht, zoals president Clinton dreigt tegenover de Serviërs? Zijn de Kroaten dan goed, of de Moslims, of wie dan ook? Er zijn bijna geen goede of slechte partijen meerte herkennen. De burgers van Bosnië zijn alleen de grote verliezers, wat voor nationaliteit ze ook hebben.

De oorlog in Bosnië is dagelijks 'live' te volgen op televisie, hoe wreed dit ook klinkt. Kan er dan echt geen fatsoenlijk mens een einde maken aan deze geweldspiraal?

*Edwin Peek,
Amsterdam*

**VOEL JIJ JE OOK
ZO JARIG?**

*Kom dan ook naar de
Lustrumnacht op 4 maart
en feest mee!*

Kijk op pagina 33 voor meer info

LUSTRUMHOROSCOOP

STEENBOK 23/12-20/1

Volgens de sterren draai jij zeker tot aan het derde lustrum mee, lieve steenbok. Steeds weer stort je in een (voor jou) nieuw JD-gebied; je JD-engagement lijkt onuitputtelijk. Soms haak je wat te snel af, om snel over te stappen naar je volgende JD-levensveraring. Toch voorspellen de sterren jou een rooskleurige JD-toekomst. Maar hoop niet op die Maagd, en doe eens wat minder je best bij D66.

WATERMAN 21/1-18/2

Soms heb je het gevoel dat niemand naar je wil luisteren, lieve Waterman. Anderen, vooral Tweelingen, belletten je vaak om je woordje te doen. Durf ze toch eens tegen te spreken, of pak de microfoon.

VISSEN 19/2-20/3

Je bent veel te aardig, Vis. Dat zeg je ook weleens tegen jezelf, als je 's avonds voor de spiegel staat na een lange dag waarop je voor de zoveelste keer voor het karretje van bijvoorbeeld een Schorpioen bent gespannen. Probeer de komende jaren wat meer 'Nee' te durven zeggen. Stel je verkiesbaar voor het LB. Volgens Jupiter haal je dat met 104 tegen 13 stemmen.

RAM 21/3-20/4

'Waarom steek ik zoveel tijd in die JD?', vraag jij je nog al eens af. 'Ben ik wel een echte JD'er?' Dat is helemaal niet erg hoor, lieve Ram. Er is vast nog wel ruimte in je agenda om bij die ene leuke werkgroep te gaan, als je je tijd maar goed indeelt. Als je die ene Leeuw nou echt moet, dien je dat ook goed in te plannen.

STIER 21/4-21/5

Pas op, lieve Stier. Door jouw wat koppige of zelfs driftige aard jaag je andere JD'ers, vooral Boogschutters en Leeuwen, gemakkelijk tegen je in het harnas. Gebruik je organisatietalent; dat kan de JD gebruiken. Sta open voor inhoudelijke argumenten van bijvoorbeeld Tweelingen, Ram en Weegschaal.

TWEELINGEN 22/5-21/6

De hele JD houdt van je, lieve Tweeling. Waar jij je opgewekte gezicht ook maar laat zien, is het feest. Ook achter de microfoon doe je het goed, maar duw die Waterman niet steeds weg. Pas op voor Maagden; die kunnen je pakken op formele puntjes.

KREEFT 22/6-23/7

Lieve Kreeft. Als verzorgend, ondersteunend tiepje ben jij bereid taken en zelfs meningen van anderen over te nemen. Probeer dat in de komende jaren eens om te keren. Blijf vooral bij de JD, je ontmoet er de liefde van je leven! Bega geen vergissingen met Maagden en Weegschalen.

LEEUW 24/7-23/8

Jouw dominante karakter komt je goed van pas in de JD. Leiding geven is je roeping, lieve Leeuw. Als je nu ook nog Steenbokken, Watermannen, Rammen, Kreeften en Maagden wat minder tyranniseert, kun je een alom gerespecteerd JD-lid worden. En misschien nog wel meer!

MAAGD 24/8-23/9

Lieve, lieve Maagd, wat zie je toch in die Kreeft? Bij zo'n huishoudelijk persoonje als jij, zo verzet op regeltjes en netheid, past alleen maar een andere Maagd. Samen kunnen jullie een leuke JD-werkgroep oprichten, bijvoorbeeld 'Huishoudelijk Reglement'.

WEEGSCHAAL 24/9-23/10

Lieve Weegschaal. Andere JD'ers, vooral Maagden, Steenbokken, Boogschutters en Tweelingen, weten nooit waar je op uit bent, wanneer je je nu eens uitermate kritisch en dan weer nonchalant opstelt. Je stelt prijs op sociale evenementen van de JD, vooral als er veel Vissen, Weegschalen en Leeuwen zijn. Oja, is ledenwerving ècht niets voor jou of doe je maar alsof?

SCHORPIOEN 24/10-22/11

Span die arme Vissen toch niet steeds voor je karretje, lieve Schorpioen, al noem je dat duizend keer teamwork. Je hebt zoveel talenten, gebruik ze zelf! De komende tijd kun je veel betekenen voor de JD, maar... ook voor de lokale D66-afdeling! D66 zit op het moment echt te springen om mensen zoals jij. Wees niet bang dat het te veel tijd en moeite kost: ook daar heb je genoeg Vissen.

BOOGSCHUTTER 23/11-22/12

Voor jou betekent de JD een verzameling persoonlijke overwinningen en nederlagen. Maak het jezelf wat minder moeilijk, lieve Boogschutter. Straks bij D66 (want daar steven je recht op af) kan je maar beter niet meer van die felle veldslagen leveren. Probeer te oefenen in consensus-besluitvorming: organiseer eens een weekendje weg of een feest.

DROSOPHILAE 66

Alstublieft, wees zo goed mijn treurig levensverhaal aan te horen. Ik ben maar een kleine Drosophila en ik heb de afgelopen maanden heel wat meegemaakt op het D66-secretariaat. Drosophilae leven normaliter niet zo lang en ik, op mijn sterfbed, wil graag het een en ander aan u kwijt.

Drosophilae, in de volksmond wel banane-, fruit-, of zelfs biervliegjes genoemd, leven graag in een vochtige, voedselrijke leefomgeving, liefst in staat van ontbinding, nou ja, iets rottends dus. Ik werd geboren in een grote groene emmer in een ruimte die 'kleine vergaderzaal' heet. Met ons duizenden kropen we door een heerlijke zwarte, welriekende massa, die achteraf GFT-afval bleek te zijn geweest. Nooit werden we gestoord, tot een dag aanbrak die mijn leven veranderde. Een felle bundel van lichtstralen boorde zich zo plotseling in onze Biobak, dat ik dodelijk verschrikt opvloog en buiten de emmer belandde terwijl het deksel weer stevig werd aangedrukt en iemand luid zijn ongenoegen over de aanwezigheid van onze kolonie uitsprak.

Vanaf dat moment ben ik wat beter gaan nadenken over de zin van ons bestaan. Buiten de emmer werd mij opeens duidelijk dat D66 er een reden voor moest hebben ons op de Noordwal te kweken. Maar welke? Ik besloot dat aan mij de taak was dit eens te onderzoeken. Wat ik ontdekte, was schokkend.

U moet weten, dat wij Drosophilae een bijzondere lichamelijke eigenschap hebben. In onze speekselklieren bevinden zich uitzonderlijk grote DNA-strengen. Met een goede electronmicroscop kun je de genen als het ware zien zitten. Ik wist dat onze soort veelvuldig wordt gebruikt bij genetische onderzoeken, maar wij hadden in de eerste instantie niet het idee dat D66, ook onze partij, zich hiermee bezighield.

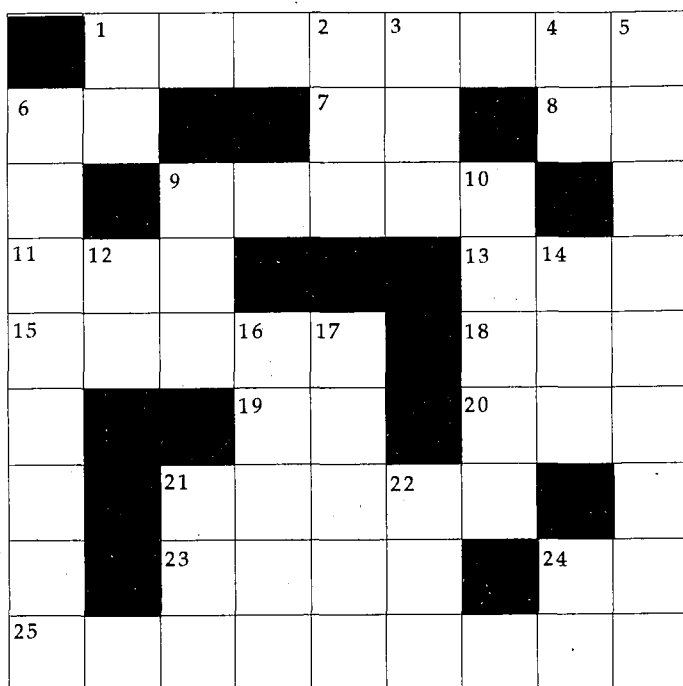
Ik vloog eens een magazijntje binnen en zag daar een opengeslagen *Democraat* liggen. Het artikel was van het Politiek Emancipatie Activeringscentrum (PEAC) en ging over - heremijntijd! - Genetische Mutilatie! Het kwartje viel; dit moest de reden van ons verblijf zijn, ze willen ons ergens voor gebruiken. Schending van m'n genen, ik moest er niet aan denken. Zonder het artikel te lezen fladderde ik weg, in grote paniek.

Mijn verhaal, en dus ook mijn levensverhaal, eindigt helaas in een anticlimax. Ik kwam een andere Drosophila tegen die het artikel wél gelezen had. 'Sufferd, ze bedoelen helemaal niet iets met genen. Ze bedoelen genitale mutilatie, niet bij Drosophilae maar bij mensen. En daarom nemen ze nu een andere naam aan: de Commissie voor Vrouwen-èn Mensenrechten of zoiets. Want ze hebben hun emancipatietaak volbracht, dat weet je als je goed de politieke ontwikkelingen op dit secretariaat bijhoudt.'

Wat een afgang voor mij. Toch heeft het me er niet van weerhouden een nieuw onderzoek in te stellen: zou het D66 niet om ons, maar om de zwarte massa te doen zijn? Zouden de leden echte D66-compost kunnen bestellen? Zijn wij de slachtoffers van keiharde commercie geworden? Ik zeg slachtoffers, want een tijdje geleden is de emmer geleegd en verdwenen. Ikzelf lig nu op de vensterbank van de grote vergaderzaal, aan de rechterkant. Voor als u me nog de laatste eer wilt bewijzen.

Maud du Marchie Sarvaas

DEMOGRAM

KLEURRIJK UTRECHT

Op de plaats waar normaal Rikco's Corner stond zal in de toekomst iedere keer een ander het woord hebben. In deze eerste gastcolumn zal de burgemeester van Utrecht van wal steken.

Mr. I.W. Opstelten

Utrecht is een kleurrijke stad. Er gebeurt veel, in het hart klopt een prachtige oude binnenstad, de inwoners hebben het over het algemeen naar hun zin. Utrecht is als grote stad ook kleurrijk, letterlijk, omdat er veel mensen wonen die afkomstig zijn van diverse etnische groeperingen.

Vaak wordt er door en over migranten gesproken in relatie tot problemen. En dat is heel jammer. Want de aanwezigheid van een grote groep mensen met een andere culturele achtergrond draagt juist bij aan de dynamiek en het kleurrijke karakter van een stad. Goede informatievoorziening is van groot belang om prettig samenleven tussen Nederlanders en migranten te bevorderen. Migrantengroepen hebben een andere culturele achtergrond, vaak problemen met de Nederlandse taal en met de complexe Nederlandse samenleving.

Behalve beleidsmaatregelen om het wonen van migranten in Utrecht gemakkelijker te maken, besteden we veel aandacht aan de communicatie met migranten. Alle inwoners van Utrecht moeten de rechten die ze hebben goed kennen, maar dat geldt evenzeer voor de plichten die ze moeten nakomen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen Nederlanders en migranten. Net zo min als er onderscheid wordt gemaakt tussen jongeren, ouderen en andere sociale categorieën.

Een van de doelen van de communicatie is dan ook: migranten informeren over hun rechten en hun plichten in Utrecht. Hiervoor is een apart communicatieplan ontwikkeld, dat uitgaat van de specifieke communicatieproblemen die met migranten kunnen ontstaan. Bij de communicatieactiviteiten wordt rekening gehouden met het mediagebruik, het taalgebruik en de culturele achtergronden van de migranten.

Op dit punt van goede informatie en communicatie met migranten neemt de gemeente Utrecht haar verantwoordelijkheid. Het is vervolgens aan de migranten zelf om hun eigen verantwoordelijkheden in de Utrechtse samenleving te nemen. Ik ben ervan overtuigd dat we op deze manier erin slagen om als Nederlanders en migranten prettig samen te leven in de kleurrijke stad Utrecht.

HORIZONTAAL

- Deze monsterdeelgenoot van de JD is afgeschafte (8).
- Andersom geldt dat een tijdelijk benoemd bestuurslid zich in het algemeen niet tweemaal aan dezelfde steen stoot (2).
- Bij deze noot hoor je een hert (2).
- Als je lid wordt, kun je een koffiemark horen (2).
- Een piano kan het niet zelf, jullie wel dankzij artikel 4 van de grondwet, dus doet het! (5).
- De Peruaanse munt schittert als de Latijnse zon (3).
- Ging het in 1992 in deze rivierstad nou om het milieu of om het carnaval? (3)
- Lila-liga: Brinkman in de op positie (5).
- Zonder deze partij loopt het Zuidafrikaanse regeringslichaam mank (3).
- Club van god en omstreken (2).
- Die clown rijdt in 'n slee (3).
- Discussiëren voor een publiek is net tafeltennis, maar het woord wint het van de tafeltennisplank (5).
- Werd deze rivier als grens erkend in 1970 of pas bij de hereniging? (4)
- Na circa twee uur kwam Van Mierlo met nieuwe schoenen die kleren(winkel uit (2).
- Dit actieve principe, door velen passief opgevat, is volgens de JD de wet die ervoor zorgt dat straks een deel van je gebit niet krom wordt geslagen (9).

VERTICAAL

- Vader min vader (2).
- Zowel op de heen- als op de terugweg wordt deze kwestie dezelfde lof toegezwaaide (3).
- Een Latijnse vrouw is soms kortaf (3).
- Idem klinkend als plan (2).
- Voel jij je zo én jong, dan zit je bij de JD okee, voel je oud en mat, dan lees je dit D66-blad (9).
- Deze zeggenschap in politieke aangelegenheden raakt niet uit, en is niet stom (8).
- Groente met SM-trekjes (3).
- In de stijl van de wijze (5).
- Onder andere levert afgekort nul ampère stroom op (2).
- Meisjesnaam, volgens Simon Vestdijk heet ze Damman (3).
- Al met al is dit meer dan de achternaam van Lou, de ex-zanger van Velvet Underground (5).
- Als Elco Brinkman afkerig is van overdaad en overmaat moet hij 's kelner zijn (5).
- Een Engels wijfjeskonijn is de eerste persoon die 't doet (3).
- 10.000 m², geworteld in een gebied (3).
- Zwitser in het kort (2).

Win een kijkje achter de schermen bij Demo. Stuur je ingevulde Demogram voor 25 februari op naar het secretariaat.

© 1994: Laurens Harteveld en Christiaan Bonebakker

ALV 23: ÉÉN CONGRES, TWEE DATA

Traditiegetrouw is in het voorjaar weer een ALV en die is deze keer zo speciaal dat het Landelijk Bestuur het in twee stukken heeft geknipt. Uiteraard heeft dit te maken met ons tienjarig bestaan, dat wij uitgebreid gaan vieren. Op een feestje is het alleen nooit zo gezellig om allerlei huishoudelijke, organisatorische onderwerpen te gaan behandelen.

Daarom begint ALV 23 op zaterdag 26 maart, vanaf 10.30. in:

Trianon, Oudegracht 252 in Utrecht.

Naast de resolutie over ontwikkelings-samenwerking, worden ook de wijzigingen in ons Huishoudelijk Reglement behandeld.

Die veranderingen komen voort uit de discussie over de JD-structuur en de organimo's van de Structuurcommissie tijdens ons vorige congres. Er werd toen ondermeer besloten om de regio's af te schaffen. De taak van ALV 23 is nu dus eigenlijk om deze wensen van ALV 22 concreet af te maken door de besluiten in het Huishoudelijk Reglement te zetten.

Ook de gebruikelijke jaarverslagen en natuurlijk de politieke moties worden aldaar behandeld. Het is dus vooral de bedoeling dat we het organisatorische gedeelte op deze dag in ieder geval af hebben. Aan het einde van de zaterdag wordt het congres geschorst en verdaagd naar 16 en 17 april, waar het zich allemaal afspeelt: *het lustrum!*

Daar worden wel nog de politieke moties behandeld, die op 26 maart niet aan bod kwamen. De verdaging betekent overigens dat de voorzitters van 26 maart en ook de stem- en notulencommissies ook op 16 en 17 april in functie zijn. Het is echter niet mogelijk om na 26 maart nieuwe politieke moties en actuele politieke moties in te dienen, want dat kan alleen maar op de deadline van het congresboek respectievelijk de eerste dag van het congres, en dat is dus 26 maart. Dus samengevat:

één ALV, twee data en veel feest!

DE VOORSTELLEN

Op de ALV worden de volgende voorstellen behandeld: de resolutie "Veranderingen in de werelsituatie", (Actueel) Politieke Moties, Organimo's en wijzigingen op het Huishoudelijk Reglement.

Wanneer je, na bestuderen van de voorstellen, iets zou willen veranderen, kun je wijzigingsvoorstellen (amendementen) formuleren. Dergelijke amendementen kun je voorleggen aan de Algemene Afdelings Vergadering (AAV) of de Algemene Regio Vergadering (ARV), die door het land gehouden worden ter voorbereiding van de ALV. Als je de AAV of ARV hebt weten te overtuigen dient de regio- of afdelingssecretaris jouw voorstellen in bij het Landelijk Bestuur (LB). Is dit niet gelukt, dan kun je de voorstellen ook direct bij het LB indienen. Dan moet je er echter wel voor zorgen dat je vier medestanders vindt, die je amendement mede willen indienen (je hebt dus 5 handtekeningen nodig). Het indienen van de voorstellen dient te gebeuren op de speciale formulieren die je aan kunt vragen op het Landelijk Secretariaat en bij de Secretaris Organisatie. Let erop dat ieder amendement op een apart vel moet worden ingediend! Op dezelfde manier kun je ook moties die betrekking hebben op de congresvoorstellen indienen. Kijk voor de data dat de voorstellen binnen moete zijn op de volgende pagina bij 'Termijnen'.

De resoluties

De resolutie die op dit congres behandeld gaat worden is "Veranderingen in de wereldsituatie". Er is natuurlijk de mogelijkheid om moties en/of amendementen in te dienen op deze resolutie. De indieners van amendementen worden verzocht al om 10.30 aanwezig te zijn, om tijdens de resolutie-voorbereidingswerkgroep samen met de congresvoorzitters de verschillende amendementen op elkaar af te stemmen.

Je zult zien dat er voor deze resolutie regelnummering is geplaatst. Hier moet je gebruik van maken bij het indienen van de amendementen. Voor inlichtingen omtrent deze resolutie kun je terecht bij Ido van der Meulen (030 - 443853), of een ander lid van de werkgroep Ontwikkelingssamenwerking.

Wijzigingen van het Huishoudelijk Reglement

Vijf Demoredactieleden dienen op dit congres een nieuwe versie in van het Redactiestatuut. Het Redactiestatuut is een bijlage van het Huishoudelijk Reglement. Enkele pagina's verder tref je de oude en nieuwe tekst aan. Als je vindt dat er iets aan de voorgestelde tekst moet veranderen, kun je amendementen op deze HR-wijziging indienen. Deze moeten net als andere amendementen vóór 4 maart op het secretariaat binnen zijn.

Politieke Motie (PM)

Politieke Moties behandelen een politiek onderwerp dat niet actueel is (daar zijn de APM's voor), maar waar de JD wel een standpunt over in zou moeten nemen. Het moet echter niet zo zijn dat het een onderwerp is waar veel nuanceringen bijkomend kunnen worden. Zo'n onderwerp leent zich meer voor een uitgebreidere resolutie. Dat levert tenminste een goede discussie op.

Een PM mag niet meer dan 200 woorden bevatten en naast een uitspraak alleen een korte motivatie. Voor een PM gelden verder dezelfde regels als voor een motie of amendement. D.w.z. dat ze voor 11 maart 1994 door een ARV, AAV, of tenminste vijf leden moeten worden ingediend.

Actueel Politieke Motie (APM)

Uiteraard is er ook dit keer weer de mogelijkheid om APM's in te dienen. Dit zijn moties die ingaan op een actueel politieke zaak. Richtlijn voor de actualiteit is dat het onderwerp op de volgende ALV achterhaald zou zijn. Het LB bepaalt of een motie aan dit criterium voldoet. Een APM moet door tenminste vijf personen ondertekend zijn (of een ARV of AAV) en kan worden ingediend tot de aanvang van de ALV (zaterdag 6 november, 12.00 uur). Wordt een APM voor donderdag 24 maart ingeleverd op het Landelijk Secretariaat, dan zorgt het LB voor het kopiëren van de motie in voldoende exemplaren. Gebeurt dit niet dan moeten de indieners hiervoor zorgen (minimaal 150 exemplaren).

Organisatorische Motie (Organimo's)

Een organisatorische motie is een opdracht aan het LB of een ander orgaan betreffende een organisatorische kwestie. Organimo's kunnen net als gewone moties en amendementen voor 11 maart bij het LB worden ingediend.

Jaarrekening

Helaas is op het moment van drukken was de definitieve versie van het Financieel jaarverslag nog niet beschikbaar. Deze zal in het congresboek worden opgenomen. Dit is dan ook een reden om de aanmeldingsbonnen in deze *Demo* in te vullen en op te sturen, ook als je niet komt. Je krijgt dan in ieder geval wel het congresboek. Als je alleen het congresboek wilt ontvangen geef dat dan aan op de bon. Het jaarverslag is niet amendeerbaar. Het wordt enkel aan de vereniging gepresenteerd, om openheid te geven aan het financieel beleid van de vereniging. Ook is het Landelijk Bestuur aan te spreken op eventuele afwijkingen van de begroting die voor 1993 is vastgesteld.

Jaarverslag

Wegens ruimte technische redenen wordt in deze congresbijlage het jaarverslag van het Landelijk Bestuur ook niet opgenomen. Dit zal wél geplaatst worden in het congresboek. Ook dit is niet amendeerbaar. Wél is aan de hand van dit verslag het LB ter verantwoording te roepen voor haar beleid.

AGENDA

ZATERDAG 26 MAART 1994

TRIANON, OUDEGRACHT 252, UTRECHT

- 10.30 uur Secretariaat open/voorbereidingswerkgroep/opvang van de nieuwe leden
- 11.00 uur Aanvang: installatie van de congresvoorzitters/stem commissie/notulencommissie
- 11.15 uur Verkiezingen Landelijk Bestuur
- 12.00 uur Openingstoespraak minister Pronk (onder voorbehoud)
- 12.45 uur Organisatorische moties (Organimo's)/Actuele Politieke Moties (APM's)
- 13.15 uur Wijzigingen in het Huiselijk Reglement
- 14.15 uur Pauze
- 14.30 uur Resolutie Ontwikkelingsamenwerking
- 16.30 uur Jaarrekening en verslag
- 17.00 uur Afscheid LB-ers
- 17.30 uur APM's/Politieke Moties
- 19.00 uur Schorsing tot 16 april 1994.

VACATURES LANDELIJK BESTUUR

SECRETARIS SCHOLING EN VORMING

De secretaris Scholing en Vorming draagt zorg voor het cursussen- en trainingenaanbod in de vereniging. Er zijn een aantal standaardtrainingen, maar het is ook mogelijk om nieuwe trainingen op te starten. De SSV wordt bijgestaan door een aantal JD-trainers. De SSV zorgt verder voor de Binnenhofexcursies, de confrontatiebijeenkomst/ politieke inloopdag en voor de invulling van het jaarthema (met hulp van de jaarthemaprojectgroep). Daarnaast is de SSV regiocontactpersoon.

Het werk van de Secretaris Scholing en Vorming is vooral organisatorisch en afwisselend. Voor meer informatie kun je bellen met Millicent Kruis, 071 - 417508.

SECRETARIS ORGANISATIE

De secretaris Organisatie is vooral drukdoende met de ALV's. Door komen dingen bij kijken als het organiseren van de locatie, sprekers, het congresboek in elkaar draaien en vooral aan veel dingen tegelijk te kunnen denken. Daarnaast plant zij of hij een 'toernee' van de Landelijk Bestuursleden langs de afdelingen van de JD. Ook is deze persoon verantwoordelijk voor de begeleiding van het kader en verzorgt de interne communicatie. Daarnaast stelt de secretaris Organisatie het beleidsplan voor de vereniging op en is natuurlijk ook regiocontactpersoon. Ben je nieuwsgierig geworden en wil je informatie over de post, bel dan met Raymond van Doorn: 030 - 714326.

ALGEMEEN SECRETARIS

De Algemeen secretaris beheert het secretariaat, daarbij inbegrepen de secretariatsmedewerker. Zij of hij houdt zich bezig met de ledenadministratie, het archief en de materialen. Ervaring met computers werkt niet in je nadeel. Verder onderhoudt de Algemeen secretaris communicatie met de leden en zorgt voor de vergadercontinuïteit van het Landelijk Bestuur. Voor informatie kun je bel-

len met Esmée en zij heeft als telefoonnummer: 030 -522462.

SECRETARIS LEDENWERVING EN OPVANG.

Vooitlopend op het congres waarbij de functie van de SLWM lichtelijk gewijzigd kan worden, zoekt de vereniging een SLWO voor het Landelijk Bestuur. Zij of hij coördineert de ledenwerf campagnes en geeft daar bij leiding aan het SOT (SLWO ondersteuningsteam). Zij of hij moet er voor zorgdragen, dat nieuwe leden zich binnen de JD welkom voelen. Kun je mensen enthousiasmeren en zie je het verkiezingsjaar helemaal zitten, laat je dan kiezen tot SLWO. Meer informatie: Wendy van der Lubbe, 020 - 6103518.

DE KASCOMMISSIE

De kascommissie bestaat uit ten minste twee leden van de vereniging en heeft niet tevens zitting in het Landelijk Bestuur of een ander orgaan van de JD dat onder controle van de kascommissie staat. Haar taak is het controleren van de door de Penningmeester gevoerde financiële administratie. Deze functie kost over het algemeen weinig tijd. Informatie hierover is te verkrijgen bij de man van het geld, Raymond Jeene en dat is op nummer: 010 - 4532127.

AANMELDING

Kandidaten voor de bovengenoemde posten dienen zich aan te melden bij:

Raymond van Doorn,
Secretaris Organisatie a.i.
JD - secretariaat
Noordwal 10
2513 EA Den Haag

Je krijgt dan een formulier toegestuurd waarmee je jezelf definitief kandidaat stelt. Aanmeldingen dienen plaats te vinden voor 5 maart 1993.

LUSTRUMCONGRES

Het 10-jarig bestaan van de Jonge Democraten moet natuurlijk uitgebreid gevierd worden. Er worden verschillende activiteiten georganiseerd rond het lustrum waaronder een spetterend lustrumcongres op 16 en 17 april.

Het thema voor het lustrumcongres is "Jongeren en politiek". Op het congres wordt aan dit thema vorm gegeven door middel van verschillende workshops, sprekers, fora en dergelijke.

Dit keer zal het congres, zoals vanouds, weer in Elst plaats vinden. Jeugdherberg 'Eikelkamp' in Elst zal voor de gelegenheid echter geheel omgedoopt en aangekleed worden. De congreszaal zal in stijl zijn; in plaats van één bar zullen er drie bars geopend zijn en het diner zal bestaan uit een grandioos Italiaans buffet.

Hieronder staat het voorlopige programma. Er kunnen nog enkele wijzigingen in optreden aangezien het nog wat vroeg is om van alle sprekers een definitieve toezegging te kunnen verwachten.

BON

**VOOR HET EENDAGSCONGRES OP
26 MAART IN UTRECHT.**

**JA IK KOM NAAR HET EENDAGSCONGRES IN
TRIANON IN UTRECHT!**

NAAM: _____

ADRES: _____

POSTCODE: _____

PLAATS: _____

TELEFOONNUMMER: _____ - _____

ik drink alleen vegetarische thee

Stuur deze bon (of een kopie) naar het
Landelijk Secretariaat:
Noordwal 10, 2513 EA in Den Haag.

Zaterdag 16 april 1994

11.30 uur Congressecretariaat geopend

11.30 uur Opvang nieuwe leden

12.30 uur Opening congres door Maarten Engwirda, lid van de rekenkamer en hij was fractievoorzitter van de Tweede Kamer fractie van D66 ten tijde van de oprichting van de JD

12.45 uur Toespraak en discussie met de zaal door Dhr. H. Hillen (Tweede-Kamerlid van het CDA, onder voorbehoud)

13.15 uur Workshops verkiezingsprogramma's

Workshops sessie I

In verband met de komende verkiezingen zal in deze workshops over de verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamer van het CDA, VVD, PvdA, Goen Links en D66 worden gediscussieerd. Vier thema's staan hierbij centraal:

- Sociale zekerheid en werkgelegenheid.
- Onderwijs.
- Milieu.
- Politieke vernieuwing.

De leden van de programmacommissies van deze partijen zullen aanwezig zijn om hun partijprogramma toe te lichten en uiteraard te verdedigen. Je kunt bij deze workshops twee partijen 'bezoeken', zodat je een vergelijkend onderzoek kunt doen. In het lustrumcongresboek zullen uittreksels van de verschillende programma's staan, zodat je je kunt voorbereiden op de workshops.

15.15 uur Theepauze

15.30 uur Politieke Moties

16.00 uur Toespraak van Dhr. Hans van Mierlo, met een zaal-discussie.

16.45 uur Politieke Moties

17.15 uur Borrel

17.45 uur Italiaans Buffet

19.30 uur Toespraak van de voorzitter van de Jonge Democraten

20.00 uur JD-Cabaret

21.30 uur Feest en disco met de 'Soulgang'.

De Soulgang is een Amsterdamse soulformatie, bestaande uit 13 mannen/vrouwen, die voornamelijk muziek uit de jaren zestig ten gehore zal brengen met o.a. Aretha Franklin en de Blues Brothers.

Zondag 17 april 1994

9.00 uur Ontbijt

10.00 uur Engels debatspel. Voor diegene die wel eens op een PI-weekend zijn geweest zal dit onderdeel bekend zijn. Het spel is gebaseerd op de debatten in het Britse lagerhuis, waar de gemoederen wel eens oververhit kunnen raken.

12.00 uur Workshops 'Jongeren en politiek'

Workshop-sessies II

Op zondag om 12.00 uur zullen er een aantal workshops gehouden worden die het lustrumcongres thema 'Jongeren en Politiek' verder uitdiepen. Een aantal onderwerpen die dan ter sprake komen zijn: Jongeren en macht, de veranderende rol van de politieke jongerenorganisaties, de sociaal-economische situatie van jongeren en meer van dit soort onderwerpen. In elke workshop zal op eigen wijze over het onderwerp gediscussieerd worden. De bedoeling is echter dat er uit de workshops stellingen worden geformuleerd die in het debat tussen de voorzitters van de PJO's, dat aansluitend plaats vindt, zullen worden gebruikt.

13.00 uur Lunch

13.45 uur Politieke Moties

14.30 uur Forum / Debat tussen de voorzitters van de PJO's over 'Jongeren en politiek'

15.30 uur Theepauze

15.45 uur Slotspreker (nog niet bekend wie dat is)

LOKATIE

*Het Lustrumcongres zal
gehouden worden op een voor
velen vertrouwde plek:*

Jeugdherberg

"Eikelkamp-Elst"

Veenendaalsestraatweg 65

3921 EB Elst

08384-1219

ELST IN UTRECHT !!!

LET OP!

Er zijn in Nederland twee plaatsen die Elst heten en ongelukkigerwijze liggen ze nog relatief dichtbij elkaar ook. Je moet dus niet in Elst tussen Nijmegen en Arnhem zijn, maar in Elst in de provincie Utrecht. Dit plaatsje heeft geen station, dus maak niet de fout om in de trein naar Elst te stappen, want dan duurt het minstens een uur langer voordat je op het congres bent. Waar moet je dan wel naar toe?

VERVOER

Met het openbaar vervoer:

Neem vanaf Utrecht C.S. de stoptrein naar RHENEN. Uitstappen bij station Veenendaal Centrum. Hier neem je buslijn 51 van Centraal Nederland. Deze rijden slechts één keer per uur (negen minuten over het hele uur). In het congresboek staat meer informatie over eventuele extra bussen die ingezet worden.

Met eigen vervoer:

Vanaf de A 12 (Utrecht - Arnhem, en omgekeerd) neem je afslag Veenendaal. Dan neem je de N 233 richting Rhenen. Bij de afslag "Elst - Amerongen" ga je rechtsaf. Na ca. 2 km. ligt de Jeugdherberg aan de rechterkant. Deze ligt tussen bomen dus rij rustig, en let goed op posters van de JD.

In het congresboek komt een lijst van bus- en treintijden van en naar de jeugdherberg.

KOSTEN

De kosten voor een heel weekend, inclusief diner op zaterdag, overnachting en ontbijt en lunch op zondag, bedragen fl 45,—. Blijf je maar een dag, dan betaal je fl 25,—.

Personen die zich hebben opgegeven voor deelname aan het congres en niet komen opdagen zonder zich te hebben afgemeld, zal een bedrag in rekening worden ge-

bracht dat een deel van de voor hun gemaakte kosten zal dekken. Congresgangers met hoge reiskosten kunnen in aanmerking komen voor een (gedeeltelijke) reiskostenvergoeding. Dit geldt alleen voor kosten die gemaakt zijn met het openbaar vervoer, op de goedkoopste manier, d.w.z. 2e klas en met kortingskaarten (indien in bezit).

AANMELDING

Aanmelden voor deelname aan het congres dient uiterlijk voor 16 maart 1994 te zijn gebeurd, als je tenminste vóór het congres het congresboek thuis gestuurd wil krijgen, om de moties en amendementen te bestuderen. Dit doe je door de bon, op deze pagina, in te vullen en zo snel mogelijk op te sturen naar het landelijk secretariaat. **We gaan ervan uit dat je vegetarisch eet, tenzij je op de bon aangeeft dat je vlees wilt eten.** Geef hier ook aan hoe lang je komt (weekend/zat./zon.). Dit in verband met het reserveren van slaapplekken en maaltijden in de jeugdherberg. Als je een speciaal dieet volgt geef dat dan ook even door aan de Secretaris Organisatie. Het congresboek zal, na aanmelding, rond 7 april in je brievenbus vallen.

INSCHRIJVING

Inschrijving op het congres zelf is mogelijk vanaf zaterdagochtend 11.30 uur tot tien minuten na aanvang van de ALV. Daarna is inschrijving bij het congressecretariaat pas weer mogelijk in de pauzes. De inschrijving houdt in dat je betaald hebt en je de stemkaart en stembriefjes ontvangt. Je kunt dus niet stemmen als je niet ingeschreven bent. Kom dus op tijd!

SLAPEN

De jeugdherberg heeft grote en kleinere slaapplekken. Er zullen enkele slaapplekken gereserveerd worden voor "Dames" en "vroegslapers".

VERGEET VOORAL NIET JE SLAAPZAK MEE TE NEMEN

Als het niet anders kan bestaat de mogelijkheid om bij de jeugdherberg een

lakenpakket te huren. Deze kosten (ca. fl 7,—) zal je zelf moeten voldoen.

Termijnen

Nog even een overzicht van de termijnen waarin alle gegevens binnen moeten zijn:

* **5 maart:** Deadline kandidaatstelling LB.

* **11 maart:** Deadline amendementen en moties op de resolutie en de wijzigingsvoorstellen HR, de organimo's en politieke moties. (sluitingsdatum publicaties in het congresboek)

* **16 maart:** Aanmelding voor het congres (zie bon)

* **26 maart:** (12.00 uur) sluitingstermijn indienen APM's

Let wel: Dit zijn uiterste data; hier kan niet van worden afgeweken.

TOT SLOT:

Hierna volgen de voorstellen die op het congres behandeld worden. Bestudeer ze goed. Mochten er na het lezen van deze congresbijlage nog vragen zijn, kan je mij altijd bellen:

Raymond van Doorn (SO a.i.),

tel 030 - 714326

Je kunt natuurlijk ook het landelijk secretariaat bellen. Paul Groeneberg, onze nieuwe Jan Spaans en secretariaatsmedewerker, zal je welwillend te woord staan.

BON

**VOOR HET CONGRESWEEKEND OP 16
EN 17 APRIL IN ELST.**

JA IK KOM NAAR HET LUSTRUMCONGRES

NAAM: _____

ADRES: _____

POSTCODE: _____

PLAATS: _____

TELEFOONNUMMER: _____

IK KOM:

- Het hele weekend
- Alleen zaterdag
- Alleen zondag
- Vlees eten!

Stuur deze bon (of een kopie) naar het
Landelijk Secretariaat:
Noordwal 10, 2513 EA in Den Haag

RESOLUTIE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING.

VERANDERINGEN IN DE WERELDSITUATIE.

- 1 Door het vervagen van de grenzen en het ontstaan
2 van een machtsvacuüm in de wereld na de Koude
3 Oorlog zijn er mondiale veranderingen opgetreden.
4 Hierdoor zijn nieuwe knelpunten ontstaan of zijn
5 deze verdiept. De volgende probleemterreinen kun-
6 nen onderscheiden worden:
- 7 - een ongelijke welvaartsverdeling in de wereld.
8 - een explosieve bevolkingsgroei
9 - milieuproblemen
10 - een toenemende politieke instabiliteit in de wereld.
- 11 Bovendien is er een extra aandachtsveld bijgekomen
12 n.l: Oost-Europa en het GOS.
- 13 POLITIEKE COMPONENT CENTRAAL.**
- 14 De ontwikkelingsproblematiek heeft een sociale, eco-
15 nomische en politieke component. De vier bovenge-
16 noemde probleemterreinen hebben sterk te maken
17 met machtsongelijkheid, politieke onwelwillendheid
18 en politieke chaos. In deze resolutie stellen wij de
19 politieke component centraal. Tevens komt het
20 ontwikkelingsvraagstuk voor een deel terecht bij
21 andere beleidsterreinen n.l: buitenlandse zaken en
22 defensie. Deze ontschotting van het ontwikkelings-
23 vraagstuk is eveneens een reden om de politieke
24 component te nemen.
- 25 ALLERARMSTE LANDEN EN POLITIEKE INSTABILITEIT.**
- 26 Het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid dient ge-
27 richt te zijn op de allerarmste landen. Politieke
28 instabiliteit is dikwijls de directe oorzaak van ar-
29 moede in deze landen. Ondanks het feit dat dit geen
30 homogene groep landen is, zijn er een aantal fasen
31 te onderscheiden.
32 Het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid moet ge-
33 richt zijn op de allerarmste landen en politieke
34 instabiliteit is vaak de oorzaak van deze armoede.
- 35 HET ONTWIKKELINGSPROCES IN FASEN.**
- 36 Ten eerste zijn er landen die in conflict of in rehabi-
37 litatie zijn. Voor het bereiken van een samenleving
38 waarin de burgers in welzijn kunnen leven is poli-
39 tieke stabiliteit vereist. Het respecteren van zowel
40 de collectieve als de individuele mensenrechten is
41 noodzakelijk om dit te bereiken. De mensenrechten
42 worden als universeel geldend beschouwd. Over-
43 heden van landen kunnen zich daarom niet beroe-
44 pen op cultuurverschillen om hun eigen schending-
45 gen van de mensenrechten te verdedigen.
- Ten tweede onderscheiden we de landen in transitie. 46
In deze landen begint armoedebestrijding in sociaal 47
en economisch verband belangrijker te worden. Het 48
proces naar politieke stabiliteit moet echter wel 49
nauwlettend gevolgd worden. Voordat structurele 50
hulp kans van slagen heeft, moet politieke stabiliteit 51
verkregen zijn. 52
- Tenslotte is er een categorie landen waar een rede- 53
lijk stabiele politieke situatie te vinden is. Hier kan 54
de aandacht veel meer uit gaan naar economische 55
en sociale ontwikkeling. Met name deze groep lan- 56
den als ook de landen in transitie worden in hun 57
ontwikkeling belemmerd door de ongelijkheid in de 58
internationale machtsverhoudingen. 59
Het respecteren van zowel de collectieve als de in- 60
dividuele mensenrechten is een vereiste om poli- 61
tieke stabiliteit te bereiken. De mensenrechten 62
worden als universeel geldend beschouwd. 63
- ECONOMISCHE MAATREGELEN. 64**
- Ongelijke handelsverhoudingen, handelsbelemme- 65
ringen en schulden zijn grote nadelen waar de twee 66
laatst genoemde groepen landen mee geconfronteerd 67
worden. Hun economische groei en politieke invloed 68
worden hierdoor belemmerd. Liberalisering van de 69
wereldhandel en kwijtschelding van de oude schul- 70
den is vereist. 71
- DUURZAME ONTWIKKELING. 72**
- Structurele hulp gericht op economische en sociale 73
ontwikkeling dient naast armoedebestrijding gericht 74
te zijn op duurzame ontwikkeling. Een kanttekening 75
moet echter gemaakt worden. Zolang het Westen nog 76
vervuilt zoals het dat op dit moment doet en daar 77
geen maatregelen tegen neemt, kunnen geen hogere 78
normen aan ontwikkelingslanden gesteld worden. 79
Structurele hulp moet naast armoedebestrijding 80
gericht zijn op duurzame ontwikkeling. 81
- INGRIJPEN VAN DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP. 82**
- De grenzen zijn tegenwoordig vervaagd. Politieke 83
instabiliteit en grove schendingen van mensenrech- 84
ten zijn daarmee een mondiaal samenhangend pro- 85
bleem geworden. Vanuit dit gezichtspunt dient de 86
internationale gemeenschap haar verantwoordelijk- 87
heid te nemen. Dit betekent dat in conflictsituaties 88
tot ingrijpen overgegaan moet worden. 89

90 De internationale gemeenschap mag pas tot ingrij-
 91 pen overgaan op het moment dat de bevolking de
 92 behoefte aan hulp van buitenaf te kennen geeft. De
 93 Niet Gouvernementeale Organisaties (NGO's) spelen
 94 een cruciale rol bij de signalering van de behoefte
 95 aan hulp in landen of gebieden waar zich noodsituat-
 96 ties voordoen.

97 Onder ingrijpen in een conflictsituatie door de in-
 98 ternationale gemeenschap verstaan we militaire ac-
 99 ties gericht op humanitaire hulp. Dit dient in combi-
 100 natie met noodhulp, ontwapening en het opbouwen
 101 van een stabiel overheidsapparaat te gebeuren. De
 102 oprichting van een permanent VN-leger met een ver-
 103 gaand mandaat zal de effectiviteit van de acties ver-
 104 hogen. In ontwikkelingslanden waar de politieke si-
 105 tuatie stabiel is, maar waar de rechtsorde en het
 106 respecteren van de mensenrechten bedreigd wordt,
 107 moet aan minder vergaande acties gedacht worden.
 108 Diplomatieke druk en sancties in de vorm van eco-
 109 nomische- en wapenboycots als ook de stopzetting
 110 van de ontwikkelingsgelden en het bevroren van
 111 de buitenlandse deviezen behoren dan tot de moge-
 112 lijkheden. Deze middelen kunnen tevens uitstekend
 113 gebruikt worden als preventieve middelen ter voor-
 114 komen van politieke instabiliteit.

115 De internationale gemeenschap moet in conflictsi-
 116 tuaties en rehabilitatieprocessen tot ingrijpen over-
 117 gaan. Via de NGO's kan de behoefte van de bevol-
 118 king aan hulp van buitenaf gesignaleerd worden.

119 Onder ingrijpen van de internationale gemeen-
 120 schap worden militaire acties gericht op humani-
 121 taire hulp verstaan.

122 MINISTERIE VAN INTERNATIONALE DUURZAME

123 ONTWIKKELING.

124 Het beleid op het gebied van ontwikkelingssamen-
 125 werking nauwer verbonden met andere beleids-
 126 terreinen. Een praktische uitvoering van deze
 127 ontschotting is nodig. Aangezien wij de politieke si-
 128 tuatie in ontwikkelingslanden centraal hebben ge-
 129 steld, streven wij naar integratie van de Nederlandse
 130 ministeries van ontwikkelingssamenwerking, buiten-
 131 landse zaken en defensie. Een ministerie van
 132 Internationale Duurzame Ontwikkeling met aan het
 133 hoofd een "superminister" dient gevormd te wor-
 134 den. Er is plaats voor drie ministers n.l. die van
 135 ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse zaken en
 136 defensie. De coördinatie tussen de nu nog verschil-
 137 lende ministeries zal beter gaan verlopen.

138 *Integratie van de Nederlandse ministeries van
 139 ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse zaken en
 140 defensie is noodzakelijk.*

141 NORM.

142 Vanwege de keuze voor een sterk geïntegreerd be-
 143 leid is samenhang in de uitgaven aan de nu nog ver-

schillende beleidsterreinen nodig. Om afkalving van 144
 het ontwikkelingssamenwerkingsbudget te voorko- 145
 men dient de norm voor ontwikkelingshulp gehand- 146
 haafd te blijven. De vijf zaken die we onder de norm 147
 voor ontwikkelingssamenwerking laten vallen zijn: 148
 zuivere structurele hulp, noodhulp, vredesmissies in 149
 VN-verband, hulp aan Oost-Europa en milieu. De 150
 opvang van asielzoekers in Nederland mag niet on- 151
 der deze begroting vallen. 152

In totaal dient er 2% van het BBP voor 153
 ontwikkelingssamenwerking uitgetrokken te wor- 154
 den. Voor het milieubeleid wordt hiervan 0.5% ge- 155
 reserveerd. 156

De vijf zaken die onder de norm van 2% BBP val- 157
 len zijn: zuivere structurele hulp, noodhulp, vredes- 158
 missies in VN-verband, hulp aan Oost-Europa en 159
 milieu. Voor het milieu dient 0.5% van de totale 160
 norm van 2% BBP uitgetrokken te worden. 161

ORDER! ORDER!

*Misschien kennen jullie de chaotische toestanden
 wel die zich in de Russische Staatsdoema afspelen
 of gewoon in het Britse Lagerhuis: bij de JD hebben
 we er soms ook handje van.*

Daarom is het wel aardig even op te merken dat het congres
 de congresvoorzitters benoemt en dat impliceert dat de men-
 sen die aanwezig zijn, zich houden aan de orde, zoals de voor-
 zitters dat bepalen en waar het Huishoudelijk Regelement hen
 toestemming voor geeft: het is zeer bevorderlijk voor het vlotte
 verloop van het congres.

Daarnaast nog wat informatie over de resultaten van het con-
 gres, dat wil zeggen de (politieke) standpunten. In onze verenig-
 ing is het zo geregeld, dat de afdelingen lokale standpunten
 innemen, dus vaak de AAV, en dat op landelijk niveau de ALV,
 het hoogste orgaan binnen de JD, dat doet. Het zou erg fijn
 zijn als besluiten van beide organen gerespecteerd zouden
 worden, ook al is een groepje JD-ers het niet met een bepaald
 standpunt eens. Wanneer standpunten van de ALV meteen on-
 der vuur genomen worden, geeft dat alleen maar
 onduidelijkheid en verwarring naar buiten toe over onze vi-
 sies en met zulke verwarring heb je al snel Leiden in last.

Die leden die toch graag de hektische gang van zaken van het
 Britse Lagerhuis op ons congres willen meemaken zullen moe-
 ten wachten tot het lustrum-congresweekend op 16 en 17 april.
 Dan zal de zondagochtend namerlijk in het kader staan van
 het 'Engelse Debat'. Lees hier meer over op de eerste pagina
 van de congresbijlage in deze *Demo*.

REDACTIESTATUUT DEMO

Oude tekst:

HOOFDSTUK 1: BENOEMING

1.1 - Benoeming van redacteuren vindt plaats na een sollicitatieprocedure die openstaat aan ieder stemgerechtigd lid van de vereniging.

- De sollicitatie wordt geopend met een oproep in de DEMO, de sluiting van de kandidaatstelling wordt daarin vermeld. Deze is tenminste drie weken na de verschijningsdatum van de DEMO waarin de kandidaatstelling wordt geopend.

- Als in dit redactiestatuut over redacteur(en) of redactielidmaatschap wordt gesproken wordt daarmee ook de hoofdredacteur bedoeld, tenzij uit de tekst duidelijk het tegendeel blijkt.

1.2 - De hoofdredacteur wordt benoemd door de A.L.V., na een verkiezing die moet voldoen aan dezelfde vereisten als bij een lid van het landelijk bestuur, zoals dat is neergelegd in de artikelen 19, 20 en 21 van het huishoudelijk reglement.

1.3 - Andere redacteuren dan de hoofdredacteur worden benoemd door de redactie.

- De verkiezing van een (nieuwe) hoofdredacteur heeft geen gevolgen voor de zittingstermijn van andere redacteuren.

1.4 - Benoeming van de hoofdredacteur en overige redacteuren geldt voor een termijn van twee jaar.

- Een redacteur mag in totaal niet langer dan vier jaar deel uitmaken van de redactie.

1.5 - Landelijk bestuursleden kunnen geen lid zijn van de redactie van de DEMO.

- Het landelijk bestuur wijst uit haar midden een contactpersoon met de DEMO-redactie aan.

- De in het vorige lid genoemde contactpersoon heeft slechts stemrecht waar het vormgeving, productie en verzending betreft, in strikt redactionele zaken (zoals inhoud en plaatsingsbeleid) kan hij slechts een adviesstem uitbrengen. Ook in schorsingskwesities heeft deze contactpersoon slechts een adviesstem.

1.6 - Bij tussentijds openvallen van de post van hoofdredacteur wordt door de redactie een hoofdredacteur ad interim benoemd.

- Indien tussentijds er geen redacteuren in functie overblijven, dan benoemt het L.B. een voorlopige redactie totdat de A.L.V. in de vacature van hoofdredacteur kan voorzien.

HOOFDSTUK 2: VERANTWOORDELIJKHEID

2.1 - De redactie is verantwoordelijk voor inhoud, vormgeving, productie en verzending van de DEMO.

- De inhoud van artikelen waarvoor de redactie verantwoordelijk is mag niet in strijd zijn met de beginselen en uitgangspunten van de Jonge Democraten.

- De redactie handelt niet in strijd met het belang van de Jonge Democraten.

2.2 - Wat vormgeving, productie en verzending betreft is de redactie verantwoordelijk verschuldigd aan het landelijk bestuur.

- Het landelijk bestuur zorgt voor het op tijd beschikbaar stellen van het adressen en abonneebestand (ten behoeve van de verzending) aan de redactie.

2.3 - Wat het strikte redactionele beleid betreft (zoals inhoud en plaatsingsbeleid) kan de redactie ook direct door de A.L.V. ter verantwoording worden geroepen.

- Plaatsing van ingezonden brieven die niet door de redactie geschreven zijn betekent niet dat de redactie instemt met de inhoud.

HOOFDSTUK 3:

DE REDACTIEVERGADERING

3.1 - De redactie komt binnen enkele dagen na de deadline, en in ieder geval voordat de DEMO naar de drukker gaat, in vergadering bijeen.

- De redactievergadering neemt een beslissing over de plaatsing van alle copy die tijdig is ingeleverd.

- Om van een redactievergadering te kunnen spreken moeten alle redacteuren in de gelegenheid zijn gesteld aanwezig te zijn en moet tenminste de helft van de redactieleden ook daadwerkelijk aanwezig zijn.

3.2 - Het redactieadres komt in principe overeen met het secretariaat van de Jonge Democraten.

- Indien de redactie dit nodig oordeelt kan deze een tweede redactieadres vaststellen.

HOOFDSTUK 4: FINANCIËN

4.1 - De A.L.V. stelt het budget vast dat vanuit de algemene middelen voor de DEMO ter beschikking wordt gesteld.

4.2 - De redactie is wat haar financiën betreft verantwoordelijk verschuldigd aan de penningmeester van het landelijk bestuur en de kascommissie; de penningmeester is eindverantwoordelijk voor het gevoerde financiële beleid.

HOOFDSTUK 5: PLAATSINGSBELEID

5.1 - In iedere DEMO wordt de deadline voor in ieder geval de twee eerstvolgende DEMO's gepubliceerd.

- Stukken die na de deadline binnenkomen worden in beginsel niet geplaatst in de betreffende DEMO, maar blijven liggen voor de volgende DEMO.

5.2 - De redactie stelt regels op inhoudende:

1e) de voorwaarden waaraan kopij moet voldoen om voor plaatsing in aanmerking te komen;

2e) welke artikelen voorrang krijgen boven andere artikelen

5.3 - Artikelen en advertenties aangaande interne aangelegenheden van D66, waar het personen en strikt organisatorische kwesties betreft, worden niet geplaatst.

HOOFDSTUK 6: VERPLICHTE PUBLICATIES

6.1 - Publicaties waartoe het landelijk bestuur, andere organen binnen de Jonge Democraten of groepen van leden verplicht zijn op grond van Statuten of huishoudelijk reglement vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie.

- Extra druk- en verzendkosten voor uitgebreide bijlagen ter voorbereiding van een A.L.V. van de Jonge Democraten komen niet ten laste van het DEMO-budget, maar vallen onder de relevante begrotingspost van de algemene begroting.

HOOFDSTUK 7: SCHORSING

7.1 - Het landelijk bestuur kan de hoofdredacteur in zijn functie schorsen.

- De enige schorsingsgrond waar het landelijk bestuur zich op mag beroepen, is het verricht hebben van een of meerdere handelingen in strijd met het bepaalde in statuten of huishoudelijk reglement.

- De schorsing van de hoofdredacteur wordt pas van kracht indien deze wordt ondersteund door tweederde van de redacteuren van de DEMO.

- Indien een schorsing van de hoofdredacteur niet binnen twee weken door de redactie wordt ondersteund, dan wordt de kwestie die tot schorsing aanleiding heeft gegeven automatisch voorgelegd aan een geschillencommissie.

7.2 - Het landelijk bestuur kan individuele redacteuren, dan wel de redactie als geheel, niet schorsen.

- Bij een meningsverschil tussen landelijk bestuur en redactie, danwel een meningsverschil binnen de redactie, is de in artikel 34 van het huishoudelijk reglement opgenomen regeling onverkort van toepassing.

- Het voorgaande lid is zonder uitzondering van toepassing op meningsver-

schillen die tot een besluit tot schorsing aan leiding hebben gegeven.

7.3 - De redactievergadering kan de redactieleden (met uitzondering van de hoofdredacteur) schorsen.

- Een schorsingsbesluit moet genomen worden met tweederde meerderheid van alle redacteuren.

Vervangen door nieuw Redactie Statuut

ARTIKEL 1 DOELSTELLING

1.1 *Demo* houdt de leden van de JD op de hoogte van organisatorische en politieke ontwikkelingen binnen de JD, kondigt activiteiten aan, doet verslag van plaatsgevonden JD-activiteiten en biedt een platform voor politieke discussie; dit alles in overeenstemming met de beginselverklaring van de JD.

1.2 *Demo* wordt toegezonden aan alle betalende leden en abonnees.

1.3 *Demo* is een zelfstandig orgaan van de vereniging; de redactie is alleen aan de ledenvergadering verantwoording schuldig.

ARTIKEL 2 REDACTIE

2.1.a De redactie bestaat uit een door de ledenvergadering gekozen hoofdredacteur en door de redactievergadering benoemde leden.

2.1.b De redactie zetelt ten kantore van het landelijk secretariaat.

2.2.a De hoofdredacteur wordt gekozen door de ledenvergadering, door middel van een verkiezing die moet voldoen aan dezelfde vereisten als bij een lid van het landelijk bestuur, zoals is neergelegd in de betreffende artikelen van het huishoudelijk reglement.

2.2.b Verkiezing van de hoofdredacteur geldt voor een termijn van twee jaar. Een hoofdredacteur is eenmaal in dezelfde functie herkiesbaar.

2.3.a Ieder betalend lid kan zich bij de redactievergadering aanmelden als kandidaat-redactielid.

2.3.b. De redactievergadering benoemt een nieuw redactielid bij meerderheid, waartoe in elk geval de hoofdredacteur behoort.

2.3.c. De benoeming van een redactielid geldt voor een termijn van twee jaar. Een redactielid is eenmaal in dezelfde functie herbenoembaar.

2.4.a Bij tussentijds openvallen van de post van hoofdredacteur wordt door de redactievergadering een hoofdredacteur ad interim benoemd.

2.4.b. In het geval waarin geen redactievergadering bijeen geroepen kan worden, benoemt het landelijk bestuur de

hoofdredacteur ad interim.

2.5 Redactieleden mogen geen lid zijn van het landelijk bestuur of de kascommissie.

2.6 De redactie handelt niet in strijd met het belang, de beginselverklaring, de statuten en het huishoudelijk reglement van de Jonge Democraten.

ARTIKEL 3 REDACTIEVERGADERING

3.1 Om van een redactievergadering te kunnen spreken moeten alle redacteuren tijdig worden uitgenodigd en moet minstens de helft van de redactieleden aanwezig zijn.

3.2 De hoofdredacteur draagt zorg voor het regelmatig plaatsvinden van de redactievergadering.

3.3 Redactievergaderingen zijn in principe openbaar. De vergaderstukken, kopij en notulen zijn openbaar en liggen ter inzage op het landelijk secretariaat.

3.4 De hoofdredacteur zit de redactievergadering voor.

3.5 De redactievergadering neemt besluiten over de benoeming en ontslag van redactieleden, plaatsing van stukken in *Demo*, werkwijze, vormgeving, productie, verzending, abonnementen en acquisitie.

3.6 Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid, tenzij in dit redactiestatuut anders staat vermeld. Wanneer de stemmen staken heeft de hoofdredacteur de beslissende stem.

ARTIKEL 4: INGEKOMEN STUKKEN

4.1 In ieder nummer van *Demo* wordt de deadline van de volgende *Demo* gepubliceerd.

4.2 Stukken die na de deadline binnenkomen worden in beginsel niet geplaatst in de betreffende *Demo*.

4.3 Stukken worden niet zonder toestemming van de auteurs inhoudelijk gewijzigd.

4.3 De auteurs van ingekomen stukken zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de desbetreffende stukken.

4.4 Publicaties waartoe het landelijk bestuur, andere organen binnen de JD, of groepen van leden verplicht zijn op grond van de statuten of het huishoudelijk reglement, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie.

ARTIKEL 5: FINANCIËN

5.1 Het budget van *Demo* bestaat uit een bedrag, jaarlijks vastgesteld door de ledenvergadering en uit inkomsten afkomstig van plaatsing van advertenties en abonnementen.

5.2 Alle gemaakte onkosten, zowel voor productie, druk als verzending komen

ten laste van dit budget.

5.3 De penningmeester van het landelijk bestuur houdt toezicht op de besteding van het door de ledenvergadering toegekende bedrag. De kascommissie houdt toezicht op de besteding van het gehele *Demo*-budget.

5.4 Extra kosten die gemaakt worden voor publicaties waartoe *Demo* is verplicht (zie. art. 4.4) of voor een grotere oplage dan nodig is op basis van art. 1.2, vallen onder de relevante begrotingspost van de algemene begroting.

ARTIKEL 6: ONTSLAG

6.1 Redactieleden kunnen door de redactievergadering worden ontslagen. Hiervoor is een motivering vereist. Het besluit wordt genomen door een meerderheid van de redactieleden, waaronder in elk geval de hoofdredacteur.

6.2 Neemt de ledenvergadering een motie van wantrouwen aan tegen de redactie op grond van het handelen in strijd met dit statuut, dan dient de redactie onverwijld af te treden. De ledenvergadering benoemt in dit geval een hoofdredacteur ad interim.

6.3 Neemt de ledenvergadering een motie van wantrouwen aan tegen de hoofdredacteur op grond van het handelen in strijd met de expliciet aan hem toebedeelde taken, dan dient hij onverwijld af te treden. De ledenvergadering benoemt in dit geval een hoofdredacteur ad interim.

VERVANGEN ART. 29 HR

Oud Art. 29

1. Er is een verenigingsblad, genaamd DEMO, dat aan alle leden gratis wordt toegezonden.

2. Het L.B. draagt er zorg voor dat er een redactie van het verenigingsblad wordt benoemd.

3. Verantwoordelijkheid en bevoegdheden van de redactie worden geregeld in een redactiestatuut dat als bijlage C deel uitmaakt van dit huishoudelijk reglement.

nieuw Art. 29 HR

29.1 Er is een verenigingsblad genaamd *Demo*.

29.2 Verantwoordelijkheid en bevoegdheden van *Demo* worden geregeld in het redactiestatuut, dat als bijlage C deel uitmaakt van dit huishoudelijk reglement.

29.3 Het landelijk bestuur zorgt voor het bijhouden en het op tijd beschikbaar stellen van het leden- en abonneebestand (ten behoeve van de verzending) aan de redactie.

Ook ontwikkelingslanden zijn de dupe

GATT HEEFT EEN MILIEUZUSJE NODIG

Pieter Bijlsma

Het in december moeizaam gesloten GATT-akkoord moet door afschaffing van subsidies en heffingen de wereldhandel eerlijker maken en zal ervoor zorgen dat de wereld economie een krachtige impuls krijgt. Met twee zaken is echter bij het GATT-akkoord geen rekening gehouden: het milieu en ontwikkelingslanden.

GOEDWILLENDEHEID

Voor ontwikkelingslanden verwacht men alleen maar voordelen, daar allerlei protectionistische maatregelen opgeheven worden, waardoor zij makkelijker hun producten af kunnen zetten. Ook ontwikkelingslanden echter, wordt nu de mogelijkheid ontnomen om hun eigen markt en opkomende industrie te beschermen. Zo blijken zij nog steeds afhankelijk van de goedwillendheid van donorlanden om een eigen industrie op te bouwen. Zelf kunnen ze dat niet financieren, omdat ze direct tegen wereldmarktprijzen hun producten moeten afzetten. Dit kan alleen als men een voldoende schaalgrootte heeft bereikt, of het gaat ten koste van het milieu.

ECONOMISCHE OFFERS

Kostprijzen van producten representeren vaak alleen maar economische offers. Omdat Westerse landen als eerste grootscheeps industrialiseerden, kwamen zij ook als eerste in aanraking met milieuproblemen. Sindsdien is getracht via allerlei voorzieningen en maatregelen de uitstoot van schadelijke stoffen te beperken. In de kostprijzen van Westerse en Japanse producten zit een gedeelte van deze milieumaatregelen verwerkt. Landen met een minder strenge milieuwetgeving schuiven zo de kosten van de wereldwijde milieuzorg van zich af. Opkomende industrielanden in Azië (zoals Thailand, Taiwan, Indonesië) staan bekend om de massale productie van goedkope producten. Aan milieuzorg wordt niet of nauwelijks aandacht besteed. Dit leidt ertoe dat de groei in de uitstoot van schadelijke stoffen de groei van het nationaal inkomen gemiddeld met een factor vijf overstijgt (vanaf 1975 steeg het nationaal inkomen in deze landen met zo'n tweehonderd procent, de uitstoot van vervuilende stoffen echter

met meer dan duizend procent!). In de toekomst zal dit alleen maar toenemen. In 2005 zal Azië meer zwaveldioxide uitstoten dan Europa en de Verenigde Staten bij elkaar. China neemt op dit moment al de derde plaats in als grootste uitstoter van kooldioxide, in 2025 zal dat drie keer meer zijn dan de VS (per hoofd van de bevolking zal dit echter negen maal lager zijn!). Chinese regeringsleiders maken duidelijk dat zij de economische groei niet zullen belemmeren om wille van het milieu.

Reizigers in Bangkok lopen met doeken voor hun gezicht, de honderdduizenden krottenwijkbewoners drinken water uit rivieren waar alle menselijke en industriële afval in wordt geloosd. Ziektes, veroorzaakt door de vervuiling, bezorgen Bangkok een geschat verlies van drie miljard dollar op jaarbasis aan verloren produktiviteit, in de grote Aziatische steden liggen de kosten van de vervuiling op bijna tien procent van het nationaal inkomen.

UITWIJKEN

Een economische impuls vanuit het GATT-akkoord zal de vervuiling alleen maar doen toenemen. Bedrijven die gedwongen worden in Europa en de VS grote milieu-investeringen te doen, zullen door de liberalisatie nog makkelijker uitwijken naar Aziatische of ontwikkelingslanden. Handel is alleen eerlijk als overal dezelfde (milieu-) regels gelden. De wereldwijde aanpak van milieuproblemen verloopt moeizaam. Een dozijn VN-instanties, de secretariaten van verschillende milieu-verdragen en -conventies, de Wereldbank, regionale politieke groeperingen: iedereen probeert

vooral individueel haar doelstellingen te bereiken. Het VN-milieu-programma bijvoorbeeld, heeft een te beperkte zeggenschap, financiering en politieke ondersteuning om een coördinerende rol te kunnen spelen. De Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, die is opgericht na de Rio-conferentie, kampt met dezelfde problemen. Zelfs internationale organisaties met gevestigde structuren en middelen, zoals de Wereldbanks Global Environment Facility, heeft niet de mogelijkheid zaken grondig aan te pakken, of voldoende autoriteit om milieu-conflicten op te lossen.

INTERNATIONALE MILIEU-ORGANISATIE

Een coördinatie van de mondiale milieuzorg is nodig. Alle VN-organisaties en de Wereldbankfaciliteit zullen moeten worden samengevoegd in een internationale milieu-organisatie (IMO). Er zullen als eerste duidelijk gedefinieerde milieuprincipes moeten worden opgesteld, zoals 'de vervuiler betaalt'. Wereldwijde milieu-afspraken moeten in verschillende rondes worden gemaakt, overtreders moeten sancties opgelegd krijgen, waarvoor een milieu-rechtbank moet worden opgericht. De afgesplitste Global Environment Facility moet de financiële basis vormen van de IMO om investeringen te doen in het kader van de mondiaal opgestelde milieu-doelstellingen. De IMO zou ervoor kunnen zorgen dat er wereldwijd aanvaardbare normen komen om milieu-offers in kostprijzen van producten te berekenen.

Voor handelsconflicten betreffende milieumaatregelen (bijvoorbeeld importverboden op tropisch hardhout en tonijn) zal men zich tot de milieu-rechtbank moeten wenden, en niet het GATT. Het GATT bevoordeelt nog steeds economische belangen boven milieubelangen. Toch zullen deze organisaties nauw met elkaar moeten samenwerken: de verwachte groei van de wereldhandel zal dit keer eens niet gepaard moeten gaan met meer dan evenredige offers van ontwikkelingslanden en het milieu.

(ingezonden mededeling)

GEEF ZUID-AFRIKA EEN EERLIJKE KANS

1994, de eerste vrije verkiezingen. Voorlichting aan zwarte kiezers is van het grootste belang voor een eerlijk verloop van de verkiezingen. Geef, voor het ANC, voor vakbonden, kerken, jongeren en vrouwen.

**SCHRIJF GESCHIEDENIS
MET EEN GIRO: 26655**

GEEF ZUID-AFRIKA EEN EERLIJKE KANS,
Amsterdam, Nadere inlichtingen:
KZA tel. 020 - 627 08 01

KIJK, DO 17 FEB. NAAR NELSON
MANDELA OP NED. 3 BIJ DE VARA!

4 maart in 'Eik en Linde II'

GROOTSE LUSTRUMVIERING IN AMSTERDAM

Amsterdam - Vrijdag 4 maart a.s. moet vanaf nu bij ieder JD-lid in agenda en geheugen gegrift staan als de avond waarop we met ons allen het tienjarig bestaan van de JD gaan vieren. Dit zal gebeuren in Amsterdam. Vooral nog zijn er vergoederde plannen om de avond te vullen met onder meer een JD-song-festival en een talkshow met een aantal oud-voorzitters. Maar bovenal is het natuurlijk de bedoeling dat we met medewerking van een geweldige band (en misschien een grote artiest?) tot in

de zeer late uurtjes op gepaste wijze het elfde verenigingsjaar gaan inluiden.

Bij deze nodigen we iedereen van harte uit om op die bewuste vrijdagavond om 21.00 uur precies 'acte de presence' te geven in Amsterdam. Iedereen die graag wil komen maar geen zin heeft om de vroege morgen op Amsterdam CS door te brengen, moet even contact opnemen met Francien Al (020-6156309). Zij zorgt er dan voor dat er een slaapplek voor je geregeld wordt. Ook willen we alle afdelingen

uitdagen om op het JD-song-festival een 'act' neer te zetten. Afdeling Amsterdam zal daarbij zeker niet ontbreken, dus... Iedereen die zich daarvoor op wil geven, kan zich melden op eerder genoemd telefoonnummer. Het adres van de feestlocatie is: Meer en Vaart 368, voor de gelegenheid omgedoopt in 'Eik en Linde II', Amsterdam. Dit is uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. Vanaf Amsterdam CS of Amsterdam Lelylaan neem je tram 1 of 17 richting Osdorp, halte Meer en Vaart. Vanaf Amsterdam CS kun je ook bus 23 en 68 nemen, halte C.K. Eloutstraat. De nachtbus stopt de hele nacht pal voor de deur om de feestgangers terug te brengen naar Amsterdam CS.

We verwachten jullie allemaal op 4 maart!

19 februari

INLOOP- EN CONFRONTATIEDAG

Utrecht - Twee activiteiten tegelijkertijd: op zaterdag 19 februari vindt een gecombineerde politieke inloopdag en confrontatiebijeenkomst plaats. Een politieke inloopdag houdt in dat alle aanwezige JD'ers worden betrokken bij actuele discussies, op basis waarvan het landelijk bestuur namens de JD standpunten kan innemen. Tijdens een confrontatiebijeenkomst worden prominente D66'ers geconfronteerd met JD-standpunten. Hiervoor zullen op 19 februari D66-voorzitter Wim Vrijhoef en Kamerlid Hubert Fermina aanwezig zijn.

Deze dubbele activiteit met dubbele discussie (en dus dubbele pret) wordt georganiseerd door het landelijk bestuur en vindt plaats in het M50-pand in Utrecht, Oudegracht 139bis, en begint om 12.00 uur.

REMKO VAN OIJEN 'TWEDE MAN'

Den Haag - Sinds enkele maanden heeft de JD een officiële 'tweede man'. Met het oog op de komende verkiezingscampagnes en de publiciteit die ook de JD hierbij zal krijgen, zal Remko van Oijen, Secretaris Politiek, naar buiten treden als 'vice-voorzitter' van de JD. Het landelijk bestuur (LB) heeft voor deze constructie gekozen omdat - het klinkt simpel, maar zo werkt het

wel - geen enkele journalist zit te wachten op de mening van een Secretaris Politiek. Vice-voorzitter, dat klinkt heel wat beter. Dit betekent overigens niet dat Remko alle voorzitterstaken waarneemt bij afwezigheid van voorzitter Henriëtte de Vos. Voor interne LB-zaken is Wendy van der Lubbe benoemd tot vice-voorzitter. (CB)

RAYMOND VAN DOORN VOLGT MIRJAM VAN DIJK OP

Den Haag - 'De Indira Gandhi van de Nederlandse politiek'. Zo noemde Raymond van Doorn zijn voorganger Mirjam van Dijk op de eerste vergadering van het landelijk bestuur (LB) in 1994. Raymond is Mirjam opgevolgd als Secretaris Organisatie. Deze tussentijdse bestuurswisseling was nodig, omdat Mirjam de baan van haar dromen kreeg aangeboden - in België. Hoewel ze het graag had gewild, bleek het niet mogelijk het LB-lidmaatschap te combineren met werk in het buitenland. Op de achtergrond blijft ze echter nog wel betrokken bij de belangrijkste lopende projecten uit haar portefeuille: de ledenvergadering

van 26 maart en het lustrumcongres van 16 en 17 april. 'Raymond vindt het niet erg als ik me ermee blijf bemoeien', weet Mirjam. Zij kent Raymond al vele jaren.

Ook in het LB is Raymond geen onbekende. Tot april 1993 was hij Secretaris Ledenwerving en Materialen. Deze ervaring en het feit dat hij zich in maart niet verkiesbaar zal stellen, maken hem tot het ideale interim-bestuurslid. Aardig detail: twee jaar geleden waren de rollen omgedraaid. Toen was het juist Mirjam die Raymond opvolgde als voorzitter van de regio Utrecht/'t Gooi. (CB)

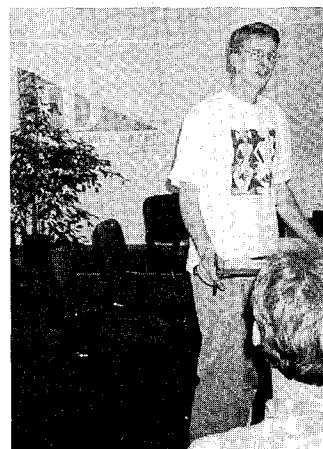
'HUISSTIJL HEEL AARDIG'

Den Haag - Sinds 1 januari j.l. heeft de JD een nieuwe huisstijl. Tijdens de Warming Up op 15 januari werden de nieuwe campagnematerialen gepresenteerd: vlaggen, T-shirts, posters, pen- en stickers, allemaal met het nieuwe, lichtblauwe JD-logo. Het nieuwe briefpapier en de enveloppen waren op dat moment al in gebruik.

De huisstijl is gebaseerd op het logo dat in november 1993 door de Algemene Ledenvergadering werd gekozen. Logo-ontwerper Laurens van Kol: 'Ik vind de huisstijl heel aardig geworden. Ik heb zelf alleen het logo gemaakt; de uitwerking is door anderen gebeurd. Vooral die extra driehoekjes vind ik erg leuk.'

De vlag is volgens Laurens 'mooi en indrukwekkend' en daarom het meest geslaagd. Over de stickers is hij minder te spreken: 'Die zijn kwalitatief nogal slecht.

Dat is het probleem bij de JD: we willen heel milieubewust zijn, en dus zijn de stickers niet geplastificeerd. Met als gevolg dat een sticker na één dag gescheurd is en je hem kunt weggoien. De kat bijt zo zichzelf in de staart.' (CB)

Laurens met het door hem ontworpen logo (foto: Robin Paalvast)

HARRY MENS OPENT JAAR AFDELING AMSTERDAM

Amsterdam - Met de kreet 'Werken is beter dan studeren', beëindigde Harry Mens zijn relaas over de misstanden en wantoestanden die volgens hem de Nederlandse samenleving de laatste jaren hebben geteisterd. De Nederlandse versie van Ross Perot had de massaal opkomende JD'ers, na een boeiende introductie over de wijze waarop hij door de VVD-verkiezingscommissie aan de kant geschoven was voor de komende verkiezingen, de afgelopen anderhalf uur getraceerd op een vloedgolf van gewaagde uitspraken. Met in de hand rapporten van allerlei deskkundigen probeerde hij de aanwezigen ervan te overtuigen dat het de Nederlandse politiek ontbeert aan 'door de wol geverfde ondernemers'. Ook het verkiezingsprogramma van D66 en voorman Van Mierlo kregen er flink van langs. De welbespraakte ondernemer uit de Bollenstreek met, op zijn zachtst gezegd een aparte kijk op

politiek, liet geen mogelijkheid onbenut om duidelijk te maken dat de politici in Den Haag meer aandacht zouden moeten hebben voor de kleine ondernemers. Dat daardoor bijvoorbeeld de huidige milieudoelstellingen wel eens in gevaar zouden kunnen komen, leek hij zich niet echt te realiseren. Ook de felle discussies en verschillende scherpe opmerkingen uit de zaal brachten hem ogenschijnlijk niet van zijn stuk.

Nadat Mens ter ere van het nieuwe jaar een champagnefles ontkurk had, konden de aanwezigen zich aan de bar, op kosten van meneer, tegoed doen aan bier en andere drankjes. Dat zou, gezien de massale respons van de bezoekers, in de toekomst wel eens een hele effectieve manier kunnen zijn om 'in het land' stemmen te winnen. Veel bezoekers beseften na afloop dan ook ter dege dat we van Harry Mens nog niet af zijn. Jammer genoeg. (Dorkas Koenen)

NIJMEGEN UIT DIP

Nijmegen - Een paar maanden geleden zat de JD-afdeling Nijmegen nog in een diepe dip. Het aantal actieve leden was beperkt tot het regiobestuur van Gelderland en een solobestuurder van de afdeling Nijmegen. Dankzij een redelijk geslaagde campagne, opgezet met behulp van het regiobestuur, gaat het de afgelopen tijd wel goed. Na de wervingsacties van eind augustus en dankzij een met veel inzet gevoerde postercampagne kregen de activiteiten met onverwacht grote drukte te kampen. Commentaar van bezoekende landelijk-bestuursleden: 'Het ging toch slecht met Nijmegen?' Ging, dus. Want dankzij een goed bezochte activiteit (22 mensen) in samenwerking met de Internationale Commissie is ondertussen ook de laatste pessimist tot inkeer en de afdeling

Nijmegen weer tot leven gebracht. Drie goed bezochte politieke cafés, een gezellig Kerstdiner en het geven van lessen op een scholengemeenschap: actief was het afdelingsbestuur zeker. Ook voor het nieuwe jaar zijn al plannen gemaakt. Zo komt Gerrit-Jan Wolfensperger naar Nijmegen (in samenwerking met de D66-afdeling), en viert Nijmegen op 14 juni haar eerste lustrum. Wie het niet geloven wil: kom eens langs. De maandelijkse borrel is elke derde woensdag van de maand om 20.00 uur in café De Fiets, Grotestraat, Nijmegen. Voor de overige activiteiten kun je bellen met de algemeen secretaris, Rob Verhofstad (080-605130) of met de voorzitter, Inge Hagens (08850-14938). (Patrick Dersjant)

CAFÉ DIRECTO

Tilburg - Sinds enkele maanden is in Nederland Café Directo te koop. Café Directo wordt geteeld, gebrand, gemalen en verpakt in Costa Rica. Zo wordt een kant-en-klaar eindproduct afgezet op de Westerse markt. Dat is voor een ontwikkelingsland niet gebruikelijk; meestal leveren ontwikkelingslanden alleen de ruwe grondstof, en is de verwerking en verpakking in handen van het Westen.

Café Directo wordt geleverd door Coocafe, een coöperatie van koffieboeren in het westen van Costa Rica. Coocafe garandeert, net als Max Havelaar, een bepaalde afname tegen een redelijke prijs, en zorgt verder voor educatie, behoud van het land (regenwoud) en verbetering van de leefsituatie van de boeren. Daarnaast stimuleert zij boeren om een tweede product te telen, zoals fruit of noten. Op die manier zijn de boeren niet afhankelijk van koffie alleen.

De opbrengst van Café Directo komt geheel ten goede aan de mensen die ervoor werken en verdwijnt niet in de zakken van Westerse industriëlen. Café Directo wordt in Nederland geïmporteerd door SOS Wereldhandel en is te koop in Wereldwinkels.

(Zandra van Toorenburg)

20 juli tot 3 augustus

JMA-FIETSTOCHT

Utrecht - Van 20 juli tot 3 augustus organiseert Jongeren Milieu Aktief een tweeweekse fietstocht door Duitsland en Nederland. Tijdens deze tocht worden er vreedzame (ludieke?) acties gehouden, bijvoorbeeld muziek of straattoneel, om plaatselijke problemen aan de kaak te stellen. We overnachten in sporthallen. Het eten is vegetarisch, en van biologische landbouw. Geïnteresseerd in deze milieuvriendelijke vakantie? Hij kost ongeveer f.280,-. Bel naar JMA (030-316566) en vraag naar Gerbrand. Ook als je mee wilt helpen met de organisatie ben je van harte welkom.

WERELDSE ZAKEN

DE WERELD IN JE HAND

Als we de oudejaarsbijlage van *de Volkskrant* mogen geloven is 1993 het jaar geweest waarin de wereld een ideaal zag vervliegen: een nieuwe wereld waarin, onder gezag van de VN, vrede zou heersen - en als die er niet was zou die gebracht worden.

Als we de berichten uit Bosnië-Herzegovina volgen, merken we dagelijks weer hoe weinig de VN-troepen daar uit kunnen voeren, hoe machteloos 'de beschaving' daar staat tegenover de barbarij van de oorlog.

Maar als we jong, politiek bewust en idealistisch zijn, weten we dat we ons nooit bij deze situatie neer kunnen leggen. Weten we dat, als het ene middel gefaald heeft, we een ander zullen proberen. Net zolang totdat we alle onrechtvaardigheid uit de wereld geholpen hebben.

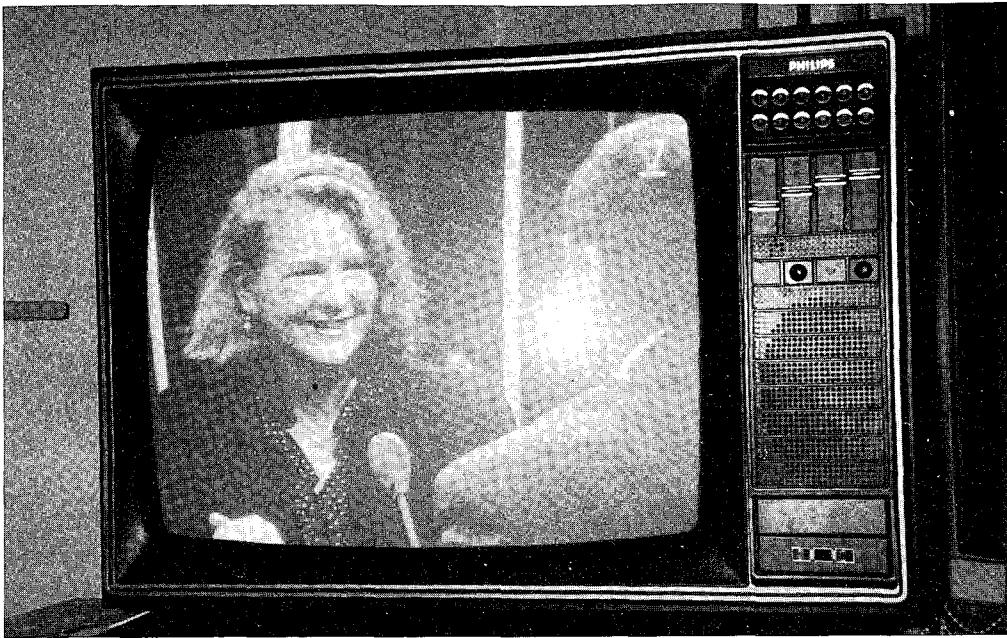
En als we dan ook nog lid van de JD zijn, dan kunnen we proberen daar zelf wat aan te doen. Zo is de JD onlangs lid geworden van de koepelorganisatie 'United'. Deze organisatie zet zich in voor concrete acties tegen racisme en extreem-nationalisme. Daartoe organiseert ze onder meer een conferentie van 13-20 februari in Straatsburg - en jij als JD'er kunt daar naartoe!

Maar er is zoveel meer. Er komen verzoeken om steun uit de hele wereld bij ons binnen: Tanzaniaanse boeren vragen om een landrover voor hun AIDS-campagne, inheemse bewoners van de Filipijnen vragen om een brief te sturen naar hun hun president, en in Suriname zouden de politieke jongeren best een typemachine kunnen gebruiken. En als je als JD net als jaarthema 'solidariteit' hebt gekozen, kun je daar toch eigenlijk geen nee op zeggen...

Kortom, er is genoeg te doen in de wereld. Werp eens een blik op de internationale activiteiten achterin *Demo*, of beter nog: abonneer je op de Internationale Nieuwsbrief (bel 070-3622162). En aarzel niet om ergens aan mee te doen! Doe je het niet voor jezelf, doe het dan voor die (nog steeds niet verloren gegane) wereld.

Dennis Hesseling,
Internationaal Secretaris

HENRIËTTE DE VOS BIJ ISCHA

Hilversum - Op 10 december j.l. was JD-voorzitter Henriëtte de Vos te gast in de talkshow van Ischa Meijer op RTL-5. Henriëtte was op het ergste voorbereid, en dat was maar goed ook. Na drie tamme gesprekken met andere gasten, was Ischa van plan bij Henriëtte alle registers open te trekken. Hij viel de JD-voorzitter lastig met vragen over het nut van een jongerenorganisatie en de principes van D66. Uiteindelijk hield Henriëtte zich heel behoorlijk staande. Het mooiste compliment kwam van Ischa zelf, en wel tijdens de uitzending: 'Heeft u een media-training gehad?' (foto: Christiaan Bonebakker)

23 juli tot 5 augustus

JD-REIS!

Den Haag - De manier om Oost-Europa te leren kennen is natuurlijk het deelnemen aan de JD-reis naar Polen en Litouwen, plaatsen waar je anders niet zo snel aan denkt. De zgn. POLI-commissie organiseert samen met een Poolse politieke jonge-

renorganisatie een seminar over drugs en criminaliteit. Voor deze driedaagse activiteit zal geprobeerd worden een subsidie te krijgen. Ook in Litouwen staat ons een politiek en cultureel programma te wachten. Van 23 juli t/m 5 augustus heb je de kans het leven in Oost-Europa aan den lijve te ondervinden. Gelukkig hebben ze tegenwoordig weer warm water uit de kraan, dus je

hoeft alleen nog maar je vitaminepilletjes mee te nemen. De reis zal, met subsidie, 750 gulden kosten. Zonder subsidie moet je rekenen op 1080 gulden. Als iemand een minibusje voor 9 personen te leen heeft, kunnen we iedereen een korting geven. Voor alle informatie en de nieuwste ontwikkelingen bel je naar Mohammed Mahdi, tel. 02975-69038.

SOT ZOEKT SOT'ERS

Amsterdam - Het SOT, het ondersteuningsteam van de Secretaris Ledenwerving en Materialen, zoekt nieuwe leden. Het SOT bedenkt en coördineert ledenwerfacties en ondersteunt regio's en afdelingen hierbij. Wie lid wordt van het SOT gaat, met de vele verkiezingen op komst, een boeiende tijd tegemoet. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met coördinator Laurens van Kol, tel. 020-6185234.

NIEUWE MEDEWERKER ZET BESTUURSLEDEN AAN HET WERK

Den Haag - Sinds november heeft het secretariaat van de JD een nieuwe medewerker: Paul Groenberg. Hij volgt Jan Spaans op, wiens termijn als 'te-werkgesteld erkend gewetensbezwaarde' erop zat. Jan heeft als secretariatsmedewerker belangrijk ondersteunend werk verricht, maar het meest viel hij toch op dankzij zijn gedichten in *Demo*. Paul is van mening dat hij niet zo

best kan dichten. Wel is hij direct van start gegaan met een grote opruiming op het secretariaat, waarbij hij ook landelijk-bestuursleden aan het werk zette om hun archieven te ordenen. Paul lijkt zijn draai inmiddels aardig gevonden te hebben. Aan één klus heeft hij echter een hartgrondige hekel: 'Het inschrijven van de binnengekomen post. Dat vind ik zulk stompzinnig werk!' (CB)

JD BEKRITISEERT D66-PROGRAMMA

Den Haag - Het landelijk bestuur (LB) van de JD heeft op verzoek van de D66-Tweede-Kamerfractie een reactie gegeven op het verkiezingsprogramma 'Ruimte voor de toekomst'. Op een decemberse namiddag werd hierover met een afvaardiging van de fractie gediscussieerd. De reactie van de JD bestond uit een inleidend stuk en een reactie per hoofdstuk. In het inleidende gedeelte werd de door D66 gekozen balans tussen idealisme en pragmatisme aan de kaak gesteld. Naar de smaak van het LB moet in een verkiezingsprogramma nog niet te veel water bij de wijn worden gedaan. Verder had het milieu nog nadrukkelijker op één geplaatst moeten worden, al werd erkend dat D66 al een zeer goede milieu-paragraaf heeft.

Een zeer belangrijk punt was dat bij decentralisatie de verantwoordelijkheden duidelijk moeten zijn. Bij uitkeringen bestaat bovendien het gevaar dat gemeenten een financieel belang krijgen bij niet-uitkeren.

De kritiek van de JD heeft de D66-fractie op verschillende punten aan het denken gezet. Sommige fractieleden bleken van het bestaan van sommige passages zelfs niets af te weten (Louise Groenman: 'O, waar staat dat dan?').

Veel invloed zal de reactie van de JD waarschijnlijk niet hebben; de fractie heeft formeel immers niets over het programma te zeggen. Dat de mening van de JD gevraagd is, is echter een goed teken. (Remko van Oijen/CB)

1 maart

BINNENHOFEXCURSIE

Den Haag - Dinsdag 1 maart is er weer een binnenhofexcursie. Je woont een D66-fractievergadering bij, krijgt een rondleiding door het nieuwe kamergebouw en voelt de verkiezingskoorts in de wandelgangen. De excursie duurt van 10.00 tot 16.00. Geef je op bij het secretariaat of bij Millicent Kruis, 071-417508.

17 februari

LIJSTTREKKERS IN ZWOLLE

Zwolle - Op donderdag 17 februari vindt in het gemeentehuis van Zwolle een debat plaats tussen de lijsttrekkers bij de Zwolse gemeenteraadsverkiezingen. De burgemeester van Zwolle, Loek Hermans, zal als discussieleider optreden. De organisatie is in handen van de JD-regio IJsselmond, gezamenlijk met JS, JOVD, CDJA en RPF-J. Het thema zal zijn 'Jongerenbeleid in de gemeente'. De avond begint om 19.30 uur.

DECLAREREN.

WHEREVER YOU GO!

Rotterdam - Ben je actief in een werkgroep of reis je anderszins voor de JD heel Nederland door en heb je geen OV-kaart, dan kan je vaak de reiskosten vergoed krijgen.

Voor werkgroepen kan dat 100% en voor thema-dagen, congressen, kaderdagen, excursies etcetera gemiddeld 75%. Op het landelijk secretariaat kan je declaratieformulieren aanvragen bij Paul, onze medewerker. Stuur je declaratieformulier met treinkaartje altijd voor de tiende van de volgende maand op naar het landelijk secretariaat. Voor meer informatie: Raymond Jeene (010-4532127).

ONECHT BROERTJE

Den Haag - *Demo* heeft er een broertje bijgekregen. De campagnekrant, die de JD ieder jaar maakt om leden te werven, heeft dit jaar namelijk de vorm van een *Demo* gekregen. De verantwoordelijkheid voor deze kennismakings-*Demo* ligt echter bij het landelijk bestuur en niet bij de *Demo*-redactie. Het is dus een onecht broertje.

De redactie van de campagnekrant, onder leiding van Secretaris Ledenwerving en Materialen Wendy van der Lubbe, heeft voor de *Demo*-opzet gekozen om aankomende leden een reëler beeld te geven van de JD; de kennismakings-*Demo* is meer dan de campagnekranten in voorgaande jaren een voorproefje van hetgeen de JD te bieden heeft. Bovendien zullen aankomende leden de kennismakings-*Demo* serieuzer nemen dan de vroegere reclamekrantjes.

In de kennismakings-*Demo* staat een interview met JD-voorzitter Henriëtte de Vos, een artikel over milieu, een portret van de JD-afdeling Den Haag (ook verschenen in *Demo* 10.6), een artikel over het lustrum, twee pagina's *UptoJDate*, *D'emotionies* en een column van Hans van Mierlo. De oplage bedraagt 40 duizend stuks, dus het moet wel heel raar lopen als huidige JD'ers de kennismakings-*Demo* dit jaar niet tegenkomen. (CB)

JONGEREN WILLEN GEEN BELASTING VOOR MILIEU

Den Haag - Zo'n 600 deelnemers, representatief voor de drie miljoen Nederlandse jongeren tussen de vijftien en dertig jaar, spraken zich op 27 november j.l. uit over milieu en ontwikkeling. Dit milieu-referendum was georganiseerd door de Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (NJMO). De uitslag kun je zowel positief als negatief noemen: de jongeren zijn vóór vergaande investeringen van de overheid in natuurgebieden, ecologische landbouw en bodemsanering, maar bij de diverse vragen of ze daarvoor meer belasting willen betalen, zegt zo'n vijftig procent vaak 'nee'.

Verrassend is echter dat meer dan zeventig procent bereid is twee dagen per week geen vlees te eten en twee dagen per jaar te helpen met het aanleggen van natuurgebieden en het planten van bomen. Een ruime tachtig procent wil dat het geld, dat nu gereserveerd is voor wegenbouw, gestoken wordt in fietspaden en het openbaar vervoer. De helft wil zijn spaargeld steken in milieu- en ontwikkelingsprojecten. Zouden ze nu allemaal zo'n rekening openen? Hoe het ook zij, het is duidelijk dat de doorsneejongere niet apathisch en onverschillig is. Misschien een heel klein beetje gierig. (MdMS)

AFDELING VENLO OP KOMST

Den Haag - Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2 maart wordt waarschijnlijk de JD-afdeling Venlo opgericht. Dat maakte Kees-Pieter Dekker, voorzitter van de JD-regio Limburg, 15 januari bekend tijdens de Warming Up in Den Haag. De komst van deze nieuwe afdeling is belangrijk, omdat leden in Noord-Limburg nu nergens terecht kunnen; de Limburgse activiteiten vinden allemaal

plaats in Maastricht. Tevens maakte Kees-Pieter bekend dat Limburg weer met een regioblad zal komen.

Limburg is tijdenlang het grote zorgkind van de JD geweest. Als de voornemens werkelijkheid worden, komt deze regio, vlak voordat het instituut 'regio' wordt afgeschaft, voor het eerst sinds jaren weer echt tot leven. (CB)

DRACHTEN OVERVALT SCHOLEN

Den Haag - 'Drachten wordt niet meer wat het geweest is', zegt Bastiaan Paternotte. Hij is namens de JD-afdeling Drachten aanwezig op de Warming Up van 15 januari j.l. 'De mensen willen niet meer lid worden. Het lijkt wel of er een hetze tegen ons wordt gevoerd. Sommige leraren denken dat de JD van de CD is. Als je over de JD begint, kost het daarom heel veel moeite duidelijk te maken wie je bent.' Twee jaar geleden was Drachten het wonderkind van de JD. Terwijl de JD buiten de meeste universiteitssteden nauwelijks van

de grond komt, schoot de afdeling in Drachten als een paddestoel uit de grond. Vorig jaar telde de afdeling zeventig leden, vrijwel allemaal scholieren. Een groot deel van hen deed echter eindexamen en is nu naar andere plaatsen verhuisd. Ook dit jaar wordt een grote uittocht verwacht.

Toch houdt het bestuur de moed er in. Via agressieve ledenwerfcampagnes wordt de schade beperkt. Bastiaan legt de taktiek uit: 'We zullen de drie grootste scholen weer overvallen door met vijfhonderd campagnekranten

naar binnen te stormen, ze overal achter te laten en binnen tien minuten weer weg te zijn.' Daarnaast heeft Bastiaan reden om goede publiciteit in een schoolkrant te verwachten: 'De hoofdredacteur is een JD'er.'

Of de strategie Drachten weer zal doen opstomen in de strijd der (JD-) volkeren, is nog niet duidelijk. Op de Warming Up werden de initiatieven van Drachten in ieder geval wél bekroond als het beste campagneplan voor 1994. (CB)

LEEWARDEN LEEFT!

Leeuwarden - Leeuwarden leeft weer. Het landelijk bestuur heeft twee in Leeuwarden woonachtige oudgedienden gevraagd of ze de boel weer op poten wilden zetten. Begonnen werd met een planning voor de eerste helft van 1994. Dankzij een mailing kwamen drie nieuwelingen op het eerste politiek café. Het afdelingsbestuur heeft haar taken aan het campagneteam overgedragen. Dit team blijft zich richten op ledenwerving, om snel een nieuw bestuur in het zadel te helpen, en zelf weer op de lauweren te gaan rusten. (PM)

RPF deelt uit!

52 DOL-DWAZE**WEKEN**

Rotterdam - Het regio-prioriteitenfonds (RPF) stelt afdelingen en regio's in staat vorm te geven aan de prioriteiten zoals deze zijn vastgelegd in het beleidsplan van de vereniging. Het beleidsplan is op het novembercongres aangenomen. Zo kun je subsidie aanvragen voor activiteiten waarin centraal staat:

- Het jaarthema "Solidariteit"
- Scholing & vorming
- Integratie van allochtonen
- Het lustrum van de JD
- Campagne voeren en ledenwerving

Het RPF is 2000 gulden groot. Vorig jaar is jammer genoeg erg weinig gebruik gemaakt van dit

D66: STIL ZIJN EN AFWACHTEN

Den Haag - D66 zal zich in de komende verkiezingscampagne zo weinig mogelijk veroeren, uit angst stemmen te verliezen. Dat was, kort samengevat, de boodschap die Ivar Manuel, lid van het D66-campagneteam, op de Warming-up van 15 januari te vertellen had. In zijn toespraak vertelde hij dat iedere grote verkiezingsstunt alleen maar mensen tegen de haren zou instrijken, terwijl er met de huidige,

fonds, dus zorg ervoor dat dit dit jaar niet weer gebeurt. Vraag tijdig en schriftelijk subsidie aan. Met vragen kun je met mij contact opnemen: Raymond Jeene (010-4532127).

goede opiniepeilingen bijna geen stemmen meer te winnen zijn. Stil zijn en afwachten dus. 'De PvdA valt zichzelf wel af, het CDA heeft het moeilijk genoeg met de opvolging van Lubbers door Brinkman, en Bolkestein, ja, die is zo rechts...', aldus Ivar Manuel. Hij liet duidelijk merken dat Van Mierlo ervoor gekozen heeft éérst de verkiezingen te winnen en dan pas zijn mond open te doen. De

rest van de D66-top is het natuurlijk met hem eens. Zo stil als D66 zich houdt, zo wild werden de aanwezige JD'ers. 'Laf en gevaarlijk', was het eensluidende oordeel, 'dit is juist de kans om te laten zien wie je bent en echt wat te bereiken.' Maar de werkgelegenheid gaat blijkbaar voor. Werkgelegenheid van D66-kamerleden, wel te verstaan. (CB)

KEES DIETZ WINT WISSELMATRAS NA MISLEIDING

Hilversum - Een beetje onzin vond Kees Dietz het wel: hij mocht een poppedje met een rooi matrasje mee naar huis nemen. En volgend jaar moet hij het weer terug geven. Maar ja, het is niet voor niets eer Wisselmatras.

Kees Dietz, persvoorlichter van de D66-Tweede-Kamerfractie, won de Gooische Wisselmatras tijdens de gelijknamige avond op 10 december j.l. De avond was georganiseerd door de JD-afdeling 't Gooi en vond plaats in Hilversum.

Om mededingers Ingrid van Engelshoven (medewerker D66-Tweede-Kamerfractie), Joke Ubbink (D66-wethouder in Hilversum) en titelverdediger Ruud van den Brink (oud-JD-voorzitter) achter zich te laten, moest Dietz de zaal echter wel eerst misleiden. Hij stelde voor de stelling 'rechtshandhaving gaat boven rechtsbescherming' te verdedigen, en nadat de zaal

(foto: Christiaan Bonebakker)

dat had goedgekeurd, draaide hij de stelling om. De zaal reageerde verontwaardigd, maar liet Dietz uiteindelijk toch winnen. Hij kon er niet warm of koud van worden; hij wint aan de lopende band debatwedstrijden. Op de foto ontvangt Dietz (rechts) de Wisselmatras uit handen van voorzitter Erik Boog van de JD 't Gooi. Eind dit jaar moet hij 'm nog verdedigen ook. (CB)

**DRONKEN JS-VOORZITTER
MAAKT RUZIE**

Utrecht - Een Paarse ruzie, zo kan het het best worden omschreven. Terwijl leden van de politieke jongerenorganisaties een leuke avond probeerden te hebben met het Europa-simulatiespel, lagen de Utrechtse voorzitters van JS, JOVD en JD met elkaar overhoop.

De drie organisaties zouden samen een activiteit organiseren over de lokale verkiezingen. Toen bleek dat ook niet-politieke jongerenorganisaties iets dergelijks wilden doen, stelde de JS voor daarbij aan te sluiten. Na overleg vond de JD dat de andere organisaties te links waren, en dat dat de avond te eenzijdig zou maken. Ook de JOVD

trok zich terug uit de organisatie. Toen de JS-voorzitter het zaaltje waar het Europaspel werd gespeeld, betrad, barstte hij in woede uit. Vooral de JOVD-voorzitter kreeg ervan langs. Voorzitter MichÅle Polspoel van de JD-afdeling Utrecht: 'Hij begon meteen op tafel te slaan en ging helemaal door het lint. Maar hij had ook gedronken.'

In de pauze nam MichÅle de JS-voorzitter mee naar een nabijgelegen café, waar de gemoederen werden gesust. Toen de rest van het gezelschap zich na afloop van het spel bij hen voegde, was de JS-voorzitter al weer behoorlijk afgekoeld. (CB)

10 februari

**WAAROM DOET HAARLEM NIETS
VOOR DE DERDE WERELD?**

Haarlem - Veel steden hebben een budget voor ontwikkelings-samenwerking. Zij onderhouden contact met een zusterstad in de Derde Wereld of financieren een plaatselijke stichting. Op deze manier komen burgers meer te weten over ontwikkelingssamenwerking en bovendien wordt de Derde Wereld er een klein beetje beter van.

Over dit onderwerp wordt op donderdag 10 februari een activiteit georganiseerd in Haarlem. Hier zal veel aandacht uitgaan

naar het feit dat Haarlem, toch een rijke gemeente, niets voor de Derde Wereld doet.

De volgende mensen zijn uitgenodigd om te komen spreken: de burgemeester van Heemstede, iemand van de stedenband Haarlem-Murare (Zimbabwe) en een gemeenteraadslid van Progressief Bloemendaal. De avond vindt plaats in het Stedelijk Gymnasium, Prinsenhof 3 Haarlem en begint om 19.30 uur. Voor meer informatie: Irene ter Borg, 023-245793.

POLITIEK IN HET POLITIEK BUREAU

Den Haag - Het was je misschien nooit zo opgevallen, maar de JD heeft een heus politiek bureau. De poten van het bureau zijn de werkgroepen. Zij zorgen ervoor dat de laden gevuld worden met kennis en dat er zich allerlei spannende dingen afspelen op het werkblad. Om de werkgroepen te helpen is er de Commissie Politieke Zaken. Zij zorgen voor een viltje als het bureau wankelt en geven de werkgroepen tips hoe de kennis in de laden terecht komen. Verder zorgt de CPZ dat het politiek programma wordt samengesteld en dat jaarlijks het Politiek Inhoudelijk weekend wordt georganiseerd. Het werkblad van het bureau is de vereniging. Met resoluties en moties wordt de kennis van de werkgroepen in de vereniging gebracht, maar ook worden er nota's geschreven. Tevens bieden de werkgroepen activiteiten aan, zoals discussieavonden en rollenspelletjes. De Commissie Politieke Zaken bestaat uit vier mensen (zie ook

elders in deze *Demo*), de werkgroepen meestal uit meer. Heb jij al eens overwogen om lid te worden van een werkgroep? Het is namelijk geweldig leuk. Ongeveer één keer per maand heeft een werkgroep een bijeenkomst. Op een bijeenkomst wordt gediscussieerd over een gekozen onderwerp. Zo'n discussie mond soms uit in een motie of resolutie. Soms in het aanbieden van activiteiten aan afdelingen. Soms in een artikel of nota, of gewoon in meer kennis bij de deelnemers. In ieder geval is het absoluut onderhoudend en inhoudelijk. Dus wil je eens met een JD'er uit een andere afdeling discussiëren, eens wat vaker en stilstaan bij een bepaalde problematiek. Zoek dan nu snel een leuke werkgroep op in het lijstje achter in *Demo*, en bel met de coördinator. Heb je vragen of ben je niet overtuigd om lid te worden, bel dan met Remko van Oijen, de SP van het LB (050-266708). (Remko van Oijen)

WERKGROEP CLINGENDAEL

Abcoude - Sinds enkele weken bestaat binnen de JD de werkgroep Clingendael. In deze werkgroep worden actuele mondiale kwesties besproken. De bedoeling is dat 'Clingendael' eens in de vier à zes weken bijeen komt. De coördinatoren, bij wie je voor informatie terecht kunt, zijn Edwin Peek (02946-4188) en Paul Kraan (020-6192618).

DEMOCRATISERING

Den Haag - De werkgroep democratisering zoekt nieuwe leden! Voel je je aangesproken door het onderwerp democratisering binnen arbeidsorganisaties, bel dan de coördinator en kom 20 februari naar Den Haag. Roel van der Poort, 070-3963611(thuis), 020-5188564 (werk).

INTERNATIONALE INTERESSE?

Den Haag - Zoals iedereen weet staan internationale activiteiten open voor alle JD'ers. Niettemin kan het nog wel eens een probleem zijn om op tijd een JD'er voor een internationale activiteit te vinden, met name als er een aankondiging erg laat bij ons binnenkomt. Vandaar de volgende oproep: heb je belangstelling om een keer iets met internationaal te doen, stuur dan even een briefje naar het landelijk secretariaat (t.a.v. Dennis Hesseling). Vermeld daarop of je zelf een internationale activiteit zou willen organiseren, of je een keer mee zou willen naar een internationale activiteit, of beide, en verder wat inhoudelijk specifiek je interesse heeft. Zodra we iets hebben hoor je dan meer van ons! (Dennis Hesseling, Internationaal secretaris)

28 februari en 6 maart

WERKGROEP BPO

GAAT DISCUSSIE AAN

Utrecht - De werkgroep Burger, Politiek en Overheid gaat de discussie met de vereniging aan. Daarom organiseert zij twee discussie-bijeenkomsten, waar iedereen welkom is. De eerste discussie vindt plaats op maandag 28 februari om 20.00 uur in het pand van M50, Oudegracht 139-bis Utrecht. Te gast is dan Thom de Graaf. De Graaf zit namens D66 in de commissie-De Koning (staatsrechtelijke vernieuwing) en is kandidaat-Tweede-Kamerlid. De stelling die deze avond centraal staat, luidt: 'Dualisme is onmogelijk zolang je met één stem zowel regering als volksvertegenwoordiging kiest.' De tweede discussie is zondag 6 maart om 13.00 uur. Tijdens deze middagdiscussie wordt de rol van de politieke partijen ter discussie gesteld. De lokatie is nog niet bekend; neem hiervoor contact op met Wim Rampen, tel. 030-431376.

INFILTRER IN DE WERK- GROEP ETHIEK

Amsterdam - Commissaris Nordholt lichtte met zijn uitlatingen over infiltrerende criminelen een tipje van de sluier, en fraudeerende Limburgse CDA'ers deden de rest: bestuurlijke ethiek staat midden in de belangstelling. Vanaf nu mengt ook de JD-werkgroep ethiek, als een Phoenix uit haar eigen as herrezen, zich in de discussie. Middels infiltratie in het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft de werkgroep een Tweede-Kamernota over dit onderwerp weten te bemachtigen. Deze nota schetst de contouren van een toekomstige ethische code voor politici en ambtenaren, en zal meer dan genoeg stof voor discussie opleveren. Wie aan deze discussie mee wil doen, kan lid worden van de werkgroep Ethiek. Neem hiervoor contact op met Ron Bruggink, 010-4405323.

(ingezonden mededeling)

De commissie politieke zaken, de uit vier mensen bestaande ondersteuningscommissie van de Secretaris Politiek, zoekt wegens vertrek van één van haar leden een:

Lid van de Commissie Politieke Zaken

Functiebeschrijving:

Als lid van de CPZ begeleid je werkgroepen. Dit betekent dat je regelmatig een vergadering bezoekt en geregeld contact houdt met de coördinator. Over je bevindingen rapporteer je op de maandelijkse vergaderingen van de CPZ. Op de vergaderingen wordt ook gesproken over manieren om met politiek om te gaan. Verder organiseer je samen met de andere leden van de CPZ het PI-weekend en ben je verantwoordelijk voor een gedeelte van het Politiek programma.

Functie-eisen:

Van een de kandidaten wordt een aantoonbare affiniteit met het politiek bureau verwacht. Voorts dien je minimaal één jaar beschikbaar te zijn voor de CPZ.

Aanmelding:

Belangstellenden kunnen contact opnemen met Remko van Oijen (050-266708), zowel voor vragen als voor aanmelding.

AGENDA

FEBRUARI

- 10 Debat ontwikkelingssamenwerking in Haarlem, 19.30 uur. Zie UptoJDate.
- 13/20 Seminarium 'United actions against racism and nationalism' in Straatsburg. Kosten 350 Franse francs, volledige reiskostenvergoeding. Info: Dennis Hesseling (030-513626) of Maartje te Hennepe (085-455426).
- 16 Activiteit over gemeentepolitiek in Utrecht. Info: Michèle Polspoel, 030-311213.
- 17 Lijsttrekkersdebat in Zwolle, 19.30 uur. Zie UptoJDate.
- 19 Inloop- annex confrontatiedag in Utrecht, 12.00 uur. Zie UptoJDate.
- 20 Discussie werkgroep Democratisering. Zie UptoJDate.
- 21 PI-avond Amsterdam, Spuistraat 47a, 20.00 uur. Info: Paul Kraan, 020-6192618.
- 21/28 IFLRY-seminarium over Noord-Zuid-verhoudingen in Straatsburg. Info bij Dennis of Maartje (zie bij 13 februari).
- 28 Discussie werkgroep BPO in Utrecht, 20.00 uur. Zie UptoJDate.
- 28 Lijsttrekkersdebat in Twente. Info bij Fatih Lektemür, 053-305939.
- 28 Bezoek LDYS en YLM aan Nederland. Info bij Dennis Hesseling, 030-513626.

- 19 ALV vereniging '31' in Utrecht. Info: Ido van der Meulen, 030-443853.
- 21 Nederland bekent kleur, demonstratie tegen racisme in Amsterdam.
- 23 PI-avond Amsterdam, Spuistraat 47a, 20.00 uur. Info: Paul Kraan, 020-6192618
- 26 Congres in Utrecht. Zie congresbijlage.
- 28 Voorlichtingsavond over internationaal jongerenwerk en '31'. Info: Ido van der Meulen, 030-443853.

POLITIEK CAFÉ

- Amsterdam**
eerste maandag, 21 uur, Café P96, Prinsengracht 96; daarnaast derde maandag: PI-borrel, 20 uur, 't Gespuis, Spuistraat 47a
- Den Haag**
derde dinsdag, 20 uur, Café Korzo, Prinsestraat 44
- 't Gooi**
laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum
- Groningen**
tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog
- Leeuwarden**
Tweede dinsdag, 20.30 uur, De Kannekijker, Bagijnestraat 63
- Leiden**
tweede dinsdag, 21 uur, Café 't Keizertje, Kaiserstraat 4
- Nijmegen**
derde woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat
- Rotterdam**
tweede maandag, 21 uur, Café Dudok, De Meent (bij Coolsingel)
- Twente**
derde maandag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo
- Utrecht**
eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat
- Zoetermeer**
eerste donderdag, 20 uur, Café The Old Pall, stadshart Zoetermeer

WERKGROEPEN

- Burger, Politiek, Overheid**
Wim Rampen, 030-431376
- Clingendael**
Edwin Peck, 02946-4188
- Democratisering**
Jos van der Wijst, 04116-86560
- Emancipatie**
Adrie van der Luijt, 020-6184222
- Ethiek**
Ron Bruggink, 010-4405323
- Europa**
Ido van der Meulen, 030-443853
- Gezondheidszorg**
Michiel Blankenvoorde, 030-316149
- Internationale Commissie**
Maartje te Hennepe, 085-455426
- JD/VUJO-werkgroep**
Antonio Teurlings, 04241-3168
- Jongerenbeleid**
Irene ter Borg, 023-245793
- Midden Oosten**
Xander Zwagerman, 020-6942710
- Milieu**
Marc Davidson, 020-6125970
- Onderwijs**
Marga Remmers, 050-770573
- Ontwikkelingssamenwerking**
Ido van der Meulen, 030-443853
- Projectgroep Minderheden**
Fatih Lektemür, 053-305939
- Sociale economie**
Paul Kraan, 020-6192618
- Vrijzinnig-democratie**
Remko van Oijen, 050-266708

LANDELIJK BESTUUR

- Voorzitter**
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119
- Vice-voorzitter**
Remko van Oijen, Hereweg 112, 9725 AJ Groningen, 050-266708
- Algemeen secretaris a.i.**
Esmée van der Hart, Homeruslaan 7-1 hoog, 3581 MA Utrecht, 030-522462
- Penningmeester**
Raymond Jeene, Vlietlaan 91, 3061 DV Rotterdam, 010-4532127
- Secretaris Organisatie a.i.**
Raymond van Doorn, G. Bromlaan 34, 3571 AK, Utrecht, 030-714326
- Internationaal Secretaris**
Dennis Hesseling, Abstederdijk 261, 3582 BK Utrecht, 030-513626
- Secr. Scholing en Vorming**
Millicent Kruis, Rietschans 27, 2352 BB Leiderdorp, 071-417508
- Secretaris Ledenwerving en Materialen**
Wendy van der Lubbe, Meer en Vaart 442, 1068 LH Amsterdam, 020-6103518
- Secretaris Public Relations**
Marco van Lierop, Rode Kruislaan 1405, 1111 XD Diemen, 020-6951096
- Hoofdred. Demo** (geen LB-lid)
Christiaan Bonebakker, Albert van Dalsumlaan 877, 3584 HT Utrecht, 030-515020

MAART

- 1 Binnenhofexcursie. Zie UptoJDate.
- 4 Lustrumnacht in Amsterdam, 21.00 uur. Zie UptoJDate.
- 6 Middagdiscussie werkgroep BPO. Zie UptoJDate.

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f20,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

Mark van Barschot

Gokverslaving is een zeer boeiend en uitermate vreemd fenomeen. Het is een van de ergste verslavingen die bestaat, omdat er geen plafond aan verbonden is; theoretisch is het mogelijk om één, tien of honderd miljoen per dag te vergokken. Een alcoholist kan misschien een fles jenever per dag drinken, of misschien wel twee of drie, maar dan is er een grens die alleen in de dood overschreden kan worden. Hetzelfde geldt voor heroïne-junks. De enige grens die de gokverslaving kent, is de inhoud van de portemonnee of giromaat.

Verreweg de meeste verslaafden zijn verslinderd aan speelautomaten. Iedereen kan op zijn vingers natellen dat deze automaten maar twee winnaars kennen: de eigenaar van de automaat en de uitbater van café of snackbar waar de automaat staat. De spelers zijn natuurlijk de grote verliezers. Elke speler weet dit, maar dat weerhoudt hem er niet van om te gokken. De speler verliest op de lange duur altijd, maar de hoop op incidentele winst wint van de zekerheid van structureel verlies. Het succes van gokautomaten is dus gebaseerd op een combinatie van hoop en suggestie en andere fijnzinnige manipulatietechnieken.

Het is eigenaardig om te zien dat gokkasten al veel langer bestaan dan de spectaculaire groei van het aantal verslaafden. Waarom zijn gokkasten nu ineens zo veel populairder dan vroeger? Volgens mij heeft dat te maken met een enkele maatregel van de overheid van een aantal jaren geleden. Vroeger moest een prijs worden verrekend met de barkeeper. Tegenwoordig mogen speelautomaten zelf contant geld uitbetalen. Deze wetswijziging heeft de sleutel tot succes van de speelautomaten, de suggestie, uitermate versterkt. Als vroeger iemand 50 gulden won, liep hij naar de bar. De barkeeper gaf hem twee briefjes van 25 en zette de automaat weer op nul punten. Dit alles gebeurde in relatieve rust en stilte. Tegenwoordig geef je bij 50 gulden een ram op de 'uitbetalen'-knop. Met luid kabaal rollen twintig rijksdaalders in een metalen bak. De suggestie van 'winnen-winnen-winnen' op spelers en vooral omstanders, wordt hiermee natuurlijk spectaculair versterkt. Bijkomend effect: de speler heeft nu twintig rijksdaalders in zijn hand, die zo weer in de automaat ernaast passen. De knaken verdwijnen even snel als ze gekomen zijn. Wanneer iemand een briefje van 50 krijgt,

zal hij sneller geneigd zijn dit weg te stoppen en niet opnieuw te gokken.

Nu, enkele jaren later, zitten we met grote problemen rond het gokken. Het aantal verslaafden neemt sterk toe, vooral onder jongeren. Dit brengt veel kleine criminaliteit met zich mee. Daarnaast heeft een recent onderzoek van de Amsterdamse politie aangetoond dat er sterke banden bestaan tussen exploitanten van speelautomaten en de georganiseerde misdaad. Ten slotte zijn veel kleine horeca-ondernemers afhankelijk van gokinkomsten en zelfs van woeker kredieten van de automaatexploitanten.

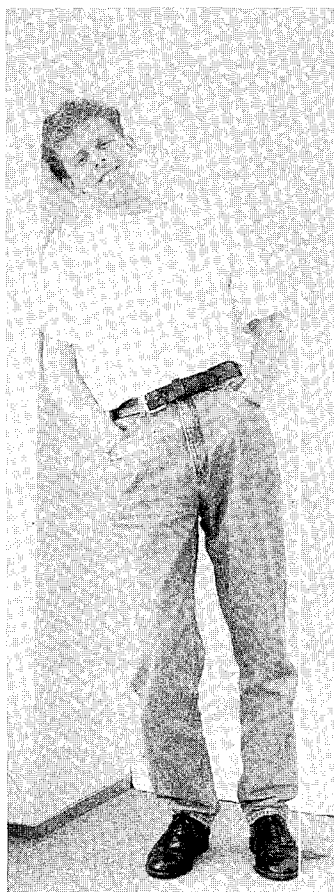
Zoals we van de politiek gewend zijn, begint men zich nu, enkele jaren na het signaleren van het probleem, te beraden op maatregelen tegen gokverslaving. En uit de voorstellen die worden gedaan, kun je opmaken dat deze politici weer geen flauw idee hebben waar het om gaat. Zo wil men bijvoorbeeld de grote gokhallen aanpakken. Dom, dom, dom. De eerste prioriteit moet zijn om te voorkomen dat meer mensen verslaafd raken. En verslaafd raken doe je niet in de gokhal. De eerste knaken verdwijnen altijd in de automaat van het café, jongerencentrum, buurt-huis, snackbar of coffeeshop. Daar raken mensen verslaafd. Meestal wordt er dan gegokt uit verveling, tijdens het wachten op de bestelling. Uit deze lokaties moeten de automaten dus verdwijnen. Automatenexploitanten hanteren vaak het argument dat mensen die willen gokken, dat toch wel doen. Als je het verbiedt, gebeurt het klandestien. Je moet gokkasten dus niet verbieden. Deze redenering kan ik goed volgen, maar het is geen reden om gokkasten in snackbars en dergelijke te laten staan. Niemand gaat voor het gokken naar de snackbar, maar er wordt wel veel gegokt. Gokken moet kunnen, maar alleen in de daartoe bestemde gokhallen, waar je doelbewust binnenloopt om te gokken.

Een ander voorstel uit de politiek behelst een verantwoordelijke rol van de horeca-exploitant. Hij of zij moet toezicht houden op het gok-

gedrag van de klant. Na een uur moet de klant worden gesommeerd op te houden met spelen. Dit voorstel getuigt van een verbijsterend gebrek aan realiteitszin van de bedenkers. Ten eerste heb ik mijn twijfels bij elk systeem dat steunt op de veronderstelling dat ondernemers actief optreden om mensen ervan te weerhouden geld in hun zaak uit te geven. Ten tweede is de gemiddelde gokverslaafde niet zonder gebruik van een honkbalknuppel te bewegen zijn automaat te verlaten nadat hij er honderd gulden op verloren heeft. In gokker-logica zijn deze honderd gulden een investering, en kan de automaat nu elk moment gaan uitbetalen. Knappe jongen die deze automaat op zo'n moment van de gokker afpakt. Ik wil wel eens weten waarom dit probleem niet gewoon wordt aangepakt. Waarom worden gokkasten niet verboden in alle openbare gelegenheden die niet a priori voor het gokken zijn bedoeld? Waarom wordt door niemand in de politiek geopperd om het contant uitbetalen van de speelautomaten weer te verbieden om zo de valse aantrekkingskracht te verminderen? Of zou er ge-

gewoon te veel geld verdiend worden aan het gokken? Geld dat in toenemende mate afkomstig is van jongeren die volgens allerlei onderzoeken toch meer dan voldoende geld hebben en dit ook makkelijker dan wie dan ook uitgeven.

Hier ligt een zeer ernstig maatschappelijk probleem, gedeeltelijk veroorzaakt door de overheid zelf. Een probleem dat voor de verandering eens niet zeer complex is en waarvan de oplossing voor de verandering niets schandelijk duur is. Toch worden er uit onwil of onkunde geen afdoende maatregelen getroffen. Schande.

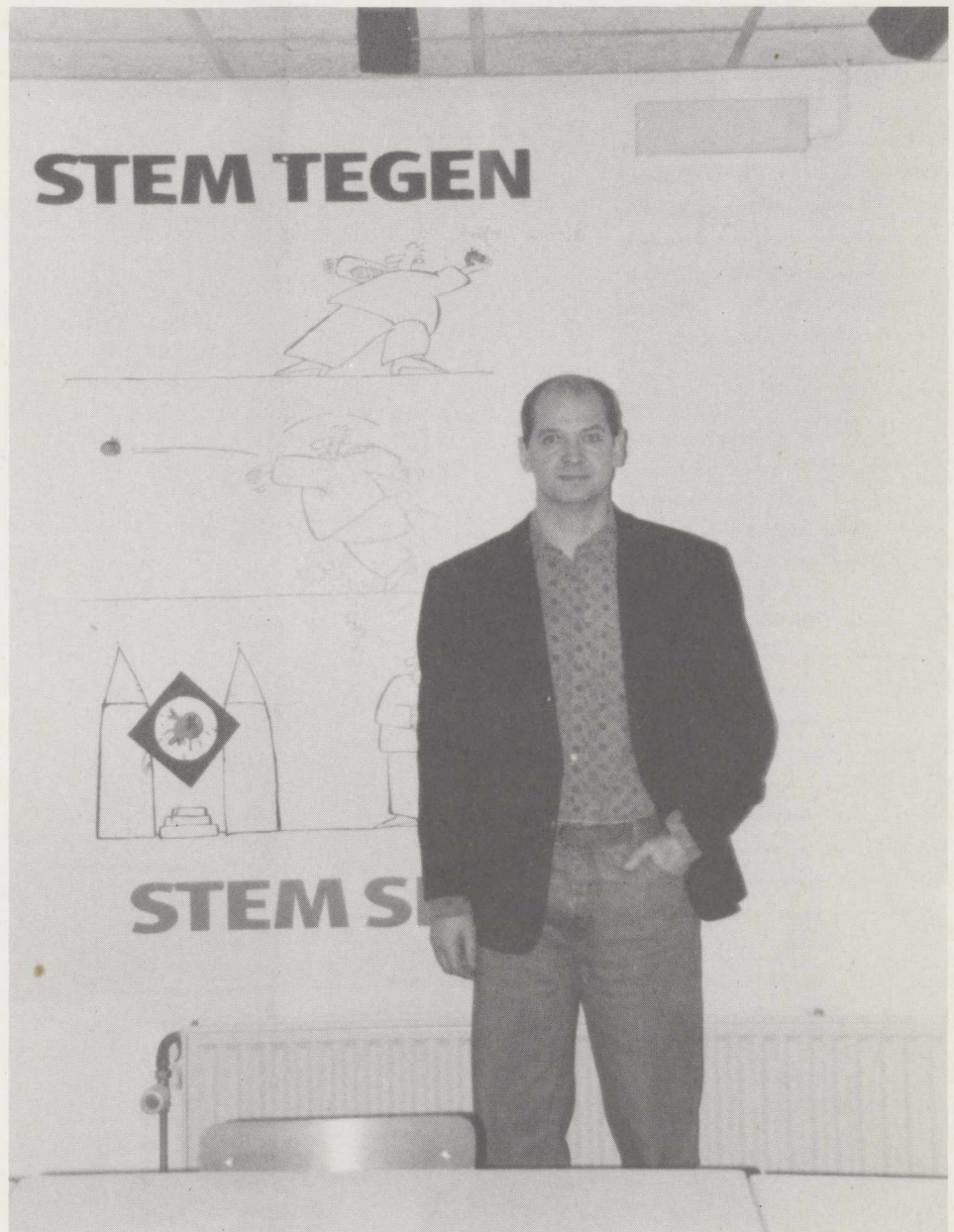

(foto: Pieter Wezeman)

DEMO

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

De megafoon van de arbeider

JD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

EN VERDER

16 en 17 april: lustrumcongres

Ethische politiek

Concurreren met kennis

Vol is vol

'We zitten al vol met allochtonen. Ik kan geen allochtoon meer zien!' Het lijkt een hele foute uitspraak, maar toch heb ik hem gedaan. Het rolde zelfs uit mijn mond zonder dat ik er erg in had. Gelukkig sloeg 'we' niet op Nederland, maar op *Demo*. Het was een reactie op iemand die een *D'emotie* wilden schrijven over het allochtonenbeleid. Ja, laten we Freud er alsjeblieft buiten houden!

Allochtonen vormen dus nog steeds het discussiepunt binnen de vereniging. Toch zijn het achteraf niet eens de allochtonen die verantwoordelijk zijn voor de 'volheid' van deze *Demo* (hier gaat de parallel met Nederland weer wèl op). We kunnen zelfs spreken van een zeer pluriforme volle *Demo*: behalve allochtonen komen bijvoorbeeld de Socialistische Partij (eerste in een reeks spraakmakende interviews), mensenrechten, economie, Bosnië, D66, politieke ethiek en wintersport aan bod. *Demo* is dus vol. Zó vol, dat we niet meer expliciet konden wijzen op het eendagscongres van 26 maart. Het is dus de bedoeling dat je daar naartoe komt (voor informatie: zie vorige *Demo*).

Zó vol ook, dat er geen oproep meer in paste voor een vormgever. Bij deze dus: *Demo* zoekt iemand die het leuk vindt per *Demo* twee à drie dagen te besteden aan de lay-out, al dan niet als redactielid. Vormgeven is schitterend werk. Erg dankbaar werk ook, al moet je daar nog wel eens aan herinnerd worden als je tot over je oren in het werk zit. We zoeken iemand die goed met een computer overweg kan, gevoel heeft voor vormgeving en een scherp oog voor detail. Als je al met PageMaker overweg kunt, is dat natuurlijk helemaal mooi. Mocht je zelf niet aan deze beschrijving voldoen, maar ken je een JD'er die er mogelijk wèl aan voldoet, laat dat dan ook even weten.

Over vormgeving gesproken: we hebben weer het een en ander veranderd. Niet opgevallen? Dan hoor je waarschijnlijk tot de meerderheid van de vereniging. Het klinkt hard, maar jou zoeken we dus niet.

Christiaan Bonebakker

Deadlines

Demo 11.3: 29 april 1994
Demo 11.4: 17 juni 1994

Inhoud

<i>De megafoon van de arbeider</i>	3
<i>Politiek in discussie met Janmaat</i>	7
<i>Ethische politiek</i>	8
<i>Dr. Besikci over Koerdische geschiedenis</i>	10
<i>Het Kemalisme is niet racistisch</i>	11
<i>Te Gast: Wim Dik</i>	12
<i>Op bezoek bij de werkgroep BPO</i>	13
<i>D'emoties</i>	14
<i>Concurreren met kennis</i>	16
<i>Op weg naar duurzame wintersport?</i>	17
<i>Alsjeblieft niet 'doormodderen' in Bosnië</i>	18
<i>Van D66 naar ID'98</i>	20
<i>Turks cultureel centrum op zoek naar ruimte</i>	21
<i>UptoJDate</i>	22
<i>Markant</i>	28

Demo

Vrijzinnig-democratisch
 magazine van de
 Jonge Democraten
 nummer 2, jaargang 11
 verschijnt 6x per jaar
 (ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdred.: Christiaan Bonebakker
 Redactie: Dorkas Koenen
 Pieter Moens
 Maud du Marchie Sarvaas
 Ib Waterreus
 Barbara Naumann
 Mark van Barschot

Druk: Coene BV, Den Haag

Foto omslag: Dorkas Koenen

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
 t.a.v. *Demo*
 Noordwal 10
 2513 EA Den Haag
 tel. 070-3622162
 fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer, en uitsluitend indien zij op floppy worden aangeleverd (Macintosh, WP 4.2 of WP 5.1). In overleg met de hoofdredacteur kan hiervan worden afgeweken. Eén *Demo*-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. (Ja, we kunnen nog best een enthousiaste vormgever gebruiken -CB.) De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen. Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende *Demo* worden geplaatst. Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit *Demo* worden overgenomen. Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

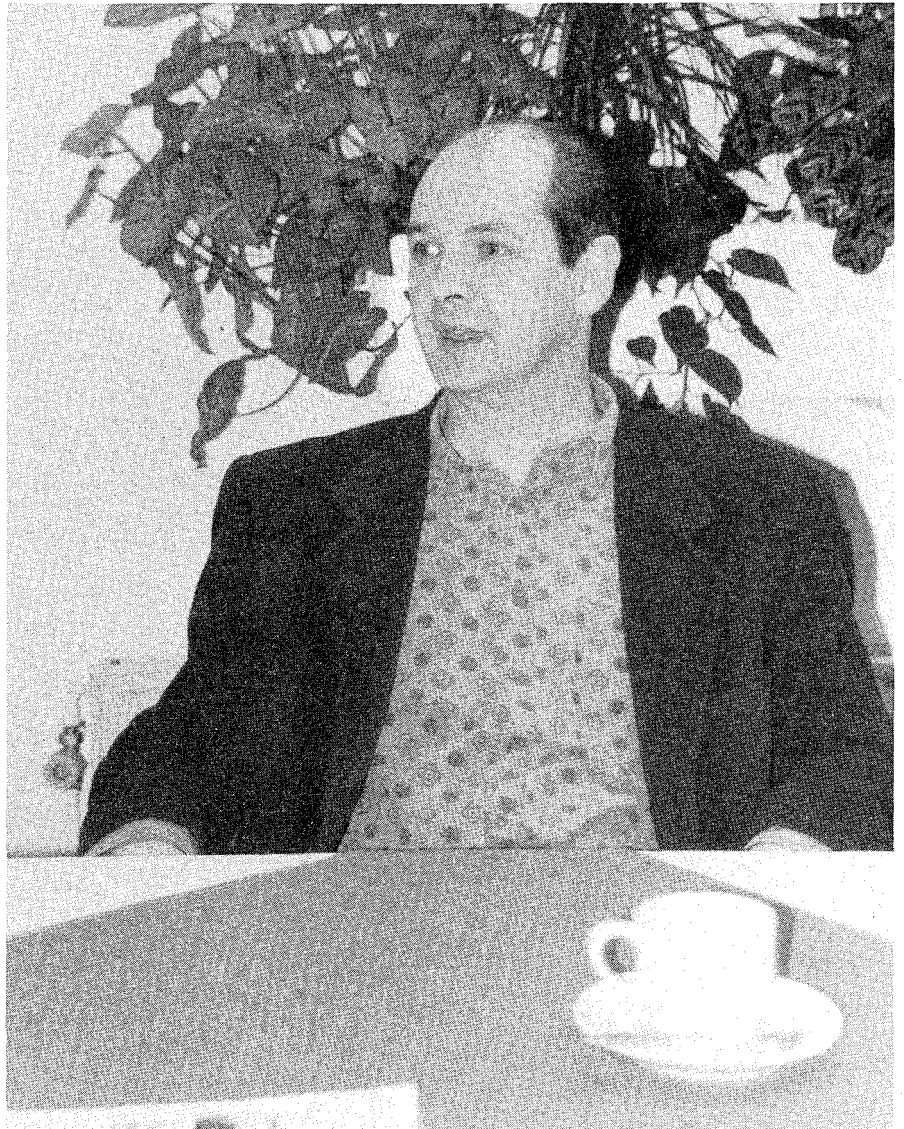
Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen *Demo* gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adres-

Jan Marijnissen over 'zijn' SP: 'We zijn geen hemelbestormers!'

De megafoon van de arbeider

Jan Marijnissen is veertig jaar oud en landelijk lijsttrekker van de Socialistische Partij. Bij de gemeenteraadsverkiezingen heeft de SP het 'buitengewoon goed' gedaan. 'Landelijk gezien is de aanhang van de SP met bijna 2% gestegen en volgens de prognoses gaan we in mei minstens twee zetels halen', verhaalt de voorman, die naast lijsttrekker tevens voorzitter is van de partij. Overigens tegen een, volgens eigen zeggen, schamele vergoeding van 2.200 gulden per maand. Een portret van een tegenpartij.

Dorkas Koenen en
Maud du Marchie Sarvaas

Een gewone maandagmiddag in het centrum van Rotterdam. Terwijl het overige verkeer rustig zijn weg zoekt over de Vijverhofstraat, komt een oud personenbusje van Japanse makelij met een flinke vaart de hoek om gescheurd. Maar het is niet alleen daarom dat de bestuurder van dit vehikel, een bebuikte veertiger, de aandacht trekt van bijna alle andere weggebruikers. Volkomen onverwacht stopt de man achter het stuur voor het aanplakbord dat pontificaal langs de weg staat. Dit tot groot ongenoegen van de fietsers en automobilisten die zich op dat mo-

ment achter het busje bevinden en halsbrekende toeren uit moeten halen om niet de achterkant van het busje te beroeren. Ondanks de vreselijke aantijgingen die hem door de verschillende weggebruikers naar het kalende hoofd gesmeten worden, gaat de man stoïcijns aan het werk en even later verschijnt op het bord een afiche met in felrode letters de tekst: *Tegenstemmers bedankt!* De eerste kennismaking met de Socialistische Partij komt uit zeer onverwachte hoek. Later zal blijken dat dit niet de enige verrassing is waar we die middag voor komen te staan.

Om in het begin meteen alle misverstanden daarover weg te nemen: wat is nu het verschil tussen de Socialistische Partij en de Socialistische Arbeiderspartij?

'De Socialistische Arbeiderspartij, die overigens vooral in het zuiden van het land actief is, is lid van de Vierde Internationale, de zogenaamde Trotskistische Internationale. Dit is een hele kleine organisatie die tot doel heeft middels infiltratietechnieken allerlei massa-organisaties naar hun hand te zetten. De Socialistische Partij doet daar absoluut niet aan mee. Kortom, met de Socialistische Arbeiders-

partij hebben wij niets gemeen en, sterker nog, willen we ook niets gemeen hebben.'

Met welke doelstelling is uw partij zo'n twintig jaar geleden opgericht?

'Nou, in de eerste plaats om het eens anders te doen dan alle andere partijen. We zijn eigenlijk geboren uit onvrede over de heersende politiek. Het is onze stellige overtuiging dat al die discussies over bestuurlijke vernieuwing onzin zijn, zolang de partijen zelf niet in staat zijn het contact met de burger zelf tot stand te brengen. Daarnaast hebben wij tot doel een spreekbuis te zijn voor grote groepen uit de samenleving. Daarom zijn wij ook zo ontzettend actief. Ik ben ervan overtuigd dat wij alleen al meer doen dan alle andere partijen bij elkaar. Bij ons kun je bijvoorbeeld gratis juridische bijstand krijgen, wij houden inspraakavonden, mobiliseren hele buurten tegen plannen voor huurverhogingen, bouwen speeltuinen samen met wijkbewoners en organiseren zelfs Mandela-concerten waarvan de opbrengst ten goede komt aan het ANC.'

Is de Socialistische Partij dan eigenlijk wel een echte politieke partij?

'Nee, we zijn veel meer een sociale beweging dan een partij. Je zou zelfs kunnen zeggen dat de partij in feite maar een onderdeel is van de totale beweging.'

U zegt dat het uw doelstelling als politieke partij is om de politiek dichter bij de burger te brengen. Toch komt de Socialistische Partij daar bijvoorbeeld in haar verkiezingsprogramma nergens op terug.

'Je doelt daarmee op bijvoorbeeld een referendum.'

Inderdaad.

'Nou, ik vind het raar dat referenda algemeen beschouwd worden als het middel om contact te bewerkstelligen tussen de burger en de politiek. Ik vind dat dat een

ziek in Nederland wordt beheerst door de elites. Die houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd. Je denkt toch niet dat het volk echt iets in de pap te brokken heeft. Zo'n Simons van de PvdA, die zo vlak voor de verkiezingen nog even hier in Rotterdam contact komt zoeken met de burgers en die zegt dan: (Marijnissen vervolgt met een aardappel in zijn keel:) "Gôh, ben jij nou een echte arbeider, kunnen die dan ook praten, gôh. Wel PvdA stemmen hè jongen, dan komt het allemaal weer goed." Ik vind dat gewoon schandelijk. Die Simons is gewoon een lul.'

Toch gaat de Socialistische Partij voor de verkiezingen zelf ook veelvuldig de wijken in om, zoals sommige van uw tegenstanders zeggen, zieltjes te winnen. Uw partij wordt gekscherend ook wel eens de partij van de "Rode Jehova's" genoemd.

(*een beetje verongelijkt:*) 'Nou, de predikaten die wij de laatste paar weken in de media gekregen hebben, zoals de kabouters uit het Oosten, arbeideristisch, simplistisch, extremistisch enzovoort, daar trekken we ons niet veel van aan. Maar om terug te komen op de vraag: voor ons is het heel normaal om de wijken in te gaan. Wij wonen daar, ik kom gewoon uit het volk. Die beroepspolitici uit Den Haag niet. Die vertonen zich alleen maar vlak voor de verkiezingstijd in de arbeiderswijken. Pas dan zien ze hoe erg het allemaal is. Wij constateerden tien jaar geleden al dat het migrantenprobleem erg groot was. Toen we destijds voorstelden dat alle migranten Nederlands zouden moeten gaan leren, werden we door iedereen uitgemaakt voor racisten. En nu roept iedereen dat.'

De fractievoorzitter van de Centrum Democraten in Rotterdam ziet uw partij toch als zijn grootste concurrent. Sterker nog, in de Volkskrant stond destijds een tabelletje waaruit eenvoudig op te maken viel dat maar liefst eenderde van uw electoraat ronduit een hekel

protestpartij die tijdens de gemeenteraadsverkiezingen geprofitteerd heeft van de afkeer van de landelijke politiek die momenteel onder grote delen van het Nederlandse electoraat heerst?

'Nee, wij zijn absoluut niet alleen maar een protestpartij. Wij zijn al meer dan 20 jaar actief in de Nederlandse politiek en dat zal de komende twintig jaar zeker nog zo blijven.'

De verkiezingsleus 'Stem tegen, stem SP' doet toch wel zoiets vermoeden.

'Ja. Maar je moet goed begrijpen dat wij als Socialistische Partij in de eerste plaats willen protesteren tegen het huidige regeringsbeleid.'

Dus toch een protestpartij?

'Nee, je zou beter kunnen zeggen een oppositiepartij. Wij willen de oppositie terug brengen in de Tweede Kamer.'

Dat is op zich niet zo bijzonder, buiten de PvdA en het CDA voert elke partij in de Tweede Kamer toch oppositie?

'Nee... wij willen de echte oppositie terugbrengen in de Tweede Kamer. Want ben nou toch eerlijk: die Van Mierlo van jullie, dat is toch de grootste supporter van het regeringsbeleid geweest de afgelopen vier jaar? Heeft-ie zelf ook altijd gezegd. Ook de sociale paragraaf van D66 laat mijns inziens veel te wensen over. D66 zit in feite gewoon op een lijn met de drie andere grote partijen. De Socialistische Partij gaat daar vanaf mei echte oppositie tegen voeren. Dus: tegen privatisering, tegen het terugdringen van de rol van de overheid, tegen de Luchtmobiele Brigade. Kortom: tegen de verregaande liberalisering van de Nederlandse politiek.'

U gaat dus overal tegen stemmen?

'Nee, zo zwart-wit moet je het niet zien. We zullen bijvoorbeeld vóór een handhaving van de huidige WAO- en AOW-uitkeringen stemmen. Wij willen in de Tweede Kamer min of meer de megafon zijn van de arbeider in Nederland.'

Stel, de Socialistische Partij blijft groeien en is over een paar jaar een redelijk grote partij. Met welke partij zou u dan het liefst willen regeren?

'Wij zijn natuurlijk nog lang geen grote partij. Met wie we zouden willen regeren, daar doe ik nu geen uitspraak over, dat is zulke koffiedik-kijkerij. Wat ik hierover alvast wel wil zeggen is dat de SP in feite los staat van alle andere partijen. Het zal dus moeilijk worden om compromissen te sluiten met andere partijen. Wij willen best onderhandelen, maar zullen nooit water bij de wijn doen wanneer het gaat om zaken aangaande de sociale zekerheid. Wat de PvdA bij de laatste kabinetsfor-

'Zo'n Simons van de PvdA die zo vlak voor de verkiezingen nog even contact komt zoeken met de burgers. Ik vind dat gewoon schandelijk. Die Simons is gewoon een lul.'

onzinnig motief is. Het motief achter een referendum zou moeten zijn dat de kwaliteit van de besluitvorming verbeterd wordt en daarom vinden wij als Socialistische Partij referenda absoluut onge-schikt.'

Maar de burger kan zich middels een referendum toch uitspreken tegen een besluit waarvan hij vindt dat dat niet goed is?

'Ja, maar dat heeft toch geen zin. De poli-

heeft aan buitenlanders?

'Laat ik hier eerst op zeggen dat ik Hans Janmaat en zijn Centrum Democraten politieke criminelen vind. In hoeverre zij een concurrent zijn van de CD, daar wil ik heel duidelijk in zijn. Alleen waar het proteststemmen tegen het huidige regeringsbeleid betreft, zijn wij een concurrent van de CD. Echte racisten stemmen niet op onze partij.'

Is uw partij dan gewoon niet meer dan een

matie gedaan heeft, dat staat voor mij gelijk aan verraad. Wij verloochenen onze kiezers niet.'

In een radio-interview noemde de voorzitter van diezelfde PvdA, Rottenberg, uw partij gekscherend een extremistische sekte. Ook de lijsttrekker van GroenLinks, Ina Brouwer, noemde uw partij voor de TV een politieke factor die niet van betekenis is voor haar partij. Heeft u het gevoel dat uw partij überhaupt wel serieus genomen wordt door de andere partijen?

'Jazeker nemen ze ons serieus. Ze moeten wel. Met name de PvdA zou beter moeten weten. Overal waar de PvdA fors verloren heeft, hebben wij flink gewonnen. Kijk maar naar Vlaardingen en Zoetermeer. En ik weet ook zeker dat er onder onze kiezers veel mensen zijn die vroeger GroenLinks gestemd hebben.'

Hoe ziet het profiel van de SP-stemmer er dan uit?

'Nou, heel eenvoudig. De SP-stemmer is een dwarsdoorsnede van de "Nederlandse kiezer". Met dien verstande dat mensen uit het onderwijs en de verzorgende sector oververtegenwoordigd zijn. En daarnaast vind je bij de SP veel mensen met een universitaire opleiding.'

En die arbeiders dan?

'Ja, die ook natuurlijk.'

Wat stemden de huidige SP-stemmers voorheen dan?

'PvdA en GroenLinks.'

En Centrum Democraten?

'Nee, zoals ik al gezegd heb, stemmen alleen mensen die voorheen uit protest op de partij van Janmaat stemden op onze partij.'

Als een echte politieke partij met landelijke aspiraties heeft u sinds dit voorjaar een echt verkiezingsprogramma. Maar in uw voorwoord staat meteen een excuus naar de kiezer toe voor het geval u uw verkiezingsbeloftes moet breken. Vraag die dan rijst: Neemt u uw eigen kiezer wel serieus?

'Allereerst wil ik zeggen dat wij er eerst helemaal niet achter stonden om een verkiezingsprogramma te maken. Die verdwijnen toch meteen weer op de mesthoop. Maar we moesten wel. Zeker na de gemeenteraadsverkiezingen vragen steeds meer mensen om onze standpunten. Het excuus in het voorwoord, zoals jullie dat dan noemen, is bedoeld om de kiezer er alvast van op de hoogte te stellen dat we het

misschien toch anders gaan doen dan in het programma staat. Wat wij als SP in de toekomst gaan doen is immers afhankelijk van de omstandigheden. Wij doen geen verkiezingsbeloftes tegenover de

schatten en de vaststelling van een maximuminkomen. De SP denkt dat daardoor heel veel extra werkgelegenheid gecreëerd kan worden. Toch vinden we in uw programma nergens een voorspelling van de resultaten

'We willen een maximum-inkomen van drie keer het minimum-inkomen instellen. Dat lijkt me meer dan redelijk. De ondernemingen maken momenteel winst genoeg.'

kiezer die we toch niet waar kunnen maken.'

Nogmaals, vindt u dat wel eerlijk tegenover uw kiezers?

'Ja, want we zeggen toch duidelijk dat het mogelijk is dat we met de standpunten in ons verkiezingsprogramma kunnen breken.'

In uw verkiezingsprogramma heeft u het steeds over radicale veranderingen in de Nederlandse samenleving. Een van de meest opvallende daarvan vormen de veranderingen die u op economisch gebied wilt bewerkstelligen, zoals bijvoorbeeld een verhoging van de vermogensbelasting met 50%, nationalisering van de exploitatie van de Nederlandse bodem-

van uw economisch programma.

'U bedoelt dat we ons programma niet hebben laten testen door het Centraal Plan Bureau?'

Bijvoorbeeld.

'Wij vinden het flauwekul om ons verkiezingsprogramma te laten testen door het CPB, (en dan lachend:) alle computers zouden waarschijnlijk doorslaan als we ons programma invoeren. GroenLinks heeft jaren terug al eens terecht beweerd dat de programma's waarmee het CPB werkt, beïnvloed zijn door de heersende axioma's van de vier grote partijen. Dat is voor ons ook een reden om ons verkiezingsprogramma niet door zo'n computer te laten testen. Die zal er waarschijnlijk helemaal niets van heel laten. Wij pretenderen geen blauwdruk te hebben van hoe de economie in Nederland georganiseerd zou moeten zijn.'

Toch wil ik u vragen waar u dan bijvoorbeeld het geld vandaan wilt halen om de uitbreiding van de overheid te bekostigen. Deze zou immers in uw ogen een veel prominere rol in de Nederlandse samenleving moeten gaan spelen.

'Nou, gewoon de winsten bij de ondernemingen afroemen en die tegoed laten komen aan de overheid en de arbeiders. Iedereen moet maar leren dat hij een bijdrage moet leveren aan het gemeenschappelijke belang. Daarom willen we ook een maximum-inkomen van drie keer het minimum-inkomen instellen. Dat lijkt me meer dan redelijk. De ondernemingen maken momenteel winst genoeg.'

U gaat dus gewoon koppen-snellens?

'Als je dat zo wilt noemen.'

Wanneer u de winsten van de ondernemingen flink wilt afroemen, hoe kunnen die ondernemingen in

de toekomst dan nog investeren in bijvoorbeeld nieuwe producten?

'Investeren van bedrijven in nieuwe producten vind ik onzin. Er wordt veel te veel aan produktontwikkeling gedaan. Daar gaan miljarden in om. Volgens mij kunnen we daar best zonder.

De realiteit is dat er ongelofelijke armoede heerst onder grote delen van de Nederlandse bevolking. Er bestaat een gigantische hoop ellende, daar hebben jullie absoluut geen weet van. Voor die groepen moet veel geld vrijgemaakt worden, en snel.'

U wil dus eigenlijk een revolutie?

'Nee..., ja, maar dan een revolutie in de overdrachtelijke zin van het woord. Er moet een mentaliteitsverandering komen. Niet iedereen moet meer voor zichzelf bezig zijn. Maar ik denk niet dat ik hier morgen nou een guerilla begin.'

U pleit in uw verkiezingsprogramma voor een zeer strenge aanpak van belastingfraude. Vooral de ondernemingen moeten het ontgelden. De affaire Van der Valk is er dus een die u zeer aan het hart gaat?

'Inderdaad. Die familie Van der Valk is gewoon sociaal geboefte. Schandalig wat er bij dat bedrijf gebeurt en gebeurd is. Ik woon zelf vlak bij Motel Nuland. Nou, als de politie daar een inval deed, moesten de kinderen bij bossen over de heg springen om op tijd weg te kunnen komen. En de talloze illegalen die daar in de keuken werkten, werden in de kelders verstopt. Het werd hoog tijd dat ze eens aangepakt werden.'

Ik kan me wel zo voorstellen dat veel van uw kiezers toch een zekere sympathie koesteren voor de 'Toekan'.

'Ja dat zal wel. Mijn oma gaat ook vaak naar Van der Valk. Maar je gelooft toch niet dat wij onze leden van de SP gaan verbieden om bij Van der Valk te gaan eten. Je moet goed begrijpen, we zijn geen hemelbestormers!'

In uw programma wordt ook veel aandacht besteed aan het milieu, maar uw partij heeft, zacht gezegd, wel een hele aparte kijk op de milieu-problematiek.

'Ik weet wat je bedoelt. Wij van de SP zien een grote rol weggelegd voor de overheid. De overheid kan er gewoon via regelgeving voor gaan zorgen dat Nederland binnen de kortste keren milieu-

vriendelijk is. Ze moeten bijvoorbeeld gewoon milieu-onvriendelijke verpakkingen gaan verbieden. Wij zeggen niet voor niets: de consument produceert geen afval, ze houden het over.'

Dus u gelooft niet in een milieu-bewuste consument?

'Nee, niet zoals jullie dat zien. Volgens mij is de consument vandaag de dag al

'De overheid moet milieu-onvriendelijke verpakkingen gaan verbieden. Wij zeggen niet voor niets: de consument produceert geen afval, ze houden het over.'

milieubewust en hoeft hij niet meer milieubewust gemaakt te worden. Wij van de SP vinden het dan ook ongehoord dat alle milieulasten afgeschoven worden op de gewone burger, terwijl de ondernemingen gewoon door mogen gaan met hun milieuvervuiling.'

Wat vindt u dan van de TV-spotjes 'Een beter milieu begint bij jezelf'?

'Dat vind ik werkelijk rampen van TV-spotjes. Zoals ik al zei, de consument is al milieubewust. Je denkt toch niet dat de Nederlandse burger 's avonds naar bo-

ven loopt om op zijn slaapkamer het licht aan te doen met de bedoeling om "even lekker het milieu te vervuilen". Nee, dat is allemaal onzin. Moeten we binnenkort dan met zijn allen binnen gaan zitten in een dikke trui en met de radio aan in plaats van de televisie omdat dat goed is voor het milieu? Kom nou.'

In de Volkskrant werd een tijdje geleden een vergelijking gemaakt tussen de Kabouterpartij die in de jaren zestig actief was en uw eigen partij. Wat is daarop uw commentaar?

'In tegenstelling tot de Kabouterpartij willen wij absoluut serieus genomen worden. De enige overeenkomst die wij hebben met de kabouters van toen is dat wij, net als zij, een katalysator van de "nieuwe tijd" willen zijn.'

Als laatste zouden wij graag uw korte reactie hebben op de volgende woorden. Simplistisch?

'Triest als je daar van beticht wordt.'

Populistisch? 'Dat zouden meer partijen moeten zijn, je bent er tenslotte voor het volk.'

'Demos', van democratie, is oud Grieks voor "volk".

Fanatiek? 'Eendimensionaal.'

Stemmencolportatie? 'Vreselijke gewoonte.'

Coalitie? 'CDA, PvdA en D66.'

Tweede Kamer? 'Drie zetels.'

Karl Marx? 'Een van de vormgevers van het Europese besef van normen en waarden.'

Oss? 'Daar heb ik het allemaal geleerd.'

Tomaat? 'Oud middeleeuws gebruik om te demonstreren tegen politiek toneel.'

CDA? 'Geblunder met de AOW.'

PvdA? 'Kok is een stuurman die niet aan zijn manschappen vertelt welke koers hij vaart.'

D66? 'Een moeilijk geval.'

VVD? 'Bolkenstein.'

GroenLinks? 'Geen commentaar.'

En ten slotte de Centrum Democraten? 'Die zijn groot gemaakt door het falende regeringsbeleid.'

foto's: Dorkas Koenen

Haagse politiek in discussie met Janmaat

Pap met kiezelstenen

Naomi Flight

Op 21 februari heeft in Den Haag een lokaal lijsttrekkersdebat plaatsgevonden waaraan voor het eerst ook de Centrumdemocraten deelnamen. Tot voor kort waren lokale politici niet bereid in discussie te gaan met vertegenwoordigers van partijen met extreem-rechtse denkbeelden. Met deze houding werd een partij uitgesloten van communicatie, terwijl de (potentiële) kiezers van deze partij wel een onderdeel van de democratie zijn. Aan dit gezamenlijk gehanteerde 'negeerconcept' lag een morele veroordeling van de achterliggende motieven van dit soort partijen ten grondslag. Deze veroordeling is juist, maar als argument voor een strategie niet bruikbaar. Een morele veroordeling verandert namelijk niets aan de denkbeelden van de mensen die op deze partijen stemmen of dit eventueel overwegen. Nadat dit besef langzaam was doorgedrongen, waren lokale politici schoorvoetend bereid hun strategie te wijzigen.

Slapeloze nachten

Aangezien de JD-afdeling Den Haag al eerder tot dit besef was gekomen, waren wij bereid een dergelijk debat te organiseren. Deze beslissing is absoluut niet lichtvaardig genomen. Onze verantwoordelijkheid lag bij de organisatie, die ondanks vele slapeloze nachten goed is verlopen. Dat het debat politiek-inhoudelijk geen succes was, met name als gevolg van de inadequate reactie van de politici op de uitlatingen van de heer Janmaat, was echter niet onze verantwoordelijkheid, maar daarom niet minder verontwaardigend. De slapeloze nachten zijn er dan ook niet minder op geworden. In de discussie bleken de lokale politici niet in staat ook maar enigszins de uitspraken van Janmaat te kunnen weerleggen. Dit kwam mede door hun slechte voorbereiding. Het verweer kwam vaak niet verder dan een emotioneel getint verwijt met de strekking dat het niet deugt. Alsof de evidentie van de onrechtvaardigheid voor iedereen even zichtbaar zou zijn. Dit was nu juist een van de zorgelijke aspecten aan de reactie van deze politici. Zij beseffen klaarblijkelijk niet dat het vaststellen van deze onrechtvaardigheid niet per definitie in ieders belevingswereld verankerd ligt. Bovendien gaat deze redenering uit van de veronderstelling dat iedereen op deze aardkloot met de-

zelfde 'ethische lading' rondloopt, dat iedereen zich in dezelfde mate laat leiden door ethisch verantwoorde normen en waarden. Dat dit niet zo zou zijn, is voor velen moeilijk voorstelbaar, en dit maakt in de confrontatie vaak heftige emoties los. Deze zijn wel begrijpelijk, maar blokkeren tegelijkertijd de discussie.

De emotie opzij

Om een adequaat verweer te kunnen bieden aan de uitspraken van Janmaat en consorten is het van doorslaggevend belang de primaire emotie opzij te zetten. De sluwheid van de verhalen zit 'm namelijk in de willekeurige samenstelling van de feiten en de daarbij geïmagineerde kwaadaardige 'oplossingen'. Janmaat presenteert pap met kiezelstenen. Anders gezegd: het verhaal bestaat uit twee componenten. Eerst constateert Janmaat een aantal niet geringe tekortkomingen in deze maatschappij. In de tweede compo-

worden genomen in de discussie. Dit betekent dat je voor een deel mee moet gaan met de verhalen van Janmaat, voor zover het niet meer betreft dan het constateren van maatschappelijke tekortkomingen. Want alleen de tweede component is aanvechtbaar, namelijk de achterliggende intenties. Meegaan in het constateren van de tekortkomingen is tevens de enige manier waarop Janmaat daadwerkelijk wordt gedwongen zijn motieven onverbloemd uit te spreken. Dan pas kan hij op de onmenselijke aard van zijn motieven onderuit worden gehaald. Juist wanneer het vermoeden bestaat dat iemand niet zegt wat hij eigenlijk bedoelt, is het zaak het verhaal van de tegenstander geheel te ontrafelen, zodat een ontkenning van die bedoelingen niet meer mogelijk is. Dit vereist een goede voorbereiding en in dit specifieke geval een goed inzicht in de complexe samenstelling van de uitspraken van mensen met extreem-rechtse denkbeelden.

Inlevingsvermogen

Communicatie tussen mensen die vanuit een verschillende belevingswereld praten, komt aan op het inlevingsvermogen van beiden. De kiezers die eventueel stemmen of overwegen te stemmen op partijen met extreem-rechtse ideeën, mogen niet worden uitgesloten van commu-

In debat met Janmaat. V.l.n.r. H. Janmaat (CD), A. Overhoff (D66), H. Kool (voorzitter) en P. Heijnen (PodA). (foto: Theo Böhmers/Haagsche Courant)

nent gebruikt hij vervolgens deze tekortkomingen als legitimatie voor zijn kwaadaardige intenties. De tegenstander vervalt vaak al in een emotioneel verweer wanneer Janmaat niet meer doet dan het blootleggen van deze tekortkomingen. Deze reactie komt voort uit het gegronde vermoeden dat er bedoelingen achter schuilen die van zeer inhumane aard zijn. We moeten ons goed realiseren dat het blootleggen van de feiten een voorsprong betekent voor Janmaat ten opzichte van de andere politici. De manier waarop hij de werkelijkheid weerspiegelt, is een feilloze weergave van de ervaring van veel kiezers. Het feit dat een hoop kiezers de objectieve werkelijkheid op een bepaalde manier ervaren, moet als uitgangspunt

nicatie. Dit betekent impliciet dat zij naast het democratisch proces worden gezet, op basis van morele veroordeling. Het is uiterst riskant je te laten verleiden tot een dergelijke arrogantie. Het is misschien wel begrijpelijk, maar je plaatst jezelf hiermee volstrekt buiten de werkelijkheid.

Ondanks het falen bij dit debat hoop ik dat de politici de openbare discussie niet langer zullen mijden. Ik hoop wel dat zij zich te pletter zijn geschrokken van dit brevet van onvermogen. Zij moeten zich realiseren dat zij goed voorbereid en met een alert onderscheidingsvermogen ten tonele moeten verschijnen.

Van zakkenvuller naar wereldburger

Ethische politiek

'Liever een verlichte idealist aan de top die niet alles erdoor krijgt omdat hij tegengewerkt wordt door de conservatieve meerderheid, dan een krachteloze, weinig inspirerende doorsnee-pragmaticus die zich meer laat leiden door machtige belangengroepen dan door een gezonde dosis idealisme en ethiek.' Gandhi, Nehru, Sadat, Brandt, Gorbatsjov en Havel zijn voorbeelden van de eerste categorie, terwijl George Bush misschien wel een prototype van het tegenovergestelde genoemd kan worden. In dit artikel geeft Peter Ras zijn visie op 'ethische politiek'.

Peter Ras

Ethische politiek zou ik willen omschrijven als het streven naar de hoogst mogelijke moraal, waarbij gedurfde en taboe-doorbrekende keuzes eenvoudigweg gemaakt worden omdat er geen beter (of ethisch verantwoord) alternatief is. Het gaat om het verantwoordelijkheidsgevoel voor het wel en wee van alle levende wezens op deze aarde: mens, dier en plant. Dit noem ik 'Universele Verantwoordelijkheid': het besef dat alles ons aangaat en ieder individu medeverantwoordelijk is voor het wel en wee van alles dat leeft. Ethische politiek is het maken van bewuste keuzes in het belang van de meest hulpbehoevenden, zonder het 'collectief' daarbij uit het oog te verliezen. 'Collec-

tief' in een veel bredere zin dan dat het woord meestal wordt gebruikt.

Universele verantwoordelijkheid

Een bewuste, goede motivatie hebben en integriteit uitstralen is de belangrijkste eigenschap die een politicus moet hebben. Bij een goede motivatie denk ik aan de zuivere wil tot het dienen van het breedste belang en daarbij opkomend voor de zwaksten, degenen die niet kunnen protesteren, niets aan hun achteruitgang of zelfs naderende ondergang kunnen doen en de grote problemen zelf. Het

Ieder mens, en de politicus voorop, heeft de plicht zich verantwoordelijk te voelen voor het wel en wee van alle levende wezens op aarde

begrip 'juiste motivatie' is niet subjectief: de wil 'het collectief' zoveel te helpen als mogelijk, als grondslag voor al het handelen, is de hoogste motivatie die er bestaat. De uitvoering: het handelen zelf en de keuzes die men daarbij maakt, kunnen verschillen van mens tot mens. Maar hier is niets op tegen want de achterliggende gedachte is dienend in het algemeen. En daar gaat het om.

Bovenstaande eigenschappen bij politici zijn onontbeerlijk om de burger weer aan de politiek te binden door erin te vertrouwen en daarmee de kloof tussen politiek en burger te verkleinen. Of in ieder geval niet nog verder te vergroten. Ik denk dat de nadruk op een zuivere motivatie hiervoor nog belangrijker is dan bijvoorbeeld het instellen van referenda en de gekozen minister-president. Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend, maar lees de kranten er eens op na en kijk om je heen... Het vertrouwen in de politiek èn in de mensen die deze belichamen, is sterk verminderd. Opkomstpercentages zijn lager dan ooit. Maar al te vaak heeft men geen vertrouwen meer in politici omdat men denkt dat het maar 'een stelletje zakkenvullers' zijn. Hierin moet verandering komen, en dat kan in mijn ogen door het nastreven van een geloofwaardiger, ethischer politiek.

Kernbegrippen

Menig politicus is een verkapte nationalis in plaats van een Wereldburger. Toch zijn 'Wereldburgerschap' en altruïsme

(onbaatzuchtigheid, eerst aan anderen denkend) in mijn ogen kernbegrippen voor de juiste (toekomstige?) model-politicus. Op dit moment streeft menig politicus (vrijwel) uitsluitend zijn/haar eigen belangetjes na in plaats van op te komen voor het geheel. Pressiegroepen, 'Het Grote Geld', kiezers en achterban zijn in de praktijk vaak belangrijker dan de hoogste moraal, waarbij het meest humane voorop staat. Het valt niet te ontkennen dat vele politici (maar als je er naar doorvraagt ook menig (kader-) lid van politieke jongerenorganisaties!) zich

eerder laten leiden door kleingeestige eigenbelangen en carrière-strategietjes dan door een zuiver ethische afweging op de zittende plek het enige te doen dat juist is, namelijk een zo nuttig mogelijke bijdrage leveren aan hulpbehoevenden, 'de club', het bewust en/of enthousiast maken van jongeren of wat dan ook.

Internationalisering

Hierbij denk ik dat de (landelijke) politiek niet ontkomt aan een volledige internationalisering van de politiek. Dit in het belang van het vergelijken van normen en waarden, overeenkomsten en verschillen. In het belang van de onontkoombare relativering en het streven naar het beste, mooiste en meest rechtvaardige voor iedereen. Dus zeker niet alleen het beste voor de eigen achterban: de vakbond, de studenten, het VNO of welke andere belang- of kiezersgroep dan ook. Het gaat om het geheel, altijd en overal. Dit vergt het verleggen van de grenzen en een veel groter verantwoordelijkheidsgevoel. De problematiek waarmee de burger zelf en politici in hun voorbeeld-functie zich als eersten bezig dienen te houden, moet veel meer gezien worden in een internationaal kader. De problematiek is geïnternationaliseerd. Het is absoluut onverantwoordelijk en dus onethisch om ons vrijwel uitsluitend verantwoordelijk te voelen voor wat zich binnen onze grenzen afspeelt en daarmee anderen te benadeln. De wereld houdt ook niet op bij de

grenzen van de EG. Het lijkt allemaal ouwe koek, maar kijk bijvoorbeeld eens naar het EG-landbouwbeleid... Een paar miljard ontwikkelingshulp is weliswaar een aardig symbolisch gebaar, maar doet geen afbreuk aan mijn stelling, namelijk dat men tot op heden uit eigenbelang te veel op de eigen omgeving gericht is. Dit is eng, dit is te nauw.

Ieder mens, en de politicus voorop, heeft de plicht zich verantwoordelijk te voelen voor het wel en wee van alle levende wezens op aarde. In praktijk houdt dit in dat men zich nooit mag onttrekken van steun aan de verdrukten elders. Afstand speelt geen rol. Onze verantwoordelijkheid strekt zich tot in het oneindige uit en kent geen grenzen.

Ethische politiek is nastrevenswaardig en een doel op zich. Niet zozeer voor de dames en heren politici zelf, als wel in het belang van de burger.

Geloofwaardigheid

De nieuwe model-politicus zal zich veel minder van de burger moeten onderscheiden dan voorheen. Politici gedragen zich maar al te vaak uit de hoogte, spreken een taal die de meeste mensen niet begrijpen en gaan nauwelijks in op de vragen en moeilijkheden die men heeft. Vele populaire politici in heden en verleden dankten hun populariteit aan de geloofwaardigheid die ze uitstraalden. Door een taal te spreken die men tenminste kon begrijpen en door een leefwijze die overeenkomt met die van de meesten, vaak van een verbazingwekkende eenvoud. Een prachtig voorbeeld hiervan is de burgemeester van Bangkok, die de massa's aan zijn kant schaarde door één van hen te zijn. Door zelf het goede voorbeeld te leveren wist hij vertrouwen te wekken. Hij leidt een heel sober bestaan en distantieert zich van het luxe leventje dat vele andere politici in Thailand leiden. Op het beslissende moment leidde hij echter in mei 1992 een succesvolle volksofstand tegen het militaire regime, die de burgers weer opnieuw aan de macht bracht. Het is maar een voorbeeld uit vele en de situatie is daar natuurlijk heel anders dan hier, maar het principe van de vertrouwenswekkende politicus komt overal overeen. In Nederland wist een staatsman als Drees ook veel sympathie

op te wekken door niet alleen op te komen voor ouden en zieken, maar ook de taal van het volk te spreken en te leven zoals zij. En dat was niet al te breed in de jaren vijftig.

Hand in eigen boezem

Politici hebben het vaak over normvervaging binnen de maatschappij, bij de burgers. Veel te weinig steken ze de hand in eigen boezem en bekritisieren ze de normvervaging en het gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel in bredere zin binnen de politiek, dus bij hen zelf. Zoals Gandhi ooit zei: 'I am convinced that the masses do not want to fight, if the leaders do not'. Om een voorbeeld te noemen: het is volkomen ongeloofwaardig om over een beter milieubeleid te praten en ons openbaar vervoer te roemen, zolang de heren en dames politici zelf nog in auto's rijden en bijvoorbeeld naar een nabijgelegen land als Engeland blijven vliegen.

Ethiek in het onderwijs

Concreet zou er een aantal zaken moeten veranderen. In de eerste plaats moet het belang van ethiek veel meer tot uitdrukking komen in het onderwijs. Niet als apart vak, maar volledig geïntegreerd.

Laat dit nu maar eens verder onderzocht en uitgewerkt worden door een speciale commissie, die hiervoor aangesteld wordt. Laat leerkrachten maar bijgeschoold worden om bijvoorbeeld een kwart van de tijd die nu nog in zijn geheel wordt gestoken in pure kennisoverdracht van technisch-wetenschappelijke aard, te gaan besteden aan het benadrukken van het feit dat de wetenschap en alle kennis die men daarvan krijgt niet meer dan een hulpmiddel is. En dat deze primair de verwezenlijking van onze universele plicht tot doel heeft: onze steun aan alle levende wezens op aarde, op wat voor manier dan ook.

Technische kennis is nu een doel op zich geworden. Ik acht dit een gevaarlijke ontwikkeling, omdat we daarbij uit het oog lijken te verliezen waar het nu eigenlijk om gaat, waarom we hier zijn. Het onderwijs vormt de basis van een ieders ontwikkeling - tezamen met de opvoeding uiteraard. Bij gebrek aan een opvoeding waarin voldoende

aandacht wordt besteed aan verantwoordelijkheidsbesef en een gebrek aan ethisch onderricht op school, kunnen normen en waarden naar de achtergrond worden verdrukt en a-sociaal of wellicht zelfs crimineel gedrag tot gevolg hebben. We hebben allemaal het potentieel om 'goed te doen' en 'onze bijdrage' te leveren, maar mensen moeten daar vaak nog wel even op gewezen worden. En dat kan op school.

Geen achterkamertjes

Ik denk dat bij ethische politiek ook een maximale openheid hoort. Geen politiek in de achterkamertjes meer. Alles moet openbaar zijn, wellicht zaken waarbij de openbare veiligheid in het geding is, uitgezonderd. Politici zijn bij de gratie van het volk gekozen en zijn dus verplicht om te allen tijde tekst en uitleg te geven: altijd en overal!

De boodschap is duidelijk: veel draait om een juiste, integere motivatie. Ook binnen de JD, binnen het kader, binnen jouw afdeling, binnen jouzelf.

Dr. Besikci over Koerdische geschiedenis

Turks nationalisme: niets anders dan racisme

Müslüm Y.

Het Kemalisme is de heersende staatsideologie van Turkije. Deze ideologie gaat er vanuit dat iedereen die binnen de Turkse grenzen woont ook Turk is. Het Kemalisme heeft dus verstrekkende gevolgen voor de Koerden. Welke gevolgen, dat beschreef de Turkse socioloog Dr. Ismail Besikci tijdens het congres 'Koerdistan - Geschiedenis en Cultuur'. Hier volgt een samenvatting van zijn lezing.

Nationaal Verdrag

Tijdens de Eerste Wereldoorlog kozen de Turken de kant van de Duitsers. De Duitse nederlaag leek daarom tevens het einde van het Ottomaanse Rijk. Maar in januari 1919 werd tijdens een geheime zitting van het Huis van Afgevaardigden het Nationale Verdrag en daarmee het idee van de ondeelbaarheid van het grondgebied en de natie aangenomen. Het Verdrag was van toepassing op alle gebieden die onder controle van het leger stonden. Wie de toespraken van Mustafa Kemal 'Atatürk' uit 1919 en 1920 bestudeert, ziet dat het deel van Koerdistan dat tot het Ottomaanse Rijk behoorde, onder dit Nationale Verdrag viel.

Toen in 1923 de Turkse Republiek ontstond, werd het 'Ottomaanse- Koerdistan' opgedeeld, met als gevolg dat de meerderheid van de Koerdische bevolking in Turkije kwam te leven. De Kemalisten waren enthousiaste aanhangers van het toenmalige Franse en Engelse imperialisme met hun verdeel- en heerspolitiek. Daarom sloten zij een alliantie met de Koerden tegen de Grieken en Armeniërs. Om de Koerden te overtuigen, verklaarden de Kemalisten dat de Koerden 'na de overwinning ook hun nationale rechten zullen krijgen'.

Later verplichtte de Kemalistische ideologie echter dat 'iedereen die binnen de grenzen van de Turkse Republiek leeft en zichzelf als Turk beschouwt Turk is'. Dit leidde tot een assimilatiebeleid om niet-Turkse groepen, in het bijzonder de Koerden, Turks te maken.

Populisme en nationalisme

Het Kemalisme kan worden beschouwd als een middel om een nationale staat op te richten vanuit het Ottomaanse Rijk. Dit proces tot oprichting heeft een klasse-aspect en een etnisch aspect.

Ideologisch gezien wordt het klasse-aspect door het Kemalisme opgelost door middel van haar interpretatie van het 'populisme'. De uitdrukking 'We zijn een verenigde, klassenloze samenleving zonder privileges' is een weergave van dit concept. Het Kemalisme ontkent het economische en sociale bestaan van belangrijke onderdelen uit de samenleving, zoals feodale elementen, de bourgeoisie en de werkende klasse. De Kemalisten proberen deze klassen te laten verdwijnen in hun definitie van 'het volk'. Met 'het volk' wordt de nieuwe categorie bedoeld die is voortgekomen uit de samensmelting van alle sociale categorieën.

Het nationalisme was bedoeld als oplossing voor het etnisch vraagstuk, maar manifesteerde zich in de praktijk als Turks nationalisme.

Eén natie, één volk

De Kemalistische staat refereert veelal op de volgende wijze aan het Koerdische vraagstuk: 'Met de komst van de Republiek is een nationale staat opgericht in

Na de militaire coup van 1960 werd het woord 'Koerd' steeds vaker gezien als weergave van het geluid van een voetstap in de sneeuw

Anatolië. Na de neergang van het Ottomaanse Rijk hebben de bewoners hun eigen onafhankelijke staten opgericht. Zo ook de Turken met de Turkse Republiek'. Als het Koerdische vraagstuk ter sprake komt wordt gezegd: 'We beschouwen iedereen binnen de grenzen van het Nationale Verdrag als Turks. Er kunnen nog wel enkele kleine etnische groeperingen zijn, maar zij zijn opgegaan in (...) de Turkse natie'.

In feite kan zo'n samensmelting van volkeren een nieuw geheel voortbrengen. Noord-Amerika geldt hier als voorbeeld. De migratie vanuit verschillende culturen naar Noord-Amerika in de negentiende eeuw bracht ons een volk: de Amerikanen. Dat gebeurde niet in Turkije. Daar smolten de Turken, Arabieren, Tsjerkessen en Koerden samen, maar er ontstond geen nieuw volk. In de praktijk leggen de Turken namelijk hun taal en cultuur op aan de andere etnische groeperingen.

Pogingen om aan te tonen dat Koerden Turks zijn werden intensiever en systematischer tijdens het tijdperk van Mustafa Kemal Atatürk. Turkse universiteiten en andere instituten spanden zich in om aan te tonen dat Koerden Turks waren en hun taal een Turks dialect was.

Racisme

Het Turks nationalisme en het Atatürkse nationalisme streven in feite hetzelfde na. De Kemalisten geloofden niet in de gelijkheid van alle mensen. Allerlei pogingen werden ondernomen om de etnische identiteit van niet-Turken te vernietigen. Als gevolg hiervan kan er geen sprake zijn van democratie binnen het Turkse en Atatürkse nationalisme. Zij zijn niets anders dan racisme, puur en simpel.

Het fundamentele doel van de officiële Turkse ideologie ten aanzien van Koerdistan is om hun nationale en democratische rechten te ontkennen. De bewering dat Koerden Turks zijn en dat er dus geen aparte Koerdische taal bestaat, is de grondslag geworden van de officiële Turkse ideologie. Critici hiervan moeten leven onder de constante dreiging van straf.

Met de oprichting van de Republiek begon het ontkennen van het bestaansrecht van de Koerden. De theorieën uit de jaren dertig werden ontwikkeld met het Koerdische vraagstuk in het achterhoofd. Zo werd beweerd dat alle beschaafde culturen waren gesticht door de Turken, die waren geëmigreerd vanuit Centraal-Azië.

De Turkse taal zou zo ook de moedertaal zijn van alle talen. Op deze manier werd het bestaan van de Koerden en hun taal tegengesproken. Deze theorieën werden later verijdend door de overdrijvingen te verwijderen, maar alle theoretische standpunten met betrekking tot de Koerden werden gehandhaafd en gepropageerd.

Scheldwoord

Na de militaire coup van 1960 werd het woord 'Koerd' steeds vaker gezien als weergave van het geluid van een voetstap in de sneeuw. Men zei dat het afkomstig was van de term: Kart-Kurt. Een zin die deze periode goed karakteriseert werd uitgesproken door President Cemal Gursel: 'Spuug in het gezicht van degene die je een Koerd noemt'. Het woord Koerd werd beschouwd als een belediging. Vanaf het midden van de jaren zestig begon de nationale beweging te groeien.

De ontkenning van de Koerdische nationaliteit en taal lokte een reactie uit onder de linkse politieke partijen en de goed geïnformeerde Koerden. De Turkse Arbeiderspartij kreeg meer interesse in het Koerdische vraagstuk. De 'Koerdische Democratische Partij van Turkije' werd opgericht.

In de herfst van 1967 vond een serie 'Oosterse Ontmoetingen' plaats en 'Progressieve Oosterse Culturele Associaties' opgericht. Deze periode bereikte zijn hoogtepunt met een serie rechtszaken in Diyarbakir, de hoofdstad van Koerdistan. De 'Oosterse Verhoren', zoals zij werden genoemd, markeren een belangrijke transformatie. Zij verstoorde de logica van de rechtbanken, de krijgswet en de regering. Ze maakten een herziening van de ideologie noodzakelijk.

Koerdische Turken

Het concept van de Koerdische Turken werd na deze Verhoren voor het eerst gepropageerd. Hiermee werd weliswaar toegegeven dat de Koerden bestonden, maar dat ze een Turkse stam waren, net zoals de Kirghiz-Turken, de Azerische Turken of de Misketian-Turken.

Op deze wijze werd de officiële ideologie tot 15 augustus 1984 verwoord. Toen gaf de 'Arbeiderspartij van Koerdistan' (PKK) de aanleiding tot een nieuwe herziening. De guerilla-beweging zorgde er voor dat er werd gepleit voor een samensmelting tot een nieuwe sociale formatie.

De staat en zijn officiële ideologie uiten zichzelf nu door middel van woordvoerders als Bulent Ecevit, Erdal Inonu en Mumtaz Soysal. Zij beweren dat het woord Turk niet verwijst naar een etnische groep, maar naar de nieuwe sociale formatie. Zij willen dan ook dat het verbod op de Koerdische taal wordt opgeheven.

In Turkije is het koerdische vraagstuk echter een staatszaak. De Nationale Veiligheidsraad onwikkelt het beleid ten aanzien van Koerdistan. Binnen de Nationale Veiligheidsraad hebben de generaals voor het zeggen. De regering heeft dus geen invloed op het Koerdische vraagstuk, maar moet gewoon de richtlijnen van de Nationale Veiligheidsraad uitvoeren.

Decreten en verboden

De Turkse kolonialisten in Koerdistan werken samen met de meest reactionaire onderdelen van de samenleving, zoals stamhoofden en religieuze sheiks. Zij doen hun uiterste best om deze achterhaalde instituties in stand te houden. Deze onderdelen van de samenleving zijn eveneens de grootste tegenstanders van de nationale Koerdische beweging.

De Turkse staat gebruikt alle mogelijke middelen om haar assimilatiebeleid tot een succes te maken. Hiervoor worden zowel ideologische als repressieve mid-

delen toegepast. De staat tracht met ideologische middelen, zoals onderwijs en media, het volk te doen geloven dat de Koerden Turken zijn.

Ondanks deze inspanningen zijn er nog mensen die aan hun Koerdische identiteit blijven vasthouden. Op het moment dat deze mensen hun Koerdische nationaliteit en hun democratische rechten opeisen, gebruikt de Turkse staat zijn onderdrukkende middelen om in te grijpen. Koerdistan wordt zo bestuurd door decreten en verboden.

Failliete theorie

De theorie van het Turkse nationalisme - die beweert dat een nieuwe natie is ontstaan door samenvoeging van o.a. Turken, Arabieren en Koerden - is failliet. Dit betekent tevens het einde van het nationalisme van Mustafa Kemal Atatürk. De voortdurende strijd voor een nationale bevrijding van Koerdistan onderstreept het einde na deze officiële ideologieën en laat zien dat deze vormen van nationalisme niet meer zijn dan racisme. ♦

Na vele jaren wordt de Koerdische problematiek eindelijk beschouwd als serieuze mensenrechtenkwestie. Veel Nederlanders weten echter niet meer dan dat het Koerdische volk over vier landen is verdeeld: Turkije, Syrië, Irak en Iran. Maar wat zijn nu precies de oorsprong en achtergronden van deze kwestie? Müslüm Y. en Fatih L. belichten de zaak ieder vanuit een eigen invalshoek.

De PKK: de pot verwijft de ketel

Het Kemalisme is niet racistisch

Fatih L.

Dat er steeds meer aandacht is voor de problemen rond de Koerden, zoals in de vorige *Demo*, is een positieve ontwikkeling. Wat mij echter zorgen baart, is het gevaar dat men te eenzijdig geïnformeerd raakt. Een Turk of een Koerd zal zich hierover, om een veelheid aan redenen, niet zo snel uitlaten, en dus is er sprake van een gekleurde informatietoever door fanatiekelingen.

Verdrag van Lausanne

De wortels van de huidige problemen gaan terug tot diep in het Ottomaanse rijk, maar ik zal gemakshalve de zaak vanaf 1919 bekijken. Dat was namelijk het jaar waarin de fundamenten voor de Turkse republiek werden gelegd. Rond die tijd, in 1923, vond ook de ondertekening van het verdrag van Lausanne plaats, waarin onder meer de grenzen van Turkije werden bepaald. Verder werd in dit verdrag bepaald dat de minderheden, en in het bijzonder de Koerden, bepaalde rechten zouden krijgen. Dat is niet gebeurd en dit had tot gevolg dat het gemor onder deze bevolkingsgroep geleidelijk toenam. Wat mij betreft hebben zij daar

ook alle redenen toe, want het gebied dat nu Koerdistan wordt genoemd, is een onherbergzaam gebied en daardoor economisch zwaar achtergesteld.

De Turkse regering heeft eind jaren zeventig een groot project opgezet, waarmee miljarden gulden waren gemoeid. Van dit project is een grote impuls uitgegaan naar de werkgelegenheid, maar niet groot genoeg om heel zuid-oost Turkije uit het slop te halen. Meerdere projecten in dit gebied zijn derhalve noodzakelijk. De liefde van de Turkse regering lijkt echter enigszins bekoeld. Voor zover er ooit sprake van liefde is geweest, want ik onderschrijf de uitlatingen dat in alle lagen van de bevolking discriminatie van Koerden plaatsvindt. Op het fenomeen discriminatie wil ik hier verder niet ingaan; wèl op de beweringen dat de heersende ideologie, het Kemalisme, racistisch zou zijn.

Integratie of assimilatie

Het spreidingsbeleid dat door M. Kemal Atatürk werd gevoerd en dat geen ander doel had dan het bevorderen van de integratie van de verschillende culturen,

wordt door de Koerden vaak uitgelegd als een soort assimilatie-poging. Deze uitspraak valt onder de categorie 'de pot verwijt de ketel'. De acties van de PKK (de Koerdische Arbeiderspartij), die met name de laatste jaren de oorzaak zijn van een guerilla-oorlog die aan vele duizenden mensen het leven heeft gekost, acht ik toch minder constructief dan de pogingen van Atatürk toentertijd.

Allereerst is de PKK niet legaal, en evenmin is zij legitiem. Als het hier een legitieme organisatie betrof, zou zij niet de behoefte voelen om complete Koerdische dorpen uit te moorden. In de vorige *Demo* werd aangehaald dat bij de viering van Newroz (Koerdisch nieuwjaar) in 1992, spontane demonstraties waren uitgekomen en dat daarbij honderden doden zijn gevallen. Na de beelden tientallen keren bekeken te hebben, vroeg ik me nog steeds af wat de functie was van de tot op de tanden toe bewapende PKK'ers, die het volk de straat op dreven. De bomaanslagen op drukbezochte winkelcentra in Istanbul, en de 'illegale' collecten - die overigens nog niet bewezen zijn; het onderzoek loopt nog - in met name Duitsland en Nederland waarbij mensen onder dwang een donatie moesten doen, vormen een greep uit de bezigheden van een terreurorganisatie die zich 'partij' noemt.

Brok in je keel

Ik zou beide partijen willen opdragen ervoor zorg te dragen dat de mensen in eerste instantie worden voorzien in hun primaire levensbehoeften, zeker nu velen vanwege de onzekere situatie op de vlucht zijn. Zonder op de sentimentele toer te gaan: je krijgt een brok in je keel bij het zien van de erbarmelijke omstandigheden waaronder het Koerdische volk moet leven. Het is een absoluut cliché, maar het geld voor de wapens kan veel beter besteed worden dan voor het produceren van weduwen en wezen.

Aan de andere kant moet men van de Turkse staat eisen dat er betere garanties komen voor de rechten van die volken, die zij ook tot Turks staatsburger rekent. Hieronder valt onder meer de vrijheid van eigen taal en cultuur, en optimale rechtszekerheid (bijvoorbeeld bescherming tegen PKK-terreur). In een later stadium valt dan wellicht te praten over een vorm van zelfbestuur.

Bondgenoot

Afsluitend wil ik opmerken dat de Koerden, waar het gaat om hun welzijn, in mij een bondgenoot hebben, maar dat de manier waarop zij hun doel trachten te bereiken, niet door de beugel kan. Een actie roept altijd een reactie op, en dat betekent in dit geval dat er nog meer bloed vergoten zal worden. Is daar ooit iemand beter van geworden? ◆

Te gast

Wim Dik

Te gast in Demo is deze keer Wim Dik, president-directeur van de Koninklijke PTT Nederland en dezer dagen veel genoemd als mogelijke ministerskandidaat namens D66.

Wim Dik

D66 op weg naar meeregeren

Op 'derde' Kerstdag 1966 was de oprichting van D'66 een feit. Een *politieke partij* Democraten '66. Geen actiegroep, geen beweging, een politieke partij. Opgericht waartoe politieke partijen zijn: te streven naar een aanhang en een uitgangspositie die het mogelijk maakt te regeren. En regeren doe je om een veel grotere, wellicht beslissende kans te hebben je ideeën te verwezenlijken. Een kans, geen absolute vrijdom. Want in Nederland zal er altijd een coalitieregering zijn. Altijd een regeringsprogramma dat ontstaat als het produkt van soms volledig strijdende meningen. Een produkt waarin de deelnemers aan dat programma zich voldoende moeten herkennen, dat wel. Maar óók de niet-deelnemers in zekere mate. Is het niet typerend voor D66 dat we democraten zijn? Democratie is in eerste aanleg: de meerderheid beslist. Maar in ons geval: met begrip en zorg voor de belangen van de minderheid die door de meerderheidsbesluiten in haar belangen en wensen wordt geraakt.

Dat moet ons leiden tot het inzicht vóóraf dat voor een politieke partij weliswaar regeren het doel is, maar dat de absolute en eenduidige verwerkelijking van de eigen ideeën zelfs dan een illusie is.

Tweemaal reeds nam D'66 aan een kabinet deel. Eerst met één minister en twee staatssecretarissen, nou niet bepaald een 'force de frappe'. Het schreef niet veel geschiedenis, maar we hielde er een wat nijdsige burgemeester, een kersverse Europarlementskandidaat en een tot in de grond gefrustreerde zwamneus aan over. Toen met drie ministers en drie staatssecretarissen, later zelfs nog twee bliksemministers erbij. Dat schreef wel degelijk geschiedenis, maar de wonden die we in eigen gelederen, in kabinet, fractie en partij aan wisten te brengen waren veel groter dan bij de politieke concurrentie. Als ervaring is dat ongemeen leerzaam: houd de eigen bewindslieden niet slechts naar de geest, maar liefst naar elke letter aan moties, amendementen, artikelen en uitspraken en de grond opent zich vanzelf aan onze voeten! De indrukwekkende tekstbestijgingen van het laatste D66-congres doen het ergste vrezten.

Ik heb dus een diepe wens: wijsheid, veel wijsheid, rust en tolerantie naast vastberadenheid in onze doelstellingen. De wens van de meerderheid in harmonie met de belangen van de minderheid, ook in eigen gelid.

Op bezoek bij de werkgroep BPO

Zoeken naar een nieuw stelsel

Maud du Marchie Sarvaas

Utrecht, 28 februari

'Ik erger me eerlijk gezegd verschrikkelijk aan de fractiediscipline!' Het is een uitspraak die je van een of andere fractiedissident zou verwachten, die voor de zoveelste keer zijn zin niet heeft gekregen. Maar nee hoor, dit is nu een typische BPO-ergernis. De werkgroep Burger-Politiek-Overheid buigt zich sinds een half jaar over staatsrechtelijke en bestuurlijke onderwerpen, spoort onregelmatigheden op in het systeem en zoekt alternatieven.

Eerste Kamer

'De afgelopen bijeenkomsten hebben we het bijvoorbeeld gehad over het afschaffen van de Eerste Kamer,' vertelt coördinator Wim Rampen, 'en we hebben geconcludeerd dat de Eerste Kamer evengoed kan worden afgeschaft. Daarover ga ik een motie indienen op het congres. Ook komen er moties over het referendum en de fractiediscipline, waar we ons dus verschrikkelijk aan ergeren. We denken dat het maken van een resolutie nog weinig zin heeft. Daarom houden we het voorlopig op moties.'

Meneer

Voor deze maandagavond in het M50-pand te Utrecht is aanstaand kamerlid Thom de Graaf uitgenodigd. Nadat een

CDJA-clubje zich heeft verwijderd, kan de werkgroepdiscussie beginnen. De Graaf steekt van wal, maar maakt eerst duidelijk dat BPO hem geen 'meneer' meer mag noemen. De stelling waarop hij moet reageren luidt: 'Dualisme is onmogelijk zolang je met één stem zowel regering als volksvertegenwoordiging kiest.'

Het lijkt een voor de gemiddelde JD'er weinig attractieve stelling, maar er blijkt genoeg over gepraat te kunnen worden. Dualisme, monisme, het districtenstelsel, het absolute-meerderheidssysteem, alles passeert de revue. Zelfs de Eerste Kamer krijgt een flinke beurt, hoewel snel duidelijk is dat deze nooit zomaar afgeschaft kan worden, aangezien daar instemming van de Eerste Kamer zelf voor nodig is.

Thom de Graaf

De Graaf betwijfelt het democratisch gehalte van de huidige soort regeringsvorming. Hij heeft, evenals de werkgroep, het idee dat de drempel waarboven iemand met voorkeurstemmen gekozen kan worden, veel te hoog is. BPO zou graag zien dat die drempel zo laag was, dat de burger echt op een persoon stemt als hij zijn vakje rood kleurt. Zo verklein je de

afstand tussen de burger en de politiek. De Graaf is het daar niet mee eens. In Nederland heb je geen sterke regionale gebondenheid, of wat voor gebondenheid aan een persoon dan ook. Mensen stemmen op nummer één van de lijst of bijvoorbeeld de eerste vrouw. Christiaan Bonebakker oppert om geen volgorde te maken op de lijsten. 'Ja, gewoon alfabetisch of zo?' vult iemand aan. Maar: 'Stemmen ze dan niet weer op de eerste?' 'Niemand

kent alle kamerleden.' 'Maar dan neem je wel die afstand weg,' etc, etc. De afstand tussen de kiezer en de gekozene gaat ook de JD aan het hart, dat is duidelijk.

Sappiger

Af en toe komen er wat sappiger onderwerpen op tafel. Zo vertelt De Graaf over de affaire Zeevalking, hoe het ooit fout kon gaan met D66 en hoe het kon, dat in Muntendam ooit een D66-burgemeester kwam in strijd met de wens van de gemeenteraad en dus met de D66-principes. 'Ik ben overigens geen gekozen-Minister-President-fetisjist', laat hij zich ontvallen. Als de werkgroep haar ongenoegen uit over de fractiediscipline in de Tweede Kamer, wordt deze zorg ten dele weggenomen: 'Nou, kijk dan maar eens naar de fractiediscipline van D66 na de verkiezingen.'

V.l.n.r.: Christiaan Bonebakker, Wim Rampen (coördinator BPO), Marleen van Oort (lid BPO) en Frederick Ouwehand (foto's: Maud du Marchie Sarvaas)

D'émoties

Nog eens Gruijters I

Zoals in de vorige *Demo* stond vermeld, heeft de afdeling Leiden de heer Gruijters een uitnodiging gestuurd - waar hij overigens niet op inging - om zijn uitspraken inzake de minderhedenproblematiek te komen toelichten.

Op het najaarscongres werd Gruijters racist genoemd en tot persona non grata uitgeroepen. Naar aanleiding van deze uitnodiging werden in diezelfde *Demo* 'groepjes JD'ers' opgeroepen zich te schikken in een ALV-standpunt, anders zou er 'onduidelijkheid en verwarring' ontstaan.

Ik heb er begrip voor dat de vereniging met één geluid naar buiten wil treden en schik mij daar over het algemeen in als het gaat om maatschappelijke of politieke onderwerpen. Ik ben echter niet van plan deze lijn te volgen als deze naar mijn mening een onfatsoenlijke uitspraak over personen inhoudt. Dit is in strijd met democratische principes en die staan naar mijn mening boven de wil van de meerderheid.

*Bas de Moor,
Leiden*

Gevaarlijk kortzichtig

Op het moment dat ook in Nederland racistische aanslagen worden gepleegd, heeft iedereen zo niet de plicht, dan toch het recht zich erover op te winden. Paul Kraan en Ib Waterreus (*Demo* 11.1) hebben gelijk dat daar de discussie niet mag stoppen. Problemen in oude wijken hebben echter maar ten dele een band met de integratie van alloctonen. Het is jammer dat ook in hun stuk de oplossing wordt gezocht in een simpel spreidingsbeleid voor deze groepen. Graag had ik van hun kant meer oplossing en minder gezeur gezien. Mensen voelen zich vreemdeling in hun wijk door het verdwijnen van de oude buurtwinkels, het bruine café dat plots 'Grand Café' heet en de steeds slechtere woonomstandigheden, soms opgevangen door onpersoonlijke stadsvernieuwing. Daar komt de aanwezigheid van buitenlanders bij. De economische problemen in Nederland en de vervreemding in oude en nieuwe wijken mag en kan niet zo makkelijk aan alloctonen geweten worden. Gebeurt dat wel, dan zal ik mij boos blijven maken over de gevaarlijke kortzichtigheid van politici, JD'ers en ander autochtoon volk.

*Saskia Daru,
Amsterdam*

Beledigend

'Links beticht een ieder die het woord alloctonenprobleem in de mond neemt van racisme. En racisme is fout, dus is de discussie gesloten.'

Dit is een stelling van Paul Kraan en Ib Waterreus in *Demo* 11.1. Het schijnt een algemene waarheid te zijn, want verdere argumentatie wordt door de twee nagelaten. In mijn ogen moet in een discussie die zorgvuldigheid verdient, ook zorgvuldig worden omgegaan met de partijen in zo'n debat. De stellingname van Paul en Ib is echter karikaturaal.

Vele 'linkse' organisaties zoeken juist de confrontatie op met het verband tussen racisme en vreemdelingenpolitiek. De PvdA heeft er een ongeloflijk moeilijke discussie over gevoerd, toen bleek dat hun staatssecretaris niet de koers van de Tweede-Kamerfractie, met name die van Maarten van Traa, wilde volgen. Af en toe was die discussie hard en soms ontspoorde zij: 'Illegalen moeten verdwijnen', zo stelde Kosto. Dit kwam hem - mijns inziens zeer terecht - op een storm van kritiek te staan, maar de discussie hield daar niet mee op. Peter Lankhorst wist als eerste in de Kamer Janmaat in debat op zijn nummer te zetten. Als hij echter in discussie gaat met Frits Bolkestein, dan zal het woord racisme niet vallen. Van het sluiten van discussies is dus geen sprake. Ook D66 heeft zich niet onbetuigd gelaten. Het wetenschappelijk bureau heeft een doorwrocht stuk geschreven, 'In Goede Banen', waarvan flarden zijn terug te vinden in het verkiezingsprogramma.

'Links' neemt dus zelf het woord 'alloctonenprobleem' veelvuldig in de mond en beticht maar zeer weinigen van racisme. Als - heel af en toe - toch het woord racist of racisme valt, wordt er geen poging gedaan een discussie te sluiten, maar vreemdelingenangst en -haat uit de discussie te weren. De diskwalificatie van deze pogingen met een term als 'inquisitie' is beledigend. Vergeet niet dat de inquisitie een van de meest systematische methoden uit de geschiedenis is geweest om duizenden mensen met een bepaalde overtuiging op een zo gruwelijk mogelijke wijze, verbranding, te vermoorden. Belangrijker is echter dat de auteurs afbreuk doen aan een discussie die moeilijk genoeg is zonder insinuaties en vuilsmijterij.

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

*Henk Gossink,
Amsterdam*

Nog eens Gruijters II

Er is heel wat nagesputterd over de Gruijters-motie, die op het vorige congres is aangenomen. Omdat ik het idee heb dat de naspouterers op dat congres of niet aanwezig waren, of niet hebben opgelet, en omdat de discussie op het komende congres dreigt te worden herhaald, zal ik als indiener van de oorspronkelijke Gruijters-motie nog eens kort de achtergrond van deze motie toelichten.

Gruijters heeft eind oktober dingen over asielzoekers geroepen, waarvan iedereen op zijn klompen kon aanvoelen dat ze zouden bijdragen aan het klimaat van toenemende onverdraagzaamheid in Nederland. En ja hoor, de volgende dag zei Ferry Mingelen al in Den Haag Vandaag: 'Janmaat roept het al jaren en Gruijters zegt het nu ook.'

Ik schatte in dat vrijwel alle JD'ers het met Gruijters' woorden oneens zouden zijn. Een motie van die strekking zou dus een open deur zijn geweest; ik wilde verder gaan. Ik wilde duidelijk maken dat we als

JD genoeg hebben van negatieve uitspraken over asielzoekers, dat we niet willen dat D66'ers daaraan gaan meedoen, en dat we Gruijters kwalijk nemen wat hij heeft gezegd. Met het verklaren van Gruijters tot 'persona non grata' heeft de JD laten blijken dat zij even niets met Gruijters te maken wil hebben. Met andere woorden: we doen niet alsof er niets gebeurd is. Maar, zoals ik ook mondeling op het congres heb verklaard, Gruijters *ter verantwoording* roepen, ligt natuurlijk wèl in de lijn van de motie. Overigens is Gruijters noch in de motie, noch in mijn toelichting voor 'racist' uitgemaakt. Verwijten dat de JD ondemocratisch is door het recht van vrije meningsuiting aan te tasten, zijn dus misplaatst. Wel zou je kunnen zeggen dat het uitroepen tot 'persona non grata' voor velerlei uitleg vatbaar is. Gelukkig heb ik dit op het congres toegelicht. Rest slechts één angst: zouden er toch JD'ers zijn die het wèl met Gruijters eens zijn?

Het Pronkstuk

Toen ik minister Pronk op 21 februari in het Elfde Uur van de EO had gezien, wist ik het zeker: deze man staat in de Nederlandse politiek op eenzame hoogte. Zelden heb ik iemand gezien die zó bevlogen is en tegelijkertijd zó'n kennis van zaken heeft als Pronk. Ieder Derde-Wereldland ligt hem even na aan het hart, en hij weet precies te vertellen welke ontwikkelingen er gaande zijn. En passant lost hij ook even het dilemma 'economische ontwikkeling versus politieke vrijheid' op (samengevat: voor een individu kan economische welvaart wel belangrijker zijn dan politieke vrijheid, maar voor een land als geheel is vrijheid zonder meer de eerste voorwaarde; anders komt de welvaartsstijging uitsluitend ten goede aan slechts enkele groepen).

Wie anders dan Pronk zou een statusverhogend VN-baantje afwijzen omdat hij als minister meer voor de onderdrukten van de aarde kan betekenen? In de schaduw van Pronk is Kooijmans een technocraat, Lubbers een onbenul en Van Rooij de duivel herself (dat laatste is ze overigens ook als ze niet met Pronk wordt vergeleken).

Als de PvdA na de verkiezingen niet meer mag regeren, vind ik dat Pronk toch minister moet blijven - namens D66. Het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking opheffen? Goed, op één voorwaarde: dat Pronk minister-president wordt.

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

Alloctonendiscussie

Vier Turkse jongens van een jaar of zestien, achterin een stadsbus in Utrecht:

- Weet je nog, vorige week, met die sneeuw?
- Ja?
- Toen waren we met die sneeuw bezig, in het park, loop ik langs een oud dametje, doet ze gelijk d'r handen zo op d'r tas, had je dat gezien? Echt belachelijk.
- Belachelijk, ja.
- Alsof ik geïnteresseerd ben of zo. In die tas. Maar zo zijn ze allemaal. Al die oude vrouwtjes.
- Ja, allemaal.

*Maud du Marchie Sarvaas,
Utrecht*

Riooljournalistiek

In *Demo 11.1* stond een artikel getiteld 'Dronken JS-voorzitter maakt ruzie'. De dag na verschijning van *Demo* werd ik hiermee al direct geconfronteerd, want niet alle JD'ers snappen het verschil tussen een afdelings- en een regiovoorzitter (worden daarom de JD-regio's afgeschafte?). De sensationele kop en de onjuistheden in het artikel zijn wellicht voorbeelden van de derde fase van *Demo*: riooljournalistiek. Zij roepen dus om een reactie.

Het ging hier om de 'jongereninformatie-avond' die op 16 februari j.l. door een groot aantal jongerenorganisaties werd georganiseerd. Het doel was Utrechtse jongeren te informeren over de prestaties van de politieke partijen in de afgelopen vier jaar op het gebied van huisvesting, cultuur en werkgelegenheid. Ook de jongerenkandidaten kwamen aan bod. Een heel brede opzet dus en het draagvlak zou verbreed worden als de politieke jongerenorganisaties (PJO's) mee zouden kunnen doen. Dit ging helaas niet zonder slag of stoot, maar uiteindelijk stemden de organisatoren ermee in en toen trokken JD en JOVD hun voorlopige instemming

Beestachtig lekker

Je bent schaaap, zit lekker in je vel, komt er ineens een stropdas die van kennelijke mening is dat er behoefte is aan een kort inwendig onderzoek.

Deze stropdas is natuurlijk (mannelijk) lid van de JOVD. Deze heren zijn van mening dat ze me achter m'n rug om kunnen nemen. Moet je dat als geëmancipeerd schaaap over je heen laten gaan? Dacht ik niet! Natuurlijk ben ik het met deze driedelige pakken eens dat alles wat lekker is, moet mogen, maar slechts na uitdrukkelijke toestemming van het schaaap in kwestie.

Ik zou daarom van de gelegenheid gebruik willen maken om te pleiten voor een soort acceptor-codicil voor bevallige schaaapen. Op lange termijn kunnen we denken aan uitbreiding naar koeien, paarden, slangen (voor JOVD'sters) en eventueel mieren (voor de muggezifters). Dit alles natuurlijk pas na uitgebreide testen en onderzoek naar compatibiliteit.

*Pieter Moens en Fatih Lektemür,
De Veluwe*

ineens in. Een gemiste kans dus voor de politieke jongerenorganisaties om mensen die niet bij een politieke organisatie zijn aangesloten, te benaderen.

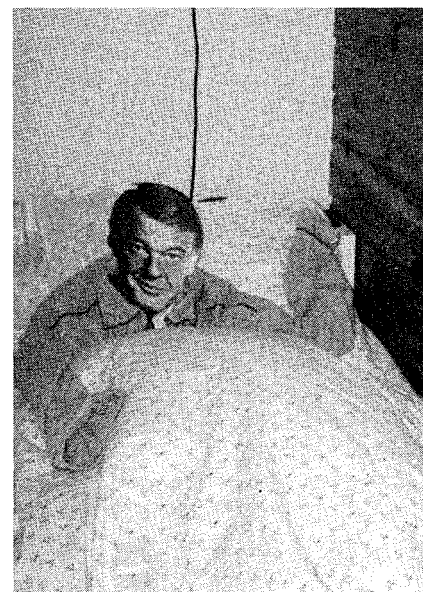
Het is dus logisch dat de voorzitter van de JS-Utrecht, Alex van Hout, behoorlijk ontstemd was. Het langdurige onderhandelen van de JS om de pjo's mee te laten doen zou hiermee dus voor niets geweest zijn. Ik wil zijn optreden tijdens het EP-simulatiespel niet goedpraten, maar begrijpelijk is het wel.

Want we willen als pjo's toch niet alleen in ons eigen eliteclubje blijven? Nederland is groter dan de JD en als deze vereniging echt wat wil voorstellen, zal ze verder moeten kijken dan Noordwal 10. Het is toch idioot dat de meeste leden van een pjo student zijn, terwijl er veel meer werkende (en helaas ook steeds meer werkloze) jongeren zijn? In een democratie geldt dat de meeste stemmen gelden, maar als je daar niet naar wilt luisteren, dan vraag ik me af waar de JD in godsnaam mee bezig is.

Overigens: de JD was uiteindelijk toch op de informatie-avond aanwezig.

*Marcel van der Kolk,
voorzitter JS-Regio Utrecht,
Nieuwegein*

Wie is het moment?

*We hebben een leuke vent
Die is nu best bekend
Dus als je bij de stembus bent
Bekrachtig dan het Hafmoment.*

*Maud du Marchie Sarvaas,
Utrecht*

Nederland kan en wil niet goedkoop produceren

Concurreren met kennis

Paul Kraan en Karien Hoogenboezem

Het thema is terug van nooit weggeweest. De recessie heeft het hooguit weer wat meer onder de aandacht gebracht, maar werkloosheid is en blijft een van de grootste problemen waar onze moderne samenleving mee te kampen heeft. In de discussie over het scheppen van voldoende werkgelegenheid valt op, dat het meest gesproken wordt over het goedkoper maken van bestaande vormen van werkgelegenheid, en het 'eerlijker' verdelen van reeds bestaande banen. Noem het woord werkgelegenheid, en men be-

maatschappelijk draagvlak ontstaan, in ieder geval niet op tijd.

Van defensief naar offensief

Hiermee is de beperktheid van de huidige hoofdthema's in de discussie rondom werkgelegenheid aangetoond. Het kan misschien allemaal goedkoper, maar zo goedkoop als elders ter wereld willen en kunnen wij niet meer produceren. Het verdient dus aanbeveling de discussie te verleggen van de defensieve strategie, het goedkoper maken en herverdelen van

Wie niet op prijs kan concurreren, zal dit op kwaliteit moeten doen

gint over deeltijdwerk, lastenverlichting, verschuiving van lasten van arbeid naar kapitaal en milieuvervuiling, verlaging van het minimumloon, vergroting van de afstand tussen uitkering en loon, en ga zo maar even door.

Aziatische tijgers

Dit soort discussies zijn natuurlijk niet zinloos. Zij zijn mede aan de orde omdat Nederland, of beter gezegd de Europese Unie, hard bezig is de economische concurrentieslag met nieuwkomers uit Zuidoost-Azië, de zogenaamde 'Tijgers', te verliezen. Daarbij komt nog eens het feit, dat de werkloosheid in Europa beduidend hoger ligt dan die in Japan en de VS. Dit alles zou te wijten zijn aan ons te ver doorgeslagen stelsel van sociale bescherming, dat arbeid hopeloos duur en inflexibel maakt.

Voor een gedeelte is dit zonder meer waar. Europa zal op sommige punten een flinke stap terug moeten doen, wil het haar sociale verworvenheden niet alleen nu, maar ook in de toekomst in essentie kunnen behouden. Daar is geen ontkomen aan, ziet men van links tot rechts wel in. De crises rondom AOW en WAO maken echter niet alleen duidelijk dat dit politiek gevoelige punten zijn. Zij duiden er ook op, dat we in Europa nooit meer zullen kunnen afdalen naar het sociale niveau van een land als Taiwan of Singapore. Niet dat iemand dat zou willen, maar ook als het zou moeten om economisch te overleven zou daarvoor nooit voldoende

bestaande arbeid, naar de offensieve strategie, het scheppen van banen in sectoren waar Nederland c.q. Europa voordelen heeft die niet te maken hebben met de prijs van de factor arbeid.

Een aloude economische wijsheid leert ons, dat wie niet op prijs kan concurreren dit op kwaliteit zal moeten doen. We zullen onze werkgelegenheid vooral moeten zoeken in en rondom hoogwaardig technologische industrieën. Met onze relatief hoog opgeleide beroepsbevolking hebben wij daar voordelen, die de nieuwe industrielanden nog niet hebben. Nóg niet, zo'n voorsprong is altijd maar tijdelijk en moet dus steeds weer worden uitgebouwd. Concurreren met kennis is waar het om draait als je naast de defensieve ook de offensieve weg wilt bewandelen.

Knappe koppen

Bij werkgelegenheid scheppen door het bevorderen van kennisintensieve industrie moet niet alleen worden gedacht aan nieuwe banen voor technici en laboranten. Als het goed is vormen die maar een klein gedeelte van de nieuw te ontstane werkgelegenheid. Immers, elk industrieel bedrijf heeft toeleveranciers en dienstverleners nodig. Die zullen veelal in de buurt moeten zitten, want je mag dan je administratie naar India kunnen verplaatsen (zie KLM), dit geldt lang niet voor alle activiteiten. Daarnaast is het weliswaar zo dat het de knappe koppen zijn die de innovaties tot stand brengen, het is toch vaak de eenvoudige werkne-

mer die er mee aan de slag gaat. Concurreren met kennis kan dus juist ook banen scheppen voor lager opgeleiden, een groep waar momenteel de meeste werklozen te vinden zijn.

Enorme taak

Voor de overheid is bij het ontwikkelen, verspreiden en toepassen van kennis over nieuwe produkten en nieuwe produktiemethoden een enorme taak weggelegd. Gelukkig ziet zij die de laatste tijd zelf ook steeds duidelijker. Het woord 'industriebeleid' is sinds het RSV-drama een beladen term. Toch is het voeren van een dergelijk beleid een goede zaak, zolang het maar niet het zonder meer subsidiëren van bedrijven inhoudt. We kennen immers een kapitaalmarkt, die lang niet zo slecht functioneert als vaak wordt beweerd. Veel belangrijker is het richting geven aan ontwikkelingen en het scheppen van voorwaarden, met name ten aanzien van het milieu en de infrastructuur. Daaronder valt zeer zeker ook de kennisinfrastructuur.

Samenwerking met universiteit

Bij de samenwerking tussen universiteit en bedrijfsleven is een regionale aanpak te verkiezen. De gemeente Tilburg laat daar al enkele jaren een mooi voorbeeld van zien. Rondom de onderzoekinstellingen van de KUB zijn een aantal bedrijven gegroepeerd, die de research van de wetenschappers in hoog tempo weten te vertalen naar de markt. Deze samenwerking tussen wetenschap en bedrijfsleven bevordert de kennisintensiteit van de industrie en verhoogt de rentabiliteit van het wetenschappelijk onderzoek. Voor velen staat dit laatste nog steeds gelijk aan vloeken in de kerk, maar het is interessant te weten dat met de opbrengsten van marktgericht toegepast onderzoek vaak extra fundamenteel onderzoek kan worden verricht. Hoe het ook zij, zulke voorbeelden verdienen navolging en krijgen die de laatste tijd dan ook steeds meer.

Meer dan verschuiven

Om het probleem van de werkloosheid te lijf te gaan zullen we meer moeten doen dan alleen de lasten te verlichten en te verschuiven. We zullen steeds bezig moeten zijn met kennis ontwikkelen, verspreiden en toepassen, en daarin fors moeten investeren. Alleen dan kunnen we steeds vernieuwen en aanpassen en zodoende blijvend voldoende werkgelegenheid scheppen. Concentreren we ons in al deze innovatiedrang op hoogwaardige milieutechnologie, dan doen we tegelijkertijd ook iets aan een tweede groot probleem van deze tijd: het milieu.

De auteurs zijn lid van de werkgroep Sociale Economie

Lillehammer zet trend voor de toekomst

Op weg naar duurzame wintersport?

Edwin Peek

Wanneer je in de zomermaanden door de Franse Alpen loopt, lijken sommige (ski-)dorpen en skigebieden op maanlandschappen met betonnen Bijlmermeerstructuur. Ook dit jaar gaan er weer ruim een miljoen Nederlanders skien op en rond de besneeuwde Alpentoppen. Was skiën eind negentiende, begin twintigste eeuw weggelegd voor de elite, het is nu verworven tot een massasport die maar één grens kent: 'The sky'. Maar hoe lang kan de exploitatie van potentiële skigebieden nog doorgaan?

Vijftig miljoen

Gedurende de wintermaanden zullen ruim vijftig miljoen wintersportliefhebbers de talloze pistes in het Alpengebied bevolken. Zij worden met duizenden tegelijk omhoog vervoerd, waarna de diverse hellingen worden bedwongen. Hiernaast komen er nog eens vijftig miljoen Alpenliefhebbers langs in de overige maanden van het jaar. Voor al deze mensen worden bossen gekapt, hellingen geëgaliseerd, kabelbanen en toeversonwegen aangelegd en accommodaties gebouwd. Het zeer kwetsbare ecosysteem van het Alpengebied wordt hierbij zwaar op de proef gesteld. Het toerisme is voor de bevolking van Oostenrijk en Zwitserland echter van levensbelang, waardoor zij ook belang hebben bij het in stand houden van de natuurlijke omgeving. Deze bewustwording bij de mensen van de toeristenindustrie komt misschien net op tijd. Dit heeft onlangs geleid tot het opstellen van een Alpenconventie, waarbij alle overheden en milieugroeperingen van de betreffende landen betrokken zijn. De conventie houdt in dat er strenge beperkingen gaan gelden voor de aanleg van pistes, liften, wegen, tunnels en de bouw van hotels. Dit alles moet in werking treden medio 1995. Het

eerste succesje is al geboekt door de 'Grünen' en de milieustrong: er zijn dit jaar geen nieuwe skigebieden bijgekomen in de Alpen!

Lillehammer 1994

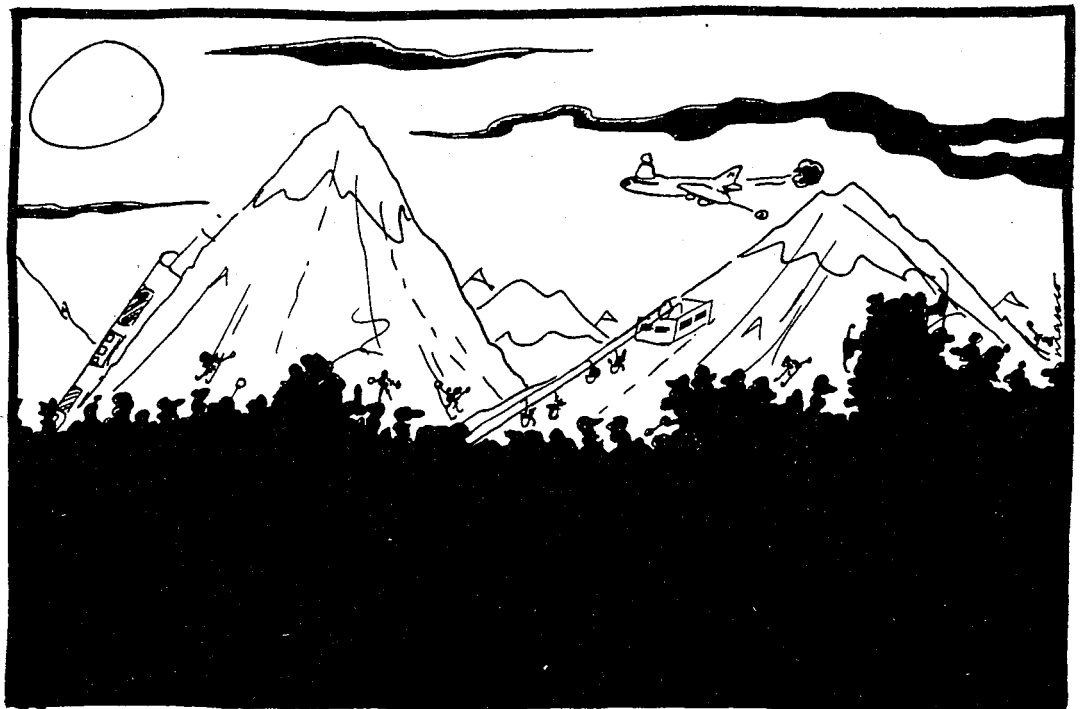
Of het tij daarmee lijkt te zijn gekeerd, is nog maar de vraag. Als je het Noorse Organisatie-Comité van de 17e Olympische Winterspelen in Lillehammer (LOOC) mag geloven, wel. Na de voor het milieu desastreus verlopen winterspelen van 1992 in Albertville, moest er wel wat veranderen in het organisatie-beleid. De natuur in de Franse Savoie werd ontwricht door de aanleg van een bobsleebaan, een skischans en skipistes. Dat het natuurlijk evenwicht hierdoor totaal uit zijn balans werd gebracht, werd voor lief genomen. De bomen die de erosie in bedwang moeten houden, zijn voor twee weken commercieel verbodsblijft. Hierdoor hebben wind, regen en sneeuw vrij spel gekregen in een door de commercie verpest gebied, wat al heeft geleid tot lawines, overstromingen en aardverschuivingen. De Noren, van oudsher trots op hun unieke natuur, lieten het niet zo ver ko-

men. Het LOOC werkte samen met verschillende milieugroeperingen, wat resulteerde in een milieuvriendelijke aanpak van organisatie van de spelen. De strenge milieueisen leidden onder meer tot een zo milieuvriendelijk mogelijke bouw van het olympische dorp. Verder moest er voor elke boom die werd gekapt (voor aanleg van de bobsleebaan en skischans) een boom worden teruggeplant of een forse boete worden betaald. Een van de sterkste acties van het LOOC was dat er tijdens de spelen niet met auto's mocht worden gereden. De sporters, officials, burgers en supporters moesten met de fiets, het verbeterde spoorwagennet en met de achttienhonderd beschikbare autobussen van en naar de verschillende olympische plaatsen in de regio rijden.

Compromissen

Toch denken de milieugroeperingen dat ze in hun enthousiasme te snel compromissen hebben gesloten met het LOOC. Zelf weten de organisatoren ook niet precies hoe de flora en fauna zullen reageren op de komst van de spelen. De organisatie in het 24 duizend zielen tellende stadje heeft ook nooit gezegd de 'groene' spelen te organiseren, want Lillehammer '94 is slechts een stap op weg naar 'milieuvriendelijke' spelen. Atlanta '96, Nagano '98 en Sydney 2000 zullen de in Lillehammer ingeslagen weg naar de 'groene' olympische spelen verder gestalte moeten geven.

Illustratie: Marco van Lierop

Alsjeblieft niet 'doormodderen' in Bosnië

Moeten wij over 20 jaar roepen: 'Wir haben es nicht gewußt'?

In de vorige Demo pleitte Arjan Verweij voor 'doormodderen', dus voortgaan op de huidige weg, in Bosnië-Herzegovina. Jörgen van Nistelrooij en Irene ter Borg zijn het hier volledig mee oneens. Concentratiekampen, etnische zuiveringen... als we niet dezelfde fouten willen maken als in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog, moet er nu daadwerkelijk iets gebeuren.

*Jörgen van Nistelrooij
en Irene ter Borg*

Arjan Verweij (*Demo 11.1*) wil 'doormodderen'. Volgens hem betekent opheffing van het wapenembargo dat je partij kiest in het conflict. Daarnaast zou de burgerbevolking meer dan thans slachtoffer worden. Hij wijst op moeilijkheden bij het bombarderen van Servische stellingen en het gevaar van wraakacties door Servische troepen bij een daadwerkelijk

Hulpkonvoeien werden en worden georganiseerd. Driekwart van die hulp komt bij de Serviërs terecht. Maar: een kwart komt toch maar mooi aan.

ingrijpen in het conflict. Ten slotte meent hij dat een grootscheeps militair ingrijpen niet door de samenleving wordt gedragen. In dit artikel nemen wij stelling tegen deze zienswijze.

Slachtofferpositie

Amper twee jaar geleden werd de multi-etnische staat Bosnië-Herzegovina door vrijwel de gehele internationale gemeen-

schap erkend als zelfstandige staat. Het land is nu voor ruwweg driekwart bezet door wat men noemt 'vreemde mogendheid'. In internationaal verband ging de discussie voornamelijk over de gevolgen van de oorlog: de slachtofferpositie van Bosnië. Het conflict diende beheerst en beperkt te worden. Daarom werd er gekozen om geen partij te kiezen en een wapenembargo in te stellen. Vance (later Stoltenberg) en Owen moesten gaan bemiddelen.

Bosniërs benadeeld

De opeenvolgende plannen van de bemiddelaars benadeelden vanaf het begin de facto de Bosniërs. Alle vooruitgang werd geboekt op het slagveld en vervolgens door Owen c.s. gehonoreerd in weer een nieuw 'vredeplan'. Ondertussen trok de internationale gemeenschap een spoor van - loze - beloftes en dreigementen. Een paar voorbeelden. Medio 1992 (EU-top Lissabon): de voorkeur wordt gegeven aan een vreedzame oplossing, maar niet uitgesloten wordt dat de VN kunnen rekenen op de 'steun als militaire maatregelen noodzakelijk blijken'. Augustus 1992, tijdens de speciale Joegoslavië-bijeenkomst in Londen: 'Er kan niet meer uitgegaan worden van de goede wil van de partijen en er is dus druk van buitenaf nodig.' (John Major; een van de grootste tegenstanders van militair ingrijpen). Op de Europese top in Edinburgh (december 1992) meende men dat 'gegeven de ernst van de tragische situatie er geen andere keus is dan verdere initiatieven van de internationale gemeenschap aan te moedigen en te ondersteunen.' Opmer-

betekenen een rem op de agressie. Het meest saillante voorbeeld daarvoor is wel het NAVO-ultimatum voor Sarajevo geweest. Maar doen we vervolgens iets aan Tuzla, Gorazde en al die andere plaatsen? Nee. Er wordt voortgegaan op de oude weg die 'al heeft bewezen heilloos te zijn' (Mazowiecki).

Zandbak van Koeweit

Wat is toch de reden van de enorme twijfel? Om de zandbak van Koeweit werd snel gevochten. Daar zat olie. Een te sterke positie van Irak op de wereldmarkt kon niet worden toegestaan. In Somalië moesten eerst veel slachtoffers vallen, voor er werd ingegrepen. Wat een toeval: net op het moment dat olieconcessies aan Amerikaanse maatschappijen voor de Somalische kust gevaar begonnen te lopen. Heeft Bosnië-Herzegovina in dit opzicht gewoon pech? Erg bevorderend voor de relatie tussen islamitische en niet-islamitische landen is de situatie in dit perspectief in ieder geval niet.

Bijvoeren en afschieten

In Bosnië werden door de VN 'veilige gebieden' gecreëerd. Ander woord: open lucht-gevangenissen. Daar mogen andere partijen alleen op schieten, en dus niet de bevolking wegslepen. Hulpkonvoeien werden en worden georganiseerd. Driekwart van die hulp komt bij de Serviërs terecht. Maar: een kwart komt toch maar mooi aan. Het motto lijkt te zijn: bijvoeren en afschieten. En is de publieke opinie te getergd, dan wordt een gewond meisje in een spectaculaire TV-show naar ons toe gehaald, om te worden behandeld. Unprofor kan ondertussen, bij gebrek aan mandaat, weinig anders doen dan à la Pontius Pilatus tussen de strijdende partijen staan.

Daadwerkelijk iets doen is er namelijk niet bij. 'Alle partijen maken zich immers schuldig aan gruwelen.' Ja, dank je de koekoek! Terwijl de rest van de wereld zich verliest in discussies over welke partij er aan de laatste actie 'schuld' draagt, worden je familie, vrienden en bekenden op brute wijze afgeslacht. Diezelfde wereld eist dan wel van je dat je vooral rationeel fatsoenlijk blijft. Later zal wellicht, zeer beschaafd, geprobeerd worden de individuele misdadigers voor een rechtbank te brengen. Let wel; geprobeerd. Daar zouden wij ook niet bepaald van

onder de indruk zijn. Zonder het goed te willen praten (integendeel!): enig begrip hebben wij er wel degelijk voor. De langdurige internationale laksheid heeft een toename van excessen in de hand gewerkt.

Crimineel gedrag

Concentratiekampen, etnische zuiveringen (voor ons een vorm van genocide); moeten wij over 20 jaar roepen: 'Wir haben es nicht gewußt'? We 'wußten' het wel degelijk, maar we vertikten het om iets te doen! En wat een schitterend voorbeeld! Crimineel gedrag blijkt te lonen. Valt het de Kroaten kwalijk te nemen dat ze Boban

het direct in je eigen woning staat. Een andere reden voor ingrijpen is het gevaar van een Bosnische 'intifadah' over een aantal jaren. Acties voor het herkrijgen van het vaderland. Tot wat voor excessen dat aanleiding kan geven is in Israël (Palestijnen) en Turkije (Koerden) te constateren. Wereld, tel uit je winst!

Buigen voor chantage

Niet alleen ingrijpen in het conflict heeft een prijs: voortmodderen ook. Niet kiezen is in dit geval wel degelijk kiezen. Een buigen voor de chantage van wraakacties bijvoorbeeld. Maar ook een keuze voor de huidige situatie. Een situatie die iedere

'etnische zuiverheid'.

Hoe lang duurt het nog, voor ingezien wordt dat Milosevic en zijn club niets anders zijn dan criminelen zonder enige moraal? Lord 'Chamberlain' Owen en Milosevic/Karadzic zullen nooit op een lijn komen. Owen gaat namelijk uit van moreel besef bij zijn gesprekspartner. Helaas is dat afwezig. Nog maar een paar decennia geleden kende de wereld ook zo'n situatie. Mensen als Gruyters roepen inmiddels dat voor de vluchtelingen geen plaats is in de herberg. Hoe was dat ook weer tijdens de Joodse exodus uit Duitsland?

Geen 'hit and run'

Er is maar één oplossing: militair ingrijpen. Dat betekent inderdaad veel slachtoffers. Nog meer vluchtelingen. Enorme financiële kosten. En een 'hit and run' zal het niet worden: het gevaar van een langdurige operatie is heel reëel. Allemaal legitieme twijfels. Maar wij zijn erg blij dat Britten, Canadezen en Amerikanen niet naar die twijfels hebben gehandeld toen ze in 1943 voor de keus stonden. Laten we niet in dezelfde fout vervallen als in 1937 reeds gemaakt is. 'L'histoire se répète'. Alsjeblieft niet.

Terwijl de rest van de wereld zich verliest in discussies over welke partij er aan de laatste actie 'schuld' draagt, worden je familie, vrienden en bekenden op brute wijze afgeslacht.

wegwerkten, opdat ze de VN, EU, enz. op meer Servische wijze kunnen gaan bespelen? Roemeense extremisten in Transylvanië en Moldavië, extremisten in Georgië en Rwanda zien hoe je een en ander aanpakt. Welbeschouwd is er dus eigenbelang bij ingrijpen: voorkomen dat

dag weer op het slagveld wordt bepaald, door de militaire krachtsverhoudingen. Een situatie waarbij twee van de drie partijen over bijna 90 procent van de wapens van het voormalige Joegoslavische leger beschikken. Het is een keuze voor de acceptatie van de ideologie van de

LUSTRUM

Het thema is de mafia. Hans van Mierlo, Neelie Kroes, Maarten Engwirda en een CDA-coryfee komen spreken. Er zijn workshops en er worden politieke moties behandeld. De voorzitters van de politieke jongerenorganisaties gaan met elkaar in discussie. Je kunt plaatsnemen in het Lagerhuis. Zaterdagavond is er JD-cabaret en een tè vrijzinnig feest met The Soul Gang. Dit alles tijdens het JD-lustrumcongres op 16 en 17 april in de jeugdherberg in Elst. Kost slechts 45 gulden inclusief overnachting en maaltijden. Aanmelden met de bon in de vorige Demo of op het secretariaat, tel. 070-3622162.

CONGRES

Het leven na Van Mierlo

Van D66 naar ID '98

Ib Waterreus

De kans is groot dat het jaar 1994 in Nederland de parlementaire geschiedenis in zal gaan als een jaar met een electorale omwenteling die gepaard gaat met politieke stabiliteit. CDA en PvdA verliezen hun gerieflijke meerderheid, maar de oppositiepartijen VVD en D66 en GroenLinks profiteren daar niet genoeg van en zijn bovendien onderling te verdeeld om een coalitie te vormen. De immateriële wensdroom van de paarse coalitie (PvdA, VVD, D66) gaat niet door nu er grote sociaal-economische problemen zijn. Een coalitie van D66 met CDA en VVD is voor D66

twijfel. In de komende vier jaar zal ze echter wel moeten overtuigen, want anders moet nu al gevreesd worden voor het resultaat over vier jaar als Van Mierlo er mee stopt. Daarom wil ik nu ingaan op mogelijke functies van D66 in de Nederlandse politiek vanaf 1998.

Twee uitslagen mogelijk

Er zijn bij de verkiezingen in 1998 globaal genomen twee uitslagen mogelijk: D66 doet qua omvang niet veel onder voor de andere drie grote partijen, of ze maakt net als in het verleden een duikeling en wordt

Was D66 niet ooit voor een levendige politieke discussie met een luisterend oor? Nu lijkt slechts een oorverdovende stilte te resten.

politieke zelfmoord en dus uitgesloten. CDA, PvdA en D66 vormen daarom een kabinet en zetten het huidige beleid voort. De enige beleidswijziging die de Democraten bedingen is mogelijkterwijs een referendum, zodat vliegveld Zestienhoven toch mag blijven...

Toch euforie

Waarom heerst er dan toch een gevoel van euforie onder de Democraten? Het is natuurlijk leuk om de eigen achterban te zien groeien, maar het wordt minder leuk als die keuze voor D66 niet plaatsvindt uit (structurele) overtuiging. Het ledental blijft bijvoorbeeld achter bij het groeiende stemmenaantal. Ook het aantal proteststemmers dat in de oppositie nog op D66 stemt en het aantal zwevende kiezers dat op HAFMO valt, moet niet onderschat worden. Tel daar nog bij op dat de van de PvdA gekregen hoge peilingen verdeeld worden door het voorkomen van negatieve publiciteit. De verkiezingsstrategie is dus gericht op het mijden van publiciteit en blijkt redelijk succesvol. Maar: was D66 niet ooit voor een levendige politieke discussie met een luisterend oor? Nu lijkt slechts een oorverdovende stilte te resten.

Maar goed, uiteindelijk telt bij verkiezingen alleen het resultaat en daarom verdient D66 nu misschien het voordeel van de

mogelijk nog kleiner dan de vierde partij. In het eerste geval wordt D66 een vaste kracht in het politieke krachtenspel. Een sociaal-liberale middenpartij die gekenmerkt wordt door pragmatisme en gesteund door een grote groep mensen die zichzelf niet in de PvdA herkent. D66 is dan een onderdeel geworden van het politieke bestel dat zij wilde oplazen. Ze loopt dan het gevaar dat het haar kritische houding verkoopt voor een referendum en een gekozen burgemeester... alsof daarmee de kloof tussen burger en politiek voor altijd is gedicht. Met als gevolg dat een deel van de oude achterban zich niet meer in D66 herkent... D'98?

In het tweede geval is D66 weer terug bij af en blijft een definitieve doorbraak uit. Dit gebeurt als de vaste achterban te klein

blijft, de zwevende kiezers niet meer kunnen worden vastgehouden en als D66 het in het kabinet niet veel beter doet dan een vernieuwde PvdA. Hoe kwetsbaar de hoge positie van D66 nu al is, bleek bij de gemeenteraadsverkiezingen, waar de hoge peilingen niet uitkwamen doordat 60 procent van de potentiële D66-kiezers thuisbleef (tegen gemiddeld 40 procent van de potentiële kiezers van andere partijen).

Een dergelijke crisis betekent ruim baan voor politieke vernieuwing (vgl. PvdA) die per definitie te laat komt; als het goed gaat, is iedereen doof voor kritiek. D66 staat dan op een tweesprong waar ze zal moeten kiezen tussen twee dingen die het bij oprichting dacht te kunnen verenigen: radicale democratisering of serieuze politiek.

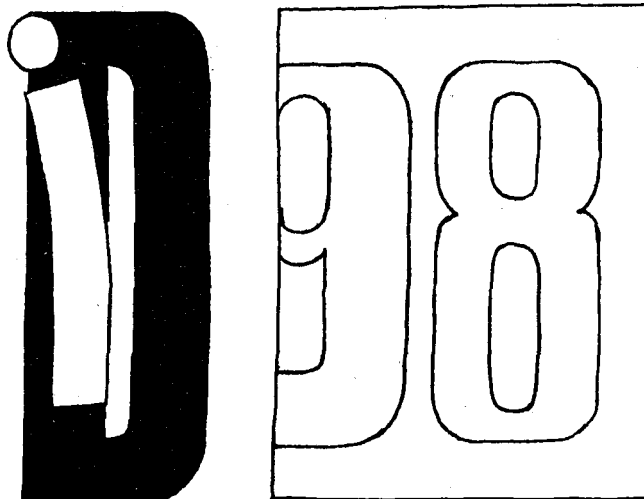
Referendum-show

Een consequente keuze van D66 voor radicale democratisering betekent hier politiek bij de burgers thuis brengen door gebruik te maken van de moderne media: de Referendum-Show met Paul de Leeuw en stemmen met je afstandsbediening... Als iedereen bij de politiek moet worden betrokken is het inconsequent om niet alle mogelijkheden daartoe te benutten. D66 is echter steeds blijven hameren op dezelfde verouderde 'vernieuwingen', terwijl in de tussentijd de samenleving niet is blijven stilstaan.

Het alternatief voor dit soort populisme en meer in de lijn van het artikel van Olaf Merk in *Demo 11.1* ('Hoe boeiender de politiek, hoe instabieler het land'), is de mogelijkheid dat D66 zich richt op serieuze politiek. Als D66 zich neerlegt bij de beperkte actieve deelname aan de politiek is er toch plaats voor de partij in het huidige politieke stelsel; als waarschijnlijk kleine, kritische en pragmatische partij die opkomt voor het algemeen belang met oog voor de lange termijn. Alleen de lading van de partij wordt dan misschien beter gedekt door een andere naam: Indirecte Democraten '98.

Bezinnen

Moraal van dit verhaal: na de vernieuwing in de PvdA is het nu ook tijd geworden voor D66 om zich op de toekomst te bezinnen. Waarschijnlijk zal het tot 1998 duren voordat daar iets van te merken is, want voorlopig houden, naast de hoge opiniepeilingen, paradoxaal genoeg de vernieuwingsideeën van van Mierlo vernieuwing tegen.

Illustratie: Marco van Lierop

Kritiek is niet synoniem aan intolerantie

Turks cultureel centrum op zoek naar ruimte

Barbara Naumann

Initiatieven om de integratie van allochtone mensen in Nederland te bevorderen, worden door de meeste Nederlanders als positief bevonden. Nederlanders worden geacht open te staan voor mensen uit andere landen, begrip te tonen voor ideeën, waarden en normen van andere culturen. Nederland staat bekend als een tolerant land. En tolerantie wordt hier beschouwd als een groot goed. Intolerantie daarentegen is een groot kwaad en wordt niet getolereerd. Echter, kritiek, meningsverschillen, discussies over buitenlanders zijn niet synoniem aan intolerantie. Zij kunnen zelfs bijdragen aan wederzijds begrip en acceptatie en verdienen het niet om direct bestempeld te worden als intolerant.

Slechte naam

In Utrecht heeft de wijk Lombok een slechte naam. Het is een wijk met veel achterstallig onderhoud, drugdealers, werklozen, kleine criminelen, rotzooi op de straten en ook zoals vaak in grote steden, een wijk waar veel buitenlanders wonen.

Ook de twee Turkse coffeeshops aan het Wolff en Dekenplein in Lombok hebben een slechte naam. De stapeltjes bankbiljetten die over en weer gaan, de verslaafden, de geile blikken naar alle vrouwen die langslopen, soms gepaardgaand met de nodige opmerkingen, het gespuug op de straat, geven de buurtbewoners een onveilig gevoel.

Flinke woonkamer

Maar tussen de twee coffeeshops in ligt opvallend een Turks cultureel centrum. Al sinds 1987 worden daar allerlei activiteiten georganiseerd door en voor de Turkse leden. De ruimte is niet veel groter dan een flinke woonkamer. Omdat het centrum nu zo'n 150 leden heeft, begint deze ruimte toch wat krap te worden. Bovendien wil het centrum ook activiteiten organiseren voor de vrouwen van de Turkse gemeenschap. Daar het niet gepast is, in de Turkse cultuur om activiteiten voor mannen en vrouwen door elkaar te organiseren, is ook dit een reden om uit

te kijken naar een nieuwe ruimte.

Het cultureel centrum besluit een straat verderop een pand te huren. De nieuwe burens zijn daar niet zo blij mee. Met in hun achterhoofd de overlast die de Turkse coffeeshops veroorzaken, beginnen zij een handtekeningactie in de buurt. Daarop besluit het centrum de bewoners uit te nodigen voor een gesprek.

Kop thee

Bij binnenkomst krijgt iedereen een kop thee aangeboden. De woordvoerder van het centrum verwelkomt de bewoners,

De ruimte is niet veel groter dan een flinke woonkamer (foto: Maud Sarvaas)

vertelt over de vele activiteiten die het centrum organiseert en de goede contacten met politie, Julianafonds en gemeente en vraagt zich vervolgens af waarom de bewoners niet willen dat het centrum het nieuwe pand betreft.

De aanwezigen, voornamelijk directe burens, hebben in eerste instantie heel voor de hand liggende vragen: Wat is de doelstelling van het centrum met betrekking tot het nieuwe pand? Wordt er alcohol geschonken? Is het centrum alleen overdag geopend of ook 's nachts?

Als de mensen zich na verloop van tijd wat meer op hun gemak voelen komt er een bonte verzameling van verschillende soorten vragen, gesteld door mensen met verschillende ideeën, belangen en behoeften. Is het pand wel geschikt? Is het niet te dunwandig? Is er wel genoeg ruimte voor de vrouwen en kinderen voor wie de activiteiten moeten worden ver-

zorgd? In hoeverre moet er rekening worden gehouden met extra overlast die de bezoekers van het centrum zullen veroorzaken? Wordt er niet al genoeg georganiseerd voor Turkse jongeren? Moeten slechtlopende projecten niet eerst verbeterd worden, voordat weer met nieuwe projecten wordt begonnen?

Beter begrijpen

Deze vragen leveren hele, halve, duidelijke en onduidelijke antwoorden op. Echter, tijdens deze bijeenkomst leren de partijen elkaar wat beter te begrijpen. Er wordt nu gecommuniceerd en onduidelijkheden, onzekerheden kunnen worden weggenomen. Zo blijkt er bijvoorbeeld een groot project te bestaan voor buitenlandse vrouwen. De animo van moslimvrouwen voor dit project is erg klein. De woordvoerder van het centrum kan daar wel een verklaring voor geven: 'Nadat mijn vrouw vanuit Turkije naar Nederland is gekomen, heb ik haar gestimuleerd om mee te doen aan het project. Toen ik er echter achter kwam dat zij naar huis kwam met stencils over hoe zij tegen haar man in opstand moest komen, wilde ik niet meer dat zij daar heen zou gaan. Bovendien: wij Turken zijn niet allemaal hetzelfde, wij willen graag onze eigen organisatie.'

Oplossing

Begrip wordt er wel gekweekt, maar hoe moet er nou tot een oplossing worden gekomen? Er blijken meer belangen mee te spelen dan gedacht. Het cultureel centrum, andere belangen organisaties, de gemeente en de bewoners spelen allemaal een rol. De aanwezige bewoners hebben niet allemaal dezelfde ideeën. De posities die de verschillende partijen innemen zijn nog helemaal niet duidelijk.

Uiteindelijk wordt besloten om eerst de voorstellen van het centrum en de bezwaren van de bewoners op een rijtje te zetten en dan nog eens bij elkaar te komen.

Weer op zoek

Een maand later. Het Turks Cultureel Centrum heeft besloten om het nieuwe pand niet te betrekken. Het zal zeker vijf maanden duren voordat de vergunning aanvraag is afgehandeld. De huur van het pand - fl.1200,- per maand - wordt wel erg duur. Het centrum is weer op zoek naar een nieuwe ruimte.

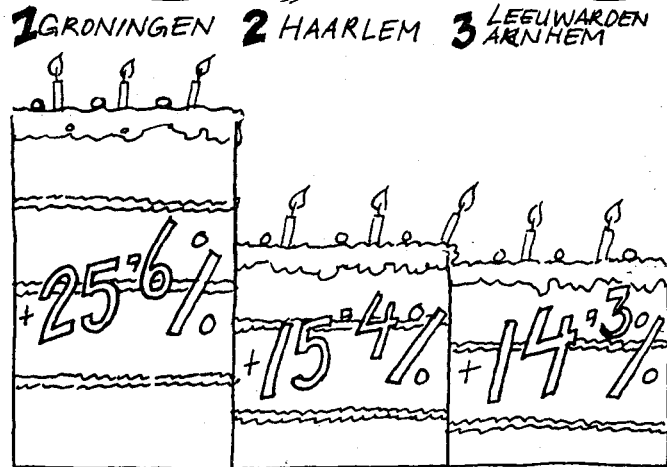

JD-voorzitter spreekt met Wallage

Den Haag - Namens het Landelijk Actie Comité (LAC) toog JD-voorzitter Henriëtte de Vos 1 februari naar het Ministerie van Sociale Zaken voor een gesprek met Jacques Wallage. Na een half uurtje wachten ('Sorry, ik had nog wat TV-opnames') kwam de staatssecretaris dan eindelijk. Het gesprek was vruchtbaar. De drie thema's die Henriëtte als gespreksonderwerp in de koker had kwamen ruim aan bod. Het ging vooral over de jeugdwerkgarantiewet (JWG). Door conjuncturele problemen zou deze wet een permanent karakter krijgen. 'Dat mag toch nooit de bedoeling zijn!?', aldus de voorzitter. De verscherping van de toela-

ting voor jongeren tot de WW was ook een onderwerp van gesprek. Henriëtte: 'Jongeren hebben vaak te kort gewerkt om voor de nieuwe WW-regelgeving in aanmerking te komen, dat kan toch niet'. Daarna kwam ook nog de nieuwe bijstandswet aan de orde. Wallage deed nauwelijks concrete voorstellen, maar als het LAC met een voorstel voor een samenhangend jongerenbeleid komt, dan zal hij zich inzetten om de ministeries van Onderwijs, WVC en Sociale Zaken bij elkaar te brengen. Er is meteen maar een afspraak gemaakt voor een volgend gesprek, dan ook met minister De Vries. We wachten af. (Marco van Lierop)

SCORES

Taart!

Den Haag - Op het congres van november 1993 hebben wij besloten dat onze allerbelangrijkste doelstelling voor 1994 het behalen van 2000 leden is. Dat is gewaagd; het betekent dat er in '94 maar liefst een kleine 1000 leden geworven moeten worden. Elke afdeling of regio zal haar ledenaantal dus bijna moeten verdubbelen.

De kans die we in 1994 krijgen is uniek; die moeten we aangrijpen met al onze handen en voeten tegelijk. Een lustrum, drie verkiezingen, drie campagnes en een moederpartij die zich waarschijnlijk verdubbelt.

We lopen nog niet echt op schema. Als we in dit tempo doorgaan, halen wij, ondanks onze inspanningen, onze doelstelling niet. Voor het bestaansrecht van een politieke jongerenorganisatie is het onontbeerlijk dat de jongerenorganisatie even snel groeit als de moederpartij. Lukt dat niet, dan zijn wij geen oplossing voor de problemen tussen burger en bestuur, maar juist een onderdeel van die problemen. Wij willen jullie oproepen mee te werken aan de enorme inspanningen die vele actieve JD'ers al leveren aan de campagne van 1994.

Dat gaat als volgt: maak een familielid, vriend(in), klasgenoot of collega lid, leg campagne-Demo's

op plaatsen waar veel jongeren komen en plak ongeveer vijf posters van de JD met wervende tekst op plekken waar veel jongeren komen.

Als de JD er leden bij krijgt, is het feest. Daarom: *Iedereen die vijf leden werft, krijgt een taart.*

Stuur een briefje naar de penningmeester wanneer je weer vijf leden gewonnen hebt. Voor het novembercongres wordt bekeken of deze nieuwe leden daadwerkelijk betaald hebben en dan kun je je taart op het congres komen ophalen. Kun je niet op het congres komen, dan wordt de taart bij je thuisbezorgd.

In bovenstaande grafiek zie je de snelstgroeiende afdelingen/regio's in 1994 tot nu toe. (Marco van Lierop)

Zaterdag 28 mei, jaarthemadag in Groningen Solidariteit: het betaalmiddel voor individualiteit

Groningen - Hoe meer individualisme, hoe minder solidariteit? Dan wordt 1994 een cruciaal jaar in de geschiedenis van de JD, want het jaarthema is *solidariteit*. Is de JD solidair met mensen die toevallig geen werk hebben, met mensen die chronisch ziek zijn of een handicap hebben, met mensen ver weg die het minder getroffen hebben? Kortom, heeft de JD een sociaal gezicht?

Op zaterdag 28 mei is er een jaarthemadag in Groningen. In drie workshops wordt ingegaan op de onderwerpen minderheden, jon-

geren met een handicap en werkgelegenheid/werkverdeling. In het plenaire gedeelte zal het vooral gaan om solidariteit op wereldschaal. Kun je bijdragen aan een betere verdeling in de wereld, of is dat een illusie?

De jaarthemadag begint 13.00 uur in Groningen en je kunt 's avonds blijven voor een intercultureel diner en dito feest.

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Millicent Kruis, tel. 071-417508, of Bart Hoogenboom, tel. 050-137582.

Uitslag Demogram

Den Haag - Het Demogram in de vorige Demo werd een groot succes: honderd procent van de inzendingen was helemaal foutloos. De inzender, Arjan Verweij uit Hilversum, wint daarom een kijkje achter de schermen bij Demo. Hierover neemt de Demoredactie contact met hem op. Voor de kneusjes die er niet uit kwamen, volgt hier de oplossing.

* P R O E F L I D
I A * * R E * D E
N * S T E M T * M
S O L * * * R I O
P A A R S * A N C
R * * E O * N A R
A * D E B A T * A
A * O D E R * C A
K I E S R E C H T

Dalai Lama in Nederland

Amsterdam - De Dalai Lama, de geestelijk en politiek leider van het Tibetaanse volk, komt naar Nederland! Dit zal gebeuren op 3 juni in verband met de ontvangst van de Roosevelt-Award. Enkele jaren geleden ontving de Dalai Lama de Nobelprijs voor de Vrede.

Wie belangstelling heeft voor het bezoek van de Dalai Lama aan Nederland kan contact opnemen met de Tibet Support Groep, tel. 020-4205438 of 020-6237699.

Woensdag 13 april

Welgesteld of uitgeteld

Enschede - Op woensdag 13 april a.s. wordt er op de campus van de Universiteit Twente in Enschede een congres 'Welgesteld of uitgeteld?' georganiseerd, met als onderwerp het huidige studie-financieringsstelsel en (met name) de eventuele alternatieven die daarvoor te bedenken zijn. Het congres wordt georganiseerd door een aantal jongerenorganisaties, waaronder studentenvakbonden, het CDJA, de JS, de JOVD en

natuurlijk de JD. Als sprekers zullen onder meer minister Ritzen, mevrouw Netelenbos (lid van de PVDA-fractie in de Tweede Kamer) en Aad Nuis (lid van de D66-fractie in de Tweede Kamer) hun opwachting maken. De sprekers zijn 's ochtens gepland. 's Middags wordt een aantal workshops georganiseerd.

Doel van het congres is niet om uiteindelijk te komen tot het studiefinancieringsstelsel, maar

veeleer om studenten actief te laten meedenken over alternatieven en iedereen te laten zien dat studenten wel degelijk meedenken over dingen die hen aangaan. De entree bedraagt tien gulden, waar je onder meer een reader (à 7.50) voor ontvangt. Voor eventuele verdere informatie en aanmelding kun je bellen met de organisatie van het studiefinancieringscongres, telefoonnummer 053-894252.

Een forum van weinig (zinnige) woorden

Leiden - Namens de JD zat ik 17 december j.l. in het afsluitende forum van de conferentie 'Mensenrechten en buitenlands beleid'. Op deze conferentie, die was georganiseerd door het Comité Indonesië en het Humanistisch Overleg Mensenrechten (HOM), werd het Nederlandse mensenrechtenbeleid ten opzichte van Indonesië besproken. Tijdens de workshops overdag bleek dat het de meesten vooral dwars zat dat een Nederlandse parlementaire delegatie naar Indonesië zou gaan, maar dat de schendingen van de mensenrechten niet besproken zouden worden. Tijdens het afsluitende forum waarin - naast vertegenwoordigers van de politieke jongerenorganisaties - de buitenland-specialisten van de grote partijen zitting zouden hebben, zou hierop uitgebreid worden ingegaan.

's Avonds bleken de gemoederen van de meeste congressgangers inmiddels dermate verhit te zijn dat ze over vrijwel niets anders meer wilden discussiëren dan over de problemen rond deze parlementaire delegatie. Door het forum werden ze echter behoorlijk teleurgesteld. De buitenland-specialisten wisten weinig te zeggen over de agenda van de delegatie. Eigenlijk wisten ze over weinig iets zinnigs te zeggen. De voorzitter, D66-Kamerkandidaat Guikje Roethof, probeerde de discussie steeds een andere kant op te leiden. Dit werd de congressgangers op een gegeven moment te veel. Ze stonden massaal op, en gingen de forumleden hetzij achter een microfoon, hetzij met eigen volume op wel twintig verschillende manieren vertellen dat ze de agenda van de parlementaire delegatie onacceptabel vonden. Het resultaat: een ontevreden publiek, een hoogst geïrriteerde Guikje Roethof en verbijsterde forumleden. En, oh ja, de kritische vragen zouden door de vertegenwoordigers van de politieke jongerenorganisaties worden gesteld, maar daar is de voorzitter die avond niet echt meer aan toegekomen. (Carolien Buddingh')

JD biedt Tibet-petitie aan

Den Haag - Het is 1 februari, het regent. Henriëtte staat klokslag half twee voor het Tweede-Kamergebouw. Sharon Dijksma (JS), Koen Petersen (JOVD) en Jack de Vries (CDJA) kijken toe hoe de JD-voorzitter haar toespraak voorleest aan de vaste Kamercommissie van Buitenlandse Zaken. De voorzitter van deze commissie, CDA-politicus Van Houwelingen, neemt de petitie na de korte toespraak in ontvangst. De petitie is ondertekend door de voorzitters van de vier grote politieke jongerenorganisaties en roept de Nederlandse politiek op tot erkenning van de Dalai Lama en de Tibetaanse regering.

Door de regen spoeden de vier voorzitters zich daarna naar de Bezuidenhoutseweg. Daar bieden zij een uur later dezelfde petitie aan aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Terwijl Chinese pers in het zwaar bewaakte ministerie op een afstand wordt gehouden, spreekt Henriëtte namens de vier organisaties haar bezorgdheid uit over de huidige situatie van het Tibetaanse volk. Het is allemaal niet voor niets geweest. JD'er en Tibetsupporter Peter Ras heeft inmiddels een gesprek gehad met minister Kooijmans. Als grote toezegging had de minister de bemiddelingsrol van Nederland tussen de Tibetaanse en Chinese regering in petto. Voor diplomatieke begrippen is dit werkelijk revolutionair.

(Marco van Lierop)

Een groot feest!

Amsterdam - Het lustrumspeltakel in de nacht van 4 op 5 maart was wat het had moeten zijn: een groot feest! De in groten getale opgekomen JD-leden konden tijdens het allereerste JD-songfestival genieten van de artistieke prestaties van onder meer de afdeling Rotterdam, de Internationale Commissie, het duo Ingrid van Selm en Marjon Spekman uit Zuid-Holland en als uitsmijter het optreden van de artistieke equivalenten van Ronnie Tober en Ciska Peters (Marco - let op dat armpje - van Lierop en Michèle Polspoel) die met de oer-Hollandse song 'Vanavond gaan we naar de kermis in de stad' een spontane polonaise door de zaal deden gaan.

'Aan het eind van het liedje' bleek dat de jury, die toch wel lang de tijd nodig had om tot een beslissing te kunnen komen, de inzending van Roel van der Poort, Veronique Kilian en Theo Hooghiemstra met het hoogste puntenaantal waardeerde. Vanaf het moment dat de JD-huisband Joyful Delirium de eerste noten over de dansvloer deed uitgaan, was het startsein gegeven voor een lustrumnacht die in de ogen van vele aanwezigen niet gauw zijn gelijke zal kennen. De ochtendzon kwam al op toen om zes uur 's morgens de laatste JD'ers op weg gingen naar hun domicilie voor hun welverdiende (dag)rust. (DK/lustrumfeestcommissie)

Werkgroep Midden-Oosten vernieuwd

Amsterdam - De werkgroep Midden-Oosten gaat met frisse moed de komende periode tegemoet. Wij gaan onszelf bezig houden met een nieuw onderwerp: het islamitisch fundamentalisme. Dit fenomeen steekt de laatste tijd steeds vaker de kop op. Maar wat is dat islamitisch fundamentalisme nou eigenlijk en hoe houdt het zich tot onze waarden van democratie en de vrijheid van godsdienst? Dit zijn twee voorbeelden van de talloze vragen die de komende tijd in de werkgroep

aan de orde zullen komen. Wanneer het je interessant lijkt om je met dit onderwerp bezig te gaan houden, meld je dan aan bij de werkgroep Midden-Oosten. Het is absoluut geen vereiste dat je al een heleboel van dit (specifieke) onderwerp af weet of van de situatie in het Midden-Oosten. Enthousiasme is belangrijker! Voor meer informatie en aanmelding voor de werkgroep kun je je richten tot de nieuwe coördinator, Onno van den Muysenberg, telefoon 020-6627248.

Open brief

Het wordt tijd om eens na te denken over de vorm en inhoud van een JD-congres. Wij vragen ons af of het zin heeft iedere keer een nieuwe resolutie te behandelen. Het is duidelijk dat niet alle congresgangers even geïnteresseerd zijn in die onderwerpen. De bar van Eikelkamp doet immers goede zaken en ook al is de temperatuur ver beneden het vriespunt, nigeen is toch nog buiten te vinden.

Wij denken dat een resolutie niet de echte politieke discussie op gang brengt. Waarom laten we het kommandeuren niet over aan de politieke partijen? Is het niet veel belangrijker dat wij een eigen weg proberen te vinden in het politieke oerwoud.

Natuurlijk moeten we als we kritiek hebben ook met een alternatief komen. Dit is ons voorstel: voor het congres worden tien actuele thema's gekozen. De deelnemers die Elst daadwerkelijk hebben weten te bereiken kunnen zich bij aankomst inschrijven voor een thema. Vervolgens wordt de hele horde vrijwillig verdeeld in workshops/werkgroepen/themaclubjes/discussiebijeenkomsten, of welke naam dan ook aantrekkelijk lijkt. Iedere groep produceert voor het einde van de dag een standpunt over het thema. Deze standpunten noemen we nu

politieke moties. vervolgens worden de politieke moties door een of twee vertegenwoordigers van de groep aan het congres voorgelegd. Een beperkt aantal moties (nieuwe stijl) geeft de ruimte voor meer inhoudelijke discussie. De aangenomen moties moeten voor het Landelijk Bestuur aanleiding zijn voor daadwerkelijke actie. De voordelen van ons alternatief zijn: de kleine groepen werken drempelverlagend, waardoor ook minder communicatief-ingestelde personen makkelijker mee kunnen praten; de beperking van een aantal moties leidt tot meer politiek-inhoudelijke discussie; en het actuele gehalte van het congres neemt toe.

Hierboven hebben wij ons recept voor spetterende JD-congressen gegeven. Een recept kan uiteraard worden aangepast, bijvoorbeeld aan de smaak van de organisatoren. Het doel waarnaar wij streven zijn JD-congressen waar de politieke discussie centraal staat en niet wordt gevoerd op zondagmiddag, wanneer de ingepakte tassen al achterin de zaal staan. Een JD-congres moet de reis naar Elst waard zijn.

Mede namens de actieve kern van de Afdeling Den Haag,
Pauline Ponsen
Arthur van Buitenen

Rectificatie

In de vorige *Demo* is per abuis een verkeerde versie van het interview met oud-Internationaal Secretaris Suzanne Bakker verschenen. Door de drukte zijn wij niet zorgvuldig genoeg geweest en hebben we de ongecorrigeerde versie geplaatst, die niet door Suzanne is goedgekeurd. Extra pijnlijk is dat een van de passages die in de gecorrigeerde - en dus niet-geplaatste - versie was gewijzigd, tot kop van het artikel is verheven. Bij deze benadrukken wij dat het afgedrukte interview Suzannes woorden niet overal op adequate wijze weergeeft, hetgeen ons bijzonder spijet.

De redactie

Materialen

Den Haag - Te koop aangeboden:

Briefpapier	0,10
bij meer dan 100 stuks	0,08
Kabinet-enveloppen	0,20
A5-enveloppen	0,20
A2-posters	1,00
Pennen	1,00
T-shirts	15,00
Flyers	gratis
Antwoordkaarten	gratis
Campagne-Demo's	gratis
Vlag	37,00
Handboek besturen	3,00
Statuten en HR	2,00

Voor briefpapier en enveloppen geldt een minimumafname van 50 stuks. Verder zijn verschillende nota's verkrijgbaar. Meer informatie op het secretariaat, tel. 070-3622162.

JD in de klas

Nijmegen - Onlangs heeft een aantal Nijmeegse JD'ers drie lessen maatschappijleer verzorgd op Scholengemeenschap Stevensbeek. Zowel leraren en leerlingen vonden het een groot succes. Hoewel dergelijke projecten op meer plaatsen in het land voorkomen, is de Nijmeegse opzet een bijzondere vermelding waard. Het onderwerp van de les was politieke besluitvorming. Hiervoor was een Tweede-Kamer-simulatiespel opgezet, dat in één lesuur van 50 minuten kan worden gespeeld. De klas werd in vier partijen verdeeld: CDA, PvdA, VVD en D66. Deze moesten ieder, in de geest van 'hun' politieke overtuiging, een nieuw studiefinancieringsstelsel bedenken, en dit verdedigen tegenover de andere partijen. Na

uitleg van het huidige stelsel gingen de groepjes aan de slag. De uitkomst was opvallend realistisch: D66'ers kwamen met ouderfondsen, VVD'ers met een prestatiebeurs en PvdA'ers met een hogere basisbeurs voor 'armen'. En het CDA? Die plannen waren vaag...

Tijdens de verdediging van de plannen ontstonden verrassende coalities en uitkomsten. Na afloop praatten de leerlingen er druk over na, en bleken zij politiek leuker te vinden dan zij vooraf dachten. De organisatoren van de les willen deze les-opzet graag uitbouwen. Wie wil helpen een lespakket samen te stellen en scholen te bezoeken, kan contacten opnemen met Johan den Ambtman (080-600469) of Inge Hagens (08850-14938). In de toekomst zou dit kunnen leiden tot de oprichting van een nieuwe werkgroep. (Patrick Dersjant/Johan den Ambtman/Inge Hagens/CB)

Niemand belt Erik terug

Hilversum - 'Ik vind het ongelukkig', zegt Erik Boog. 'Als iemand zegt: ik bel je terug, wil ik ook echt teruggebeld worden. En als ik een antwoordapparaat inspreek, ook. Nou, de groeten: niemand belt dus terug.'

Wat is er gebeurd? Erik, voorzitter van de JD 't Gooi, zou de deelnemers regelen voor een forum op de scholengemeenschap Godelinde in Naarden. Het kostte hem zeker dertig telefoontjes en evenzovele vergeefse pogingen. Enkele voorbeelden.

De JS. Erik belt iemand uit Utrecht. Die kan wel iemand regelen en zal terugbellen. De JS'er belt niet terug. Erik belt weer. Antwoordapparaat. Erik belt nog eens. De JS'er denkt dat een andere JS'er wel kan; dat hoort Erik morgen wel. Erik hoort niks. Erik probeert die andere JS'er zelf te bellen. Hij is er niet, maar zal terugbellen. Nee dus. Erik belt weer, en ja hoor: hij komt.

Het CDJA. Erik belt iemand van de kern Hilversum. Deze zal iemand regelen en terugbellen. Hij belt niet terug. Erik belt weer. De CDJA'er heeft het te druk gehad en heeft dus niets geregeld. Erik krijgt wel de nummers van enkele andere CDJA'ers. Erik belt ze

allemaal, maar niemand is thuis. Eén meisje belt terug (!). Ze geeft Erik het nummer van iemand uit Groningen. Groningen? 'Ja, dat vond ik sowieso al stom', zegt Erik. Er neemt niemand op. Ten einde raad belt Erik M50, en zo komt alles goed.

De GPJC. Erik belt iemand uit Hilversum. 'Die begreep niets van fora', zegt Erik, 'dat doen ze nooit'. Maar de GPJC'er zal verder zoeken en terugbellen. 'Maar je begrijpt het al: hij belde niet terug', zegt Erik. Dus belt Erik zelf maar weer. De GPJC heeft niemand kunnen vinden en laat dus verstek gaan.

'Andere organisaties vinden het wel leuk om in een forum te zitten, maar ze willen er geen moeite voor doen', zegt Erik. 'Alleen de JOVD ziet er het nut nog wel van in.' Gelukkig was het forum een succes; de belangstelling van scholieren was enorm. Ook over de school zelf is Erik zeer te spreken: 'De waardering was erg groot. Dat had ik nog nooit meegemaakt. De leraar was heel enthousiast en belde vooraf vaak om te vragen hoe het ging. Dat vergoedde veel.' En de telefoonkosten? Erik: 'Die heeft de school ook allemaal betaald.' (CB)

5 april

Opkomst van China

Amsterdam - Op dinsdag 5 april houdt de werkgroep Clingendael haar tweede bijeenkomst. In het ANJV-pand, aan de Spuistraat 47a in Amsterdam, zal vanaf half acht 's avonds gediscussieerd gaan worden over de economische opkomst van China en wat dit nu betekent voor de rest van de wereld. Voor meer informatie kun je Edwin Peek bellen, telefoon 020-6938393.

11 april

Dittrich versus Koffeman

Amsterdam - Tijdens het politiek café van de JD-afdeling Amsterdam op maandag 11 april, zullen D66-Kamerkandidaat Boris Dittrich, momenteel rechter in Alkmaar, en CDA-Kamerlid Gert Koffeman, oud-voorzitter van de Christelijke Politievakbond, met elkaar in discussie gaan over het thema 'politie en justitie'. Het politiek café van de volgende maand, dat wordt gehouden op maandag 9 mei, zal in het teken staan van de Europese verkiezingen. De nummers 1, 2 en 14 van de D66-lijst, Jan-Willem Bertens, Laurens-Jan Brinkhorst en JD-lid Jörgen van Nistelrooij, zullen dan de degenen kruisen. De politieke cafés worden gehouden in café P96, Prinsengracht 96 in Amsterdam en beginnen om 21.00 uur. Overigens zullende de politieke cafés vanaf juni weer gewoon op de eerste maandag van de maand plaatsvinden.

Taal

Udenhout - De Europese Unie heeft een rijke verscheidenheid aan talen: ongeveer dertig. Dat dat een probleem is, blijkt wel uit de berichtgeving van de laatste tijd. Zelfs de talen die door meer mensen gesproken worden, blijken in de Europese instanties niet gebruikt te mogen worden (zoals bijvoorbeeld het getouwtrek om het Nederlands bij het Merkenbureau). De Europese Unie is er voor de burgers van de aangesloten lidstaten en men wil deze dan ook zoveel mogelijk bij de Europese Unie betrekken. Een middel om de mensen meer bij Europa te betrekken is ze aan te spreken (en schrijven) in hun eigen taal en

hun de mogelijkheid te geven om de Europese instanties toe te spreken in hun taal. Een andere mogelijkheid is individuen meer talig te maken. Dit gebeurt natuurlijk al door de taallessen op school, maar eigenlijk beginnen die op een te hoge leeftijd en stoppen alweer na een korte periode. Beter taalonderwijs kan inhouden dat je al begint met het aanleren van een andere taal in de eerste jaren van de basisschool. En dan moet je niet de traditionele methode van taallessen gebruiken. Een betere methode is om een ander vak (zoals aardrijkskunde) in een vreemde taal te geven. Zo leert men spelenderwijs de omgang met die talen. De vraag is nu: wat wordt die andere, tweede taal waarin men lessen gaat krijgen? Gezien de

ontwikkelingen in de wereld zou de keuze op het Engels kunnen vallen. Maar als deze taal de EU-werk- of gebruikstaal wordt, dan bevoorrecht je hiermee de Engelssprekenden boven anders-taligen. Er kan ook naar gestreefd worden om een neutrale 'brugtaal', die de andere talen respecteert, te gebruiken. Als je die eenieder aanleert, dan is iedereen even veel in het voor- of nadeel. Een voorbeeld van zo'n brugtaal is het Esperanto. Deze taal is al ontwikkeld en beschreven, en blijkt makkelijk te leren. De verscheidenheid aan taal in Europa is het huidige thema van de VUJO/JD werkgroep. Eén probleem is er niet bij deze werkgroep: de taal. VUJO'ers en JD'ers spreken allen Nederlands. (Antoine Teurlings)

29 maart

RUR in Brabant

Eindhoven - Op 29 maart organiseert de JD-regio Brabant een 'talkshow à la RUR' met als thema 'Oud versus nieuw: wat heeft D66 te bieden met de grote groei?'. Te gast zijn aanstaand Kamerlid Ursie Lambrechts, Eerste-Kamerlid en aanstaand Europarlementariër Hanneke Gelderblom en aanstaand gemeenteraadslid in Eindhoven Mary Ann Schreurs, allen van D66. Jan van de Veen, scheidend D66-wethouder in Eindhoven, neemt de rol van Jan Lenferink op zich. En voor het gedichten-lezen is dit keer de klos... JD-voorzitter Henriëtte de Vos! De talkshow vindt plaats in Trafelgar Pub in de Dommelstraat te Eindhoven (vlakbij het station), en begint om 20.00 uur. Tot ziens, tot RUR!

Projectgroep Minderheden, hij bestaat!

Enschede - Veel van jullie weten waarschijnlijk niet eens dat er een projectgroep minderheden bestaat. Nou, hij bestaat en al ruim een jaar. Maar het grootste deel van de tijd is besteed aan het opzetten ervan, waardoor de inhoudelijke kant van onze werkgroep nog niet helemaal goed naar voren gekomen is. Welnu, we zijn erin geslaagd om voldoende materiaal bij elkaar te sprokkelen om de discussie rondom deze groep op een goede wijze te voeren. En als ik het heb over discussie, bedoel ik dus niet dat wij JD'ers gezellig met elkaar om de tafel gaan zitten, en en gaan praten over de situatie van de minderheden in Nederland. Nee, wij kiezen voor een andere aanpak. Wij hebben allochtone

jongerenorganisaties benaderd om met ons te gaan samenwerken. Wij hopen hiermee onder meer te bereiken dat de JD meer informatie krijgt over de situatie van allochtonen in Nederland en we de discussie op een bredere basis kunnen gaan voeren (dus met minderheden). Medio mei willen we dan een grote activiteit organiseren. We zijn van plan om de komende tijd het land door te trekken en daarbij, vooral op politieke cafés, aandacht te schenken aan dit onderwerp. Ons verzoek aan alle regio- en afdelingsbesturen is of zij voor ons ruimte willen maken op de agenda. Interesse? Bel Stephanie (tel. 030-543153) of Fatih (053-305939). (Fatih Lektemür/DK)

DIRK DULLENDRIES

OP NAAR DE 2000!

Oost-Europeanen denken het te gaan maken

Boedapest - 'Onze regering vindt dat wij in Nederland een vluchtelingenprobleem hebben. Wij hebben namelijk 40.000 vluchtelingen', zegt een lid van de JD-delegatie tegen de Kroatische Tihana. Zij begint spontaan te lachen. '40.000 maar?' zegt zij, 'wij hebben er 500.000.' Oost-Europeanen komen wel eens Amerikaans over: 'In ons land is alles groter.' De problemen...

Werkgroepen, fora en lezingen hielden ons vier dagen bezig tijdens het seminar over vier jaar vrijheid in Oost-Europa, begin december in Boedapest.

Eén van de werkgroepjes was gewijd aan milieu. Twee mensen uit Kroatië en Slovenië gaven hun

standpunten. De conclusie was dat het treffen van maatregelen economisch niet haalbaar is. Ze beschikken niet over de technische en financiële middelen om een industrie op te zetten, laat staan een *duurzame* industrie.

Een andere werkgroep behandelde de situatie in Roemenië, vroeger de graanschuur van Europa. De landbouw wordt echter steeds inefficiënter geregeld en de rendementen worden steeds lager. Technische know-how is de belangrijkste bijdrage die het Westen kan leveren.

De werkgroep over gezondheidszorg ging over drugs en aids. Volgens een Roemeen vormen drugs in zijn land geen probleem

omdat men het zich gewoon niet kan veroorloven. Aids heeft volgens hem te maken met de slechte hygiënische omstandigheden in ziekenhuizen en niets met seksualiteit. Er werd met geen woord gerept over de aids-kinderen die in onze media het beeld van Roemenië vormen.

We leerden de Oost-Europeanen kennen als mensen die heel hard aan een vrije markt willen werken, en ook de indruk wekken dat ze het later helemaal gaan maken. Over een sociaal beleid werd niet zoveel gesproken. Eerst moet de vrije-markteconomie is een feit worden. Daarna gaan ze pas denken aan het oplossen van de andere problemen. (Lidwien van Langen/Irene Ter Borg/CB)

Internationale vacatures

Den Haag - Gezocht: JD-ers met internationale interesse die één van de volgende taken op zich willen nemen:

* *Redacteur Internationale Nieuwsbrief*. Taak: het, in samenwerking met Ingrid Souren, verzorgen van de uitgave van de INB elke zes weken. Kennis van PageMaker strekt tot aanbeveling, maar bereidheid om het te leren is voldoende. Enthousiasme is het belangrijkste!

* *Organisator Re-Invasion*. Taak: het, in samenwerking met andere belangstellenden, verzorgen van het tegenbezoek van de Engels (LDYS en YLM) die op ons lustrumcongres komen. Er moet een programma voor ze opgezet worden waarin o.a. de Nederlandse manier van campagne voeren naar voren zal komen. Het gaat om een niet al te grote groep die een dag of vijf hier zal blijven.

* *Lid van één van de adviescommissies van '31'*. Taak: het adviseren van de externe vertegenwoordiger van '31' op het desbetreffende gebied (er zijn op dit moment veel plaatsen vrij, o.a. VN/UNESCO en Milieu & Ontwikkeling); het overleggen met andere in '31' actieve JD'ers t.a.v. algemene '31'-zaken.

Info en/of aanmelding: Dennis Hesseling (030-513626), Maartje te Hennepe (085-455426) of het landelijk secretariaat (070-3622162).

Verdere samenwerking met VUJO

Brussel - In het weekend van 11-13 februari heeft het landelijk bestuur uitgebreid kennis gemaakt met het bestuur van de Volksunie-jongeren (VUJO). Beide organisaties hebben hun standpunten uit de doeken gedaan over een onderwerp dat typisch voor hen was. De VUJO deed het over integraalfederalisme: het idee dat je niet moet stoppen bij een federale staat, zoals België nu is, maar dat je voor alle bevoegdheden moet gaan kijken waar ze het best uitgevoerd kunnen worden. Dus: aan welke kant van de straat geparkeerd mag worden niet door de stad laten beslissen, maar door de wijk. Zo ontstaat, in de ideale omstandigheid, een gelaagde bestuursstructuur van individu tot wereldgemeenschap. De JD had

gekozen voor het onderwerp milieu. In België is men al bezig met het invoeren van ecotaxen. Over mobiliteit ontstond een aardige discussie: moet je echt met verboden te werk gaan, of moet mobiliteit meer gezien worden als iets wat gewenst wordt door de bevolking en in zo goed mogelijke banen geleid moet worden? Het LB heeft zich ondertussen beraad over verdere vormen van samenwerking met de VUJO. Als eerste onderwerp is gekozen voor grensoverschrijdend openbaar vervoer: half mei gaan wij een dag met het VUJO-busje mensen vervoeren tussen een Nederlandse en een Vlaamse plaats waar geen goede OV-verbinding is. Zo moet het probleem wel onder de aandacht komen! (Dennis Hesseling)

Filippino's

Leiden - Van 4 tot 7 maart zal de eerste bijeenkomst plaatsvinden van wat een regionale groep van liberale en democratische jongerenorganisaties in Azië en de Pacific moet worden. Deze eerste Youth Summit wordt georganiseerd door Kalipi, het Filipijnse kandidaatlid van IFLRY. Voor de Summit zijn organisaties en bewegingen uitgenodigd uit onder meer Sri Lanka, Japan, India, Maleisië, Australië en Zuid-Korea. Het is de bedoeling erva-

ringen en ideeën uit te wisselen en indien er een gemeenschappelijke achtergrond wordt gevonden, plannen te bespreken voor samenwerking in de toekomst. Namens IFLRY zal ik deze Youth Summit bijwonen. Op weg naar Manila zal ik een tussenstop maken in Maleisië en Hong Kong, alwaar ik hoop te spreken met vertegenwoordigers van de Malaysian People's Movement Party, United Democrats en Meeting Point. Meer weten? Spreek me dan aan op het lustrumcongres, of houd de Internationale Nieuwsbrief in de gaten. (Suzanne Bakker)

WERELDSE ZAKEN

Sociaal & internationaal

Hoeveel blijft er over van eens zo actueel nieuws?

Op 1 januari begon het EZLN een opstand tegen het decennia oude regime van de PRI, de 'institutionele revolutionaire partij' van Mexico. Dat leverde medeleven op met de situatie van de indianen daar - even. Wie weet nu of er iets is verbeterd? Het enige wat we weten is dat het onderwerp uit de media verdwenen is.

En toch is er een dieperliggend probleem dat niet zomaar verdwijnt. 1 januari trad het NAFTA-verdrag in werking, het vrijhandelsakkoord voor Noord-Amerika. Dit verdrag mag uiterlijk enigszins lijken op de EU, de constructie is wezenlijk anders: NAFTA kent namelijk geen sociale fondsen. Voor de indianen, die toch al onderdrukt werden, viel er dan ook weinig heil van te verwachten. Is zo'n opstand dan de prijs die betaald moet worden? Het zal duidelijk zijn dat er op verschillende plaatsen in de wereld verschillend tegen de noodzaak van een sociaal-economisch beleid wordt aangekeken. Reden genoeg om de komende wereldconferentie (à la UNCED) hieraan te wijden: de Social Summit.

Bij zoiets blijft de JD natuurlijk niet aan de zijlijn staan. Via de vereniging '31' doen wij mee aan de voorbereidingen daarvoor; een eerste kennismaking wordt eenieder gegund op het INFO van 11 april in Den Haag.

Maar dit is niet de enige internationaal-sociale activiteit. Op het LYMEC-congres in Lloret de Mar in januari is besloten een delegatie te sturen naar Gibraltar, waar een volk klem gezet wordt tussen Groot-Brittannië en Spanje en zo niet eens deel mag nemen aan de Europese verkiezingen. IFLRY stuurt waarnemerdelegaties naar de verkiezingen in de Oekraïne en Zuid-Afrika. En zo kan ik nog wel even doorgaan.

De agenda staat vol met dit soort activiteiten. Een telefoontje is voldoende om je ook op internationaal gebied sociaal te tonen!

Dennis Hesseling

Agenda

Maart

- 26 ALV 23 in Trianon, Utrecht. Zie vorige *Demo*.
- 26 Nederland Bekent Kleur.
- 27 Verkiezingen Oekraïne, delegatie van IFLRY. Info bij Suzanne Bakker (071-221728).
- 28 Voorlichtingsavond vereniging '31' in Amsterdam. Info bij Maartje te Hennepe (085-455426).
- 29 RUR in Brabant. Zie pagina 25.

April

- 5 Werkgroep Clingendael: de opkomst van China. Zie pagina 25.
- 11 Dittrich versus Koffeman in Amsterdam. Zie pagina 25.
- 11 Internationaal Forum over de Social Summit in Den Haag. Info bij Arthur van Buitenen (070-3900703) of landelijk secretariaat.
- 12 Debat Tweede-Kamer-verkiezingen in Tilburg: D66, PvdA, CDA, SP, Nieuwe Partij. Info bij Antoine Teurlings (04241-3168).

- 12-15 Bezoek LDYS ('De Engelsen') aan Nederland. Info bij Dennis Hesseling (030-513626) of Maartje.
- 13 Workshops met Kamerleden in kader van verkiezingen, in Utrecht. Info bij André de Vos (030-964674).
- 13 Forum Studiefinanciering in Enschede. Zie pagina 23.
- 16-17 Lustrumcongres in Elst. Zie pagina 19.
- 22-24 LYMEC-seminar in Frankrijk. Info bij Dennis of Maartje.
- 25-1 YDC-seminar in Straatsburg. Info bij Carolien Buddingh' (071-141748).
- 27 Verkiezingen Zuid-Afrika, IFLRY-delegatie. Info bij Suzanne.
- Werkgroepen**
- Burger, Politiek, Overheid**
Wim Rampen, 030-431376
- Clingendael**
Edwin Peek, 02946-4188
- Democratisering**
Jos van der Wijst, 04116-86560
- Emancipatie**
Adrie van der Luijt, 020-6184222
- Ethiek**
Ron Bruggink, 010-4405323
- Europa**
Ido van der Meulen, 030-443853
- Gezondheidszorg**
Michiel Blankenvoorde, 030-316149
- Internationale Commissie**
Maartje te Hennepe, 085-455426
- JD/VUJO-werkgroep**
Antoine Teurlings, 04241-3168
- Jongerenbeleid**
Irene ter Borg, 023-245793
- Midden Oosten**
Onno van den Muysenberg, 020-6627248
- Milieu**
Marc Davidson, 020-6125970
- Onderwijs**
Marga Remmers, 050-770573
- Ontwikkelingssamenwerking**
Ido van der Meulen, 030-443853
- Projectgroep Minderheden**
Stephanie Bos, 030-543153
- Sociale economie**
Paul Kraan, 020-6192618
- Vrijzinnig-democratie**
Remko van Oijen, 050-266708

Mei

- 5-10 Seminarium in Leipzig. Info bij Frederick Ouwehand (071-416046).
- 9 Debat Euroverkiezingen in Amsterdam. Zie pagina 25.
- 24-28 IFLRY-seminar in Lloret de Mar. Info bij Dennis.
- 28 Jaarthemadag in Groningen. Zie pagina 22.

Landelijk Bestuur

- Voorzitter**
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119
- Vice-voorzitter**
Remko van Oijen, Hereweg 112, 9725 AJ Groningen, 050-266708
- Algemeen secretaris a.i.**
Esmée van der Hart, Homeruslaan 7-1 hoog, 3581 MA Utrecht, 030-522462
- Penningmeester**
Raymond Jeene, Vlietlaan 91, 3061 DV Rotterdam, 010-4532127
- Secretaris Organisatie a.i.**
Raymond van Doorn, G. Bromlaan 34, 3571 AK Utrecht, 030-714326
- Internationaal Secretaris**
Dennis Hesseling, Abstederdijk 261, 3582 BK Utrecht, 030-513626
- Secr. Scholing en Vorming**
Millicent Kruis, Rietschans 27, 2352 BB Leiderdorp, 071-417508
- Secretaris Ledenwerving en Materialen**
Wendy van der Lubbe, Meer en Vaart 442, 1068 LH Amsterdam, 020-6103518
- Secretaris Public Relations**
Marco van Lierop, Rode Kruislaan 1405, 1111 XD Diemen, 020-6951096
- Hoofdred. Demo** (geen LB-lid)
Christiaan Bonebakker, Albert van Dalsumlaan 877, 3584 HT Utrecht, 030-515020

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag (april en mei: tweede maandag) politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Café Korzo, Prinsestraat 44

't Gooi

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leeuwarden

Tweede dinsdag, 20.30 uur, De Kannekijker, Bagijnestraat 63

Leiden

tweede dinsdag, 21 uur, Café 't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

derde woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam

tweede maandag, 21 uur, Café Dudok, De Meent (bij Coolsingel)

Twente

derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat

Zoetermeer

eerste donderdag, 20 uur, De Graanshuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f20,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

Mark van Barschot

De gemeenteraadsverkiezingen veroorzaakten een politieke aardverschuiving. Voornamelijk in de Randstad stoomt de CD op. Natuurlijk veroorzaakte het succes grote verontwaardiging, schrik bij de gevestigde politieke orde. De vraag rees onmiddellijk of men de CD de afgelopen jaren niet op de verkeerde manier had bestreden en zo ja, hoe de CD dan wèl te bestrijden. Je kunt je echter afvragen of dat wel de juiste vraag is. Het gevaar is groot dat de gevestigde politieke orde zich, evenals in het verleden, te zeer gaat richten op het uitschakelen van Janmaats CD als factor van belang in het politieke spel.

Veel belangrijker echter is het wegnemen van de voedingsbodem van haar succes. Dit houdt in dat je een beleid naar twee kanten moet voeren. Het bestrijden van vooroordelen enerzijds en het voeren van een verantwoord sociaal beleid anderzijds. Natuurlijk moet zoiets abstracts nader worden uitgewerkt. Mede door de bestrijding van de CD op zich heeft de politiek jarenlang veel te weinig aandacht gehad voor de zeer reële problemen in de oude wijken. In een aantal van deze wijken is het percentage allochtonen zó hoog, dat de overgebleven autochtone bevolking begrijpelijkerwijs onrustig wordt. Ze wordt in een te hoog tempo met te grote veranderingen in de buurt geconfronteerd; veranderingen waar ze nooit om heeft gevraagd en die ze niet kan bijbenen. Van het aanpassingsvermogen van deze mensen wordt bovendien toch al veel meer gevraagd dan van dat van de gemiddelde Nederlander. En dat, terwijl juist van deze mensen al zo veel incasseringsvermogen wordt verwacht bij de kortingen op allerlei sociale voorzieningen, waarop juist zij meer dan anderen zijn aangewezen. Ik weet dat ik me met deze uitspraken kwetsbaar maak, maar ik heb te lang in Amsterdams oude wijken gewoond om de problemen daar te bagatelliseren.

Het onderwerp van spreiding van allochtonen bij woningtoewijzing is taboe. Het betekent namelijk dat je mensen

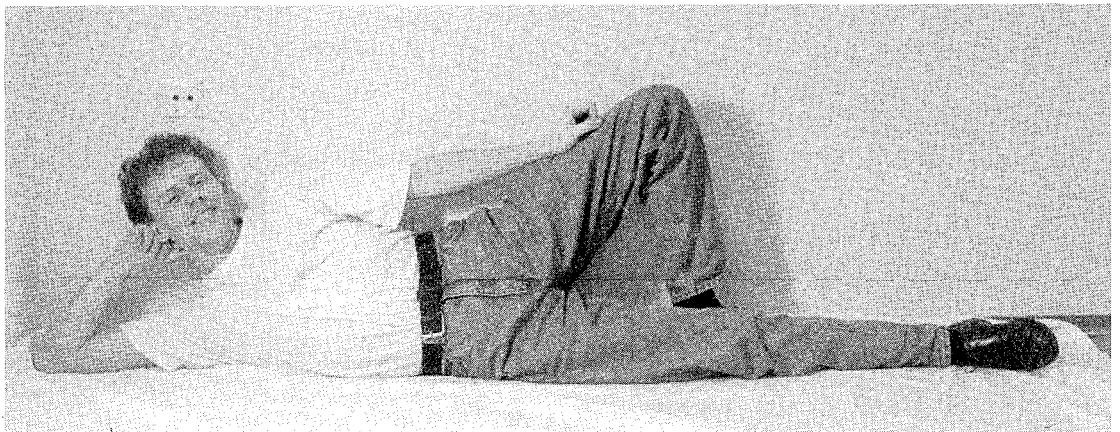
op grond van etnische afkomst voorrang verleent of juist weigert bij de toewijzing van woningen. Dat is discriminatie, en dat mag niet. Maar hoe effectief is deze dogmatisch correcte redenering bij het bestrijden van racisme als je ziet dat er een sterk causaal verband bestaat tussen hoge percentages allochtonen en hoge percentages CD-stemmers in een buurt?

CD-stemmers en allochtonen zijn vaak maatschappelijke concurrenten van elkaar. Ze concurreren om dezelfde categorie schaarse woningen, banen en voorzieningen. Hoe schaarser déze goederen worden, hoe harder de concurrentie. Vanuit politiek oogpunt zijn deze concurrenten echter in wezen elkaars bondgenoten. Ze zijn slachtoffer van dezelfde bezuinigingen, van dezelfde onveiligheid op straat, van dezelfde werkloosheid, verpaupering en dezelfde verwaarlozing door de politiek.

De politiek kan het zich niet langer permitteren deze groep mensen, autochtonen en allochtonen, in de kou te laten staan.

multi-raciaal zal blijven. Afgezien van de vraag of dit wenselijk is (ik vind van wel, overigens), is het in de praktijk niet mogelijk om dit te veranderen. Het is dus een fact-of-life. Alle energie moet er dan ook op gericht zijn deze multi-raciale samenleving zo aangenaam mogelijk voor eenieder in te richten. En vooroordelen kunnen bestreden worden, maar alleen als er over gesproken kan worden. Het moet aan een langdurig woningzoekende uit te leggen zijn dat een asielzoekersfamilie voorrang krijgt bij de toewijzing van een woning. Deze asielzoekersfamilie heeft zo'n woning namelijk harder nodig dan de gemiddelde autochtone woningzoekende. Een asielzoeker heeft per definitie geen woning en móet er dus een krijgen. Je kunt mensen tenslotte niet op straat laten slapen.

Maar daarnaast zal de politiek zich harder in moeten spannen om ook voor de autochtone woningzoekende woonruimte te realiseren. Dat is wat ik bedoel met een beleid in twee richtingen. Het verdedigen van keuzes die worden uitgelegd als on-

Vaak denk ik dat de politiek te makkelijk vooroordelen negeert, die daardoor ook niet bestreden worden en dat is gevaarlijk. Discussie over vooroordelen moet! Door mensen die vooroordelen uiten direct te verklaren voor racist en daarmee elke vorm van discussie uit te sluiten, worden vooroordelen, noch racisten bestreden.

Allereerst geloof ik dat in discussies en voorlichting duidelijk gemaakt moet worden dat Nederland een multi-raciale samenleving is, altijd is geweest (in de zo bewierrookte Gouden Eeuw woonde er tien procent allochtonen in Nederland, meer dan nu) en dat Nederland altijd

eerlijk ten opzichte van de 'eigen bevolking' enerzijds, en het verbeteren van de leefomstandigheden van al die mensen die in schrijnende achterstandssituaties leven anderzijds.

Dat is dus een wezenlijk andere strategie dan het negeren van vooroordelen, van de CD, en van maatschappelijke misstanden die tot haar successen leiden. En, meneer Bolkestein, het is ook een wezenlijk andere strategie dan een klein beetje meepraten met de vooroordelen van mensen zodat ze misschien wel op de VVD zullen stemmen.

foto: Pieter Wezeman

DEMO

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Ferry Mingelen analyseert

JD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

EN VERDER
Verslag lustrumcongres
Democratie of gerontocratie?
Polderpiercing

Sponsors

Iedere vereniging zoekt sponsors. Sommige verenigingen hebben ze; de JD bijvoorbeeld. En dan doel ik niet op het ministerie van WVC. Ik bedoel ook niet de eigen leden. En zelfs niet D66, de partij die zich verbonden voelt met de Jonge Democraten.

Ik heb het over ouders van JD'ers. Bijvoorbeeld de moeder van Wendy van der Lubbe, die in december vele avonden bezig moet zijn geweest om dertig oude lakens om te bouwen tot 'stand-bekleding'. Bijvoorbeeld de vader van Mirjam van Dijk, die zijn dochter de vrijdag voor het lustrumcongres zijn auto leende, na zijn werk met de trein naar Veenendaal kwam, vervolgens met Mirjam naar Ede reed om een auto te huren, om tenslotte zelf, in zijn eigen auto, weer terug te gaan naar huis.

Maar in het bijzonder bedoel ik mijn eigen vader. In zijn auto's (mijn vader bekostigt ook het vervoer van mijn moeder) heb ik voor de JD al duizenden kilometers afgelegd. Ik heb zijn auto's onder de modder bedolven. Volgeladen met 1800 *Demo's* dan wel met veel te veel JD'ers. En vastgereden in het Bakkumse strand. Eén keer heb ik zelfs 1500 gulden schade mogen toebrengen, toen ik de auto langs een muurtje schraapte. Maar dat was in het kade van een klusje voor D66 (de aan de JD verwante moederorganisatie), dus dat telt niet echt.

Deze week leek aan al dat plezier een eind te komen. Terwijl ik vredig in Den Haag aan deze *Demo* werkte, werd de auto bij het station in Bussum gestolen. Ik heb op de lege parkeerplaats staan vloeken en stampvoeten, maar dat hielp niet.

Of toch wel? Dezelfde nacht nog werd de auto in Amsterdam gevonden. Met een paar honderd gulden schade aan stuur en portier, natuurlijk. Gelukkig is de relatie met mijn sponsor onverwoestbaar.

Als je deze *Demo* leest, denk dan eens aan mijn vader. Hij mag dan wel van een andere politieke kleur zijn, hij vindt de JD een te gekke organisatie.

Christiaan Bonebakker

Deadlines

Demo 11.4: 17 juni 1994

Demo 11.5: 26 augustus 1994

Inhoud

Sponsors	2
'Politiek is constant crisismanagement'	3
Maak meer werk van mededinging	7
Denemarken: van plundering tot welvaartsstaat	9
AOW-beleid: democratie of gerontocratie?	10
Ethische politiek; zinloos maar niet onzinnig	12
Peter Ras stelt te hoge eisen aan ideale politicus	13
De JD is aardig op weg	14
Polderpiercing	15
D'emoties	16
Te gast: Jet Nijpels	17
Congresverslag	18
D66 genoeg	25
Up to JDate	26
Markant	32

Demo

Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 3, jaargang 11
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Christiaan Bonebakker
Redactie: Mark van Barschot
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Maud du Marchie Sarvaas
Pieter Moens
Barbara Naumann
Ib Waterreus
Illustraties: Marco van Lierop
Foto voorpagina: Dorkas Koenen
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. *Demo*
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer, en uitsluitend indien zij op floppy worden aangeleverd (Macintosh, WP 4.2 of WP 5.1). In overleg met de hoofdredacteur kan hiervan worden afgeweken. Eén *Demo*-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen (Het begint een beetje flauw te worden - CB). Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende *Demo* worden geplaatst. Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit *Demo* worden overgenomen. Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

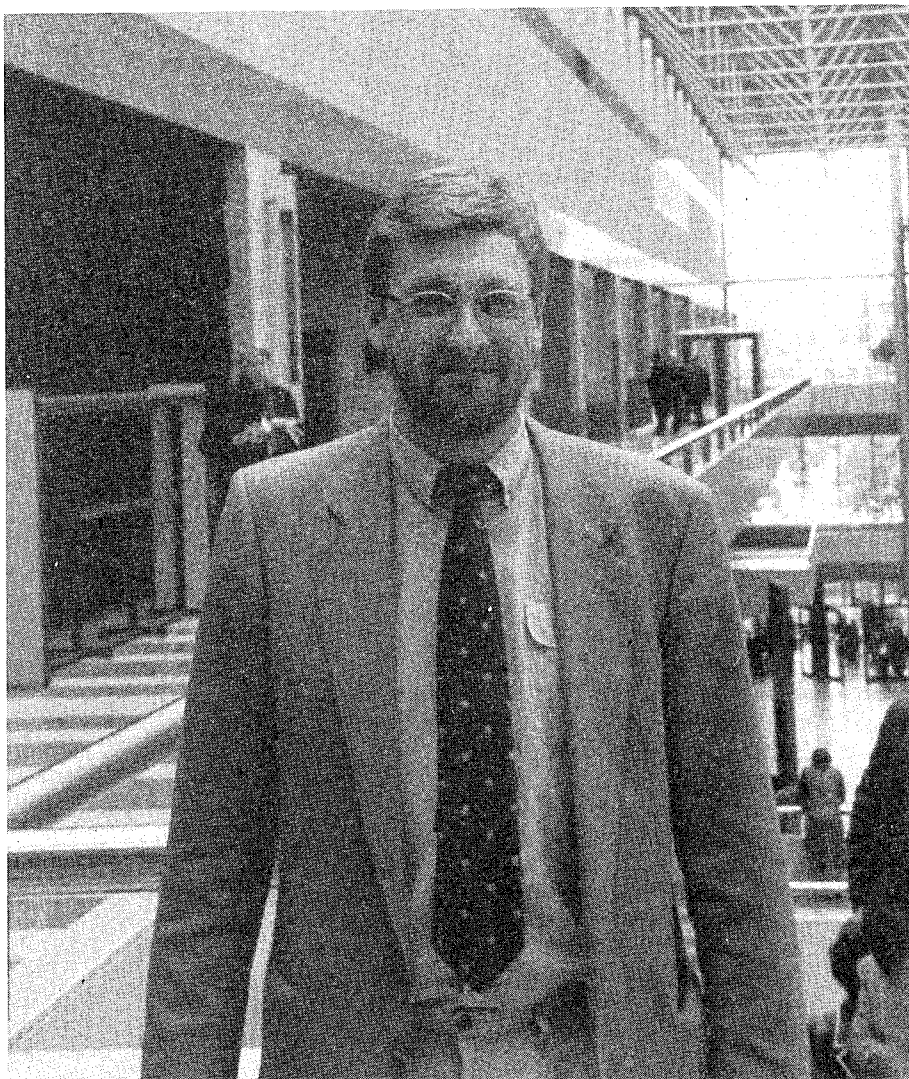
Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen *Demo* gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

Ferry Mingelen aan de andere kant van de microfoon

'Politiek is constant crisismanagement'

Met recht mag hij Nederlands bekendste parlementair journalist genoemd worden: Ferry Mingelen. Al meer dan tien jaar presenteert hij Den Haag Vandaag en verzorgt hij op televisie de analyses bij de uitslagen van verkiezingen. Vreemd genoeg wordt deze kenner van de Nederlandse politiek zelden om zijn eigen mening gevraagd. Demo deed dat wel.

*Dorkas Koenen en
Christiaan Bonebakker*

Een klein weekje na de verkiezingen. In een mooie, warme lentezon gevangen ligt het gebouw van de Tweede Kamer er op het eerste gezicht zeer vredig bij. Maar schijn bedriegt. TV-ploegen lopen af en aan, achterna gezeten door zenuwachtige verslaggevers die zich kosten noch moeite lijken te besparen om het liefst vanmiddag nog Kok, Van Mierlo of Bolkestein voor de camera te krijgen. Verderop in de hal doen kersverse parlementariërs heel voorzichtig hun eerste uitlatingen ten overstaan van de verzamelde Nederlandse pers en aan de balustrade op de eerste verdieping staat een groep uitbundige mannen en vrouwen te genieten van een dagje Den Haag. In dit decor hebben we een gesprek met een Binnenhof-kenner bij uitstek: Ferry Mingelen.

Als eerste: heeft de uitslag van de verkiezingen u verrast?

'Nee, de uitslag op zich heeft me niet verrast. De peilingen gaven al aan dat CDA en PvdA fors zouden gaan verlie-

zen. Dat de PvdA uiteindelijk minder verloren heeft dan het CDA heeft waarschijnlijk te maken met de uitstraling van Kok als staatsman. Het verlies van GroenLinks heeft me wel verrast, evenals de opkomst van de ouderen. En ik moet toegeven dat het me toch een beetje verbaasd heeft dat het uiteindelijk nog zo'n nek-aan-nek-race geworden is tussen het CDA en de PvdA.'

Waarom is het nog zo'n nek-aan-nek-race geworden?

'Dat het CDA zich licht heeft hersteld in de laatste weken voor de verkiezingen, komt denk ik met name door de campagne van Lubbers. Die is aan de ene kant

desastreus geweest voor Brinkman, maar aan de andere kant heeft "het waarschuwen voor de ruk naar links" er toch aan bijgedragen dat veel kiezers uiteindelijk alsnog hun stem aan het CDA gegeven hebben. Opvallend daarbij is nog dat het CDA naar rechts toe, dus naar de kleine christelijke fracties, uiteindelijk veel minder stemmen heeft verloren dan aanvankelijk gedacht werd. Dat zou dus kunnen betekenen dat die hele actie van Hirsch Ballin naar die vleugel toe in ieder geval nog enig effect gehad heeft.'

Waarom zijn juist D66 en VVD de grote winnaars geworden van deze verkiezingen?

'Dat is moeilijk te zeggen, maar ik denk

dat het misschien te maken heeft met het moderne levensgevoel. Mensen komen steeds meer los van de kerkelijk georiënteerde ankers. Ze zeggen wel eens: D66 wordt het CDA van de jaren negentig. Een nette middenpartij die niet radicaal

combinaties niet willen of kunnen, dan denk ik dat ook hierin weer het verantwoordelijkheidsgevoel van Van Mierlo de doorslag zal geven. Hij vindt natuurlijk, en terecht, dat er wel een redelijk kabinet moet komen. Als het werkelijk

wij dat zo graag zouden willen. Het zijn de politici zelf die via de media het nieuws maken.'

De media maken zelf toch ook nieuws? Dat zie je bijvoorbeeld aan die uitzending van Deadline over de CD.

'Dat is een voorbeeld, ja. Inderdaad, daar maken ze ook wel eens nieuws. Maar tijdens de campagne is het toch vooral zo dat ze alleen maar opmerkelijke boodschappen doorgeven. Dat media zelf nieuws maken, is tijdens een aanloop naar de Tweede-Kamerverkiezingen toch een beetje uitzonderlijk.'

Met name het CDA heeft geklaagd dat er in allerlei zaaltjes in het land dag-in dag-uit gepraat wordt over inhoudelijke onderwerpen, maar dat alleen de persoonlijke relletjes het nieuws halen.

'Ja, maar dat zijn wel relletjes die zij zelf veroorzaken. Er wordt natuurlijk over talloze onderwerpen gesproken, maar de media zijn er toch voor om de meest opmerkelijke dingen door te geven. En het feit dat Brinkman voor de vijftiendertigste keer in een campagne vertelt dat hij voor een verantwoordelijke samenleving is en dit en dat, dat verhaal is al lang bekend. Dat hoeft je niet nog een keer uit te zenden. Het is een beetje een vreemde klacht dat de media niet avond aan avond het standaardverhaal van Brinkman laten zien. Nee, natuurlijk niet. Dan haken mensen af. Dat hoeven ze niet meer te zien.'

Wordt politiek tegenwoordig door de televisie niet teveel als amusement gebracht? De strijd om de kijkcijfers is immers bikkelhard.

'Nee, dat hoeft niet. Ik bedoel, we hebben

'Ik geloof niet dat Kok het werkelijk voor zich ziet, een kabinet met VVD en D66. Dat zijn toch een beetje "yuppenpartijen".'

is, noch ten aanzien van het milieu, noch ten aanzien van de economie, noch ten aanzien van het bestuur.'

U vindt D66 niet radicaal ten opzichte van het milieu?

'Nee, D66 is, zeg maar, de vleesgeworden redelijkheid en Van Mierlo is daar weer het symbool van. Dat betekent dat D66 bij dingen die echt tegen de verdrukking in afgedwongen moeten worden, zoals bijvoorbeeld het milieu, zich toch altijd weer mede laat leiden door economische overwegingen. Ik wil niet zeggen dat het beleid daardoor in het midden uitkomt, maar het heeft ook niet die radicaliteit waardoor je kunt zeggen: D66 is een echte milieupartij.'

Hoe groot schat u de kans dat er een Paarse coalitie komt?

'Voor de verkiezingen dacht ik dat een Paarse coalitie sowieso niets zou worden. Maar ook met de verkiezingsuitslag op zak acht ik die kans toch niet groot. Als ik het nu zou moeten zeggen, dan denk ik nog steeds dat het niet zal lukken.'

Waarom niet?

'In de eerste plaats omdat ik denk dat de inhoudelijke verschillen te groot zijn. Maar, en dat moeten we niet uit het oog verliezen, er bestaat ook een groot mentaliteitsverschil tussen de drie partijen, met name tussen Kok enerzijds en de VVD en D66 anderzijds. Ik geloof niet dat Kok het werkelijk voor zich ziet, een kabinet met VVD en D66. Dat zijn toch een beetje "yuppenpartijen", veel jongeren en een modern levensgevoel. PvdA'ers als Kok voelen zich toch meer thuis bij de christen-democraten. Daarmee hebben ze immers samen het land opgebouwd.'

Welke coalitie komt er dan wel?

'Als ik moet gokken, een kabinet met CDA, PvdA en D66.'

Ziet u D66 er eigenlijk toe in staat om met het CDA en de VVD in zee te gaan?

'Ik denk dat het absoluut het laatste is wat Van Mierlo zou willen. Maar als na een moeilijke formatie blijkt dat alle andere

niet anders kan, dan desnoods met CDA en VVD. Ik verwacht dus niet dat Van Mierlo dat principieel zal weigeren.'

Mocht de Paarse coalitie er nu toch niet komen, dan komt het CDA als coalitiepartner weer in beeld. Is er volgens u in die situatie nog steeds ruimte voor een terugkeer van Hirsch Ballin?

'Volgens mij was een deel van de opwindings rondom de persoon Hirsch Ballin gewoon verkiezingsopwindings, en voor een deel ook echte opwindings. Maar goed, samenwerken met anderen betekent ook dat je de opvattingen van anderen zult moeten accepteren. Ik denk dat men uiteindelijk niet graag met Hirsch Ballin in zee gaat, maar "graag" is hier in Den Haag niet aan de orde. Van Mierlo zal wel zo verstandig zijn om geen personen te gaan boycotten. Maar ik denk dat hij liever niet met Hirsch Ballin in een kabinet zit.'

Het is duidelijk dat met name radio en televisie een belangrijke rol gespeeld hebben bij de afgelopen verkiezingen. Vraag die bij velen

'Ook al wordt in een amusementsprogramma serieus op inhoudelijke onderwerpen ingegaan, dan nog wordt de sfeer er een van: met de beentjes omhoog en hopsakee.'

opkomt is: in hoeverre hebben de media nu ook daadwerkelijk invloed gehad op de uitkomst van de verkiezingen?

'Laat ik het zo zeggen: de media bepalen voor een deel wel de uitslag van de verkiezingen. Hoe meer zwevende kiezers er zijn, hoe groter de invloed van de media. Maar ik bestrijd dat de media zelf nieuws maken. Dat doen de politici voor de camera allemaal zelf. Wanneer Lubbers tijdens een spreekbeurt bekend maakt dat hij een voorkeursstelsel gaat uitbrengen op Hirsch Ballin, is dat niet omdat wij dat nou bedacht hebben. Dat Van Mierlo in reactie op Hirsch Ballin roept "Ik trek hem de oren over zijn hoofd", is ook niet omdat

een paar stevige lijsttrekkersdebatten gehad, maar ik vind niet dat je daarvan achteraf kan zeggen: goh, wat was dat nou een amusement. Het was met name boeiend omdat het leuke debatten waren en in die zin leuk om naar te kijken. Er zijn verschillende pogingen geweest om politiek getinte programma's nog wat aantrekkelijker te maken voor de kijker, met cheerleaders en zo. Nou, dat hoeft voor mij niet. Het mag van mij trouwens wel.'

Wat vond u van het programma van RTL 5 tijdens de uitslagenavond?

'Laat ik eerst zeggen: wanneer je een vorm kunt bedenken waardoor er mensen naar

politiek gaan kijken die dat voorheen niet deden, dan mag je dat wat mij betreft best luchtig verpakken. Maar wat RTL bijvoorbeeld met de verkiezingsavond heeft gedaan, dat blijkt dan toch weer niet aan te slaan. Die hebben echt geprobeerd om van politiek amusement te maken door er spelletjes omheen te doen. Keken maar tweehonderdduizend mensen naar, tegenover anderhalf miljoen voor de NOS.'

Wanneer je politiek brengt als amusement, doet dat dan afbreuk aan de inhoud van de politiek?

'Ja, lijkt me wel. Ook al wordt in zo'n amusementsprogramma nog best serieus op inhoudelijke onderwerpen ingegaan, dan nog wordt de sfeer van het programma er een van: met de beentjes omhoog en hopsakee.'

Vindt u dat de media de afgelopen maanden op een ethische manier met Brinkman zijn omgegaan?

'Ja.'

Daar is toch nogal wat kritiek op geweest.

'Ja, maar ik zou nog steeds niet weten waarom het niet ethisch was.'

Omdat de media de aandacht wel heel erg op de persoon Brinkman gericht hebben.

'Maar hij wil toch ook die aandacht. Kijk, ze zijn maanden, zo niet jaren lang bezig geweest om de figuur, de persoon Brinkman te promoten omdat hij te onbekend was. Hij moest Lubbers opvolgen, maar niemand kende hem eigenlijk. Dus heeft zijn campagneleider, Frits Wester, Brinkman op laten treden in allerlei bladen en talloze populaire shows. In die zin is het een beetje bespottelijk dat uitgerekend Brinkman zich beklagt over aandacht voor de poppetjes. Ik begrijp dat wel; het kwam hem opeens slecht uit.'

Ook in die gewraakte uitzending van Reporter waarin het commissariaat van Brinkman bij Arscop ter discussie gesteld werd, is de persoon Brinkman dus journalistiek gezien op een juiste manier behandeld?

'Over die uitzending van Reporter ben ik van mening dat het belangrijk nieuws was, relevant

nieuws, en dat het volstrekt terecht is dat ze het hebben gebracht. Alleen in de vorm zijn ze volgens mij een beetje doorgeschooten. Misschien is dit het enige voorbeeld waar de media, of beter gezegd Reporter, Brinkman toch niet helemaal juist behandeld hebben.'

Hoe staat het nu met de concurrentie tussen de journalisten onderling? Met de komst van

'Het is een beetje bespottelijk dat uitgerekend Brinkman zich beklagt over aandacht voor de poppetjes. Ik begrijp dat wel; het kwam hem opeens slecht uit.'

RTL 4 en 5 is het er vast niet rustiger op geworden.

'Nou, RTL 4 heeft natuurlijk wel een journaal, maar dat is niet echt concurrentie, daar merken we niet zoveel van. En ik moet, met alle respect, constateren dat de concurrentie die op het serieuze RTL 5-net zou moeten ontstaan nauwelijks concurrentie te noemen valt. Daar kijken zo-

wat geen mensen naar.'

In hoeverre speelt de persoonlijke voorkeur van een journalist onbewust een rol bij de berichtgeving?

'Onbewust zeker. Journalisten zijn immers geen natuurkundige meetinstrumenten. Het zijn mensen met hun eigen voorkeuren, sympathieën en antipathieën. Wat je wel van ze mag verwachten, is dat

ze onafhankelijk en onpartijdig zijn. Voor mezelf moet ik zeggen, als ik eerlijk ben, dat ik het er soms erg moeilijk mee heb om mijn onpartijdigheid te bewaren zodra het de fractie van de Centru民主ocraten betreft.'

Probeert u dat dan wel?

'Ja, ik vind wel dat je dat moet proberen.

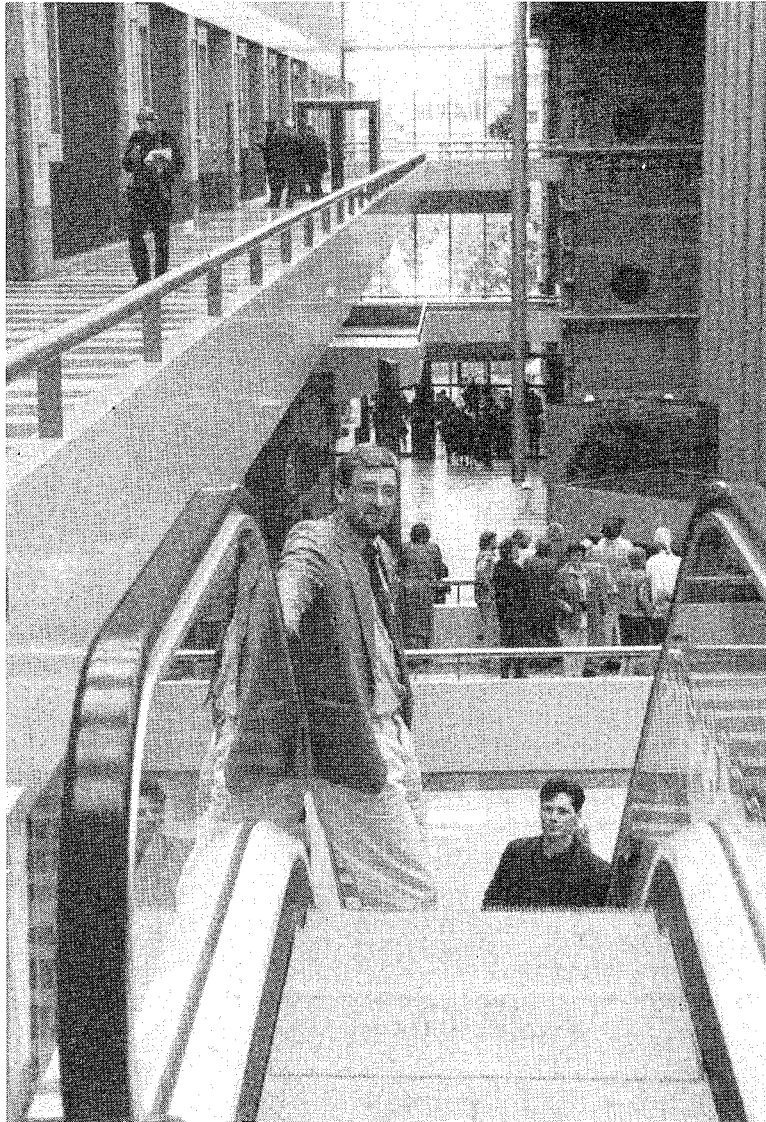
Wanneer je de keuze maakt om Janmaat te interviewen, dan vind ik wel dat je daarop gewoon de normale journalistieke normen moet toepassen.'

Welke rol hebben de media volgens u gespeeld bij het 'succes' van Janmaat en zijn partij, als je dat zo mag noemen?

'Hopelijk heeft het laten zien van wat Janmaat zo'n beetje is, ertoe bijgedragen dat de voorspelde winst van vier, vijf zetels uiteindelijk beperkt is gebleven tot twee. Ik heb de hoop dat mensen die moeite hebben met buitenlanders en daarom op de CD stemmen, nu eindelijk gezien hebben welke mensen zich rondom Janmaat ophouden. Dat is natuurlijk voor het grootste gedeelte gewoon tuig van de richel.

Wordt Janmaat door journalisten bewust harder aangepakt dan andere politici?

'Nee, hij wordt door journalisten juist bewust niet harder aangepakt dan andere politici. Maar hij wordt natuurlijk wel ondervraagd over onderwerpen die bij andere po-

litici nooit voorkomen, zoals de racistische sympathieën van zijn medewerkers en het feit dat hij zich in de rechtszaal heeft moeten verantwoorden voor een aantal discriminerende uitspraken. Zou je zo'n man nu onredelijk hard aanpakken, dan zou je hem alleen maar medestanders geven.'

Iets anders. Zijn politieke jongerenorganisaties een serieuze factor in de Nederlandse politiek?
'Nee, niet in de Nederlandse politiek. Ik mag hopen dat ze voor de moederpartij wel een factor zijn waarmee rekening gehouden wordt.'

Toch is de eerste aanzet voor het 'Paars' regeerakkoord' gedaan door de jongerenorganisaties van respectievelijk de PvdA, de VVD en D66.
'Ik geloof niet dat dat de reden is waarom er op dit moment zoveel over Paars gesproken wordt.'

Sterker nog, het woord 'Paars' is een uitvinding van die drie politieke jongerenorganisaties.
'Oh... nou dan hebben ze toch nog meer invloed dan ik dacht. Maar in de Tweede Kamer zelf spelen politieke jongerenorganisaties volgens mij geen enkele rol van betekenis. Alleen via de partij waaraan ze gelieerd zijn, hebben ze hier indirect een beetje invloed.'

Zou u het verstandig vinden wanneer jongeren, net als ouderen, een eigen politieke lobby zouden opstarten om meer invloed te krijgen in de Tweede Kamer?
'Als er specifieke onderwerpen zijn, ja. Ik vind dat mensen vooral moeten lobbyen voor hun belangen. Dat is iets anders dan dat je daarvoor speciaal een aparte partij

eerste Nationaal Milieubeleidsplan. Het ging toen meer over de richting die aan het milieubeleid gegeven zou gaan worden. Daar zijn we het nu uiteindelijk met zijn allen over eens. De discussie verzandt nu in allerlei technische verhandelingen. Daarvoor interesseren veel mensen zich niet meer.'

Op welke punten zijn de afgelopen verkiezingen nu gewonnen, dan wel verloren?

'Het CDA heeft de verkiezingen verloren door de perikelen rondom de AOW en het probleem Lubbers-Brinkman. Die laatste was eigenlijk toch niet zo geschikt als lijsttrekker. Voor de PvdA zijn ze al twee jaar terug verloren, toen ze door de WAO en alles wat daarmee samen hing, een enorme duik maakten. D66 heeft gewonnen omdat ze een buitengewoon aantrekkelijke lijsttrekker hebben en in de oppositie zaten. Dat laatste geldt ook voor de VVD.'

Er is dus blijkbaar geen inhoudelijk punt aan te wijzen dat bij alle partijen een grote rol gespeeld heeft?
'Nee.'

Dus de verkiezingen gingen nergens over.
'In ieder geval niet inhoudelijk over één uitgesproken punt. Het ging niet alleen

structureel oplossen. Ze kan er enkel voor zorgen dat die problemen redelijk behaarbaar blijven. De samenleving is een ingewikkeld geheel en de politiek kan daarin, op een aantal punten, dingen regelen. Politiek moet je dus meer zien als een soort constant crisismanagement.'

Als laatste wilden we graag uw korte reactie op de volgende punten.

Den Haag Vandaag? 'Daar moet je vooral naar kijken.'

Het Vrije Volk? 'Ben ik begonnen.'

De Telegraaf? 'Dat is in zijn soort best een leuke krant.'

Het Torentje? 'Dat wordt de komende jaren minder belangrijk, is de bedoeling. Maar of dat gebeurt, waag ik te betwijfelen.'

Lubbers? 'Eigenlijk een beetje een geval-leider.'

Van Mierlo? 'Een leider die nog steeds waar moet maken dat hij ook een leider is buiten zijn eigen partij.'

Algemeen Ouderen Verbond? 'Een lobby die over vier jaar waarschijnlijk weer even hard verdwijnt als hij is opgekomen.'

Frits Wester? 'Aardige kerel.'

Tom Elias? 'Collega van RTL 5 die lijkt onder het feit dat hij maar zo weinig kijkers heeft.'

Referendum? 'Nuttig, dus ik ben benieuwd of Van Mierlo eraan vasthoudt.'

Jonge Democraten? 'Daar zijn jullie toch van hè? Prettig gesprek.'

'In de Tweede Kamer spelen politieke jongerenorganisaties geen enkele rol van betekenis. Alleen via de partij waaraan ze gelieerd zijn, hebben ze hier indirect een beetje invloed.'

opricht. Dat vind ik niet zo zinvol. Alhoewel, met zeven ouderen in de Kamer is er natuurlijk wel extra omzichtigheid rondom de AOW ontstaan.'

Waarom is het milieu zo vlak voor de verkiezingen min of meer van de politieke agenda verdwenen?

'Het is zo verdomd ingewikkeld. Ik denk dat dat een reden is.'

In 1989 was het milieu wel een prominent verkiezingsitem. Was het toen soms minder ingewikkeld?

'Nou nee, de enige verklaring die ik daarvoor kan geven is dat er op dat moment net een kabinet gevallen was over het

over sociale zekerheid en niet alleen over werkgelegenheid. Zowel de inhoud als de poppetjes speelden afwisselend een belangrijke rol.'

Wat worden de items voor de komende jaren?
'Ik denk toch weer sociale zekerheid, werkgelegenheid en, naar ik mag hopen, milieu.'

Heeft de politiek ooit een probleem structureel opgelost?

'Structureel? Ja, natuurlijk: honger, ellende, ziekte... Maar de talloze problemen die ontstaan door de complexiteit van de hedendaagse, internationale samenleving, kan de politiek niet meer

Vrijere markt goed voor werkgelegenheid

Maak meer werk van mededinging

Michael Mol en Paul Kraan

Frits Bolkestein, lijsttrekker van de VVD bij de afgelopen verkiezingen, riep zijn partij in de campagne uit tot 'de lobby van de werklozen'. Nu we elke maand worden geconfronteerd met 18.000 nieuwe werklozen, kunnen die inderdaad wel een lobby gebruiken, ja. Werkgelegenheid scheppen zal de komende kabinetsperiode één van de hoofdpunten van beleid dienen te zijn, wil onze samenleving niet ernstig ontwricht raken. Dat de kiezers er net zo over denken, bleek wel uit het electorale succes van Bolkesteins partij. Maar ook uit de enquête die de JD op 3 mei hield, kwam sterk naar voren dat werkgelegenheid, al dan niet samen met het milieu, voor de Nederlandse bevolking prioriteit heeft.

Eenzijdig recept

Het is echter nog maar de vraag of de liberalen inderdaad de lobby zijn die de werklozen zo hard nodig hebben. Hun werkgelegenheidsrecept is bepaald een-

voor goederen en diensten. Over bevordering van de marktwerking ofwel mededinging op die markten, hoor je de VVD minder. Misschien heeft dat iets te maken met het feit dat de partij daarmee haar eigen electoraat 'peper in de reet' zou steken. Dit artikel is echter niet zozeer bedoeld als negatief stemadvies, alswel om uit de doeken te doen hoe meer mededinging kan leiden tot meer werk.

Kartels

Mededinging lijkt iets abstracts, maar we worden er dagelijks mee geconfronteerd. Kartels zijn er, zeker in Nederland, legio. Dit kunnen (stilzwijgende) afspraken tussen ondernemers zijn over de prijs van hun gezamenlijke produkt, of over het gebied dat zij bedienen. Maar ook eisen ten aanzien van de vestiging van nieuwe ondernemingen kunnen de vorm van een kartel hebben; namelijk als zij zodanig zijn opgesteld dat ze het nieuwkomers lastig maken toe te treden.

Wie op zijn thuismarkt al moet kunnen concurreren, is vaak beter tegen de internationale concurrentie bestand.

zijdig te noemen. Lastenverlichting door de invoering van een ministelsel, dat is de panacee die Bolkestein c.s. voor Nederland in petto hebben. Hun ministelsel, waarvan overigens ook veel socialere varianten bestaan, heet een tweesnijdend zwaard te zijn. Enerzijds verlaagt het de 'wig' (het verschil tussen wat je bruto kost en netto verdient), anderzijds vergroot het de 'prikkel' om een baan te zoeken, omdat het verschil tussen loon en uitkering door dit wel zeer minimale stelsel sterk toeneemt.

Los van de vraag waartoe de VVD mensen wil prikkelen als er toch niet genoeg werk is, valt nog iets anders op. Zolang het gaat om de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid zijn de liberalen de kampioenen van de marktwerking. Veel prikkels, zo weinig mogelijk versturende belastingen en premies, en ga zo maar door.

Peper in de reet

Er zijn echter meer markten die de werkgelegenheid beïnvloeden, namelijk die

den, tenzij de deelnemers hun kartel kunnen rechtvaardigen. Het verdrag heeft alleen betrekking op de handel tussen de lidstaten. Omdat die echter steeds intensiever wordt, voert de Europese regelgeving steeds meer de boventoon. Ondernemingen vragen zich tegenwoordig niet zozeer meer af wat 'Den Haag' er van zal vinden, maar wenden het hoofd bezorgd naar 'Brussel'.

Deze ontwikkeling was voor de CDATandem op EZ, Andriessen en Van Rooy, reden om in de afgelopen kabinetsperiode het Nederlandse mededingingsrecht eens te gaan herzien. Zodoende is nu eindelijk een proces op gang gebracht dat allang voltooid had moeten zijn.

Strengere bepalingen

Strengere bepalingen wat betreft kartels dus. Slechts in een beperkt aantal gevallen zijn zij geoorloofd. In Japan is het bijvoorbeeld gebruikelijk om ten tijde van een sanering in een bepaalde sector de prijzen tijdelijk kartelmatig vast te stellen, totdat de sanering voltooid is. Ook een industrie in opbouw, of een industrie die drastische milieumaatregelen moet nemen, kan tijdelijk ontzien worden. Uitgangspunt moet echter zijn dat kartels niet mogen.

Aan de andere kant moet veel meer toegelaten worden. Dat vergelijkende reclame in Nederland zolang taboe is geweest, valt niet te rechtvaardigen. Terwijl politieke partijen elkaar wel afkraken, hebben ze vooralsnog ondernemingen de hand boven het hoofd gehouden. Vergelijkende reclame is juist een uitstekend middel om de karakteristieken van een produkt boven water te krijgen, waardoor de concurrentie toeneemt.

Zelf sterker worden

Op economisch gebied heeft Europa duidelijk de wind van voren, mede door de sterke concurrentie vanuit Azië. Om die het hoofd te bieden zijn er twee keuzes. De eerste is kiezen voor protectionisme. Dat die weg dood loopt, staat gelukkig buiten kijf. Aldus komen we uit bij de tweede optie: zelf sterker worden. Dat is ondermeer mogelijk door versterking van de mededinging. Sterkere mededinging leidt tot wakkere en efficiënte ondernemingen. Wie op zijn thuismarkt al moet kunnen concurreren, is vaak beter tegen de internationale concurrentie bestand. De werkgelegenheid in Nederland en Europa is dus gebaat bij een sterke mededinging. Misschien dat meneer Bolkestein tijdens de formatie zijn aandacht kan verleggen van minimale uitkeringen naar maximale mededinging?

Zulke afspraken nemen een stuk gezonde concurrentie weg, waardoor de prijs van een produkt of dienst hoger is dan strikt noodzakelijk. Omdat het voordeel van de extra winst die ondernemers door hun kartel maken, kleiner is dan het nadeel van de extra prijs die consumenten daarvoor moeten betalen, zijn kartels in principe noch rechtvaardig, noch doelmatig. Reden dus voor zowel socialisten als liberalen om ze tegen te gaan. Dit geeft de politieke relevantie van het onderwerp al aan. De overheid speelt een grote rol in de werking van de markt, door middel van de wetten en regels die zij uitvaardigt. Die wetten en regels verschillen op nationaal niveau nogal van de Europese. In Nederland zijn kartels in principe toegestaan, mits ze bij Economische Zaken zijn aangemeld en daar niet afgewezen zijn. In de praktijk worden veel kartels echter toegestaan, als ze al gemeld worden.

Artikel 85 en 86 van het EEG-verdrag schrijven echter een andere gang van zaken voor. Kartels zijn in principe verbo-

De auteurs zijn lid van de werkgroep Sociale Economie

Gevraagd: **DEMOCRATEN**

De D66-fractie in Provinciale Staten van Zuid-Holland zoekt een nieuwe

Fractie-assistent (V/M)

Functie-informatie:

De werkzaamheden van de fractie-assistent zijn vooral van administratieve aard: notuleren en convoceren van de wekelijkse fractievergadering, bijhouden van het fractie-archief, verzenden van post, beleggen van vergaderingen met derden, e.d.

De fractie-assistent heeft voor het uitvoeren van deze werkzaamheden de beschikking over een eigen kamer op het provinciehuis te Den Haag. Het tijdsbeslag is ongeveer 12 uur per week.

Functie-eisen:

Vereist zijn administratieve zorgvuldigheid, enige redactionele vaardigheden, en elementaire vaardigheden op het vlak van tekstverwerking. Interesse in het politieke bedrijf en affiniteit met het gedachtegoed van D66 strekken tot aanbeveling.

Vergoeding:

Vergoeding voor de vervulling geschiedt op basis van een uur-contract. De vergoeding bedraagt ± f. 650,- per maand.

Nadere inlichtingen:

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met de plv. fractie-voorzitter, dhr. M. H. Klijnsma, tel. 070-3027609 (werk) en 070-3631385 (thuis).

U kunt uw sollicitatie richten aan:

**D66-Statenfractie Zuid-Holland,
t.a.v. dhr. M. H. Klijnsma
Sneeuwbalplein 5
2565 NS Den Haag**

De sollicitatietermijn sluit op 5 juni 1994.

De politieke geschiedenis van Denemarken

Van plundering naar welvaartsstaat

Edwin Peek

'Det er et yndigt land' heet het volkslied van Denemarken, en inderdaad, daar is een schitterend land. Daarom gaat de JD-buitenlandexcursie van 8 tot en met 15 oktober naar Kopenhagen en omstreken. De excursie heet Vikingskibet '94, naar de schepen waarmee de toenmalige Vikingen Europa onveilig maakten.

Plundering en handel

Omstreeks 800 wordt er voor het eerst van Denemarken vernomen in de geschiedenis. De Noormannen (lees: Vikingen) uit Scandinavië bevaren de zeeën van Europa. Zij plunderen, handelen en stichten nederzettingen in West-Europa, Engeland, Rusland en Zuid-Europa. De aanleiding voor de activiteiten van de Noormannen is vaag, maar er wordt aangenomen dat de klimatologische omstandigheden en de onontgonnen gronden van Scandinavië hieraan ten grondslag liggen. Maar ook de uitstekende scheepsbouw helpt mee, want dankzij de geringe diepgang van hun schepen kunnen de Noormannen elke zee en rivier bevaren. In oude steenlagen zijn inscripties van het

(Deense) runenschrift gevonden. In deze inscripties is te lezen dat er rond 940 voor het eerst gesproken wordt van het koninkrijk Denemarken. Het centrum is Jutland, het kruispunt van de Europese handelswegen.

Vanaf de elfde eeuw wordt Denemarken beheerst door het christendom. Door concurrentie van Frankrijk, Engeland en Nederland verliest Denemarken de totale macht over de Noordzee. Het handelscentrum wordt daarom ook verplaatst naar het eiland Seeland. Het is ook dan, dat de strijd om de Oostzee-kusten losbarst tussen Denemarken, Duitsland, Zweden, Noorwegen en de Hanzesteden. Uit die tijd stamt ook de Deense vlag (Dannebrog) die koning Waldemar II voer in de strijd tegen de Esten in 1219. Denemarken neemt onder koning Waldemar IV Noorwegen in, wat tot 1814 (met tussenpozen) onder Deens bestuur blijft. Met buurman Zweden heeft Denemarken talrijke bloedige conflicten over de macht in het noorden. Dit leidt tot vele confrontaties, die kleine grensverschuivingen opleveren. Doordat Denemarken in 1814 de oorlog met Engeland verliest, verliezen zij ook Noorwegen en IJsland. In die tijd ontstaat een betrekkelijke rust in Scandinavië.

Moderne grondwet

De Franse revolutie laat ook Noord-Europa niet onbetuigd. In 1814 wordt in Denemarken de absolute monarchie afgeschaft en het jaar daarop treedt de moderne grondwet in werking. Denemarken wordt hiermee een constitutionele monarchie met een twee-kamerparlement. In de Eerste Wereldoorlog is Denemarken neutraal (met alle voordelen van dien), maar in april 1940 wordt Denemarken in een paar dagen ingelijfd door Duitsland. Doordat het dagelijks leven in Denemarken gedurende de oorlog zijn gang bleef gaan, hebben de Denen de oorlog zonder veel kleurscheuren doorstaan. Na de oorlog wordt Denemarken politiek gedomineerd door de sociaal-democraten en geeft het land zijn neutraliteit op. In 1949 wordt Denemarken lid

van de NAVO en in 1953 wordt een grondwetswijziging aangenomen, die inhoudt dat Denemarken een één-kamersysteem hanteert. Boven het parlement (Folketing) staat de regering (Staatsråd) en de koning(in), nu Margarethe II. Denemarken wordt in 1959 lid van de Europese Vrijhandels Associatie en later, 1973, van de Europese Gemeenschap.

Welvaartsstaat

De Denen bouwen in die tijd een sociale welvaartsstaat op die zelfs de oliecrisis van 1973 overleeft. In de jaren '80 proberen de conservatieven onder leiding van Poul Schlütter de Deense samenleving te liberaliseren, wat maar ten dele lukt; De-

Geef je nu op!

Vikingskibet '94

8 tot 15 oktober 1994

Geef je nu op voor de JD-buitenlandexcursie Vikingskibet '94 naar Denemarken. Door middel van werkgroepen, excursies, dialogen met zusterorganisaties, scholenbezoeken en een dagje Zweden proberen we de Deense politiek te doorgronden. De reis gaat 400 gulden kosten, waarvan 150 gulden voor 1 augustus betaald dient te worden. Je kunt je opgeven bij Henriëtte de Rooij, Pyreneëën 17, 3524 VM Utrecht, tel. 030-898005. Bij de volgende commissieleden kun je informatie krijgen: Dennis Hesseling, Edwin Peek, Jeroen van Vught en Sanne van Kamp.

Vi ses! (tot ziens)

Denemarken blijft een sociale welvaartsstaat. De Denen wachten dan ook niet op de Europese-integratiepolitiek van de EG. In een referendum wijzen de Denen begin '92 het Verdrag van Maastricht af. Op aandrang van de regering wordt het referendum herhaald aan het eind van dat jaar, waar het Verdrag alsnog wordt aangenomen met 51,6 procent vóór. Denemarken telt momenteel 5,2 miljoen inwoners en heeft als hoofdstad Kopenhagen. Verdere belangrijke steden zijn: Århus, Odense en Ålborg. De Evangelisch Lutherse Kerk is de staatskerk, en de belangrijkste politieke partijen zijn de Sociaal-Democraten (lees: PvdA), de Conservatieve Volkspartij (houdt het midden tussen CDA en VVD), de Socialistische Volkspartij (GroenLinks), Det Radikale Venstre (D66) en Det Venstre (conservatief-liberaal).

De werkelijke problemen rond de AOW

Democratie of gerontocratie?

De AOW speelde een grote rol in de verkiezingsstrijd. Het CDA kwam er door in aanraking met haar ouderen, D66 met 'haar' jongeren. Het CPB had namelijk uitgerekend dat de bejaarden er bij D66 zes procent op achteruit gingen. De toezegging dat daar een eenmalige uitkering tegenover stond bracht geen soelaas. JD-voorzitter Henriëtte de Vos: 'De rechten van AOW'ers zijn niet eenmalig'. Paul Kraan en Dorkas Koenen betogen dat dit niet getuigt van veel visie op de werkelijke problematiek.

Paul Kraan en Dorkas Koenen

Dat D66 het zocht bij bejaarden met aanvullend pensioen en 'de rechten van AOW'ers' helemaal niet aantastte, laten we maar onbesproken. Veel erger is het, dat de JD haar horizon niet verder legde dan 1998. Zoals de hele AOW-discussie niet meer was dan een korte-termijngevecht om de oudere kiezers. Dat is zorgwekkend. Wie zich beperkt tot de vraag of het de komende vier jaar drie of zes procent minder wordt, gaat voorbij aan de werkelijke problematiek rond de AOW.

Al in 1987 bracht een commissie onder leiding van de zoon van 'vadertje Drees', een rapport uit over de Algemene Ouderdomswet. Vorig jaar zag 'Ouderen voor ouderen' het licht, een rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid over de gehele problematiek van de kosten van de vergrijzing in de toekomst. Tot nu toe heeft over deze on-

derwerpen echter nog nauwelijks een serieus politiek debat plaatsgevonden.

'Ze pakken m'n centen af'

Als er al over de AOW gesproken wordt vervalt de discussie al gauw in het emotionele. Vaak hoor je dan zeggen: 'Ik heb er mijn hele leven hard voor gewerkt en nu pakken ze m'n centen af.' Dat is niet in overeenstemming met de werkelijkheid. Natuurlijk is het onmiskenbaar een feit dat de meeste bejaarden hun hele leven keihard hebben gewerkt, in moeilijke tijden vaak. Denk maar aan de crisisjaren, de Tweede Wereldoorlog en de wederopbouw. Ze hebben echter niet hun hele leven voor de AOW gewerkt! Die wet is pas in 1957 ingevoerd. Een 75-jarige van nu was toen dus al 38. De eerste AOW'ers die er hun hele leven voor betaald hebben zullen pas rond het jaar 2000 verschijnen, als de twintigers van 1957 de pensioengerechtigde leeftijd bereiken.

De AOW-premie was bovendien tot in de jaren zeventig bijzonder laag, omdat het aantal bejaarden in relatie tot het aantal

AOW langzaam kon worden afgebouwd. In de politiek is het echter altijd aantrekkelijker om een sociale voorziening uit te breiden.

Het echte vergrijzingsprobleem begint pas rond 2010, wanneer de babyboomers massaal met pensioen gaan. Het is een probleem dat te maken heeft met de kosten van de AOW, de aanvullende pensioenen en de gezondheidszorg. Het is bovendien een probleem dat zich al tientallen jaren van te voren aandient. Mensen leven namelijk steeds langer en krijgen steeds minder kinderen. We gaan dus straks vergrijzen en ontgroenen tegelijkertijd.

Loopje met de toekomst

Maar zoveel als vast staat in de demografie, zoveel is onzeker in de economie. Wie daarom meent dat het allemaal vanzelf wel goed komt, neemt een loopje met de toekomst.

Op dit moment staan tegenover elke 100 werkenden 30 AOW'ers. Dat zou op zich geen probleem zijn, ware het niet dat die 100 werkenden ook nog 54 andere

Te veel solidariteit met de ouderen van nu brengt de solidariteit met de ouderen van straks in gevaar. Niet de huidige, maar de toekomstige AOW dreigt te worden aangetast.

werkenden gering was. Daarnaast is het zo, dat de AOW dan wel een 'volks-pensioen' heet te zijn, maar precies dezelfde systematiek kent als de uitkeringen. Ze wordt namelijk gefinancierd door middel van een omslagstelsel. De werkenden betalen premie voor de AOW'ers van dat moment. Als zij later zelf 'van Drees trekken', zal dat weer betaald worden door degenen die dan werken. Zouden we gebruik maken van een kapitaaldeckingsstelsel, dan stond het te genieten pensioen wel direct in relatie tot de betaalde premie.

AOW afbouwen

De AOW was helemaal niet bedoeld om een lang leven te leiden, maar als tijdelijke voorziening voor mensen die niet in de gelegenheid waren geweest om zelf een pensioen op te bouwen. Het lag in de verwachting dat toekomstige generaties er steeds meer toe zouden overgaan zelf een pensioen op te bouwen, zodat de

inactieven moeten onderhouden. Rond het jaar 2010 zullen 100 werkenden echter al de uitkeringen van zo'n 35 tot 40 AOW'ers moeten opbrengen. Daarna stijgt het aantal bejaarden pas echt met duizelingwekkende vaart. Afhankelijk van geboortecijfers en migratiesaldi zal de verhouding in het jaar 2035, als onze generatie op het punt staat te pensioneren, variëren van 100 op 55 tot 100 op 75! Aan gezondheidszorg geven we nu al met z'n allen 60 miljard gulden per jaar uit, waarvan bijna de helft ten behoeve van bejaarden. In 2015 zal dat al zo'n 75 miljard zijn. Daar komt nog bij dat het tegen die tijd bijzonder moeilijk zal zijn voldoende verzorgend personeel te recrutereren en de schaarste daaraan vermoedelijk zal leiden tot een hogere prijs.

Economisch draagvlak

Of de vergrijzing te financieren valt hangt in sterke mate af van het daarvoor beschikbare economische draagvlak. De

grootte van dat draagvlak is weer afhankelijk van de mate waarin we de concurrentie met de VS en Azië aan zullen kunnen. Dat hangt weer voor een gedeelte samen met de mate waarin we onze collectieve lasten naar beneden zullen weten te brengen. En daar zit 'm de crux. Bij ongewijzigd beleid zal de lastendruk als gevolg van zowel vergrijzing als ontgroening tot ongekende hoogte stijgen. Harry Verbon, hoogleraar Openbare Financiën in Tilburg, rekent voor dat als het even tegenzigt de lasten van AOW-, pensioen- en ziektekostenpremies in 2035 maar liefst 60% bedragen bij ongewijzigd beleid! Grofweg zijn er vier mogelijkheden om het beleid te wijzigen. De hoogte van de AOW kan achterblijven bij de welvaartsontwikkeling, de pensioengerechtigde leeftijd kan omhoog, er kan AOW-premie over het aanvullende pensioen worden geheven en er kan worden overgegaan tot de vorming van een 'bufferfonds' voor toekomstige AOW-uitkeringen. Ook een combinatie is mogelijk.

Armoedegrens

Terug naar de actualiteit. Natuurlijk moeten we solidair zijn met bejaarden. Het is van wezenlijk belang dat zij boven de armoedegrens blijven en kunnen rekenen op een adequate gezondheidszorg. Dat mag nooit ter discussie staan. Maar juist om dat te bewerkstelligen, zijn de volgende punten van groot belang.

Om te beginnen is het zo, dat nog geen twintig procent van de ouderen alleen op de AOW is aangewezen. Rijk zijn ze misschien niet, maar feit is wel dat ze over het algemeen weinig lasten hebben. De hypotheek is afbetaald en de kinderen zijn al lang de deur uit.

Maar er is nog iets veel belangrijkers aan de hand. Te veel solidariteit met de ouderen van nu brengt de solidariteit met de ouderen van straks in gevaar. Niet de huidige, maar de toekomstige AOW wordt bedreigd. De rekening van de vergrijzing wordt onder invloed van het bejaardenprotest doorgeschoven naar de toekomst, maar zal toch een keer betaald moeten worden, als het zo doorgaat door de jongeren van nu.

Jongeren en middelbaren zijn momenteel niet alleen middels de AOW solidair met ouderen. Ook in het Nederlandse ziektekostenstelsel zit een grote mate van solidariteit tussen de generaties. Hetzelfde

geldt voor de aanvullende pensioenen. Die zijn gebaseerd op het eindloon, terwijl je premie hebt betaald over het gemiddelde loon. Daar moet dus nog geld bij. De ouderen van nu hebben diezelfde solidariteit nooit op hoeven te brengen. In hun tijd bestonden al deze regelingen nog niet.

Rechtvaardigheid

De problematiek rond de vergrijzing is dus niet alleen financieel. Het is ook een kwestie van rechtvaardigheid. Is het wel zo redelijk om de rekening van de vergrijzing eenzijdig neer te leggen bij de generaties die na pakweg 1955 zijn geboren?

Op dit moment is reeds gebleken dat bezuinigingen op bejaarden, in welke vorm dan ook, bijzonder moeilijk zijn. Er hoeft maar dit voorgesteld te worden of de 'grijze' kiezer keert zich al af.

In het najaar van 1993 werd het Algemeen Ouderen Verbond opgericht, nadat de door Hedy d'Ancona voorgestelde bezuiniging op de thuiszorg de eerste onrust onder de bejaarden had gezaaid. Toen het CDA haar AOW-plannen presenteerde, begon het pas echt goed voor de partij van Jet Nijpels. Op weg naar 3 mei bleek het CDA niet meer bij machte haar 'sociale gezicht', met name naar de ouderen toe, te herstellen. De zes zetels van het

AOV en die ene van de verwante Unie 55+ waren gedeels afkomstig van voormalige CDA-kiezers.

Babyboomers bejaard

Wat moet dat worden wanneer ook de babyboomers bejaard zijn? Als de benodigde maatregelen dan nog moeten worden genomen zal dit politiek helemaal gevoelig liggen. In een democratie telt de macht van het getal. Maar de babyboomers zijn wel héél talrijk, talrijker dan de volgende generaties in ieder geval. De Rotterdamse socioloog Zijdeveld spreekt in dit verband al van een 'gerontocratie', de macht aan de bejaarden. Alleen al door haar omvang kan de 'Babyboomgeneratie' straks jongere generaties in een 'politieke en financiële gijzeling' houden.

Nuttige rol

Indien Jet Nijpels en haar Algemeen Ouderenverbond niet alleen opkomen voor de ouderen van vandaag, maar ook voor die van morgen, dan kunnen zij inderdaad een nuttige rol in de Nederlandse

politiek spelen. De vraagstukken van vergrijzing en ontgroening krijgen dan eindelijk de prominente plaats op de politieke agenda die ze al hadden moeten hebben. Hoe eerder er keuzes worden gemaakt, hoe beter. Wordt er te lang getreuzeld, dan zijn de gevolgen straks extra pijnlijk. Dat er keuzes gemaakt moeten worden, staat demografisch vast. Wellicht zijn de ouderpartijen dus een aanwinst voor de democratie. De democratie komt echter in gevaar, wanneer deze partijen alleen de belangen van de huidige en aanstaande bejaarden behartigen. Ze zou ingeruild kunnen worden voor een gerontocratie, hetgeen niets meer of minder is dan de dictatuur van de ouderen. En dat zou voor de jongeren dan weer aanleiding kunnen zijn om nog een Unie 55+ op te richten. Niet voor 55-plussers, maar voor mensen die ná 1955 geboren zijn.

Mocht het Landelijk Bestuur van de JD weer de behoefte voelen zich in het AOW-debat te mengen, laat het dan ook deze overwegingen meenemen in de discussie. Want: Jonge Gerontocraten, dat is een contradictio in terminis!

Van ethische dictatuur naar ethische democratie

Ethische politiek; zinloos maar niet onzinnig

Ib Waterreus

Peter Ras schreef in *Demo 11.2* een stuk waarin hij een warm pleidooi hield voor 'ethische politiek'. Ook ik ben daarvan een voorstander, maar toch vrees ik dat dit in de praktijk voorlopig een marginaal verschijnsel zal blijven. In een democratie zullen kiezers altijd belangrijker zijn dan de hoogste moraal. Dit betekent dat ethische politiek tot falen gedoemd is zolang het electoraat van de noodzaak daarvan niet overtuigd is.

Kortzichtigheid

Voorlopig houdt, ook in Nederland, het grootste deel van de kiezers zich in de eerste plaats bezig met de eigen leefomgeving op de korte termijn. Die kortzichtigheid is door de individualisering voorlopig eerder vergroot dan verkleind; ideologieën en religies gericht op het algemeen belang worden niet meer voor zoete koek aangenomen, maar vervangen door individuele zienswijzen en groepsbelangen die voorlopig meer zakkenvullers dan wereldburgers opleveren.

Ook betere scholing is geen ethisch wondermiddel, gezien de grote aantallen Telegraaf-lezende en frauderende studenten. De verworven vrijheden van de individualisering worden niet altijd benut en meer dan eens zelfs misbruikt. Maar laat ik optimistisch zijn en zeggen dat we ons op dit moment in het dal tussen de ethische dictatuur (verzuiling) en de ethische democratie bevinden. Hopelijk kan meer aandacht voor ethiek in het onderwijs ons een stukje omhoog helpen.

Wereldburgerschap

Het door Peter Ras genoemde ideaal van wereldburgerschap lijkt op dit moment ook ver weg. Als het slecht gaat met de economie, zoals de afgelopen tijd, worden gevoelens van ongenoegen niet meer gecompenseerd door loonsverhogingen. Ontnuchtering van borrelpraat vindt dan weinig gehoor en wereldburgerschap moet het dan afleggen tegen provincialisme.

De kloof tussen burger en politiek wordt voorlopig dus niet verkleind door ethisch gedrag van politici. Tegenover het voorbeeld van de succesvolle ethische burgemeester (gekozen?) van Bangkok zijn helaas talloze voorbeelden te noemen van minder populaire ethici; Pronk zal niet de eerste gekozen minister-president van

Nederland worden, Havel is net op tijd weggepromoveerd om een politieke vernedering te voorkomen en voor Gorbatsjov geldt ongeveer hetzelfde.

Toch vind ik het de moeite waard om ethische politiek na te streven al is het maar om een 'redelijk alternatief' te bieden voor partijen die alleen groepsbelangen behartigen. Om electoraal succes te boeken moet echter aan een aantal voorwaarden zijn voldaan.

Welvaart en welzijn

In de eerste plaats is een redelijke mate van welvaart en welzijn vereist; de meeste mensen willen eerst werk en inkomen, vervolgens gaan ze zich druk maken over milieu en criminaliteit in hun eigen omgeving en pas daarna kijken ze naar de rest van de wereld.

Daarnaast moeten er goede scholings- en ontplooiingsmogelijkheden zijn om het blikveld van mensen te verruimen. Dan kunnen ze een eigen zienswijze ontwikkelen en eventueel overtuigd worden door ethische politiek. Anders kan ethiek alleen maar opgelegd worden door een ethische dictatuur van ideologie of religie en die dictatuur is in veel landen juist omvergeworpen.

In ontwikkelingslanden ('Tweede en Derde wereld') wordt aan die voorwaarden nog niet voldaan en daar maakt ethiek dus nog geen kans. Aan milieuzorg en rechten van minderheden bijvoorbeeld, wordt daar weinig aandacht besteed. Voor voorbeelden daarvan hoeven we niet eens ver van huis; in (toenmalig) Tjechoslowakije werd de minister van Milieu afgeschafte omdat hij 'lastig' was voor de rest van de regering...

Ruimte voor ethiek

In redelijk welvarende democratiën met een hoge scholingsgraad is er dus misschien ruimte voor ethiek in de politiek. Naast het door Peter Ras genoemde voorbeeld van ethiek in het onderwijs zie ik nog andere concrete mogelijkheden om het ethisch gehalte van de politiek te verhogen.

Ten eerste kan het gebruik van 'leefbaarheidsindices' de politieke discussie breder maken dan nu. Nu wordt de politiek gedomineerd door koopkrachtplaatjes en belangenbehartiging en waarbij met een heleboel dingen geen rekening wordt gehouden. Een complete

In Demo 11.2 definieerde Peter Ras ethische politiek als volgt: 'Ethische politiek zou ik willen omschrijven als het streven naar de hoogst mogelijke moraal, waarbij gedurfde en taboe-doorbrekende keuzes eenvoudigweg gemaakt worden omdat er geen beter (of ethisch verantwoord) alternatief is. Het gaat om het verantwoordelijkheidsgevoel voor het wel en wee van alle levende wezens op aarde: mens, dier en plant.' Twee reacties: van Ib Waterreus en van Bas van der Borg.

leefbaarheidsindex is moeilijk te maken vanwege metingsproblemen, maar een globaal overzicht van de toename van bijvoorbeeld milieuvervuiling en criminaliteit naast de economische groei is het overwegen waard. Belangrijk daarbij is dat om de totale leefbaarheid gaat op de lange termijn; dus niet alleen werkgelegenheid of milieu of criminaliteit, maar in een optimale combinatie. Wat gaan mensen erop vooruit als ze hun loonsverhoging moeten uitgeven aan extra sloten op de deur?

Ten tweede kan het gebrek aan aandacht ervoor in ontwikkelingslanden milieueisen aan ontwikkelingshulp rechtvaardigen. Aan de andere kant moeten burgers hier ervan overtuigd worden dat Nederland zich door de moderne transport- en communicatiemiddelen niet meer van de wereld kan afsluiten. De enige manier om mensen op den duur in hun land van herkomst te houden is het bieden van perspectief aldaar.

Als realist ben ik pessimistisch over het bereiken van ethische democratie, maar zie ik geen alternatief. Als idealist vind ik het streven ernaar de moeite waard. Misschien blijkt het achteraf zinloos, maar dan zijn we in ieder geval zinnig bezig geweest...

Drie alternatieve plichten

Peter Ras stelt te hoge eisen aan ideale politicus

Bas van der Borg

Peter Ras schreef in *Demo 11.2* een nogal idealistisch getint betoog, waarin hij pleit voor ethische politiek. Daarmee bedoelt hij dat het de huidige politiek aan ideale politici ontbreekt. De ideale politicus heeft een zuivere motivatie, straalt integriteit uit, geeft te allen tijde tekst en uitleg in de taal die de meeste mensen kunnen begrijpen, leeft zoals de meeste mensen, leeft de normen die hij aan anderen stelt ook zelf na, maakt zondig taboedoorbrekende keuzes en heeft een on-eindig verantwoordelijkheidsgevoel.

Kanttekeningen

Bij deze lijst van goede eigenschappen van de politicus plaats ik voor het moment drie kanttekeningen:

1. Heeft de politicus nu een voorbeeld-functie (zoals de zin 'Ieder mens, en de politicus voorop, heeft de plicht zich verantwoordelijk te voelen voor het wel en wee van alle levende wezens op aarde' suggereert; cursivering van ondergetekende) of moet hij net zo leven als de andere mensen (dat suggereert de rest van het betoog)? Simpel gesteld: moet de

ideale politicus boven of onder de mensen leven?

2. 'Politici zijn bij de gratie van het volk gekozen en zijn dus verplicht om te allen tijde tekst en uitleg te geven: altijd en overal.' Hier wordt Peter wel erg veeleisend naar politici toe. Bij mij doemt bij zo'n zin het schrikbeeld op van lastige journalisten die 'in naam van het volk' op ieder gewenst moment politici met vragen bestoken. Uiteraard is het afhankelijk van de functie, maar ik zou in het algemeen willen verdedigen dat politici alleen tekst en uitleg aan het volk verschuldigd zijn tijdens vergaderingen van de Staten-Generaal. Gewone mensen hoeven ook niet altijd en overal verantwoording af te leggen en politici dus ook niet. Er moet een goede verhouding zijn tussen de (publieke) functie van een politicus en het privéleven van de persoon die als zijn werkerterrein de politiek heeft.

3. 'Ieder mens, en de politicus voorop, heeft de plicht zich verantwoordelijk te voelen voor het wel en wee van alle levende wezens op aarde.' Hier ben ik het volstrekt mee oneens: als een politicus dit

zou navolgen dan zou hij verschijnselen van opbranding gaan vertonen. Verder vraag ik me af hoe je verantwoordelijkheidsgevoel kunt verplichten? Gevoelens zijn toch spontaan?

Drie plichten

Ik wil echter niet alleen kritiek geven op Peters' plicht, maar drie plichten formuleren waaraan mijn ideale politicus zich moet houden:

1. Ik wil stellen dat de politicus op moet komen voor het algemeen belang van de gemeenschap waarvoor hij gekozen is. Zo moet een Europarlementariër zich in het Europarlement inzetten voor het soepel en goed functioneren van de EU.

2. Een politicus moet zich niet beperken tot de gemeenschap waarvoor hij gekozen is, maar zich ook iets aantrekken van de gemeenschap 'boven' en 'onder' hem. Zo moet een Europarlementariër rekening houden met hetgeen zich afspeelt in de wereldgemeenschap en de verscheidene landen die deel uitmaken van de EU. Een aardige graadmeter voor wat zich daar afspeelt, zijn de verslagen van de parlementen 'onder' en 'boven' hem.

3. Een parlementariër uit een bepaalde gemeenschap moet de belangen van de gemeenschap 'boven' hem behartigen als ware het de belangen van zijn gemeenschap. Zo gaat bij strijdigheid van belangen tussen die van bijvoorbeeld de wereldgemeenschap en de Europese Unie het belang van de wereldgemeenschap voor.

Het woord is aan Peter.

Jaarthemadag solidariteit

28 mei in Groningen

Solidariteit met:

Uitkeringsgerechtigden

Met Pauline van der Ven (Universiteit van Amsterdam en D66-Kamerkandidaat)

Minderheden

Met medewerking van het Nederlands Centrum Buitenlanders (NCB)

Ouderen

Met Bennie Bloem (gemeenteraad Groningen)

Gehandicapten

Met medewerking van het jongerenplatform van de gehandicaptenraad

En... Jaap van der Scheur van de politieke partij Solidair '93!

In: De Tuin, A-Kerkhof Z.Z. 22 Groningen. Aanvang 13.00 uur.

Openbaar vervoer: Trein naar Groningen CS. Vanaf station links over Emmasingel. Bij Stationsstraat rechts. Doorlopen over Munnekeholm tot A-Kerkhof, dan aan rechterhand A-Kerkhof Z.Z. Totaal ongeveer 10 minuten lopen. Vanaf het station vertrekken ook buslijnen 3 en 13 richting Vinkhuizen. Uitstappen bij A-Kerk (bussen volgen looproute).

Eigen vervoer: Gebruik van de auto is ten eerste af te raden. Groningen is zeer auto-onvriendelijk (veel éénrichtingverkeer en zo). Fietsen gaat prima en is ook beter voor het milieu.

Tussentijdse evaluatie beleidsplan 1994

De JD is aardig op weg

Marco van Lierop, namens het LB

Tijdens ALV 22 in november '93 hebben de leden het beleidsplan van de JD voor 1994 gewogen en zwaar genoeg bevonden. De JD heeft de schouders eronder gezet. Hoe ver zijn we na een half jaar? Een evaluatie.

Tweeduizend leden

Het eerste punt, de 2000-leden-doelstelling. Tot nu toe hebben we in ieder geval 700 betalende leden voor dit jaar. Dat is natuurlijk bar en boos. Met een taartenactie probeert het LB de afdelingen te stimuleren om leden te werven. Voor elke vijf leden geeft het LB een taart. Want jongeren aantrekken en binnenhouden is ook de verantwoordelijkheid van de afdelingen. De lichtpuntjes schijnen al van achter de bergen: in april hebben we er vijftig leden bijgekregen. Met 'de dag van werk en inkomen', een JD-activiteit voor uitkeringsgerechtigden en werkenden, besteedt de JD aandacht aan een grote groep jongeren. Daarnaast organiseert de JD weer 'de nacht van de democratie'. Beide activiteiten zijn gepland voor het

najaar. Het LB heeft hiermee op z'n minst twee troeven in handen voor het werven van nieuwe leden.

Originele activiteiten

Punt 2. De originele activiteiten komen redelijk van de grond. De activiteit in Groningen met allochtone studenten of de VUJO-JD openbaar vervoer-actie zijn voorbeelden. Maar ook de komst van de kunstgroep Millenium naar het politiek café van Amsterdam was een originele zet. Om maar niet te spreken van het debat tussen plaatselijke politici (waaronder Janmaat) in Den Haag voor de gemeenteraadsverkiezingen. De Haagse JD had de handen ineen geslagen met de JOVD en de JS.

Deze activiteiten geven aan dat origineel vaak synoniem is voor succesvol. Heb je een origineel idee voor een activiteit? Doe er wat mee binnen je afdeling of meld het bij Remko van Oijen. Remko is namelijk gebombardeerd tot het 'meldpunt originele activiteiten'.

Numero 3: de ludieke activiteiten om onze standpunten op aansprekende wijze naar buiten te brengen. Er zal in mei een AOW-activiteit komen op het Binnenhof.

Onvergetelijk evenement

'Het tien-jarig bestaan van de Jonge Democraten moet een onvergetelijk evenement worden', juicht het vierde punt van het beleidsplan. Zonder overdrijven, de lustrumfeesten in Amsterdam en Groningen en het lustrumcongres waren geslaagd. Aan het eind van het jaar komt er ook nog een grootse afsluiting van ons lustrumjaar. Het nieuwe JD-stokpaardje 'duurzame democratie' zal het thema van deze dag zijn.

Beleidspunt 5 gaat over het aanhalen van de banden met de allochtone jongerenorganisaties. Het resultaat tot nu toe is dat de Projectgroep Minderheden bij verschil-

lende allochtone jongerenorganisaties is langsgesgaan. Groningen geeft hierin weer een mooi voorbeeld met de door hen georganiseerde activiteit in samenwerking met allochtone studenten. Maar ook Den Haag liet zich niet onbetuigd met een politiek café met als onderwerp: minderheden/meerderheden.

Communicatie en samenwerking

Het zesde en het achtste punt handelen over de interne communicatie en samenwerking tussen LB en de afdelingen. Jawel, ook hier is het één en ander bereikt. Het lustrumfeest te Amsterdam was een activiteit van de afdeling Amsterdam en het LB. Ander voorbeeld is de jaarthemadag 28 mei in Groningen, een activiteit van de regio Groningen en het LB. De Secretaris Politiek is bezig de afdelingen meer te betrekken bij landelijke activiteiten. De internationale fora worden al in overleg met de afdelingen verzorgd. Daarbij is de publiciteit rond die landelijke activiteiten verbeterd, denk aan het lustrumfeest. De LB-tour werpt zijn vruchten af en zal dus zeker worden voortgezet. Helaas zijn er nog geen publicaties van de Commissie Politieke Zaken te bewonderen geweest. Daar moet inderdaad wat aan gebeuren.

Over punt 7, de paarse coalitie, valt het volgende te melden: LB'ers, vooral de voorzitter, pleiten zich in de (bijna dagelijkse) fora blauw voor een paarse coalitie. Er komen nieuwe besprekingen met de JS en de JOVD rond het thema van de sociale zekerheid.

Milieuvriendelijk

Het milieuvriendelijke punt 9 kan kort en krachtig worden geëvalueerd. Van pen tot papier zijn de nieuwe materialen milieuvriendelijk te noemen. Dit verloopt natuurlijk grotendeels volgens ALV-besluit. Het LB wil hierbij ook alle redacties van de afdelingsbladen verzoeken om de bladen voortaan op milieuvriendelijk papier uit te brengen.

Het laatste punt, nummer 10, gaat over het jaarthema voor 1994: solidariteit. Rond dit thema wordt 28 mei door het LB en de regio Groningen een jaarthemadag georganiseerd in Groningen. De jaarthema-projectgroep gaat voor de tweede helft van het jaar nog twee avonden organiseren over solidariteit. De organisatie is dan in handen van het LB in samenwerking met een afdeling. Het zou natuurlijk mooi zijn, wanneer er vanuit de afdelingen ook een paar aansprekende activiteiten worden georganiseerd. In tijden waarin het woord 'solidariteit' een anachronisme uit de jaren zeventig lijkt, is het goed om te laten zien dat de Jonge Democraten daar anders over denken, en dat blijkt.

(Ingezonden mededeling)

SPAAR EVEN NORMAAL: SPAAR HET MILIEU!

De NJMO, het grootste platform van jongerenorganisaties gericht op de oplossing van milieuproblemen (waar ook de Jonge Democraten lid van zijn), heeft het initiatief genomen, tot een spaarrekening die zowel jongeren- als milieuvriendelijk is.

Bij de Milieurekening kunnen jongeren zelf bepalen waar hun spaargeld in wordt geïnvesteerd. In elk geval zal dat alleen gebeuren in milieuvriendelijke projecten, die een duurzame ontwikkeling stimuleren.

De meeste banken steken je moeizaam vergaarde spaarcenten zonder pardon in nieuwe snelwegen en milieuschadelijke industrie. Wat betekent dat die banken investeren in projecten die geen rekening houden met jouw toekomst.

Het spaargeld dat je op je eigen Milieurekening zet gaat enkel en alleen naar projecten waarbij wel rekening wordt gehouden met een leefbare toekomst. Zoals recyclingprocessen, windmolens en natuurgebieden. Belangrijk is ook dat jongeren via de NJMO betrokken zijn bij de besluitvorming.

Milieusparen is een project van de NJMO en de ASN, de Algemene Spaarbank voor Nederland. De bank die 'rente zonder bijzaak' geeft. De Milieurekening kent geen minimuminleg, heeft een grote opnamevrijheid en biedt een prima rente. Vraag met de bon een folder plus aanmeldingsformulier aan.

Als je nu een Milieurekening opent, ontvang je als welkomstprijmie de EECONET maxi-CD-single 'Stepping Stone'. Een unieke CD met o.a. Johnny Logan en Sandra Reemer, waarvan de opbrengst ten goede komt aan natuur-beschermingsprojecten in Europa.

(*Je kunt ook kiezen voor f 7,50 op je nieuwe rekening). Maar dat is nog niet alles. Je steunt ook je bloedigen JD. Die ontvangt namelijk een 'aanbrengprijmie' van f 7,50!

BON Stuur mij direct meer informatie over de Milieurekening.

Naam _____ m/v

Adres _____

Postcode/plaats _____

Deze bon in een enveloppe zonder postzegel zenden naar ASN, Antwoordnummer 1188, 2501 WB Den Haag. Of bel 070 - 35 69 342.

440-11

Polderpiercing

Barbara Naumann en Eelco van Anken

Waarom koeien oren hebben weet ik niet, want als je ze roept, dan luisteren ze niet. Dit is echter nog geen reden om die oren dan maar te misbruiken.

In 1991 besloot minister Braks - u weet wel wie - tot invoering van de kanariegele oormerken. Een aantal problemen zouden tegelijkertijd bij de horens gevat worden. De malafide koehandelaren zouden buiten spel worden gezet. De registratie van het vee zou ontduiking van de belasting voorkomen en bovendien het traceren van hormoonhandel en van de verspreiding van ziektes aanzienlijk eenvoudiger maken. Evenzo zou de vee-diefstal onmogelijk gemaakt worden. Het feit dat iedere koe nu onlosmakelijk aan zijn eigen oormerk verbonden is, verhindert voortaan elke persoonsverwisseling van enig koe, zo stelde men.

Valse nummers

Niets is minder waar. Het oormerk blijkt net zo min fraudebestendig als de traditionele systemen. In agrarische kringen wordt wel beweerd, dat de Nederlandse oormerken ook in België worden gefabriceerd. Daar worden zij aangebracht bij niet-geregistreerde koeien, die vervolgens op de Nederlandse markt verschijnen met een al bestaand registratienummer. Zo is een situatie ontstaan, waarbij verschillende koeien rondlopen met eenzelfde registratienummer. De eigenaren van de koeien met valse nummers zijn, zoals dat gaat bij de koehandel, anoniem en niet te achterhalen.

Gelukkig wordt er door identificatie en registratie aan huis gecontroleerd. Deze controle wordt een half jaar van te voren aangekondigd. Genoeg tijd dus voor malafide koehandelaren om hun zaakjes op orde te brengen. Zeer betrouwbaar, zoals Wijbenga, landelijk coördinator van Identificatie en Registratie, het oormerkensysteem betitelt, is het dus allerminst.

Koe met vier oren

De oormerken veroorzaken ook een aantal praktische problemen. Het gebeurt nogal eens dat een koe met zijn grote gele genummerde flapjes achter bijvoorbeeld het gaas

blijft steken. Als gevolg daarvan lopen er in de Nederlandse weide koeien rond met vier oren. Volgens Wijbenga is de kans op het uitscheuren van de oren nihil. 'Wanneer het oormerk blijft haken, breekt het steeltje af.' Bij het lezen van deze verklaring in *de Volkskrant* van 10 mei, bood een boze boer mij aan om bij Wijbenga een oormerk aan te brengen, er aan te trekken en dan te kijken of het steeltje loslaat. Een ander praktisch probleem is dat aangebrachte oormerken bij pasgeboren kalveren zo'n pijn veroorzaken, dat zij uit

bij koeien aan hun oren, degraderen hen van dier tot object, zoals auto's waaraan nummerplaten zijn bevestigd. Het gebruik van het oormerkensysteem mag dan goedkoop zijn, echter wat meer respect voor de koe, die ons toch mooi voorziet van nogal wat producten waar Nederland trots op is, zou niet misstaan.

Erg esthetisch zijn de oormerken overigens ook niet. Wat is er vrediger dan een groen weiland met een aantal rustig grazende koeien? Wat is er stuitender dan vervolgens te moeten constateren dat deze dieren zulke enorme knalgele plastic genummerde platen in hun oren dragen, zelfs het meest vertederende lieve kleine kalfje?

Fundamentele oplossing

Wanneer de staatssecretaris voor 15 juni een oplossing presenteert aan de kamercommissie voor de 150 veehouders die principieel weigeren om oormerken aan te brengen, laten we dan hopen dan hij

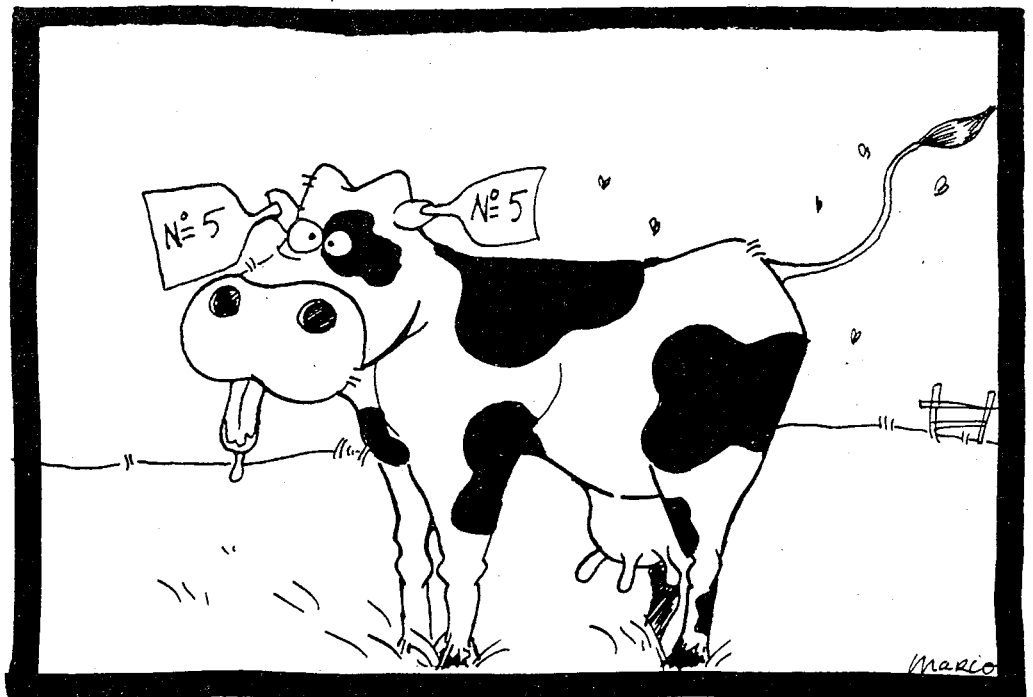
Het bevestigen van registratienummers bij koeien aan hun oren, degraderen hen van dier tot object, zoals auto's waaraan nummerplaten zijn bevestigd.

angst voor de zwiepende staart van moeder koe tegen hun oren, niet meer durven drinken. De boer moet zulke kalveren dan zelf van melk voorzien. Deze beesten lopen aldus het gevaar zich te ontwikkelen tot onvolgroeide of niet sterke koeien.

Koeien als auto's

Aan het gebruik van de dieronvriendelijke oormerken kleeft ook een ethisch aspect. Het bevestigen van registratienummers

deze weigeraars niet slechts ziet als rebelerende mensen die in het gareel moeten worden gehouden. Laten we hopen dat hij deze mensen ziet als personen die wel degelijk gegronde redenen hebben om het oormerkensysteem te weigeren. En moge hij een fundamentele oplossing bedenken voor koeregistratie, waarin het oormerkensysteem in heroverweging kan worden genomen.

D'émoties

Autisme

Een tijdje geleden was er een campagne tegen vandalisme onder de titel 'vandalisme is zo kinderachtig'. Veel kinderen zijn in protest gekomen omdat niet kinderen, maar pubers en ouders dat op hun geweten hebben. Terecht, vond ik, je moet immers niet de ene groep zwart maken om de andere tot beter gedrag te bewegen.

Op het afgelopen congres hield ik een toespraak over de wijze waarop de overheid met de rug naar de samenleving zat en hoe dat een goed functionerende overheid in de weg staat. 'Dat is het autisme van de overheid' zei ik. Ik doelde daarmee op het algemene verschijnsel dat signalen niet worden opgepikt en in een eigen ritueel wordt verder gegaan.

In de zaal zat een jongen die autistisch is. Hij had geen algemeen verschijnsel voor ogen, maar een ziekte. Met de term 'autisme' trachtte ik het diskrediet van de overheid in beeld te brengen. Wat ik tegenover die jongen deed, was zijn ziekte in diskrediet brengen. In plaats van Maij-Weggen te verwijten niet te luisteren naar signalen uit de samenleving, schoor ik in zijn ogen autisten over één kam met Hanja Maij-Weggen.

Het is nooit mijn bedoeling geweest om iemand te kwetsen. De term is daarom inmiddels uit mijn toespraak gehaald. De, voor hem kwetsende, uitspraak kan ik echter niet meer terugnemen. Ik hoop dat hij actief blijft in de JD.

*Henriëtte de Vos (voorzitter JD),
Amsterdam*

Genant

Vanmiddag zag ik het voor het eerst 'in het echt': zo'n onduidelijk type (dat je als wereldvreemde JD'er verder alleen in de snackbar tegenkomt), voorover gebogen en hevig krassend op zijn juist aangeschafte kraslot. Hij scheen zich nogal te vermaken.

Ik vermaakte me minder. De krasser stond niet alleen in de weg, ik vond het ook een nogal trieste situatie: terwijl ik een boekenbon probeer te kopen, struikel ik over een toekomstige gokverslaafde. De staatsloterij is, zo constateerden we op het congres, dan wel niet verslavend, maar dit móet wel verslavend zijn.

De Lotto heeft er een goudmijntje aan. Een groot deel van de knaken die voor-

Zuidafrikaanse droom

Een nieuwe vlag, twee volksliederen, een democratisch gekozen parlement en een zwarte president! In een paar weken tijd is definitief afgerekend met ruim drie eeuwen onderdrukking van de zwarte Zuidafrikaanse bevolking.

Zuid-Afrika gaat een nieuwe en onzekere toekomst tegemoet. President Mandela heeft gekozen voor een verzoeningspolitiek van de nieuwe regering van nationale eenheid. Mandela werkt met alle partijen samen in de regering en het parlement, om te voorkomen dat een van de bevolkingsgroepen zich buitengesloten voelt. Dit is de enige manier waarop Zuid-Afrika de veranderingen (waarschijnlijk) aankan. Samenwerking om de welvaart en de sociale omstandigheden voor alle Zuidafrikanen te verbeteren, op een continent dat als enige in de wereld een teruglopend welvaartsniveau heeft! De Republic of South Africa (RSA) is als enig Afrikaans land in staat om als (economische) motor te fungeren voor heel Afrika.

Als 'de droom' van Martin Luther King verwezenlijkt zou worden, dan speelden zowel Mandela als De Klerk daar een hoofdrol in, en dan had King Zuid-Afrika misschien wel als het 'beloofde land' gezien. Het is te hopen dat de samenwerking vreedzaam zal vorderen, in een land waar 'apartheid' de laatste driehonderd jaar zijn sporen heeft nagelaten.

*Edwin Peek,
Abcoude*

heen in fruitautomaten vloeiden, komt nu terecht bij de organisator van de balletjes, de toto en Lucky Ten. En dus voor een deel bij goede doelen.

Dat is mooi. Het is in ieder geval beter dan dat het geld in de zakken vloeit van café-afpersende fruitautomatexploitanten. Maar het is tegelijkertijd wel genant dat onze goede doelen het weer moeten hebben van gokverslaafden. Stuitend zelfs.

Natuurlijk moet je het kraslot niet verbieden. Maar het is toch wel te overwegen om de verkoop ervan alleen toe te staan op de plaats waar het thuishoort: in de gokhal.

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

Trots

De privatisering van de PTT, onder leiding van *Demo*-gastcolumnist Wim Dik, nadert zijn laatste fase. De 'koninklijke' gaat binnenkort naar de beurs, alwaar de voormalige staatsonderneming onder de naam KPN genoteerd zal worden. Onlangs ontvingen alle bezitters van een telefoonabonnement een schrijven van voornoemd bedrijf, waarin te lezen viel dat 'onder druk van de toenemende internationale concurrentie' de binnenlandse telefoontarieven binnenkort fors zullen stijgen. Tegelijkertijd kon je de deur niet uitgaan, of je werd geconfronteerd met een miljoenen verslindende campagne die de aanstaande beursgang dient te begeleiden. Toeval? Bij mij riep het in ieder geval de vraag op of het niet beter was geweest om KPN gewoon lekker in handen van de Staat der Nederlanden te houden. Als we dan toch monopolie spelen, dan liever publiek dan privaat. Een beetje 'tafelzilver' kan nooit kwaad, moet je maar denken. En wat die campagne betreft, ik weet er nog wel eentje:

Waar een klein land trots op mag zijn
MONOPOLIE
MISBRUIK
KPN

*Paul Kraan,
Amsterdam*

Haantje de voorste

Langzaam maar zeker loopt de zaal in Trianon in Utrecht tijdens het eendaagscongres vol. De mensen achter de inschrijftafel hebben het er druk mee. Maar alles gaat eigenlijk gewoon voorspoedig. Dan komen er enkele zogenaamde oud-JD-coryfeeën binnen. Met een 'Nee, ik ga toch niet stemmen' weigeren ze vijftien gulden inschrijfgeld te betalen, hiermee de mensen achter de inschrijftafel min of meer verbouwereerd achterlatend. Wat schetst mijn verbazing als om drie uur, wanneer koffie en thee niet langer gratis zijn, zij nu net degenen zijn die gaan zeuren. En, als om vijf uur de broodjes gebracht worden, zijn ze haantje de voorste om zo snel mogelijk zo veel mogelijk voedsel naar binnen te kunnen werken. Solidariteit is een begrip dat menig JD'er in de mond neemt, en dat begint nu juist bij jezelf, ook als jarenlang JD-lid.

*Mirjam van Dijk,
Leuven*

Karikatuur

In *Demo 11.1* schreven wij het artikel 'Racisme is fout, discussie niet gesloten'. Saskia Daru (*Demo 11.2*) verwijt ons de oplossing voor de minderhedenproblematiek te zoeken in een 'simpel spreidingsbeleid'. Dat spreidingsbeleid niet simpel is, gaven wij echter al aan door het paradoxaal te noemen. Niettemin kan het geen kwaad het serieus in overweging te nemen; de problemen zijn er ernstig genoeg voor. Dat Saskia zich kwaad maakt als allochtonen de schuld krijgen van allerlei sociale problemen, onderscheidt haar niet van ons. De relevantie van die opmerking ontgaat ons daarom.

'Links beticht een ieder die het woord allochtonenprobleem in de mond neemt van racisme. En racisme is fout, dus is de discussie gesloten.'

Henk Gossink (ook *Demo 11.2*) vindt dat een karikatuurale stellingname. Daar heeft Henk volkomen gelijk in. Onze stellingname was dan ook karikatuuraal bedoeld!

Door gebruik te maken van een karikaatuur kun je een te bespreken situatie beter schetsen. Naar onze mening heerste er namelijk vooral in de jaren zeventig en tachtig een klimaat dat eenzijdig gericht was op 'political correctness'. Een goede discussie over de oorzaken van vreemdelingenhaat werd hierdoor moeilijk, met name in wat je zou kunnen noemen: 'links' Nederland. Begin jaren negentig werd dat gelukkig langzaam anders. Henk noemt dan ook terecht enkele voorbeelden van hoe het ook kan.

Dat neemt echter niet weg dat er nog steeds zich 'progressief' noemende mensen zijn die er niet zozeer naar streven de succesfactoren van extreem-rechts te doorgronden en vervolgens weg te nemen, maar er veeleer op uit zijn degene die zich naar hun smaak iets te ver op het gladde ijs van de minderhedenproblematiek begeeft, aan te klagen. Dat is inquisitoir gedrag en het leidt tot niets. Als Henk bij het lezen van het woord 'inquisiteur' meteen aan de Spaanse Inquisitie denkt, is dat in principe zijn probleem. Maar als

hij die link zo nodig wil leggen moet hij daar na al die eeuwen wel de relativiteit van inzien. Bovendien moet je een artikel op hoofdzaken beoordelen, niet op details.

Hoe dan ook, zoeken naar oplossingen is vaak tasten in het duister en daarbij kun je inderdaad je hoofd weleens stoten. Waar het echter om gaat, is dat er gezocht wordt, want de problemen verdwijnen niet vanzelf. Wie de intentie heeft de vreemdelingenhaat te bestrijden verdient daarom krediet.

Wat wij hebben willen betogen is dat de JD zich minder moet richten op het aanklagen van personen en meer op het zoeken naar oplossingen. Het was niet de bedoeling daar in ons eigen artikel al mee te beginnen. We schreven dan ook niet die pretentie te hebben.

De bijdragen van zowel Naomi Flight als Mark van Barschot aan *Demo 11.2* waren wat dat betreft een stap in de goede richting!

*Paul Kraan en Ib Waterreus,
Amsterdam*

Te gaant...

Een van de grote verrassingen van de verkiezingen was de winst van het Algemeen Ouderenverbond. Demo vroeg aan fractievoorzitter Jet Nijpels-Hezemans wat haar partij de jongeren te bieden heeft.

Jet Nijpels-Hezemans

Juist jongeren zouden een ouderenpartij moeten steunen. Zij zijn immers de ouderen van morgen. Het lijkt een cliché, maar het is wel een waarheid als een koe. Natuurlijk zijn jongeren nu vooral bezig met hun studie, het vinden van een baan of hun carrière. Ze maken zich nog niet echt druk over hun 'oude' dag. Echter, de tijd van 'dat zien we later wel', lijkt nu echt voorbij. Ook voor jongeren geldt: ga eens wat meer op de lange termijn denken. Realiseer je goed dat jullie het zijn die over vijftien à twintig jaar de gevolgen van de na-oorlogse 'baby-boom' moeten

opvangen, en zeker niet in de laatste plaats in *financieel* opzicht.

Het is daarom de hoogste tijd dat er een ander, vooral op de lange termijn gericht, beleid gevoerd wordt. Het financieringsstekort, de staatsschuld, moet drastisch omlaag, onder andere te bereiken door minder - geen lagere - uitkeringen, meer banen, ook voor laaggeschoolden, minder subsidies en afschaffen van overbodige regels. Maar ook: niet bezuinigen op de thuiszorg, zodat minder mensen in dure verzorgings- en verpleeghuizen terecht komen. Een selectiever toelatingsbeleid

voor het wetenschappelijk onderwijs is dringend nodig. Een VWO-diploma hoeft niet automatisch een toelatingsbewijs voor de universiteit te zijn. Te veel studenten vallen af in de propaedeuse-fase. Dat wordt onbetaalbaar. Meer voorlichting over andere zinvolle opleidingen is zeer wenselijk. Nederland zit te springen om goede, vooral technische vakmensen. Het onderwijs dient veel beter afgestemd te worden op de behoeften van het bedrijfsleven, zodat minder jongeren worden opgeleid tot werkloze.

Ouderen voelen zich gelukkig nog steeds verantwoordelijk voor de jongeren. Welke vader, moeder, opa of oma wil immers niet dat het hun kinderen en kleinkinderen goed gaat? Juist daarom zijn de ouderen zich nu rechtstreeks met de politiek gaan bemoeien. Zij hebben immers met bloed, zweet en tranen de na-oorlogse welvaart opgebouwd. Zeker, ze hebben ook de rijke jaren meegemaakt. Maar ze zien ook dat de verzorgingsstaat in ras tempo weer wordt afgebroken. Zij zetten hun kennis, ervaring en wijsheid in om daaraan een halt toe te roepen.

En het kan, maar dan moet het roer wel om. Dan moet er bijvoorbeeld nu begonnen worden met een ander financieringsstelsel voor de AOW, zodat ook na 2010 dit pensioen nog bestaat. Solidariteit, verantwoordelijkheid en visie zijn de kernbegrippen voor de toekomst. Daar zijn met name de jongeren bij gebaat.

De 23-ste Algemene Ledenvergadering van de JD was in tweeën geknipt.

Op 26 maart vond het 'eendagsgedeelte' plaats in het Utrechtse Trianon.

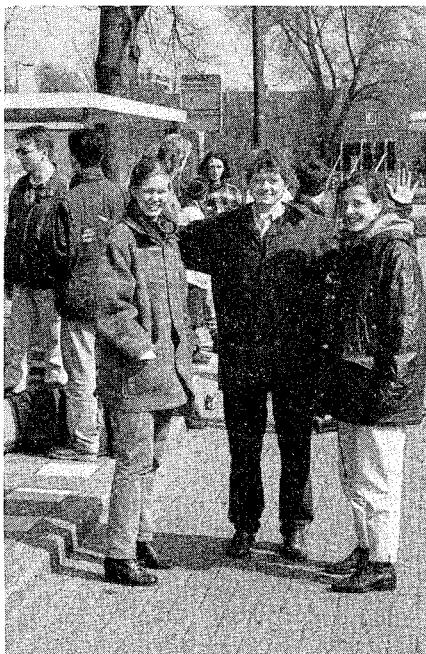
Hier werden organisatorische zaken en de resolutie Ontwikkelings-samenwerking behandeld.

Op 16 en 17 april was het vooral feest tijdens het 'lustrumgedeelte': bekende sprekers, workshops, cabaret en een feest met een dertienkoppige band. Op deze en de zes volgende pagina's doet Demo uitgebreid verslag.

Teksten: Demo-redactie

Foto's: Dorkas Koenen

HET BEGIN

Een congres in Elst begint op de bushalte in Veenendaal. Hier staan Ageeth Telleman, Jeroen Kemperman en Francien Al uit Amsterdam te wachten op een van de extra bussen die de JD had geregeld.

CONGRES VERSLAG

JD-voorzitter Henriëtte de Vos:

'MAIJ IS EEN EIGENWIJS KIND DAT GEEN HULP WIL VRAGEN'

Toespraken van Henriëtte zijn meestal erg serieus van aard. Geen jolige grappenmakerij, geen gebral of meligheid, maar een ernstig betoog over de actuele politiek.

Henriëtte is bijvoorbeeld kwaad over het afschaffen van de beroepsprocedure voor asielzoekers, over de schijnheiligheid van de PvdA en over de verkiezingscampagnes van verschillende partijen. Het functioneren van de overheid, in het bijzonder de politici, staat ter discussie: de overheid die niet luistert naar de burgers, maar wel hun stem probeert te veroveren. 'Bij de Betuwelijn werden door de samenleving de problemen aangegeven en daarbij ook de oplossingen. Maar nee, Maij weet het beter. Zij is net een eigenwijs kind dat geen hulp wil vragen. Maij staat niet alleen, de hele rijksoverheid gedraagt zich op die manier.' Wat de overheid volgens Henriëtte nodig heeft: 'Een ander aanzicht van de politiek. Een veel grotere neus voor maatschappelijke perspectieven. Grotere oren voor individuele en maatschappelijke geluiden en een veel kleinere mond. In het dagelijks leven niet echt een schoonheidsideaal. Ik kan mij echter geen mooiere democratie voorstellen.'

De JD kan op diverse gebieden een voortrekkersrol spelen en moet dat constant blijven doen. 'Ik wens de JD toe dat we de komende tien jaar heel vaak laten zien hoe het óók kan, en heel soms hoe het absoluut niet moet.'

Maud du Marchie Sarvaas

ONVERGETELIJK SWINGEND FEEST

Het feest op de zaterdagavond tijdens het lustrumgedeelte van het congres was een van de meest swingende feesten uit de JD-historie. Dit was voor een groot deel te danken aan de dertienkoppige band 'The Soulgang'. De vier blazers, twee zangers, twee zangeressen en de andere muzikanten zetten de hele zaal op zijn kop met nummers als 'Soul man', 'Pick up the pieces' en andere soul- en dance-klassie-

kers. Na enkele toegiften werd het feest voortgezet met een 'gewone' disco. De lustrumvierders konden zich tegoede doen aan cocktails, die Dirk van de jeugdherberg speciaal voor de JD had samengesteld. Van Dirks creaties was de 'Demo Capone' toch wel de lekkerste. Het was een feest dat weinigen ooit zullen vergeten.

Christiaan Bonebakker

HET REFERENDUM KOMT ER WEL, DENKT DEETMAN

Nog voordat het congres officieel was geopend, mocht kamervoorzitter Wim Deetman de JD toespreken. Deetman is de afgelopen jaren voorzitter geweest van de Commissie Vraagpunten, die zich heeft beziggehouden met staatsrechtelijke vernieuwing. Hij verwacht dat het correctief referendum er wel zal komen: 'Een meerderheid van de Tweede Kamer heeft hier geen principiële bezwaren tegen. Er zijn alleen nog een paar praktische problemen. Maar op termijn zullen we in Nederland wel een vorm van referendum gaan kennen.'

Deetman is blij dat de politiek de confrontatie met Janmaat is aangegaan: 'Ik heb het nooit goed gevonden dat men in de Tweede Kamer wegliep als Janmaat aan het woord was, en geen vragen stelde als hij daar aanleiding toe gaf. Er zijn namelijk momenten dat je moet zeggen "Dit kan niet". Soms heb ik zelf in het debat met Janmaat ingegrepen, terwijl de zaal verder leeg was. Voor een voorzitter is dat een grote stap. Maar soms moet je nu eenmaal spreken.'

Christiaan Bonebakker

ENGWIRDA OPENT 'OUDE MANNEN'-DAG

Na de toespraak van Deetman was het de beurt aan Maarten Engwirda, D66-fractievoorzitter ten tijde van de oprichting van de JD in 1984, om het congres officieel te openen. Vanwege zijn lidmaatschap van de Rekenkamer mocht hij niet inhoudelijk reageren op Deetman, maar dat liet hij met een gerust hart over aan Nypels en Van Mierlo die na hem zouden spreken op de eerste 'oude mannen'-dag van het congres. Engwirda beperkte zich daarom tot een terugblik op de afgelopen tien jaar en zei dat, doordat de Jonge Democraten zich 'vrijzinnig-democratisch' durfden te noemen, de bereidheid binnen D66 om ideologisch kleur te bekennen sindsdien is toegenomen. Tot slot deed hij een voorzichtig blikje naar de toekomst door te zeggen dat bij de Rekenkamer al een goedwerkende paarse coalitie bestaat. Hij zei er echter meteen achteraan dat de CDA/PvdA/D66-coalitie ervoor ook prima werk had gedaan...

Het ontkurken van de champagne door Raymond van Doorn kostte wat moeite, maar na enig geschud volgde de bijbeho-

rende knal en konden Maarten Engwirda en Henriëtte de Vos toosten op het tienjarige bestaan van de JD.

Ib Waterreus

REGIO'S NU FORMEEL AFGESCHAFT

Op het novembercongres van 1993 werd het principebesluit genomen de JD-regio's af te schaffen. Deze beslissing moest echter nog worden verwerkt in het Huishoudelijk Reglement (HR), wat niet meer dan een formaliteit hoeft te zijn. Niettemin hadden enkele JD'ers aangekondigd om bij de HR-wijzigingen moeilijk te gaan doen, teneinde de afschaffing van de regio's te voorkomen. Zoals zo vaak bij de

JD, bleken deze dreigementen echter loos te zijn; op de veertien voorgestelde HR-wijzigingen was slechts één, vrij onbeduidend, amendement ingediend. Vrijwel zonder verdere discussie werd daarmee één van de belangrijkste structuurwijzigingen in de JD-historie formeel een feit.

Christiaan Bonebakker

WEG MET DE CAO!

Hans Schoen, lid van de programma-commissie van Groen Links - en drager van geitewollensokken - zette in één van de workshops over verkiezingsprogramma's, de vier richtinggevendende uitgangspunten uit het programma van Groen Links uiteen:

- solidariteit in verband met de verhoudingen tussen Noord en Zuid in de wereld en Oost en West in Europa.
- ecologisering van de economie; belasting op milieuvuiling in plaats van op arbeid.

- grote waarde hechten aan pluriformiteit.

- zeggenschap; mensen worden beschouwd als zelfstandige individuen, niet alleen in politiek opzicht, maar ook in bijvoorbeeld het bedrijfsleven.

Hoewel dit op zich mooie uitgangspunten zijn, is er heel wat discussie mogelijk over de uitvoering van deze punten. De discussie dreigde echter niet van de grond te komen, omdat de workshop-leden zich wel in deze uitgangspunten konden vinden. Uiteindelijk kwam er toch nog discussie over ecologisering van de economie. Hoe milieuvriendelijk je ook gaat produceren, er zullen altijd milieuvervuilende bedrijven blijven, die onze samenleving nodig heeft om te kunnen blijven bestaan. Belastingheffing op milieuvuiling i.p.v. op arbeid, kan deze milieuvervuilende, maar toch uiterst noodzakelijke bedrijven in ernstige moeilijkheden brengen. Over de oplossing van dit probleem is in de workshops in ieder geval nog niet het laatste woord gesproken.

De gast in de workshop over het programma van de VVD was Klaas Groenveld, lid van de programmacommissie van VVD (geen geitewollen sokken, maar keurig net pak, compleet met overhemd, stropdas en gaatjesschoenen). Het betoog van meneer Groenveld kwam ongeveer op het volgende neer: leve het liberalisme! De vrije markt is dé oplossing voor alle problemen.

Overheidsinstanties die zich bemoeien met arbeid, afspraken tussen werkgevers en werknemersinstanties zijn overbodig. Weg met de cao's, laten we voortaan onze arbeidsverhoudingen gewoon via individuele arbeidscontracten regelen.

Ach meneer Groenveld, waarom laten we de regering van ons land eigenlijk beslissingen voor ons nemen? Waarom dat gezeur altijd met de overheid over belasting, milieu, werkgelegenheid, sociale voorzieningen, asielzoekers en zo. Laten wij als individuele burgers het heft in eigen handen nemen! Weg met de overheid, inclusief de VVD!

Barbara Naumann

Behandeling politieke moties versnipperd

GRUIJTERS NU WEER WÈL WELKOM BIJ DE JD

Een tactiek van extreem-rechts en ondemocratisch, zo betitelt de JD een besluit dat zij een half jaar geleden zelf heeft genomen. Het betreft de motie waarin Hans Gruijters, D66-burgemeester van Lelystad, tot 'persona non grata' werd verklaard naar aanleiding van zijn uitspraken over asielzoekers. In november werd deze motie, ingediend door enkele leden uit Utrecht, na een felle discussie aangenomen. De regio Groningen legde zich hier echter niet bij neer, en diende nu een motie in om het besluit terug te draaien en Gruijters zelfs uit te nodigen op het volgende JD-congres. De woordvoerder van de eerste Gruijters-motie, Christiaan Bonebakker (wie?), verzette zich vooral tegen de zijns inziens beledigende uitspraak over de rechts-extremistische tactiek. Erik van Buiten, woordvoerder van de regio Groningen, ging hier echter niet op in. Ondanks fel protest van Remko van Oijen, Secretaris Politiek in het Landelijk Bestuur, werd de motie in ongewijzigde vorm aangenomen. Gruijters is nu dus weer wèl welkom bij de JD.

Ook een motie van de afdeling Amsterdam over de hoge-snelheidslijn (HSL) leverde felle discussie op. Wordvoerder Paul Kraan betoogde dat het Groene Hart geen echt natuurgebied is. Om het vliegverkeer daadwerkelijk te kunnen terugdringen, zou de HSL het Groene Hart daarom 'gerust' mogen doorkruisen. Anderen (Remko van Oijen: 'Ik ben afschuwelijk tegen deze motie') waren echter bang dat vervolgens gedeelten van het Groene Hart zouden worden volgebouwd; het Groene Hart is dan immers toch al aangetast. Hiermee ontstond een keuze tussen het milieu en... het milieu. De JD koos voor het milieu en verwierp de motie. Misschien vond men de term 'gerust' iets te nonchalant.

Voor de nodige hilariteit zorgde de motie over de staatsloterij, ingediend door enkele leden uit Amsterdam. Zij vonden dat de opbrengst van de staatsloterij niet in de schatkist mag vloeien, maar ten goede moet komen aan de opvang van gokverslaafden. Over de vraag hoe verslavend de staatsloterij eigenlijk is, liepen de meningen echter sterk uiteen. JD'er Henk Gossink: 'Verslaafd raken aan de staatsloterij is net zo iets als verslaafd raken aan de alarm-sirenes. Die zijn ook maar eens per maand.' Maar daar maakt de overheid geen reclame voor', wierp motie-

verdediger Jasper Hamaker tegen. Een ander lid dacht dat de opbrengst van de staatsloterij nooit in zijn geheel aan gokverslaafden kan worden besteed: 'Dan moeten er wel eerst een heleboel gokverslaafden bij komen.' De motie werd verworpen.

Ook de motie van enkele Utrechters, die uitsprak dat een spreidingsbeleid bij het toewijzen van huurwoningen aan alloctonen onacceptabel is, haalde het niet. Een spreidingsbeleid betekent volgens woordvoerder Wim Rampen namelijk dat je onderscheid maakt op basis van etnische afkomst en is dus discriminerend. Oud-JD-voorzitter Mark van Barschot had een genuanceerde tegenargumentatie: 'In theorie is een spreidings-

beleid misschien wel racistisch, maar je ziet juist dat racisme wordt uitgelokt als er géén spreiding is. Het is dus een vorm van dogmatiek die averechts werkt.' Anderen vonden de beschikbare informatie en de discussietijd te beperkt om een definitieve uitspraak te kunnen doen, hetgeen dan ook niet gebeurde.

De behandeling van de moties was zeer versnipperd; elk gaatje in het programma werd met enkele moties opgevuld. Hoewel deze versnippering de aantrekkelijkheid van de behandeling niet ten goede kwam, werd het respectabele aantal van dertig behandelde (actueel) politieke moties gehaald. Niettemin was er voor eenzelfde aantal moties geen tijd meer over. Aan het eind van het congres vertelde Secretaris Organisatie Wim Rampen dat de indieners van deze moties hun werkstukjes opnieuw moeten indienen als ze prijs stellen op behandeling tijdens het volgende congres. Zo kan worden voorkomen dat er structureel tientallen moties moeten worden doorgeschoven.

Christiaan Bonebakker

OVERZICHT (A)PM'S

Hier volgt een samenvatting van alle aangenomen (actueel) politieke moties. Tussen haakjes staan de indieners aangegeven.

- De JD noemt Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Slovenië, Servië, Montenegro en Macedonië vanaf nu bij de eigen naam, en spreekt niet langer van 'ex-Joegoslavië' of 'voormalig Joegoslavië'. (Inge Hagens e.a.)

- De heer Gruijters wordt uitgenodigd als spreker voor het congres van november 1994 met als onderwerp zijn standpunten inzake asielzoekers. (Regio Groningen)

- De JD moet zich actief inzetten om betere informatie over alloctonen te verschaffen. Om dit te bereiken moet de JD, eventueel in samenwerking met andere pjo's, een boekje en scholenprojecten samenstellen. (Erik Boog e.a.)

- D66 moet er, als zij in de regering komt, voor zorgen dat er een zwaargewicht op VROM komt, en dat er een goede milieu-paragraaf in het regeerakkoord komt. (Afdeling Nijmegen)

- Het milieudepartement moet, net als het ministerie van Financiën bij alle overheids-beslissingen een toetsende functie krijgen. (Werkgroep Milieu)

- Het milieubudget van het ministerie van VROM moet worden verdubbeld tot vijf procent van het BNP, te betalen uit ecotax. (Werkgroep Milieu)

- Nederland moet 1 procent van het BNP besteden aan de overdracht van milieutechnologie aan ontwikkelingslanden. (Werkgroep Milieu)

- Er moet statiegeld komen op de verpak-

king van afhaalmenu's. (Werkgroep Milieu)

- Elke producent van recyclebare producten, moet zijn producten terugnemen en voor zover mogelijk recyclen. (Werkgroep Milieu)

- De uitstoot van kooldioxide moet de komende vier jaar met ten minste 10 procent worden verminderd. (Werkgroep Milieu)

- De oplossing van milieuproblemen mag ten koste gaan van onze materiële welvaart. (Werkgroep Milieu)

- Aan het aantal fietsenstallingsplaatsen voor een openbaar gebouw moet een minimum worden gesteld, afhankelijk van het aantal bezoekers van het gebouw. (Sandra Hogenbrink e.a.)

- Het ministerie van Economische Zaken moet kartels in principe verbieden, tenzij de deelnemers het kartel kunnen rechtvaardigen. (Werkgroep Sociale Economie)

- Het minimumloon mag niet worden verlaagd. (Werkgroep Sociale Economie)

- De prijs van schoolboeken moet laag worden gehouden door advertenties te plaatsen. (Regio Groningen)

- De winkelsluitingswet moet worden afgeschaft. (Afdeling Amsterdam)

- Gokautomaten moeten in alle lokaties buiten gokhallen verboden worden. (Afdeling 't Gooi)

- Data-encryptie moet niet worden verboden. (Patrick Dersjant e.a.)

- De studenten-weekkaart moet gelden van maandag 0.00 uur tot vrijdag 20.00 uur, en de weekendkaart van vrijdag 16.00 uur tot maandag 0.00 uur. (Edwin Peek e.a.)

RAYMONDS SYNDROOM

'Life is a cabaret', het werd zaterdagavond maar weer eens bewezen door de mensen van het JD-cabaret, die welhaast alle facetten van het JD-leven in een cabaret wisten te verwerken. Beschouwingen over 'het JD-gehalte van sexfeesten en het sexgehalte van JD-feesten' leidden uiteindelijk tot de conclusie dat er niets boven de vrouwen van de JD gaat: 'Als ze die bij de JOVD hadden, dan hadden ze die schapen helemaal niet nodig gehad'. Met op de achtergrond het fraaie stemgeluid van Hinke Post en Mirjam van Dijk, bezong Henk Gossink vervolgens het wel en wee van de JD'er die op congressen niet alleen politieke, maar ook fysieke bevrediging zoekt. Ook de actualiteit (Arcscop-gate) kwam aan bod: 'Het commissariaat is de hoeksteen van de samenleving'. Raymond

van Doorn gooide in één van z'n dialogen met Ruud van den Brink zijn 'Ik-ben-altijd-leuk-aan-de-hand-van-songfestivals'-syndroom in de groep. Een afscheidswordje is hem nog wel toevertrouwd, politiek-inhoudelijk wordt het moeilijker. Zelfs als het rechtstreeks uit een toespraak van Van Mierlo komt.

Raymond bleef in elk geval leuk aan de hand van songfestivals. Samen met Jinny Boer coverde hij als finale Ruth Jacotts 'Vrede'. Over D66: 'Het wil alleen nog niet zo lukken... om de zetels te bewaren!' We zullen het bij het volgende lustrum zien.

Paul Kraan

'JD EN JOVD STAAN POLITIEK-INHOUDELIJK NIET ZO VER VAN ELKAAR'

Drie PJO-voorzitters en één stand-in gingen zondag 17 april met elkaar in debat. JS-voorzitter Sharon Dijksma, JOVD-praeses Koen Petersen, onze eigen Henriëtte de Vos alsmede CDJA-bestuurslid Willem-Jelle Berg spraken met elkaar over uiteenlopende zaken zoals de rol van PJO's, milieu en werkgelegenheid. Berg informeerde aan het begin voorzichtig hoe het nou stond met de Paarse partij. Petersen: 'Blijkens de peilingen goed! Maak je geen zorgen, het CDA werkt aardig mee.' Petersen wist voorts te melden dat de JD en de JOVD politiek-inhoudelijk niet zo ver van elkaar staan, maar dat de JOVD gewoon meer te bieden heeft.

Henriëtte liet de laatste opmerking maar voor wat hij was. Dat de eerste ook niet klopte bleek later, toen de beide voorzitters het totaal oneens bleken te zijn over de versoepeling van het ontslagrecht. Petersen bepleitte die, evenals verruiming van het begrip passende arbeid en het ministelsel. Dat kwam hem op forse kritiek uit christen-democratische hoek te staan: 'Het ministelsel is asociaal.' Vervolgens verzandde de discussie helaas in holle retoriek, met name van de kant van Dijksma. Dat belooft wat, straks in de Kamer!

Paul Kraan

SCHUIFELEND BUFFET

Voor het eten op de lustrum-zaterdag had de congresorganisatie een lopend buffet in gedachten gehad. En wel in Italiaanse stijl. Een mooi idee, en de jeugdherberg had er dan ook veel werk van gemaakt. De tafels zagen er schitterend uit, met grote, glimmende schalen vol salades.

De 250 congresgangers hadden honger. Op hetzelfde moment liep iedereen met zijn of haar bordje naar het buffet. Alhoewel: *liep?* Er ontstond een file van Van Brienoordbrug-achtige afmetingen, met langzaamlopend en stilstaand eetverkeer. Maar lekker was het wel.

Christiaan Bonebakker

DE BOM VAN ERWIN NYPELS

'Vrijzinnig-Democraten, de bom gaat barsten op 3 mei.' Met deze woorden begon en eindigde Erwin Nypels, medeoprichter van D66, zijn gloedvolle rede voor het JD-congres. Zijn 'barstende bom' sloeg op het einde van het tijdperk waarin de grote partijen automatisch op de steun van een bepaalde groep kiezers konden rekenen. Volgens Nypels breekt nu een nieuw politiek tijdperk aan, het tijdperk van de zwevende kiezer. Een tijdperk waarin een keuze uit sleur plaats maakt voor een bewuste keuze.

Wat Nypels betreft zijn politieke jongerenorganisaties nu dan ook meer nodig dan ooit tevoren. Daarom juichte Nypels, zelf erelid van de JOVD, tien jaar geleden de oprichting van de Jonge Democraten al toe. Dit in tegenstelling tot Hans van Mierlo, die niet inzag waarom jongeren niet in D66 zelf terecht konden.

Nypels benadrukte dat de JD, door zichzelf vrijzinnig-democratisch te noemen, de band had aanvaard met het verleden, met de Vrijzinnig-Democratische Bond. Een band die hijzelf in 1966 ook graag voor D66 benadrukt had gezien.

De bedenker van het naar hemzelf genoemde 'kruis' had in zijn politieke loopbaan tweemaal op een 'kruispunt' gestaan. Voor het eerst in 1966, toen hij de oprichting van D66 ondanks verwoede pogingen om de liberale eenheid te bewaren toch doorzette. Maar vooral in 1974, toen D66 leek weggevaagd, maar Nypels stelde: 'Er is een toekomst, we zijn weggevaagd door fouten die we moeten herstellen.' Met 24 zetels in 1994 lijkt zijn twintig jaar oude profetie waarheid te zijn geworden.

Paul Kraan

NIEUWE BESTUURDERS

Het Landelijk Bestuur is, zoals op vrijwel ieder congres, weer grondig verversd. Op het ééndagsgedeelte werden vier nieuwe LB'ers gekozen. Voor iedere functie was slechts één kandidaat.

Hinke Post uit Amsterdam werd met overtuigende meerderheid (86 van de 90 stemmen) gekozen tot Secretaris Scholing en Vorming. Zij wil zich onder meer gaan richten op scholenprojecten en kondigde een cursus 'Weerwoord racisme' aan. Hinke beloofde minimaal een jaar in functie te blijven.

Wim Rampen uit Utrecht (77 van de 90 stemmen) werd de nieuwe Secretaris Organisatie. Hij ziet het bevorderen van de communicatie binnen de JD als een van de belangrijkste taken. Verder wil hij op congressen meer tijd besteden aan politieke discussie. Ook Wim blijft minimaal één jaar aan.

Evert-Jan van Veen, eveneens uit Utrecht, werd met 54 van de 90 stemmen tot Algemeen Secretaris gekozen. Hij zegde toe hard te gaan werken aan het oplossen van een van de hardnekkigste klachten: de 'vervuilde' ledenlijsten. Ook de communicatie met afdelingen en, indien nodig, werkgroepen heeft zijn warme belangstelling. Hij is voor minimaal anderhalf jaar beschikbaar.

Amsterdammer Edwin Peek (58 van de 88 stemmen) is de nieuwe Secretaris Ledenwerving en Opvang. Hij verwacht dit jaar met de JD te kunnen groeien van circa 1000 naar circa 1300 betalende leden. Voor het SOT, zijn ondersteuningsteam, ziet Edwin vooral een functie als brug tussen afdelingen en LB. Over precies een jaar treedt hij weer af, kondigde hij aan.

Christiaan Bonebakker

HAAR LOS

Het afscheid van vertrekkende LB'ers werd, zoals gebruikelijk, een grote show. Esmée van der Hart (algemeen secretaris a.i.) werd geprezen als een pragmatisch bestuurslid. Dennis Hesseling vertelde dat Esmée op hem een onvergetelijke indruk heeft gemaakt tijdens het LB-bezoek aan de VUJO in Brussel: 'Toen je je haar los deed.' Onder luid applaus demonstreerde Esmée dit nogmaals.

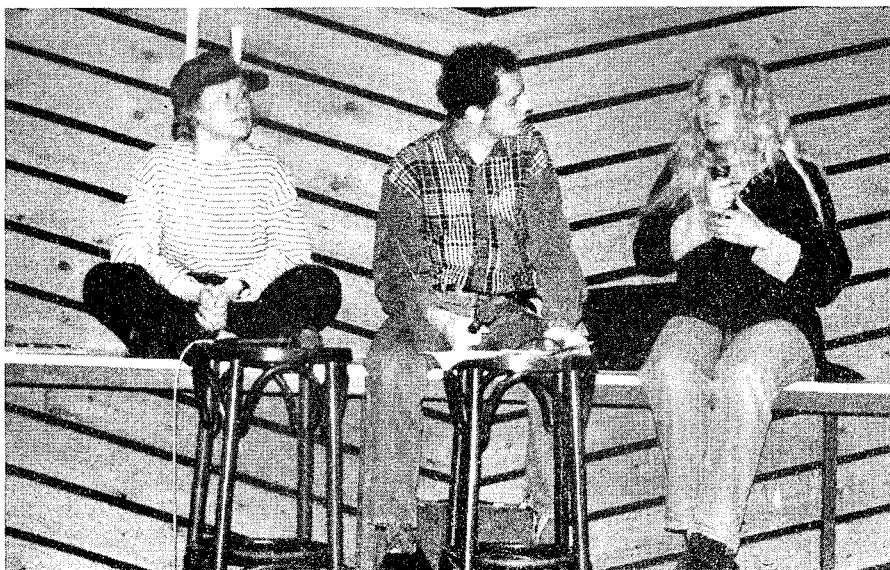
Raymond van Doorn roemde de daadkracht van Secretaris Organisatie Mirjam van Dijk, die tussentijds naar België verhuisde. Raymond mocht haar als ad interim opvolgen en nam nu ook afscheid. Marco van Lierop herinnert zich Raymonds humor en de liedjes die, eveneens tijdens het LB-bezoek aan Brussel, Raymond op de achterbank inzette.

Henriëtte de Vos nam afscheid van Millicent Kruis, Secretaris Scholing en Vorming. Henriëtte noemde Millicent een zeer waardevol bestuurslid: 'Je wist altijd de juiste opmerking op het juiste moment te maken.'

Het mooiste afscheid werd verzorgd door Raymond Jeene. In een humoristische imitatie van dominee Gremdaat maakte hij duidelijk dat Wendy van der Lubbe, Secretaris Ledenwerving en Materialen, héél veel heeft gedaan. 'Een nieuwe huisstijl invoeren, kent u die uitdrukking?'

Christiaan Bonebakker

GROEN VERSUS GROEN

Kirsten Kuipers, landelijk voorzitter van de Groenen, en Judith Sargentini, bestuurslid van de jongerenorganisatie van GroenLinks, zouden ons - zo was althans de bedoeling - zondagmiddag eens gaan trakteren op een lekker sappig, informeel debat over het milieu. Dat was ook wel nodig, want talloze congresgangers liepen tegen half twee te vechten tegen de slaap die zij de nacht daarvoor blijkbaar gemist hadden. En aan een echte diepgaande discussie over milieu leek op dat moment dan ook niemand behoefte te hebben, getuige de weinige aanwezigen in de zaal. Over het gesprek tussen de twee dames, geleid door oud-JD-bestuurder Michiel

Ruis, kan alleen maar gezegd worden dat het over milieu ging. Verder werd het gesprek gekenmerkt door een wat gezellige sfeer, en dat is dan nog zacht uitgedrukt.

Kirsten Kuipers had een paar leuke en frisse ideeën over het milieu en mag van mij best nog wel eens terugkomen. Aan Judith Sargentini geef ik de raad om haar oogkleppen eens af te doen.

Na afloop vroeg ik me werkelijk af waarom dit debat nu deel uit moest maken van een voor de rest fantastisch programma. Maar dat kan ook aan mij gelegen hebben.

Dorkas Koenen

SCEPTISCH

'Humanitaire hulp dreigt een soort sterfensbegeleiding te worden, als etnische zuiveringen gewoon doorgaan.' De heer Schenkeberg van Mierop van Artsen Zonder Grenzen is sceptisch over de inzet van militairen voor humanitaire acties, zoals in voormalig Joegoslavië. De problemen zijn immers zelden van uitsluitend humanitaire aard. Humanitaire acties lijken vooral een excuus te zijn om niet méér te hoeven doen. Heeft het werk van Artsen Zonder Grenzen dan geen zin? Natuurlijk wel, maar: 'De hulpverleners moeten de militairen volgen, en niet andersom.'

Schenkeberg van Mierop zorgde voor een interessante opening van het ééndagsgedeelte van het congres. Helaas konden veel mensen aan de bar niet het respect opbrengen hun mond te houden. Op de resolutie Ontwikkelingssamenwerking, die dezelfde dag in behandeling zou worden genomen, ging hij slechts globaal in. 'Als ik er gedetailleerd op inga, zou dat op een stemadvies neerkomen, heb ik begrepen.'

Christiaan Bonebakker

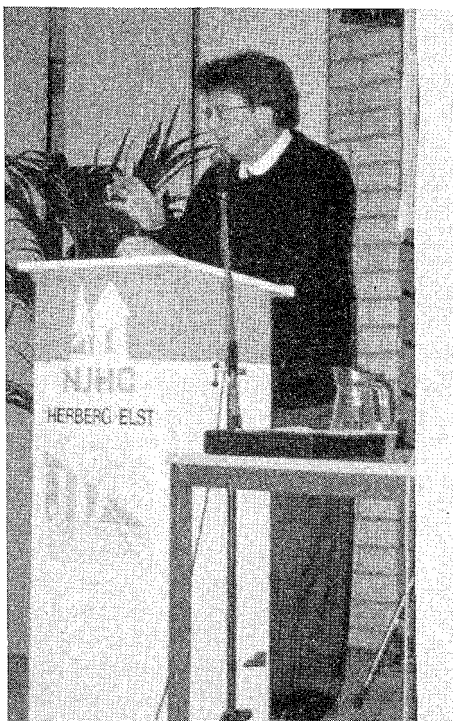
SOLIDARITEIT ALS UITSMIJTER

Aan het eind van de middag stond hij daar dan: de uitsmijter van het lustrumcongres, nummer twee op de PvdA-lijst, Jacques Wallage. Informeel gekleed ('Dat is het voordeel van een speech op zondag') en er op uit om de JD'ers die nog in groten getale aanwezig waren, te overtuigen van het feit dat het begrip 'solidariteit' nog steeds niet achterhaald is.

En bevlógen was hij. In felle, duidelijke en krachtige bewoordingen legde de geboren Groninger uit waarom het solidariteitsgevoel in de Nederlandse maatschappij van wezenlijk belang is. 'Solidariteit is de hoeksteen van de Nederlandse samenleving. Ook in een tijd dat het economisch misschien wat minder gaat, mogen we dat aspect niet uit het oog verliezen', zo betoogde Wallage.

Aan het eind van zijn vlotte speech kreeg Wallage van de zaal een warm applaus. Bij velen was de inhoud van zijn verhaal blijkbaar in de smaak gevallen. Solidariteit als uitsmijter, het is weer eens wat anders.

Dorkas Koenen

'ARBEIDERS STINKEN'

Mochten de organisatoren van het lustrumcongres al de illusie gehad hebben dat er des zondagmorgens nog eens serieus gedebatteerd zou gaan worden, dan was die hoop waarschijnlijk snel vervlogen. Vanaf het moment dat de eerste met wallen getooide congresgangers hun strategische posities hadden ingenomen, was de sfeer in 'het Lagerhuis' reeds te snijden. Ondanks verwoede pogingen van 'Mr. Speaker' om het geheel nog een beetje in het gareel te houden, onttaarde het debat (als je het zo nog zou willen noemen) al snel in een verbaal en non-verbaal gevecht tussen de aanhangers van respectievelijk de JD-tories en JD-labour. Enkele zeer creatieve (?) geesten smetten grote hoeveelheden papieren bouwsels naar de hoofden van de sprekers, en voordat menig spreker was uitgesproken, werd zijn stelling door de tegenpartij al samengevat in een one-liner waarin die spreker zelf zich nog maar zelden kon vinden.

De conclusie die we in ieder geval na afloop van het spectaculaire debat op de toch wel vroege zondagochtend konden trekken, is dat geld stinkt. Maar arbeiders stinken ook.

Dorkas Koenen

BASISINKOMEN NODIG

Op zondag hadden de JD-werkgroepen workshops georganiseerd. D66'er Harro Wiekhart, docent fiscale economie aan de Erasmus Universiteit, gaf in de workshop van de werkgroep Sociale Economie zijn visie op de toekomst van de sociale zekerheid en het belastingstelsel. Hij noemde het basisinkomen als onvermijdelijk, omdat het bij een groeiende groep uitkeringsgerechtigden onmogelijk wordt om iedereen op maat te bedienen. Bovendien biedt het huidige stelsel nauwelijks een prikkel om te gaan werken vanuit een uitkerings situatie.

Echt leuk waren pas zijn ideeën over het belastingstelsel. Niet alleen vond hij dat belastingregels niet ingewikkelder mogen zijn dan verkeersregels, hij opperde ook alle belasting op arbeid af te schaffen en te vervangen door BTW! Daarop vroeg Wiekhart wat de aanwezigen daarvan dachten, en ontspon zich een leuke discussie over alle onverwachte effecten die dat heeft.

Om een voorbeeld te noemen: zwart werken verdwijnt, maar daar komen smokkel en andere fraude voor in de plaats... Zo ontdekten zelfs niet-economen hoe interessant economie kan zijn, zelfs als het niet direct betrekking heeft op de inkomenspolitiek voor jongeren.

Ib Waterreus

HAFMO STELT TELEUR

Onze Hafmo was ten tijde van het congres iedere dag op TV, werd steeds geïnterviewd en moest overall en nergens verschijnen voor toespraken en debatten. Toen hij in Elst aankwam, had hij al de landelijke campagnestart in Utrecht meegemaakt en moest dezelfde avond weer op TV. Een dodelijk vermoeiend programma dus. Met vereende krachten wist hij toch nog een min of meer samenhangend verhaal te vertellen, en vragen uit de zaal te beantwoorden. Een praatje bij de JD zou hij kunnen aangrijpen om nu eens niet over de sociale zekerheid te praten, een onderwerp waarover de politici dag in dag uit in Nova en andere programma's in de clinch liggen. JD'ers zouden de gelegenheid kunnen aangrijpen om hem eens over geheel andere, nieuwe onderwerpen, te ondervragen, hetgeen zelfs nieuwswaarde zou kunnen hebben. Maar nee, het moest weer (althans voor zo'n 95 procent) over de sociale zekerheid gaan. Een belangrijk onderwerp, natuurlijk. De JD heeft een ander standpunt, zeker. Maar Van Mierlo zegt niet plotseling iets nieuws tegen de JD, als het een onderwerp betreft waarover hij zich al weken moet verantwoorden. Vandaar dat veel JD'ers enigszins teleurgesteld waren over de discussie. Maar wel leuk dat hij er was.

Maud du Marchie Sarvaas

BERTENS DE LEUKSTE

Niemand valt in slaap als Jan-Willem Bertens praat. En mocht iemand toch om onverklaarbare redenen zijn weggezakt, dan wordt hij wel weer wakker door het gelach in de zaal. Bertens was onbetwist de leukste spreker van het congres. Droge kost, zoals de nieuwe procedures in de EU, de codecisie, de uitbreiding, de Eurobureaucratie, de Eurofracties en waarom D66 (nog?) bij de Liberalen zit, wist hij te verwerken tot pap met veel krenten. Het dilemma waar hij de afgelopen tijd mee te kampen had, was de uitbreiding. Door 'nee' te zeggen tegen de uitbreiding van de EU, zou het Europees Parlement meer bevoegdheden kunnen afdwingen, waardoor de hele EU democratischer zou kunnen worden. Omdat hij zich hierover uitgesproken had, kreeg Bertens kort geleden een boze Zweed op zijn nek, die zei: 'Jullie zijn tegen ons!' 'Nee hoor, tegen de procedure', verantwoordt Bertens zich dan. Zo gaat dat in Europa. Op 4 mei is de uitbreiding overigens toch goedgekeurd. Bertens zou zeggen dat het EP zichzelf nu uitgeschakeld heeft. Komt hij dat nog een keer uit de doeken doen? Graag!

Maud du Marchie Sarvaas

IDO'S MINISTERIE SNEUVELT

Het beloofde weer een middagje lekker kommaneuken te worden, op het eendagsgedeelte van het congres. Het merendeel van de 88 amendementen op de resolutie Ontwikkelingssamenwerking had namelijk geen betrekking op de strekking van het verhaal, maar slechts op de weergave ervan.

De werkgroep Ontwikkelingssamenwerking, die de resolutie had ingediend, zag de bui hangen en nam 27 taalkundige amendementen over. Desondanks bleven vele irrelevante amendementen over, zodat de discussie toch niet echt kon boeien. In de resolutie werd slechts één echte inhoudelijke wijziging aangebracht. Het idee voor een Ministerie van Internationale Duurzame Ontwikkeling (IDO, vernoemd naar de coördinator van de werkgroep, Ido van der Meulen) sneuvelde door toedoen van de regio Twente. Beter samenwerking tussen de ministeries van Ontwikkelingssamenwerking, Defensie en Buitenlandse Zaken is volgens de JD beter dan samenvoeging tot één IDO-ministerie. In totaal werden na ruim twee uur discussie slechts zestien amendementen aangenomen.

Pas tijdens het lustrumgedeelte van het congres werd de resolutie als geheel in stemming gebracht. Enkele JD'ers die op 26 maart niet aanwezig waren, begonnen te klagen dat ze het op sommige punten niet met het stuk eens waren. Mosterd na de maaltijd dus. De uiteindelijk nauwelijks gewijzigde resolutie werd dan ook gewoon aangenomen. De JD heeft er een behoorlijk standpunt bij, maar of de vereniging ook gelukkiger is geworden van de discussie, is de vraag.

Christiaan Bonebakker

NIEUW DEMO-STATUUT

Op het eendagscongres werd het nieuwe redactiestatuut van *Demo* behandeld. Het oude statuut was niet sluitend en bovendien achterhaald. De verantwoordelijkheden van de hoofdredacteur waren bijvoorbeeld zeer onduidelijk. In het nieuwe statuut, opgesteld door de *Demo*-redactie, draagt de redactie als team verantwoordelijkheid voor het blad. Het landelijk bestuur had liever een statuut gezien waarbij de hoofdredacteur alle verantwoordelijkheid draagt en door zijn redactie slechts wordt ondersteund, maar legde zich neer bij de voorkeur van de redactie. Zonder veel discussie werd het voorstel dan ook aangenomen.

Christiaan Bonebakker

'ULTIEM COMPROMIS TUSSEN VLEESETER EN VEGETARIËR'

De Organisatorische Moties (organimo's), op het ééndagsgedeelte van het congres, hadden een hoog amusementsgehalte.

De afdeling Rotterdam had een organimo ingediend om te voorkomen dat onzinnige moties niet in behandeling worden genomen. Op vorige congressen werden dergelijke moties geregeld door middel van een motie van orde aan de kant geschoven. Oud-voorzitter Ruud van den Brink vindt dat het LB onzinnige moties vooraf al moet weren. 'Persoonlijk vind ik driekwart van de politieke moties onzin. Gelukkig zit ik niet in het LB.' Uiteindelijk werd het Rotterdamse voorstel aangenomen, maar niet voordat het woord 'onacceptabel' was vervangen door 'ongewenst'. Er verandert mogelijk dus niets, want er gebeuren wel vaker ongewenste dingen.

Enkele leden uit (weer) Rotterdam gooiden de knuppel in het hoenderhok met hun voorstel de secretariaatsmedewerker af te schaffen. Om kosten te sparen, zou-

den LB'ers zelf een dag per week extra op het secretariaat moeten gaan zitten. Elwin Lammers uit Leiden: 'Dit zou de doodsteek zijn voor het kloppende hart van de vereniging.' Michael Mol was woordvoerder namens de Rotterdammers, maar stond zelf niet achter de organimo. De afsluiting van zijn betoog: 'Ik zou zeggen: wie voor is, moet maar voor stemmen.' Dat deed dus vrijwel niemand.

Ten slotte was de 'vega-lobby' weer actief. Het vlees op congressen zou uitsluitend biologisch-dynamisch mogen zijn, zo werd gesteld. Het LB, voorstander van het voorstel, liet uit tactische overwegingen de notoire vleeseter Marco van Lierop het woord voeren: 'Als je tegen dit ultieme compromis tussen vleeseter en vegetariër bent, ben je eigenlijk van kwade wil.' De motie werd aangenomen. Saillant detail: sinds het congres is het aantal vegetariërs in het LB gereduceerd tot nul.

Christiaan Bonebakker

OVERZICHT ORGANIMO'S

Hieronder volgt een samenvatting van de aangenomen Organisatorische Moties (organimo's). Tussen haakjes staan de indieners vermeld.

- De Vlaamse Volksunie-jongeren is een zusterorganisatie van de JD. Naast contacten met deze organisatie zal de JD in Vlaanderen echter ook andere relevante contacten onderhouden, zoals met de VLD-jongeren. (Landelijk Bestuur)

- Vacatures voor de Commissie Politieke Zaken (CPZ), het ondersteuningsteam van de Secretaris Ledenwerving en Opvang (SOT) en de Internationale Commissie (INCO) moeten in *Demo* worden gepubliceerd. De namen van de leden van deze commissies moeten in het jaarverslag worden opgenomen. (SOT)

- Het is ongewenst dat behandeling van een motie tijdens een congres wordt gestaakt op grond van een motie van orde of welk ander middel dan ook. (Afdeling Rotterdam)

- De ledenlijsten moeten grondig worden nagekeken, en leden moeten zelf kunnen kiezen bij welke afdeling zij worden ingedeeld. (Afdeling Nijmegen)

- Het Landelijk Bestuur moet op het volgende congres een HR-wijziging indienen, waarbij de zittingstermijn van JD-bestuurders wordt bekort tot een jaar, met de mogelijkheid drie keer herkozen te worden. (Laurens van Kol e.a.)

- Het INCO en het Landelijk Bestuur moeten uiterlijk op het volgende congres tien concrete verbeteringen aangeven met betrek-

king tot de controlebaarheid van de INCO-financiën, de selectiecriteria voor deelname aan internationale activiteiten en de verantwoording van standpunten die de JD internationaal inneemt. (Laurens van Kol e.a.)

- Notulen van ALV's moeten binnen twee maanden na de betreffende vergadering verschijnen. De notulen van ALV 22 moeten er uiterlijk 15 april 1994 zijn, die van ALV 23 voor 15 juni 1994. In het vervolg wordt niet meer vergaderd als de notulen van de vorige vergadering niet zijn verschenen. (Laurens van Kol e.a.)

- Het Landelijk Bestuur doet op de volgende ALV een voorstel voor een statutenwijziging, conform de HR-wijzigingen met betrekking tot de afschaffing van de regio's. (Landelijk Bestuur)

- De ledenafdracht van het LB aan de regio's zal in 1994 zoveel mogelijk ongewijzigd blijven. Indien een regio zichzelf voor het einde van het jaar opheft, wordt de afdracht zo proportioneel mogelijk verdeeld over de betreffende afdelingen, rekening houdend met ledenaantallen en het tijdstip van regio-opheffing. (Landelijk Bestuur)

- Op JD-congressen mag uitsluitend biologisch-dynamisch vlees worden geserveerd. De meerkosten hiervan worden aan de vleeseters doorberekend. (Marc Davidson e.a.)

- Binnen de JD wordt, zeker wat betreft officiële stukken, de voorkeursspelting gehanteerd. (Regio Twente)

D66 genoeg

Maud du Marchie Sarvaas

'Ben ik eigenlijk wel links genoeg?', vroeg Jan Blokker sr. zich ooit af. 'Ben ik eigenlijk wel D66 genoeg?', schrijf ik met mijn van het D66-campagneteam gekregen D66-pen.

Vroeger, als kleuter aan de grond genageld door een anti-wegloop-D'66-sandwichbord, later een Terlouwposter met stijfsel bewerkend en al mijn verjaardagspartijtjes vierend met vrolijke D'66-ballonnen (nog steeds gratis af te halen op mijn adres), wist ik niet beter of D66 moest wel mijn zuil zijn.

Nu steekt de twijfel de kop op. Niet eens omdat het er op lijkt dat het referendum de enige triomf van D66 zal zijn. Niet eens omdat de partij haar jongerenorganisatie letterlijk de ruimte niet heeft gegeven. Niet eens omdat de lachsalvo's al losbarsten voordat Van Mierlo op de helft van een grapje is. Niet eens vanwege dat idee van al die veel te kleine onzinregiootjes, hoog genoteerd op de Europese risé-lijst. Niet eens om die eenmalige fooi voor de bejaarden. En zelfs niet om het PEAC (nu: commissie voor vrouwenrechten en mensenrechten).

Het smoelenboek

Ik kreeg een Democraat in de bus. Dat de inhoud weinig gekruid zou zijn, wist ik al. Dat een 'interview' met Wolffensperger louter uit diens uitspraken bestaat en de schrijver als commentaar toevoegt: 'Het gesprek neemt een meer bezorgde wending', en 'Dit onderwerp brengt het gesprek automatisch op het migratiebeleid', dat had ik verwacht. Het was het smoelenboek, dit keer voor de adviesraad, dat me aan het twijfelen bracht. Niet eens de foto's, niet eens de soms wat merkwaardige c.v.'s, niet eens het feit dat mensen überhaupt in zoiets als de Adviesraad willen plaatsnemen. Maar wel: de motivaties. Laat ik eens wat citaatjes uit hun twijfelachtige verband trekken.

Kietelen en prikkelen

Er blijken nogal wat misverstanden te bestaan. De AR geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het hoofdbestuur en de fracties van D66. Volledig vrijblijvend. De raad heeft een contactfunctie tussen de politici en de achterban. Adviezen van de AR binden niemand, daar is de ALV immers voor.

Maar wat lezen we: 'De AR moet die standpunten toetsen, maar ook ideeën aanreiken.' Niks toetsen! 'De AR is een orgaan dat behalve stimulerend (kietelend en prikkelend) ook corrigerend kan optreden.' O ja? Een soort correctief referendum binnen de partij dus?

Zo'n drie jaar geleden is Van Mierlo naar de Adviesraad gestapt om een advies aangaande de WAO. Na lang beraad werd hem geadviseerd: Sorry, maar we kunnen niets voor u doen want dit onderwerp is te belangrijk om zomaar een advies over uit te brengen. Bedankt, zei Van Mierlo en hij heeft zich er wijselijk niet meer laten zien. Citaatje smoelenboek: 'Mijn angst is, dat D66 in de nieuwe kabinetsperiode iets overkomt als de PvdA met de WAO. Dan is alle verkiezingswinst zo weer weg. De Adviesraad kan helpen dat te voorkomen.' Qordeel zelf.

Niet altijd even tevreden

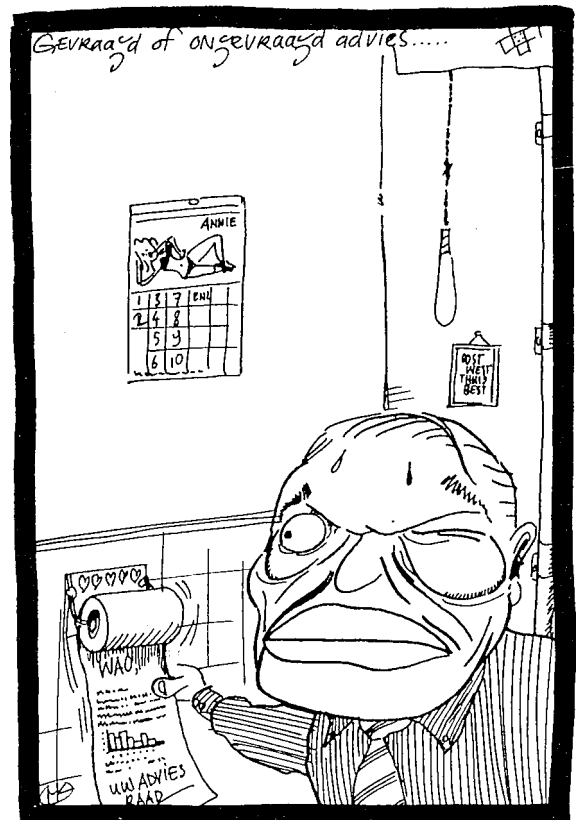
Eén kandidaat geeft toe, dat hij 'over de uitkomsten niet altijd even tevreden is geweest.' Een ander meent 'dat de AR in de toekomst voor D66 alleen maar aan belang kan winnen.' Wat gewaagder: 'De AR lijkt een steeds belangrijker rol te krijgen binnen D66 zowel qua onderwerpen als qua niveau.' Hoezo qua niveau? Dit gaat boven m'n pet, als eenvoudige achterban. 'In de Adviesraad heb ik de kans om de waan van de dag in de plaatselijke politiek te ontstijgen. Dat heb ik de afgelopen jaren ook met plezier gedaan.' En maar stijgen. Er zitten zelfs schizofreen aandoende motivaties bij: 'Als 4-persoons-fractie heb ik mij in allerlei terreinen moeten verdiepen.' In het zand, in de modder?

Leuk en leerzaam

Ooit debatteerde de AR-Brabant er vrolijk op los, en toen een advies (aangaande het onderwijs) zich begon te vormen, bleek opeens dat de betreffende materie al lang wettelijk geregeld was. Ja, het is leuk en vooral leerzaam, die Adviesraad.

Eén persoon is nu bescheidener dan de vorige keer, toen hij zich (samen met vele anderen die nu opeens heel graag in de AR willen) tevergeefs kandidaat had gesteld voor de Tweede Kamer. Hij heeft z'n cursus Onderhoud Tapijt van zijn c.v. weggelaten. Anderen zijn minder bescheiden. Ze scheppen op over hun contacten met Van Mierlo, Terlouw en Eisma. 'Dat geldt trouwens ook voor Laurens Jan Brinkhorst.' Een ander: 'Op ad hoc-basis heb ik contact gehad met Louise Groenman over problematieken die haar bezig hielden.' Oftewel: waarmee zij bezig werd gehouden. 'Van nature ben ik meer een adviseur dan een regent', beweert een veelbelovende kandidaat. 'Ik heb er een hekel aan om met die ervaring als kniezende kiezer of slapend lid aan de kant te blijven staan.' Dat zou toch zonde zijn, lijkt het te betekenen. Ik hoop dat de kandidaten een leuke tijd tegemoet gaan, waarin ze zich lekker kunnen uitleven en veel leren, vooral degenen die vroeger niet zoiets als de JD hebben kunnen meemaken. Eén kandidaat zou ik het niet bindende advies willen geven om zich terug te trekken. De kandidaat die zegt: 'Ik heb een uitgesproken hekel aan bla-bla.' Hoewel je daarover altijd nog kunt twijfelen.

*Soms heb ik het gehad
Na 't lezen van het ledenblad
Twijfel wat de partij omvat
Ik ben D66... genoeg!!*

JS plugt kamerkandidaat met WVC-geld

Amsterdam - 'Nu zijn wij aan zet!' roept een JS-pamflet met de foto van JS-voorzitter Sharon Dijksma ons toe. 'Stem Sharon Dijksma, PvdA lijst 2, nummer 34'. De PvdA? Was dat niet de partij waarmee de JS een jaar geleden alle contacten had verbroken?

'Ja, dat klopt', zegt Martijn Adelaar, landelijk-bestuurslid en 'politiek strateeg' van de JS. 'Dat hebben we toen als machtsmiddel gebruikt, en dat heeft ook effect gehad. Kijk maar naar wat later met Elske ter Veld gebeurd is. Maar we deden nu toch mee met de campagne. De PvdA moest de grootste partij worden en Kok premier. Want we hebben nog meer kritiek op de andere partijen.'

De JS krijgt, net als de JD, subsidie van WVC. Om jongeren politiek bewust te maken, niet om een kamerkandidaat te pluggen. Martijn Adelaar denkt niet dat WVC problemen zal maken: 'Ik zie niet in waarom we deze actie niet hadden moeten voeren. Als je jongeren in de Tweede Kamer kiest, heeft dat direct effect op de inte-

resse van jongeren. Je kunt jongeren wel bewust maken, maar als ze niet het gevoel hebben dat ze ook kunnen meedoen, heeft het weinig zin.'

De JS heeft nu dus een zetel in de Tweede Kamer? 'Dat zou je aan Sharon moeten vragen. Zelf zien we het niet zo. Ze zit er voor de PvdA en niet voor de JS. Alle jongeren kunnen bij haar terecht.' Sharon heeft 18.500 stemmen gehaald; te weinig voor een voorkeurszetel, maar als nummer 34 op de lijst is ze gewoon 'op PvdA-kracht' gekozen. (CB)

Elektronisch roddelen

Den Haag - Wellicht hebben jullie al van e-meel (door sommigen ook wel als e-mail geschreven, maar gelukkig is hiervoor nog geen voorkeurspelling vastgesteld) gehoord, een systeem waarmee je via netwerken (elektronische) post kunt versturen. Op dit moment proberen twee koepelorganisaties van de JD, '31' en IFLRY, geld te krijgen zodat hun lidorganisaties zich op zo'n netwerk kunnen aansluiten. Tot die tijd zullen we ons moeten

beperken tot privé-personen die van zo'n faciliteit gebruik kunnen maken. Daarom wil het LB inventariseren wie er nu over e-meel beschikt. Stuur je e-meeladres vóór 15 juni naar 'dehessel@math.ruu.nl' onder vermelding van 'JD e-meel', en je ontvangt binnen twee weken een file met daarop alle andere elektronisch actieve JD'ers die zich aangemeld hebben. Wordt dit het tweede roddelcircuit...? (Dennis Hesseling)

Nieuwe werkgroep: politie en justitie

Amsterdam - Op het politiek café van 11 april in Amsterdam discussieerden Boris Dittrich en Gert Koffeman van respectievelijk D66 en CDA over 'Veiligheid op Straat'. Er werd een levendige discussie gevoerd, hetgeen vooral te danken was aan de zeer actieve inbreng vanuit de zaal. Er werd onder meer gesproken over het legaliseren van soft-drugs, het plaatsen van twee gedetineerden in één cel en de IRT-affaire.

Criminaliteit is een breed onderwerp met een groot aantal invalshoeken en veel actuele ontwikkelingen. Omdat de JD relatief weinig standpunten heeft op het gebied van criminaliteit en

veiligheid, is het niet toevallig dat er gelijktijdig in Amsterdam en Den Haag JD'ers waren die initiatieven ontplooiden om een nieuwe werkgroep op te richten. Toen beide groepen JD'ers elkaar op die bewuste 11 april vonden, wisten ze het zeker: die nieuwe werkgroep zou er komen.

Op het politiek café van juni in Den Haag zal de werkgroep Politie en Justitie officieel van start gaan. Iedereen die lid wil worden van deze werkgroep of zich voor dit onderwerp interesseert, kan telefonisch contact opnemen met Karien Hoogenboezem (020-6164924) of Jasper Hamaker (020-6230153).

JD: verkiezingsuitslag incompleet

Den Haag - De uitslag van de Tweede-Kamerverkiezingen is, naar de mening van het Landelijk Bestuur van de JD, incompleet. Dit omdat alleen inwoners van Nederland met de Nederlandse nationaliteit stemgerechtigd zijn. Hierdoor blijft een groep mensen buitenspel, terwijl zij wel ver-

bonden zijn met deze maatschappij. Omdat de Nederlandse nationaliteit geen voorwaarde is voor verbondenheid, vindt het LB dat voor het kiesrecht op nationaal niveau dezelfde regeling moet gelden als voor de gemeenteraadsverkiezingen. (Remko van Oijen/CB)

JD verzet zich tegen AOW-beleid D66

Den Haag - Mensen die financieel volledig afhankelijk zijn van de overheid, moet zekerheid worden geboden. Deze gedachte staat centraal in de visie van het Landelijk Bestuur van de JD op de AOW. Deze zekerheid houdt in, dat AOW'ers langere tijd over een vast bedrag per maand kunnen beschikken, opdat het bestedingspatroon daarop kan worden aangepast. Maar ook moet zeker zijn dat het uitgekeerde bedrag niet onder het sociaal minimum ligt. Het sociaal minimum is in de ogen van het LB afhankelijk van de 'communis opinio' in Nederland: we moeten gezamenlijk vaststellen wat een AOW'er moet kunnen doen.

Het D66-standpunt gaat tegen onze visie in, omdat er zomaar gesteld wordt dat het inkomen van een AOW'er achteruit zou kunnen gaan, zonder dat daarbij wordt aangegeven wat een AOW'er dan maar niet meer kan doen. Bovendien rept het D66-standpunt van een compensatie op korte termijn. Dit ondermijnt in onze ogen de zekerheid die je een AOW'er wilt bieden.

AOW'ers zijn de afgelopen acht jaar al 12 procent in inkomen achteruit gegaan. AOW'ers zonder aanvullend pensioen blijken onder de armoede-grens zitten, zo blijkt uit onderzoek. (Remko van Oijen/CB)

Doorgeschoven moties

Op het afgelopen lustrumcongres te Elst is onduidelijkheid ontstaan over het doorschuiven van (Actueel) Politieke Moties die een jaar geleden zijn ingediend, naar het najaarscongres.

Het LB betreft het dat sommige moties al een jaar op behandeling wachten. Een consequentie van het blijven liggen van moties is dat zij na een jaar niet meer doorgeschoven mogen worden. Op het congres ben ik er niet in geslaagd dat duidelijk te maken. Deze regel bestaat echter, om goede redenen.

Hij voorkomt dat moties in behandeling worden genomen, waarvan de indieners niet op het congres zijn. Daarnaast verplicht het de indener(s) tot een heroverweging van het standpunt, dat eventueel gedateerd kan zijn. Het resultaat is dat alleen die moties in behandeling komen die behandelenswaardig zijn. Dat houdt het congres leuk, levendig en actueel.

Het belangrijkste is natuurlijk dat er geen moties blijven liggen. Meer behandelingstijd zal worden gereserveerd op het najaarscongres. Daarna zouden doorgeschoven moties tot het verleden dienen te behoren. Dat is in ieder geval mijn inzet.

Tot slot: vergeet vooral niet ook nieuwe moties in te dienen, want ook al lag behandeling van moties even stil, de discussie mag nooit stil liggen.

Namens het LB
Wim Rampen (SO)

IPP biedt geld aan

Amsterdam - Uit vele onderzoeken blijkt dat jongeren weinig van politiek weten. Toch hebben zij vaak wel een mening over vele onderwerpen, zoals het milieu, discriminatie, asielbeleid en werkgelegenheid. Het zijn de bureaucratie en de politici zelf, waardoor jongeren zich van de politiek afkeren.

De jongerenafdeling van het Instituut voor Publiek en Politiek (voorheen: M50) stimuleert jongeren een mening te vormen over politieke onderwerpen. Dit gebeurt onder meer met het project 'Wegwijs op het gemeentehuis'. Groepjes scholieren krijgen van de gemeente een budget van 2500 gulden. Hiervoor moeten zij een bestemming bedenken, bijvoorbeeld in het kader van het lokale jongerenbeleid. In één dag moeten zij de vergunningen, de publiciteit en dergelijke regelen. 's Avonds wordt in een vergadering, voorgezeten door de burgemeester, door de leerlingen beslist welk project (of combinatie van projecten) wordt uitgevoerd.

Elk groepje wordt begeleid door een lid van een politieke jongerenorganisatie. Er is veel behoefte aan begeleiders vanuit de JD. Als het je leuk lijkt om 'Wegwijs op het gemeentehuis' te begeleiden, meld je dan aan. Voor elke werkdag krijg je een vergoeding van 75 gulden. Natuurlijk word je vooraf goed voorbereid. Meer informatie? Bel Ruud van den Brink (020-6123718) of het IPP (020-4201144). (Ruud van den Brink/CB)

Hans van Mierlo heeft z'n Prioriteiten

Foto: Dorkas Koenen

Het begon ruim een jaar geleden. JD'er Jeroen Kemperman uit Groningen kreeg het idee om als JD weer eens een boekwerk uit te geven, zoals dat voor het laatst in 1991 was gebeurd met de verschijning van '2016'. Jeroen vond het jammer dat de JD zich de laatste tijd zo toelagde op het

'reactief bijsturen' van de politiek, in plaats van haar 'actief aan te sturen'. De kracht van de JD lag volgens Jeroen niet zozeer in het actievoeren, wat andere jongerenorganisaties véél beter kunnen, maar meer in het creëren van nieuwe punten op de politieke agenda, zoals bijvoorbeeld het Paars Regeerakkoord. Samen met JD'er Macs Rosielle, eveneens uit Groningen, toog hij daarom aan het werk. Hij besloot te kiezen voor een opzet waarin eerst zeven JD'ers een gekozen prioriteit, bijvoorbeeld mensenrechten, nader uitwerkten. Vervolgens zouden dan zes JD'ers aangeven hoe prioriteiten gekozen moeten worden.

Mede dankzij de financiële steun van enkele JD-reünisten kwam tenslotte 'Prioriteiten' tot stand. Op het Lustrumcongres kon hoofdredacteur Jeroen Kemperman het eerste exemplaar aan D66-leider Van Mierlo aanbieden. Die nu dus z'n prioriteiten heeft. (PK)

D66-feest: stilstaan met een wijntje

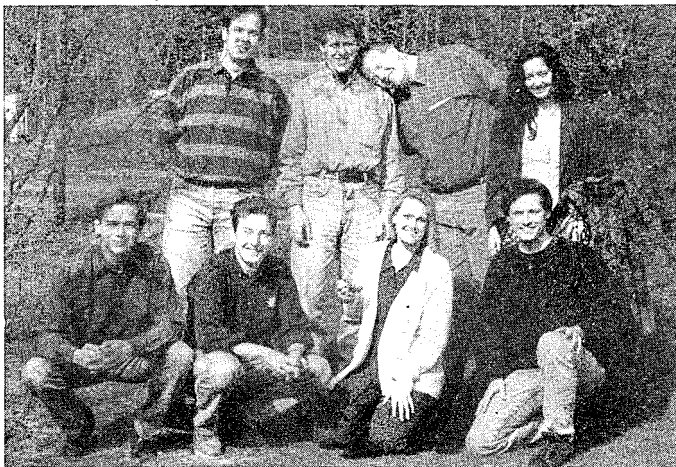
Amsterdam - 'Nu ga ik swingen', zei Van Waning toen bleek dat hij niet tot Kamerlid was gekozen. Honderden D66'ers waren bijeen in Krasnapolski, er was drank en een band, maar geswingd werd er toch niet echt. Op de tv-schermen zag men dat de PvdA'ers wél reden tot swingen meenden te hebben. De conclusie: verliezen is swingen, winnen is stilstaan met een wijntje, wat babbelen en af en toe even checken hoeveel drankbonnen je nog hebt. Want

dat deden de D66'ers in 'Kras'. Drie personen wensten niet aan dit gezapige schouwspel mee te doen en deden een poging een polonaise op te zetten, terwijl ze schreeuwden: '24 zetels...voor Hansss!' De driekoppige polonaise werd na één rondje gestaakt, tot opluchting van de vele aanwezige JD'ers, die van plaatsvervangende schaamte niet meer wisten waar ze kijken moesten. Het bleken namelijk mede-JD'ers te zijn. De pers vond het wél grap-

pig; de leuze werd zelfs tot kop van een artikel in de Volkskrant verheven. Inderdaad waren het herhaaldelijk geschreeuw van de leuze, het geblaas op het voetbaltoertje en het 'leve de koningin' tijdens de toespraak van Van Mierlo de enige waarneembare uitingen van mogelijke euforie. Tot de ballonnen naar beneden kwamen en men onder oorverdovend geknal besloot zijn drankbonnen nog eens te tellen.

(MdMS)

Hallo, daar zijn we weer!

Even voorstellen: de Demo-redactie. Achter v.l.n.r. Dorkas Koenen, Mark van Barschot, Pieter Moens, Barbara Naumann. Voor v.l.n.r. Paul Kraan, Ib Waterreus, Maud du Marchie Sarvaas, Christiaan Bonebakker. (foto: Marleen van Oort)

Grensactie goed aangeslagen

Reusel - De actie om het grensoverschrijdend openbaar vervoer te promoten, die op vrijdag 13 mei door de JD samen met de Volkuniejongeren gehouden werd, is erg goed aangeslagen. Van het busje dat voor die middag gratis tussen Reusel (Noord-Brabant) en Arendonk (De Kempen) werd ingezet, maakten ruim veertig personen gebruik, voornamelijk om de vrijdagsmarkt in Reusel te bezoeken. Met name in de grensstreek is het openbaar vervoer vaak nog slecht geregeld. Om dit probleem onder de aandacht te brengen hadden de VUJO en de JD een dossier samengesteld waarin de problemen van de hele Nederlands-Vlaamse

grensstreek aan bod kwamen. Tijdens de persconferentie 's middags werd dit dossier aangeboden aan Jopie Boogerd, nummer vier op de Europese lijst van D66, en Vic Anciaux, oud-partijvoorzitter van de Volksunie en tegenwoordig staatssecretaris van het Brussels hoofdstedelijk gewest. Jopie Boogerd bood aan om het dossier te bespreken met de Statenfracties van Zeeland, Noord-Brabant en (Nederlands) Limburg. Vic Anciaux benadrukte nog eens dat hij het vooral waardeerde dat met deze actie werd getoond dat je ook op een andere, interessantere en creatievere manier met politiek om kunt gaan. (Dennis Hesseling)

Plant een JD-boom in het Bulderbos

Den Haag - Het Landelijk Bestuur van de JD roept iedereen op mee te doen aan de actie 'Bulderbos tegen uitbreiding Schiphol' van de vereniging Milieudefensie. Milieudefensie heeft 5000 vierkante meter grond aangekocht op de plek waar Schiphol de nieuwe vijfde baan heeft gepland. Op de aangekochte grond zal een ecologisch bos worden aangelegd: het Bulderbos. Het Bulderbos is een levend bewijs van protest tegen nog meer herrie, nog meer vervuiling en nog meer gevaar. Indien

tot de aanleg van de vijfde baan wordt besloten, zal Milieudefensie alle mogelijke juridische middelen benutten om onteigening te voorkomen. Eigendoms certificaten voor een stukje grond kosten 100 gulden per stuk. Ook zijn er boomcheques te koop van 5, 10 of 25 gulden. Zo'n cheque geeft je de mogelijkheid om in de herfst, wanneer Milieudefensie een grote boomplantdag organiseert, een boom te planten in het Bulderbos. Het LB en Demo hebben het goe-

JD en zusterorganisaties willen Eurofractie van 'Eco-democraten'

Elst - Tijdens het JD-lustrumcongres werden met een aantal zusterorganisaties gezamenlijke verklaringen opgesteld voor de Europese verkiezingen. Eén verklaring ging over wat wij als jongerenorganisaties belangrijk vinden in de Europese politiek. Als prioriteiten stelden wij de Europese integratie, democratie en het milieu. In deze verklaring wordt onder andere opgeroepen tot een rechtstreeks verkozen Europese minister-president, gegarandeerde rechten voor etnische en culturele minderheden, duurzame ontwikkeling als toetsteen voor Europees beleid en een gemeenschappelijk asielsebeleid, waarbij het idee van 'veilige landen' werd afgewezen.

Daarnaast waren er twee verklaringen over fractievorming in het Europeparlement. Eén riep op tot de vorming van een aparte fractie van 'Eco-democraten', voor partijen die de drie genoemde prioriteiten onderschreven. De laatste verklaring riep op tot het verwijderen van zeer rechtse elementen uit de fractie waar D66 zich op dit moment in het EP heeft aangesloten, de ELDR. Deze verklaringen werden op het congres aangeboden aan Jan-Willem Bertens, lijsttrekker van D66 voor de Europese verkiezingen. Wie de volledige teksten van de verklaringen wil zien, werpe een blik in de laatste Internationale Nieuwsbrief. (Dennis Hesseling)

7 juni Clingendael

Amsterdam - Op dinsdag 7 juni houdt de werkgroep Clingendael een nieuwe bijeenkomst, helemaal in het teken van Zuid-Afrika. Nu het apartheidssysteem tot het verleden behoort, en Mandela tot president gekozen is, gaat Zuid-Afrika een nieuwe (democratische) toekomst in. In het ANJV-pand, aan de Spuistraat 47A in Amsterdam zal vanaf 19.30 uur gediscussieerd worden over de nieuwe Zuidafrikaanse situatie. Voor meer informatie kun je Edwin Peek bellen: 02946-4188.

Wurf leden met een JD-training

Amsterdam - Zoals je hopelijk weet, beschikt de JD over een groot aantal goede trainers en trainingen. Heb je er ooit bij stilgestaan wat je daar allemaal mee kunt doen? Je kunt natuurlijk een trainingsdag organiseren voor de eigen leden in je afdeling en je kunt jezelf laten trainen in bijvoorbeeld vergaderen of debatteren. Maar ook voor mensen buiten de JD zijn onze trainingen interessant. Je kunt een JD-training inzetten als ledenwerfactiviteit! Een goede training voor geen of weinig geld - waar vind je dat, behalve bij de JD? Wil je meer weten of van gedachten wisselen over een training voor jouw afdeling, bel dan Hinke Post, Secretaris Scholing en Vorming, 020-6123718. (Hinke Post)

15 juni Ethiek

Utrecht - Op 15 juni organiseert de werkgroep ethiek een forum over 'de ethiek van het asielsezoekersbeleid'. De precieze lokatie en tijd zijn nog niet bekend. Ben je geïnteresseerd in het asielsezoekers-vraagstuk, bel dan even voor informatie naar Ron Bruggink 010-4405323.

de voorbeeld gegeven: in het Bulderbos worden negen LB-boompjes (voor iedere LB'er één) en één Demo-boompje geplant. Misschien kunnen alle afdelingen dit initiatief volgen. Boomcheques en/of eigendoms certificaten kunnen worden besteld door overmaking van 5, 10, 25 of 100 gulden op giro 10.200 van Vereniging Milieudefensie te Amsterdam, onder vermelding van 'certificaat Bulderbos' en/of 'boomcheques'. Doe mee!! (Wim Rampen/CB)

6 juni

Amsterdammertje

Amsterdam - Op maandag 6 juni vindt om 21.00 uur in café P96 de jaarlijkse debatwedstrijd van de afdeling Amsterdam plaats. Deze keer is gekozen voor een iets andere opzet dan vorige jaren. Naar het voorbeeld van de 'Gooische Wisselmatras' heeft Amsterdam nu haar 'Amsterdammertje', eveneens een wisselbokaal. Van de acht deelnemers komen er vier uit Amsterdam, en vier uit wat Amsterdammers in hun oneindige arrogantie plegen te noemen: de 'provincie'. Voor Amsterdam treden in het strijdperk Laurens van Kol, Henriëtte de Vos, Ruud van den Brink en Paul Leenards. De 'provincie' wordt vertegenwoordigd door Michèle Polspoel en Wim Rampen uit Uttrè, Jeroen Kemperman uit Grün en Fath Lektemür uit Twènthuh. Iedereen is van harte welkom!

30 mei

Utrecht/'t Gooi stopt ermee

Utrecht - De regio's worden afgeschaft, dus ook de regio Utrecht/'t Gooi houdt er mee op. Daarom kan iedereen die ooit iets met de regio te maken heeft gehad, een laatste glas komen heffen en de afdelingen Utrecht en 't Gooi veel succes wensen. De opheffings-ARV met een aansluitende borrel wordt gehouden op 30 mei in café Het Weeshuis aan het Domplein, in het hoekje achter de Domtoren. Iedereen is welkom!

Euthanasie veilig in Paarse coalitie

Den Haag - Onderwerpen waar- bij normen en waarden zijn betrokken, zoals euthanasie en abortus, zijn in een coalitie zonder het CDA in goede handen. Dit vindt bijna driekwart van de kiezers, zo blijkt uit een grote enquête van de JD.

Circa 30 JD'ers hebben op 3 mei zo'n 1000 kiezers ondervraagd bij stembureaus in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Groningen, Nijmegen en Maastricht. Wim Rampen, als Secretaris Organisatie belast met de coördinatie van de enquête, noemt de actie 'een groot succes'.

Ongeveer 47 procent van de kiezers spreekt zich uit vóór een gekozen minister-president. Hoewel dit net geen meerderheid is, is Wim blij met deze uitkomst: 'Enkele jaren geleden werd hier door de gemiddelde kiezer nog helemaal niet over nagedacht.' Een ruime meerderheid vindt dat milieu en werkgelegenheid even belangrijk zijn. Het aantal mensen dat prioriteit geeft aan werkgelegenheid (26%) is groter dan het aantal dat het milieu verkiest (11%). 'Hier is dus nog wat te verdienen', aldus Wim Rampen. Tot slot blijkt, naar verwachting, dat veel kiezers zich van de regeringspartijen hebben afgewend vanwege de AOW- en WAO-voorstellen. Grote profiteur is uiteraard D66 geweest. (Marco van Lierop/Wim Rampen/CB)

'Alle vrouwen zijn te versieren'

Groningen - Terwijl het leeuwedeel van de JD'ers op 3 mei probeerde in een feeststemming te komen met het bandje dat bij D66 in Krasnapolsky speelde, hadden enkelen het voorrecht aanwezig te zijn bij de opening van het JD-lustrum in Groningen. Want Groningen, zoals oud-JD-voorzitter Steven Pieters, voornamelijk bekend van 'de koep', benadrukte, is iets bijzonders.

Groningen is de oudste JD-regio. Al enkele weken na de oprichting van de Jonge Democraten op 3

maart 1984, was de regio Groningen een feit. De tiende verjaardag van de regio viel precies samen met de Tweede-Kamerverkiezingen.

Terwijl de zetels over het TV-scherm rolden, hoorden wij Remko in het debattoernooi verdedigen dat alle vrouwen te versieren zijn. Roel van der Poort leidde het geheel, en de winnaar van de avond was Jeroen Kemperman. Of toch D66? (Dennis Hesseling/CB)

Werkgroep Mensenrechten: concrete actie

Houten - Concrete actie, dat is het motto van de pas opgerichte Werkgroep Mensenrechten van de JD. De werkgroep heeft niet tot doel een prachtige resolutie te schrijven of haar leden scholing en vorming te geven. Maar wel: actie. De werkgroep gaat, in navolging van het voorbeeld van het Tibet-lobbywerk proberen daadwerkelijke politieke invloed uit te oefenen. En dat is haalbaar! Hiervoor is samenwerking met de andere PJO's nodig. Als de PJO's duidelijke, gezamenlijke standpunten naar buiten kunnen brengen, en die overbrengen op hun moederpartijen, kunnen ze bijdragen aan verandering van beleid. Dat dat hard nodig is, blijkt als je je verdiept in de tweeslachtige houding van Nederland ten opzichte van Indonesië. Er is nog

steeds geen verbetering van de mensenrechtensituatie in bijvoorbeeld Oost-Timor opgetreden, en wat doet Nederland? Nederland gaat nauwer samenwerken met het Indonesische leger, stuurt Beatrix, maar heeft ook een gesprekje met Poncke Princen. Vreemd allemaal. Dit is slechts één van de vele voorbeelden, waarover jongeren bij de politiek kunnen aankloppen. De werkgroep kan zorgen dat dit effectief gebeurt. Voorlopig richten we ons op Indonesië, maar tegelijkertijd ook op Burma en, nog steeds, China/Tibet. Spreekt actief, strategisch lobbywerk en samenwerking met PJO's en partijen je aan, bel dan even en sluit je aan bij de inmiddels vijfkoppige werkgroep. Coördinator: Peter Ras, 03403-78830. (MdMs)

DIRK DULLENDRIES

Regionalisering, akkoord. Maar hoe?

Pont à Mousson - Van 22 tot 24 april is in Frankrijk een LYMEC-seminar georganiseerd over interregionale samenwerking. Zo'n vijftig jongeren van verschillende progressieve jongerenorganisaties hebben daar gediscussieerd over de toekomst van de Europese Unie.

De noodzaak van een sterk Europa, mogelijkwerijs bewerkstelligd door interregionalisering, kon iedereen wel onderschrijven. Het

idee van interregionalisering betekent dat Europa moet worden ingedeeld in regio's, zoals bijvoorbeeld Vlaanderen. Beslissingen die op regionaal niveau kunnen worden genomen, worden op dat niveau genomen. Beslissingen die in het belang zijn van Europa als geheel, moeten op Europees niveau worden bekeken. De nationale overheden zouden dan een controlerende taak kunnen uitoefenen.

Een groot punt van discussie was de concrete invulling van de regio's. De belangen van verschillende landen die toen een rol gingen spelen, maakten dat wij wat meer begrip kregen voor de moeilijkheden bij de besluitvorming van de EU. Er moet nog heel wat gediscussieerd en gefilosofeerd worden, om tot overeenstemming te komen betreffende de invulling van de regio's. (BN)

ProVote '94

Den Haag - ProVote is een samenwerkingsverband tussen diverse nationale en Europese politieke jongerenorganisaties, bedoeld om zoveel mogelijk jongeren te interesseren voor de Europese verkiezingen en ze ook daadwerkelijk naar de stembus te krijgen. ProVote is een initiatief van de Jonge Europese Federalisten, dat gesteund wordt door de Europese jongerenorganisaties van conservatieve, groene, socialistische, christen-democratische en liberaal-pragmatische snit. Bij de laatste, LYMEC/IFLRY, is de JD ook aangesloten. Een en ander wordt gefinancierd door de Europese Commissie.

ProVote kan nog wel wat jongeren gebruiken die de laatste weken voor de Europese verkiezingen van 9 juni a.s. mee willen doen aan allerlei promotieacties. Daarnaast zou wat extra hulp bij de organisatie van de ProVote European Dance Night welkom zijn.

Voor informatie of opgave kun je bellen met Andor Admiraal, 02290-37050.

Summercamp

Balaton - Van 13 tot 21 augustus vindt aan het Balatonmeer in Hongarije voor het eerst sinds 10 jaar weer een IFLRY-Summercamp plaats, en daar kan ook jij naartoe. Op dat kamp houd je je een paar uur per dag bezig met racisme, xenofobie, intolerantie, en anti-semitisme. Wat zijn de oorzaken? Hoe kunnen we eraan bijdragen dat deze weggenomen worden? Wat is de rol van het liberale gedachtengoed hierbij? Wat kunnen IFLRY en haar leden bijdragen?

In werkgroepjes ga je aan de slag, simulatiespelen maken een en ander aanschouwelijk, een (twee)dagelijkse krant doet verslag van alle discussies, roddels en andere spannende belevenissen. Want je krijgt ook te maken met het IFLRY-Wereldkampioenschap Voetbal, toneel, een Summercamp Band en nachtelijke zwempartijen...

Voor meer informatie Suzanne Bakker (071-221728) of Dennis Hesseling (030-513626), thuis of op het JD-secretariaat (070-3622162).

2 juni

Grote opkomst verwacht!

Eindhoven - Op het eendaags congres is wel gebleken dat veel mensen zich betrokken voelen bij het internationaal beleid. Dat is mooi, want dat betekent dat al deze mensen zich op 2 juni naar Eindhoven gaan begeven om bij het Internationaal Forum (INFO) alles daarover te horen en daarover mee te praten. Bovendien wordt dit INFO gewijd aan de Europese verkiezingen die een week later plaatsvinden, en de daarbij behorende ProVote-campagne. Inhoudelijk betekent dat dat ons aller Jørgen van Nistelrooij, kandidaat op de D66-Eurolijst, ons alles komt vertellen over waarom het Europees Parlement nou zo interessant is. Je wordt op 2 juni om 20.00 uur verwacht in de Trafalgar pub, Dommelstraat 21, Eindhoven. Vanaf het centraal station (stadszijde) rechtdoor het tegenoverliggende straatje in, aan het einde daarvan linksaf, dan ligt het café aan de rechterkant. Tot ziens!

WERELDSE ZAKEN

Eurovisie

'Bonsoir Sarajevo.' Het applaus dat opstijgt uit de zaal is niet alleen vanwege de toch nog gelukte verbinding. Het is ook een uiting van het gevoel dat, voor heel even, Bosnië-Herzegovina niet door een oorlog van de rest van Europa gescheiden wordt. Dat is voor mij (in tegenstelling tot voor enkele andere JD'ers) ook het interessantste van het hele songfestival: de politieke invloed in dit muzikale gebeuren. Vooral het punten geven wordt dan leuk: waarom geeft Polen eigenlijk punten aan Rusland, of Griekenland aan Cyprus?

Had het Eurovisie-songfestival niet bestaan, dan had het woord 'Eurovisie' een nog veel politiekere betekenis kunnen hebben. Zoiets als: een visie op Europa. Bijvoorbeeld het idee dat de Europese Unie alleen kan functioneren als er democratische controle plaatsvindt, en dat het daarvoor onmisbaar is dat het Europees Parlement meer macht krijgt. Vanuit deze gedachtengang doet de JD mee aan de Europese ProVote-campagne, bedoeld om mensen te wijzen op de Europese verkiezingen van 9 juni a.s. (voor Nederland) en het belang om dan te gaan stemmen. Niet dat het Europees Parlement (EP) op dit moment zoveel te vertellen heeft, maar het wordt hoog tijd om de vicieuze cirkel daaromheen te doorbreken. Veel te vaak wordt namelijk de traditioneel lage opkomst bij de Europese verkiezingen gebruikt als argument om het EP niet meer macht te geven: jullie hebben niet voldoende legitimiteit bij de bevolking.

Iedereen die zich daarvoor in wil zetten is met name het weekend vóór de verkiezingen, dus 4-5 juni, van harte welkom bij de activiteiten die we dan willen organiseren. Bel even met Frederick Petrigani (071-175967) en laat je stem in Europa klinken!

Dennis Hesseling

Meningen verdeeld op IFLRY-congres

Straatsburg - Van 20 februari tot en met 26 februari vond in Straatsburg een IFLRY-seminar plaats over de Noord-Zuid-verhouding en ontwikkelingssamenwerking. Het centrale thema was natuurlijk de schuldenlast voor de landen van de Derde Wereld. Deze schuldenlast heeft een stelselmatige verarming van de ontwikkelingslanden veroorzaakt. De to-

tale schuld van de Derde Wereld groeide van 610 miljard VS-dollar in 1980 naar meer dan 1.300 miljard in 1990, met een debt service - het jaarlijks te betalen bedrag aan aflossingen en interesten - van 118 miljard dollar. De schuld is voor sommige landen zo hoog, dat zij meer aan schuld moeten afbetalen, dan zij in een jaar kunnen verdienen met

hun exporthandel.

Een structurele oplossing voor de schuldenlast zou zijn dat rijke landen zich opener zouden opstellen met betrekking tot kwijtschelding van de schuld. Maar over de concrete uitwerking daarvan waren de meningen nogal verdeeld.

(Müslüm Yildirim/Andor Admiraal/BN)

Agenda

Mei

- 26 Discussie-avond Minderheden, Weeshuis, Dimplein, Utrecht. Aanvang 20.00 uur. Info André de Vos, tel. 030-964674.
- 28 Jaarthemadag in Groningen. Zie pagina 13.
- 30 Opheffing regio Utrecht/'t Gooi. Zie pagina 29.

Juni

- 2 Internationaal Forum in Eindhoven. Zie pagina 30.
- 6 Debatwedstrijd in Amsterdam. Zie pagina 29.
- 7 Werkgroep Clingendael over Zuid-Afrika. Zie pagina 28.
- 7 Euro-lijsttrekkers TV-debat in Brussel. Info en plaatsen reserveren bij Rita Heikens (0(032)2-2845602, di/wo/do 9-12.30)
- 9 Europese verkiezingen (in Nederland, Groot-

Britannië, Denemarken en Ierland).

- 11 Europadag in Amsterdam i.s.m. JOVD,JS,CDJA en SIB. Sociëteit 'Lanx', NZ Voorburgwal 167. Info bij Francien Al (020-6156309).
- 12 Europese verkiezingen in overige lidstaten en definitieve uitslag.
- 15 Forum werkgroep Ethiek in Utrecht. Zie pagina 28.
- 17-19 LHG-congres in Stuttgart. Info bij Patrick Dersjant (080-221509).
- 30-3 LYMEC-seminar in Keulen. Info bij Dennis Hesseling (030-513626) of Maartje te Hennepe (085-455426).

Juli

In juli ligt de JD op zijn gat.

Augustus

- 13-21 IFLRY-summercamp in Hongarije. Zie pagina 30.

Werkgroepen

Burger, Politiek, Overheid
Wim Rampen, 030-431376

Clingendael
Edwin Peek, 02946-4188

Democratisering
Jos v.d. Wijst, 04116-86560

Emancipatie
Adrie v.d. Luijt, 020-6184222

Ethiek
Ron Bruggink, 010-4405323

Europa
Ido v.d. Meulen, 030-443853

Gezondheidszorg
Michiel Blankenvoorde, 030-316149

Internationale Commissie
Maartje te Hennepe, 085-455426

JD/VUJO-werkgroep
Antoine Teurlings, 04241-3168

Jongerenbeleid
Irene ter Borg, 023-245793

Mensenrechten
Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten
Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milieu
Marc Davidson, 020-6125970

Onderwijs
Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking
Ido v.d. Meulen, 030-443853

Politie en Justitie
Jasper Hamaker, 020-6230153

Projectgroep Minderheden
Stephanie Bos, 030-543153

Sociale economie
Paul Kraan, 020-6192618

Vrijzinnig-democratie
Remko van Oijen, 050-266708

Landelijk Bestuur

Voorzitter
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119

Secretaris Politiek
Reimko van Oijen, Hereweg 112, 9725 AJ Groningen, 050-266708

Algemeen secretaris
Evert-Jan van Veen, Da Costakade 13, 3521 VR Utrecht, 030-910141

Penningmeester
Raymond Jeene, Vlietlaan 91, 3061 DV Rotterdam, 010-4532127

Secretaris Organisatie
Wim Rampen, Werner Helmichstraat 29, 3553 JT Utrecht, 030-448520

Internationaal Secretaris
Dennis Hesseling, Abstederdijk 261, 3582 BK Utrecht, 030-513626

Secr. Scholing en Vorming
Hinke Post, Kinkersraat 222-3, 1053 EM Amsterdam, 020-6123718

Secretaris Ledenwerving en Opvang
Edwin Peek, Dr Koomansstraat 1e, 1391 VZ Abcoude, 02946-4188

Secretaris Public Relations
Marco van Lierop, Rode Kruislaan 1405, 1111 XD Diemen, 020-6951096

Hoofdred. Demo (geen LB-lid)
Christiaan Bonebakker, Albert van Dalsumlaan 877, 3584 HT Utrecht, 030-515020

Politiek café

Amsterdam
eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Den Haag
derde dinsdag, 20 uur, Fanfare, Groenmarkt 34-35 (tegenover Grote Kerk)

't Gooi
laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen
tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leeuwarden
tweede dinsdag, 20.30 uur, De Kannekijker, Bagijnestraat 63

Leden
tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen
tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam
tweede maandag, 21 uur, Café Dudok, De Meent (bij Coolsingel)

Twente
derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht
eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat

Zoetermeer
eerste donderdag, 20 uur, De Graanshuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f20,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

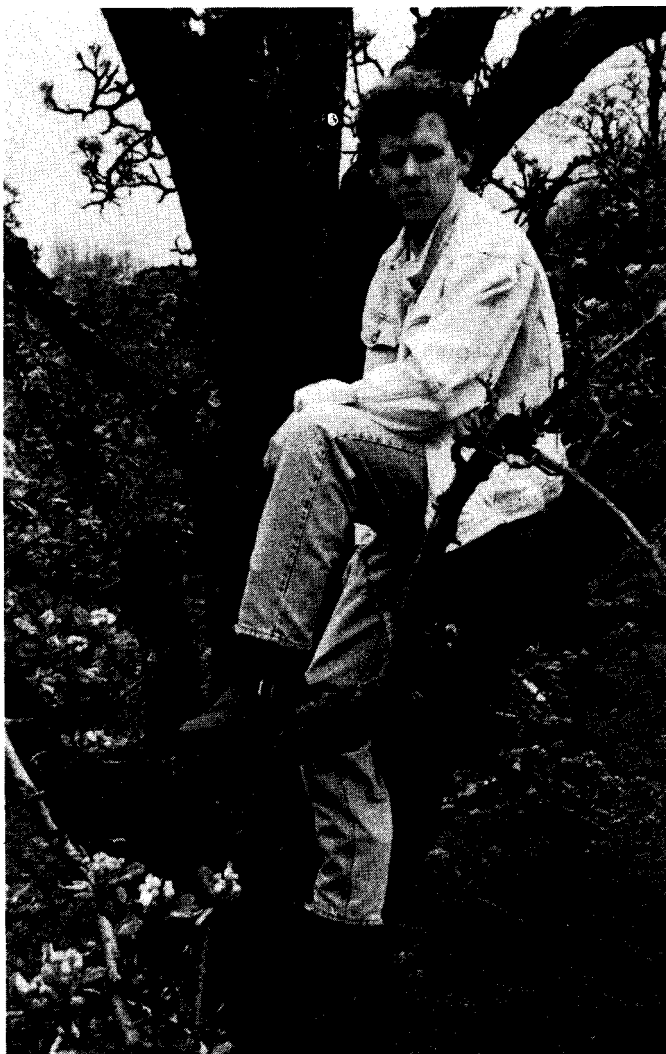
Mark van Barschot

24 maart 1992, een historische dag. Na ruim een jaar onderhandelen sluiten de drie jongerenorganisaties JD, JOVD en JS een regeerakkoord dat Jan-Joost Lindner in *de Volkskrant* omschrijft als 'prikkelender dan bijna alle politieke geschriften'. De pers reageert over de hele linie positief en omarmt het akkoord als een belangrijke aanzet tot politieke vernieuwing. De vertegenwoordigers van D66, VVD en PvdA die het paars akkoord in ontvangst nemen, reageren terughoudender. Namens de PvdA is Frans Leijnse positief over de dualistische sfeer die het akkoord ademt, maar hij wil zich niet voor paars uitspreken, om het CDA niet voor het hoofd te stoten. Bij monde van Erica Terpstra valt het de VVD op, dat een ouderenparagraaf ontbreekt in het jongerenakkoord. Belangrijker is het feit dat mevrouw Terpstra laat weten, dat de VVD samenwerking met de PvdA niet langer uitsluit. Gerrit-Jan Wolffensperger is namens D66 ronduit enthousiast. 14 mei 1994, ook een historische dag, de koningin benoemt drie formateurs van D66, PvdA en VVD om de mogelijkheden voor het vormen van een Paarse coalitie te onderzoeken. Het blijkt dat paars de uitgesproken eerste keus is van D66 en, iets minder uitgesproken, ook van VVD en PvdA. De paarse coalitie is voor het eerst echt bespreekbaar in de politieke top van Nederland.

Ik hoop dat er een paars kabinet komt. Trots dat de JD haar steentje heeft bijgedragen om de paarse gedachte bespreekbaar en geaccepteerd te maken. Nu is het aan de politieke partijen om een kabinet te vormen en paars tot een succes te maken. In mijn optiek heeft een paars kabinet alleen kans van slagen als het de durf heeft de verwachtingen van een kabinet zonder CDA waar te maken. Men zal niet in woorden, maar in beleid duidelijk moeten maken wat de toegevoegde waarde van paars is. Een paars kabinet zal op een open en controleerbare manier beleid moeten voeren. De ondoorzichtige compromissen in 'het Torentje', die de stijl van het CDA zo typeerden, zullen tot het verleden moeten gaan horen. Dat betekent automatisch dat de controlerende rol van

het parlement in ere wordt hersteld. Daarbij moet de zelfstandigheid van de regeringsfracties tegenover het kabinet groter zijn. Juist een paars kabinet moet het lef hebben om de politieke discussie in de Kamer niet bij voorbaat voor vier jaar dood te slaan. Dat betekent: geen regeerakkoord dat alle details van het beleid voor vier jaar vastlegt en minder strakke fractie-discipline.

Een paarse coalitie zal ook een begin

moeten maken met duurzame ontwikkeling. Hiervoor zijn ingrijpende maatregelen nodig. Maatregelen ten gunste van het algemeen belang 'duurzame economie', die maar al te vaak botsen met specifieke belangen van een bepaalde groep. Door de sterke binding met bijvoorbeeld de boerenorganisaties heeft het CDA teveel moeite met veel noodzakelijke maatregelen; daarom ligt hier voor een paars kabinet een uitgelezen mogelijkheid om haar toegevoegde waarde in beleid tot uitdrukking te brengen.

Een paars kabinet zal meer ruimte moeten geven aan democratie. Belangrijke democratische hervormingen zijn noodzakelijk om de toegenomen mondigheid van de burger tot uiting te brengen in ons democratisch systeem. Burgers moeten de politiek meer kunnen beïnvloeden door bijvoorbeeld een correctief referendum en een stem in de benoeming van bestuurders, van wethouder tot minister-president. Een paars kabinet zal ook moeten proberen zoveel mogelijk politieke besluitvorming terug te halen uit het maatschappelijk middenveld en de adviesorganen, en terug moeten brengen naar de politiek. In het paars regeerakkoord van de jongerenorganisaties wordt terecht gepleit voor het afschaffen van een groot aantal adviesorganen. Te vaak verschuilt de politiek zich bij netelige politieke kwesties achter adviezen van bijvoorbeeld de SER. Het lijkt af en toe wel of belangrijke politieke beslissingen niet door het kabinet, maar door de SER worden genomen. Ook de verantwoordelijkheid voor de beslissing wordt dan voor een groot deel bij het adviesorgaan neergelegd, maar natuurlijk moeten belangrijke politieke besluiten worden genomen door het kabinet, zodat ze democratisch, controleerbaar en open zijn. Zo kan ook het kabinet op haar verantwoordelijkheden worden aangesproken.

Natuurlijk moet de paarse coalitie zich ook bewijzen op immateriële terreinen als euthanasiewetgeving, liberaler drugsbeleid en bijvoorbeeld emancipatiebeleid bij de overheid. Maar het zal betrekkelijk makkelijk blijken te zijn om op deze terreinen tot

overeenstemming te komen. Tot besluit citeer ik uit de inleiding van het Paars Regeerakkoord van de jongerenorganisaties: 'Wij streven naar een regeerakkoord dat geen betuttelende christelijke denkbeelden opdringt, maar het zelfbeschikkingsrecht van mensen over hun leven erkent. Een beleid dat er vanuit gaat dat mensen in de eerste plaats individu zijn.' Laten we hopen dat de formatie niet lang meer duurt.

Foto: Wouter de Boer

DEMO

DE VERDRUKTEN
VAN DE AARDE

Mensenrechten

EN VERDER

Hoogste mobilitijd

Open brief aan Hirsch Ballin

Nieuw: Demompels

JD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

Massamediumpje

Door de jaren heen hebben wetenschappers verschillend gedacht over de maatschappelijke invloed van de massamedia. De socioloog Hall onderscheidt drie periodes. De eerste periode liep tot 1940. Men stond zeer sceptisch tegenover de massacultuur die met name de film en de radio teweeg zouden brengen. De Cultuur zou worden 'getrivialiseerd', en de massa zou gevoelig zijn voor propaganda, zoals die van het fascisme.

In de volgende periode, die liep tot in de jaren '60, werd het beeld veel positiever. De maatschappelijke normen en waarden stonden niet ter discussie, en men vond het bijzonder interessant te bekijken welke invloed media konden hebben op consumptie, publieke-opinievorming en dergelijke. De wonderde wereld van de massamedia.

Toen de maatschappelijke consensus in de loop van de jaren '60 verdween, waren de media ineens niet meer zo onschuldig. De alternatieve levensstijlen die met name jongeren ontwikkelden, kregen in de media ruime aandacht en leken tot op bepaalde hoogte geaccepteerd te worden. Het 'establishment' vond dat maar matig, en zag liever dat de media het gedrag van het etiketje 'afwijking' zouden voorzien, zoals voorheen altijd gebeurde. Als de massamedia geen consensus konden reflecteren, moesten ze hem maar creëren. De ideologie deed zijn intrede in de media, waarmee de basis was gelegd voor het beeld van de massamedia dat nog steeds leeft; in wetenschappelijke kringen betiteld als het 'kritisch paradigma'.

Zelden zal het verband tussen ideologie en massamedia zo duidelijk naar voren zijn gekomen als tijdens de paarse formatie. De *Telegraaf* kopt elke dag 'BOM ONDER PAARS', en uiteindelijk ontploft het zaakje inderdaad. Als heel wakker - maar niet zo uitgeslapen - Nederland denkt dat Paars mislukt, denken de paarse onderhandelaars dat na verloop van tijd ook. Uiteindelijk is dat natuurlijk alleen *hun* te verwijten, en niet de *Telegraaf*. Maar een interessant gegeven is het wel.

Demo, toch ook een massamediumpje, heeft besloten dit principe op zichzelf toe te passen. We besteden deze keer veel aandacht aan mensenrechten. Daar zal het nu dus vanzelf wel beter mee gaan. Slaap lekker deze vakantie,

Christiaan Bonebakker

Deadlines

Demo 11.5: 26 augustus
Demo 11.6: 11 november

Inhoud

<i>Massamediumpje</i>	2
<i>Echte steun voor de ware verdrukten van de aarde</i>	3
<i>Richt lastenverlichting op MKB</i>	6
<i>Open brief aan Ernst Hirsch Ballin</i>	7
<i>Hoogste mobiliteit</i>	8
<i>De geschiedenis van Polen</i>	10
<i>Te gast: Leen van Dijke</i>	11
<i>D'emoties</i>	12
<i>Show-woman of anaesthesist?</i>	13
<i>Scandinavië komt eraan</i>	14
<i>Indonesië: de schaduwkant van het paradijs</i>	16
<i>Hutu's en Tutsi's en de Franse interventie</i>	17
<i>Up to JDate</i>	18
<i>Markant</i>	24

Demo

Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 4, jaargang 11
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Christiaan Bonebakker
Redactie: Mark van Barschot
Andrea Deckers
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Maud du Marchie Sarvaas
Pieter Moens
Barbara Naumann
Ib Waterreus
Illustraties: Marco van Lierop

Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. *Demo*
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer, en uitsluitend indien zij op papier en flop worden aangeleverd (Macintosh, WP 4.2 of WP 5.1). In overleg met de hoofdredacteur kan hiervan worden afgeweken. Eén *Demo*-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen (Oef, wat is het heet vandaag - CB). Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende *Demo* worden geplaatst. Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit *Demo* worden overgenomen. Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen *Demo* gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

Mensenrechten verdienen veel hogere prioriteit

Echte steun voor de Ware Verdrukten van de Aarde

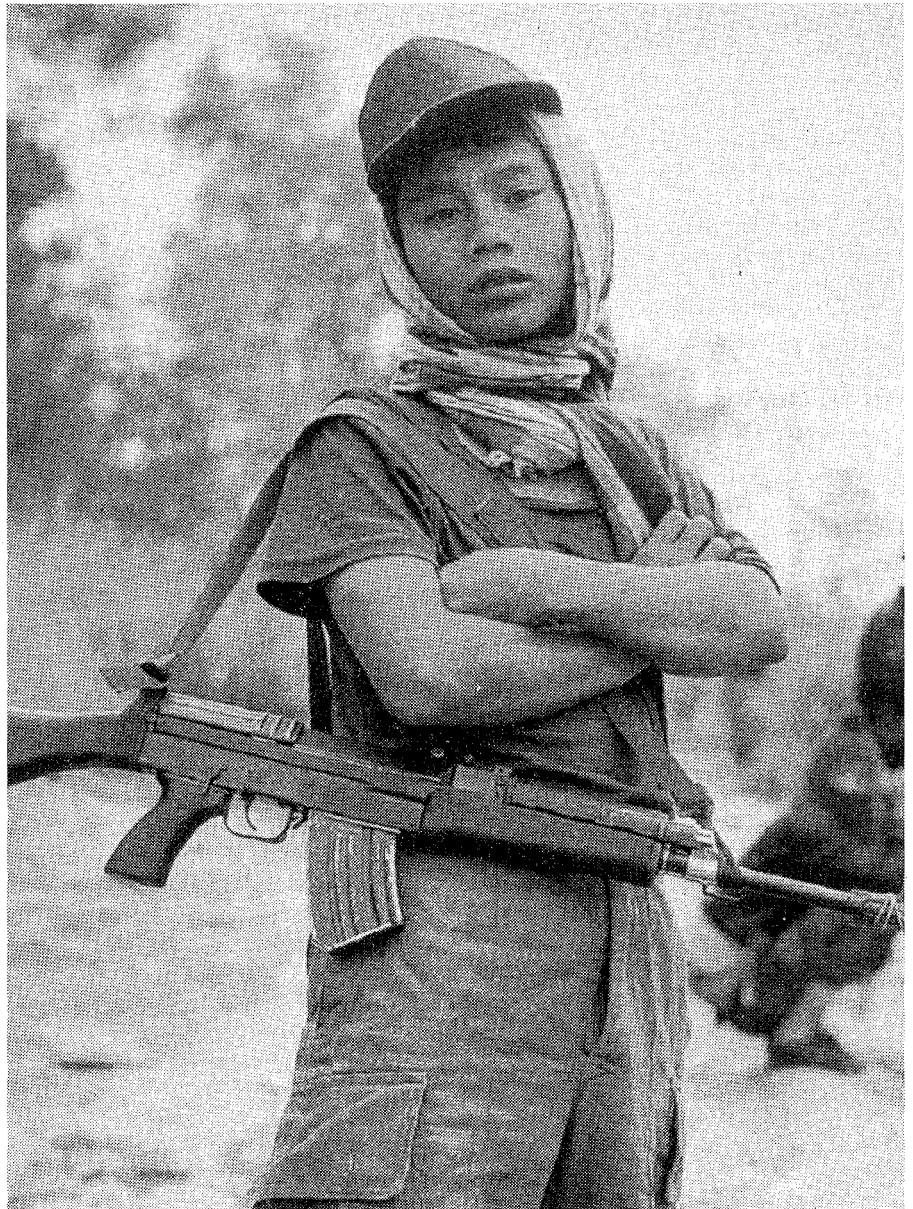
In stilte dreigen vele volken, ver weg van het comfortabele Westen, ten onder te gaan. Onder meer in het complexe Zuid- en Oost-Azië is de situatie zorgwekkend. Aan de hand van een uitvoerige beschrijving van de mensenrechtensituatie in onder meer Indonesië, China en Burma, pleit Peter Ras in dit artikel voor meer steun aan de Ware Verdrukten van de Aarde.

Peter Ras

Zuid- en Oost-Azië zijn sinds de jaren '80 sterk veranderd. Belangrijke ontwikkelingen zijn, vanuit economisch perspectief, de gigantische 'boom' in met name de vier Kleine Tijgers (Singapore, Zuid-Korea, Hong-Kong en Taiwan), de ASEAN-landen (Thailand, Maleisië, Filipijnen, Brunei, Indonesië en Singapore), de kustprovincies van China en Vietnam.

Democratisering

Vanuit een politieke invalshoek is vooral het wegvallen van het communisme uiteraard van groot belang, gepaard gaand met een toenemende democratisering. Soms voltrok deze democratisering zich in betrekkelijk korte tijd (Cambodja, Mongolië), vaak blijkt dit meer een geleidelijk proces te zijn (bv. Zuid-Korea, Singapore, Vietnam). Opvallend is het feit dat veel (ook redelijk democratische) Aziatische regimes gekenmerkt worden door een autoritair leiderschap. Dit uit zich in de eerste plaats in een gebrek aan respect voor de individuele mensenrechten in het algemeen. In het bijzonder worden de individuele en collectieve mensenrechten van minderheden en inheemse

Een jonge Burmese verzetsstrijder. Zowel aan de kant van de Burmese regering als aan de kant van het verzet worden kinderen gedwongen mee te vechten.

volkeren ernstig geschonden. Ook lijkt er weinig zorg te bestaan voor de vernietiging van natuur en milieu (grootschalige boskap, vernietiging van wetlands en koraalriffen, vervuiling door industrialisatie en verhoogde mobiliteit als gevolg van de economische opleving). Het valt onmogelijk hard te maken dat genoemde problemen uitsluitend het gevolg zijn van verschillen in welvaartsniveau en dergelijke, ook al spelen wereldhandel en onderlinge afhankelijkheid natuurlijk wel

een rol.

Vele autoritaire regimes in Zuid- en Oost-Azië kenmerken zich verder door hun trotse houding ten opzichte van het Westen en de neiging tot cultuurrelativisme (waarbij het zogenoemde collectieve belang voorop staat, al gaat dit ten koste van de individuele of minderheidsbelangen). Dit uit zich in de praktijk in een onwillige houding ten opzichte van mensenrechtenorganisaties, milieu-organisaties, Westerse regeringen en VN.

Hoogste prioriteit

Om meteen tot de kern van dit artikel te komen: enerzijds moet er te allen tijde voor gewaakt worden dat Westerse kritiek met betrekking tot de mensenrechten goed geformuleerd, genuanceerd en met respect voor de gesprekspartners gebracht wordt. Anderzijds dient het Westen onverminderd voort te gaan in haar kritische beschouwing van de mensenrechtensituatie. In al haar contacten en geheel en al in het verlengde van VN-verdragen, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het internationaal volkenrecht. Dit dient een integraal onderdeel te blijven van het buitenlands beleid, en verdient de hoogste prioriteit. Verder staat de universaliteit van mensenrechten, zoals de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken tijdens de Mensenrechten Conferentie in juni '93 te Wenen ook reeds benadrukte, absoluut niet ter discussie. Cultuurrelativisme, een begrip dat door enkele Aziatische regeringsleiders wordt gehanteerd (met alle kwalijke gevolgen van dien), is verwerpelijk. Altijd en overal. Dit is - mijns inziens - een voornaam uitgangspunt en dient sterk benadrukt te worden in contacten met vertegenwoordigers van (vooral) Aziatische landen en in internationale forums.

Naast de bovengenoemde punten acht ik het ook van groot belang om meer druk uit te oefenen op Aziatische regeringen om internationale verdragen te onderschrijven en ratificeren, zoals het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten en het Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestrafing. Hier kunnen regeringen dan op z'n minst op worden aangesproken. Laksheid of onwil om ernaar te handelen legitimeert eventuele sancties, in welke vorm dan ook.

Aanpassingen

Om een daadwerkelijk gewetensvoller mensenrechtenbeleid te realiseren, geïntegreerd in het buitenlands en ontwikkelingsamenwerkingsbeleid, moet een aantal aanpassingen in dit beleid volgen. In de eerste plaats pleit ik voor een graduele verschuiving van directe overheidssteun aan de - in zekere zin autoritaire - regimes van Azië, naar meer steun aan niet-gouvernementele organisaties (NGO's) aldaar: direct en via NGO's in Nederland. Directe overheidssteun aan regimes die de mensenrechten aantoonbaar, moedwillig en langdurig schenden, dient geheel afgebouwd te worden ten gunste van steun aan NGO's en overheden van landen die wel een humaan mensenrechtenbeleid voeren, of die aantoonbaar vooruitgang boeken op het gebied van de mensenrechten.

Voorbeelden die ik hier zou willen noe-

men zijn Cambodja en Mongolië. Met name laatstgenoemde komt in mijn ogen in aanmerking voor daadwerkelijk meer directe overheidssteun dan tot op heden het geval is. De Mongoolse overheid heeft erg veel moeite om het land economisch het hoofd boven water te laten houden. Ondanks de moeilijke economische situatie van het land, door de overgang van een socialistische naar een vrije-markteconomie, de sterk verminderde Russische hulp sinds het uiteenvallen van de Sowjet-Unie en de blijvende economische afhankelijkheid en politieke druk van de machtige bureaus China en Rusland, slaagt de Mongoolse overheid erin een stabiel en humaan beleid te voeren. Zij tracht een zinnig economisch beleid te voeren, en de democratische rechten en vrijheden zijn er redelijk gewaarborgd. Dit blijkt ook uit rapporten van zowel Amnesty Interna-

De angst 'dat we binnenkort met 4000 leden in de VN moeten vergaderen' is niet reëel en weegt bovendien niet op tegen het belang van deze volkeren dat ermee gediend is

tional als het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Een ander positief en voornaam punt is de bereidwilligheid van de Mongoolse overheid om haar natuurlijke rijkdommen effectief te beschermen.

Gewetensvoller

Mongolië is een gunstig voorbeeld, dat meer gesteund dient te worden. Het is ethisch niet verantwoord om een reeks overheden te steunen die het niet al te nauw nemen met de mensenrechten. Beter zou het zijn om hulp-ontvangende landen kritischer te volgen en directe overheidssteun te verminderen indien (ongebonden en niet-politiek gericht) mensenrechtenorganisaties als Amnesty International en Asia Watch onomstotelijk weten aan te tonen dat de mensenrechtensituatie in een land achteruit gaat. Conclusies van mensenrechten-organisaties moeten zwaarder meewegen in het buitenlands beleid dan tot op heden het geval is. Dit is in mijn ogen de kern van een gewetensvoller mensenrechtenbeleid.

Voor al in de context van Azië moeten en kunnen we echter een stap verder gaan. Zoals gezegd kunnen vele Aziatische regimes verantwoordelijk gesteld worden voor de schendingen van zowel de individuele mensenrechten in hun landen, als van de collectieve rechten van 'minderheden', waaronder veel inheemse volkeren. Veel onderdrukte volkeren zien, in ieder geval voorlopig, geen enkele basis voor vertrouwen in en samenwerking met de overheersende bevolkingsgroep/rege-

ring. Het wantrouwen is dusdanig groot geworden, dat zij geen enkele andere oplossing zien dan volledige autonomie of zelfs afscheiding en totale onafhankelijkheid.

Dit streven is prima te begrijpen, gezien de situatie waarin ze zich bevinden. Het is ook te verdedigen. Op z'n minst dienen we dit streven naar de een of andere vorm van zelfbeschikking te accepteren en te respecteren, en er niet meer zo krampachtig over te doen als tot op heden vaak het geval is. De angst 'dat we dan binnenkort met 4000 leden in de VN moeten vergaderen' is niet reëel en weegt bovendien niet op tegen het belang van deze volkeren dat ermee gediend is. Volgens het internationaal volkenrecht hebben ze bovendien het volste recht op zelfbeschikking: in het Internationaal Verdrag inzake Bur-

gerrechten en Politieke Rechten wordt het zelfbeschikkingsrecht van ieder volk erkend. Probleem blijft dat de term 'zelfbeschikking' op velerlei wijze geïnterpreteerd wordt, al naar gelang het uitkomt.

Westerse arrogantie

De hamvraag van de onderdrukte volkeren wordt tot op heden genegeerd door de wereldgemeenschap. Daadwerkelijke erkenning van hun recht op volledige culturele, religieuze en vooral politieke ontplooiing, alsmede diplomatieke steun, blijft meestal uit. Het gaat echter om het recht te bestaan: een elementair, primair recht, op een manier zoals zij zelf willen. Angst om 'de eerste te zijn' en lucratieve handel mis te lopen weerhoudt veel Westerse landen er tot op heden van om de (uiteindelijk onvermijdelijke) stap te nemen en de onderdrukte volkeren te steunen op de manier die zij zelf het meest geschikt achten.

Hier dient dus een stukje Westerse arrogantie te verdwijnen en de bereidwilligheid te bestaan om te luisteren naar wat de onderdrukte volkeren zelf te melden hebben. Deze stap, met daaruit voortvloeiend de financiële steun (in eerste instantie wellicht op zuiver humanitair vlak), is de belangrijkste hulp die wij deze volkeren kunnen geven.

Platform

Veel inheemse volkeren (en minderheden in het algemeen) krijgen nauwelijks aandacht van de pers en kampen met een gebrek aan bekendheid, aandacht en

steun. Eén van de weinige forums waar zij op semi-officieel niveau gehoord worden en de wereld kunnen melden in welke moeizame omstandigheden ze verkeren, is de UNPO (Unrepresented Nations And Peoples Organization), die haar hoofdkwartier heeft in Den Haag. De UNPO, 'VN voor de Underdogs', is een platform voor niet-erkende landen en volkeren, die naar een vergaande vorm van autonomie of onafhankelijkheid streven.

Verreweg de meeste leden van de UNPO zijn volkeren uit Azië. Opvallend veel leden komen uit drie landen: Indonesië, China en Burma. Er zijn duidelijke parallellen te trekken tussen deze drie landen: ze worden niet-democratisch of zelfs dictatoriaal bestuurd, individuele en collectieve mensenrechten worden niet gerespecteerd, het milieu wordt op groot-schalige wijze geëxploiteerd en vernietigd, en ten slotte herbergen alle drie de landen vele minderheden in gebieden die in het verleden geannexeerd zijn. De meeste van deze minderheden verzetten zich, al dan niet met geweld, tegen de huidige machthebbers.

Alhoewel andere landen allerm minst uit het oog verloren moeten worden, pleit ik ervoor de accenten van ons buitenlands beleid ten aanzien van Zuid- en Oost-Azië te leggen op bovengenoemde landen. Dit vanwege het feit dat mensenrechtenschendingen en onderdrukking van volkeren hier het ernstigst zijn binnen de gehele regio. Bovendien kunnen deze drie landen - weliswaar in extremere mate - als enigszins representatief voor de regio beschouwd worden.

Indonesië

Indonesië ligt vanwege ons koloniale verleden het meest gevoelig van de drie. Toch zou Nederland, alleen al voortvloeiend uit het feit dat we ten opzichte van de Indonesische bevolking iets goed te maken hebben, de verbetering van de individuele en collectieve mensenrechten absolute prioriteit moeten geven in ons beleid inzake Indonesië.

Uit tal van rapporten van onder meer Amnesty International, Asia Watch, de VN-Subcommissie van de Rechten van de Mens en het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken blijkt dat de Indonesische regering zich structureel schuldig maakt aan individuele en collectieve mensenrechtenschendingen. Onder het laatste valt de massale transmigratie van Javanen naar geannexeerde gebieden. Dit is een vorm van etnische zuivering en wordt als structurele overheidspolitiek onacceptabel geacht binnen het internationaal volkenrecht. Verder maakt de Indonesische regering zich schuldig aan discriminatie

DE VERDRUKTEN VAN DE AARDE

van minderheden. Zo worden Javanen voorgetrokken voor overheidsfuncties. Zij is ook verantwoordelijk voor de groot-schalige vernietiging van natuurlijke rijkdommen door commerciële houtkap. Vele minderheden verliezen hierdoor hun traditionele leefdoorn en leefwijze.

China

De bovenstaande overheidspolitiek is in een aantal opzichten sterk vergelijkbaar in de gebieden die door China geannexeerd zijn: Inner-Mongolië, Oost-Toerkestan en Tibet. Tibet is zelfs door de internationale juristencommissie erkend als 'onafhankelijk land dat aan alle voorwaarden voor staatsschap voldeed tot aan de Chinese inval in 1949/50'. De Chinese annexatie werd hiermee dus als illegaal beschouwd, later ook door onder meer het Amerikaans Congres. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft China middels drie resoluties dringend verzocht de rechten van het Tibetaanse volk te respecteren, inclusief het recht op zelfbeschikking. Erkenning van de Tibetaanse regering door Nederland is een logische en rechtvaardige stap, zoals ook al bepleit wordt in de verkiezingsprogramma's van D66 en PvdA. Ook financiële steun voor humanitaire en voorlichtingsactiviteiten van de Tibetanen is van groot belang. Voorlichting aan landen, organisaties en individuen is een vereiste voor de diplomatieke steun die de Tibetaanse regering in ballingschap nodig heeft, wil zij haar geweldloze strijd om onafhankelijkheid vervolgen. Ook Oost-Toerkestan en Inner-Mongolië verdienen meer steun, vooral vanwege het gebrek aan bekendheid van hun problemen. De helft van de zaak is gewon-

nen, wanneer men maar bekend is met de zaak.

Burma

In Burma lijkt totaal geen respect te bestaan voor individuele en collectieve vrijheden. Al jaren woedt in Burma een burgeroorlog tussen het Burmese dictatoriale bewind enerzijds, en een aantal bergvolken, gesteund door de democratische oppositie anderzijds. In 1989 won de oppositie de eerste vrije verkiezingen in vele jaren. De uitslag werd niet erkend door de militaire machthebbers. Massa-arrestaties en verdwijningen deden zich op grote schaal voor en de democratische oppositie vluchtte naar de gebieden van het land die in handen waren van de bergvolken.

Ook de Burmese democratische oppositie verdient onze krachtige steun. Dit is onder meer heel goed mogelijk door de 'Burmese kwestie' aan de kaak te stellen tijdens ontmoetingen tussen Europese Commissie en ASEAN-vertegenwoordigers. Behalve diplomatieke erkenning en financiële steun is de Burmese oppositie verder heel goed te helpen door besprekingen met Thailand aan te gaan. Thailand is als vanouds altijd het toevluchtsoord van de Burmese oppositie geweest, op momenten dat de oorlog in Burma dreigde te escaleren. Anderzijds tracht Thailand momenteel de banden met de Burmese junta aan te halen, onder meer in de hoop meer kapconcessies te krijgen. Thailand pleit er nu ook voor om Burma in de ASEAN te krijgen. Meer (voorzichtige) diplomatieke druk op Thailand zou de Burmese oppositie, en daarmee het hele volk, wellicht kunnen helpen.

Duidelijk signaal

Voor alle - zojuist genoemde - probleemgebieden zou het erg nuttig zijn indien er in veel bredere zin meer aandacht en prioriteit aan gegeven wordt, binnen parlement en regering. Parlementaire debatten, een duidelijke standpunt-inname en parlementaire delegaties - beter voorbereid en met meer aandacht voor de mensenrechten dan de bijzonder incomplete missie van de fractievoorzitters naar Indonesië - zouden een verhelderend beeld en een duidelijk signaal kunnen geven over de benarde situatie van vele bekende en onbekende minderheden en inheemse volkeren. En het moge nu duidelijk zijn: dit zijn de ware verdrukten van onze aarde.

Het gaat veelal om vergeten volkeren, die in verre oorden in alle stilte ten onder dreigen te gaan. En vrijwel geen mens die hier door heeft welke strijd daar gaande is. Iedere dag weer.

Meer werkgelegenheid mag koopkracht kosten

Richt lastenverlichting op midden- en kleinbedrijf

Ron Bruggink, Freia Rijnsbergen en Christian Hiddink

Onmisbaar in elk typisch Nederlands bestek is de kaasschaaf. Ook de Nederlandse overheid heeft dit instrument naar hartelust gehanteerd in haar 'sociaal-economische' keuken. Dit resulteerde in een weinig daadkrachtig beleid waarin alles een beetje werd aangepakt maar niets resoluut. Het wordt de hoogste tijd dat er in deze tijd van hoge werkloosheid met nagenoeg geen uitzicht op structurele verbeteringen nu eens duidelijk gekozen wordt voor werkgelegenheid.

Simpelweg de overheidsuitgaven verhogen om de (consumptieve) vraag te stimuleren en zo de economie te kriebelen is niet de optimale methode. Ten eerste is economische groei niet altijd gelijk aan werkgelegenheids groei. Ten tweede lekt, door de internationale oriëntatie van de Nederlandse economie en de verdere Europese integratie, een groot gedeelte van deze vraagimpuls weg. Bovendien zal tegenover extra overheidsbestedingen een verhoging van de belastingen of meer leningen moeten staan. Je hoeft geen econoom te zijn om te begrijpen dat beide onacceptabel zijn.

Aanbodbeleid

Het scheppen van nieuwe banen zal op een andere wijze moeten worden bewerkstelligd, en wel door een zogenaamd 'aanbodbeleid'. Daarmee wordt bedoeld dat er meer aandacht moet worden geschonken aan de werking van de arbeidsmarkt, de kapitaalmarkt en het fiscale stelsel. Kortom, alle factoren die een belemmering vormen voor bedrijven om in Nederland functioneel en flexibel te kunnen opereren. De overheid zal dus een meer algemeen voorwaarden-scheppend beleid moeten voeren.

Grote wig

Een van de 'ziektes' van de Nederlandse economie is de grote 'wig' (het verschil tussen het netto-loon en de totale loonkosten). Hierdoor is de prijs van arbeid in relatie tot de produktiviteit van de werknemer steeds schever gaan lopen, wat heeft geleid tot hoge werkloosheid onder laag-produktieven. Dit effect versterkte zichzelf. Door de vergroting van de groep werklozen moesten de premies omhoog om de extra uitkeringen te financieren hetgeen weer leidde tot een grotere wig, enzovoort enzovoort. Om de balans om te laten slaan, zouden in het kader van een

voorwaardenscheppend beleid de loonkosten moeten dalen. Dit kan zonder drastisch in te grijpen in de hoogte van de netto-lonen door nu juist die grote wig aan te pakken. Het is geenszins de bedoeling om de concurrentieslag met de 'lage-lonenlanden' aan te gaan. Nederland scoort namelijk goed in vergelijking met die landen op andere aanbodfactoren, zoals een goed opgeleide beroepsbevolking en een goede infrastructuur.

Nu kan de wig op verschillende manieren worden verkleind. Zo kan worden gekozen voor een verlaging van het tarief van de laagste schijf loon- en inkomstenbelasting, of voor het verhogen van de belastingvrije voet voor werkenden. Onderzoek heeft echter aangetoond dat met name een verlaging van de specifieke werkgeverslasten in de wig het grootste effect heeft op het scheppen van banen.

Kostbare zaak

Nu is lastenverlichting voor de overheid een kostbare zaak. Het is dus niet alleen van belang hoe effectief de vorm is waarin je deze lastenverlichting giet, het is ook van belang op welke groep men zich bij de lastenverlichting richt. Zo blijkt het overgrote deel van de creatie van nieuwe banen (zo'n 70%) en economische groei geconcentreerd te zijn in het midden- en kleinbedrijf (MKB). Waarom zou men dus niet de lastenverlichting beperken tot deze groep? Door te kiezen voor deze (relatief) dynamische groep bedrijven kan het meest effectieve middel, de verlaging van de werkgeverslasten, intensiever worden ingezet. Daar komt bij dat Nederland veelal de thuismarkt is van het MKB, waardoor de investeringen meer op nationale bodem plaatsvinden. Grote ondernemingen investeren daarentegen waar het meeste rendement te behalen is, en dit is vaak over de grens.

Met een goede dekking voor deze lastenverlichting staat alles. Een geschikte financieringsbron dient zich aan in de vorm van een energieheffing. De heffing dient wel beperkt te blijven tot de kleinverbruikers (de particulieren). Een energieheffing voor bedrijven benadeelt de concurrentiepositie ernstig, waardoor de werkgelegenheid weer kan teruglopen.

Sprookje

Nu doet het sprookje van het 'tweesnijdende zwaard' de ronde. Dit houdt in

dat de bovengenoemde energieheffing zowel de werkgelegenheid als het milieu kan verbeteren. Een probleem vormt echter de lage elasticiteit van het energieverbruik. Berekeningen hebben aangetoond dat de energieprijzen 80% zouden moeten stijgen om een daling van de energievraag van 1% te krijgen. Hierdoor wordt de energieheffing als milieu-instrument eigenlijk ongeschikt. De lage elasticiteit zorgt er op zijn beurt wel voor dat de energieheffing een redelijk stabiele financieringsgrondslag vormt. Het 'tweesnijdende zwaard' moet helaas naar het rijk der fabelen worden verwezen. Dat neemt echter niet weg dat we een zwaard overhouden dat in ieder geval aan één kant snijdt en gefinancierd is op een algemeen aanvaarde wijze.

De oplettende lezer zou kunnen denken dat in een simpele optelsom van lastenverlichting plus de lastenverzwaring in de vorm van een milieuheffing elkaar tegenwerken met een werkgelegenheidseffect van nul. Toch is de ene belasting de andere niet. Door de verkleining van de wig wordt de factor arbeid goedkoper. Het zijn uiteindelijk de loonkosten die bepalen of een werknemer in dienst wordt genomen of niet. In deze redenering is het belangrijk dat de koopkrachtdaling, ontstaan door de energieheffing, niet volledig wordt gecompenseerd door een loonstijging. Een beetje koopkrachtverlies moet worden geaccepteerd. Daar staan echter wel beduidend meer banen tegenover die de tweedeling in de maatschappij van werkenden en niet-werkenden in grote mate kan opheffen.

Creatieve compensatie

Een koopkrachtdaling is niet voor iedereen acceptabel. Bepaalde groepen bijstandgerechtigden kunnen moeilijk nog verder in inkomen zakken, maar moeten voor de energieheffing worden gecompenseerd. Deze compensatie zal niet op de gebruikelijke wijze van directe financiële compensatie moeten worden ingevuld, maar op een meer creatieve wijze. Zo kan de overheid bijvoorbeeld contracten sluiten met ondernemingen in de voeding- en kledingsector waarin bepaalde kortingen worden bedongen. Zo kunnen bijstandtrekkers worden gecompenseerd zonder dat de overheid diep in de buidel hoeft te tasten.

Duidelijk is geworden dat om doelmatig de verslechterde werkgelegenheids-situatie te verbeteren de lastenverlichting specifiek gericht moet worden op het midden- en kleinbedrijf, de sector met het hoogste werkgelegenheidscreërende potentieel. Hierbij is het onvermijdelijk dat er over een brede linie koopkrachtdaling zal plaatsvinden.

De auteurs zijn lid van de werkgroep *Sociale Economie*

De overheid als grote normsteller is niet juist

Open brief aan Ernst Hirsch Ballin

Raymond Jeene

Rotterdam, 19 juni 1994

Excellentie,

Vol ongelof heb ik kennis genomen van de uitspraak die U vóór de verkiezingen hebt gedaan over mongoloïde kinderen ('...we moeten zien te voorkomen dat we in een situatie terecht komen waarin de ouders van mongoloïde kindertjes zich als het ware moeten verontschuldigen dat ze het niet hebben laten weghalen'). Ik ben blij dat U hiermee geen mensen hebt willen kwetsen.

Toch wil ik naar aanleiding hiervan ingaan op het idee dat er mijns inziens

normen die altijd en overal waar zijn. De normen die de overheid mag stellen moeten hun grondslag vinden in enkele algemene beginselen of in de rede zelf. Op deze algemene beginselen kom ik later in deze brief terug. Eerst zal ik aangeven waarom de overheid als de grote normsteller niet juist is.

De rede is niet toepasbaar op elk gebied. Op het terrein van ethiek en esthetiek biedt zij geen uitkomst. Normen op deze gebieden ontsnappen aan elke vorm van falsificatie (aantonen dat het niet waar is) of verificatie (aantonen dat het wel waar is). De mening van de meerderheid is in

deze dan ook niet doorslaggevend. De meerderheid weet niet het best wat goed of slecht is, net zo min als mensen die meer kennis hebben dan anderen. Vrijdenkers verwerpen daarom in principe elke vorm van morele autoriteit. Geen traditionalisme en geen conformisme. Dit maakt radicale vernieuwing mogelijk.

Dit leidt verder tot het verwerpen van ideologieën. Doorgaans bevatten ideologieën opvattingen over wat al dan niet goed zou zijn voor een ieder, eventueel ondersteund door een semi-wetenschappelijke basis

(Marx). Zulk een superioriteit is ongepast. Afwijkende normen zijn niet slechter of beter. Ook het ene geloof is niet beter dan het andere. Dit betekent niet dat alles mag en kan; er blijven zeker beginselen over. Beginselen die essentieel zijn en aan elke waarheidscontrole ontsnappen.

* Non-discriminatie

Principiële gelijkwaardigheid. 'Wat u niet wilt dat u geschiedt doet dat ook een ander niet' (Bredero). Vraag je af wat jij zou denken als je in de schoenen zou staan van een ander. Bijvoorbeeld bij her-

ziening van de sociale zekerheid (als jij een bijstandsmoeder zou zijn). Individualisering hoeft niet te leiden tot meer egoïsme. Hier wordt vaak een schijntegengestelling opgeroepen. Individuen kunnen slechts hun individualiteit beleven in een sociale context. In onze dynamische en complexe wereld zal het geluk van de een steeds meer afhangen van het geluk van de ander.

* Vrijheid

Zo min mogelijk dwang en veel scholing die mensen de kansen biedt zichzelf te ontplooien en te leren wat hij/zij zelf vindt. Onderzoek alles en behoud het goede.

* Ecocentrisme

Zorg voor het milieu uit respect voor de medemens die in datzelfde milieu leeft en respect voor de mensen die na ons deze aarde bevolken.

Verder dient de rede uit deze algemene beginselen verdere conclusies te trekken, overigens zonder dat de pretentie bestaat dat dit alles eenduidig oplost. Toch moet de rede ons kunnen verlossen van ongepaste superioriteitsgevoelens.

Deze beginselen moeten niet alleen als abstracte, afstandelijke principes gebruikt worden, maar ook in de praktijk van alledag. 'Er is geen weg naar vrede, maar vrede is de weg' (Bijbel). Niet alleen mooie woorden, maar concrete actie. Alles waar je weet van hebt, daar ben je deel van en verantwoordelijk voor. Al de mooie ideeën die mensen in hun hoofd hebben tellen niet. Enkel daden tellen. Daarom moeten wij in alles het voorbeeld geven. Daarmee kunnen wij in de dagelijkse praktijk belijden waar wij in het groot, in het abstracte, voor staan. Dat betekent mijns inziens niet enkel medelijden met kinderen die de hongerdood sterven in Afrika, maar proberen er daadwerkelijk iets aan te veranderen. Geen welluidende woorden van afschuw over discriminatie als in Duitsland een huis in brand wordt gestoken, maar ook je mond opendoen als je vrienden grappen maken over buitenlanders. Als vandaag ieder mens een ander mens gelukkig maakt, dan is morgen iedereen gelukkig.

Ik ben benieuwd wat U hiervan vindt.

Met vriendelijke groet,

Raymond Jeene

P.S.: Eerst vond ik dat uw ouders zich moesten verontschuldigen dat ze U (als foetus natuurlijk) niet hebben laten weghalen. Maar daar heb ik nu wel spijt van.

achter deze uitspraak schuilgaat. Het gaat volgens mij om een ongepast gevoel van superieur normbesef. Dat is het idee van de overheid als de grote normsteller van de samenleving en van mensen die elkaar de maat nemen. Begrijp me goed, we moeten zien te voorkomen dat we in een situatie terecht komen waar sprake is van normloosheid. Echter, slechts op het terrein waar de rede vat op heeft. Verder zijn er mijns inziens enkele algemene beginselen die kunnen leiden tot normstelling. Volgens mij zijn er geen ethische (slecht en goed) of esthetische (mooi en lelijk)

Autogebruik is nog altijd te goedkoop

Hoogste mobilitijd

Autorijden is net zo verslavend als roken. Zelfs indrukwekkende televisiespotjes krijgen geen Nederlander uit de auto. En wie desondanks van zijn verslaving af wil, wordt ontmoedigd door het onsamenhangende en zinloze overheidsbeleid. Het openbaar vervoer krijgt nog altijd niet de kans zich als eerlijke concurrent van de auto op te werpen. Ib Waterreus legt de vinger op de vele zere plekken en draagt oplossingen aan.

Ib Waterreus

Het huidige milieubeleid faalt. Het ene milieuplan na het andere wordt gepresenteerd, met steeds grotere pretenties terwijl de doelstellingen van de voorgaande plannen nog niet zijn gerealiseerd. De vraag is bovendien, of die doelstellingen ooit gerealiseerd zullen worden zolang de minister van Milieu die daarvoor moet zorgen, niet meer bevoegdheden heeft dan het doorknippen van milieubewuste lintjes en het ondertekenen van niet-bindende overeenkomsten. Ook het mobiliteitsbeleid, een belangrijk onderdeel van het Nederlandse milieubeleid, is niet erg succesvol te noemen: extrapolatie van de groei in automobilititeit tussen 1986 en 1994 naar het jaar 2010 levert een totale groei van 70% op, wat in 1986 nog werd gezien als het resultaat in een 'ongewijzigd beleid'-scenario...

Prestigieuze projecten

Een van de redenen waarom het mobiliteitsbeleid faalt is dat het in Den Haag niet de juiste aandacht krijgt. De minister van Verkeer en Waterstaat houdt zich vooral bezig met het realiseren van prestigieuze projecten als de Betuwelijn

en de uitbreiding van Schiphol, waarbij geen ruimte is voor objectief onderzoek en serieuze discussie. Het terugdringen van het autoverkeer, de hoofdmoot van de Nederlandse mobiliteit, moet vooral in stilte gebeuren uit angst voor de vele autorijdende kiezers.

Externe effecten

De automobilititeit brengt vele maatschappelijke kosten met zich mee die niet direct in de prijs van het autogebruik worden doorberekend, zogenaamde externe effecten. Deze externe effecten zijn in drie groepen te verdelen; namelijk externe kosten van infrastructuur, van autobezit en van autoverkeer. Wegen doorsnijden natuur- en woongebieden en dragen bij aan horizonvervuiling. Deze externe effecten gelden in meer of mindere mate natuurlijk ook voor de infrastructuur van andere vervoersvormen zoals landingsbanen en spoorlijnen. Het bezit van auto's vergt parkeerplaats die buiten stadscentra meestal niet betaald hoeft te worden. Bovendien noopt de bezetting van een schaarse parkeerplaats door de ene automobilist de volgende tot het zoeken naar een andere parkeerplaats; ook dat is een extern effect. De milieuvervuiling die bij de productie en verwerking van auto's ontstaat wordt momenteel ook niet volledig doorberekend in de prijs. De meeste externe kosten worden echter veroorzaakt door het daadwerkelijke autogebruik. In de eerste plaats is er ondanks de katalysator

ciënte manier. Het autogebruik is de afgelopen jaren wel duurder geworden, maar niet afgenomen. Belangrijke maatregelen in dit verband zijn de verhoging van de motorrijtuigenbelasting en brandstofheffingen geweest, en bewustwordingsspotjes. De belangrijkste reden voor het mislukken van het automobilititeitsbeleid is dat de autokosten verdeeld zijn in vaste en variabele kosten, terwijl het openbaar vervoer alleen variabele kosten kent (afgezien van abonnementen). De vaste kosten van de auto omvatten aanschaf, belastingen en verzekeringen en maken daarmee een groot deel van de totale kosten uit. Autobezitters kijken bij de afweging om de auto te gebruiken echter alleen naar de variabele kosten. Dat zijn vooral de benzinekosten en die zijn veel lager dan de prijs van een treinkaartje. Door een verhoging van de motorrijtuigenbelasting wordt autobezit weliswaar duurder, maar veel mensen die de auto af en toe nodig hebben houden hem toch en worden dan verder niet geprikkeld om hem minder te gebruiken. Alleen als de motorrijtuigenbelasting elitair hoog wordt, leidt het tot veel minder auto's en dus tot waarschijnlijk wat minder autogebruik. Dat is echter politiek onhaalbaar en bovendien hopeloos inefficiënt omdat dit ook ten koste gaat van de positieve aspecten van de auto; de 'emancipatie van de arbeidersklasse' zoals Den Uyl het noemde. Verhoging van de benzineaccijns prikkelt wel om minder te gaan autorijden, maar heeft pas echt effect

De smeekbedes van Postbus 51 om uit de auto te stappen of om er juist met meer mensen tegelijk in te stappen ('carpoolen') vinden weinig gehoor

nog steeds sprake van grote vervuiling door uitlaatgassen. Daarnaast zorgen de knorrende beesten voor de nodige geluidshinder, maar aan de andere kant is dat misschien een geluk bij een ongeluk want geruisloze auto's veroorzaken waarschijnlijk nog meer ongevallen dan het huidige wagenpark. Tot slot zadelen de weggebruikers elkaar op met tijdsverlies door filevorming en tijd is voor veel bedrijven geld.

Nauwelijks effectief

Voor zover er wel wordt geprobeerd om het autogebruik terug te dringen, gebeurt dit nauwelijks op een effectieve en effi-

bij een sterke verhoging (autorijden is blijkbaar net zo verslavend als roken). Ook dit is weer politiek onhaalbaar, met als excuus dat een dergelijke maatregel alleen mogelijk is in bijvoorbeeld Europees verband, anders gaan mensen over de grens tanken. De smeekbedes van de overheid via Postbus 51 om uit de auto te stappen of om er juist met meer mensen tegelijk in te stappen ('carpoolen') vinden tot slot weinig gehoor in een individualiserende samenleving. Niemand die er over peinst om zijn burens aan te spreken op hun autogebruik, en flexibele werktijden maken het vaak moeilijk om samen te rijden. Bovendien gaan de spotjes voor-

bij aan de psychologische behoefte die mensen hebben aan een eigen territorium en die ze moeten opgeven in het openbaar vervoer of bij het carpoolen.

Te weinig samenhang

Daarnaast is er te weinig samenhang in het mobiliteitsbeleid. Terugdringen van het autogebruik kan alleen als het openbaar vervoer een goed alternatief vormt en als er bij de planning van de ruimtelijke ordening onder meer rekening wordt gehouden met toekomstig woon-werkverkeer. Het openbaar vervoer wordt geprivatiseerd. Dat moet leiden tot een betere service aan de 'klant' tegen de werkelijke prijs. Op zich is dat prima, want het is vreemd dat een treinreiziger wordt gesubsidieerd door een fietsende belastingbetaler. Als daardoor het openbaar vervoer duurder wordt en tegelijkertijd onrendabele diensten worden opgeheven, wordt het echter moeilijk om uit te leggen aan een automobilist dat hij over moet stappen naar het openbaar vervoer. Kan het in de Randstad nog lonen om de auto weg te doen, een willekeurige niet-Randstedeling moet zijn auto houden als hij 's avonds nog ergens naar toe wil omdat er dan geen bussen meer rijden.

Staat de auto eenmaal voor de deur, dan is elke volgende rit met de auto goedkoper dan met het openbaar vervoer. Zolang die variabele kosten van de auto lager zijn dan die van het openbaar vervoer, worden autobezitters niet geprikkeld om de trein te nemen. Mensen die wel gebruik maken van het openbaar vervoer worden bovendien weinig gestimuleerd. Op drukke trajecten was tot voor kort sprake van een gebrek aan zitplaatsen, en of dat nog niet genoeg afschrok, werden er nog een half miljoen lustreizende studenten aan toe gevoegd voor wie elke extra kilometer gratis is. Om over stakingen tegen bezuinigingen als gevolg van de privatisering nog maar te zwijgen... Bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijfsterrainen wordt sinds kort iets meer rekening gehouden met de toekomstige vervoersbehoefte; nu worden tegelijkertijd OV-verbindingen aangelegd terwijl vroeger een station pas werd gebouwd als de bewoners al met de auto naar het werk gingen. Dit kan door de privatisering echter tot rare situaties leiden. De stadsbusdienst van Almere kreeg geen extra budget voor lijnen naar nieuwe wijken, met als gevolg dat er lege bussen door een wijk in aanbouw reden en overvolle door bestaande wijken. Huisvesting speelt ook een belangrijke rol in een samenhangend mobiliteitsbeleid. Overdrachtsbelastingen bij de verkoop van een huis en lange wachttijden voor huurhuizen bemoeilijken verhuizen en dwingen soms tot forensen.

20 cent voor een Eend

Het origineelste voorstel voor een effectief vervoersbeleid heet 'nationaliseer de auto, privatiseer de trein'. Dit plan behelst afschaffing van het autobezit en in plaats daarvan autoverhuur per kilometer door particuliere lease-maatschappijen. Daarbij zal een marktprijs tot stand komen die zal variëren van bijvoorbeeld 20 cent per kilometer voor een oude Eend tot 2 gulden per kilometer voor een gloednieuwe Mercedes. Daarmee zijn alle autokosten variabel en dus direct vergelijkbaar met

bewustmakingsacties. Als blijkt dat deze nauwelijks helpen, worden ze mogelijk nog aangevuld met 'ouderwetse' tolheffingen of spitsvignetten. Wat betreft de schadelijkheid van uitlaatgassen kunnen technologische verbeteringen verlichting brengen. Door brandstofheffingen wordt de productie van energiezuinige auto's gestimuleerd. Verder is het te hopen dat de samenhang in het mobiliteitsbeleid toeneemt. Als voorbeeld daarvan is al de betere afstemming tussen nieuwbouw en infrastructuur genoemd.

de kosten van het openbaar vervoer. Een treinkaartje tweede klas buiten de spits kost bijvoorbeeld 12 cent per kilometer. Tijdens de spits zullen de prijzen iets hoger liggen. Het is een efficiënte oplossing voor de vervoersproblematiek en het is op nationaal niveau in te voeren, het gaat alleen voorbij aan het feit dat de heilige koe voor veel mensen meer is dan een vervoermiddel en is politiek voorlopig dan ook onhaalbaar. Een kansrijker idee is 'Electronic Road Pricing' (ERP). Dit is elektronische tolheffing via een (oplaadbare) chipkaart op de achteruitkijkspiegel van een auto. Een succesvol experiment in Hongkong heeft aangetoond dat het op dit moment uitvoerbaar is. Bovendien maakt dit instrument optimale heffingsdifferentiatie naar bijvoorbeeld tijdstip en route mogelijk. Daarmee kunnen de juiste prikkels gegeven worden om het rijgedrag te beïnvloeden. Op termijn lijkt dit een realistisch toekomstbeeld voor het vervoersbeleid. Voorlopig is onbekendheid met het fenomeen nog de grootste tegenstander.

Behelpen

Tot die tijd zal het behelpen blijven met maatregelen die minder goed werken, zoals parkeerheffingen, brandstofheffingen, wegenbelastingen, carpoolstroken en

Ook de bestaande infrastructuur is voor verbetering vatbaar. Buiten de Randstad is een verrijnd net van openbaar vervoer niet rendabel, maar bestaat wel behoefte aan vervoer op maat. Belbussen en huurauto's kunnen daarin een belangrijke rol spelen.

Optimale afweging

Het grootste probleem van het vervoersbeleid in Nederland is dat de variabele autokosten lager zijn dan de werkelijke kosten voor de samenleving. Om dat op te lossen is een variabilisering van de autokosten noodzakelijk. Electronic Road Pricing ligt daarbij het meest voor de hand. Het openbaar vervoer kan dan ook met kostendekkende prijzen de concurrentie aan. Dan pas is er sprake van een optimale afweging tussen de auto, het openbaar vervoer, de fiets en thuisblijven. Dit vervoersbeleid hoort onderdeel te zijn van een doordacht en samenhangend mobiliteitsbeleid dat bijvoorbeeld bij het ruimtelijke-orderingsbeleid van nu rekening houdt met de vervoers- en milieubehoefte van de toekomst.

De geschiedenis van Polen

Eddy Orlowski

Sinds enkele jaren is Polen weer een democratisch land, waarin de vrijheid van meningsuiting weer volop kan worden benut. Maar het is niet de eerste keer dat dit het geval is. Vóór de Tweede Wereldoorlog was er ook sprake van een republiek met een democratisch gekozen regering en de tolerantie van de Polen heeft zijn wortels in de 'adelsrepubliek'. In deze tijd - na de Middeleeuwen - zochten talloze minderheden hun toevlucht in dit land, waarin mensen met een afwijkende geloofsovertuiging geen vrees hoefden te hebben voor de brandstapel.

Adelsrepubliek

Toen in 1025 de eerste koning werd gekroond, was dat het begin van een lange periode waarin het koningschap werd

overgerfd. Tot 1386 was de macht in handen van de dynastie van de Piasten en daarna die van de Jagiellonen. Vanaf de 16e eeuw verkreeg de adel een steeds machtiger positie door middel van de Sejm (rijksdag), die werd geraadpleegd door de koning. Toen de laatstgenoemde dynastie 'uitdoofde' in 1572, was het ook de Sejm die bepaalde dat de koningen voortaan gekozen zouden worden en deze koningen kregen een beperkte bevoegdheid. Dit ging ten koste van de uitvoerende macht en het land verzwakte. In deze periode wordt Polen 'adelsrepubliek' genoemd, omdat de adel als een oligarchie vooral voor zijn eigen belang opkwam.

De expansiedrift van de omringende landen - Pruisen, Rusland en Oostenrijk -

werd Polen uiteindelijk fataal en het land werd door hen opgedeeld, zodat het in 1795 het laatste restje onafhankelijkheid verloor. Daarna waren er een aantal grote opstanden, maar pas in 1918 kreeg Polen, met steun van zowel de westerse landen als Rusland, zijn onafhankelijkheid weer terug.

Politieke bewegingen

Tegen het einde van de 19e eeuw ontstonden de eerste Poolse politieke bewegingen, waaronder de PPS (de Poolse Socialistische Partij), die vanaf 1893 door Jozef Pilsudski werd geleid, de Nationaal-Democratische Beweging, opgericht door Roman Dmowski, en de PSL (de Poolse Volksbeweging). Al deze bewegingen streefden naar een onafhankelijk Polen. Een uitzondering hierop vormden de Internationale Socialisten, die in hun visie van het wereldsocialisme geen plaats hadden voor onafhankelijkheidsstrijd.

Republiek Polen

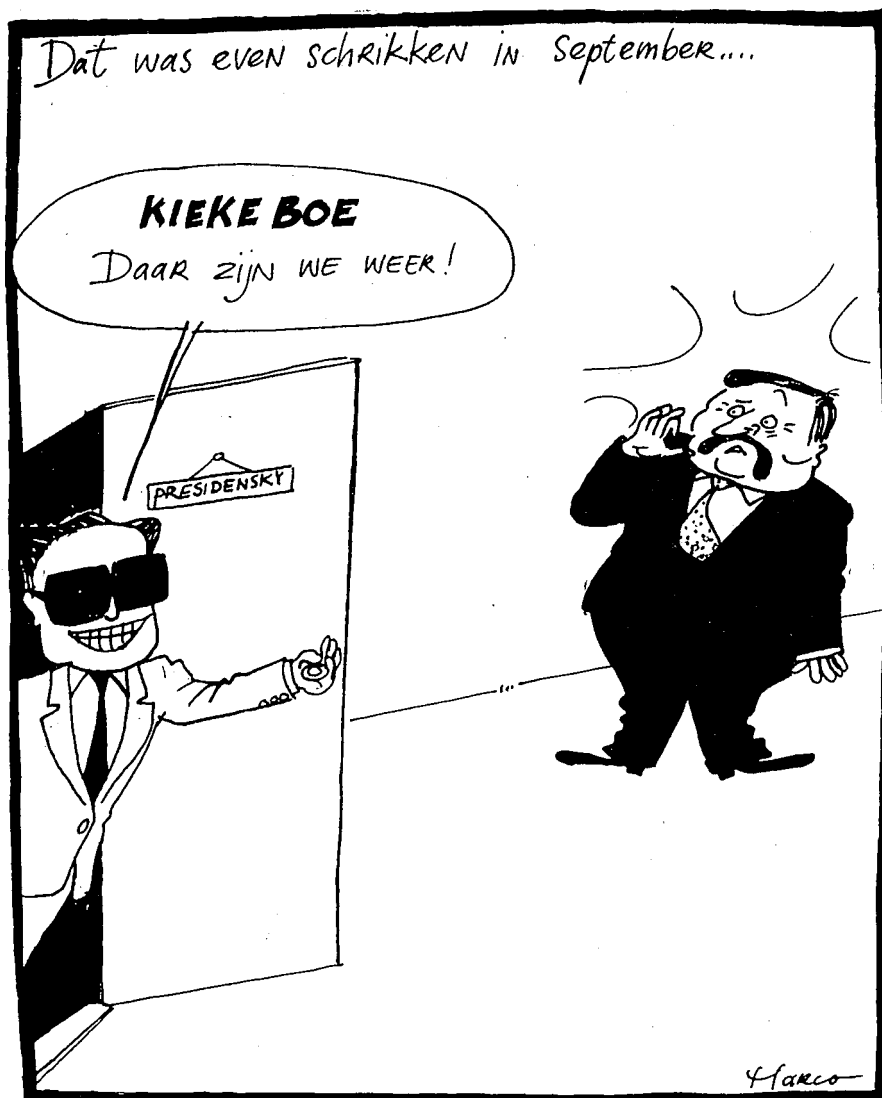
In de periode 1918-1939 kreeg de Republiek Polen gestalte. Het parlement werd democratisch gekozen en er volgde een periode waarin het land door centrum-linkse coalities werd geregeerd. Een belangrijke rol hierin speelde de PPS. In 1926 voorkwam Pilsudski de formering van een centrum-rechtse coalitie door middel van een staatsgreep. Daarna werd er een regime gevoerd onder de naam 'sanacja', dat stond voor gezondmaking van de politiek.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het verzet georganiseerd in de AK (het -anti-communistische - Thuisleger), de grootste verzetsbeweging (400.000 man) en de, veel kleinere, AL (het Volksleger). Na de oorlog, toen Polen door de Sovjets werd 'bevrijd', werden veel AK'ers verbannen en er werd onder toezicht van de Sovjets een regering gevormd, waarin voornamelijk Sovjet-gezinde AL'ers zaten: zo ontstond de Poolse Volksrepubliek.

Poolse Volksrepubliek

De eerste decennia werd het land weer opgebouwd, de industrie ontwikkeld en de levensstandaard verbeterde. Het verzet tegen het communisme werd eind jaren veertig door de harde repressies tot zwijgen gebracht. Na 1956 versoepelde het beleid weer enigszins.

Toen in de jaren zeventig door toedoen van de toenmalige Eerste Secretaris Edward Gierak leningen werden afgesloten met het westen, was dat het begin van een neerwaartse spiraal, waarin de Poolse economie terechtkwam. De prijzen moesten worden verhoogd en de aankondiging hiervan was de aanzet tot grote stakingen. De regering dreigde langzamerhand haar greep op het land te verliezen en stond in 1980 toe dat er vrije vakbon-

den worden opgericht. De weg werd opengemaakt voor Solidarnosc en er volgden meer grote stakingen. Als enige uitweg zag generaal Jaruzelski in 1981 het uitroepen van de noodtoestand en Solidarnosc werd verboden, maar ging ondergronds verder.

De omwenteling

De veranderingen in de Sovjet-Unie maakten een ronde-tafelconferentie tussen zowel de regering als Solidariteit mogelijk. Dit resulteerde in half-vrije verkiezingen waardoor het machtsmonopolie van de communistische partij werd doorbroken. In 1989 werd de eerste niet-communistische premier gekozen sinds de jaren veertig, Tadeusz Mazowiecki en vlak daarna werd Walesa, die eerder de leider van Solidarnosc was, tot president van Polen gekozen.

In januari 1990 werd de shock-therapie

ingevoerd om de planeconomie om te zetten in een vrije markt-economie. Een belangrijke rol hierin speelde minister van financiën Balcerowicz.

De laatste ontwikkelingen

De eerste vrije parlementsverkiezingen zijn in 1991. Na een korte regeringsperiode onder leiding van premier Olszewski, waarin de shock-therapie wordt afgezwakt, volgt er in 1992 uiteindelijk een coalitie van de Democratische Unie (UD), de Christelijk-Nationale Unie (ZChN) en nog enkele ander kleinere partijen onder voorzitterschap van Suchocka, de vrouwelijke premier, die tot 1993 zou aanblijven. Haar beleid is er op gericht de shock-therapie te continueren en haar regering slaagt erin voor economisch herstel te zorgen. Dit gaat echter wel gepaard met grote bezuinigingen op de overheidsuitgaven, met als gevolg

slechter wordende sociale voorzieningen. In 1993 resulteert dit in stakingen en Solidariteit brengt een motie van wantrouwen in, wat leidt tot de val van het kabinet-Suchocka.

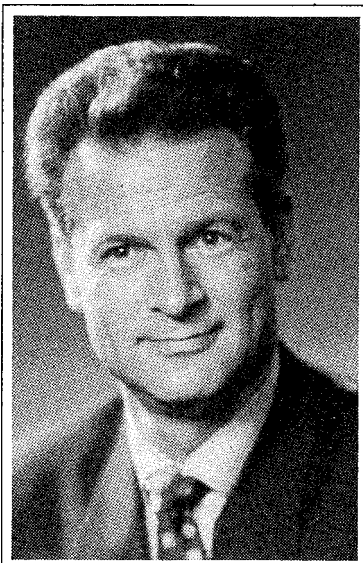
In september 1993 zijn er nieuwe verkiezingen en de grote winnaar hiervan is de SLD (de Alliantie van Democratisch Links), waarin zich ook ex-communisten bevinden. Er wordt een coalitie gevormd met PSL (de Boerenpartij), die in het verleden samenwerkte met de communistische partij. De vrees voor afbreking van de hervormingen blijkt echter ongegrond; de coalitie kiest voor voortzetting van de hervormingen, maar trekt meer geld uit voor de sociale voorzieningen.

Dit artikel is geplaatst in voorbereiding op de JD-reis naar Polen en Litouwen in het voorjaar van 1995

Te gast...

Leen van Dijke leidt de verdrievoudigde RPF-fractie in de Tweede Kamer. In deze gastcolumn geeft hij zijn ideeën over de toekomst van de christelijke politiek. Welk alternatief is er voor het CDA?

L. C. van Dijke

Een ongehoord verkiezingsdebacle van het CDA..., een winst voor de RPF..., bestaat er een verband tussen beide? Graag voldoe ik aan jullie verzoek om daarover een gastcolumn voor *Demo* te schrijven, al voeg ik hier direct aan toe dat ik er geen enkele behoefte aan heb me te verkneukelen in andermans - lees: christen-democratische - ellende. Afgezien van de verdrievoudiging van ons eigen zeteltal, gaf de verkiezingsuitslag van 3 mei mij weinig stof tot juichen. Ik heb in mijn advies aan de koningin gezegd dat de secularisatie en de desoriëntatie van grote groepen kiezers de stabiele verhoudingen in de samenleving niet ten goede komen. Daaraan voegde ik toe dat het erop lijkt dat het centraal stellen van het eigenbelang winst heeft geboekt op onderlinge saamhorigheid. Zie de winst van de ouderenpartijen, van de CD en van de liberale stroming.

Binnen het CDA is een commissie bezig uit te zoeken, waaraan het verlies van meer dan één miljoen (!) stemmen is toe te schrijven. Iedereen kan echter al op zijn klompen aanvoelen dat er verschillende oorzaken bestaan. Ik noem het vertrek van de heer Lubbers en de ongelukkige presentatie van de plannen rond de AOW. Vooral D66, VVD en de ouderenpartijen hebben hiervan geprofiteerd. Verder de presentatie richting boeren en tuinders, evenals bijvoorbeeld het gemeentelijk herindelingsbeleid in Zuid-Nederland en de plannen betreffende de Betuweroute.

Het is zeer opvallend, en wat mij betreft te betreuren, dat het CDA niet veel stemmen heeft verloren aan de kleine christelijke partijen (nog altijd door hele volkstammen volmaakt ten onrechte met 'rechts' aangeduid - lees ons programma!). Deze groeiden van zes naar zeven zetels,

niet bepaald spectaculair dus. Het lijkt erop dat de meeste kiezers anno 1994 niet zitten te wachten op uitgesproken christelijke politiek. Het feit dat ook niet-christenen het CDA kunnen vertegenwoordigen en besturen, heeft nauwelijks electorale gevolgen gehad, al heeft de RPF hieraan wellicht een zetel te danken. Dat is toch verbazingwekkend. Om een vergelijking te maken: het lijkt me sterk dat bijvoorbeeld VVD'ers een socialist met open armen in hun partij toelaten..., of nog gekker..., deze aanwijzen als hun woordvoerder. Ik vind het verder veelzeggend dat de steun van het CDA aan - met name in christelijke kringen - omstreden wetten (o.a. Wet op de Lijkbezorging en Algemene Wet Gelijke Behandeling) ook niet meer christenen heeft doen kiezen voor bijvoorbeeld de RPF.

Het is mij in de verkiezingscampagne opnieuw duidelijk geworden dat de opvattingen en ideeën van de RPF op sympathie kunnen rekenen van grote groepen kiezers. Toch wordt dat niet vertaald in forse zetelwinst. Velen denken in het stemhokje nog altijd uitsluitend aan de macht. Dat is één van de redenen waarom ik mij de komende periode sterk wil maken voor meer samenwerking met verwante partijen. Overigens, sinds de oprichting van de RPF in 1975 staat dit ideaal ook in de statuten van mijn partij. Met de collega's van SGP en GPV hebben we inmiddels al goede afspraken gemaakt over meer samenwerking. Dit is een voor de hand liggende manier om grote groepen christenen in ons land duidelijk te maken dat er een goed alternatief bestaat voor het CDA.

Démoties

Nederland

Wij wonen in het Koninkrijk der Nederlanden. Nu verlang ik van niemand deze kreet in het dagelijks spraakgebruik te hanteren, maar ik erger me zeer aan Nederlanders die in het buitenland vertellen dat ze uit Holland komen. Hollanders zijn mensen met als belangrijkste levensdoel het uiknippen van kortingsbonnen, aanbiedingen uit de supermarkt wegkapen om vervolgens iedereen te vertellen véél voordeliger te zijn uitgeweest dan zij van hiernaast. Daarnaast is er een geografische incorreetheid omdat slechts de westkust van de Nederlandse staat 'Holland' heet. Nederlanders zijn een verzameling van mensen die in de loop der eeuwen op dit grondgebied zijn terechtgekomen en met culturele verschillen een samenleving vormen wat een fris en afwisselend beeld oplevert. Als kleine service lever ik een woordenlijstje:

Nederland	Nederlands
Netherlands	Dutch
Pays-Bas	Neérlandais
Niederlande	niederländisch

*Raymond van Doorn,
Utrecht*

Feest?

Gij die hier tezamen
Zo blinkend delibereert
Gij zult wellicht niet beamen
Wat ik sta uit te kramen
omdat het u niet deert

Nochtans wil ik nog stellen
Genoeg te relativieren
Door middel van bestellen
Uw horizon bij te stellen
en de grootste onzin te beweren

Versiert en ontdooit
Gij stijfkoppige JD'ers
Van spontaniteit berooid
Opdat gij zich dan ooit
onderscheidt van plebejers

Gij allen, schijnbaar volwassen
Huppelen ontleerd
Achter oren gewassen
Met Demo's, paperassen
ontwaakt, opdat het tij keert...

Leve de koningin!

*Christiaan Rasch, Haarlem
René Blesensbeek, Hoofddorp*

*Reactie op 'D66-feest: stilstaan
met een wijntje' (Demo 11.3)*

AOW-visie

Paul Kraan en Dorkas Koenen schreven in *Demo 11.3* een artikel over de AOW-problematiek als reactie op een uitspraak van Henriëtte de Vos. De betreffende uitspraak was: 'De rechten van AOW'ers zijn niet eenmalig'. 'Deze uitspraak getuigt niet van veel visie op de werkelijke problematiek', aldus de inleiding op het artikel. Volgens mij getuigt de uitspraak van Henriëtte de Vos juist van bijzonder veel visie. En wel een visie op de AOW, of hoe een ouderdagsvoorziening zou moeten zijn geregeld.

Uit deze uitspraak kan men halen dat de AOW een voorziening dient te zijn die een recht geeft op een financiële basis voor de oude dag. Deze financiële basis dient een bepaalde zekerheid te bieden. Dat houdt in dat AOW'ers weten waarop ze kunnen rekenen, en niet ieder jaar, of in ieder geval met grote regelmaat, afhanke-

lijk moeten zijn voor hun koopkracht van een compensatiebonus van de overheid. Rechtszekerheid als een groot goed, dat de overheid dient te waarborgen. Al met al een zeer acceptabele visie, mijns inziens. Wat Paul Kraan en Dorkas Koenen doen, is een overzicht geven op de problematiek die zich afspeelt rondom het herijken van onze verzorgingsstaat. Alvorens echter overgegaan kan worden tot het herijken van de verzorgingsstaat lijkt het mij niet onzinnig om eerst eens te heroverwegen hoe en wat er verzorgd moet worden. Van daaruit kun je, gezamenlijk met een grondige analyse gaan werken aan verandering van beleid.

Het lijkt er naar mijn mening erg op dat Paul Kraan en Dorkas Koenen bij het schrijven van hun artikel een belangrijke stap hebben overgeslagen.

*Wim Rampen,
Utrecht*

Zootje ongeregeld

De strijd om het voorzitterschap van de Europese Commissie tussen Jean-Luc Dehaene en Ruud Lubbers is nu ten einde, en is dus geëindigd in een impasse. De strijd tussen de twee christen-democratische 'haantjes' is en was verspilde moeite voor de mensen die zich er mee bezig hielden. De betrokkenen hebben zich belachelijk gemaakt door zich rond de top op Corfu niet bezig te houden met de inhoud van (gemeenschappelijk) Europees beleid, maar alleen met het invullen van de vacature van Delors.

De aanwezige leiders hadden zich beter kunnen inzetten voor andere doelen, zo-

als aan Noorwegen, Zweden en Finland de voordelen van EU-lidmaatschap duidelijk te maken. De bevolking van deze (democratisch) graag geziene landen, is er bij lange na nog niet uit of zij zich wel willen voegen bij zo'n zootje ongeregeld. Als wij, na het succesvolle referendum in Oostenrijk, de 'Scandinavische drie' erbij willen hebben, kunnen de EU-leiders zich beter houden aan wat de 'Europese gedachte' heet. Anders zou de bevolking in achtereenvolgens Finland, Zweden en Noorwegen weleens 'nee' kunnen zeggen tegen Europa. En dat zou de progressieve gedachten in Europa niet ten goede komen!

*Edwin Peek,
Abcoude*

Oogkleppen? Waar dan?

In reactie op 'Groen versus Groen', congresverslag Demo 11.3:

Lieve Dorkas,
Helaas had ik op het laatste JD-congres in Elst m'n petje op, dus kon je m'n blonde krullen niet zien. Die hebben me bij een vorig debat een heel stuk geholpen. Ja, foutje van mij. Maar lieve Dorkas, jij hebt toch ook niet zo goed opgelet tijdens de discussie. Ik zat daar niet als bestuurslid van Dwars, groen linkse jongeren organisatie, maar als vervangster voor Simone van Geest, een soort vliegende keep voor GroenLinks dus. Zelf was ik ook niet echt tevreden over het debat, maar het verschil tussen de ideeën van de Groenen en Groenlinks zijn niet eenvoudig uit te leg-

gen met termen als 'vernieuwend' en 'oogkleppen'. Waar de Groenen praten over mentaliteitsveranderingen en pretenderen niet links en niet rechts te zijn, heeft GroenLinks een duidelijke linkse signatuur en uitgewerkte en nagerekende alternatieven. Dat het debat op zondagmorgen niet zo sprankelde als gehoopt, ben ik met je eens. Volgens mij is dat deels ook te wijten aan het feit dat we op verschillende niveaus probeerden te discussiëren. Kirsten had het over abstractere onderwerpen als individuele inzet, terwijl ik me voorbereid had op een discussie op concrete plannen en toekomstperspectief. Maar, lieve Dorkas, die oogkleppen van mij, wil je me die eens komen aanwijzen, want ik kan ze op die foto niet ontdekken.

*Judith Sargentini,
Amsterdam*

Regio's terug?

Sinds de wijzigingen van het laatste congres is de JD definitief zonder regio's. Eindelijk, nu zou alles gladjes functioneren. De brugfunctie door de regio's was immers overbodig?

Vroeger werden de introductieweekends door de regio's georganiseerd; dit jaar is de organisatie in handen van de gezamenlijke afdelingen. Daarom werd in mei in Utrecht een vergadering belegd, waar vertegenwoordigers van de afdelingen uit de Randstad hun plannen konden ontvouwen. Helaas, alleen de afdelingen Amsterdam, Rotterdam en 't Gooi namen de moeite vertegenwoordigers te sturen. Zelfs de initiatiefnemer van het afdelingsoverleg was niet aanwezig.

Uiteindelijk komt alles met het introductieweekend wel goed. Maar van harte ging het niet, en dat belooft niet veel goeds voor de toekomst. Je zou bijna weer terugverlangen naar de regio's!

Arjan Verweij,
Hilversum

Belangrijke vrouw

Hoewel ik de Europese verkiezingen alweer vergeten ben, blijft helaas één herinnering achter. De lijsttrekker van de PvdA, onze welzijnde, volksgezonde en culturele Hedy, legde op haar eigen retorische wijze op tv uit waarom we allemaal moesten gaan stemmen.

Dat kan moeilijk zijn. Maar zeg dan bijvoorbeeld iets over het algemeen kiesrecht, waar men op diverse plaatsen in de wereld nog voor strijdt, en dat het bij ons tot tachtig jaar geleden alleen aan welgestelden was voorbehouden.

Of vertel, als mensen niet willen stemmen omdat ze niet weten op wat of wie, dat ze met hun stem een stem op een minder wenselijke partij kunnen compenseren. Of, maar dat kost de meeste energie, vertel ze over de grote invloed van de Europese regelgeving. Eduina Curry, Torykandidate in Engeland, probeerde dat tenminste nog. Stampvoetend en hevig gebarend liep ze te betogen hoe belangrijk Europa voor de plaatselijke bedrijfses is. Ze heeft het niet gehaald, maar dat

terzijde.

Het leek wel of Hedy helemaal geen argumenten had ingestudeerd. Wat zij met haar schrille stemmetje verkondigde, leverde eerder een bijdrage aan de lage opkomst.

Waarom stemmen voor Europa?

'Nou... ik vind gewoon dat Europa heel belangrijk is en dat het ook heel belangrijk is, als vrouw zijnde, dat men gaat stemmen en dat inderdaad voor vrouwen het dus ook vooral heel belangrijk is om te stemmen voor het Europees parlement en dat ze dan stemmen voor een vrouw.'

Had Rottenberg haar vlak voor de uitzending, toen bleek dat ze haar huiswerk niet goed had gemaakt, ingefluisterd dat ze maar 'iets met vrouwen' moest doen?

Zelf had hij nog nooit voor het Europees parlement gestemd. Maar nu wel, vertelde hij op tv. Ik ben benieuwd op wie.

Maud du Marchie Sarvaas,
Utrecht

Bij Jomanda gebeurt van alles

Show-woman of anaesthesist?

Maud du Marchie Sarvaas

Jomanda uit Tiel, genezend medium, is niet zomaar een handoplegger met een praktijkje. Wekelijks trekt haar show duizenden mensen uit het hele land, die de reis er voor over hebben om een middag in de warme evenementenhal van Tiel te zitten. Parkeerterreinen staan vol met touringcars en auto's, wat de omwonenden intussen flink de keel uit begint te hangen. Ze blijven maar komen, het succes is enorm. Er zijn mensen die elke week komen, geheel overtuigd van de genezende kracht van het medium. Jomanda is al in brede kring bekend. Wat moet je nu van zo'n verschijnsel geloven? Is de behoefte aan een soort kerkdienst weer terug, of hebben al die mensen niets beters te doen de hele dag? Is het oplichterij? Gebeuren er rare dingen, en zijn dat geen goocheltrucs? *Demo* ging op zoek naar de antwoorden op deze vragen. Bij Jomanda, na Flipje het symbool van Tiel.

Handopleggingen (ook voor baasjes van zieke dieren), 'plaatselijke verdovingen', 'narcoses', muziek, een dame uit het publiek die denkt dat ze een vliegtuig is,

huilende baby's, ingestraald water; er gebeurt van alles en het wordt door velen als positief ervaren. Of je er nu heengaat om van kwaaltjes verlost te worden of om stilletjes te zitten gniffelen om zoveel ongebruikelijke dingen ('Als u hartklachten heeft, moet u nu even naar het fonteinje gaan'), het is zeker een ervaring die de moeite waard is. Al is het maar omdat Jomanda aan het eind een pleidooi houdt voor een betere wereld, zonder oorlogen, schendingen van mensenrechten en onderdrukking, maar met vrijheid van meningsuiting, vrede en maatschappelijke gelijkheid. Dan mogen ook degenen die de hele middag op en naast het podium hebben liggen schokken en rollen met een gerust hart naar huis.

De antwoorden op eerder opgeworpen vragen kunnen voor iedereen verschillend zijn. Voor *Demo* was eigenlijk het meest spectaculair dat duizenden mensen in opperste bewondering aan Jomanda's lippen hingen en dat er tegelijkertijd een bijna vrome sfeer hing. Overigens: het publiek was niet gehuld in

gewaden of wat dan ook, maar was echt doorsnee, met een oververtegenwoordiging van vijftigplussers. Is dit een nieuwe godsdienst, gebaseerd op kwaaltjes? Als de bewoners van Tiel zich blijven inhouden, zullen we het misschien ooit weten.

Een verrassend kijkje in de Zweedse liberale keuken

Scandinavïë komt eraan

Van 10 t/m 17 juni organiseerde de Zweedse zusterorganisatie van de Jonge Democraten, met de beminnelijke naam Liberala Ungdomsförbundet (kortweg LUF), weer haar traditionele zomerkamp. Dit grootse festijn, dat eens in de twee jaar plaatsvindt, was voor vier JD-leden uit Amsterdam een reden om alvast eens een kijkje te gaan nemen bij onze Scandinavische vrienden. De kennismaking met onze Zweedse politieke geestverwanten was meer dan hartelijk. Dat belooft dus wat voor de 'Vikingskibet'-reis in oktober.

Dorkas Koenen

De Sont, een smalle zeeëngte die het Deense eilandrijk sinds mensenheugenis scheidt van Zweden, ligt er op deze zondagmorgen werkelijk prachtig bij. Het diepblauwe water schittert in de felle ochtendzon, terwijl de veerboot zich vastberaden een weg baant door de kalme golven. Met op de achtergrond de bescheiden contouren van Helsingor, een klassiek Deens handelstadje, en de trotse torens van het kasteel van Hamlet, beter bekend uit het toneelstuk dat Shakespeare schreef over deze koning der Denen, krijgt het geheel bijna iets schilderachtigs. Terwijl we op het voordek staan te genieten van een haastig ontbijt en een fris briesje langs onze vermoeide gezichten waait, zien we langzaam maar zeker het land der Bernadottes op ons afkomen.

Het profiel van een groot Zweeds denbos weerkaatst al in het spiegelgladde water. Ruim een half uur nadat we op Deense bodem ingescheept zijn, zetten we onze eerste, voorzichtige schreden op het grondgebied van het 'Konungariket Sverige'. De reis naar het plaatsje Kopparbo, alwaar de LUF haar zomerkamp opgeslagen heeft, kan beginnen. Een beetje opwindning maakt zich meester van ons. Terecht, zoals later blijkt, want de reis door de Zweedse liberale keuken zal er een worden vol met verrassingen.

Galopperende elanden

De kudde elanden die ons gedurende de eenzame, lange reis een tijdje galopperend gezelschap houdt niet meegerekend, is de eerste verrassing waarvoor we komen te staan de werkelijk ongekend mooie lokatie van het zomerkamp. Het kampeement ligt midden in de wouden van de bosrijke provincie Dalarna, op loopafstand van een kraakhelder bergmeertje. In datzelfde meertje nemen overigens bijna alle LUF-leden elke morgen trouw een (ijskoud) bad, pas na enkele dagen gevolgd door de eerst nog wat verlegen internationale gasten die uiteindelijk toch nog zwichten onder de grote druk van hun tijdelijke 'huisgenoten'. In deze magnifieke omgeving en onder uitstekende weersomstandigheden, hebben we ons vijf dagen lang, samen met driehonderd Zweden, twee Duitsers, een Bosniër en een Noor, bezig gehouden met allerlei, maar voornamelijk politieke, zaken.

'Zweedse HAFMO'

Meteen de eerste avond al krijgen we hoog bezoek. De leider van de Zweedse liberale Volkspartij, de moederpartij van de LUF, komt onaangekondigd toch nog even langs in Kopparbo. Deze charismatische man van begin vijftig, luisterend naar de naam Bengt Westerberg (spreek uit Westerbeije) blijkt een uitstekend spreker te zijn. Maar daarmee houdt de gelijkenis met onze 'eigen' Hans niet op. In krachtige bewoordingen, als ik de vertaling van mijn buurvrouw tenminste moet geloven, bespreekt hij kort een aantal van de grote problemen waarmee de Zweedse samenleving anno 1994 te kampen heeft. Het wordt ons al snel duidelijk dat werkgelegenheidsbeleid met stip bovenaan de politieke agenda van Westerberg staat, op de voet gevolgd door de milieuproblematiek én, op een goede

derde plaats, de vraag of de Zweden nu wel of niet toe moeten treden tot de Europese Unie.

Alle drie die onderwerpen worden door de 'Zweedse HAFMO' uitgebreid besproken, waarbij opvallend genoeg veel ruimte is voor discussie met LUF-leden uit de zaal. Westerberg blijkt vooral kritiek te hebben op de conservatieve partij van de huidige minister-president Bildt. Hij verwijt hem dat de Zweedse regering, onder druk van de slechte economische situatie in het land, de welvaartsstaat veel te snel ontmanteld heeft. Daardoor is volgens Westerberg het gigantische werkloosheidsprobleem ontstaan waarmee Zweden op dit moment te kampen heeft. Op een bevolking van 8,5 miljoen zielen zijn immers meer dan 650.000 mensen werkloos.

Tanden poetsen

Het verwondert ons dan ook enigszins wanneer we van onze Zweedse 'secondanten' te horen krijgen dat de Volkspartij van Westerberg momenteel (nog steeds) deel uitmaakt van de centrumrechtse coalitie die een aantal jaren geleden het roer in Zweden overgenomen heeft van de tot dan toe 'eeuwig regerende' sociaal-democratische partij. Dit overigens tot groot ongenoegen van veel LUF-leden, die verwachten dat de Volkspartij, net als de Duitse FDP, bij de komende parlementsverkiezingen genadeloos afgestraft zal worden voor haar deelname aan een centrumrechtse regering. Ter illustratie; Bij de laatste verkiezingen haalden de liberalen in Zweden nog ruim 12 procent van de stemmen. Voorzichtige schattingen laten nu echter zien dat ze bij de parlementsverkiezingen in september al blij mogen zijn wanneer ze nog 7 procent van de stemmen weten te halen. D66 is dus gewaarschuwd.

Aan het einde van zijn speech krijgt Westerberg niettemin een donderend applaus. Daarna gaat hij er, in tegenstelling tot zijn Nederlandse collega, niet als een haas vandoor. Hij brengt zelfs, geheel volgens LUF-traditie, de nacht door in een tent in Kopparbo. Voor ons was het eerlijk gezegd toch een beetje een vreemde gewaarwording toen we 's avonds onze tanden stonden te poetsen samen met de Zweedse minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Oresundbroek

Terwijl wij de volgende middag al moeite genoeg hebben om de Canadese kano waarin we ons bevinden goed in evenwicht te houden op het nogal onstuimige water van het meertje, willen de vriendelijke Zweedse gidsen met ons graag een discussie beginnen over een van de heetste hangijzers uit de Zweedse politiek van de laatste jaren, de Oresundbroek. Hoewel we in het begin nog vergeefs trachten om in deze voor ons hachelijke situatie iedere politieke discussie te vermijden, komen we er uiteindelijk toch niet onderuit.

Wat blijkt; het Zweedse parlement, de Rikstag, dat overigens resideert in een prachtig neo-gotisch gebouw midden in het centrum van Stockholm, heeft midden in de week van ons bezoek uiteindelijk toch nog, tegen alle verwachting in, haar toestemming gegeven om een vaste oeververbinding aan te leggen tussen Malmö (Zweden) en Kopenhagen, de hoofdstad van Denemarken. Deze brug, die bij elkaar iets meer dan 16 kilometer lang zal worden, is in beide landen nog steeds een hevig punt van discussie. Niet zozeer de kosten, ruim vijftien miljard Zweedse kronen (ongeveer vier miljard gulden), spelen daarbij een hoofdrol. De Zweden en de Denen maken zich vooral zorgen om de gevolgen die de aanleg van deze brug zal hebben voor de flora en fauna in het landelijke Skåne, het uiterste zuiden van Zweden. De Zweedse regering weigert namelijk om garanties af te geven waarin ze belooft dat ze de natuur in dit gebied zal sparen. De bij de aanhang van de LUF zeer populaire Zweedse minister van milieu, de excentrieke Olof Johansson, heeft om die reden enkele weken terug reeds zijn portefeuille ter beschikking gesteld. Volgens een statistiekje in de NRC van Zweden, de Svenska Dagbladet, keert de 'communis opinio' in het land zich met het verstrijken van de tijd steeds feller tegen die omstreden Oresundbroek. Veel Zweden hopen dan ook dat de nieuwe centrum-linkse regering, die er na de parlementsverkiezingen ongetwijfeld komt, de omstreden beslissing ongedaan zal maken.

Europa JA, of tóch NEIJ?

Met deze vraag worstelt ten tijde van ons bezoek blijkbaar de gehele Zweedse samenleving. Iedereen is er op de een of andere manier wel mee bezig. Van de studentikoze pompbediende die ons vriendelijk vraagt hoe het is om Europees staatsburger te zijn, tot en met de sjagrijnige beambte van het plaatselijke postkantoor die er ons in niet al te vriendelijk bewoordingen op attent maakt dat Nederland nog steeds niet in het goedkope buitenland-tarief van de Zweedse 'Posten' valt en dat dat, als het

aan haar ligt, voorlopig ook niet zal gebeuren.

Afgaande op de pro-Europa stemming die heerst in het zomerkamp van de LUF, en die door de leden ook zeer actief uitgedragen wordt middels allerlei T-shirts, sweaters en zomerjacks met daarop de kreet Europa JA!, lijkt het lidmaatschap van de Europese Unie voor Zweden nog slechts een kwestie van tijd te zijn. Maar schijn bedriegt. Voorlopig staat nog maar 28 procent van de Zweedse stemgerechtigden positief tegenover een lidmaatschap van de Europese Unie. Belangrijke struikelblokken voor de Zweden zijn het falende Europese milieu- en industriebeleid. Ook de wijze van besluitvorming binnen de Europese Unie staat

de onlangs opgerichte liberale partij van Bosnië. Ofschoon er bij de vier internationale gasten uit Nederland halverwege de avond toch wat twijfel ontstond over de amusementswaarde van hun act, bleek hun muzikale bijdrage wel degelijk aan te slaan bij het Zweedse publiek. Nadat de LUF-leden voor de tweede keer bijna 500 kronen (ongeveer 125 gulden) op tafel gelegd hadden voor het goede doel, waren de heren zelfs best bereid om nog een maal de Zweedse uitvoering van het songfestivalnummer 'Diggiloo, Diggilah' ten gehore te brengen, dit keer enthousiast begeleid door een spontaan opgericht achtergrondkoortje.

Midzomernacht

Tijdens de terugreis, die we nog even

Het kampement aan de rand van een kraakhelder meertje (foto: Bob van Leur)

ze niet echt aan. De strijd is echter nog niet helemaal gestreden, omdat een groot deel van de bevolking op dit moment haar keuze nog niet bepaald heeft. Maar als de voortekenen ons deze keer niet bedriegen, ziet er het toch naar uit dat op 13 november een meerderheid van de Zweden 'NEIJ' zal zeggen tegen Europa.

Tot op het blote bot

Nadat Edwin Peek (LB-lid) op de eerste dag al de mogelijkheid gekregen had om de JD te introduceren bij onze gastheren werden we, mede door het succes van de Edwins' speech, vriendelijk doch dringend verzocht om ook op de benefietavond voor Bosnië 'acte de presence' te geven. Die benefietavond loog er trouwens niet om, want met behulp van onder meer 'striptease-acts' tot op het blote bot, werd op die ene avond eventjes een dikke vierduizend gulden bijeengebracht, die na afloop overigens meteen overhandigd werden aan de vertegenwoordiger van

onderbreken voor een kort bezoek aan de Zweedse 'riksstad' Stockholm, verheugen we ons al op onze volgende trip naar dit prachtige land. Voor de JD is het immers zeker dat Scandinavië er in oktober aan komt. Jammer genoeg is dat voor de Europese Unie, een maandje later, niet het geval. Met pijn in het hart zien we de lichtjes van de Zweedse kust achter ons verdwijnen in de zeer indrukwekkende midzomernacht. Ik werp met een glimlach zijn allerlaatste Zweedse kroon over de reling van de veerpont die ons terugbrengt naar Denemarken. Ik heb geluk, want de munt schittert nog even in het flauwe schijnsel van de zon, alvorens hij afdaalt naar de bodem van de zee. Volgens de verhalen komen dan al je dromen uit. Als dat nou eens waar mocht zijn.

Met dank voor de medewerking van Bob van Leur

Verbetering mensenrechtensituatie is ver weg

Indonesië: de schaduwkant van het paradijs

Stephanie Bos en Bas Vriesema

Op 12 november 1991 schoot het Indonesische leger een begrafenisoepocht nabij het kerkhof in Dili, Oost-Timor, uiteen. Zestien jaar na de Indonesische bezetting van deze voormalige Portugese kolonie vonden honderd mensen de dood. De spanning op het eiland was zeer hoog opgelopen was het bezoek van een Portugese parlementaire missie op het laatste moment werd afgelast. Nu, enkele maanden nadat het VN-jaar voor de inheemse volkeren ten einde is gekomen, zijn er nog steeds geen enkele vooruitzichten voor enige verbetering in de situatie van de Oost-Timorezen.

Nieuwe Orde

Sinds 1965, het jaar waarin een vermeende Communistische coup-poging vrijdeld werd, zijn militairen aan de macht in Indonesië. Deze militairen, met veel macht en zakelijke belangen, stelden de Orde Baru in, de nieuwe orde. Om de eenheid in het uitgestrekte land te bewaren, introduceerde de regering een staatsideologie, Pancasila genaamd. Deze staatsideologie, rustend op vijf principes (geloof in een hoge God, een rechtvaardige en beschaafde mensheid, nationale eenheid, een overlegdemocratie en sociale rechtvaardigheid), speelt sinds die tijd de hoofdrol in de Indonesische samenleving. Elke variatie in de samenleving (zoals op etnisch en religieus gebied) is er aan ondergeschikt gemaakt. Deze 'Indonesiëring' wordt door de niet-Javaanse bevolking gezien als een poging tot 'Javanisering', waarbij zij beroofd wordt van haar culturele identiteit.

Aceh

Op Aceh is in 1976 een beweging ontstaan die streeft naar onafhankelijkheid van het gebied. Deze beweging, Aceh Merdeka (vrij Aceh) genaamd, eist recht op zelfbeschikking, en voert hierbij aan dat de Nederlanders nooit in staat zijn geweest het gebied te onderwerpen, en dat het dus ook niet in 1949 aan de Republiek van Indonesië overgedragen had mogen worden.

Sinds eind 1989, toen bestrijdingsoperaties tegen Aceh Merdeka begonnen, zijn tenminste duizend mensen door veiligheidstroepen geëxecuteerd. De meeste slachtoffers waren dorpelingen, die in sommige gevallen werden gevonden in greppels en langs de weg, geblinddoekt en met de handen en voeten gebonden. Verdwij-

ningen van mensen, veelal ongewapende burgers verdacht van sympathieën met Aceh Merdeka, zijn wijd verbreid.

De tenminste vijftig mensen die sinds 1990 voor het gerecht gedaagd zijn, werden beperkt in hun recht op verdediging. Getuigenverklaringen, als bewijs gebruikt in de processen, werden vaak verkregen door marteling. Strijdig met strafprocesrecht werden sommige van hen gedwongen te getuigen tegen hun familieleden. Bovendien werden de verdachten, in strijd met hun wensen, jonge, onervaren advocaten toegewezen, die instructies ontvingen van de openbare aanklager. Het kwam voor dat de verdachten pas op de eerste zitting van hun proces met hun advocaat konden overleggen.

De gekunstelde processen (met straffen tot twintig jaar) vormen, samen met het gebrek aan wettelijke bescherming van de verdachten, een ontkenning van de internationaal erkende procedures voor eerlijke processen.

Irian Jaya

In 1971 riep de Organisasi Papua Merdeka (OPM) de onafhankelijke republiek van West Papua uit. De OPM verwerpt de volksraadpleging, uitgevoerd door Indonesië in 1969, waarbij Indonesië volledige soevereiniteit verwierf over het gebied. Alhoewel deze 'Vrije Keuze' algemeen bekritiseerd werd omdat zij niet de werkelijke keuze van de Papua's vertegenwoordigde, werden de resultaten door de VN geaccepteerd. Sindsdien bestaat er gewapend verzet tegen de Indonesische troepen.

Een aantal vermeende leden van het OPM zijn door veiligheidstroepen vermoord. In 1992 is Melkianus Salosa, een OPM-leider, veroordeeld tot levenslang wegens ondermijning van de regering. Na gedeporteerd te zijn naar Indonesië, werd hij dood gevonden buiten de militaire gevangenis waar hij vast zat. Tijdens een hongersnood in Kurima verhongerden in 1991 tenminste 148 Papua's. In dit gebied voert de overheid herhuisvestingsprogramma's uit, teneinde de weg vrij te maken voor de exploitatie van natuurlijke bronnen, zoals mijn- en bosbouw. De hongersnood viel samen met pogingen van overheidsteams om de lokale bevolking over te halen om mee te werken aan een her-huisvestingsschema. Het is goed mogelijk dat de Papua's door de regeringsteams ontmoedigd zijn hun

groentetuinen te bewerken voor het nieuwe seizoen.

Oost-Timor

Het Revolutionaire Front voor een Onafhankelijk Oost-Timor (Fretilin) voert een continue gewapende strijd sinds de invasie van het gebied in 1975 door de Indonesische strijdkrachten en de inlijving bij de Republiek van Indonesië.

Na het incident in Dili is er nog steeds sprake van buitengerechtigde executies. De VN-Werkgroep voor Opgelegde of Onvrijwillige Verdwijningen heeft in november 1992 de namen van 207 tijdens het incident verdwenen personen aan de overheid doorgegeven. Xanana Gusmao, leider van de gewapende vleugel van de Fretilin, werd in november 1992 gearresteerd. Hij werd onder meer beschuldigd van het nastreven van afscheiding van een deel van het nationale gebied en bezit van vuurwapens. Belangrijk is dat Gusmao niet beschuldigd werd onder de - strenge - Anti-Ondermijnings wet, wellicht vanwege het feit dat in de daaropvolgende weken in New York onder auspiciën van de VN een overlegronde begon tussen Indonesië en Portugal om tot een internationaal acceptabele oplossing te komen voor de kwestie Oost-Timor. Er werd geen noemenswaardige vooruitgang geboekt.

De onderdrukking van het verzet op Oost-Timor heeft geleid tot een rechtstreekse volkerenmoord. Sommige waarnemers hebben het dodental op tweehonderd-duizend mensen geschat, bijna een derde van de totale bevolking.

Verbetering ver weg

Kort gezegd: de rechten van de Indonesische inheemse volkeren worden op grote schaal geschonden. In het streven naar Indonesiëring tonen de militaire machthebbers geen enkele vorm van begrip of tolerantie voor die groepen in de Indonesische samenleving die streven naar behoud van zelfs maar een deel van hun eigen cultuur. Ook al lijkt er momenteel sprake te zijn van een Indonesische glasnost met Alatas, de Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken, als belangrijke voortrekker, toch moet men zich realiseren dat een werkelijke verbetering van de situatie nog ver te zoeken is.

Het is dan ook van het grootste belang dat de Nederlandse politiek ten aanzien van Indonesië zeer kritisch wordt, en met name de positie van de inheemse volkeren in Indonesië aandacht krijgt. En daarbij hoort niet een snoepreisje zoals onlangs door de fractieleiders van de Tweede Kamer gemaakt werd.

De auteurs zijn lid van de werkgroep Mensenrechten

Fransse motieven zijn niet geheel humanitair

Hutu's en Tutsi's en de Franse interventie

Barbara Naumann

Prins Charles bekennt zijn ontrouw in zijn huwelijk met Lady Di, Bernard Tapie wordt weer aangeklaagd, ditmaal wegens belastingontduiking en Prins Bernard viert zijn 83-ste verjaardag; het is allemaal nieuws in de Europese kranten. De situatie in Rwanda was pas nieuws toen er een half miljoen mensen vermoord waren. Tijdens mijn zoektocht naar meer informatie over Rwanda was die halve boekenplank, gevuld met alle boeken over Afrika, in de grootste boekenwinkel van Utrecht, wel het meest typerend voor de interesse hier in Nederland voor het Afrikaanse continent.

Dat de Afrikaanse politiek wel degelijk interessant is, zeker ook voor Europeanen, maakt de situatie in Rwanda duidelijk. Daarom dit verhaal over Hutu's en Tutsi's en de Franse interventie.

Pygmoïde populaties

De oorspronkelijke bewoners van het grondgebied van het huidige Rwanda waren Pygmoïde populaties (BaTwa). In het eerste millennium na Christus kwamen

deelten van Duits Oost-Afrika. Aan het einde van de oorlog maakte België aanspraak op het behoud van alle gebieden, die haar troepen hadden bezet. Op 20 juli 1922 kende de Volkenbond Rwanda-Oerundi als mandaat aan België toe.

Opstandigheid

Het algemene streven naar onafhankelijkheid dat in de 20ste eeuw in Afrika opkwam, raakte vanaf 1958 ook Rwanda; bovendien deden de juist door de Europeanen overgebrachte ideeën van gelijkheid en vrijheid bij de onderdrukte Bahutu een gevoel van opstandigheid tegenover de overheersende Batutsi ontstaan. In 1961 werd de Tutsi-monarchie met veel geweld omvergeworpen en de republiek uitgeroepen. Bij de verkiezingen van september 1961 behaalde de Hutu-partij, de Parmehutu, een grote overwinning. Dat is echter niet verwonderlijk, daar de Hutu's ruim 80% van de bevolking uitmaken. Rwanda werd een onafhankelijke staat op 1 juli 1962, toen de Belgische soevereiniteit over het vroegere Rwanda-

niet-humanitaire redenen ook een rol spelen, wordt al snel duidelijk.

Het RPF, maar ook het regeringsleger, ziet Frankrijk als partij aan de kant van de Hutu's. Ingrijpen op dit moment kan voorkomen dat de RPF heel Rwanda in handen krijgt. Dat zou ten goede komen aan de invloedssfeer die de Fransen hebben in midden-Afrika. Veel Tutsi's zijn tijdens eerdere vervolgingen door Hutu's gevlucht naar Oeganda, de voornaamste steunpilaar in de regio voor het RPF. Daar Oeganda vroeger een Engelse kolonie was, spreken de daar woonachtige Tutsi's Engels en geen Frans. Het is voor de hand liggend dat Rwanda bij een totale overwinning door het RPF stevigere banden zal aanknopen met Oeganda in plaats van Zaïre, dat onder de invloedssfeer van de Fransen valt.

Evenwichtiger koers

Dat juist minister van Buitenlandse Zaken Juppé het initiatief heeft genomen tot ingrijpen in Rwanda is niet verwonderlijk. De 'directeur de recherches' van het Centre d'Etudes et Recherches Internationales (CERI) ziet dit als een poging van Juppé om de door het Elysée gedomineerde Afrika-politiek van Frankrijk die op een totale mislukking is uitgelopen, eindelijk weer in handen te krijgen van het ministerie van Buitenlandse Zaken en tegelijk op een iets evenwichtiger koers te zetten. Mitterrand zelf zou met een geslaagde interventie alle in het verleden gemaakte fouten omtrent zijn Afrika-politiek kunnen overvleugelen. Jarenlang heeft de zoon van Mitterrand, Jean-Christophe, het Afrika-beleid van Frankrijk in belangrijke mate bepaald. De vermoorde president van Rwanda, Habyaramana, rekende Jean-Christophe onder zijn beste vrienden en volgens onbevestigde - maar in Rwanda door iedereen geloofde - geruchten zouden Jean-Christophe en Habyaramana zakenpartners zijn. Ook bestond er tot aan de dood van Habyaramana nauwe militaire samenwerking: Frankrijk was de grootste militaire wapenleverancier en het Franse leger trainde Rwandese militairen, onder wie leden van de beruchte presidentiele garde. Officieren van deze elitetroepen leidden in het afgelopen jaar in het geheim de Hutu-milities op. Tot slot juicht ook Chirac, burgemeester van Parijs, de invasie in Rwanda toe en ook bij hem spelen niet zuiver humanitaire overwegingen een rol. Het is in Frankrijk geen geheim dat hij en de huidige premier Balladur bij de volgende presidentsverkiezingen graag kandidaat zouden zijn voor hun partij, de RPR. De straks terugkerende gewonde en gedode Franse soldaten zullen de kansen op het kandidaatschap voor zijn rivaal Balladur niet verbeteren.

Mitterrand zou met een geslaagde interventie alle in het verleden gemaakte fouten omtrent zijn Afrika-politiek kunnen overvleugelen

de Bahutu, de tot de Bantoenegers behorende leden van het Hutu-volk. Vanaf de 13e eeuw arriveerden de Batutsi, een Hamitisch herdersvolk. Terwijl de BaTwa jagers en verzamelaars waren en de Bahutu landbouwers, waren de Batutsi herders en veefokkers; de laatsten brachten, niet zonder felle strijd, geleidelijk de BaTwa en de Bahutu tot onderwerping, en legden hen tussen de 15e en 18e eeuw een feodale theocratie op, waarin de mwami (koning) een bijna onbeperkte macht bezat.

Ondertussen heerste in Europa een hevige expansiedrift, waaraan in de 19e eeuw ook Afrika moest geloven. Zo maakte Duitsland in 1889 Rwanda en Oerundi tot protectoraat. De rivaliteit van toen tussen de Europese mogendheden, speelt nu, ook in Rwanda, nog steeds een rol in de vorm van anglofone en francofone invloed.

Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog schonden de Duitse troepen de Kongolese neutraliteit; als reactie bezette België Rwanda-Oeroendi en andere ge-

Oeroendi eindigde. Eind 1963 laaide de strijd tussen de stammen opnieuw op, met weer vele slachtoffers onder de Tutsi's, die hadden gepoogd opnieuw aan de macht te komen.

Naar het leven

Anno 1994 staan Hutu's en Tutsi's elkaar nog steeds naar het leven. Toen op 6 april het vliegtuig van Rwanda's president Juvénal Habyarimana was neergeschoten, leek dit een startsein voor milities van zijn partij om honderdduizenden Tutsi's te vermoorden. Een reden dus voor het RPF (Rwandees Patriottisch Front) om Rwanda vanuit Oeganda binnen te vallen. Intussen heeft het RPF zo'n tweederde van Rwanda in handen en zijn de moordpartijen van Hutu's op Tutsi's beduidend verminderd. Juist op dit moment vind Frankrijk het noodzakelijk om in te grijpen. De Franse individuele Opération Turquoise, met de hakken over de sloot goedgekeurd door de V-raad, fel bekritiseerd door het RPF, zou volgens de Fransen om humanitaire redenen zijn ingezet. Dat een heleboel

Weinig nieuwe ideeën in Groen Regeerakkoord

Den Haag - 'Niet zo flitsend, maar wel een goed stuk.' Zo betitelt JD-voorzitter Henriëtte de Vos het Groen Regeerakkoord dat door de Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (NJMO) is opgesteld. 'Het Groen Regeerakkoord kan gestalte geven aan duurzame ontwikkeling, maar er staan niet echt nieuwe dingen in.' In de NJMO werken vele uiteenlopende jongerenorganisaties samen, waaronder de politieke jongerenorganisaties JD, Jonge Socialisten, CDJA, Dwars (GroenLinks) en de RPF-jongeren. Deze zogenoemde 'Jongerencoalitie' heeft de milieuplannen van de betreffende politieke partijen naast elkaar gelegd, en hieruit het Groen Regeerakkoord samengesteld. Dit is dan ook de reden dat het stuk geen echt nieuwe ideeën bevat. Bij de presentatie op 8 juni in Nieuwspoor voerde Henriëtte de

Vos namens de Jongerencoalitie het woord. Zij verzette zich in haar inleiding tegen het huidige milieubeleid, dat gekenmerkt wordt door een 'boekhoudersmethode: ieder jaar wordt het milieubeleid opnieuw vastgesteld.'

Volgens Paul Rosenmöller van GroenLinks, één van de politici die het Akkoord in ontvangst nam, lijken de meeste punten rechtstreeks uit zijn verkiezingsprogramma afkomstig. Zo stelt het Akkoord dat een ecotax, als de rest van Europa niet wil, desnoods alleen in Nederland moet worden ingevoerd.

Opvallend was dat de JOVD niet bij het Groen Regeerakkoord betrokken is. Officieel doen de liberale jongeren om organisatorische redenen niet mee, zegt Henriëtte de Vos, 'maar ik heb het idee dat ze zich er gewoon niet zo goed in kunnen vinden.' (CB)

24/25 september en 1/2 oktober

Introductieweekends!

Den Haag - Voor iedereen die nog nooit echt heeft kennisgemaakt met de JD, komen de introductieweekends er weer aan. Het land is hiervoor opgedeeld in drie clusters: Noord, Randstad en Zuid/Oost. De twee eerstgenoemde clusters houden het weekend op 24 en 25 september, Zuid/Oost doet het op 1 en 2 oktober.

Wat gebeurt er tijdens zo'n weekend? Er zijn workshops, debatwedstrijden, discussie met elkaar en met bekende politici,

politieke spelen en feest. Dit alles natuurlijk met het doel om zoveel mogelijk kanten van de JD zo goed mogelijk te leren kennen. Leden uit de Randstad (Amsterdam, Utrecht, 't Gooi, Leiden, Den Haag, Rotterdam en Zoetermeer) kunnen zich opgeven bij Ageeth Telleman, tel. 020-6866824. Leden uit de rest van het land kunnen contact opnemen met iemand van hun afdelingsbestuur, of met de landelijke secretaris organisatie Wim Rampen, tel. 030-448520.

DéMompels

Inmiddels ex-PvdA-Kamerlid Ewan Rozenblad is te gast bij de JD-Utrecht. Vraag: hoe lang woont hij al in Nederland? Rozenblad: 'Al 22 jaar.'

Marleen van Oort: 'O, dat is langer dan ik!'

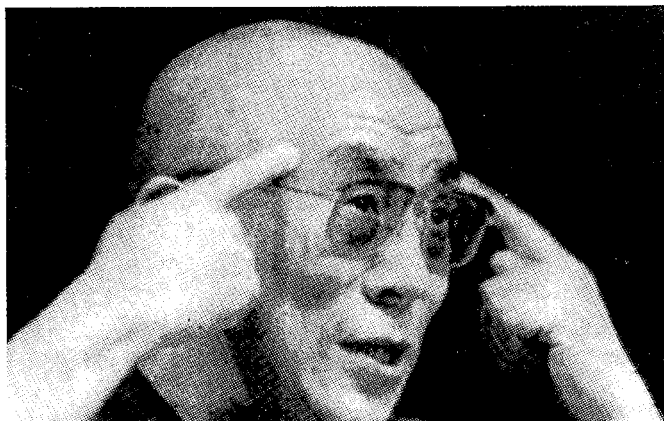
Erik Boog en Bart Heller ('t Gooi) kruipen tijdens een milieudiscussie in de huid van twee VVD'ers:

Erik: 'Kijk, soms heb je de auto gewoon nodig!'

Bart: 'Ja, met een boom kan je niet naar je werk.'

De Dalai Lama heeft gefaald, vindt hij zelf

Den Haag - Veertien jaar heeft hij geprobeerd te onderhandelen met China over de status van Tibet en de behandeling van de Tibetanen. Het is niet gelukt; China heeft alleen een keer toegestemd in onderhandelen als Tibet bij voorbaat alle eventuele wensen en eisen zou intrekken. Maar daarover wilde hij nu juist onderhandelen. De Dalai Lama heeft gefaald. Althans, dat vindt hij zelf, zei hij in een toespraak op 5 juni waarbij ook de JD aanwezig was. Door al zijn inspanningen echter heeft de Amerikaanse regering hem als belangrijkste vertegenwoordiger van Tibet erkend en gaat zij de Tibetaanse regering in ballingschap financieel steunen. Een minder grote doorn in het oog van China, maar toch voldoende duidelijk, is de Belgische resolutie, waarin staat dat de regering druk moet uitoefenen op

China om onderhandelingen te beginnen met de Tibetaanse regering in ballingschap. De 'paarse' jongerenorganisaties boden op 6 juni een petitie aan aan de toenmalig beoogde coalitiepartners PvdA, VVD en D66, waarin werd opgeroepen tot diverse acties met betrekking tot Tibet, zoals het erkennen van de

Tibetaanse regering. De petitie is opgesteld naar aanleiding van een bezoek van een parlementaire delegatie van Tibet in mei. Deze delegatie had een ontmoeting met de Vaste Kamercommissie van Buitenlandse Zaken. Zij had een ernstige boodschap: als binnen anderhalf tot twee jaar de situatie niet verbetert (terwijl die nu in

hoog tempo verslechtert), zal de regering een referendum uitschrijven onder alle Tibetanen in ballingschap. Dan kan besloten worden om een uiterste wanhoopspoging te doen: een mars van alle Tibetanen in ballingschap richting Lhasa, de hoofdstad. Men beseft dat dit een suïcidale 'oplossing' van het Tibetaanse probleem kan worden, maar als voldoende concrete steun van de buitenwereld uitblijft, is er geen andere. De Dalai Lama heeft deze boodschap bevestigd, en blijft daarbij steeds voor 'non-violence' pleiten. Door de aanhoudende transmigration, de plundering van de natuur en de onderdrukking van de bevolking, wordt Tibet systematisch vernield. Laat ook een klein land als Nederland niet met lede ogen toekijken, zeggen de jongerenorganisaties nadrukkelijk. (MdMS)

10 september

Nacht van de democratie: prioriteiten

De bovenkant	De hilariteit
De winnaar	Het leven
De democratie	De kunst
De democraat van de nacht	Het feest
De prioriteiten	De poëzie
De hoogleraar	De muziek
De kennis	De hoeren
Het debat	De taxichauffeur
De minister	De nacht
De eloquentia	De verliezer
De kamerleden	De onderkant

De trefwoorden voor de *Nacht van de Democratie: Prioriteiten*. Op een mooie plek in Utrecht is het 10 september weer zover! Stel je prioriteiten: houd je post in de gaten!

Donderpreek op jaarthemadag

Groningen - Echt leven doet het JD-jaartheme nog steeds niet. Het zal dan ook niemand hebben verbaasd dat de jaarthemadag, op 28 mei in Groningen, slechts een handvol niet-Groningse JD'ers trok. Samen met de in groteren getale aanwezige Groningers hadden zij echter een interessante dag over het jaartheme 'Solidariteit', dat was verdeeld in vier deelgebieden: solidariteit met ouderen, gehandicapten, vluchtelingen en uitkeringsgerechtigden.

D66-gemeenteraadslid Benny Bloem introduceerde in de workshop over ouderen het door hemzelf bedachte woord 'solig': solidariteit waar nodig. Je hoeft dus niet alles voor ouderen te regelen: 'Je kunt in de bus ook te snel voor iemand opstaan.'

De workshop over vluchtelingen, met Juliëtte Tempel van Vluchtelingenwerk, bood vooral veel feiten en cijfers. Zo hoorden de aanwezigen dat Zweden maar liefst tien keer zo veel vluchtelingen heeft opgenomen als Nederland, en dat de totale opvang van vluchtelingen slechts twee gulden vijftig per hoofd van de Nederlandse bevolking per maand kost. De resterende tijd waren de workshopdeelnemers bezig met het overtuigen van een enkeling (een JD'er nog wel!) die Nederland toch wel erg vol vond.

Ster van de dag was Allard Tamsma van de partij Solidair

'93, die de afsluiting van de dag verzorgde. In een toespraak die meer weg had van een donderpreek, betoogde hij dat Nederland verre van solidair is. 'Zeg niet dat er geen geld is. Dat is de grootste onzin die de ether in wordt gespuugd. Wie dat zegt, wil niet delen!'

Alternatieven had hij ook. Aan de hand van ingenieuze grafieken gaf hij aan hoe het belastingstelsel moet worden veranderd. Vrijwel geen enkele toehoorder kon het volgen. Paul Kraan van de werkgroep Sociale Economie wèl: 'Ja, ik studeer fiscale economie. Het klopt allemaal wel wat hij zegt, maar nieuw is het niet.'

Verder introduceerde Tamsma een *arbeidstrojka*-systeem, waarbij drie werknemers twee arbeidsplaatsen innemen. Een soort werktijdverkorting dus, maar dan in combinatie met bedrijfstijdverlenging. Van de zes werkdagen in een week, werkt iedere werknemer steeds vier verschillende dagen. Op de flap-over tekende Tamsma een schema waarmee het door hem bedachte rouleersysteem duidelijk werd. Het zag er aardig uit, moesten de meeste JD'ers beamen. Volgens Tamsma is zijn plan ook nog vanuit christelijk oogpunt te rechtvaardigen: 'Toen onze lieve Heer zei: "U zult zes dagen werken", had hij erbij moeten zeggen: "Maar niet allemaal tegelijk!"' (CB)

22 oktober

Kaderdag

Den Haag - Na een rondvraag bij verschillende kaderleden blijkt er een duidelijke behoefte te bestaan aan een kaderdag, waar alle kaderleden van de JD met elkaar kunnen overleggen, discussiëren of anderszins komen tot informatie- en ideeënuitswisseling.

Het Landelijk Bestuur organiseert daarom op 22 oktober a.s. een landelijke kaderdag. Een gedeelte van deze dag zal worden gereserveerd voor een training op het gebied van communicatie. De Secretaris Scholing en Vorming van het LB, Hinke Post, is druk bezig om hiervoor een programma op te stellen.

Daarnaast zal er gediscussieerd worden over de mogelijkheden die afdelingen hebben om het aantal actieve leden binnen hun afdeling te vergroten. Ervaringen en nieuwe ideeën van kaderleden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de discussie. Hierbij dus ook een oproep aan iedereen om eens over deze problematiek na te denken.

Waar deze kaderdag gaat plaatsvinden is op dit moment nog onbekend. Iedereen ontvangt echter ruim van te voren een uitnodiging. Maar: hou de dag vast vrij!
(Wim Rampen)

8 tot 15 oktober

Vikingskibet '94

Den Haag - De jaarlijkse JD-buitenlandexcursie vindt dit jaar plaats van 8 tot 15 oktober en zal voeren naar Denemarken. 'Vikingskibet '94' is de naam. Door middel van werkgroepen, excursies, dialogen met zusterorganisaties, scholenbezoeken en een dagje Zweden (zie ook pagina 14 en 15 van deze *Demo*) zal de Deense politiek worden doorgrond. De reis kost 400 gulden, waarvan 150 gulden vóór 1 augustus moet worden betaald. Geef je nu op bij Henriëtte de Rooij, Pyreneeën 17, 3524 VM Utrecht, tel. 030-898005.

Ze zijn er weer!

Den Haag - De orgasmen, het fameuze kadergeleuter dat vroeger achterop het ter ziele gegane kaderblad Orgi stond, zijn terug! Nu heten ze, volgens een nieuwe woordspeling, 'Demompels'. Ze zijn verstopt tussen het verenigingsnieuws en voorzien van een klein zwart-wit logo'tje. Wordt er in jouw afdeling ook gedemompeld, stuur de demompels dan zo snel mogelijk naar het secretariaat!

Vijf nieuwe afdelingen

Den Haag - Hoewel de leden-groei tot op dit moment nog wat tegenvalt, is er een helder lichtpunt aan de JD-horizon verschenen. De laatste paar maanden zit er een duidelijke groei in het aantal afdelingen. Sinds kort is onder andere de afdeling Oost-Groningen opgericht. Het centrum van deze afdeling bevindt zich in de gemeente Veendam. De kersverse voorzitter, Henk Kruze, is enthousiast aan de slag gegaan met zijn vijfkoppig bestuur. Hopelijk

horen wij binnenkort meer van deze nieuwe afdeling.

Daarnaast staan plaatsen als Almere, Delft, Heerenveen en Heerlen in de startblokken om bloeiende afdelingen te worden. Dit alles komt voort uit eigen initiatief van enkele leden. Laten we hopen dat dit enthousiasme zich voortzet en dat dit andere JD'ers, in plaatsen waar nog geen afdelingen zijn, inspiratie doet geven om ook daar aan de slag te gaan. (Wim Rampen)

DéMompels

De heer Tamsma introduceert op de jaarthemadag het *arbeidstrojka*-systeem. Ruud van den Brink begrijpt het maar half: 'Hè? Arbeid-strooikaas-systeem?'

Na afloop van een vergadering kijkt de *Demo*-redactie vol ergernis naar het WK-voetbal. Barbara Naumann: 'Ik begrijp niet dat ik geen bondscoach ben.'

Het zal de vluchteling een worst wezen waar hij terechtkomt

Utrecht - Op 15 juni j.l. organiseerde afdeling Utrecht met de werkgroep Ethiek een discussieavond over het asielbeleid. Namens Amnesty International was René de Bruin aanwezig.

Een gelijk asielbeleid in alle Europese landen lijkt het meest gunstig. Hier zitten echter ook haken en ogen aan. Een belangrijk obstakel is bijvoorbeeld de historie van de verschillende Europese landen. Een land is eerder bereid een land te helpen waar vroeger een band mee was. Wanneer hier dan in alle landen rekening mee zou moeten worden

gehouden, zullen de criteria om een vluchteling toe te laten eerder zo streng worden, dat bepaalde groepen buiten de boot vallen, wat vanzelfsprekend ethisch onverantwoord is.

Een vluchtelingenquotum lijkt wellicht een betere oplossing, alhoewel het twijfelachtig is dat de 10.001-ste vluchteling, bij een quotum van 10.000, geweigerd wordt. Zeker wanneer iemand straks slechts één keer asiel mag aanvragen in Europa, zal zo'n oplossing ook onverantwoord zijn.

Wat René de Bruin op zich een goed alternatief zou vinden is dat

een grote organisatie (zoals de UNHCR) zich volledig gaat bezighouden met het toewijzen van vluchtelingen. Deze organisatie kan dan zelf bepalen waar een bij hen aangemelde vluchteling terecht kan. De vluchteling zal het worst zijn waar hij of zij terechtkomt, als hij of zij maar veilig is.

Het moge duidelijk zijn dat de oplossing voor het asielbeleid niet eenvoudig is en dat ethische grenzen veelvuldig aanwezig zijn. Helaas zullen organisaties als Amnesty daarom, ook in de toekomst, hard nodig zijn. (Tim Beumer/MdMS)

22 september

Rondleiding Vluchtelingenwerk Utrecht

Utrecht - Vluchtelingenwerk Utrecht is een van de oudste en grootste vluchtelingenwerkgroepen in Nederland. Ze hebben meer dan 700 asielzoekers en vluchtelingen onder hun hoede. Op donderdag 22 september om 14.00 uur zal de afdeling Voorlichting en Publiciteit de JD ontvangen. De asielprocedure wordt toegelicht door een juridisch medewerker.

Deze rondleiding is een must voor iedere JD'er die een klare blik op het asielbeleid wil verkrijgen. Er is tevens gelegenheid voor discussie. Suggesties voor stellingen zijn van harte welkom! Wil jij je aanmelden, bel dan Gladys! (030-732960).

15 augustus tot 2 september

Gruijters

Den Haag - 'In antwoord op uw schrijven van 2 juni j.l. deel ik u mede dat het mij niet schikt aan het daarin vervatte verzoek te voldoen.'

Dit was het korte, maar duidelijke antwoord van de heer Gruijters, D66-burgemeester van Lelystad, op een uitnodiging van het Landelijk Bestuur om op ons najaarscongres te komen spreken.

Eind vorig jaar kwam Gruijters in opspraak toen hij stelde dat het nu wel welletjes was met de grote stromen asielzoekers die ons land binnekamen. Hij voorzag grote problemen, ook in Lelystad, om de asielzoekers goed te laten integreren in de Nederlandse samenleving. Hij deed daar naar de mening van veel Jonge Democraten mee aan de hetze die inmiddels was ontstaan rond het asielzoekersvraagstuk. Dit leidde tot een 'persona non grata'-verklaring op het najaarscongres 1993.

Op het voorjaarscongres 1994 speelde de kwestie binnen de JD weer op en werd een motie aangenomen, waarin het LB de opdracht werd gegeven om Gruijters uit te nodigen op ons najaarscongres. Dit heeft het LB gedaan, en de reactie heb je in het begin van dit stukje gelezen. Hoofdstuk afgesloten!?

Wim Rampen
secretaris organisatie LB

De campagnebus komt eraan

Den Haag - Eind augustus staan duizenden eerstejaars-studenten weer te dringen bij de poorten van universiteiten en hogescholen. Bij de introductiedagen lopen veel jongeren rond die een gezellige vereniging zoeken. Omdat de JD een gezellige politieke jongerenorganisatie is, gaan de afdelingen op jacht naar nieuwe JD-leden. Om deze campagne te ondersteunen gaat het LB vele delen van het land langs met een bus of grote auto om deze campagne extra onder de aandacht te brengen. Het LB, aangevuld met het campagneteam, probeert zoveel mogelijk afdelingen aan te doen in de periode van 15 augustus tot 2 september bij de infomarkten en introductiedagen.

Om landelijke ondersteuning bij de verschillende campagnes optimaal te regelen, wil ik een ieder

die zin heeft om campagne te voeren rond de introductieweken, en tijdens de 'Koude Campagne' (eind november/begin december) vragen om zich aan te sluiten bij *het landelijk campagneteam*. Je kunt in of rond je eigen afdeling campagne voeren! Dus heb je zin om eerstejaars-studenten te lokken, of heb je gewoon zin om campagne te voeren (in je eigen afdeling), sluit je dan aan bij het campagneteam! Heb je alleen zin om dit voor één of meerdere keren te doen, meld je gewoon aan, iedere hulp is welkom. Bel Edwin Peek, 020-6456126 (vanaf half augustus) of 02946-4188.

Ook na alle verkiezingen van dit jaar gaat de JD door om haar gestelde doel van 2000 leden te behalen. Maar... dat kan alleen als we allemaal onze schouders eronder zetten! (Edwin Peek)

DéMompels

Het LB bezint zich op mogelijkheden om zwartslapers op het congres tegen te gaan. Wim Rampen oppert slaapbonnen in te voeren. Marco van Lierop: 'En dan ga jij mij om acht uur 's ochtends om een bon vragen? Dan vind ik jou een lul.'

De prijs van een congres schijnt door het congres te moeten worden vastgesteld. Wim Rampen laat zich even gaan: 'Dat hele democratische gedoe vind ik bullshit. In dit geval.'

Raymond Jeene: 'Het wordt tijd voor een nieuwe huisregel op het secretariaat: Geen jus d'orange over de computer gooien.'

DéMompel

Raymond Jeene: 'Het stond in de Telegraaf. Ik weet dus niet of het waar is.'

Ook D66'ers discussiëren

Den Haag - Met als titel 'Politiek Debat' start het Opleidingscentrum van D66 na de zomer een van haar nieuwe activiteiten. Gebleken is dat er bij een groot aantal D66-leden behoefte bestaat aan een podium voor het voeren van een politiek debat. Met als eerste thema 'De waarde van de democratie' zullen bij wijze van experiment enkele debatgroepen worden georganiseerd. Deze groepen tellen maximaal 12 deelnemers, komen niet meer dan vijf keer bijeen en werken aan een eindproduct in de vorm van een artikel, symposiumbijdrage etc. Ter ondersteuning van deze debatgroepen zoekt het Opleidingscentrum enkele JD'ers die onder andere een verslag van elke bijeenkomst maken. Daar staat een goede onkostenvergoeding tegenover. Voor meer informatie kun je terecht bij Leo Pinxten, directeur van het Opleidingscentrum, 070-3621515.

16 tot 18 september

Oorlog en vrede in Maastricht

Maastricht - Het jaarlijkse JD-VUJO-weekend vindt dit jaar plaats van 16 tot en met 18 september in Maastricht. Het thema is 'internationaal veiligheidsbeleid en pacifisme'.

In Nederland en België werd dit jaar 50 jaar geleden met de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog het laatste grote conflict afgesloten. Maar in de wereld vinden nog altijd al dan niet gewelddadige conflicten plaats; denk maar aan Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Bij de landen waar nu een mate van veiligheid aanwezig is ligt een belangrijke taak om ervoor te zorgen dat deze conflicten zo spoedig mogelijk,

zonder al te veel bloedvergieten, beëindigd worden. Veel beter zou nog zijn om te voorkomen dat deze conflicten überhaupt ontstaan. Daarom blijft het thema 'internationaal veiligheidsbeleid' actueel.

Het tweede thema van het studieweekend is pacifisme. De Volksunie-jongeren hebben pacifisme hoog in hun vaandel staan. Dit komt voort uit het ontstaan van de Vlaams-nationalistische beweging in de Eerste Wereldoorlog.

Tijdens het weekend bezoeken we de NAVO in Brunssum, praten we met veteranen die ter herdenking van de vijftigjarige be-

vrijding van Zuid-Nederland in Maastricht zijn, kunnen we in het forum zien hoe Jan-Willem Bertens, de eerste man van D66 in het Europees Parlement, zijn rapport over het recht op humanitaire interventie uiteenzet, spelen we het sociale-verdedigingspel, discussieer je met VUJO'ers en JD'ers over deze en vele andere onderwerpen en probeer je de VUJO eindelijk weer eens te verslaan in de jaarlijkse volleybalwedstrijd.

Opgeven? Bel Antoine Teurlings (04241-3168) of het landelijk secretariaat (070-3622162). (Antoine Teurlings/Dennis Heselings)

Op de koffie

Den Haag - Vier jongeren zijn terug van een indrukwekkende reis, georganiseerd door o.a. HIVOS, NJMO en InZet. Journaliste Erika Mannink, wereldwinkelier Bart Dirks, politoloog Kees Kodde en accountmanager Theo de Wit waren in Guatemala te gast bij koffiecoöperaties, een Indiaanse krant, een milieuorganisatie en bij de bevolking van een klein Indiaans dorpje. Romantisch? Niets is minder waar. De reis stond in het teken van de campagne 'Democratie Wereldwijd' en alternatieve handel. De vier hebben enorm veel te vertellen over alle misstanden in dit land, maar bijvoorbeeld ook over het succes van de Max Havelaar-koffie. Iedere koffieboer heeft er op z'n minst van gehoord: 'Max Gavelaar, si!' Hun boeiende verhalen en hun prachtige diavertoningen houden ze niet voor zichzelf; jij en je afdeling of wat voor gezelschap dan ook kan één van de vier reizigers uitnodigen. Voor boekingen kun je rechtstreeks contact met ze opnemen: bel Erika (030-434737), Bart (03402-32085), Kees (080-780882) of Theo (010-2140976). (MdMS)

JD'er scoort 6,2 op milieugedrag

Houten - Binnen de JD wordt erg veel over milieu gepraat, maar wat leveren we nu eigenlijk zelf voor bijdrage aan een schoner milieu? Om hier een antwoord op te krijgen, is op het congres van 16 en 17 april een milieu-enquête gehouden. Helaas vulden slechts enkele tientallen congresgangers hem in, maar toch geeft de uitslag een aardig beeld van het milieubewustzijn in het dagelijks leven van de gemiddelde JD'er.

Door middel van een puntenstelsysteem kreeg ieder ingevuld formulier een cijfer. Volgens de enquête krijgt de gemiddelde JD'er een 6,2 voor zijn/haar individuele milieugedrag; geen verbijsterend hoge score dus. Opvallend waren de enorme ver-

schillen tussen de ingevulde formulieren. Grofweg eenderde van de JD'ers scoorde matig en eenderde scoorde behoorlijk slecht; sommigen blijken echt niet bereid te zijn om meer te betalen voor milieuvriendelijke producten, bewuster inkopen te doen of af te zien van een auto.

Bijna iedereen scoorde gelukkig goed bij de vragen over het scheiden van afval, hoewel een enkeling het echt nog lijkt te vertikken om chemisch afval en oud papier apart te houden.

Al met al mag het tot nadenken zetten: praten over milieu is erg leuk, maar geloofwaardig ben je pas als je zelf het goede voorbeeld geeft. Volgend congres scoren we met z'n allen een acht, toch? (Peter Ras)

Ontplooiing

Den Haag - De Jonge Democraten stellen zich ten doel bij te dragen aan de individuele ontplooiing van alle mensen.

Nu is er de kans om je te ontplooiën op een totaal ander gebied dan je gewend bent binnen de JD. Grijp je kans om een expert te worden op het gebied van licht- en geluidsvoorziening op het JD-congres. Na een groot aantal congressen het geluid en licht te hebben verzorgd, wil Arnd van Zanten zichzelf op een andere wijze gaan ontplooiën. Het komend congres zal hij nog beschikbaar zijn om een nieuwe enthousiaste JD'er in te werken. Wil jij helpen het congres naast een inhoudelijk ook een technisch succes te maken? Bel dan met Wim Rampen, tel. 030-448520.

De Mompel

De werkgroep Onderwijs is te gast bij 't Gooi. Arjan Verweij vat de discussie samen:

'Studeren is wel een investering in jezelf, alleen niet zo'n blijster goede.'

DIRK DULLENDRIES

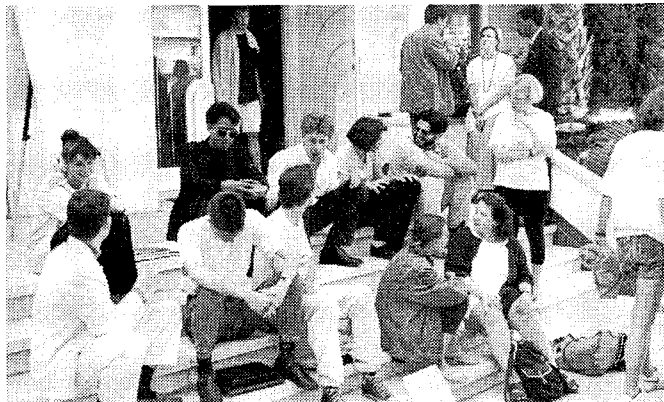

IFLRY actiever voor mensenrechten

Lloret de Mar - Op 28 en 29 mei werd in Lloret de Mar de Executive Comitee van IFLRY gehouden. Daarbij kwamen onder andere de volgende punten ter sprake:

* De financiële situatie van IFLRY is zowel goed als minder goed. Hij is goed in de zin dat er voldoende geld beschikbaar is om de lopende activiteiten te organiseren; dit jaar is er zelfs wat geld over, wat onder andere gebruikt gaat worden om meer niet-Europeaanen naar seminaria te laten komen, zodat er meer gediscussieerd kan worden met jongeren uit de hele wereld. Anderzijds is het nog steeds moeilijk om voor niet-Europese activiteiten fondsen te vinden.

* Door de JD en andere organisaties werd kritiek geuit op de gebrekkige voorbereiding van met name de delegatie naar de verkiezingen in Zuid-Afrika. Verantwoordelijk IFLRY-bestuurslid Tina Thorsell zegde toe dat ze 'een volgende keer de zaken anders zou aanpakken'.

Op de trappen van het hotel in Lloret de Mar (foto: Dennis Hesseling)

* Twee organisaties zijn toegetreden als kandidaatlid van IFLRY: de Finse studentenorganisatie KOL en de Joventud Liberal Dominicana (Dominicaanse Republiek).

* De door de JD ingediende motie over Tibet, waarin o.a. de Tibetaanse regering in ballingschap wordt erkend en waarin van China wordt geëist dat ze het recht op zelfbeschikking van het Tibetaanse volk erkent, werd met een kleine wijziging aangenomen.

* Door het IFLRY-bestuur werd

een verslag gepresenteerd over hoe IFLRY zich actiever met mensenrechten kan bezighouden. Er zal een databank opgezet worden van leden van lidorganisaties die hierin geïnteresseerd zijn, en er wordt een netwerk opgezet van mensen die acties willen organiseren. Belangstellenden kunnen contact opnemen met het landelijk secretariaat (070-3622162). Een uitgebreider verslag van de IFLRY-executive is te vinden in de laatste Internationale Nieuwsbrief. (Dennis Hesseling)

Europese topfunctie ondemocratisch verkozen

Den Haag - Dat was de titel waaronder de JD, samen met de LDYS (Engeland en Wales) en de VUJO (Vlaanderen), een persbericht de wereld instuurde om de stoelendans rondom de 'verkiezing' van de voorzitter van de Europese Commissie aan de kaak te stellen. De procedure die nu gevolgd wordt om de opvolger van Jacques Delors te bepalen bevordert namelijk dat landen voor hun eigenbelang gaan vechten. Met als gevolg dat Nederland Lubbers, België Dehaene en Groot-Brittannië Brittan ging

verdedigen. Terwijl het hier om een Europese functie gaat en er dus niet naar het nationale, maar naar het Europese belang gekeken zou moeten worden! Het leek ons daarom een leuk idee om, als drie politieke jongereorganisaties uit de betreffende landen, onze afkeer over deze koehandel uit te spreken en op te roepen tot een verkiezing van de voorzitter van de Europese Commissie door het enig democratisch verkozen orgaan op Europees niveau, het Europees Parlement. (Dennis Hesseling)

Lay-outredacteur gezocht

Den Haag - Gezocht: iemand die, samen met Ingrid Souren en Patrick Dersjant, als redacteur en lay-outer aan de Internationale Nieuwsbrief wil werken. Enige kennis van PageMaker strekt tot aanbeveling, maar bereidheid om het te leren is voldoende.

Geboden: een nog betere kennis-making met het internationale werk van de JD, werk in een internationale omgeving en meer van dat moois.

Reacties naar: Ingrid Souren (030-803786) of Dennis Hesseling (030-513626/070-3622162).

WERELDSE ZAKEN

Ingrijpend

Zevenenzeventig is ze, en nog springlevend. Terwijl ze haar liedjes zingt, maken haar voeten kleine danspasjes. Het studentenfeest onthaalt haar razend enthousiast - hier worden even twee generatiekloven zonder probleem overbrugd. Het is geweldig om zo'n oud iemand nog zoveel levenslust ten toon te zien spreiden. Waar haalt ze dat vandaan? Als ze klaar is met zingen komt er nog een boodschap: 'Julie leven in vrijheid, wees je ervan bewust dat dat iets bijzonders is.' Het publiek juicht weer, maar ik vraag me af of het tot ze doordringt wat ze bedoelt.

Vijftig jaar geleden werd het zuiden van Nederland bevrijd. Toen zijn Amerikaanse, Canadese en zoveel andere soldaten hier gesneuveld voor onze vrijheid. In Maastricht wordt dat herdacht door de toenmalige Amerikaanse compagnie weer naar Nederland te halen.

Op dat moment zit ook de JD in Maastricht. Niet eens zozeer om het verleden te herdenken, maar om vooruit te kijken. Want het probleem van militair ingrijpen ligt dagelijks op ons bord: gisteren ging het om Koeweit en Somalië, vandaag om Bosnië en Rwanda, en morgen: Georgië, Macedonië, Koerdistan, Zaïre, Tadzjikistan, ...?

Zijn er dan geen vreedzame oplossingen mogelijk? Het pacifisme, in Nederland niet echt voor vol aangezien, beweert dat. Sinds de Eerste Wereldoorlog zit de pacifistische gedachte sterk geworteld in de Vlaamse beweging. En België is één van de weinige landen die op een vreedzame manier heeft kunnen regelen waar in zoveel andere landen burgeroorlogen voor uitbreken: het laten samenleven van verschillende volkeren.

Vandaar: het weekend van de JD en de Vlaamse Volksuniejongeren, 16-18 september, Maastricht, over internationaal veiligheidsbeleid en pacifisme.

Dennis Hesseling

Internationale projecten

Den Haag - Degenen die zich voor geld en/of gesloten grenzen interesseren moeten het volgende even in de gaten houden:

* Voor de campagne over het vijftigjarig bestaan van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank is Barbara Naumann voor de JD contactpersoon. Zij werkt samen met A Seed aan activiteiten om ook de schaduwzijden van de projecten die door het IMF of de Wereldbank gesteund worden onder de aandacht te brengen. Wil je meer weten, bel Barbara (030-939257).

* Jørgen van Nistelrooij probeert een kleine JD-delegatie naar Macedonië te organiseren. Wie belangstelling heeft om poolshoogte te nemen in dit land dat niet door iedereen erkend wordt, dat zijn grens met Griekenland gesloten ziet terwijl klein-Joegoslavië aan de andere kant steeds meer stukjes land inpikt, kan Jørgen bereiken op 04998-91818. De delegatie vindt waarschijnlijk rond september plaats.

Agenda

Juli

Geef je nu op voor Vikingskibet '94 en JD/VUJO-weekend! Zie resp. pagina 19 en 21.

- 31 JD/VUJO-Kempendag te Herentals (B): fietstocht, barbecue en overnachting. Info bij Lidwien van Langen, tel. 013-552934.

Augustus

- 13/21 IFLRY-summercamp bij Balatonmeer in Hongarije. Info bij Suzanne (071-221728), Dennis (030-513626), Maartje (085455426) of secretariaat.
- 15/2 JD-campagnebus toert door Nederland. Zie pagina 20.
- 25/27 VUJO-vredesfietseling, pacifistische fietstocht door Vlaanderen. Info bij Antoine Teurlings, tel. 04241-3168.
- 26/28 Congres JuLi's in Nürnberg. Info bij Patrick Dersjant, tel. 080-221509.

September

- 10 Nacht van de democratie in Utrecht. Zie pagina 18
- 16/18 JD/VUJO-weekend in Maastricht. Zie pagina 21 en 22.
- 22 Rondleiding Vluchtelingenwerk Utrecht. Zie pagina 20.
- 24/25 Introductieweekends Randstad en Noord. Zie pagina 18.

Oktober

- 1/2 Introductieweekend Zuid/Oost. Zie pagina 18
- 8/15 Buitenlandreis naar Denemarken. Zie pagina 19
- Vanaf half oktober: JD'ers voeren campagne in Zweden voor Europa-referendum. Wil je mee, bel Dennis (030-513626) vóór 20 augustus.
- 19 Internationaal Forum in Nijmegen over YDC en het gezamenlijke seminar over democratisering. Info bij Dennis (030-513626).
- 22 Kaderdag. Zie pagina 19.

Wergroepen

Burger, Politiek, Overheid
Wim Rampen, 030-431376

Clingendael
Marleen van Oort, 030-441562

Democratisering
Jos v.d. Wijst, 04116-86560

Emancipatie
Adrie v.d. Luijt, 020-6184222

Ethiek
Ron Bruggink, 010-4405323

Europa
Ido v.d. Meulen, 030-443853

Gezondheidszorg
Michiel Blankenvoorde, 030-316149

Internationale Commissie
Maartje te Hennepe, 085-455426

JD/VUJO-werkgroep
Antoine Teurlings, 04241-3168

Jongerenbeleid
Irene ter Borg, 023-245793

Mensenrechten
Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten
Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milieu
Ward Biemans, 030-870031

Onderwijs
Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking
Ido v.d. Meulen, 030-443853

Politie en Justitie
Jasper Hamaker, 020-6230153

Projectgroep Minderheden
Stephanie Bos, 030-543153

Sociale economie
Paul Kraan, 020-6192618

Vrijzinnig-democratie
Remko van Oijen, 050-266708

Landelijk Bestuur

Voorzitter
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119

Secretaris Politiek
Remko van Oijen, Hereweg 112, 9725 AJ Groningen, 050-266708

Algemeen secretaris
Evert-Jan van Veen, Da Costakade 13, 3521 VR Utrecht, 030-910141

Penningmeester
Raymond Jeene, Vlietlaan 91, 3061 DV Rotterdam, 010-4532127

Secretaris Organisatie
Wim Rampen, Werner Helmichstraat 29, 3553 JT Utrecht, 030-448520

Internationaal Secretaris
Dennis Hesseling, Abstederdijk 261, 3582 BK Utrecht, 030-513626

Secr. Scholing en Vorming
Hinke Post, Kinkersraat 222-3, 1053 EM Amsterdam, 020-6123718

Secretaris Ledenwerving en Opvang
Edwin Peek, Uilenstede 417-2, 1183 AE Amstelveen, 020-6456126

Secretaris Public Relations
Marco van Lierop, Rode Kruislaan 1405, 1111 XD Diemen, 020-6951096

Hoofddred. Demo (geen LB-lid)
Christiaan Bonebakker, Albert van Dalsumlaan 877, 3584 HT Utrecht, 030-515020

Politiek café

Amsterdam
eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Den Haag
derde dinsdag, 20 uur, Fanfare, Groenmarkt 34-35 (tegenover Grote Kerk)

't Gooi
laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen
tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leeuwarden
tweede dinsdag, 20.30 uur, De Kannekijker, Bagijnestraat 63

Leiden
tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen
tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam
tweede maandag, 21 uur, Café Dudok, De Meent (bij Coolsingel)

Twente
derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht
eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat

Zoetermeer
eerste donderdag, 20 uur, De Graanshuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f20,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

Mark van Barschot

En dan volgt hier de bekendmaking van de winnaar van de Charles Schwietert-bokaal. Zoals u weet wordt de Charles Schwietert-bokaal jaarlijks uitgereikt aan de persoon of instantie die de meeste schade berokkend heeft aan de geloofwaardigheid van de politiek en/of de grootste minachting voor de intelligentie van de Nederlandse burger heeft tentoon gespreid.

Als derde is geëindigd: het voormalige koningskoppel Hirsch Ballin en Ed van Thijn. Hun inspanningen om de hoofdprijs in de wacht te slepen waren fenomenaal. Van Thijn die als minister een oordeel moest vellen over zijn eigen functioneren als burgemeester, dat was meteen een leuke binnenkomer. Door vervolgens met een felle uitval naar de betrokken politie- en justitie-functionarissen ongegeenerd te proberen de eigen positie te redden, plaatsten de ministers zichzelf als topfavoriet bij de laatste drie genomineerden.

Nadat het duo had bekendgemaakt dat, ondanks de ferme taal en de geuite dreigementen richting de lagere echelons, er geen harde maatregelen werden getroffen en dus behalve de ministers ook alle direct betrokken politie- en justitie-ambtenaren in functie zouden blijven, dacht de jury de winnaars gevonden te hebben. Helaas werden, buiten hun schuld, de kansen van beide ministers verpest door het aftreden onder druk van de nieuwe krachtsverhoudingen in de Kamer. Hierdoor werd zoveel vertrouwen hersteld, dat de Charles Schwietert-bokaal 1993/1994 aan hun neus voorbij ging.

Een hele goede tweede plaats is weggelegd voor de hoofdrolspelers in de affaire-Gonsalves. Door in één jaar zowel een visum te weigeren aan Poncke Princen, als te weigeren op te treden tegen procureur-generaal Gonsalvo werd een prestatie van formaat geleverd. Eerst zo hard moord en brand schreeuwen over de mensenrechtensituatie in Indonesië dat dat land de ontwikkelingssamenwerkingsrelatie verbreekt; vervolgens iemand (Princen) die zich al veertig jaar verzette tegen schendingen van de mensenrechten, verklaren tot 'persona non grata' omdat hij zich voor die tijd ook al verzette tegen zulke schendingen, toen door Nederland. De affaire-Princen was hierdoor al genomineerd, maar gekoppeld aan de affaire-Gonsalvo...

De boodschap aan het volk luidt nu: ie-

mand die zich verzet tegen de misdaden van de Indonesische regering is okee. Iemand die weigert mee te doen aan de misdaden van de Nederlandse overheid (tijdens de politioenele acties) is een landverrader. Iemand die een landverrader is, wordt nooit meer okee. Iemand die wél misdaden heeft gepleegd in naam van de Nederlandse overheid mag procureur-generaal worden en blijven omdat het toentertijd stil is gehouden en het nu al weer te lang geleden is.

U ziet de magistrale schoonheid in de opbouw van deze aanval op de geloofwaardigheid van de politiek. Een gedoodverfde winnaar van onze bokaal, ware het niet dat de jury ernstig rekening houdt met de mogelijkheid dat Gonsalvo later dit jaar alsnog tot aftreden gedwongen wordt. Zulks zal gebeuren nadat bekend wordt dat Gonsalvo wel degelijk wist dat het plantje in zijn tuin, dat zijn dochter elke dag zo trouw bewaterde, een zogenaamd en vooral illegaal wietplantje is. En een procureur-generaal die wiet verbouwt... dat kan natuurlijk gewoon niet.

Dus, wegens jaarlijks terugkerende en niet te evenaren schoffering van de intelligentie van de Nederlandse burgers, gaat de Charles Schwietert-bokaal 1993/1994 naar alle bedenkers van overheidsvoorlichtingspotjes. Het is, naar de mening van de jury, eenieder volstrekt onduidelijk waar de overheid de gedachte op baseert dat Nederlanders hun gedrag wijzigen naar aanleiding van Postbus 51-spotjes. Hoeveel rookverslaafden zouden, na experimenten met nicotine-kauwgom, acupunctuur, hypnose en rechtsdraaiende modderbaden, stoppen met roken omdat

Foto: Moutier de Boer

Postbus 51 zegt: 'Kom op... Stop!'

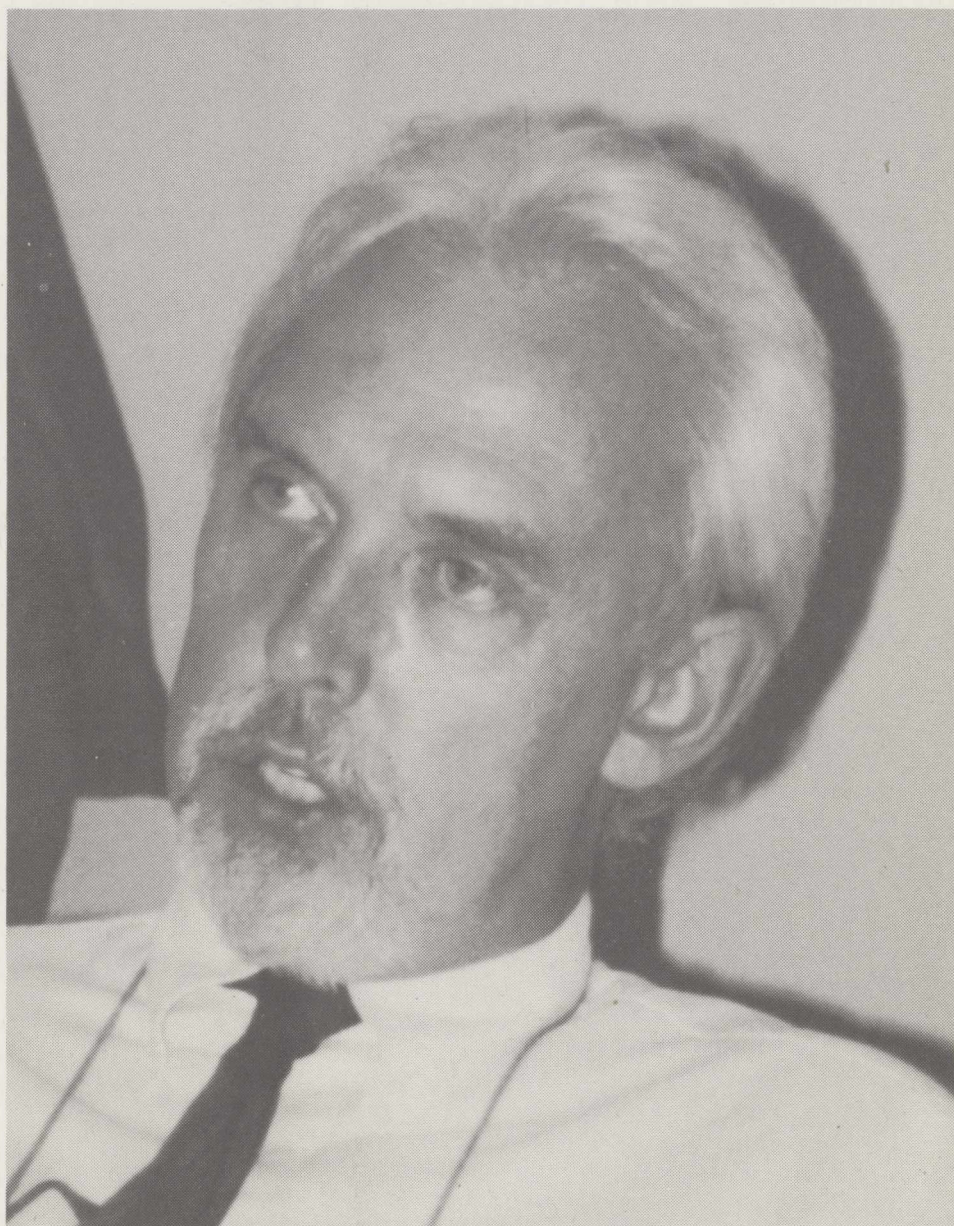
Welke student voelt zich eigenlijk aangesproken door de stompzinige conversatie tussen twee zogenaamde studenten, wier hersens ongetwijfeld in verregeende staat van ontbinding verkeren wegens overmatig alcoholgebruik, over het inleveren van de OV-studentenkaart? Je zou toch expres de kaart houden om je, middels een proces over de boete, te kunnen distantiëren van het opgedrongen beeld van de vroegdemente student. Met verwijzing naar de lelijke schreeuw die door het roepen van baby-taal door een megafoon de Nederlander rijp moet maken voor het carpoolen, en de hilarische spot van jeugdige vandalen met luiers om, die ongetwijfeld tieners in het hele land heeft bekeerd tot constructief burgerschap, kent de jury de hoofdprijs toe aan het voorlichtende deel van de natie, voor hun hele oeuvre.

Nederlanders, zet uw kwalijke gedrag voort opdat wij ons blijvend kunnen bescheuren om onze nationale Postbus 51.

11.5

OKTOBER 1994

DEMO

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

In 't *onderwijs*-Veld

JD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

EN VERDER

Congresbijlage

Foute normen bestaan wèl

Valt er nog iets te regelen?

Zinvolle illusie

Langzaam maar zeker begin ik steeds meer van de JD te begrijpen. Niet alleen draai ik inmiddels drieëneenhalf jaar mee - dat is al bovengemiddeld - en kan ik mij dus op de nodige JD-ervaring beroepen, ook worden mijn ervaringen momenteel wetenschappelijk onderbouwd.

Groepsdynamica heet het vak dat ik op dit moment volg, en als je de dynamiek van groepen ergens in de praktijk tegenkomt, dan is het wel bij de JD.

De opzet van het vak groepsdynamica is eenvoudig: gooi twaalf studenten zes weken lang in een lokaal en geef ze drie opdrachten: groepsprocessen creëren, deze processen analyseren en vervolgens die analyse analyseren. Zet er twee begeleiders bij die hun mond moeten houden en kijk wat er gebeurt.

Het is fascinerend om te ervaren hoe erg een groep met zichzelf bezig kan zijn. Bij gebrek aan extern doel doet de groep niets anders dan groep-zijn. En dat is bepaald niet saai, kan ik je verzekeren.

Eigenlijk is de JD niet anders. Natuurlijk heeft de JD wel een doel (lees er de statuten maar op na), maar hoe extern is dat eigenlijk? De JD bestaat gewoon om als JD te bestaan. Daarom is de JD ook zo met zichzelf bezig: organisatiestructuur, huisstijl, onderlinge relaties (lees de briljante *Demompel* van Monique van Gaans op pagina 32), roddels, jaarthema's en puntkomma-discussies. Alleen kleinere eenheden binnen de JD hebben een extern doel: een blad uitbrengen, een resolutie schrijven, een thema-avond organiseren. Maar op verenigingsniveau zijn al die externe doelen weer één intern doel: de JD in stand houden.

Toch is dit de redding van de JD: alle kleinere eenheden denken zinvol bezig te zijn, en daardoor denkt de hele JD zinvol bezig te zijn. Totdat een buitenstaander op een informatiemarkt weer eens vraagt: 'Maar waar doen jullie het nou allemaal voor?'

'Om jongeren politiek bewust te maken', hoor je dan te zeggen. De illusie zinvol bezig te zijn, moet je immers koesteren.

Christiaan Bonebakker

Deadline

Demo 11.6: 11 november

Inhoud

<i>Zinvolle illusie</i>	2
<i>Interview Roel in 't Veld</i>	3
<i>Bezitters nemen afscheid als vrienden</i>	7
<i>Paars sociaal beleid gaat uit van negatief mensbeeld</i>	8
<i>Burma: een slecht voorbeeld van wereldverbetering</i>	10
<i>Hirsch Ballins lef verdient bewondering</i>	11
<i>Foute normen bestaan wèl</i>	12
<i>Corruptie: Valt er nog iets te regelen?</i>	14
<i>Sprekender milieubeleid met mondige burgers</i>	16
<i>D'emoties</i>	18
<i>Congresbijlage</i>	21
<i>UptoJDate</i>	29
<i>Markant</i>	36

Demo

Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 5, jaargang 11
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Christiaan Bonebakker
Redactie: Mark van Barschot
Andrea Deckers
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Maud du Marchie Sarvaas
Pieter Moens
Barbara Naumann
Ib Waterreus
Illustraties: Marco van Lierop
Lay-out: Sonny Lim
Christiaan Bonebakker
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer, en uitsluitend indien zij op papier en flop worden aangeleverd (Macintosh, WP 4.2 of WP 5.1). In overleg met de hoofdredacteur kan hiervan worden afgeweken. Eén *Demo*-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen (Ik geloof dat ik verkouden word - CB). Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende *Demo* worden geplaatst.

Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit *Demo* worden overgenomen.

Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen *Demo* gratis.

Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

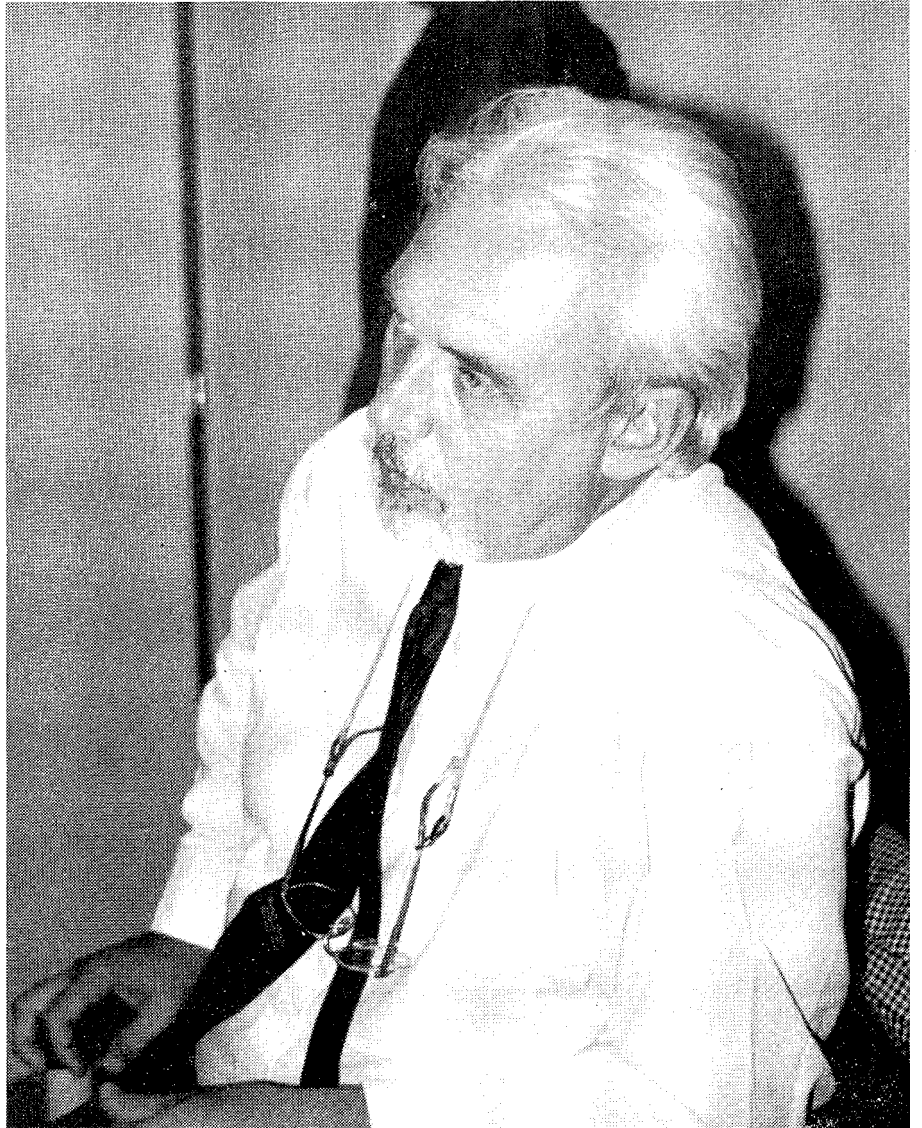
Roel in 't Veld ziet weinig heil in onderwijsplannen van Paars

Politiek heeft geen ideologische inhoud meer

Onderwijs is in Nederland al sinds de schoolstrijd uit het begin van deze eeuw een heet politiek hangijzer. Ook nu is de maatschappelijke discussie in alle hevigheid gaande. Demo ging daarom eens op bezoek bij Roel in 't Veld, de Rotterdamse hoogleraar die in juni van het vorig jaar door de PvdA werd aangetrokken om het laatste kabinet Lubbers een flinke 'kwaliteitsimpuls' te geven. Van de Tweede Kamer mocht hij als staatssecretaris destijds niet lang blijven. Maar of ze daar toen wel goed aan gedaan hebben? Kijk zelf maar.

Dorkas Koenen

en Jeroen Kemperman

Gebouw nummer vijf van de Rijksuniversiteit Leiden, Nederlands' oudste onderwijsinstituut op wetenschappelijk niveau, ziet er op deze late ochtend troosteloos uit. De lucht is asgrauw en de regen komt werkelijk met bakken uit de hemel. Het lijkt wel alsof de weergoden juist deze dag uitgekozen hebben om ons, eenvoudige stervelingen, weer even te wijzen op het feit dat zij het leven voor ons op aarde knap vervelend kunnen maken. Om ons heen doet iedereen, net als wij overigens, verwoede pogingen om laverend tussen de tientallen plassen water, zo snel mogelijk de hal te bereiken van het robuuste, in een lelijke kleur geel geschilderde com-

plex, vernoemd naar een beroemd man uit de geschiedenis van de Leidse universiteit, Pieter de la Court. Desondanks zijn we, en dat is dan nog wat eufemistisch uitgedrukt, niet helemaal droog meer wanneer we ons stipt op tijd melden bij de portier. Gelukkig voor ons moeten we dan nog een tijdje wachten, alvorens we onze gesprekspartner van vandaag ontmoeten. Roel in 't Veld blijkt een begenadigd spreker te zijn die, in de korte tijd die ons rest, in een rap tempo een interessante, zeer inhoudelijke visie op het onderwijs in Nederland, de Haagse politici en het huidige kabinet ontvouwt. Ondertussen weet hij van een simpel

houten theelepeltje een compleet kunstwerk te maken.

Om te beginnen, een open vraag, wat vindt u van nieuwe regeringsvoorstellen op onderwijsgebied?

'Ik vind dat je die voorstellen moet scheiden. Allereerst heb je daar natuurlijk het soort onderwijs dat ze vroeger het schoolwezen (basisonderwijs - red.) noemden. Het regeerakkoord laat die tak van onderwijs min of meer met rust. Zo van: het gaat goed en laten we dat zo houden. Er wordt zelfs in de prioriteitennota van dit kabinet nog wat extra geld vrijgemaakt voor deze vorm van onderwijs.'

En hoe zit het dan met het Hoger Onderwijs?
 'In de plannen voor het Hoger Onderwijs zie je precies het tegenovergestelde. Daar is absoluut geen sprake van stabiliteit, alhoewel de versie van het regeerakkoord in de Staatscourant al een stuk milder en vager is op dit punt dan de oorspronkelijke, getypte, versie. Maar hoe dan ook wordt in het regeerakkoord nog steeds gesproken over het feit dat er iets fantas-

aanzienlijker dan de bescherming voor het Hoger Onderwijs. Dus wanneer politici nu gaan kijken waar ze makkelijk geld vandaan kunnen halen, dan doen ze dat als verstandig politicus daar waar ze er het minste last van hebben.'

Dus bij het Hoger Onderwijs?

'Ja, want wanneer de politici aan de rest van het bestel komen, dan staat meteen

rele verandering die het beste aan te duiden is met de term: een verzwakking van het zogenaamde merit good-motief (Merit goods zijn goederen waarvan de overheid de consumptie wil bevorderen - red.). Dit motief, weer onder te verdelen in een verdelend rechtvaardigheidsmotief, en een paternalistisch motief, heeft de afgelopen eeuw tot een gigantische expansie van de publieke activiteiten geleid, onder andere in de onderwijssector. Maar geleidelijk aan is dat motief aan verzwakking onderhevig, omdat het ook niet meer deugt.'

Wat bedoelt u daarmee?

'Het motief is niet veranderd, maar de samenleving wel. Ziet u, in de samenleving van nu zijn de meningen verdeeld. Niet iedereen schaart zich meer automatisch achter alle publieke activiteiten van de overheid. Die tijd is voorbij. En ook het onderwijs krijgt nu te maken met de gevolgen van die ontwikkelingen.'

Kunt u die dan aangeven?

'Natuurlijk. Tegenwoordig is het bijvoorbeeld voor iedereen mogelijk om geld te lenen voor een studie in het Hoger Onderwijs. Daarnaast is de angst om te lenen niet meer zo groot, omdat iedereen er inmiddels van overtuigd is dat Hoger Onderwijs goed is. Is het dan niet logisch dat mensen gaan denken: waarom moet ik nu meebetalen aan de studie van een dokter die me straks toch alleen maar een hoger tarief in rekening brengt? De antwoorden: omdat er anders misschien te weinig doktoren komen, of omdat er dan alleen maar doktoren komen uit rijke gezinnen, zijn achterhaald, die deugden niet meer. In de samenleving van vandaag-de-dag hoeft de overheid dus ook op het gebied van onderwijs niet alles voor haar eigen rekening te nemen.'

En waarom dan niet?

'Omdat er dus blijkbaar een innerlijke onzekerheid in de samenleving is ontstaan over de vraag of we nog wel door moeten gaan met het subsidiëren van het Hoger Onderwijs.'

'Is het niet logisch dat mensen gaan denken: waarom moet ik nu meebetalen aan de studie van een dokter die me straks toch alleen maar een hoger tarief in rekening brengt?'

tisch nieuws nodig is op het gebied van het Hoger Onderwijs in Nederland. En of dat nog niet alles is, is er tegelijkertijd sprake van fikse financiële knal.'

Met andere woorden; de stabiliteit in het beleid ten aanzien van het Hoger Onderwijs is dus ver te zoeken?

'Inderdaad. Als buitenstaander, bij wijze van spreken gezeten op een wolkje boven Den Haag, begrijp ik toch niet zo goed waarom het nieuwe kabinet zo met het Hoger Onderwijs omspringt. Het Hoger Onderwijs is in Nederland de laatste jaren sterk verbeterd. De kwaliteitsmaatstaven zijn met sprongen vooruit gegaan, evenals de efficiëncycijfers. Het Nederlandse Hoger Onderwijs staat tegenwoordig ook internationaal gezien goed aangeschreven, zeker als je naar de output-kant kijkt. Dat alles in ogenschouw nemende vraag ik me, op zijn zachtst gezegd, toch af waarom deze nieuwe coalitie zo verschillend redeneert over deze twee vormen van onderwijs.'

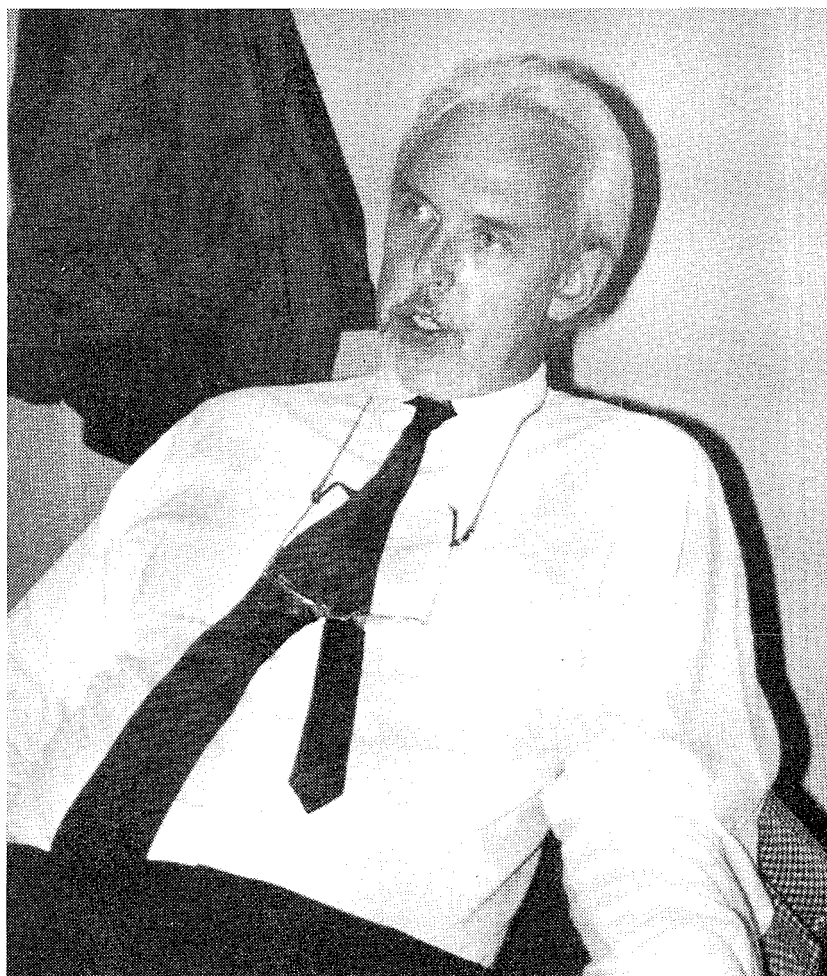
Is er een verklaring voor het feit dat het kabinet het schoolwezen wel met rust laat en al haar activiteiten richt op het Hoger Onderwijs?

'Ja, ik denk dat daarvoor twee verklaringen zijn. Allereerst een politologische. De bescherming van het schoolwezen door belangengroeperingen in de maatschappij en het kiezerskoor zelf is veel

heel Nederland op zijn kop. Bij het Hoger Onderwijs is dat niet zo. Daar is volgens mij nog steeds sprake van een gebrek aan zelfbesef. Bovendien heeft het Hoger Onderwijs politiek gezien niet eens zoveel steun, en kijk, de professoren die in de Eerste Kamer zitten, zijn de eersten om te zeggen dat het wel kan.'

En die andere verklaring?

'Die andere verklaring is meer een economische verklaring, ofschoon hij voor een deel ook politiek is. We hebben in onze samenleving te maken met een structu-

Is dat alleen bij het Hoger Onderwijs zo?

'Nee, dat geldt op een aantal andere terreinen denk ik ook. Er is ook een innerlijke onzekerheid aan het ontstaan over de vraag of we nu werkelijk door moeten gaan met het subsidiëren van allerlei vormen van culturele beleving, terwijl die vormen waarschijnlijk evenzeer zouden bloeien als die subsidies ophouden. Terwijl bovendien duidelijk is dat die subsidies veel meer gaan naar de goeieden dan naar de behoeftigen in de samenleving. Opera was in de vorige eeuw nog volksvermaak, dat kun je tegenwoordig niet meer zeggen.'

En wat vindt u nu zelf van deze ontwikkeling?

'Ik denk dat het weinig zin heeft om hier nu Don Quichotte te gaan spelen. Ik geloof dus in het structurele karakter van de verzwakking van het merit good-motief in de samenleving. En ik denk dan ook dat je daarom geleidelijk naar systemen toe moet waarin die verzwakking van dat merit good-motief wordt gehonoreerd.'

Terug naar het regeerakkoord. Wordt daarin met betrekking tot het onderwijsbeleid ook rekening gehouden met die structurele verzwakking?

'Nee, en daar zit hem nu juist de crux. De centrale fout in het regeerakkoord is niet het geleidelijk overgaan van beurzen naar leningen. Ik denk dat dat heel goed te doen is, als je maar zorgt voor een omvangrijk sociaal vangnet. Wanneer de verwachtingen van een bepaald inkomen niet uitkomen, mag de betrokkene later niet de dupe worden van zijn terugbetalingsplicht. Als dat sociale vangnet er is, is er niet zo erg veel aan te merken op een stelsel van leningen.'

En waar zit de fout dan wel?

'De fout zit bij de manier waarop de overheid omgaat met de privatisering van het Hoger Onderwijs. Wat daar nu gebeurt, is dus precies verkeerd om.'

Kunt u dat uitleggen?

'De overheid wil momenteel twee dingen tegelijk. Ze wil minder gaan betalen voor het Hoger Onderwijs, maar wel meer te

kan niet. Dat is gewoon een logische blunder. Dat heeft zelfs niets met politiek te maken. De combinatie van een vermindering van financiering met behoud van invloed is absoluut fataal. Dat leidt ertoe dat universiteiten gewoon failliet gaan, of aanzienlijk aan kwaliteit moeten inboeten.'

En wat moet er dan veranderd worden?

'Nou, de overheid mag best minder gaan betalen, maar dan moet ze de vrijheid van de instellingen op het gebied van Hoger Onderwijs vergroten.'

Universiteiten en HBO-instellingen moeten volgens u dus veel meer vrijheid krijgen?

'Ja.'

En wat moeten ze dan doen met die vrijheid?

'Dan kunnen ze zich op de markt voor onderwijs gaan richten. Daar waar een markt is, moeten opleidingen ontstaan. En de universiteiten gaan dan automatisch differentiëren in duur en aard van de opleidingen.'

U vindt het geen probleem dat er dan er dan waarschijnlijk bepaalde opleidingen uit de boot gaan vallen, bijvoorbeeld in de Sociaal-Culturele hoek?

'Ik zie niet in waarom. Die opleidingen zijn buitengewoon goedkoop. Kijk, de marktonvolkomenheden zijn veel crucialer bij duurdere opleidingen. Daar waar de opleidingskosten hoog zijn, zullen veel eerder spanningen ontstaan. Maar daar ontwikkelen zich dan ook misschien hele nieuwe financieringsmogelijkheden, bijvoorbeeld bedrijven die de studie van studenten betalen met de afspraak dat ze daarna een tijdje bij dat bedrijf komen werken.'

Welke taak blijft er dan nog over voor het ministerie?

'Het ministerie moet zich bezig houden met het ontwikkelen van kwaliteitsmaatstaven en daar vervolgens controle op uitoefenen. Daarnaast blijft ze natuurlijk een belangrijke rol vervullen bij het aansturen van beleid. Alleen bij de uitvoering daarvan wordt het niet meer be-

'De combinatie van een vermindering van financiering met behoud van invloed is absoluut fataal.'

zegen krijgen, althans de invloed op de procesvoering en de output tenminste even groot houden. Daardoor krijg je belachelijke uitlatingen als: het is nodig om differentiatie aan te brengen in tijd, duur en inhoud van de verschillende opleidingen, maar tegelijkertijd voeren we een uniforme cursusduurverlaging door. Dat

trokken. Dat is dan een zaak geworden van de instellingen voor het Hoger Onderwijs.'

Op onderwijsgebied hebben we nu de manco's van de regeringsplannen grondig besproken. Wat algemener, wat vond u nu van de presentatie van het Paars regeerakkoord?

'Laat ik zeggen dat het debat over de regeringsverklaring voor mij een typisch voorbeeld was van het feit dat het er sterk op lijkt dat de politiek geen vaste ideologische inhoud meer heeft. Neem nu bijvoorbeeld die prachtige uitdrukking van Jacques Wallage die tijdens de presentatie van het regeerakkoord op de vraag of de coalitiepartners geen verschillen van mening hadden, antwoordt: "Nee, we zijn zo open, alles komt op tafel". De vraag van een journalist was toen: "Wat komt er nu eigenlijk op tafel, alles is toch dichtgetimmerd in dat regeerakkoord?". "Nee", zei Wallage daarop, "over de wijze van uitvoering bestaat nog steeds een open discussie". Toen dacht ik, dat is "technocratenpraat", niet? Dus de parlementaire dialoog gaat tegenwoordig over de wijze van uitvoering. Dat kan niet, daar zit een misser in.'

Dus we moeten naar een meer dualistisch systeem toe. In de huidige situatie is het voor het parlement namelijk heel moeilijk om een regeringsvoorstel nog te wijzigen en als dat al gebeurt, gebeurt dat niet op inhoudelijke maar op partijpolitieke gronden.

'Nee, ik weet niet of een systeemverandering helpt. Als er geen inspiratie is op politiek niveau, kun je systemen veranderen tot je een ons weegt.'

Partij-ideologie is een kunstje voor een paar weken, tijdens de verkiezingscampagne, en daarna is het weer over.'

Maar tot op de dag van vandaag kan het parlement door de macht van de partijen wel hele mooie verhalen houden, en dat doen ze over het algemeen ook wel. Ze betekenen echter niets, er gebeurt over het algemeen maar bar weinig mee.

'Totdat ze plotseling een motie van wantrouwen aannemen, dan is het ineens afgelopen.'

Maar die worden toch altijd om partijpolitieke redenen aangenomen en niet om inhoudelijke redenen?

'Inderdaad. Het zou interessant zijn om eens een motie van wantrouwen aan te nemen op beleidsinhoudelijke gronden,

'Dit is toch al een zakenkabinet. Kok en de zijnen slaan toch al een grondtoon aan van "Niet zeuren, wij zijn hier zaken aan het doen".'

in plaats van omdat iemand anders zijn gezicht je niet aanstaat, of andere irrelevante zaken. Het is heel paradoxaal. Als je kijkt waarom staatssecretarissen en ministers de vorige kabinetsperiode verdwenen zijn, dan is dat zeker niet om beleidsinhoudelijke redenen gebeurd. Het systeem hoeft dan ook niet zo nodig veranderd te worden, dat is namelijk zo dualistisch als je het zelf maakt, daarvoor moeten die mensen iets in hun hoofd veranderen.'

Het ideaal is dus een systeem waarin men 'in het koppie' dualistisch is en dat de bewindslieden toetst op beleidsinhoud.

'Ja, en dan is natuurlijk de vraag: hebben we in zo'n situatie te maken met een

Paars, maar het is niets bijzonders.

'Precies. Het eerste dat Kok zei na de totstandkoming van het regeerakkoord was "dit hadden we ook wel samen met het CDA kunnen doen". Dat houdt dus in dat de ideologische ruimte nul is. Het

doet er blijkbaar niet toe, dus dit is een zakenkabinet, punt. Eerlijk, dat meen ik.'

Dus we gaan af van ideologische politieke partijen?

'Die zijn er al niet meer.'

Die zijn er al niet meer?

'Nee, als je dit soort dingen zegt, zijn ze er al niet meer. Begrijp me goed, ik zeg het niet, zij zeggen het zelf. Partij-ideologie is een kunstje voor een paar weken, tijdens de verkiezingscampagne, en daarna is het weer over.'

Hoe lang gaan we nog van Paars genieten?

'Ik weet het niet.'

Als laatste nog even uw reactie op de volgende punten. Paars?

'Ik vind dat nog altijd iets katholieks hebben.'

Rood?

'Rood staat, maar rood is te hard, kennelijk.'

Eerste Kamer?

'Prachtig.'

Ministerie van Onderwijs?

'Bestaat niet meer.'

Minister-president Kok?

'Een zorgelijk mens.'

Staatssecretaris Nuis?

'Nuis?'

zakenkabinet? Mijn antwoord daarop is: dit is toch al een zakenkabinet. Kok en de zijnen slaan toch al een grondtoon aan van "Niet zeuren, wij zijn hier zaken aan het doen". Dat mag van mij best, begrijp me goed, maar het is de toon van een zakenkabinet.'

Vanaf het begin zei ook iedereen: dit heet wel

Foto's: Dorkas Koenen

Het Rode leger vertrekt uit Oost Duitsland

Bezitters nemen afscheid als 'vrienden'

Edwin Peek

Ze marcheerden op 11 april 1945 de eerste buitenwijken van Berlijn binnen als de dappere overwinnaars van de 'Grote Vaderlandse oorlog'. Vijftig jaar later heeft de laatste Russische militair de ex-DDR verlaten. Sinds de val van de Berlijnse muur in november 1989 is de invloed van het Rode Leger verdwenen, en zijn vertrekkende Russische militairen aan de orde van de dag geweest in het oosten van Duitsland.

Lof en kopzorgen

Het Rode Leger bevrijdde Polen, Berlijn, ze hielpen in 1953 de arbeidersopstand neerslaan in Oost-Berlijn, waren vanaf 1961 de architecten van de Berlijnse Muur en bleven in 1989 in de kazernes (op bevel van Moskou) bij de eerste instortingsverschijnselen van de DDR. Die laatste actie leverde het Rode Leger in het Westen veel lof op, maar bezorgde ex-leider Honecker van de DDR ernstige kopzorgen. Het gezag van de allesoverheersende SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschland) brokkelde af, DDR-organen als de Stasi en de Volkspolizei (Vopo's) en het Russische Rode Leger verloren hun invloed. Overal in Oost-Duitsland is inmiddels afscheid genomen van de, in 1990 nog 400.000 man tellende Westgroep van het Rode Leger. Werden ze door tienduizenden dolenthousiaste Berlijners ingehaald, nu werden ze door een handje vol overtuigde communisten en vele officiële genodigden uitgezwaaid. De beide Duitse staten zijn inmiddels verenigd, en de rol van het Rode Leger is sindsdien uitgepeeld.

Banden aanhalen

De Duitsers maken zich, terecht, zorgen over de Russische binnenlandse politieke stabiliteit, en bondskanselier Kohl c.s. proberen de banden tussen Duitsland (inclusief de NAVO en EU) en Oost-Europa aan te halen, om de geslaagde (west)integratie van de Oosteuropese landen door te trekken naar Rusland. In 1990 spraken Kohl en Gorbatsjov in de Kaukasus af, dat de West-troepen van het Rode Leger in augustus 1994 vertrokken zouden zijn. Dit in ruil voor Duitse schenkingen en kredieten (met een waarde van ruim 13 miljard gulden), vooral voor de bouw van duizenden woningen voor de terugkerende Russische soldaten en officieren. Moskou zou zelf ook nog duizen-

den woningen bouwen. Eind 1991 stortte de Sovjet-Unie echter in, en in het nieuwe Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) had de bouw van woningen voor militairen geen prioriteit. Bovendien waren vele woningen gebouwd in Kazachstan, waar de Russische regering na de ineenstorting van de Sovjet-Unie niets meer mee kon doen. De situatie is nu zelfs zo nijpend dat 45 procent van de officieren nog geen woning heeft en onder wordt gebracht in tentenkampen en omgebouwde scholen.

En dan is het nog maar de vraag of de militairen in het leger kunnen blijven, want ook het Russische ministerie van defensie heeft opdracht gekregen om flink te snoeien in het logge militaire apparaat. Dit gaat onder meer inhouden dat er zo'n 800.000 militairen dienen af te vloeien. Ook voor (ex-)militairen liggen de banen echter niet voor het oprapen, en het gevaar dat ze in de armen van de Russische mafia of geheime diensten van onbetrouwbare landen (met nucleaire mogelijkheden) vallen, is levensgroot aanwezig. Dit is nu helemaal een probleem omdat westerse valuta lokken waar de Russische instanties de financiële middelen ontberen. Vooral officieren hebben de know-how van het militaire apparaat, dat interessant kan zijn voor terroristische groeperingen.

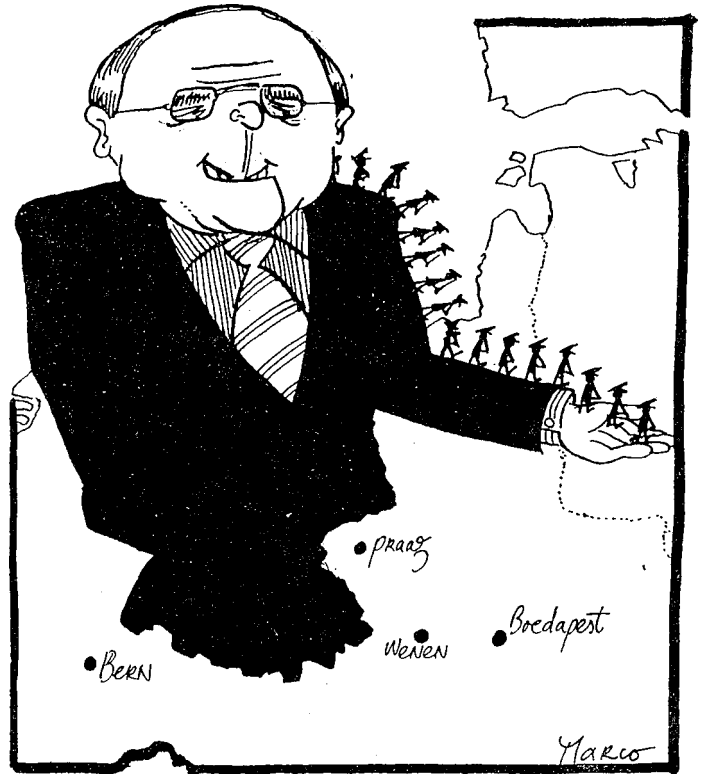
Verwaarloosd en vervuild

Waar de Russische militairen Oost-Duitsland via de achterdeur verlaten, schepen ze de Duitsers op met verwaarloosde en vervuilde kazerneterreinen die niet meer voor gebruik in aanmerking komen. Een rit over zomaar een luchtmachtbasis in de

omgeving van Potsdam, leert dat de wegen, huizen en barakken zijn verzakt, en dat in verlaten garages en hangars alleen nog verroeste onderdelen liggen van militaire (ex-)hoogstandjes. Op de landingsbanen groeit gras, en de lege veldhangars van de MIG 29's doen denken aan het glorieuze verleden van de Sovjet-Unie als supermacht. Het moet wel een hele gekke Duitser met veel kapitaal zijn die een voormalige luchtmachtbasis wil opkopen en ombouwen tot een woonwijk met civile doeleinden.

Beschermers van de heilstaat

Vele officieren verlaten Duitsland met opgeheven hoofd, omdat zij niet degene waren die de DDR verkwanseld hebben aan de Bondsrepubliek. Zij hebben opgetreden als beschermers van de 'socialistische heilstaat'. Rusland was eens machtig, en de Russen konden trots zijn op 'hun' Rode Leger. Nu is alles verleden tijd

en miezerig, en volgens vele officieren is dat de schuld van Gorbatsjov, en ook Jeltsin verdient hiervoor géén krediet. Het is duidelijk dat onder deze omstandigheden de steun voor ultra-nationalistische krachten onder leiding van Zjirinovski gedijt. De Russen zijn inmiddels vrienden geworden, maar of het ze goed zal gaan is nog lang niet duidelijk. De Russen blijven zitten met een gekrenkte trots, ondanks alle gemaakte vrolijkheid, en de vele loftuitingen die ze kregen toegeworpen bij hun laatste paradepas door Berlijn.

Alternatieve oplossingen voor de sociale zekerheid

Paars sociaal beleid gaat uit van negatief mensbeeld

Het Nederlandse uitkeringsstelsel staat onder druk; het dreigt onbetaalbaar te worden en volgens sommigen wordt er op grote schaal misbruik van gemaakt. Steeds vaker wordt daarom gepleit voor de simpelste oplossing: een verlaging van de uitkeringen. Volgens Jasper Hamaker en Karien Hoogenboezem is dat echter sociaal onaanvaardbaar. Zij pleiten voor meer creativiteit en lef, en dragen zelf ook andere oplossingen aan.

*Jasper Hamaker en
Karien Hoogenboezem*

Laatst vertelde een oude bekende dat hij was gestopt met studeren omdat zijn studie hem niet meer boeide en dat hij nu een uitkering ontving. 'Ja, de baantjes die je kan krijgen zijn toch alleen maar rotbaantjes en bovendien heb je dan maar honderd gulden meer dan een uitkering.'

'Van dit soort redeneringen word ik altijd een beetje misselijk' was de reactie van Elske Ter Veld toen zij werd geconfronteerd met iemand die een soortgelijk verhaal vertelde. Wat dit betreft hebben wij dezelfde lichamelijke reactie als Elske.

Uitkeringstrekking

Wanneer het gaat over mensen die aangewezen zijn op de sociale voorzieningen, wordt vaak denigrerend gesproken over uitkeringstrekking. Hiermee lijkt men te willen suggereren dat iedereen die een uitkering ontvangt in feite te lui is om te

gaan werken en daarom maar een uitkering 'trekt' uit de belastingcenten van mensen die wel bereid zijn te werken. Er zijn zelfs mensen die beweren dat alle werkloosheid vrijwillig is. Zij onderbouwen deze theorie met het feit dat men voor sommige banen nooit iemand kan vinden die bereid is het werk te gaan doen. Als mensen echt willen werken, zo redeneren zij, kunnen ze altijd wel ergens aan de slag. Niemand zal ontkennen dat er in het huidige systeem een aantal echte uitkeringstrekkingen zijn die misbruik maken van het systeem: zij zijn niet uitkeringsgerechtigd maar ontvangen wel een uitkering. Hoeveel mensen nou precies misbruik maken van het stelsel is moeilijk te zeggen. En eigenlijk is het ook niet zo relevant. Want al zou iedereen dolgraag willen gaan werken dan blijft vanwege een tekort aan banen nog altijd een zeer groot aantal mensen aangewezen op sociale voorzieningen.

Positief mensbeeld

In een ideaal stelsel van sociale zekerheid zouden alleen diegenen die om wat voor redenen dan ook geen arbeid kunnen verrichten, een uitkering ontvangen waarmee zij ruimschoots in hun levensbehoeften kunnen voorzien. Helaas is een dergelijk sociaal-zekerheidsstelsel naar alle waarschijnlijkheid onhaalbaar. Het lijkt er op dat gekozen moet worden voor ofwel een gul (en duur) stelsel waarbij iedereen die er recht op heeft een hoge uitkering krijgt, maar het tegelijkertijd onvermijdelijk is dat er een bepaalde mate

tief mensbeeld als uitgangspunt. In de loop der jaren zijn mensen in bepaalde groeperingen meer nadruk gaan leggen op de gebreken van de mens. Waar het vroeger als uiterst belangrijk werd gezien dat mensen die niet konden werken de garantie van een redelijk inkomen zouden hebben, wordt het nu erg belangrijk gevonden dat niemand misbruik maakt van het sociaal-zekerheidsstelsel. Dit is uiteraard voor een groot deel het gevolg van het grote aantal mensen dat vandaag de dag een uitkering ontvangt en de hieruit voortvloeiende grote financiële gevolgen. Bovendien lijken de maatschappelijke normen en waarden te vervagen; zij hebben plaatsgemaakt voor meer individueel vastgestelde (eigen) normen en waarden. Er zijn steeds meer mensen die (er voor durven uitkomen dat ze) een uitkering 'trekken'; er lijkt geen taboe meer te liggen op het onrechtmatig ontvangen van een uitkering.

Negatief mensbeeld

Nu het stelsel onbetaalbaar dreigt te worden is er een goede voedingsbodem voor stromingen waarbij het negatieve mensbeeld prevaleert. Het is nu erg makkelijk om te wijzen op de gebreken van sommige personen en vervolgens te roepen dat de uitkeringen te hoog zijn. Degenen die er een negatief mensbeeld op na houden vinden vaak dat mensen 'geprikkel' moeten worden om te gaan werken. De enige manier waarop men schijnt te kunnen worden geprikkeld is door de uitkering te verlagen. Het lijkt

Er lijkt geen taboe meer te liggen op het onrechtmatig ontvangen van een uitkering

van misbruik zal plaatsvinden; ofwel een krap (maar goedkoper) stelsel waarbij mensen die daar recht op hebben een (te) lage uitkering ontvangen, maar waarvan veel minder mensen misbruik zullen maken. Wanneer men uitgaat van een positief mensbeeld zal men geneigd zijn te kiezen voor het eerste stelsel, en wanneer men meer de nadruk legt op de gebreken van de mens, zal men zich eerder aangetrokken voelen tot het tweede stelsel. Het huidige systeem is enkele tientallen jaren geleden opgezet met een posi-

echter uiterst onrechtvaardig dat, omdat sommigen misbruik maken van het systeem, je botweg alle uitkeringen gaat verlagen. Deze oplossing is uit sociaal oogpunt onaanvaardbaar. Ook pleiten mensen met een negatief mensbeeld voor strengere controle: mensen met een BMW en twee tandenborstels vallen buiten de boot. Strengere controle lijkt erg lastig en is bovendien erg kostbaar. En waarom zou iemand die er voor kiest op water en brood te leven zodat hij zich een dure auto kan veroorloven dat niet mogen

doen? Moet hij soms worden verplicht tot het consumeren van wijn en braseem?

Wilde oplossingen

Een veel besproken oplossing voor de lange termijn is een basisinkomen. Een basisinkomen lijkt veel voordelen te hebben, maar er zitten ook een heleboel haken en ogen aan. Zo is men het nog niet eens over hoe hoog (en daarmee hoe duur of hoe sociaal) het basisinkomen dient te zijn en zullen er altijd nog aanvullende voorzieningen nodig blijven. De veranderingen zijn zo ingrijpend dat de reacties van mensen en de verschuivingen die daarmee ge-

den uitgevoerd. Natuurlijk zouden bepaalde groepen mensen moeten worden vrijgesteld van deze regeling, zoals bij-

heden wanneer concurrentie vormen. Er zal dan ook telkens zorgvuldig moeten worden afgewogen welke werkzaamheden mogen worden aangeboden aan werklozen als tegenprestatie voor het ontvangen van een uitkering.

Waarom zou iemand die ervoor kiest op water en brood te leven, zodat hij zich een dure auto kan veroorloven, dat niet mogen doen?

paard gaan moeilijk te voorspellen zijn. Derhalve is er aan de invoering van het basisinkomen een risico verbonden. Omdat politici over het algemeen risicomijdend zijn ingesteld, ziet het er dan ook niet naar uit dat het basisinkomen snel zal worden ingevoerd. Andere 'wilde' langetermijnoplossingen zijn bijvoorbeeld het plan om de inkomstenbelastingen af te schaffen en alles te financieren middels een huizenhoog BTW-tarief, waardoor arbeid in ieder geval goedkoper zou worden. Of het voorstel voor een 'negatieve rente', waarbij men gestimuleerd wordt om zijn geld weer zo snel mogelijk uit te geven.

Tegenprestatie voor uitkering

Een oplossing die steeds meer aanhang lijkt te krijgen is het idee om hoge uitkeringen te handhaven en mensen op alternatieve manieren te stimuleren om te gaan werken. Hierbij wordt met name gedacht aan het leveren van geringe tegenprestaties voor het ontvangen van een uitkering. Werklozen zouden dan bijvoorbeeld nadat zij een jaar een uitkering hebben ontvangen uit een lijst met maatschappelijk nuttige werkzaamheden een werkzaamheid moeten kiezen die vervolgens een aantal uren per week zal moeten wor-

voorbeeld de bijstandsouders. Het doel van een dergelijk beleid is tweeledig: enerzijds kunnen mensen die echt geen baan kunnen vinden toch enige werkervaring opdoen en wellicht een nieuwe beroeps-interesse ontdekken. Anderzijds zal deze maatregel een hogere drempel vormen om misbruik te maken van de sociale voorzieningen. Bij maatschappelijk nuttig werk kan men denken aan bijvoorbeeld parkwachters, fietsenbewakers op stations, stratenvegers, klaarovers, extra hulp voor ouderen en gehandicapten, maar ook aan meer projectmatige

Omdat politici risicomijdend zijn ingesteld, ziet het er niet naar uit dat het basisinkomen snel zal worden ingevoerd

bezigheden waarbij mensen bijvoorbeeld voor een korte periode hulp verlenen in ontwikkelingslanden, vrijwilligersorganisaties bijstaan of rampenteams vormen die inzetbaar zijn bij bijvoorbeeld overstromingen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat deze werkzaamheden concurrentie vormen voor banen in de vrije sector. Helaas is het niet altijd even makkelijk om te beoordelen welke werkzaam-

Paarse creativiteit

Bij het schrijven van de sociale paragrafen van het paarse regeerakkoord lijkt men het negatieve mensbeeld als uitgangspunt te hebben genomen. De uitkeringen worden ontkoppeld of half ontkoppeld, wat feitelijk neerkomt op rechtstreekse verlagingen. Bovendien gaat men er van uit dat bij strengere controle op fraude zal blijken dat niet minder dan een derde van de huidige alleenstaande bijstandsgerechtigden eigenlijk samenwoont. Dit is wel het duidelijkste bewijs van het gebrek aan vertrouwen in de mensheid en het kabinet kiest hiermee dus voor een aanpak waarvan erg veel mensen de dupe zullen worden. Het is te hopen dat de

twee jongste mensen in het kabinet, Ad Melkert (38) en Robbie Linschoten (37), in hun beleid voor de sociale zekerheid wat meer creativiteit en lef zullen tonen en dat ze het niet alleen maar laten bij kortzichtig korten en controleren.

De auteurs zijn lid van de werkgroep Sociale Economie.

Ontwikkelingen rondom Burma

Een slecht voorbeeld van wereldverbetering

Maud du Marchie Sarvaas

20 juli: in diverse steden in de wereld vinden demonstraties plaats voor de vrijlating van Aung San Suu Kyi, Burma's meest bekende dissidente. Op 21 juli staat in de krant: 'Burma voor het eerst bij vergadering Asean'. Ruim twee weken later: 'Leiders Burma: gesprek met Aung San Suu Kyi'. Wat is nu het verband tussen al deze gebeurtenissen, en is de rol die de westerse landen hierin spelen wel helemaal zuiver?

Goed potentieel

Burma, door het regime 'Myanmar' genoemd, is een prachtig land met een enorm economisch potentieel. Men vindt er robijnen, jade, olie en gas en verbouwt er rubber, rijst en hout. Daarbij komt dat sinds de Engelsen zijn vertrokken, er weinig is veranderd aan stedenbouw en infrastructuur. Bovendien zijn er zeer vele prachtige tempels en hoge pagodes te zien. Dit maakt Burma aantrekkelijk voor toeristen. Kortom, er zijn genoeg mogelijkheden om van Burma een welvarend land te maken, waar niemand arm hoeft te zijn.

Toch hebben ze het klaargespeeld om tot de groep van Least Developed Countries gerekend te worden, en een zeer slechte naam te krijgen op het gebied van mensenrechten en criminaliteit. Hoe is hun dat toch gelukt?

De (mis)vorming van Burma

Oorspronkelijk bestond Burma uit een aantal kleinere landen met ieder een eigen volk en cultuur. De Britten maakten er Burma van. In 1948 verwierf Burma onafhankelijkheid, maar het nieuwe regime slaagde er niet in om de gewenste federale staat te bewerkstelligen. Generaal Ne Win pleegde een coup, en heeft nu nog steeds een grote invloed. Zijn militaire regering besloot tot het vestigen van een socialistisch systeem, met als prettige bijkomstigheid dat Chinese steun nu gegarandeerd was. Een aantal burgerrechten werd afgeschaft, velen ontvluchtten het land, Burma ging dicht en tot 1988 is er weinig van vernomen. Wel kwam er op de een of andere manier zeer veel opium en heroïne vandaan.

Onrust

Een aantal etnische bevolkingsgroepen heeft zich al die jaren verzet, maar pas in 1988 groeide de onrust uit tot landelijke

massademonstraties, onder leiding van monniken en studenten. Deze demonstraties waren zo groot, dat het leger pas na zes weken de controle herkreeg. Op 18 september werden tussen de vijf- en tienduizend ongewapende burgers vermoord. Duizenden werden gevangen gezet en meer dan zeventienduizend studenten en andere demonstranten vluchtten naar de grensgebieden in de bergen, die door legers van de etnische minderheden gecontroleerd werden. Daar leven ze nu nog.

Het leger stelde de SLORC in, de State Law and Order Restoration Council: een regering om de orde te herstellen, met inmiddels honderdduizenden moorden op haar kerfstok. De internationale gemeenschap was zo geschrokken van de slachtpartijen, dat de SLORC onder behoorlijke internationale druk werd gezet (o.a. met embargo's) om de zaken wat democratischer aan te pakken. Daarom werden verkiezingen gehouden in 1990. In 1989 had SLORC de politieke leiders van de belangrijkste oppositie, Tin U en Aung San Suu Kyi alvast gearresteerd. Toch kreeg hun partij, de National League for Democracy (NLD), 82% van de stemmen. Deze uitslag werd door SLORC genegeerd. Wel zorgde zij ervoor dat een deel van de gekozen volksvertegenwoordigers in de gevangenis terecht kwam, evenals anderen die politiek actief waren bij de NLD.

Aung San Suu Kyi stond op 20 juli dit jaar vijf jaar onder huisarrest, inmiddels met de Nobelprijs voor de Vrede in haar bezit. Dat is volgens de huidige Burmese wet de maximum periode. Toch is ze nog steeds opgesloten. De autoriteiten beweren dat het eerste jaar niet mee heeft geteld.

Het Westen profiteert

Een aantal gekozen, maar niet zittende parlementariërs zitten in ballingschap en hadden tot voor kort hun hoofdkwartier in Thailand. In de afgelopen jaren zijn ze veel op 'tournee' geweest om aandacht te krijgen voor hun zaak. Toen niet zo lang geleden een aantal van hen vanuit de Verenigde Staten naar Thailand wilde terugkeren, liet dit land hen echter niet meer toe. Hoewel Thailand steeds vele Burmese vluchtelingen heeft opgevangen, lijken nu opeens de verhoudingen met SLORC wat gewijzigd. Het was altijd 'not done' in de internationale gemeenschap

om met het tot 1989 communistische Burma aan te pappen. Nu is SLORC opeens toevoerder bij gedeeltes van vergaderingen van de ASEAN-landen, en tonen steeds meer bedrijven zich geïnteresseerd om zich in Burma te vestigen, hetgeen ze ook daadwerkelijk doen. De Europese Unie spreekt opeens van 'constructieve betrokkenheid' en laat haar lidstaten naar hartelust investeren. Ook enkele Nederlandse multinationals hebben Burma ontdekt. Hoera, het mag weer! De gepresenteerde denkwijze luidt als volgt: ze schenden er dan wel op grote schaal de mensenrechten, maar als we nou veel met ze zakendoen gaat dat vast wel over, want we kunnen er toch over praten? En ze helpen een democratie op te bouwen?

De werkelijke denkwijze, zoals die niet gepresenteerd wordt, ligt voor de hand. Burma is een goudmijn. Ongekende mogelijkheden. Pakken wat je pakken kan voordat iemand anders (China!) ermee vandoor gaat. Dan nog een keurig redemensenrechten-verpakkinkje er omheen en klaar is Kees, de ASEAN en de EU.

Mensenrechten...?

Er toch maar van uitgaande dat de internationale gemeenschap het goed meent met het nieuwe beleid, vraag ik me af of dat geen misplaatst idealisme is. SLORC kijkt wel uit om opeens een echte democratie in te voeren; dan mogen ze meteen vertrekken. SLORC zal er niet over piekeren om bepaalde mensenrechten in te stellen; dat is enkel uit handen geven van macht. En waarom zou SLORC ophouden met de gedwongen tewerkstellingen van dorpsbevolkingen, die al een jaar werken aan een spoorlijn tussen Ye en Tavoy? Thailand vindt het ook best; er wordt namelijk een gasleiding langs gelegd, het resultaat van een voor beide partijen zeer gunstige deal.

Om de buitenwereld koest te houden, heeft SLORC onlangs toegezegd om met Aung San Suu Kyi te gaan praten. Zij heeft meteen gezegd dat het dan wel over de toekomst van het land moest gaan en niet over haar vrijlating. Als SLORC slim is, laten ze haar vrij onder een aantal voorwaarden, en presenteren ze dit zodanig naar de buitenwereld dat het lijkt alsof men recht afstevent op een democratische rechtsstaat. De internationale gemeenschap zal dit initiatief begroeten met meer investeringen en misschien wel een lidmaatschap van de ASEAN. Men trapt er doelbewust in, en als er bijvoorbeeld iemand in een westers parlement nog doorsputtert over mensenrechten en democratie, moet die niet zeuren. Het gaat namelijk vérselijk goed in Burma.

De auteur is lid van de werkgroep *Mensenrechten*

Reactie op Open brief aan Hirsch Ballin

Hirsch Ballins lef verdient bewondering

Piet-Hein Peeters

Nijmegen, 26 juli 1994

Raymond,

Met nogal wat verbazing heb ik je in Demo van juli 1994 in een paar van je eigen kuilen zien vallen. Je open brief aan Hirsch Ballin waarin je de idee van de overheid als grote normsteller aanvalt, en en passant aangeeft welke normen de overheid dan wel mag stellen, zal door Hirsch Ballin in zijn volledigheid beaamd worden. Als jong en ongetwijfeld politiek nog naïef JD-lid denk ik namelijk niet dat Hirsch Ballin de zo zwartgallige en doemdenkende moralist van de Nederlandse politiek is als vaak, ook door jou, gedacht wordt en veel meer beginselen zal willen stellen.

Ongelukkige woordkeus

Als praktizerend pragmatist ben ik zelf bij het horen van de uitspraak van Hirsch Ballin eerst eens gaan nadenken wat de man nu eigenlijk, de inderdaad ongelukkige woordkeus daargelaten, precies bedoelt. Ik wilde niet meteen vervallen in de voor dit tijdsgewricht steeds meer onderdrukkende en, dacht ik, eerder rechtsdan links-liberale opvatting dat het individu heilig is. Daar ligt de eerste kuil van je betoog, want het is juist op basis van jouw beginselen dat Hirsch Ballin zijn opmerking maakte. Je stelt bijvoorbeeld dat 'individuen slechts een individualiteit kunnen beleven in een sociale context'. Ik ben ervan overtuigd dat Hirsch Ballin dat ook vindt en niet meer dan dat. Hij maakt zich alleen zorgen over die sociale context. Volgens jouw idee van principiële gelijkwaardigheid, kuil twee, heeft Hirsch Ballin ook het volste recht op het uitspreken van die zorg.

Belangrijkste taak

Het is zelfs zo, kuil drie, dat de overheid - 'de grote normsteller' - in mijn ogen als belangrijkste taak heeft op die sociale context te letten om zo ook de individueel wat zwakkeren kansen te geven. Stelt Hirsch Ballin dan 'grote normen'? Nee, hij gaf als overheidsvertegenwoordiger slechts zijn mening over een onderwerp, abortus, waarbij je je, gezien de zwaarte van je onderwerp in ieder geval dient af te vragen of daar zomaar door iedereen over beslist mag worden.

Let wel, ik geef hier geen mening, ik stel een vraag. Die vraag en de mening van Hirsch Ballin zijn ook logisch gezien, kuil vier, jouw uiteenzetting over ethiek. Als ik nu mijn best doe die uiteenzetting positief te interpreteren - want je kunt er ook uithalen dat iedereen het maar zelf moet weten op het gebied van de ethiek - dan schets je de ethiek daar in feite als een terrein van discussie. Een discussie waar-

van je helaas niet aangeeft wat hanteerbare criteria zijn, behalve de wat dun overkomende beginselen. Volgens jou schieten namelijk zowel rede als meerderheid tekort, vandaar de twijfel in mijn interpretatie.

Aristoteliaans

Misschien dat wat aristoteliaanse wijsheid, dus rede als redelijkheid en niet als ratio, zou kunnen helpen. En die redelijkheid, die mijns inziens eerder een houding dan een inhoud is, dient ook betracht te worden ten aanzien van de ideeën van Hirsch Ballin. Want hoewel je het natuurlijk niet met Hirsch Ballin eens hoeft te zijn, hoeft Hirsch Ballin er evenmin het zwijgen toe te doen. Ook niet als hij, wat in ieder geval niet uit de uitspraak van Hirsch Ballin blijkt, voorstander van de overheid als 'grote normsteller' zou zijn. Misschien verdient hij zelfs bewondering omdat zijn stellingname recht tegen het getij in gaat, wat bleek uit bijvoorbeeld het verontwaardigd en zo gemakkelijk geblaas van Van Mierlo. Voor zo'n stellingname is lef nodig. Het zou evenzeer van lef getuigen als liberalen die pretenderen oog te hebben voor sociale aspecten, JD-leden zoals jij, Raymond, dat zouden erkennen en vervolgens de discussie aangaan over de vraag of de angst van Hirsch Ballin gerechtvaardigd is in plaats van te vervallen in dogmatische en clichématige argumentaties over individuele vrijheid en minimumprogramma's.

Groet,

Piet-Hein Peeters

(Ingezonden mededeling)

De Commissie Politieke Zaken, de uit vier mensen bestaande ondersteuningscommissie van de Secretaris Politiek, zoekt wegens vertrek van één van haar leden een:

Lid van de Commissie Politieke Zaken

Funcatiebeschrijving:

Als lid van de CPZ begeleid je werkgroepen. Dit betekent dat je regelmatig een werkgroepsvergadering bezoekt en contact houdt met de coördinatoren. Je bevindingen rapporteer je op de maandelijkse vergaderingen van de CPZ. Op die vergaderingen wordt ook nog gesproken over manieren om met de politiek om te gaan. Verder organiseer je samen met de andere CPZ-leden het PI-weekend en ben je verantwoordelijk voor een gedeelte van het Politiek Programma.

Funcatie-eisen:

Van de kandidaat wordt een aantoonbare affiniteit met het Politiek Bureau verwacht. Voorts dien je minimaal een jaar beschikbaar te zijn.

Aanmelding:

Belangstellenden kunnen contact opnemen met Remko van Oijen (050-266708), zowel voor vragen als voor aanmelding.

De tweede bevlogen reactie op de Open brief aan Hirsch Ballin :

Foute normen bestaan wèl

Raymond Jeene beweerde in Demo 11.4 onder meer dat er geen ethische en esthetische waarden bestaan die overal en altijd waar zijn. Is deze instelling funest voor de mensheid? Leidt het niet tot afschrikwekkende dictaturen? Paul Leenards houdt een gloedvol betoog tegen de onzin van het post-modernisme.

Paul Leenards

Sinds de jaren zestig worden de grote ideologieën regelmatig dood verklaard. Met de opkomst van de welvaartsstaat leken de liberaal-democratische idealen algemeen aanvaard. De val van de Berlijnse Muur lijkt deze bewering alleen nog maar te bevestigen. Het oude idealisme, dat streefde naar een betere wereld, is vervangen door een nieuw idealisme, dat streeft naar een betere ik. Dit streven is een doel dat dit idealisme gemeen lijkt te hebben met het vroegere liberalisme, naast dat de liberale individuele ontplooiing ten goede moest komen aan een betere samenleving.

Post-modern geneuzel

In de Open brief aan Ernst Hirsch Ballin uit Demo 11.4 las ik een aantal beweringen die in het kort de essentie weergeven van deze nieuwe ideologie. Zo werd in het artikel beweerd dat er geen ethische en esthetische normen bestaan die altijd en overal waar zijn. Evenzeer werd de rol van de overheid als morele autoriteit bestreden, omdat noch de meerderheid van de bevolking noch deskundigen weten wat goed of slecht is. Afwijkende normen zijn niet slechter of beter, las ik, en dat enkel daden tellen. Het artikel was een potpourri van post-modern geneuzel, gespekt met citaten uit Het Groot Citatenboek en gekruid (ahum) met gemeenplaatsen. Ik mag dat gerust zeggen, want afwijkende normen zijn niet slechter of beter.

Rode draad door het artikel was dat er

geen goede of slechte normen zijn. Niemand kent de waarheid, dus heeft iedereen evenveel gelijk. Omdat niemand de waarheid kent, mag ook niemand de indruk wekken iets van de waarheid te weten, dat is misplaatst en getuigt van slechte smaak. Volgens deze filosofie bestaan er geen ethische of esthetische normen die altijd en overal waar zijn. Het ene geloof is niet beter dan het andere. De ene versie is net zozeer waar of onwaar als de andere. Iedereen die beweert het beter te weten dan anderen heeft dus per definitie ongelijk.

Arnold Schwarzeneggers

Zo sla je inderdaad elke vorm van discussie en polemieks morsdood. Het zijn pracht argumenten om niet meer naar anderen te hoeven luisteren, je hebt altijd gelijk (of ongelijk), de anderen hebben altijd gelijk (of ongelijk) en we zijn allemaal gelukkig (of niet). Misschien goed voor je zelfvertrouwen, maar niet voor je ontwikkeling. Politieke bewustwording vindt plaats door confrontatie met het andere, door de overredingskracht van de argumenten in discussies, door het leren van je fouten (ergo: je ongelijk), etc. Het is erg slecht wanneer je een ander niet van zijn ongelijk mag overtuigen. Politieke discussies vervlakken zo tot een vorm van amusant tijdverdrijf, de uitkomst staat immers toch al vast. Bovendien, tellen de mooie ideeën die mensen in hun hoofd hebben niet,

Het artikel was een potpourri van post-modern geneuzel, gespekt met citaten uit Het Groot Citatenboek en gekruid met gemeenplaatsen

want het gaat om de concrete actie. Voor dit soort Arnold Schwarzeneggers, veel actie - weinig brein, is het maar goed dat mijn lelijke ideeën die ik over hen heb, niet in concrete daden worden omgezet.

Geen waarheidscontrole

Wanneer enkel daden tellen en er geen ethische normen bestaan, dan is het inzetten van atoomwapens om de overbevolking te bestrijden een te rechtvaardigen daad. Het doel is goed (of niet) en het middel is niet fout (of wel). Het is in elk geval niet aan de meerderheid van de bevolking of aan deskundigen om daarover te oordelen. Wanneer je consequent bent, dan is een dergelijke bewering geheel in de geest van de nieuwe ideologie. Ge-

lukkig zijn aanhangers van deze ideologie zelden consequent, ondanks hun heiligverklaring van de rede.

De paus overtroffen

Om te voorkomen dat deze aanhangers over hun eigen beweringen struikelen, verwoorden ze wel enige beginselen. Deze essentiële beginselen zijn zogenaamd algemeen, ze staan boven de ideologieën. Ze ontsnappen zelfs aan elke waarheidscontrole, zoals ik in het bewuste artikel las. Prachtig, beginselen die niet getoetst kunnen worden, die moeten wel haast goddelijk zijn. Het is natuurlijk een prachtige redenatie. Eerst verwerp je alle

ideologieën, omdat ze opvattingen bevatten over wat al dan niet goed zou zijn voor een ieder. Hetgeen een ongepast superioriteitsgevoel weergeeft. Vervolgens kom je met een nieuwe ideologie, die je natuurlijk geen ideologie noemt, die elke opvatting over wat al dan niet goed zou zijn voor een ieder verwerpt. Om af te ronden met de formulering van algemene essentiële beginselen, waaraan iedereen zich moet onderwerpen en die niet getoetst mogen worden, omdat er geen ethische normen bestaan. Brillant! Geniaal! Pausen en Mullahs overtroffen met het ware geloof.

Het 'algemeen belang'

Wanneer er geen ethische normen be-

staan, bestaan er ook geen algemene beginselen. Algemene beginselen zijn net zo ledig als het algemeen belang. Tegenwoordig heeft elke politicus de mond vol van het algemeen belang. Het is in het algemeen belang dat Schiphol uitbreidt, vanwege de verbetering van de internationale concurrentiepositie van Nederland en de groei van de werkgelegenheid. Nee, zegt de ander, het is in het algemeen belang dat Schiphol niet uitbreidt, want de investering weegt niet op tegen de lasten en uitbreiding schaadt het milieu en de toekomstige leefomgeving voor het toekomstige Nederlandse volk. Er bestaat geen algemeen belang, het is slechts een abstracte interpretatie van de werkelijkheid, gezien vanuit het oogpunt van een willekeurige ideologie.

Wat is Waar?

Er was eens een filosoof die zinnige uitspraken deed over kennis en waarheid. Beweringen die nu niet weerlegd kunnen worden, kunnen eventueel in de toekomst onwaar blijken te zijn. Dat wil niet zeggen dat er geen absolute waarheid is, dat is iets wat we niet kunnen vaststellen. Elke uitspraak gedaan door mensen is een interpretatie van de werkelijkheid. Over de correctheid van deze uitspraken kunnen we oordelen, door ze te weerleggen of te erkennen. Over de werkelijkheid kunnen we niet oordelen, omdat elke weerlegging of erkenning weer een interpretatie is. Het is eenvoudiger uitspraken te weerleggen, dan deze te bevestigen. Een uitspraak die in strijd is met de feiten, die in strijd is met zichzelf of die in strijd is met de eigen context, is fout. Iemand die beweert dat tweemaal twee gelijk is aan vijf, die heeft het bij het verkeerde eind. Iemand die eerst opvattingen verwerpt over wat al dan niet goed zou zijn voor een ieder en die vervolgens beweert, 'Als vandaag ieder mens een ander mens gelukkig maakt, dan is morgen iedereen gelukkig', is fout.

Absolute waarheid bestaat

Misschien weten we niet wat waar is, we kunnen in elk geval weten wat fout is. Janmaat is in elk geval fout, of Van Mierlo goed is, daarover durf ik geen uitsluitel te geven. Hirsch Ballin was met zijn uitspraken over mongloïde kinderen fout, niet vanwege zijn uitspraak, maar vanwege de suggestie. Voor Hirsch Ballin is het misschien nieuw te moeten horen dat in 1990 de JD reeds een resolutie heeft aangenomen, waarin al werd verwoord dat alleen ouders het recht hebben om over het leven van hun nog niet geboren mongloïde kind te beslissen. De suggestie dat dit recht in het geval van Paars verkwaanseld zou worden, is dan ook geheel misplaatst. Bovenal omdat juist het

CDA een partij is die meer dan eens de betutteling van de zorgzame samenleving boven individuele rechten heeft gesteld.

Kortom, de absolute waarheid bestaat, maar het blijft de vraag of wij die ooit in zijn geheel zullen leren kennen. Uitspraken zijn interpretaties van de werkelijkheid. Interpretaties zijn niet allemaal waar, maar zijn fout of, wanneer we uitspraken niet kunnen verwerpen, voorlopig waar. Daardoor kunnen we wel komen tot ethische normen, waarbij we twijfel blijven houden over wat goed is, maar zekerheid hebben over wat fout is. Omdat het hanteren van ideologieën mensenwerk blijft, is de keuze voor elk wereldbeeld

foute denkwijze. Daar leert men immers van en het toont ook enig respect voor de ander. Maar foutieve ideeën hoor je de wereld uit te werken, waardoor er bovendien een hele hoop mensen met mooie ideeën komen, zodat er ook daadwerkelijk iets kan gebeuren. Want, nog even voor alle duidelijkheid, voor je concrete actie onderneemt, moet je wel enig idee hebben waar je mee bezig bent.

Superieure ideeën

Een ideologie is, volgens mij, een pakket theorieën over hoe de samenleving eruit zal moeten zien, meestal gegroepeerd rond bepaalde beginselen of uitgangspunten. Een theorie is abstract, de hantering van

Hirsch Ballin was met zijn uitspraken over mongoloïde kinderen fout, niet vanwege zijn uitspraak, maar vanwege de suggestie

dan ook persoonlijk. Het spreekt voor zich dat je volgens je eigen normen de levensbeschouwing kiest die je het beste vindt. Het spreekt voor zich dat je vindt dat je gelijk hebt en dat anderen dus ongelijk hebben. Het spreekt voor zich dat iedereen het recht heeft anderen met argumenten van hun ongelijk te overtuigen. Omdat niemand met zekerheid kan stellen dat hij gelijk heeft, is het aantonen van ongelijk bovendien verstandiger. Het zoeken van de dialoog en de discussie om te proberen het ongelijk van de ander te bewijzen, is zinvol en zelfs noodzakelijk. Iedereen heeft het recht te leren wat hij/zij zelf vindt, voor mij betekent dit dat je mensen niet dwingt een bepaalde mening te hebben. Wat nog niet wil zeggen dat je mensen niet mag confronteren met hun

een theorie ligt bij de gebruiker. Het in de praktijk brengen is een kwestie van interpreteren. De samenleving verandert voortdurend -wat sommigen wel jammer schijnen te vinden-, interpretaties veranderen dus ook. Maar voor een liberaal blijft de individuele vrijheid het uitgangspunt en een socialist zal blijven strijden tegen uitbuiting. Daar is niets vies aan. Het ligt anders wanneer de liberaal of de socialist of Hirsch Ballin of Raymond Jeene gaan doen of hun ideeën exclusief superieur zijn en mij dwingen volgens hun normen te leven. Weten zij mij van hun gelijk te overtuigen met gebruik van gegronde argumenten, dan ga ik akkoord. Zo niet, dan blijf ik vrijzinnig-democraat.

(Ingezonden mededeling)

De Novib-kalender 1995 is verschenen!

Prijs f 37,50. Bestellen: Novib, Antwoordnummer 10720,

2501 WB Den Haag, tel. 070-3421777

Corruptie en politiek

Valt er nog iets te regelen?

Er zijn veel landen op de wereld waar ambtenaren en politici zich geld laten toestoppen in ruil voor een of andere gunst. Vooral in ontwikkelingslanden valt er vaak veel te "regelen". Maar ook in westerse landen wordt de publieke opinie soms opgeschrikt doordat een hoge functionaris steekpenningen blijkt te hebben aangenomen. Sonny Lim zette alles op een rij en maakte er een mooie tekening bij.

Sonny Lim

Enkele jaren terug werden in Washington Amerikaanse politici door Arabische zakenlieden benaderd met de vraag of zij bereid waren in ruil voor financiële vergoedingen Arabische belangen te verdedigen. Vijf leden van het Huis van Afgevaardigden en een senator voelden wel wat voor dit idee. Daar kregen ze spijt van. De "Arabische zakenlieden" waren namelijk agenten van de FBI en de hele omkoopaffaire was door deze dienst bedacht om te onderzoeken of Amerikaanse volksvertegenwoordigers tegen dergelijke verleidingen bestand waren. Dat de autoriteiten zulke drastische stappen wilden nemen (het betrof hier tenslotte uitlokking van een misdrijf), wijst er al op dat omkoping in de Verenigde Staten, maar ook in Europa, als een ernstig vergrijp wordt gezien. Waarom eigenlijk? Omkoping of corruptie (van het Latijnse *corrumpere*=bederven) is, voor wie het nog niet wist, iemand met giften en gunsten zodanig beïnvloeden dat hij of zij bereid is de gulle gever bepaalde diensten te bewijzen. Vanzelfsprekend zijn mensen die een openbare functie bekleden en dus het algemeen belang zouden moeten dienen, het middelpunt van corruptiezaken. Dat kan variëren van gemeenteraadsleden die gevoelige informatie

doorspelen aan ondernemers tot leden van het koninklijk huis die "speeltjes" ontvangen van multinationals. Corruptie komt overal voor, maar is in de ene situatie veel algemener dan in de andere. Elk politiek bouwwerk kan er door worden aangetast; zowel het rommelige kapitalistische stelsel van een Middenamerikaans land als het uiterlijk zo nette democratische systeem van Nederland draagt het virus met zich mee.

Maar in veel landen is omkoping op hoog en laag niveau een algemeen aanvaard middel om iets van de grond te krijgen. Hetgeen niet betekent dat de bevolking van die gebieden "van nature" corrupt is en dat het met die landen wel nooit iets zal worden.

De goede oude tijd ?

De geschiedenis van de westerse beschaving wijst namelijk uit dat grootscheepse corruptie het symptoom van bepaalde politieke en economische processen is. Weliswaar zijn uit de Klassieke Oudheid van Rome en Egypte gevallen bekend van omgekochte ambtenaren, maar in het algemeen deed men in vroeger eeuwen niet zo dramatisch over zelfverrijking en de vermenging van persoonlijke en ambtelijke doeleinden. We komen in de geschiedschrijving weinig tegen over pure corruptie; de gevallen die bekend zijn worden dan vaak in verband gebracht met verraad.

Men vond het bijvoorbeeld dus heel vanzelfsprekend dat een vorst de binnengekomen belastinggelden gebruikte voor het

beschouwen en ermee doen en laten wat hij wilde. Dat betekende nogal eens dat ambtenaren hun invloed graag gebruikten ten gunste van mensen die daar geld voor over hadden.

Pas in de achttiende eeuw schoten nieuwe denkbeelden over het begrip "staat" en de daarmee samenhangende bureaucratie wortel. Het eerst gebeurde dat in Pruisen, een land waar de verlichte denkbeelden snel waren doorgedrongen. De Pruisische regering beseftte dat een ambtenarenapparaat niet een verzameling belangengroepen moet zijn, maar een onpartijdig en onpersoonlijk orgaan dat ten dienste van de hele natie staat. Er kwamen strikte regels voor het functioneren van de bureaucratie. De ambtenaren werden voortaan allemaal door de regering aangesteld om levenslang in dienst te blijven. Ze kregen een hoop zekerheid, maar men verwachtte wel van hen dat ze zich helemaal aan het algemeen belang wijdden. Met het oog hierop was het heel belangrijker dat de beambten een vast salaris verdienden, niet meer constant om hun boterham hoefden te denken en verleidelijke aanbiedingen zonder aarzeling konden afslaan. Tenminste, wanneer dat inkomen voldoende was om de bij een ambtenaar "passende" levensstijl te betalen. Een beambte met een schamel inkomen was natuurlijk wel een prooi voor eventuele omkopers. In het Pruisische "Staatslexikon" stond dan ook: "Een hongerge ambtenaar kost de staat en de burgers honderdmaal zoveel als iemand die voldoende betaald krijgt." Het Frankrijk

Wat heeft een Afrikaanse ambtenaar te maken met de ethiek van zijn westerse collega's?

aanleggen van wegen (algemeen belang) en de bouw van een nieuwe paleisvleugel (privé-belang). De schatkist was tegelijkertijd koninklijke spaarpot. Ook op lager niveau was men vrij onzorgvuldig. Belastinginners hadden veel gelegenheid de bevolking meer te laten betalen dan nodig was en het een en ander achterover te drukken.

Ook in de Middeleeuwen veranderden de denkbeelden over corruptie nauwelijks. Het ambtenarenapparaat dat toen ontstond, dreef voor een groot deel op de leden van de feodale adel. Plaatsen in de bureaucratie waren te koop. Iemand die een functie kocht, kon die als zijn bezit

van Napoleon nam het Pruisische voorbeeld over en de rest van Europa volgde daarna snel.

Iedereen doet het

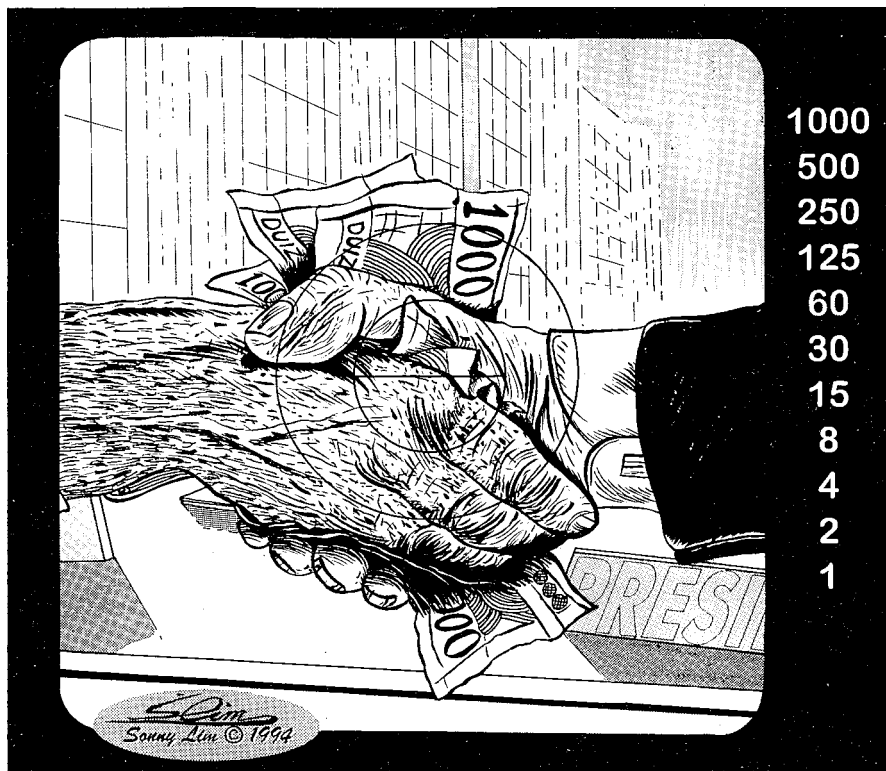
Maar een onpartijdige bureaucratie en het streven omkoping zoveel mogelijk uit te bannen, zijn zaken die kennelijk alleen in de rijke industrielanden als normaal worden beschouwd. Niet voor niets denken we bij het woord corruptie vaak aan ontwikkelingslanden. In Afrika, Zuid-Amerika en Azië komt zonder twijfel meer corruptie voor dan in onze streken. Maar wat heeft een Afrikaanse ambtenaar te maken met de ethiek van zijn westerse

collega's? Wat betekent voor hem trouw aan de staat wanneer hij weet dat die staat vaak niet meer is dan het resultaat van een paar kolonialistische pennestroken op de kaart? En onpartijdigheid, wanneer hij lid is van een familie of een bepaalde bevolkingsgroep en het wat dat betreft juist zijn plicht is de belangen van die groepen te behartigen. Als dan bovendien blijkt dat zijn chef zich heeft laten omkopen en ook een minister van corruptie wordt beschuldigd, zal hij gaan overwegen zijn vaak geringe salaris aan te vullen door af en toe wat geld aan te pakken van mensen die hij met zijn bevoegdheden een dienst kan bewijzen. Die beslissing komt dus niet voort uit een misdadige aanleg, maar is het gevolg van een voor corruptie gunstig klimaat. Superieuren die het slechte voorbeeld geven, burgers die geld kwijtraken aan inhulige ambtenaren en daar niet over klagen omdat "het zo hoort" en functionarissen die bijna tot dat soort praktijken worden gedwongen omdat ze te weinig verdienen, dat zijn de voornaamste oorzaken van corruptie. De voormalige Indiase premier Nehru heeft eens gezegd: "Alleen maar van de daken schreeuwen dat iedereen corrupt is, schept een atmosfeer voor corruptie. De mensen krijgen het gevoel dat ze in een corrupt klimaat leven en worden zelf ook corrupt. De gewone burger zegt dan tegen zichzelf: Als anderen zich laten omkopen, waarom zou ik het dan niet doen? Die toestand moeten we bestrijden."

Lockheed-affaire

Maar ook samenlevingen waarin corruptie vrijwel niet voorkomt kunnen worden opgeschrikt door een omkopingschandaal. In 1976 bleek dat de Amerikaanse vliegtuigfabrikant Lockheed over de hele wereld driftig met geld had gestrooid om de verkoop van zijn militaire vliegtuigen te bevorderen. Prins Bernhard, toen nog inspecteur-generaal van de strijdkrachten, werd genoemd als één van de personen die uit de Verenigde Staten een flink bedrag hadden ontvangen. De commissie-Donner onderzocht de zaak en toonde overtuigend aan dat de echtgenoot van koningin Juliana zich illegaal had laten betalen om het Nederlandse aankoopbeleid te beïnvloeden. Om dergelijke incidenten in de toekomst te voorkomen, moest hij al zijn functies in de strijdkrachten en het bedrijfsleven neerleggen. Hieruit volgde ook het verbod om zijn uniform te dragen tijdens officiële gelegenheden. In verhouding tot bijvoorbeeld België, waar de Agusta-affaire enorm veel aandacht kreeg, had deze zaak politiek gezien dus niet zo'n grote "fall-out".

Grootscheepse corruptie heeft echter nogal wat nadelige gevolgen voor een land. Het werkt een grote ongelijkheid in

de hand. Mensen met veel geld hebben meer mogelijkheden om functionarissen om te kopen en vergroten zo hun voorgrond op de minder welgestelden. Corruptie veroorzaakt ondoelmatigheid. Handelingen worden alleen maar verricht wanneer er geld op tafel komt. Iemand die niet betaalt, wordt het machteloze slachtoffer van bureaucratische onverschilligheid. Maar ook betaling is geen garantie voor succes. Een ambtenaar kan zijn werk vertragen of stilleggen en er pas na een nieuwe betaling weer wat vaart achter zetten. Omkoping is niet alleen het gevolg van een slecht functionerende economie, maar staat de ontwikkeling ervan ook in de weg. Buitenlandse investeerders en bedrijven, die zelf ook niet altijd terugschrikken voor omkoping, kunnen ontmoedigd raken wanneer blijkt dat steekpenningen een te grote onkostenpost gaan vormen. (Economische stilstand en corruptie gaan ook in Nederland samen. Toen het hier wat minder ging, leken bijvoorbeeld aannemers steeds guller te worden bij het in de watten leggen van overheidsfunctionarissen die hen aan opdrachten kunnen helpen.)

Corrupte toestanden werken aanstekelijk. Het aantal omkopingsgevallen zal toenemen, evenals het wantrouwen jegens politici en ambtenarenapparaat. Dat kan weer leiden tot politieke ontevredenheid, onrust en, in ernstige gevallen, tot onderdrukking door een angstige regering. Menig verkiezing wordt gewonnen door figuren die zeggen een einde te willen maken aan de corruptie in hun land, een term die zij dan overigens gebruiken om alles samen te vatten wat hun niet bevalt.

Toch zijn er studenten rechten en sociologie die een zeer mild oordeel over corruptie hebben. Naast de terechte bewering dat wij situaties in de Derde Wereld vaak niet kunnen en mogen beoordelen aan de hand van westerse normen, betogen ze dat omkoping ook voordelen kan hebben. "Bij veel gevallen van omkoping betaalt de burger voor iets waar hij toch al recht op heeft", aldus één van de specialisten.

Anderen zeggen dat dit de noodzakelijke en onschadelijke smeerolie voor een omslachtig bestuur is. "In staten waar één partij het voor het zeggen heeft, is corruptie voor groepen die geen regeringsmacht maar wel geld hebben, een middel om toch enige invloed op het bestuur te krijgen. Op die manier zouden politieke spanningen juist worden voorkomen." Desondanks valt corruptie niet goed te praten. De geldverspilling, het machtsmisbruik en arrogantie van bureaucraten en de verstoerde politieke verhoudingen die daar het gevolg van zijn, kunnen een land grondig vernielen. Europa en Noord-Amerika hebben hun corrupte tijdperk overleefd, maar de Derde-Wereldlanden bevinden zich in een veel ongunstiger positie. Wellicht zijn ze politiek en economisch gezien niet sterk genoeg om de corruptie definitief te bedwingen. Ondertussen zullen in veel landen machthebbers, politici, ambtenaren en politieagenten oude, persoonlijke banden en belangen moeten opofferen voor een veel onpersoonlijkere trouw aan de staat. Pas dan kunnen ze aanhangers worden van een nieuwe traditie: die van de onomkoopbaarheid. ◆

JD pleit voor Duurzame Democratie

Sprekender milieubeleid met mondige burgers

Op het lustrum-congres ontvouwde JD-voorzitter Henriëtte de Vos een visie op milieu en democratie.

Onder de noemer 'duurzame democratie' hield zij een pleidooi voor het koppelen van deze twee thema's, die in haar ogen veel te weinig aandacht krijgen. In dit artikel gaan Michiel Ruis en Henk Gossink in op het waarom en hoe van duurzame democratie.

Michiel Ruis en Henk Gossink

Wie kijkt naar democratie, beluistert opvattingen over burgers. Burgers zijn mensen die deelnemen aan de samenleving. Over die mensen kan heel verschillend worden gedacht. Illustratief is het debat tussen Van Mierlo en Brinkman over individualisering. Brinkman is een calvinist. Dat wil zeggen dat hij gelooft dat de mens is geneigd tot zonde. Het hoeft niemand te verbazen dat de voormalige kroonprins zich grote zorgen maakte over het verzelfstandigen van burgers. Brinkman noemde het individualisme levensgevaarlijk en zei: 'Het is een illusie te denken dat er straks nog verband in de samenleving zit als de aandacht voor de eigen persoon overheerst. De afgelopen jaren klonk veel te luid de boodschap van het individualisme (...) Niemand kan het alleen. Ik niet. U niet. Wij samen wel. Niet alleen in verkiezingstijd, maar altijd en overal. Samen met elkaar, samen voor elkaar.' Een brok in de keel wegslikkend, rijst bij ons de vraag wat deze uitspraak politiek betekent. Van Mierlo duidde de oproep van Brinkman als volgt: 'Er is dus wel een kardinaal verschil tussen ons (Brinkman en Van Mierlo - MR/HG). Het CDA vermaant in eerste instantie de burger. D66 in eerste instantie de overheid. Het CDA

zegt: individualisering kweekt egoïsten. D66 zegt: de onderdrukking van individualisering kweekt egoïsten.'

Lastig of mondig

Tussen de regels door weerklinken de volgende waarderingen van verzelfstandigde burgers: Lastig vindt het CDA. Brinkman spreekt zelfs van levensgevaarlijk. De Democraten achten diezelfde burgers mondig en vindt dat de overheid de plicht heeft daar op in te spelen.

De opvatting van de JD sluit nauw aan bij die van D66. De JD gaat uit van de verscheidenheid van mensen en waardeert dat positief. Deze positieve opvatting over mensen is van belang voor het milieubeleid. Wij gaan bij zo'n beleid in de eerste plaats uit van mondige burgers en niet van lastige. Dat behelst in onze ogen een verkenningstocht met deelnemende burgers waarbij zo goed mogelijk gebruik wordt gemaakt van de verscheidenheid van die deelnemers in mogelijkheden, kennis en overtuigingskracht. Burgers worden beschouwd als partners met wie goede samenwerking principieel mogelijk is. Dit is een levensgroot verschil met de burgers van Brinkman die opgevat worden als onderdanen.

Populair

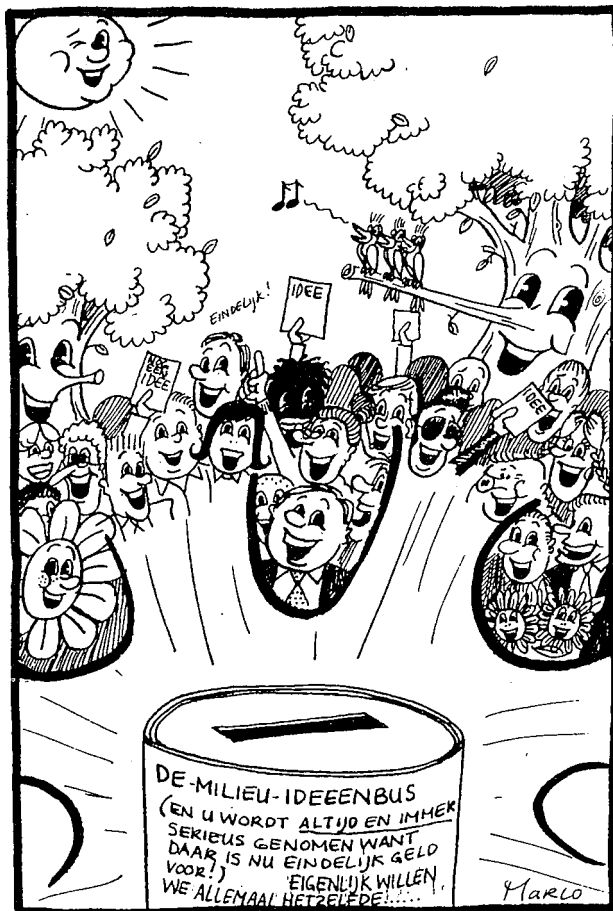
Tot zover onze visie op burgers. De vraag is of zo'n opvatting populair is in milieubeleidsland. Een blik op de eerste stappen naar duurzame ontwikkeling stemt niet tot grote vreugde. De calvinistische opvatting over burgers overheerst. Via geboden en verboden worden de zondige neigingen aan wettelijke banden gelegd. Middels financiële prikkels moeten calculerende burgers op het smalle pad van duurzaamheid worden geleid. Ons uitgangspunt van mondige burgers wordt niet gedeeld door de beleidsmakers. Daar valt dus

een wereld te winnen.

In praktische zin valt echter wel wat voor een sterke overheid te zeggen. Hier en daar geldt dat het gemak dat de mens dient een duurzame ontwikkeling in de weg staat. Wettelijke en financiële maatregelen hebben in die gevallen wel degelijk een functie. Het grote probleem schuilt echter in de eenzijdigheid van zo'n beleid. Een belangrijke bron voor het broodnodige succes op weg naar duurzame ontwikkeling blijft zo onaangeroerd. Die bron - mondigheid - moet worden aangeboord, wil het milieubeleid tegelijkertijd aan draagvlak en daadkracht winnen.

Paarse testcase

Op dit punt menen we de vraag naar het waarom van duurzame democratie voorlopig afdoende beantwoord te hebben. Hoe duurzame democratie er uit ziet, is echter nog steeds onduidelijk. Gezien onze waardering voor verscheidenheid en de enorme diversiteit in milieuproblemen, ondernemen wij hier geen poging tot een blauwdruk. Wij zien wel een testcase voor

het paarse kabinet voor duurzame democratie; de betuwelijn. Als ergens de overheid burgers als lastige obstakels heeft behandeld in de afgelopen jaren, dan is het wel bij deze treinverbinding. Initiatieven van belanghebbenden en wetenschappers werden categorisch genegeerd. In het komende half jaar is er beperkte ruimte om daar verandering in te brengen. Als in die tijd ideeën - rijp en groen - serieus worden genomen, kan de rijksoverheid laten zien dat zij de mondige burgers wel degelijk positief waardeert.

Grabbelton
Ondertussen zijn er alvast mogelijkheden te over voor de overheid om de oren te openen voor duurzame geluiden. Gedacht kan worden aan een maatschappelijke enquête waarbij (organisaties van) burgers het initiatief kunnen nemen om het draagvlak voor een bepaalde milieumaatregel te laten peilen. Een andere mogelijkheid is lokale of nationale panels in te voeren van wetenschappers, belanghebbenden, milieu-organisaties en beleidsmakers die nieuwe ontwikkelingen

toetsen op hun gevolgen voor het milieu. Ten slotte zou het rijk een fonds kunnen instellen om duurzame ideeën van burgers te helpen verwezenlijken. Het zijn zo wat grepen uit de grabbelton van de duurzame democratie. Wij menen dat de ton in principe onuitputtelijk is en in het kader van duurzame ontwikkeling is dat wel zo'n aantrekkelijk idee. ◆

De auteurs zijn lid van de commissie die op 10 december de dag van de Duurzame Democratie organiseert.

(ingezonden mededelingen)

De verenigingen Jonge Democraten en Democraten 66 zijn op zoek naar een:

Secretariele medewerker

In samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid willen JD/D66 in het kader van de **Wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst** een medewerker per 30 november 1994 voor 38 uur per week, voor de duur van 12 maanden aantrekken. Deze medewerker zal werkzaam zijn op het landelijk secretariaat van de JD/D66 in Den Haag.

Het takenpakket van deze functie omvat de volgende werkzaamheden:

- het beheren van de ledenadministratie (JD)
- het beantwoorden van telefonische vragen
- het voeren van de agenda en ondersteuning bij planning
- post- en tekstverwerking
- administratieve taken
- beheer van het secretariaat (JD)
- ondersteuning van het bestuur (JD)

De precieze vaststelling van het takenpakket vindt in onderling overleg plaats.

De medewerker zal zowel voor de JD, 4 dagen in de week, als ook voor D66, 1 dag in de week, werkzaam zijn. De werkbegeleiding zal via een D66-medewerker plaatsvinden.

Onze gedachten gaan uit naar iemand die voldoet aan de volgende voorwaarden:

- minimaal een middelbare opleiding
- zelfstandig kunnen werken
- politiek geïnteresseerd zijn een goede mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid hebben
- redelijke beheersing van de Engelse taal
- minimaal 21 jaar
- computerervaring (minimaal WP 5.1)

De beloning geschiedt rechtstreeks door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De overige arbeidsvoorwaarden zijn grotendeels conform die voor het personeel van D66. Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met Evert-Jan van Veen, algemeen secretaris JD (070-3622162/030-910141) of Jan La Hey, secretaris organisatie D66 (via 070-3621515).

U kunt uw sollicitatiebrieven schrijven tot uiterlijk 15 oktober 1994 aan:

JD/D66
t.a.v. Evert-Jan van Veen/Jan La Hey
Noordwal 10
2513 EA Den Haag

Demo, het onafhankelijke vrijzinnig-democratische magazine van de Jonge Democraten, zoekt met ingang van eind november een nieuwe

Hoofdredacteur

Wat zijn de taken?

- Coördineren van redactiewerkzaamheden
- Leiden van de redactievergaderingen
- Vertegenwoordigen van de redactie bij het landelijk bestuur
- Reguliere redactietaken, evenals de andere redactieleden

Wat moet je kunnen?

- Lezen en schrijven
- Met computers werken
- Elke twee maanden een aantal dagen vrijmaken voor de productie van *Demo*
- Onder tijdsdruk werken
- Het congres ervan overtuigen dat je de aangewezen persoon bent

Wat voor speciale gaven moet je hebben?

- 'Feeling' voor het maken van een tijdschrift, zowel wat betreft de inhoud als de vormgeving
- Belangstelling voor alles wat er in de JD gebeurt

Wat krijg je ervoor terug?

- Elke twee maanden een blad dat je het jouwe mag noemen
- Macht in de vereniging
- Een te gek redactieteam, waarvan je het stralende middelpunt bent
- Heel veel ervaring op uiteenlopende gebieden
- Veel smekende gezichten van mensen die hun stukje graag geplaatst willen zien
- Eer, roem en dankbaarheid

De verkiezing van de nieuwe hoofdredacteur zal plaatsvinden tijdens het JD-congres van 19 en 20 november. Kandidaatstelling dient te gebeuren **uiterlijk 30 oktober** om 17.00 uur bij de Secretaris Organisatie van de JD, **Noordwal 10 2513 EA Den Haag**.

De huidige hoofdredacteur zal als 'gewoon' redactielid actief blijven, waardoor je niet direct voor de leeuwen wordt geworpen. Voor informatie kun je terecht bij Christiaan Bonebakker, tel. 030-515020.

Démoties

Oefenen voor later

Laatst liep ik ergens binnen waar iemand met een projectopzetje bezig was. Het ging goed met het project; hij was al bij bladzijde 171.

Laatst probeerde ik (voor *Demo*) werkstukken van meerdere bladzijden samen te vatten: oproepjes.

Laatst ging ik naar een conferentie, waarvoor ik een dikke bundel papier bleek te moeten kennen, en waaruit ook nog een bundel papier voortkwam. Zo ook vergaderingen, bijeenkomsten, workshops, enzovoort.

Het zijn vaak serieuze onderwerpen die behandeld worden, wereldproblemen. Documenten worden opgesteld, paperrassen aan elkaar geniet, het hele zootje wordt driemaal doorgefaxt, het wordt aangeboden aan belangrijke mensen, maar meestal komt het gewoon in de beroemde *La terecht*. En uiteindelijk netjes bij het oud papier.

Sommige instellingen lijken zich in stand te houden door het produceren van zoveel mogelijk schrijfsel. Mensen die zich er mee bezig houden zien soms de werkelijkheid niet meer. Het ene paperas is de deur uit, men is intens tevreden over deze sublieme afhandeling van een probleem en beraadt zich over het volgende, waar ongetwijfeld weer grote hoeveelheden papier aan te pas zullen komen.

Ik had het hiervoor niet over gesettlede ambtenaren in de VN, Brussel, Helsinki of Den Haag, zoals misschien duidelijk is geworden. In de hele actieve-jongerenwereld slaat de drang om zoveel mogelijk letters te produceren als een besmettelijke ziekte om zich heen. Of willen we zo graag oefenen voor later, als we nog meer belangen kunnen dienen?

*Maud du Marchie Sarvaas,
Utrecht*

Zielige studenten

Bezuinigingen op onderwijs beginnen helaas een jaarlijks terugkerende folklore te worden. Studenten (ook de meeste JD'ers) doen echter aan deze folklore mee door elk jaar dezelfde klaagliederen aan te heffen; over hoe moeilijk ze het al niet hebben en hoe zielig ze wel niet zijn. Ze vergelijken zichzelf graag met uitkeringsgerechtigden, met dien verstande dat ze nog minder geld krijgen dan mensen in de bijstand.

Er zijn echter meer verschillen te bedenken. De meeste studenten zijn kansrijk en de meeste mensen in de bijstand kansarm. Studenten kunnen bovendien profiteren van studentenkortingen en creditcards. En hoewel studieschulden op grote bezwaren stuiten, maken studenten wel grif gebruik van hun studentenkrediet. Studenten zijn dus verre van zielig te noemen.

Als de onderwijsplannen werkelijk slecht zijn, dan moeten er toch ook goede argumenten en redelijke alternatieven te bedenken zijn. Mochten de uiteindelijke bezuinigingen toch onoverkomelijk zijn, dan ga je toch gewoon lekker werken; wordt de JD misschien ook nog eens wat minder studentikoos.

*Ib Waterreus,
Amsterdam*

Terrassen

Net als JD'er Bastiaan Winkel heb ook ik tijdens de wilde, woeste weken van 1993 met Aad Nuis op het terras gezeten. In tegenstelling tot Bastiaan heb ik daar nu behoorlijk spijt van.

Wat wil het geval? Aad wilde destijds weten of er een rechtenstudent aanwezig was. Aarzelend stak ik mijn hand omhoog. "Zeg nou eens eerlijk", zei Nuis, "zo'n rechtenstudie is toch best in drie jaar te doen?" Puur naar de studielast kijkend antwoordde ik bevestigend.

Helaas heb ik er toen niet aan toegevoegd dat ik nog een studie doe, een parttime baan heb en hier en daar wat bestuurs- en redactiewerk probeer te doen. Allemaal zaken die voor mijn 'opleiding' minstens zo belangrijk zijn als mijn kennis van het privaatrecht.

Ik ben bang dat zo'n studietijd onmogelijk wordt als Nuis' plannen straks realiteit zijn. De samenleving heeft dan niet langer te maken met hoger opgeleiden, maar met hoger gedresseerden. Tel uit je winst.

Ik zou nog wel eens met Aad Nuis op het terras willen zitten. We zijn namelijk nog niet uitgepraat.

*Paul Kraan,
Amsterdam*

Maastricht geen eiland

Het openbare-ordebevel van de burgemeester van Maastricht, hoe effectief ook voor Maastricht op de korte termijn, is geen goede oplossing voor de drugsproblematiek. Noch mondiaal, noch voor Nederland, noch voor Maastricht zelf.

Dealers hebben door de maatregel de prijzen van de drugs flink kunnen verhogen. De Maastrichtse maatregel leidt enkel tot symptoombestrijding; een onhoudbare oplossing voor een onhoudbaar probleem. Kwetsbare, zieke mensen worden hierdoor blijvend opgejaagd. De problemen worden enkel verplaatst, de wereld is tenslotte groter dan Maastricht.

Waarom wordt er niet onder medisch toezicht drugs verstrekt aan geregistreerde Nederlandse verslaafden? De verstrekte drugs zullen direct ter plaatse moeten worden geconsumeerd. Rust en continuïteit zal de overlast doen verminderen voor de omgeving. De druggebruiker hoeft niet meer op jacht naar geld om de drugs van de dealers te kopen. Verder zal het positief uitwerken op de hygiënische toestand van de verslaafde zelf en van de omgeving (denk aan AIDS).

Door het wegvallen van de vraag naar drugs door de verslaafden dalen de prijzen en de criminele activiteiten van o.a. de dealers en verslaafden. Ook de zware criminaliteit zal kunnen afnemen als de internationale gemeenschap deze vernieuwende opzet durft uit te proberen en niet meteen om emotionele redenen verworpt. Dealers hebben in die nieuwe situatie geen belang meer bij het vergroten van hun klantenkring.

We moeten niet vergeten dat het Nederlandse progressieve beleid in het verleden de problemen heeft weten te beperken. In Nederland zijn relatief weinig verslaafden. Daarnaast neemt de gemiddelde leeftijd van deze groep toe.

Dit alles laat natuurlijk onverlet dat het zeer belangrijk blijft om naast de voorgestelde maatregelen goede voorlichting te geven waarbij de zeer schadelijke effecten van harddrugs benadrukt worden. Junkies stoppen echter niet met het gebruik van hard-drugs omdat ze in Maastricht worden weggejaagd.

*Raymond Jeene,
Rotterdam*

Dom

'Nederland wordt steeds dommer' had in de krant moeten staan. Maar dat stond er niet. Er stond 'Nederlanders zien minderheden als het grootste probleem', of iets in die geest. Het CBS had onderzoek gedaan, waaruit bleek dat men de problematiek van minderheden ernstiger vindt dan bijvoorbeeld werkloosheid en criminaliteit. Het milieu eindigt op de laatste plaats.

Dat is op zich al verontrustend, maar het wordt nog erger als je bedenkt dat het milieu vijf jaar geleden, zo bleek uit een vergelijkbaar CBS-onderzoek, nog als het grootste probleem werd gezien. Zou het milieuprobleem zijn opgelost? Of zouden minderheden het leven in ons land de afgelopen vijf jaar echt ondraaglijk hebben gemaakt?

A-sociale vrijstaat

Meer dan de helft van de Nederlandse jongeren schijnt wel brood te zien in de invoering van de doodstraf. Dit lijkt mij een gevaarlijke ontwikkeling. Zij is namelijk tekenend voor de totale verrechtsing van de jongeren. Kranten berichten al eerder van rechtse standpunten van jongeren als de hardere aanpak van asielzoekers, uitkeringstrekkers en andere sociaal zwakkere groepen.

Een echte aanleiding hiervoor lijkt niet te bestaan. De gemiddelde Nederlandse jongere volgt immers een goede opleiding en maakt een redelijke kans op een goede baan. Het heeft dus, naar mijn mening, te maken met een groter wordend egoïsme onder jongeren. Iedereen moet maar voor zich zelf zorgen, dan komt alles vanzelf wel goed. 'In ieder geval voor mijzelf', moet dan het denkpatroon zijn.

Het bestrijden van dit groeiende egoïsme lijkt mij van zeer grote importantie. We kunnen nu wel vechten tegen eventuele plannen van de regering die naar onze mening te ver gaan, maar als we vergeten aan te geven aan iedereen in het algemeen en jongeren in het bijzonder waarom het noodzakelijk is bepaalde voorzieningen in stand te houden, dan gaat het in de toekomst alsnog fout.

Het bijbrengen van een solidariteitsgevoel is echter geen gemakkelijke taak, wellicht zelfs onmogelijk. Maar het lijkt mij niet onzinnig om nog eens goed na te denken

Geen van beide, natuurlijk. Nederland wordt gewoon steeds dommer, dat is de verklaring. Als je het mij vraagt, is die domheid een veel groter probleem dan alle andere genoemde problemen bij elkaar. Domheid is, zeg maar, de moeder aller problemen. Wat moet je in hemelsnaam met mensen die het feit dat ze geen baan hebben, wijten aan minderheden in plaats van aan de werkloosheid? Je kunt ze wel onderwijs geven, maar als er niets in zit, kun je er ook niets uit halen. Domheid is permanent.

Maar dit mag ik natuurlijk allemaal niet zeggen, want dan ben ik arrogant. En van die arrogantie zullen de minderheden ook wel weer de schuld krijgen. Zo gaat dat.

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

over de invoering van een sociale dienstplicht. Hopelijk krijgen jongeren meer gevoel van solidariteit wanneer zij een bepaalde tijd hebben gewerkt in de verslaafdenzorg, de bejaardenzorg, het kindertehuis of welke andere maatschappelijke instelling ook.

Een pasklare oplossing voor wat ik zie als een probleem, zal het niet zijn, maar zonder iets te ondernemen leven we over 50 jaar wellicht in een a-sociale vrijstaat, waar iedereen op zichzelf is aangewezen en mogelijkerwijze iedere vrijdag doodstraffen ten uitvoer worden gelegd.

*Wim Rampen,
Utrecht*

Populaire bezuiniging!

Minister Ritzen van Onderwijs kan zich voor de verandering populair maken met een bezuiniging; hij heeft er alleen de hulp van Minister Voorhoeve van Defensie bij nodig: Schaf de dienstplicht vervoegd af en je kunt rekenen op een warm onthaal van vele studenten.

Volgens het huidige plan zou de laatste lichte dienstplichtigen in april 1997 opgeroepen worden. Aangezien studenten maximaal zes jaar studie-uitstel voor militaire dienst krijgen, moeten dienstplichtige studenten die voor 1991 zijn gaan

Doolhof

Stel, je bent erg geïnteresseerd in de politiek, je bent inmiddels al wat maanden lid van de Jonge Democraten, je komt regelmatig in het politiek café (in mijn geval café P96 te Amsterdam) en je wilt je graag aanmelden bij een werkgroep.

Als enthousiast JD'er bel je natuurlijk eerst het nummer van de coördinator van de werkgroep, maar na herhaalde pogingen - op de meest mogelijke en onmogelijke tijdstippen - laat je dit maar achterwege. Het voert te ver om mijn speurtocht naar informatie over deze werkgroep 'en detail' op papier te zetten, maar ik wilde mijn grief toch niet voor mezelf houden omdat wellicht meerdere JD'ers met ditzelfde probleem te kampen hebben of hebben gehad.

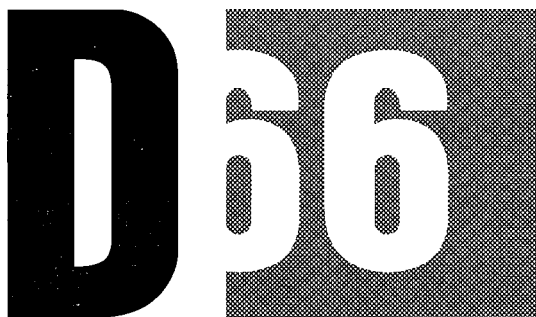
In het algemeen wil ik dus gewoon even kwijt dat het bijzonder veel moeite kost om informatie op te vragen over een werkgroep. Als ik dan ook nog moet horen dat het telefoonnummer van de coördinator in *Demo* van juli '94 al maanden geleden veranderd is, ben ik wel zeer verbaasd. Op dat moment is het voor een nieuw JD-lid namelijk onmogelijk om zo'n persoon nog te pakken te krijgen.

Ik ben van mening dat potentieel actieve JD'ers die duidelijk geïnteresseerd zijn in een werkgroep absoluut beter 'warm' gehouden moeten worden door hen meer informatie en feed-back te geven als zij daarom vragen. Op deze manier loopt niet alleen de doorstroom in de werkgroep gevaar, maar krijgt het enthousiasme en vertrouwen in de werkgroep (en misschien wel de JD) een flinke deuk.

*Menno de Haan,
Amsterdam*

studeren in ieder geval nog in dienst. Studenten die in 1991 en 1992 zijn begonnen staan nu voor de keus: snel afstuderen en daarna in dienst of rustig aan doen en niet meer in dienst. De keus is voor veel studenten snel gemaakt, riante bijverdienmogelijkheden zorgen er bovendien voor dat studenten nauwelijks hoeven te lenen. Vervoegde afschaffing van de dienstplicht kan Ritzen dus geld besparen.

*Ib Waterreus,
Amsterdam*

DEMOCRATEN

Het Opleidingscentrum D66 organiseert door heel het land trainingen, cursussen en symposia. Onder leiding van deskundigen wordt nader ingegaan op bijvoorbeeld gemeentefinanciën of persoonlijke vaardigheden, zoals vergadertechnieken, spreekvaardigheid, efficiënt werken in de raad. Ook worden er door de afdeling of regio, in samenwerking

met het Opleidingscentrum, ter plaatse cursussen georganiseerd. Het Opleidingscentrum is daarnaast uitgever van verschillende brochures en het tijdschrift Voor de D'Raad. In dit tijdschrift dat momenteel zeven maal per jaar verschijnt, staan artikelen, interviews en achtergrondinformatie, die van belang zijn voor politiek actieve D66-ers.

Voor de D'Raad zal vanaf 1995 tien maal per jaar gaan verschijnen. Dit vereist een goede planning en samenwerking tussen redactie, auteurs en eindredactie. Ter ondersteuning hiervan zoeken we voor ± 12 uur per week een

REDACTIEMEDEWERKER M/V

Functie-inhoud

- * verwerken en intypen van interviews en kopij;
- * zorgdragen voor de postbehandeling;
- * maken van redactieverslagen;
- * bewaken van de voortgangsplanning;
- * assisteren bij andere werkzaamheden.

Functie-eisen

- * opleiding MBO-niveau;
- * goede kennis van de Nederlandse taal;
- * uitstekende kennis van en vaardigheid met WP51;
- * goede contactuele en organisatorische vaardigheden;
- * stressbestendig;
- * affiniteit met de doelstellingen van D66.

Salaris

Het salaris bij aanstelling is afhankelijk van opleiding en ervaring en bedraagt maximaal f3500,- bij volledige werktijd.

Inlichtingen en sollicitaties

U kunt informatie inwinnen bij Anne-Marie Hartog, eindredacteur van Voor de D'Raad, telefoon 070 - 3621515. Uitbreiding van het aantal uren op termijn behoort tot de mogelijkheden.

Binnen 14 dagen na plaatsing van deze advertentie kunt u schriftelijk solliciteren bij het Opleidingscentrum D66, t.a.v. Anne-Marie Hartog, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag.

CONGRESBIJLAGE

A.L.V. 24: 19 en 20 november 1994

Op deze twee dagen vindt reeds het vier en twintigste congres van de JD plaats. Na een spetterend lustrumcongres zal dit congres er zeker niet voor onder doen. Er komt extra veel tijd voor de behandeling van politieke moties, zodat we een flinke achterstand kunnen inhalen (meer hierover verderop). Daarnaast zal ook deze keer een resolutie worden behandeld. Deze is voorbereid door de werkgroep sociale economie en heeft als titel "Werkgelegenheid". Verder zal het beleidsplan en de begroting voor 1995 worden vastgesteld. En uiteraard is er een zeer gezellige feestavond met een "goldies"-disco. Alle oude nummers uit de jaren zeventig en tachtig zullen de revue passeren onder de supervisie van Marco 'Dj Tiger Diamond' van Lierop en Edwin 'Dj Neutron Dance' Peek. Maar natuurlijk staat ook de gezellige bar van Jeugdherberg de Eikelkamp, onder leiding van Dirk, tot onze beschikking. Kortom, weer meer dan genoeg redenen om dit najaar af te reizen naar Elst (Utrecht!), alwaar het zich allemaal gaat afspreken.

ALV

De Algemene Ledenvergadering van de Jonge Democraten komt tweemaal per jaar bijeen.

De ALV is het hoogste orgaan van de vereniging. Hier neemt de JD politiek inhoudelijke standpunten in en bepalen de leden de koers van de vereniging. En dat volgens het principe van 'one man one vote': ieder lid dat zijn contributie heeft betaald heeft het recht de ALV bij te wonen, daar het woord te voeren en een stem uit te brengen.

DE VOORSTELLEN

Op de ALV worden de volgende voorstellen behandeld: de resolutie "Werkgelegenheid", het beleidsplan 1995, de begroting voor 1995 en wijzigingen op het huishoudelijk reglement. Al deze voorstellen vindt je in deze congresbijlage. Wanneer je, na het bestuderen van de voorstellen, iets zou willen veranderen, kun je wijzigingsvoorstellen (amendementen) formuleren. Deze kun je dan voorleggen aan de Algemene Afdelingsvergadering (AAV) of de Algemene Regiovergadering (ARV), die door het gehele land worden gehouden ter voorbereiding van de ALV. Als je de AAV of ARV van jouw standpunt hebt weten te overtuigen dient de algemeen

secretaris van het afdelings- of regio-bestuur jouw voorstellen in bij het Landelijk Bestuur (LB). Naast deze formele weg kun je er ook voor zorgen dat je vier medestanders vindt (uiteraard ook JD-leden), die allemaal het amendement ondertekenen (totaal vijf handtekeningen). Je kunt dan zelf het amendement indienen bij het LB. Dit dient te gebeuren op speciale formulieren die te verkrijgen zijn bij het afdelings- of regiobestuur of op het secretariaat. Ieder amendement dient op een apart formulier te worden ingevuld! Op dezelfde wijze kun je ook moties die betrekking hebben op de congresvoorstellen indienen. Moties en amendementen met betrekking tot de voornoemde congresvoorstellen dienen uiterlijk 4 november 1994 om 17.00u op het landelijk secretariaat (Noordwal 10, 2513 EA Den Haag) binnen te zijn. Liefst veel eerder in verband met de samenstelling van het congresboek.

DE RESOLUTIE

Dit congres wordt één resolutie behandeld. Het betreft de resolutie "Werkgelegenheid" van de werkgroep Sociale Economie.

De tekst van de resolutie is te vinden achter in deze congresbijlage naast de andere congresvoorstellen.

Het is mogelijk om moties en amendementen op de resolutie in te dienen. Dit dient te geschieden op de speciaal daarvoor bestemde formulieren en wel vóór 4 november, 17.00u op het landelijk secretariaat.

Indieners van moties en amendementen worden verzocht zaterdag 19 november om 11.00u aanwezig te zijn op de congreslocatie. Dan wordt er een resolutie-voorbereidingswerkgroep gehouden. Tijdens deze werkgroep worden gelijksoortige amendementen geclusterd en andere maatregelen genomen om de behandeling zo voorspoedig mogelijk te laten plaatsvinden.

HET BELEIDSPLAN

Het beleidsplan bestaat ditmaal uit 9 actiepunten. Deze actiepunten worden één voor één behandeld tijdens de ALV en kunnen worden aangenomen of verworpen. Alternatieve actiepunten kunnen worden toegevoegd in de vorm van een motie op het beleidsplan. Moties op het beleidsplan kunnen tot 4 november 1994, 17.00u worden ingediend. Het beleidsplan is ook achter in deze congresbijlage te vinden.

DE BEGROTING

De begroting is een weerslag van het beleidsplan. Ook hierop kunnen moties en amendementen worden ingediend, de deadline is wederom 4 november 1994, 17.00u. Aangemerkt dient te worden dat voorstellen tot wijziging sluitend moeten zijn, d.w.z. dat als er ergens geld bij moet, er ook aangegeven moet worden waar dat geld vandaan gehaald dient te worden. Bezuinigingstips zijn met name zeer welkom, aangezien volgend jaar minder subsidie wordt verstrekt door WVC.

WIJZIGINGEN HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Er zijn een aantal wijzigingen op het huishoudelijk reglement voorgesteld. Deze wijzigingen zijn amendeerbaar. Het indienen van amendementen op andere HR-artikelen is niet meer mogelijk voor dit congres.

De deadline voor het indienen van amendementen op HR-wijzigingen is 4 november 1994, 17.00u.

POLITIEKE MOTIES (PM)

Politieke moties behandelen een politiek onderwerp dat niet actueel is, maar waar de JD wel een standpunt over zou kunnen of moeten innemen. Het moet echter niet een onderwerp zijn waar veel nuanceringen bij aangebracht kunnen worden. Zo'n onderwerp leent zich meer voor een resolutie. Een PM bestaat uit een uitspraak en een korte motivatie in niet meer dan 200 woorden.

Voor PM's gelden verder dezelfde regels als voor moties en amendementen op de congresvoorstellen. Dus: deadline 4 november 1994 17.00u en ingediend door een AAV, ARV of vijf leden.

ACTUEEL POLITIEKE MOTIES (APM)

Uiteraard is het ook mogelijk om de ALV een uitspraak te laten doen over actueel politieke kwesties. Richtlijn voor de actualiteit is dat het onderwerp op de volgende ALV achterhaald zou zijn. Het LB toetst de ingediende APM's aan dit criterium. Verder gelden dezelfde indieningsvereisten als bij de amendementen en moties op de congresvoorstellen, met dien verstande dat APM's kunnen worden ingediend tot de aanvang van het congres (zaterdag 19 november 1994, 12.00u). Wordt een APM voor donderdag 17 november 1994, 13.00u ingediend op het landelijk secretariaat, dan zorgt het LB voor voldoende kopieën op het congres. Ingediende APM's na de deadline dienen door de indieners zelf vermenigvuldigd in minimaal 200 kopieën te worden ingediend bij het LB.

DOORGESCHOVEN MOTIES

Zoals reeds in *Demo* 11.3 is aangekondigd kunnen moties die op ALV 22 zijn ingediend, en nog niet zijn behandeld, niet meer op dit congres worden behandeld. De indieners van betreffende (A)PM's worden verzocht hun motie(s), na heroverweging of de behandeling nog zinvol is, opnieuw in te dienen. Dezelfde procedures gelden als bij de andere (A)PM's. Wel wordt gegarandeerd dat deze moties voorop de agenda van motiebehandeling worden geplaatst. Het doorschuiven van moties zou dan tot de verleden tijd dienen te behoren. Meer behandelingstijd op het congres is hiervoor een maatregel. Een andere is dat indieners zich ook bewust zijn van het feit dat zij ook daadwerkelijk op het congres aanwezig moeten zijn, of anders een vervanger aanwijzen die het woord voert, zodat onnodig wachten op mensen die er niet zijn tot het verleden gaat behoren.

Verder bespoedigt het de behandeling ten zeerste wanneer iedereen zich zoveel mogelijk aan de spreektijd, zoals die is gegeven door de congresvoorzitter, houdt. Wanneer we allemaal ons steentje bijdragen dan zal een vlotte, leuke en goede (A)PM-behandeling op dit congres plaats kunnen vinden.

ORGANISATORISCHE MOTIES (ORGANIMO'S)

Een organisatorische motie is een opdracht aan het LB of een ander JD-orgaan betreffende een organisatorische kwestie. Organimo's kunnen net als gewone moties en amendementen uiterlijk 4 november bij het LB worden ingediend.

VACATURES LANDELIJK BESTUUR

Op dit congres komt weer een flink aantal LB-posten vrij. Iedereen die tenminste 6 maanden geleden lid is geworden van de JD kan zichzelf of een ander lid, mits die zich daartoe bereid verklaart, kandidaat stellen voor het Landelijk Bestuur. Het vervullen van een functie binnen het Landelijk Bestuur van de JD vergt veel tijd en vereist een maximale inzet. Je krijgt hier echter veel voldoening (en een enkele frustratie) voor terug. Elke functie kent zijn eigen specifieke taken, zoals hieronder is beschreven. Daarnaast vervult een LB'er ook veel algemene taken, zoals invulling geven aan het JD-beleid en het afdelingscontactpersoonschap. Het snel inspringen op de actualiteit door middel van een goede discussie binnen het LB gevolgd door een persbericht is hierbij een van de vele krenten uit de LB-pap. De

kandidaatstelling dient te gebeuren op een bij de Secretaris Organisatie verkrijgbaar formulier. Je aanmelding dient voor 30 oktober 1994, 17.00u binnen te zijn op het landelijk secretariaat.

PENNINGMEESTER

De penningmeester van het Landelijk Bestuur heeft, in samenwerking met de betrokken LB-leden en de kascommissie, de verantwoording over het financiële beleid. De PM stelt de conceptbegroting op en maakt de jaarrekening. Daarnaast houdt zij/hij zich bezig met de financiële administratie en fondswerving. (Financiële) ervaring elders in een vereniging of een goed inzicht in financiële processen vormen een prima, maar niet noodzakelijke basis voor het penning-meesterschap. Voor vragen kun je je richten tot Raymond Jeene (010-4532127).

SECRETARIS POLITIEK

De secretaris politiek (SP) begeleidt en stimuleert de politiek inhoudelijke discussie in de vereniging. De SP coördineert, motiveert en inspireert het politiek bureau (de werkgroepen) en de Commissie Politieke Zaken (CPZ). Daarnaast onderhoudt de SP contacten met relevante politieke en maatschappelijke organisaties. Tevens is de SP verantwoordelijk voor alle politiek-inhoudelijke publicaties en kan indien het LB dat nodig acht reageren op de actualiteit van de dag. De SP draagt zorg voor de archivering van de standpuntenbepaling van de Jonge Democraten. De secretariaatsmedewerker zal hem daarbij bijstaan. Informatie: Remko van Oijen (050-266708).

SECRETARIS PUBLIC RELATIONS

De secretaris public relations (SPR) verzorgt het JD-voorlichtingsbeleid. Dit houdt onder meer in het opbouwen en onderhouden van relaties met de media en het uitdenken en uitwerken van publiciteitsactiviteiten. De SPR is bovendien de voorlichter namens de vereniging naar de pers, dit in continu overleg met de Voorzitter en de SP. Verder is enige redactionele vaardigheid praktisch voor het opstellen van de regelmatig uitgaande persberichten. Voor vragen kun je terecht bij Marco van Lierop (010-6951096).

INTERNATIONAAL SECRETARIS

In het Landelijk Bestuur is de internationaal secretaris (IS) verantwoordelijk voor het blijvend ontwikkelen van de internationale tak van de politieke activiteiten van de JD. De IS is verantwoordelijk voor het organiseren van internationale uitwisselingen en het onderhouden van internationale contacten. Daarnaast dient zij/

hij op de hoogte te blijven van het subsidiebeleid van de Nederlandse en andere overheden. De IS is verantwoordelijk voor de vertegenwoordiging van de JD in het buitenland. Voor al deze taken vindt de IS ondersteuning bij de Internationale Commissie. Meer informatie kun je opvragen bij Dennis Hesseling (030-513626).

HOOFDREDACTEUR DEMO

Demo is het verenigingsblad van de Jonge Democraten met een onafhankelijke redactie, die wordt voorgezeten door de hoofdredacteur. Deze is dan ook geen lid van het Landelijk Bestuur. Samen met de redactie bepaalt de hoofdredacteur het beleid van *Demo*. Daarnaast zorgt zij/hij samen met de redactie voor de verschijning van *Demo*: van de selectie van te plaatsen stukken, via de lay-out tot de verzending. Wil jij meer weten over het iedere twee maanden krijgen van een 'kind' neem dan contact op met Christiaan Bonebakker (030-515020). Zie ook pagina 17 van deze *Demo*.

KASCOMMISSIE

De kascommissie bestaat uit tenminste twee leden van de vereniging die niet tevens zitting hebben in het Landelijk Bestuur of een ander orgaan van de JD dat onder controle van de kascommissie staat. De commissie heeft tot taak het controleren van de door de penningmeester gevoerde financiële administratie. Deze controle dient minstens twee maal per jaar plaats te vinden. Een lid van de kas-

LET OPI!!

DEZE KEER ZIT ER GEEN BON
IN DE CONGRESBIJLAGE
WAARMEE JE JE KUNT OPGE-
VEN VOOR HET CONGRES.
DAARVOOR MOET JE HET
DOOR JOU VERSCHULDIGDE
BEDRAG OVERMAKEN OP
GIRO 701386 T.N.V. JONGE
DEMOCRATEN, PER ADRES
NOORDWAL 10, 2513 EA
DEN HAAG.

ZIE VOOR DE BIJZONDERHE-
DEN OMTRENT DE AANMEL-
DING ONDER HET KOPJE
"AANMELDING EN KOSTEN"
OP DE VOLGENDE PAGINA.

commissie hoeft aan deze functie niet zo gek veel tijd kwijt te zijn, maar het is wel een belangrijke taak die zij/hij op zich neemt. De penningmeester kan eventuele vragen met betrekking tot deze functie beantwoorden (Raymond Jeene: 010-4532127).

AANMELDING

Informatie over alle functies kun je krijgen bij bovengenoemde mensen, de andere LB-ers of bij de Secretaris Organisatie. Kandidaten dienen zich voor 30 oktober 1994, 17.00u aan te melden op het daarvoor bestemde formulier bij de SO

p.a. JD-secretariaat
Noordwal 10
2513 EA Den Haag.
070-3622162

LOKATIE

JEUGDHERBERG EIKELKAMP-ELST

VEENENDAALSESTRAATWEG 65
3921 EB ELST
08384-1219

ELST IN UTRECHT !!

Het betreft hier het plaatsje Elst in de provincie Utrecht en niet Elst tussen Arnhem en Nijmegen. Hoe hier te komen?

MET OPENBAAR VERVOER

Neem vanaf Utrecht CS de stoptrein naar RHENEN. Uitstappen bij station Veenendaal Centrum. Hier neem je bus 51 van Midnet en je stapt uit bij de halte 'Jeugdherberg'. Informatie over vertrektijden vindt je in het congresboek, wat je ontvangt wanneer je je bijtijds opgeeft voor het congres (zie verder). Waarschijnlijk zullen extra bussen worden ingezet.

Voor mensen uit het oosten van Nederland (Nijmegen, Arnhem) kan het makkelijker zijn om in Arnhem op de bus te stappen. Informeer bij jouw bestuur.

MET EIGEN VERVOER

Vanaf de A12 (Utrecht-Arnhem en omgekeerd) neem je de afslag Veenendaal. dan neem je de N233 richting Rhenen. Bij de afslag 'Elst-Amerongen' ga je rechtsaf. Na ca. 2 kilometer ligt de Herberg aan de rechterkant. Deze ligt tussen de bomen dus rij rustig en let goed op de posters en vlaggen van de JD.

AANMELDING EN KOSTEN

In verband met een aantal ontwikkelingen zal de prijs van het congres iets hoger zijn

dan je normaal gewend bent. Zo is de jeugdherberg in prijs gestegen. Daarnaast zal de OV-jaarkaart voor studenten niet meer in de huidige vorm aanwezig zijn. Dientengevolge zullen reiskostenvergoedingen uitgekeerd moeten worden aan mensen die niet gratis kunnen reizen in het weekend. Om zoveel mogelijk de reiskosten te kunnen vergoeden zal daarom van iedereen een solidariteitsvergoeding van fl.2,50 op de congresprijs gevraagd worden. Dit alles leidt ertoe dat de prijs voor twee dagen, een overnachting, een diner, ontbijt en lunch, plus de nodige koffie en thee en een fantastisch weekend neerkomt op fl.42,50 per persoon. Echter, voor degene die zich opgeven voor 4 november hebben wij een korting van fl.5,- vastgesteld.

Het congres kost je dan nog slechts fl.37,50. Hieronder staan de voorwaarden. Degene die slechts een dag komen en niet overnachten, betalen fl.26,50, respectievelijk fl.21,50 wanneer zij zich voor 4 november aanmelden.

Aanmelden geschiedt deze keer niet via de bekende bon, maar door overmaking van het door jou verschuldigde bedrag van fl.37,50 resp. fl.21,50 naar de rekening van de JD, postbanknr. 701386 t.a.v. Jonge Democraten te Den Haag onder vermelding van "ALV 24" en welke dag(en) je komt. Het bedrag dient uiterlijk 4 november op onze rekening te zijn bijgeschreven (let op de verwerkingstijd van de banken). Je ontvangt dan automatisch het congresboek. Dit valt dan 12 november in je brievenbus. Opgave na deze datum is nog slechts mogelijk tot 12 november, wanneer je het congresboek voor het congres wilt ontvangen. Een belletje naar het secretariaat is hiervoor voldoende (070-3622162). Je krijgt dan het congresboek thuisgestuurd, maar je bent wel de volledige prijs van fl.42,50 verschuldigd aan de congres-deur. Dit laatste geldt uiteraard ook voor laatbeslissers, die zich bij de deur melden.

ETEN

Zoals gewoonlijk worden er maaltijden aangeboden op zaterdagavond (diner), zondagochtend (ontbijt) en zondagmiddag (ontbijt/lunch). Al deze maaltijden zullen vegetarisch zijn. Voor de carnivoren onder ons bestaat er echter een mogelijkheid om toch een lapje vlees te bemachtigen tijdens het diner. Dit zal een biologisch dynamisch stukje vlees zijn. De meerkosten (ca. fl.2,50) zullen door de vleeseters zelf dienen te worden betaald bij het congressecretariaat. Opgave vooraf is hiervoor vereist. Dit kan via de bon in deze congresbijlage. Deze dient uiterlijk 12 november op het secretariaat binnen te zijn. (Noordwal 10, 2513 EA Den Haag).

REISKOSTENVERGOEDING

Het is mogelijk om een (gedeelte van) de gemaakte reiskosten vergoed te krijgen. Hiervoor gelden een aantal voorwaarden. Je dient je treinkaartje te bewaren en in te leveren bij inschrijving op het congres, samen met een ingevuld declaratieformulier wat aldaar beschikbaar is. Er wordt nooit meer vergoed dan de prijs van de reisafstand op basis van een jongeren- of rail-aktiefkaart (dus kaartje met 40% korting) en tweede klas, tenzij de declaratiepot anderszins mogelijk maakt.

SLAPEN

De jeugdherberg heeft grotere en kleinere slaapzalen. Er zullen enkele kamers gereserveerd worden voor 'dames' en 'vroegslapers'. Vergeet ook vooral niet je slaapzak mee te nemen. Als het niet anders kan bestaat de mogelijkheid bij de jeugdherberg een lakenpakket te huren. De kosten (ca. fl.7,-) zul je zelf moeten voldoen.

VERGEET NIET JE SLAAPZAK EN KUSSENSLOOP MEE TE BRENGEN

TERMIJNEN

Nog even een overzicht van termijnen waarin alle gegevens etc. binnen moeten zijn:

30 oktober 1994, 17.00u: deadline kandidaatstelling LB.

4 november 1994, 17.00u: deadline indiening amendementen en moties op de congresvoorstellen, de organimo's, de politieke moties (sluitingsdatum publicatie in het congresboek) en deadline inschrijving congres via postgiro, met korting op de congresprijs.

12 november 1994, 17.00u: deadline opgave vleeseter (zie bon hiervoor), en telefonische opgave congres, die recht geeft op toesturen congresboek.

17 november 1994, 13.00u: deadline APM's, die nog worden vermenigvuldigd door het LB.

19 november 1994, 12.00u: deadline APM's, zelf vermenigvuldigen en indienen op congres bij het LB.

TOT SLOT:

Hierna volgen de voorstellen die op het congres behandeld worden. Bestudeer ze goed,

Mochten er na het lezen van de congresbijlage nog vragen zijn bel dan: Wim Rampen (SO) 030-448520. Je kunt natuurlijk ook altijd het landelijk secretariaat bellen.

Paul Groenenberg, onze secretariaatsmedewerker, zal je welwillend te woord staan.

001 Resolutie 'WERKGELEGENHEID'

002 Volledige werkgelegenheid als streven

003 De Nederlandse economie is verstard en vastgeroest in
004 oude gewoontes waardoor de verhouding tussen actieven
005 en inactieven uit balans is geraakt. Het grote tekort aan
006 werkgelegenheid bedreigt de sociale en economische sta-
007 biliteit en tast daarmee de grondslagen van de maatschap-
008 pelijke solidariteit aan. Drastische verlaging van lonen en
009 uitkeringen om de concurrentiepositie te verbeteren is
010 sociaal onaanvaardbaar en politiek onhaalbaar. Het is
011 bovendien economisch ongewenst, omdat de binnenlandse
012 vraag ineem zou storten en zodoende de werkloosheid
013 juist zou worden vergroot.

014 Niettemin zijn ingrijpende maatregelen noodzakelijk,
015 omdat het huidige werkloosheidsniveau niet te accepte-
016 ren valt. Wellicht is het niet haalbaar, maar om zowel
017 economische als sociaal-psychologische redenen vindt de
018 JD dat volledige werkgelegenheid het streven moet blij-
019 ven.

020 Lastenverlichting en lastenverschuiving

021 Om de werkgelegenheid te stimuleren stelt de JD voor de
022 lasten te verlichten. Omdat de meeste potentiële werkge-
023 legenheid in het Midden- en Kleinbedrijf zit, worden daar
024 de werkgeverspremies aanzienlijk verlaagd. Bovendien
025 wordt het tarief van de eerste schijf van de vennootschap-
026 belasting teruggebracht tot 35%. Omdat de meeste werk-
027 loosheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt zit, wordt
028 het tarief van de eerste schijf van de loon- en inkomsten-
029 belasting teruggebracht tot 35%. Tevens wordt de
030 vermogensbelasting afgeschaft. Daarnaast blijft de JD van
031 mening dat, liefst in Europees verband, moet worden
032 gewerkt aan een geleidelijke verschuiving van belasting
033 op arbeid naar belasting op kapitaal en energie. De uitvoe-
034 ring van deze lastenverlichting en -verschuiving mag van
035 de JD echter niet ten koste gaan van een solide financieel-
036 economisch beleid. Afwijken hiervan kan de werkgele-
037 genheid tijdelijk vergroten maar vermindert haar op lange
038 termijn. Daarom zal deze lastenverlichting gefinancierd
039 worden door de collectieve sector af te slanken en efficiën-
040 ter te laten functioneren.

041 Aanscherping van de mededinging

042 Om de werkgelegenheid te stimuleren dient concurrentie
043 volgens de JD zo min mogelijk te worden belemmerd.
044 Monopolies en kartels leiden tot te veel marktmacht met
045 als gevolg hogere prijzen en lagere produktie. Het doel
046 van het mededingingsbeleid dient dan ook te zijn deze

047 zoveel mogelijk tegen te gaan. Daarom moet de Wet
048 Economische Mededinging worden aangescherpt naar
049 Europese maatstaven. In Europa zijn kartels verboden
050 tenzij zij specifiek worden toegestaan, in Nederland is dit
051 precies andersom.

052 De JD stelt verder voor nationale produktrichtlijnen zo-
053 veel mogelijk Europees te harmoniseren en import-
054 beperkingen op grond van verschillen in nationale stan-
055 daarden alleen toe te staan als dit gebeurt op basis van
056 milieu- of veiligheidsargumenten. Tenslotte kan volgens
057 de JD de mededinging worden vergroot door vestigings-
058 eisen te versoepelen, de Winkelsluitingswet af te schaffen
059 en vergelijkende reclame toe te staan.

060 Vernieuwing van het sociaal-economisch bestel

061 De werkgelegenheid in Nederland kan volgens de JD
062 tevens worden vergroot door aanpassing van sociaal-
063 economische instituties aan de huidige maatschappelijke
064 context. Deze institutionele vernieuwing zal het primaat
065 van de politiek moeten herstellen. Tripartite overleg tus-
066 sen de overheid, werkgevers- en werknemersorganisaties
067 is waardevol, maar er moet rekening mee worden gehou-
068 den dat de twee laatstgenoemde slechts de belangen be-
069 hartigen van een deel van de bevolking. Daarom stelt de
070 JD voor de sociale zekerheid te onttrekken aan het directe
071 toezicht van werkgevers- en werknemersorganisaties, en
072 hun collectieve arbeidsovereenkomsten niet langer alge-
073 meen verbindend te laten verklaren.

074 Om de arbeidsmarkt flexibeler te laten werken stelt de JD
075 voor wetten en regels met betrekking tot ontslag-
076 procedures, arbeidsomstandigheden en arbeidstijden te
077 versoepelen en het begrip passende arbeid te verruimen.
078 Om verdere werkloosheidsgroei te voorkomen stelt de JD
079 voor dat de overheid bedrijven stimuleert massa-ontslagen
080 te voorkomen door werknemers deeltijdarbeid aan te
081 bieden. Hiertoe dient de overheid de mogelijkheid te
082 bieden om een vast percentage van het totale bedrag aan
083 bespaarde uitkeringen te verdelen tussen de onderne-
084 ming en de betrokken werknemers. Wanneer het bedrijf
085 weer personeel wil aannemen krijgen deze deeltijdwerkers
086 de mogelijkheid geboden om te gaan werken volgens de
087 voorwaarden van het aanvankelijke contract. Ten aanzien
088 van deeltijdarbeid in het algemeen is de JD van mening
089 dat de overheid hier een stimulerende rol kan spelen,
090 zowel fiscaal als juridisch. Echter, aangezien er aan deel-
091 tijdarbeid afstemmingsproblemen en coördinatiekosten
092 verbonden zijn, blijft een wettelijk recht op deeltijdarbeid

Vervolg resolutie 'werkgelegenheid'

093 ongewenst.

094 De JD vindt dat werklozen op een actievere manier bege-
095 leid moeten worden bij het zoeken naar een geschikte
096 baan. Ze stelt daarom voor de arbeidsbureaus af te schaf-
097 fen en in plaats daarvan de uitkeringsverstrekkende in-
098 stantie ook de arbeidsbemiddeling te laten verzorgen.
099 Daarbij wordt nauw samengewerkt met particuliere uit-
100 zendbureaus, die hierbij vaak goede resultaten boeken.

101 **Motiveren van langdurig werklozen**

102 De JD wil dat er meer aandacht wordt besteed aan de grote
103 groep langdurig werklozen. In Nederland heerst veel
104 werkloosheid, terwijl tegelijkertijd veel maatschappelijk
105 nuttig werk blijft liggen. Bovendien hebben mensen die
106 langer dan drie jaar werkloos zijn nagenoeg geen kans
107 meer op het vinden van een baan, terwijl het juist van
108 groot belang is dat zij werkervaring blijven opdoen.
109 Daarom stelt de JD voor de werkloosheidsuitkering te
110 splitsen in een onvoorwaardelijk en een voorwaardelijk
111 deel. Voor het voorwaardelijke deel geldt dat men na een
112 jaar werkloosheid uit een aantal maatschappelijk nuttige
113 werkzaamheden kan kiezen die een dag in de week wor-
114 den uitgevoerd. Bijstandhouders, bepaalde groepen vrij-
115 willigerswerkers en werklozen die zich laten herscholen
116 worden vrijgesteld van deze regeling.
117 Onder de groep van laag- en ongeschoolden is de werk-
118 loosheid relatief hoog. Om de werkloosheid in deze groep
119 terug te dringen, stelt de JD voor om bepaalde soorten
120 arbeid op te waarderen. Dit kan gebeuren door het instel-
121 len van praktijkdiploma's, die na enkele jaren werkervaring
122 en een positieve beoordeling worden verkregen.

123 **Concurreren met kennis**

124 De JD is van mening dat Nederland meer kan concurreren
125 met kennis. Ze stelt daarom voor het contact tussen het
126 bedrijfsleven en de instellingen voor hoger onderwijs
127 intensiever te laten worden. Het aanbod van het les-
128 materiaal en de onderzoeksprojecten moet beter aanslui-
129 ten op de vraag vanuit het bedrijfsleven.
130 Het kan grote concurrentievoordelen bieden als meer
131 gebruik wordt gemaakt van het hoge opleidingsniveau en
132 de aanwezige kennis in Nederland. Het bedrijfsleven kan
133 dit doen door zich meer te richten op de markten van de
134 toekomst: de biotechnologie, de eco-technologie en de
135 telematica. Deze versterking van de concurrentiepositie
136 door innovatie zal op termijn leiden tot meer werkgele-
137 genheid.

BELEIDSPLAN JONGE DEMOCRATEN 1995

1. Om meer jongeren te betrekken bij politiek moet er worden samengewerkt met diverse jongerenorganisaties als JOPLA (Jongeren platform gehandicapten), CNV-jongeren, Turkse studentenvereniging, LAK (Landelijk Actie Comité), etc.

2. De JD gaat zich inzetten voor het bestrijden van discriminatie. Zo zal er o.a. een cursus reageren op racisme komen.

3. De JD is nooit een belangenorganisatie voor jongeren geweest en wil dat ook niet worden. Maar aangezien de positie van jongeren momenteel sterk verandert, wil de JD in 1995 activiteiten organiseren over hoe jongeren hun toekomst zien en hoe zij deze zouden willen inrichten.

4. De JD vindt het belangrijk dat er tussen de afdelingen contacten zijn, zodat kennis overgedragen kan worden. Om dit te bevorderen zal er tweemaal per jaar een kaderdag georganiseerd worden. Tevens zal het mogelijk zijn om een gedeelte van de kosten voor gezamenlijke activiteiten te declareren uit het afdelings-prioriteitenfonds (APF).

5. Er moeten landelijke projecten en activiteiten georganiseerd worden waarbij de JD zich inhoudelijk profileert, zoals bijvoorbeeld de Duurzame Democratie-dag en de dag Arbeid en Inkomen. Hiervoor moet ook meer financiële ruimte worden gecreëerd.

6. Er komt een JD-jaarboek waarin een overzicht wordt gegeven van de diverse afdelings-, nationale en internationale activiteiten in het betreffende jaar.

7. Om de afdelingen in de JD meer te laten profiteren van de internationale contacten die de JD heeft opgebouwd, zullen de afdelingen zelf meer contacten onderhouden met afdelingen/regio's van buitenlandse zusterorganisaties. Hierbij moet gedacht worden aan organisatie van uitwisselingen of gezamenlijke activiteiten.

8. Aangezien onze wens, een paarse regering, in vervulling is gegaan zal de JD deze regering en D66 kritisch volgen. Hierbij zal de JD aangeven in hoeverre er nog sprake is van het "paarse idee" van de paarse politieke jongerenorganisaties (PJO's). Bij kritisch volgen kan gedacht worden aan confrontatiebijeenkomsten tussen D66 en de JD en aan het naar buiten treden door middel van persberichten, eventueel in samenwerking met de paarse PJO's.

9. Het is in het belang van de JD om veel aandacht te besteden aan de opvang van nieuwe leden, aangezien de doelstelling van 2000 leden in zicht komt. Het is niet alleen van belang leden te werven, maar met name ook om deze te behouden en te activeren. Naast het jaarlijkse introductieweekend zullen afdelingen het hele jaar door ook introductieavonden organiseren.

STATUTEN-WIJZIGINGEN

Indiëners: Landelijk bestuur

Art 15 lid 2: Op schriftelijk verzoek van tenminste drie algemene regiovergaderingen of een zodanig aantal leden als bevoegd is tot het uitbrengen van een/twintigste gedeelte van de stemmen in een voltallige A.L.V., is het L.B. verplicht tot het bijeenroepen van een A.L.V. op een termijn van niet langer dan vier weken. Indien aan het verzoek binnen veertien dagen geen gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers zelf tot bijeenroeping van de A.L.V. overgaan.

VOORSTEL I

Art 15 lid 2: Schrappen "van tenminste ...of".

Art 11 lid 1: Het landelijk bestuur van de vereniging, hierna aan te duiden als L.B., wordt door de A.L.V. benoemd voor een periode van twee jaar.

Onder een jaar in dit artikel wordt verstaan de periode tussen twee opeenvolgende jaarlijkse A.L.V.'s.

Art 11 lid 2: Het L.B. bestaat uit tenminste vijf en ten hoogste negen leden en wordt door de A.L.V. in functie gekozen. Een bestuurslid is slechts voor één periode van twee jaar herbenoembaar.

VOORSTEL II

Art 11 lid 1: vervangen "twee jaar" door "één jaar".

Art 11 lid 2: vervangen "Een bestuurslid .... herbenoembaar" door "Een bestuurslid is slechts tweemaal voor een periode van één jaar herbenoembaar"

HR-WIJZIGINGEN

Art 22 lid 1: Een bestuurslid wordt door de A.L.V. benoemd voor een periode van twee jaar.

Art 22 lid 2: Een bestuurslid is slechts eenmaal herkiesbaar in dezelfde functie.

Art 22 lid 3: Indien een bestuurslid aftreedt voordat de termijn van twee jaar verstreken is en wordt benoemd in een andere bestuursfunctie of wordt herkozen, geldt voor deze benoeming een termijn van twee jaar of de tijd die resteert tot de zittingstermijn van vier jaar is bereikt.

VOORSTEL III

Art 22 lid 1: vervangen "twee jaar" door "één jaar"

Art 22 lid 2: vervangen "eenmaal" door "tweemaal"

Art 22 lid 3: vervangen "geldt voor ....bereikt" door "geldt voor deze benoeming een termijn van één jaar of de tijd die resteert tot de zittingstermijn van drie jaar is bereikt".

Art 40 lid 6: Een lid van het afdelings-

bestuur wordt voor de termijn van twee jaar gekozen en is éénmaal onmiddellijk herkiesbaar. Indien een bestuurslid aftreedt voordat de termijn van twee jaar is verstreken en wordt gekozen in een andere bestuursfunctie, geldt voor deze benoeming een termijn van twee jaar of de tijd die resteert tot de zittingstermijn van vier jaar is bereikt

VOORSTEL IV

art 40 lid 6: in zijn geheel vervangen door "Een lid van het afdelingsbestuur wordt voor de termijn van één jaar gekozen en is tweemaal onmiddellijk herkiesbaar. Indien een bestuurslid aftreedt voordat de termijn van twee jaar is verstreken en wordt gekozen in een andere bestuursfunctie, geldt voor deze benoeming een termijn van één jaar of de tijd die resteert tot de zittingstermijn van drie jaar is bereikt".

VOORSTEL V

Indiëners: AAV-Nijmegen

Art 14: Toevoegen lid 7: "Sluiting van de A.L.V. kan slechts geschieden als 80% van de ingebrachte voorstellen zijn behandeld"

VOORSTEL VI

Indiëners: AAV-Nijmegen

Art 24: toevoegen lid 3: "De A.L.V. kan haar ongenoegen uitspreken over het beleid van een lid van het L.B. door middel van een motie van afnemend vertrouwen"

Toelichting begroting 1995

De begroting van 1995 is in grote lijnen gebaseerd op de werkbegroting van 1994. In goed overleg met de kascommissie is in de loop van 1994 gekomen tot enige aanpassingen die meer recht doen aan de gegroeide werkzaamheden in de praktijk.

Aanpassingen in 1994:

Lasten:

-Telefoonkosten nationaal verhoogd naar 7550 en internationaal terug gebracht tot 5375. Mede door verhoging van tarieven en drukke activiteiten (inter-)nationaal, met een JD'er in het IFLRY-bestuur. Deze bedragen zijn totaal lager dan in de jaren 1991, 1992 en 1993 (+6225).

-Porti kan naar 6575 vanwege de eerste acceptgiro die wordt meegestuurd met *Demo* (-725).

-Kantoor 3800 vanwege realisatie 1993 (-500).

-Druk- en stencilwerk naar 6875 vanwege het maken van het adressenboekje (+375).

-*Demo* naar 23625 omdat *Demo* het hele ORGI budget heeft toegewezen gekregen maar niet alle taken heeft overgenomen nu een bijdrage aan het adressenboekje (-375).

-Documentatie naar 250 (-250) vanwege realisatie 1993.

-Werkgroepen naar 2000 vanwege realisatie 1993 (-1500).

-Materialen naar 4000 vanwege inkopen 1993 (-2250).

-Ledenwerving naar 5250 vanwege het halen van 2000 leden (+250).

-Congres naar 31300 (+3300) vanwege groots lustrumcongres.

-Commissies naar 1700 vanwege realisatie 1993 (+500).

-Reiskosten bestuur naar 3450 vanwege realisatie 1993 (+1200).

Baten:

-Inkomsten Pi-weekend naar 1250

(-1250) op grond van realisatie 1993 en 1992.

-WVC subsidie naar 137000 (-7000)

Verdere aanpassingen voor 1995:

Lasten:

-Uitgaven materialen naar 5000 (+1000) i.v.m. een nieuwe campagnekrant.

-Werkgroepen naar 2500 (+500) i.v.m. OV-kaart-verandering. LB-reiskosten en reiskosten commissies worden niet aangepast omdat deze al in de werkbegroting 1994 flink zijn aangepast.

-Congres naar 24000 (-7300) voor 2 congressen rekening houdende met extra reiskostenvergoeding.

-Projecten naar 5000 (+1000) i.v.m. met meer landelijke actuele activiteiten.

Baten:

-Inkomsten materialen naar 1000 (-1000) i.v.m. afname van materialen door de afdelingen.

-Opbrengsten congressen gaat naar 8000 (+6000) van 14000.

-WVC naar 135200 (+1800) i.v.m. de 1% korting. Deze korting volgt nog elk jaar tot 1998 en nog een efficiencykorting.

BEGROTING JONGE DEMOCRATEN 1995

LASTEN	1994	1995
ACCOMMODATIE		
Kantoorruimte	12000	12000
Afschrijvingen	4400	4400
Bankkosten	500	500
SUBTOTAAL	16900	16900
ORGANISATIE		
Kantoor en Verzekering	4300	3800
Druk- en stencilwerk	6500	6875
Materialen	6250	5000
Porti (incl. telefoonkosten)	14000	6575
Nationaal		7550
Internationaal		3875
Telefoon IFLRY		1500
Documentatie	500	250
Verg. en repr. kosten	750	750
Reiskosten bestuur	2250	3450
Contr. int. organisaties	2000	2000
Bijdrage personeel D66	5000	5000
Secr. medewerker	23500	23500
SUBTOTAAL	65050	70125
FIN. ADMINISTRATIE		
Administratie kosten	8000	8000
Accountant	3400	3400
SUBTOTAAL	11400	11400
REG. FONDSSEN		
Rpf	2000	2000
Ledenafdracht	17000	17000
Ledenwerving	5000	5250
SUBTOTAAL	24000	24250
LEDENBLADEN		
Demo (druk&verz.)	24000	23625
Demo (red. budget)	750	750
SUBTOTAAL	24750	24375
LEDENACTIVITEITEN		
Congressen	28000	24000
Werkgroepen	3500	2500
Commissies	1200	1700
Intro-weekenden	2000	2000
Kaderbijeenkomsten	700	700
PI-weekend	1500	1500
Internationaal werk	3500	3500
Buitenland excursie	1000	1000
Projecten	4000	5000
SUBTOTAAL	45400	41900
Onvoorzien	8000	8000
TOTALE LASTEN	195500	196950

BATEN	1994	1995
Bijdrage D66	25000	25000
Opbrengsten congres	14000	8000
Contributies	22000	22000
Div. en schenkingen	4500	4500
Subsidie WVC	130000	135200
Subsidie internationaal	0	0
Opbr. Internationaal	0	0
Opbrengst materialen	0	1000
Opbrengst PI-weekend	0	1250
TOTALE BATEN	195500	196950

AGENDA ALV 24

ZATERDAG 19 NOVEMBER 1994

10.30uur	Opening congressecretariaat
11.00uur	Aanvang resolutie-voorbereidingswerkgroep
	Opvang nieuwe leden
11.45uur	Opening congres (installatie congrescommissies)
12.00uur	Openings toespraak
13.00uur	Verkiezingen LB-posten
14.00uur	Pauze (lunch zelf meebrengen)
	Tweede deel resolutie-voorbereidingswerkgroep
14.45uur	Uitslag verkiezingen
15.00uur	Resolutiebehandeling
17.30uur	Vragenronde LB
18.00uur	APM's/PM's
18.30uur	Diner
20.00uur	Toespraak LB/Afscheid LB'ers
20.45uur	APM's/PM's
22.00uur	Feest

ZONDAG 20 NOVEMBER 1994

08.00uur	Reveille
08.30uur	Ontbijt
09.30uur	Beleidsplan/begroting/HR- en statutenwijzigingen
11.30uur	Thee- en Koffiepauze
11.45uur	Workshops
12.45uur	Organimo's
13.30uur	Lunch
14.15uur	PM's
16.15uur	Slotspreker
17.00uur	Sluiting

CONGRESREGLEMENT

1. ALGEMEEN

1.1. Wanneer er in dit reglement geschreven wordt over congresvoorstellen, dan worden daar de Resoluties, Statuten, voorstellen voor nieuwe reglementen, wijziging van bestaande reglementen, het Beleidsplan en de Begroting genoemd (HR art 11). Deze voorstellen worden gepubliceerd in de congresbijlage van Demo en zijn amendeerbaar.

1.2. Naast moties en amendementen op deze congresvoorstellen kent de JD Politieke Moties (PM), Actueel Politieke Moties (APM), Organisatorische Moties (Organimo's) (HR art 12) en Moties van Orde.

1.3 De vergadering begint met de benoeming van de congresvoorzitters, stemcommissie en notulencommissie. Deze worden voorgedragen door het L.B. en benoemd door de A.L.V.

1.4 Over niet op de agenda geplaatste onderwerpen kunnen in principe geen besluiten worden genomen.

1.5 de Secretaris Organisatie is belast met de algehele organisatie van het congres.

1.6 de Secretaris Organisatie is belast met de zorg voor de congrescommissies en ziet toe op de goede uitvoering van de taken.

1.7 de fungerend congresvoorzitter ziet toe op een orderlijk verloop van de vergadering.

1.8 De fungerend congresvoorzitter kan van de vooraf vastgestelde agenda afwijken wanneer de vergadering daarin toestemt.

2. MANIER VAN BEHANDELEN

2.1 congresvoorstellen

-indiener van het congresvoorstel geeft toelichting

-bij een organimo mag het L.B. reageren indien het L.B. niet de indiener is

-bij resoluties: iedereen krijgt de mogelijkheid te spreken over de Resolutie, zonder sprekerslijst, maar met beperkte spreektijd -behandeling van moties en amendementen volgens 2.2

-indiener van het congresvoorstel mag spreken over het (gewijzigde) congresvoorstel

-iedereen mag spreken over het (gewijzigde) congresvoorstel, met behulp van de sprekerslijst

-indiener van het congresvoorstel krijgt het laatste woord

Bij behandeling van Resoluties is het toegestaan korte, informatieve vragen vanuit de zaal aan een spreker te stellen.

2.2 moties en amendementen op congresvoorstellen

-indiener van de motie of het amendement

geeft toelichting

-indiener van het congresvoorstel geeft reactie

-iedereen mag spreken over de motie of het amendement, met behulp van een sprekerslijst

-indiener van de motie of het amendement krijgt het laatste woord

Neemt de indiener van het congresvoorstel een motie of amendement over, dan dient hij/zij dit besluit kort toe te lichten en is de motie of het amendement aangenomen, mits geen der andere aanwezige leden behandeling wenst.

Amendementen die op hetzelfde betrekking hebben worden geclusterd (tegelijk) behandeld, met behulp van een sprekerslijst. Het meest verstrekkende amendement wordt als eerste in stemming gebracht.

2.3 andere moties

-indiener van de motie geeft toelichting -iedereen mag spreken over de motie, met behulp van een sprekerslijst

-indiener van de motie krijgt het laatste woord

Dit geldt niet voor Moties van Orde (3.2)

2.4 algemeen

a) Op een sprekerslijst kan worden ingeschreven zodra de indiener van een congresvoorstel, motie of amendement begint met zijn/haar toelichting. De sprekerslijst wordt gesloten na deze toelichting, behalve bij moties en amendementen op congresvoorstellen (2.2); dan wordt de lijst gesloten na de reactie van de indiener van het congresvoorstel. de sprekers komen aan de beurt volgens de volgorde op de lijst.

b) De fungerend congresvoorzitter bepaalt de spreektijd per spreker.

3. VERGADERORDE

3.1 De fungerend congresvoorzitter kan de vergadering maximaal 15 minuten schorsen om de orde te herstellen. Wanneer daarna nogmaals de orde wordt verstoord, wordt de vergadering, na overleg met het L.B., gesloten.

3.2a Wanneer een lid een Motie van Orde indient, wordt dit voorstel onmiddellijk in behandeling genomen. Over deze voorstellen wordt niet gediscussieerd, ze worden meteen in stemming gebracht.

3.2b De fungerend congresvoorzitter kan alleen Moties van Orde buiten de orde verklaren, wanneer deze voorstellen niet over de vergaderorde handelen, dan wel in strijd zijn met de statuten, conform art 15 lid 3 HR.

3.2c De fungerend congresvoorzitter kan Moties van Orde overnemen. Er wordt dan niet over gestemd, tenzij een lid vraagt om stemming.

4. STEMMING

4.1a Alle besluiten op de A.L.V. worden genomen met volstreekte meerderheid van de geldige stemmen, tenzij de Statuten of het Huishoudelijk Reglement een gekwalificeerde meerderheid eisen.

4.1b Onder geldig uitgebrachte stemmen in geval van zaken wordt verstaan de voor- en tegenstemmen.

4.2 Stemmen over zaken geschiedt door het opsteken van de stemkaart. Stemmen over personen geschiedt schriftelijk.

4.3 Wanneer het verschil in stemmen (voor of tegen) minder is dan 5, dan wordt opnieuw gestemd.

4.4 Wanneer de stemmen staken en er is voldaan aan artikel 4.3 dan is het voorstel verworpen.

4.5 Elk lid van de A.L.V. kan direct na een stemming om herstemming vragen, dit verzoek wordt altijd toegekend, onverlet lid 6 van dit artikel.

4.6 Per voorstel kan slechts eenmaal om herstemming worden gevraagd.

5. SLOTBEPALINGEN

5.1 De fungerend congresvoorzitter kan, op verzoek van de vergadering, afwijken van de bij dit reglement gestelde regels.

5.2 In gevallen waarin dit reglement niet voorziet in de orde van de A.L.V. beslissen

BON

Dit is 'm dan, de bon die het mogelijk maakt om vlees te eten op het congres.

Het opsturen van deze bon zorgt er NIET voor dat je wordt ingeschreven voor het congres. Daarvoor moet je het door jou verschuldigde bedrag voor 4 november overmaken op giro 701386 t.a.v. Jonge Democraten te Den Haag (zie voor details onder "Kosten en aanmelding")

JA, ik wil vlees, en ben bereid daarvoor fl.2,50 extra te betalen bij het congressecretariaat

Naam: .....

Adres: .....

.....

Deze bon voor 12 november opsturen naar het landelijk secretariaat
Jonge Democraten
Noordwal 10
2513 EA Den Haag

Oorlog in 't Gooi

Hilversum - Dat de JOVD in 't Gooi rechts was, dat wisten ze wel. Maar dat de liberale jongerenorganisatie sympathiseert met de CP'86, daar schrokken ze toch wel van, bij de JD 't Gooi. Wat is er gebeurd? In het augustusnummer van *De Blauwe Hoedt*, het blad van de JOVD 't Gooi, staat een interview met Bart Pellikaan, CP'86-raadslid in Hilversum. Vier pagina's lang, zonder enige kritische kanttekening. De tekst lijkt rechtstreeks overgenomen uit een verkiezingsfolder van de CP'86. Stralend staat JOVD-interviewer Richard Otto naast Pellikaan op de foto. Het extreem-rechtse raadslid is erg blij met de JOVD 't Gooi, zegt hij in het interview.

Onverantwoord en bovendien erg fout, vinden ze bij de JD 't Gooi. Dat blad gaat naar veel jonge JOVD'ers, die de indruk kunnen krijgen dat de CP'86 geaccepteerde ideeën verkondigt. Bovendien komt het blad in alle bibliotheken te liggen. De JD zette een tegenactie op touw.

JD-voorzitter Bart Heller vertelt dat de JD een klacht heeft ingediend bij het Meldpunt Discriminatie: 'Ze hadden al meer klachten over het stuk gehad. Ze hebben het gelezen, en vonden het "onkritisch".' Volgens het Meldpunt heeft de CP'86 in het interview de gelegenheid gekregen het ware karakter van de partij te verhullen, vertelt Bart.

Maar daar liet de JD het niet bij. Ze stuurden een boze brief aan

het bestuur van de JOVD 't Gooi, aan het Hoofdbestuur van de JOVD, aan de Gooise afdelingen van de VVD en aan alle adverteerders in *De Blauwe Hoedt*. Bart: 'Ik heb gehoord dat één adverteerder al een boze brief aan de JOVD heeft gestuurd, waarin hij een verklaring eist.'

'Het is wel fout natuurlijk, wat de JD doet. We zijn zo al onze adverteerders kwijt', zegt een boze Richard Otto. Hij is vice-voorzitter politiek van het JOVD-afdelingsbestuur en heeft het gewraakte interview verzorgd. 'Het was inderdaad een neutraal interview, daar hebben we bewust voor gekozen. Het is goed om te weten waar een partij als de CP'86 voor staat.' Maar het is toch niet leuk als de CP'86 blij is met de JOVD?

'We hebben als JOVD contact met een heleboel partijen. Wij zijn namelijk onafhankelijk.'

Richard heeft een brief naar *De Gooi- en Eemlander* gestuurd (Bart Heller: 'Zo kinderachtig zijn wij nog niet eens geweest'), waarin de JOVD binnen vier dagen een rectificatie van de JD eist. 'En als de JD daar niet aan voldoet, dan spannen we een rechtszaak aan', zegt Richard Otto. Een rechtszaak? 'Ja, wegens smaad. Ons imago is door de JD geschonden. Ze pakken onze adverteerders af. Het is gewoon verboden wat de JD doet.'

Bart Heller lacht erom. 'Als er niks aan de hand is met dat artikel, waarom maken ze zich dan zo druk?' (CB/MdMS)

Ga mee naar Denemarken!

De pilot-reis voor de buitenlandexcursie Vikingskibet '94 heeft plaatsgevonden, en alle afspraken zijn in kannen en kruiken. Mede dankzij de adequate medewerking van Deense (overheids-) instanties, en onze zusterorganisaties in Denemarken, Radikal Ungdom (RU), Venstres Ungdom (VU) en Danmarks Liberale Studerende (DLS), gaat deze reis heel erg interessant worden. Zo gaan we onder andere naar het Deense parlement (Folketing), de 'vrijstaat' Christiania (een alternatieve leefgemeenschap) en naar Malmö (Zweden) waar we ook een programma hebben (m.m.v. onze zusterorganisatie Liberala Ungdoms Förbundet (LUF). Er zijn nog plaatsen over. Aarzel dus niet en ga van 9 tot 15 oktober mee richting het noorden, en ervaar Vikingskibet '94!! Meld je aan bij: Henriëtte de Rooij (030-898005) of op het landelijk secretariaat (070-3622162).

10 december

JD sluit lustrumjaar af met Duurzame Democratie-dag

Utrecht - Op 10 december a.s. wordt het lustrumjaar van de JD afgesloten met een dag over Duurzame Democratie en een spetterend feest. Op deze dag staan de thema's milieu en democratie centraal.

De dag zal geopend worden door minister M. de Boer van VROM (o.v.b.). Na haar toespraak gaan verschillende werkgroepen dieper in op het thema Duurzame Democratie. Zo bekijken werkgroepen grote projecten als de Schipholuitbreiding en de Betuwelijn. Hoe kunnen bij deze projecten burgers betrokken worden? Op kleinere schaal zal een werkgroep van scholieren discussiëren met politici uit hun gemeente over milieuvverbeteringen op hun school en hoe de politiek daaraan kan bijdragen.

Er is ook aan verstrooiing gedacht. Het meest democratische toneel zal worden opgevoerd. Een theatersportgroep brengt theater op aanwijzing van de zaal. 's Avonds zullen de resultaten van

de dag worden gepresenteerd door de verschillende werkgroepen. Bij deze dag zijn vele organisaties betrokken. De NJMO, het Instituut voor Publiek en Politiek, de politieke jongerenorganisaties, verschillende politieke partijen en Milieudefensie; zij zullen allemaal op deze dag een bijdrage leveren.

De Dag van de Duurzame Democratie begint om 13.00 in Trianon aan de Oude Gracht in Utrecht. Het programma duurt tot ± 21.30 uur. Daarna is er een feest met disco en waarschijnlijk een band. De entree is f.5,-. Wil je blijven eten dan betaal je voor de hele dag f.12,50. Aangezien wij van tevoren een schatting moeten maken voor het aantal eters, willen wij graag dat je van te voren naar het secretariaat belt en aangeeft of je (al dan niet vegetarisch) blijft eten. Als je je van te voren opgeeft krijg je een programmaboekje toegestuurd.

Wie deze dag mist, heeft het hele JD-lustrumjaar gemist!

DEMOMPELS

Volgens opiniepeilingen neemt de aanhang van de ouderenpartijen af.

Raymond Jeene: 'Ja, er is een griepgolf geweest, hè?'

Marco van Lierop legt op een *Demo*-redactievergadering uit dat het LB een origineel thema wilde hebben om publicitair mee te scoren, en dat werd 'duurzame democratie'.

Reactie van *Demo*-redactiefid Maud Du Marchie Sarvaas: 'Dus jullie zijn de afgelopen tijd bezig geweest met het zoeken naar een vondst?'

De resolutie moet blijven

Al sinds mensenheugenis wordt geklaagd over resoluties op congressen. Volgens Demo-verslagen is er altijd een slechte discussie over punten en komma's en niet over de inhoud. Sommige JD'ers willen resoluties maar helemaal afschaffen; politieke moties zijn immers veel leuker. De Commissie Politieke Zaken (CPZ) is een sterk voorstander van de resolutie. Maar zelfs CPZ-leden zijn tijdens de behandeling soms in de bar te vinden. Het moet dus leuker.

De CPZ ondersteunt de secretaris politiek van het Landelijk Bestuur. Ze begeleidt werkgroepen en schrijft het politiek programma (een samenvatting van JD-standpunten). En de CPZ denkt na over de politieke discussie in de JD. Een paar jaar geleden bedacht de CPZ de politieke motie om de discussie op congressen te verlevendigen. Dat is gelukt, maar het mag niet ten koste gaan van de resolutie. Waarom niet?

Ten eerste omdat een resolutie belangrijk is voor de werkgroepen. Ze hebben iets om naartoe te werken en kunnen veel leren van het schrijven van een resolutie. Scholing en vorming is tenslotte zeer belangrijk in de JD. Daarnaast worden de werkgroepsleden experts op het gebied van hun resolutie. Dat is handig voor de JD in het debat met andere jongerenorganisaties of met D66. Ten tweede wordt het grootste deel van de discussie over een resolutie al vóór het congres gevoerd. In de afdelingsbijeen-

komsten wordt met de werkgroep gediscussieerd en worden amendementen geformuleerd. De resolutie heeft dus een groot bereik in de vereniging. Bovendien heeft de werkgroep een kans de mening van de leden zo goed mogelijk te verwerken.

Ten derde is het voor een politieke organisatie belangrijk om gedegen en volledige standpunten te hebben. Moties gaan vaak over een te beperkt onderwerp. Ook hangt de mening van het congres bij moties soms te veel af van wie er toevallig achter het kathedraal staat. Voor mensen die de JD bij de D66-fractie, de pers, maar ook op middelbare scholen vertegenwoordigen, zijn resoluties onmisbaar.

Problemen zijn er natuurlijk ook. Veel van de amendementen zijn te taalkundig ('Herschreven en geschreven' vervangen door 'geschreven en herschreven'). Dit maakt de behandeling vaak saai. Hierdoor loopt de zaal vaak half leeg. Dit is jammer, omdat er over sommige amendementen wel een goede politieke discussie is. De CPZ wil discussie opwekken over de resoluties. Vind je toch dat de resoluties weg moeten? Schrijf (of bel) ons! Weet je een oplossing voor de problemen? Heb je een idee hoe de resoluties leuker kunnen worden? Bel (of schrijf) ons!

*Ruud van den Brink
Kinkerstraat 222-III
1053 EM Amsterdam
020-6123718*

18-24 maart 1995

Europees seminar in Oxford

Oxford - Studeer je aan een Nederlandse universiteit, spreek je vloeiend Engels en heb je belangstelling voor Europese ontwikkelingen? Dan zou je kunnen deelnemen aan het 'Europe 2020'-seminar in Oxford van 18 tot 24 maart 1995. Een week lang wordt er door deelnemers van dertig Europese universiteiten zeer intensief gediscussieerd over de toekomst van Europa, in een typisch Oxford-college. Door middel van een 'international essay

competition' kun je geselecteerd worden voor deelname. Vorig jaar gingen drie Nederlanders mee, onder wie twee JD'ers. Het kost dit jaar ongeveer 200 pond per persoon, waarvan een deel mogelijk voor rekening van een sponsor komt. Voor volledige informatie kun serieuze belangstellenden zich (liefst schriftelijk) wenden tot Jessica du Marchie Sarvaas, Herengracht 294 1016 BX Amsterdam, tel. 020-6205748. (MdMS)

24 oktober

De Islam in het Westen

Den Haag - Op 24 oktober a.s. wordt er in aansluiting op een internationale conferentie met als titel 'The Islamic revival in the West', een middag georganiseerd voor Nederlandse jongeren. Tijdens een simulatie van het parlement gaan politieke jongerenorganisaties en jongeren van islamitische organisaties met elkaar in debat. Er zal o.a. gedebatteerd worden over onderwijs, werkgelegenheid, religie en de rechtspositie van jongeren. De Jonge Democraten zijn ook uitgenodigd om aan dit debat deel te nemen. Er kunnen echter niet meer dan vijf personen per organisatie deel nemen aan het debat. Dus vind je het leuk om de 24-ste te debatteren, geef je dan op vóór 1 oktober. Je kunt je opgeven bij het landelijk secretariaat van de JD.

JD gaat actie voeren

Den Haag - Het Landelijk Actie Comité is weer actief. Dit comité is opgericht naar aanleiding van de eerste grote bezuinigingen op jongeren, ruim een jaar geleden. In dit comité zijn verschillende organisaties vertegenwoordigd, zoals de LSVb, CNV-jongeren, de Jonge Socialisten, het CDJA en natuurlijk ook de Jonge Democraten. Aangezien er wel grote bezuinigingen aangekondigd zijn, maar de exacte invulling hiervan nog steeds onduidelijk is, is de eerste taak van het LAK om zo snel mogelijk duidelijk te krijgen hoe deze regering de bezuinigingen in wil gaan vullen op het gebied van sociale zekerheid en studiefinanciering. Een grote demonstratie wordt pas georganiseerd als er meer duidelijkheid is over de invulling van de bezuinigingen.

Tot die tijd zal er elke week een actie georganiseerd worden door één van de aangesloten organisaties. De Jonge Democraten zullen de komende weken ook een actie organiseren. Mocht je een leuk idee hebben voor een actie, spreek dan één van de landelijke bestuursleden hier over aan. De exacte datum voor deze actie is nog niet bekend, hierover zullen de afdelingen nog geïnformeerd worden. (Henriëtte de Vos)

26 november

Flexibilisering van arbeid

Amsterdam - Op zaterdag 26 november 1994 organiseren de JD en het landelijk netwerk van D66 in de Melkweg in Amsterdam een symposium over flexibilisering en herverdeling van arbeid. De dag begint om 13.30 uur. Normale prijs is 25 gulden, maar voor alle JD'ers is er een speciale prijs van 7,50, waarvoor je ook nog een borrel krijgt aangeboden.

Op dit symposium zal het onderwerp vanuit verschillende in-

valshoeken bekeken worden. Allereerst is er een workshop over de normen en warden ten opzichte van arbeid. Zo zal onder andere Henriëtte de Vos spreken over de betekenis van arbeidstijden en arbeidsverhoudingen voor mensen. Een andere groep zal samen met Francien Al gaan discussiëren over de regelgeving en wetgeving. Centraal hierbij staat de vraag wat de overheid zou kunnen doen om flexibilisering en herverdeling van arbeid meer vorm

en inhoud te geven. Een derde workshop wordt georganiseerd rondom het thema 'zorg'. Stefanie van Vliet, de eerste JD'er in de Tweede Kamer, zal meepraten over het combineren van een goede en drukke baan met een partner.

Wil je meer informatie, dan kun je Sanne van Kamp bellen: 020-6423916. Kom op 26 november naar Amsterdam en vertel onze paarse moederpartij jouw mening.

DEMOMPEL

**Edwin Peek belt internationaal:
'Hello, with Edwin Piek!'**

Pleasant weekeinde in De Kempen

Westerlo - JD-Brabant is nog steeds de enige JD-afdeling die regelmatig contact onderhoudt met een VUJO-regio. De enige echte zomeractiviteit van de JD die dit jaar gehouden werd was een vrucht van de samenwerking met VUJO-Kempenland. Koning Boudewijn was precies een jaar overleden, maar dat mocht de pret niet drukken. 'Als één man sterft, hoeft niet meteen heel België

plat!', zo luidde het oordeel van de voorzitter van Kempenland vorig jaar reeds.

In een jeugdherberg ergens in een bos werd uitstekend voor de JD'ers gezorgd. De JD'ers werden door bos, veld, abdij en onderaardse gangen rondgeleid in het historische plaatsje Westerlo. Culinair van aard was het hoogtepunt van de mooie zomerdag: de beroemde Belgische bourgon-

dische barbecue, waarvoor ook JD-carnivoren uit de Randstad graag naar het zuiden afreizen. De discotheek waar de JD'ers en de VUJO'ers waren beland, was net als vorig jaar zeer vermakelijk. Zondagochtend was daar ook nog eens de smakelijke 'politieke brunch'.

Kortom, een plezant weekeinde met onze zuiderburen. Zo kan een afdeling mee profiteren van het hebben van een zustervereniging. (MdMS)

DEMOMPELS

Evert-Jan van Veen: 'Ik vind het leuk om mysterieus te zijn. Dat ben ik namelijk niet.'

Maarten van Rossum tijdens de Nacht van de Democratie:

'Wat is een burgemeester nou in de praktijk? Een manager op Mavo-B-niveau'

Humor en chaos tijdens Nacht van de Democratie

Utrecht - Een Nacht van de Democratie zonder Democraat van de Nacht. De bekendmaking hiervan was door het volle programma namelijk gesneuveld, tot grote teleurstelling van *Demo*-redacteur Maud du Marchie Sarvaas. Maud had in de wandelingen weten te regelen dat de fameuze titel haar ten deel zou vallen. 'Dan moet je wel iets democratisch zeggen', was de voorwaarde van de blijkaar enigszins corrupte jury, en Maud zei ter plèkke: 'Eeh... democratie betekent niet per definitie spontaneiteit.' Mauds inspanningen waren niettemin vergeefs.

Gelukig was de resterende 99 procent van de Nacht van de Democratie, 10 september j.l. in Utrecht, een groot succes. Het begon al met de lokatie: het voormalig farmaceutisch laboratorium (het 'Lab'), een imposant gebouw met hoge gangen en dito kamers. De JD had slechts twee kamers nodig: een voor het inhoudelijke

programma, en een voor de bar en het feest. Enthousiast liepen de honderd deelnemers heen en weer. Rode draad door de nacht waren de 'prioriteiten', naar de gelijknamige JD-lustrumuitgave. Mensenrechten, bestuurlijke vernieuwing en sociale zekerheid passeerden de revue. Hiertoe vonden discussies plaats van achtereenvolgens een medewerker van Amnesty International met JD'er Ido van der Meulen, historicus Maarten van Rossum met JD'er Jeroen Kemperman, en de GroenLinkse Simone van Geest met JD'er Paul Kraan. Met name Maarten van Rossum wist veel JD'ers tegen de haren in te strijken; niet zozeer vanwege zijn anti-D66-verhaal - D66 zou zijns inziens streven naar een Amerikaans bestuursmodel, bah! - maar vooral door zijn gewoonte niet naar anderen te luisteren. Zijn humor vergoedde echter veel.

Humor voerde ook de boventoon in de eloquentia-wedstrijd. Met

name de finale tussen Rogier Oet uit Rotterdam en LB-lid Remko van Oijen verdiende een schoonheidsprijs. De stelling luidde dat ook het Westen moet bijdragen aan de gebortenbeperking. Daarom: maximaal twee kinderen, en wie er meer wil, moet maar een weesje adopteren. Dit ver-

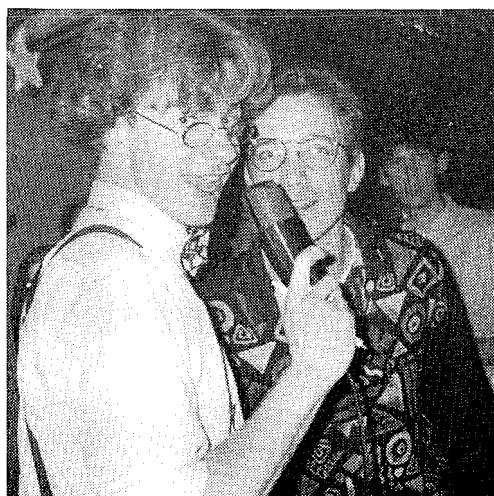
De eloquentiawedstrijd, met v.l.n.r. Rogier Oet, presentatrice Mirjam van Dijk en Remko van Oijen. (foto: Robin Paalvast)

leidde Remko, aangewezen tegenstander van de stelling, tot de volgende redenering: 'Als er een vijfeling wordt geboren, heb je dus een probleem. Dan moet je op de ouders actieve euthanasie toepassen, zodat de kinderen kunnen worden geadopteerd.' Een kleine meerderheid van de zaal wees Remko aan als winnaar.

De talkshow met de verse Tweede-Kamerleden Nicky van 't Riet (D66) en Marriët van Zuijlen (PvdA) leverde enkele leuke tegenstellingen op. In een Barend en Van Dorp-achtig ja/nee-spel gaf Marriët te kennen geen geld aan Ruanda te hebben gegeven. Misschien dat ze daarom, in antwoord op een andere vraag, zei wel 50 miljoen in de Duitse lotto te willen winnen. Verder koos Nicky voor idealisme waar Marriët voor realisme koos, Nicky voor milieu en Marriët voor werkgelegenheid, Nicky voor Gerry Adams en Marriët voor John Major, en Nicky ten slotte voor de Nacht van de Democratie en Marriët voor 'snel naar huis'. Tijdens het stedenspel overheer-

ste de chaos. Verschillende JD-afdelingen, werkgroepen, de *Demo*-redactie en de JS hadden een team afgevaardigd in de strijd om de JDIQ-bokaal. De deelnemers mochten een vraag pas beantwoorden nadat zij een ballon hadden laten knallen, en zo ontstond op het podium een oorverdovend lawaai van schreeuwende deelnemers, knallende ballonnen en een vertwijfelde scheidsrechter. Nadat de afdeling 't Gooi en de JS naar eigen zeggen waren 'genaaid', bereikten de Commissie Politieke Zaken en de *Demo*-redactie de finale. Omdat de politieke vragen op waren, moesten muzikale fragmenten (Dallas, The A-Team) de doorslag geven. Uiteindelijk won de *Demo*-redactie. Om drie uur startte dj Rogier het feest dat, zo zei hij na afloop, 'kort maar krachtig' was. Om half zeven was het immers alweer ontbijttijd.

De zon scheen al volop toen de JD'ers zich weer naar buiten waagden. Met dichtgeknepen oogjes, op weg naar de eerste trein. (CB)

Presentator Raymond Jeene met Guido van der Lans uit Den Haag. (foto: Robin Paalvast)

Noord-Ierland

Den Haag - JD'er Maartje te Hennepe wil samen met Britse en Ierse jongerenorganisaties een seminar organiseren over het 'hot issue' Noord-Ierland. Om dit voor te bereiden reist zij in oktober af naar Belfast, waar verschillende liberale jongerenorganisaties hun Brits Eilandenoverleg houden over hetzelfde onderwerp. Ben jij ook geïnteresseerd in de Britse Eilanden en met name in de Noord-Ierland-problematiek, dan zou je misschien mee willen helpen met de organisatie van het seminar, dat ergens in '95 gaat plaatsvinden. Bel Maartje, tel. 085-455426

DEMOMPELS

Monique van Gaans uit Amsterdam, het verschijnsel JD-relaties overziend: 'Het is net Epe, die hele JD.'

Raymond van Doorn uit Utrecht bakt pannekoeken en vangt met grote precisie een appelpannekoek op: 'Zo! Er zijn mensen die voor minder een lintje hebben gekregen.'

Raymond Jeene wordt ongeduldig: 'Niet druppelen, doorpielen!'

Gezocht...!

Amsterdam - De koepelvereniging '31' zoekt een jongerenvertegenwoordiger om namens alle lidorganisaties in het zgn. Jeugdforum zitting te nemen. In dit jeugdforum werken allerlei Europese jongerenorganisaties samen die menen als zodanig een gesprekspartner van de EU te zijn. De kandidaat is op 1 maart '95 niet ouder dan 27 jaar, is lid van de JD of een andere lidorganisatie en is bereid en in staat inzicht te krijgen in Europese aangelegenheden.

Op 28 oktober a.s. dienen de aanmeldingen binnen te zijn. Wil je weten wat het nu eigenlijk inhoudt, wend je dan tot Vereniging '31', t.a.v. Herman Kappers, Prof. Tulpstraat 2, 1018 HA Amsterdam.

Gezocht: politiek tekenaar

Den Haag - Welke tekenaar wil (tegen een vergoeding) actuele politieke tekeningen maken bij artikelen in het blad van het Opleidingscentrum van D66, Voor de D'Raad?

Ben je geïnteresseerd of weet je iemand in je omgeving, stuur dan enkele voorbeelden naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, t.a.v. Anne-Marie Hartog.

'Jong paars' bezuinigt 17,5 miljard

Den Haag - Het Paars Regeerakkoord is niet alleen tot stand gekomen tussen de politieke partijen, maar ook (voor de tweede maal) tussen de politieke jongerenorganisaties; de Jonge Socialististen, de JOVD en de JD. In 1992 is na lang onderhandelen voor de eerste maal een paars regeerakkoord door de PJO's afgesloten. De Geassocieerde Persdienst (GPD) heeft de paarse PJO's gevraagd dit akkoord enigszins te actualiseren aan de hand van de 'Proeve van Kok'. De JS, de JOVD en de JD namen de uitnodiging van de GPD aan en kwamen op 1 augustus in perscentrum Nieuwspoor bijeen. In plaats van enkele weken hadden de jongerenorganisaties dit maal maar één dag om een nieuw akkoord te sluiten. Daarom is het akkoord beperkt tot slechts enkele onderwerpen. Voor de Jonge Democraten hebben Mirjam van Dijk en Henriëtte de Vos de onderhandelingen gevoerd. De informateurs waren Flip de Kam en Ruud Koole.

Bij elkaar hebben de PJO's met het akkoord 17,5 miljard bezuinigd (de Kam heeft het globaal door laten berekenen door het CPB). De belangrijkste punten uit het akkoord zijn:

* De laagste uitkeringen worden

gekoppeld aan de prijsindex, waardoor hun koopkracht gehandhaafd blijft. Dit betekent dus een stijging van laagste uitkeringen in de komende 4 jaar.

* De kinderbijslag wordt inkomensafhankelijk aflopend qua hoogte tot twee maal modaal. Daarna stopt de kinderbijslag.

* Binnen vijf jaar moet je minimaal twee jaar gewerkt hebben om een WW-uitkering te krijgen, in plaats van het voorstel van de regering van vier uit vijf jaar.

* Mensen tussen de 18 en 21 jaar hebben recht op bijstand als zij geen werk hebben.

* Eco-tax zal op een breed terrein worden ingevoerd.

* Euthanasie wordt uit het wetboek van strafrecht gehaald.

* De ARGUS-lijn wordt aangelegd, een hoge snelheidslijn langs Rotterdam, Amsterdam, Schiphol, Den Haag en Utrecht.

* De hoogte van de bijstand zal weer op rijksniveau bepaald worden en niet op gemeentelijk niveau.

* CAO's worden afgeschaft als zij regeringsbeleid in de weg staan en de ondernemingsraden krijgen meer rechten.

* Softdrugs wordt gelegaliseerd en hard-drugs wordt verstrekt onder medisch toezicht.

(Henriëtte de Vos)

INCO zoekt nieuwe Vlaanderencoördinator

Den Haag - De Vlaanderencoördinator maakt deel uit van de Internationale Commissie (INCO), de commissie ter ondersteuning van de Internationaal Secretaris. Taken van de Vlaanderencoördinator zijn: het onderhouden van de contacten van de JD in Vlaanderen, vooral de VUJO, maar ook de VLD-Jongeren en de LVSV, meer in het bijzonder het bezoeken van rele-

vante congressen en vergaderingen, het leiden van de JD-VUJO-werkgroep over talenverscheidenheid in Europa, het organiseren van het jaarlijkse JD-VUJO-weekend en natuurlijk een actieve bijdrage leveren aan INCO-vergaderingen en de Internationale FOra (INFO's).

Belangstelling? Bel Dennis (030-513626/ 070-3622162) of Antoine (04241-3168).

Weledelzeergeleerde Jonge Democraten

Amsterdam - Onlangs behaalden JD'ers Marc Davidson (Amsterdam) en Marcellus Ubbink (Leiderdorp) hun doctorsgraad. Met een van zijn stellingen haalde Marc de opiniepagina van het NRC Handelsblad. Hij hekelde de hypocrisie van mensen die wel oud papier inzamelen, maar geen recycled papier gebruiken. Dit is slechts een van de standpunten van de sterke werkgroep Milieu, die Marc jarenlang coördineerde. Marcellus' promotor meende zich tijdens de promotie een grapje te kunnen permitteren over de niet helemaal begrepen afkorting CV. Met zijn markante, stijlvolle snedigheid verwees Marcellus hem naar de lijst met afkortingen

in zijn proefschrift (CV=Cyclic Voltammetry). Hij kon echter niet laten daaraan toe te voegen dat AIO's zonder kennis van de CV (=Centrale Verwarming) er in Leiden slecht aan toe zijn: in het laboratorium was het 's winters altijd koud. Marcellus, oudcoördinator van de Commissie Politieke Zaken van de JD, verkreeg zijn graad met lof.

Wij danken dr. Davidson en dr. Ubbink voor hun enorme en voorbeeldige inzet voor het Politiek Bureau en wensen hun veel succes in hun toekomstige carrière.

Namens de Commissie Politieke Zaken,

Laurens van Kol

DEMOMPEL

De Demo-redactie verwijst weer eens een artikel naar de prullenmand.

Maud du Marchie Sarvaas: 'Wij zijn wel een arrogant bolwerk, hè?'

Marco van Lierop: 'Maar jullie worden wel serieus genomen.'
Maud: 'Door wie dan?'

Confrontatiebijeenkomst over regeerakkoord

D66 stelt JD teleur

Den Haag - Vier D66-kamerleden werden geconfronteerd met twintig JD'ers, 25 augustus j.l. op het JD/D66-secretariaat. Onderwerp: Paars natuurlijk! De JD had behoorlijk wat kritiek op bijvoorbeeld het tegenvallende milieugehalte in het akkoord. Kamerlid Bob van den Bos weet dit aan het feit dat 'de VVD ook meedoet'.

De discussie over de veranderingen in het onderwijs stelde de JD'ers teleur. Volgens Kamerlid Bert Bakker moesten ze bij iemand anders zijn: 'Kok wilde plotseling een extra bezuiniging

op de studiefinanciering.' Over de bezuinigingsmaatregel die als differentiëring van de studieduur wordt gepresenteerd, zei JD-voorzitter Henriëtte de Vos: 'De schulden in de tweede fase worden torenhoog, terwijl D66 in haar verkiezingsprogramma heeft geschreven dat de schulden niet te hoog mochten worden.' De D66'ers hielden toen maar een pleidooi voor de bachelorsopleiding. Meningsverschillen tussen de JD en D66 zullen blijven bestaan en de discussie had juist daarom best wat confronterender mogen zijn. (Marco van Lierop/MdMS)

22 oktober 1994

Hoera, kaderdag!

Den Haag - Zaterdag 22 oktober 1994 is er weer een landelijke kaderdag voor alle kaderleden van de Jonge Democraten. Deze dag zal plaatsvinden op het landelijk secretariaat van de JD (Noordwal 10 Den Haag) en begint om 11.30 uur.

Tijdens deze kaderdag zal een gevarieerd programma worden aangeboden. Zo gaat er gediscussieerd worden over de vraag hoe afdelingen meer leden kunnen betrekken bij de vereniging. Ledenwerven is immers één, maar ze activeren lijkt vaak problematischer. Daarnaast gaan we zoeken naar de stereotiepe JD'er. Het hoe

en wat van dit programma-onderdeel blijft nog even geheim, maar staat garant voor veel discussie. Verder staat op het programma een discussie omtrent resolutiebehandeling op het congres. De vraag die centraal zal staan is hoe de resolutiebehandeling aantrekkelijker kan, zonder dat dit ten koste gaat van de diepgang die een resolutie biedt.

Ook bestaat de mogelijkheid om vragen te stellen aan het LB, of om nieuwe ideeën aan het LB en de vereniging bekend te maken. De dag zal besloten worden met een borrel. Komt allen! (Wim Rampen)

DEMOMPEL

Edwin Peek vindt dat geplastificeerd papier wel bij het oud papier kan. Paul Groenenberg denkt van niet.

Edwin: 'Wat doe jij dan met de Voetbal International?'

Paul: 'Ik lees geen Voetbal International.'

Edwin: 'De Playboy dan?'

Paul: 'Die bewaar ik altijd.'

'UniHoge'-campagne brengt vooral vele kennismakers

Den Haag - De campagne om nieuwe leden te winnen onder eerstejaars studenten zit er weer op. Voor de afdelingen betekende dat stands huren, de laatste folders updaten en proberen om studenten- en faculteitsverenigingen de wind uit de zeilen te nemen. Nu is dat tegenwoordig een steeds lastigere taak aan het worden, onder meer doordat de studiedruk voor elke student extra toeneemt door de recentste onderwijs- en studiefinancieringsplannen. Vele afdelingen hebben geprobeerd om (betalende) nieuwe leden te winnen, maar in deze tijd willen veel geïnteresseerden niet verder gaan dan het kennismakerschap der

Jonge Democraten. Het LB heeft de meeste afdelingen geholpen bij deze campagne ter ondersteuning van het ledenwerven, wat (helaas!) niet altijd kon leiden tot een bezoek bij iedere afdeling. We hebben in Maastricht, Groningen en Amsterdam (om maar een paar afdelingen te noemen die we bezocht hebben) de indruk gekregen dat de hele JD hard op weg is om het doel van 2000 leden te behalen. Dat we na deze 'UniHoge'-introductiedagen een stuk verder zijn, is zeker. Ik wil dan ook alle afdelingen hartelijk bedanken voor hun inzet tijdens de introductiedagen. (Edwin Peek)

Groot nieuws: JD-Jaarboek

Den Haag - In januari 1995 zal voor het eerst in de JD-historie een JD-Jaarboek worden uitgegeven. Dit jaarboek zal een beeld geven van alles wat de JD in 1994 heeft beziggehouden: activiteiten, discussies, hoogte- en dieptepunten, grappige gebeurtenissen etcetera. Bijdragen uit de afdelingen zullen het hoofdbestanddeel vormen, en natuurlijk is er

veel ruimte voor foto's. Iedere JD'er kan het Jaarboek tegen kostprijs in zijn bezit krijgen. Op het najaarscongres zal een bestellijst klaar liggen. Het ontbreekt echter nog aan één ding: enthousiaste JD'ers die zin en tijd hebben om het initiatief de komende maanden vorm te geven. Schrijf historie en bel Evert-Jan van Veen, tel. 030-910141.

DIRK DULLENDRIES

LYMEC wil zuivere LDR-fractie

Gummersbach - Tijdens de LYMEC-executive begin juli in Gummersbach (D) was één van de belangrijkste onderwerpen de fractievorming in het Europees Parlement (EP). Dit is voor LYMEC van belang, aangezien LYMEC statutair gebonden is in nauwe samenwerking met de ELDR-partij en de LDR-fractie in het EP te functioneren. Bovendien krijgt LYMEC geld van deze groep liberalen en democraten in het EP, waar D66 op het moment van de executive nog geen lid van was (de VVD wel). Aangezien in het EP de fracties niet zo stevig in elkaar zitten als bijvoorbeeld in de Tweede Kamer, duikt na elke verkiezing de vraag op hoe de verschillende fracties samengesteld gaan worden.

Het laatste nieuws over deze fractie was niet bijzonder positief: er werd gesproken over toetreding van de Gaullisten tot de LDR, en niet iedereen was daar even hard

op tegen. Maar zouden de Gaullisten niet tot de LDR toegelaten worden, dan wilden de Portugezen de fractie verlaten, omdat ze hem dan te klein vonden.

Over deze kwestie toonde LYMEC zich bijzonder eenstemmig. Na een open discussie werd ondubbelzinnig vastgesteld dat LYMEC een LDR-fractie in het EP wenst te zien waarin alleen partijen zitten die de democratische en liberale beginselen hangen. De Gaullisten, Fianna Fail (Eire) of Forza Italia en de bondgenoten van deze laatste horen daarin niet thuis, zo werd expliciet gesteld.

Natuurlijk kwam ook een aantal andere kwesties aan de orde tijdens de executive.

* De JD zette de penningmeester van LYMEC onder druk om ervoor te zorgen dat nu eindelijk de reiskostenvergoeding van het LYMEC-congres van januari be-

taald gaat worden.

* De Pro-Vote-campagne werd geëvalueerd, waarbij helaas moest worden vastgesteld dat de ervaringen die Frederick over het Nederlandse aandeel hierin vertelde (weinig participatie van andere organisaties) niet veel afweek van het beeld in heel Europa.

* Een aantal politieke moties werd aangenomen, waaronder één die oproept de persvrijheid in Italië te garanderen.

Ten slotte was als gastspreker de voorzitter van de liberale partij in Kosovo aanwezig, die kort iets vertelde over de politieke situatie aldaar. Belangrijkste punt op dit moment is volgens hem onafhankelijkheid van Kosovo, en daar zijn alle partijen in Kosovo vóór. Het laatste nieuws: de D66-fractie in het EP is toegetreden tot de LDR-fractie. Als laatsten zijn bij deze fractie nu ook de leden van de Italiaanse Lega Nord gekomen... (Dennis Hesseling)

11 november

Litouwen

Eindhoven - In Eindhoven wordt door de Polen-en-Litouwen-commissie een politiek café georganiseerd over Litouwse politiek en handel. Als gastspreker komt de honorair consul van Litouwen, de heer H. de Lange. In de inleiding wordt ingegaan op de economische en politieke situatie in Litouwen. Ook wordt aandacht besteed aan de verschillen met de rest van Oost-Europa, in het bijzonder met Polen, dat geen Sovjet-republiek is geweest. Ten slotte wordt ingegaan op de invloed die vijftig jaar Russisch communisme in Litouwen heeft gehad.

Het politiek café wordt georganiseerd ter voorbereiding op de JD-reis naar Polen en Litouwen, die plaatsvindt van 21 tot en met 30 april 1995. De Oost-Europeanen zijn tussen 3 en 12 maart in Nederland.

Het politiek café vindt plaats op 11 november in de Trafalgar Pub in de Dommelstraat te Eindhoven. Loop vanuit het station recht door het centrum in, en ga dan rechts de Dommelstraat in. De aanvang is 20.00 uur. Voor meer informatie: Lidwien van Langen, tel. 013-552934.

27 november - 2 december

Seminar YDC in Noordwijk

Noordwijk - Van 27 november tot 2 december organiseert de JD samen met YDC een seminar over 'The Role of Youth in Democratisation Processes and the Building of a Civic Society'. Aansluitend vindt de General Assembly van YDC plaats.

Het seminar was aanvankelijk in Roemenië gepland. Een geschikte en betaalbare lokatie was echter moeilijk te vinden. Daarom wordt dit internationale seminar dichterbij huis gehouden - waardoor meer JD'ers kunnen deelnemen -

en wel in Noordwijk.

YDC is een internationale jongerenorganisatie die zich bezig houdt met milieu en ontwikkelingssamenwerking. Vertegenwoordigers van lidorganisaties van YDC uit de gehele wereld zullen voor het seminar worden uitgenodigd.

Heb je belangstelling, neem dan contact op met Bart Hoogenboom (050-137582) of Carolien Buddingh' (071-141748) en kom langs op het INFO over YDC (19 oktober te Nijmegen).

Kennis op wereldniveau

Den Haag - Waar stond de afkorting 'YDC' ook al weer voor? Hoe werkt een IFLRY-congres? Wat voor zusterorganisaties heeft de JD in Denemarken, en wat zijn dat eigenlijk voor een organisaties? Of misschien zelfs, voor degenen die het *nog* niet weten: wat kan ik met de JD op internationaal gebied doen? Sinds kort zijn de antwoorden op deze vragen in één overzichtelijke

lijke bundel bijeengebracht: de Internationale Basisbrochure is uit! Geschreven door onze internationale deskundige Suzanne Bakker. Hierin vind je alles wat er bij de JD op internationaal gebied gebeurt, plus natuurlijk alle afko's. Meer weten? De Internationale Basisbrochure is bij het landelijk secretariaat aan te vragen en wordt je gratis en voor niets toegestuurd. (Dennis Hesseling)

WERELDSE ZAKEN

Vriendschap

Vriendschap kent in de politiek soms zijn grenzen. Voor de Amerikaanse regering waren alle Cubanen die het regime van Fidel Castro ontvluchtten vrienden en dus welkom - totdat het er te veel werden en ze in kampen opgevangen moesten worden. Dat deze vluchtelingensituatie voor een groot deel veroorzaakt werd door de Amerikaanse blokkade, maakt de gekozen 'oplossing' alleen maar minder fraai.

Voor de JD daarentegen kent vriendschap geen grenzen. Sterker nog: als JD'er heb je automatisch een groot aantal vrienden over de grens. Politieke vrienden wel te verstaan. Misschien zou het een goed idee zijn om die mensen eens op te gaan zoeken? Een goede gelegenheid daarvoor vormen de congressen die ook zij regelmatig houden. Zo hebben de Liberal Democrats Youth and Students (LDYS) begin november hun congres. Als je er een paar daagjes aan vastkoppelt kunnen zij je meteen iets meer laten zien van het land dat zij onder de Conservatieve-regering als een 'free market theme parc' omschrijven.

Wil je een compleet verzorgde reis naar onze buitenlandse vrienden? Dat kan ook, maar dan moet je wel snel zijn. Van 9 tot en met 15 oktober brengt de JD-buitenlandexcursie 'Vikingskibet '94' een bezoek aan Denemarken en Zweden. Onze vrienden van Radikal Ungdom, Danmarks Liberale Studerende, Venstres Ungdom en het Zweedse Liberale Ungdomsforbundet staan ons daar op te wachten om te laten zien hoe de politiek in hun land verloopt. Als je NU naar het secretariaat belt (070-3622162) heb je kans dat je nog mee kunt!

Dennis Hesseling

Word ook vriendjes met de Internationale Nieuwsbrief, waarin je al het nieuws over het internationale werk van de JD leest. Bel het secretariaat voor een abonnement!

Agenda

Oktober

- 9/15 Buitenlandreis naar Denemarken. Zie pagina 29.
- 19 INFO in Nijmegen over YDC. Info bij Bart Hoogenboom (050-137582).
- 22 Kaderdag in Den Haag. Zie pagina 33.
- 29 Nationale Jongerenconferentie van 31 in Utrecht. Info bij Ido van der Meulen (058-127173).
- 26 Symposium over arbeid in Amsterdam. Zie pagina 30.
- 20/24 IFLRY-seminar over onderwijs in Zagreb*.
- 24/27 IFLRY-executive en General Assembly in Bled (Slovenië)*.
- 27/4 IFLRY-seminar over nationalisme in Straatsburg*.

* Opgeven voor 5 oktober bij Dennis (030-513626).

27/2 Seminar en General Assembly YDC in Noordwijk. Zie pagina 34.

November

- 5/7 Congres LDYS. Info bij Maartje te Hennepe (085-455426).
- 11 Politiek café over Litouwen in Eindhoven. Zie pagina 34.
- 19/20 Algemene Ledenvergadering in Elst. Zie pagina 21-28.

December

- 10 Duurzame Democratiedag in Utrecht. Zie pagina 29.
- 12-20 IFLRY-delegatie naar Israël. Info bij Dennis (030-513626).

Werkgroepen

Burger, Politiek, Overheid
Macs Rosielle, 050-139532

Clingendael
Marleen van Oort, 030-441562

Democratisering
Jos v.d. Wijst, 04116-86560

Emancipatie
Adrie v.d. Luijt, 020-6184222

Ethiek
Ron Bruggink, 010-4405323

Europa
Ido v.d. Meulen, 030-443853

Gezondheidszorg
Michiel Blankenvoorde, 030-316149

Internationale Commissie
Maartje te Hennepe, 085-455426

JD/VUJO-werkgroep
Antoine Teurlings, 04241-3168

Jongerenbeleid
Irene ter Borg, 023-245793

Mensenrechten
Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten
Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milieue
Ward Biemans, 030-870031

Onderwijs
Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking
Ido v.d. Meulen, 030-443853

Politie en Justitie
Jasper Hamaker, 020-6230153

Projectgroep Minderheden
Stephanie Bos, 030-543153

Sociale economie
Paul Kraan, 020-6192618

Vrijzinnig-democratie
Remko van Oijen, 050-266708

Landelijk Bestuur

Voorzitter
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119

Secretaris Politiek
Remko van Oijen, Hereweg 112, 9725 AJ Groningen, 050-266708

Algemeen secretaris
Evert-Jan van Veen, Da Costakade 13, 3521 VR Utrecht, 030-910141

Penningmeester
Raymond Jeene, Vlietlaan 91, 3061 DV Rotterdam, 010-4532127

Secretaris Organisatie
Wim Rampen, Werner Helmichstraat 29, 3553 JT Utrecht, 030-448520

Internationaal Secretaris
Dennis Hesseling, Abstederdijk 261, 3582 BK Utrecht, 030-513626

Secr. Scholing en Vorming
Hinke Post, Kinkersraat 222-3, 1053 EM Amsterdam, 020-6123718

Secretaris Ledenwerving en Opvang
Edwin Peek, Uilenstede 417-2, 1183 AE Amstelveen, 020-6456126

Secretaris Public Relations
Marco van Lierop, Rode Kruislaan 1405, 1111 XD Diemen, 020-6951096

Hoofddred. Demo (geen LB-lid)
Christiaan Bonebakker, Albert van Dalsumlaan 877, 3584 HT Utrecht, 030-515020

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Fanfare, Groenmarkt 34-35 (tegenover Grote Kerk)

't Gooi

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leeuwarden

tweede dinsdag, 20.30 uur, De Kannekijker, Bagijnestraat 63

Leiden

tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam

tweede maandag, 21 uur, Café Dudok, De Meent (bij Coolsingel)

Twente

derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat

Zoetermeer

eerste donderdag, 20 uur, De Graanshuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f20,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

Mark van Barschot

Ik weet niet hoe het andere JD'ers vergaat, maar zodra ik op mijn werk, op vakantie of in de kroeg vertel dat ik actief ben in de politiek c.q. JD zit ik de daaropvolgende twee uur constant mezelf te verdedigen. De gesprekken zijn vrijwel altijd hetzelfde. Eerst de reactie vol ongeloof over politieke interesse in zijn algemeenheid, wat ik daar dan zo leuk aan vindt en of het een aangeboren afwijking is. Vervolgens krijg ik een hele beerput over me leeg gestort vol beschuldigingen variërend van onbetrouwbaarheid en zakkenvullerij tot aangeboren luiheid en incompetentie.

En vrijwel altijd komt het gesprek uit op die buitenlanders.

Wanneer gaat de politiek daar nu wat aan doen, welke politieke partij komt nou eens voor de Nederlanders op?

Nee, natuurlijk hebben deze mensen geen CD gestemd, want ze zijn geen fascist. Maar Janmaat durft wel te zeggen wat zij denken. Als enige.

Zo langzamerhand weet ik niet meer hoe hierop te reageren. Telkens probeer ik te nuanceren en begrip en tolerantie te kweken. Telkens probeer ik vooroordelen en feiten van elkaar te scheiden. Door rationeel te argumenteren probeer ik ongerustheid, angst en haat te bestrijden. Maar ongerustheid, angst en haat zijn gevoelens, emoties, en emoties zijn niet erg vatbaar voor ratio. Een hele enkele keer hoor ik de reactie: 'Ja, dat is ook wel zo', waaruit ik opmaak dat betrokkene aan het denken is gezet. Veel vaker hoor ik echter de reactie: 'Ja, dat kan wel zo zijn, maar...', waaruit ik opmaak dat betrokkene niet wil nadenken, maar van zijn/haar angstgevoelens uit wenst te blijven gaan.

Moedeloos word ik ervan. Steeds vaker betrap ik mezelf erop dat ik in discussies over politiek (en dus bijna altijd over buitenlanders en onbetrouwbaarheid van politici) probeer het gespreksonderwerp te veranderen. Ik begin over

voetbal of een film en als dat niet helpt zeg ik gewoonweg dat ik geen zin heb om er over te praten. En ik schaam mezelf er diep voor.

Maar ik begin het moe te worden mezelf, politiek en allochtonen te verdedigen tegen deze muur van onbegrip en vooroordelen. Het lijkt mij de paradox van onze informatiemaatschappij. Het lijkt erop dat naarmate de informatie toeneemt de burger steeds minder van feiten op de hoogte is en zich steeds meer door emoties laat leiden. Misschien is dat ook wel de enige manier om met onze enorme informatiestroom om te gaan, want alle informatie opnemen en begrijpen is schier onmogelijk.

De nieuwste cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek bevestigen dit beeld. Het vertrouwen in politici daalt nog steeds en minderheden worden door

de absolute meerderheid van de ondervraagden als het grootste politieke probleem genoemd. Milieu, dat mijns inziens het meest levensbedreigende vraagstuk voor de wereld en dus Nederland is, wordt slechts als vijfde genoemd. Ik zou deze ondervraagden wel toe willen schreeuwen dat hun mening nergens op slaat, ik zou eens met ze in discussie willen gaan, ik zou ze mee willen nemen naar een asielzoekerscentrum, ik zou ze willen meenemen naar martelkamers in Iran, ik zou ze de televisiebeelden van Ruanda willen laten zien, maar ik vrees dat het allemaal niets helpt.

Ik weet niet meer hoe ik tegen deze angstgevoelens ten strijde moet trekken. Ik ben bang dat de politiek het ook niet weet.

Het lijkt erop alsof de grote politieke partijen er voor kiezen een beetje mee te gaan in deze angstgevoelens en de zaak verder

te negeren. Maar meegaan met angstgevoelens leidt uiteindelijk tot het sluiten van de grenzen en het verplicht assimileren van buitenlanders. Het negeren van het probleem van de angst van Nederlanders leidt uiteindelijk tot de vorming van een fatsoenspartij voor alle Nederlanders, die de grenzen dicht gooit met het zogenaamd fatsoenlijke excuus dat ze opkomt voor de Nederlanders. Het resultaat van een beetje meepraten en negeren komt hiermee op het zelfde neer. Zoals ik al zei, ik weet niet hoe het andere JD'ers vergaat bij discussies buiten de JD over politiek en allochtonen.

Maar ik wil het wel graag weten. Ik wil graag in de volgende *Demo* lezen hoe andere JD'ers deze discussies ervaren en of jullie nog wel optimisme en volharding op kunnen brengen in pogingen de stroom te keren. Eigenlijk wil ik vooral dingen lezen waar ik weer moed uit kan putten.

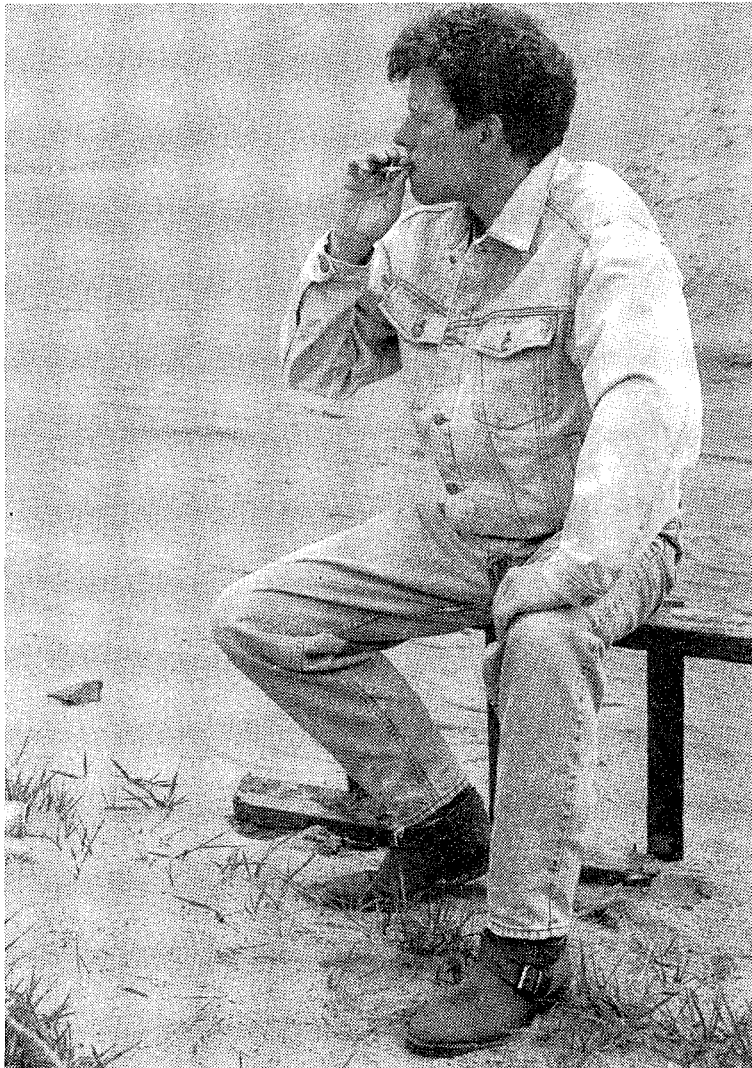
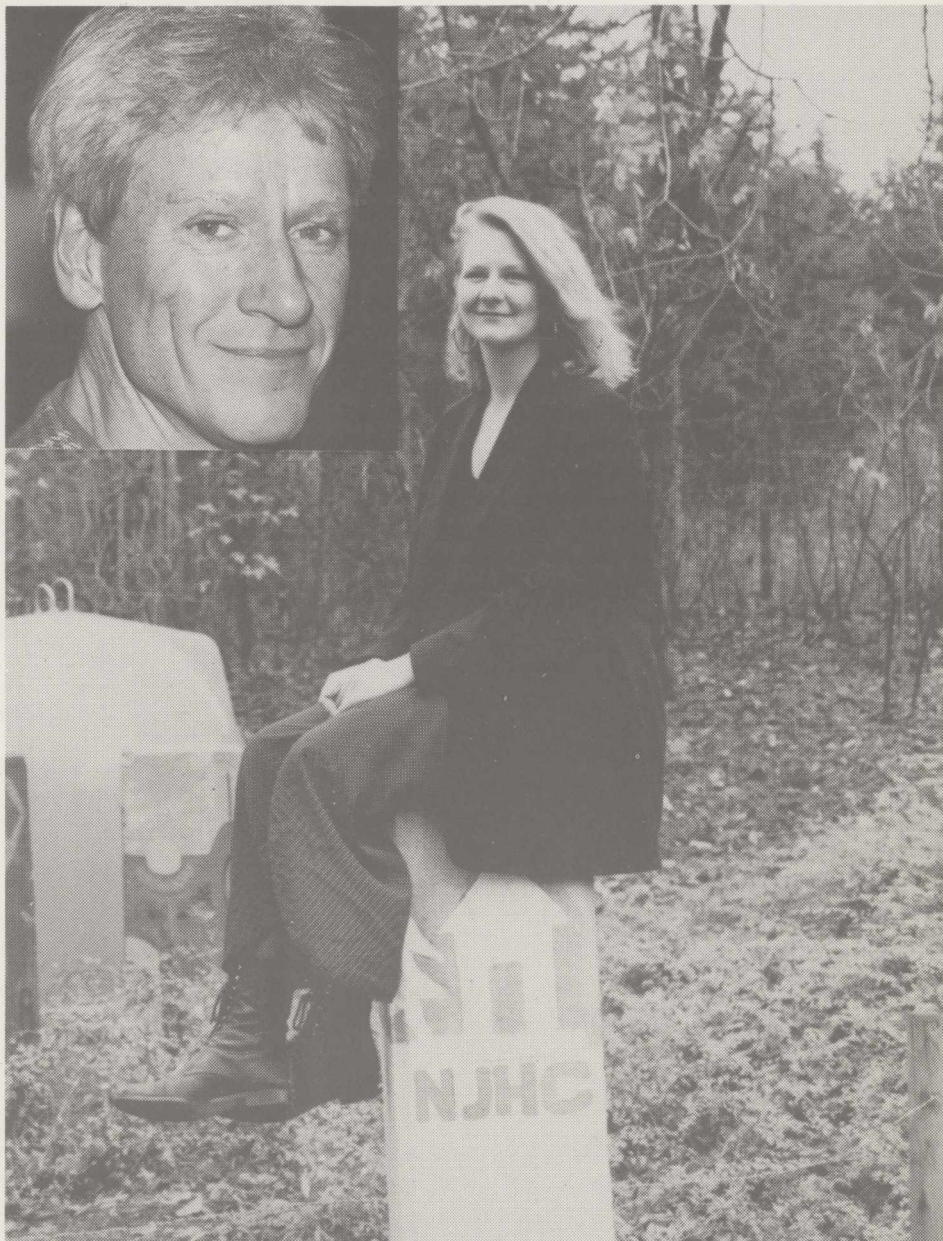

Foto: Wouter de Boer

DEMO

Wolffje en De Vos in het Elster bos

JD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

EN VERDER

Vergaderen

Stratenveger met werkervaring?

D'emotion: Analoge Dafjes

Een mond vol tanden

Misschien had ik toch wel mee moeten gaan, toen, met die Nijmeegse excursie naar Jomanda. Ik denk dat zij zo'n beetje de enige zou zijn geweest, die mij voor het congres had kunnen vertellen, dat ik hier nu als hoofdredacteur (a.i.) zou zitten. Hoewel, ik had haar waarschijnlijk toch niet geloofd.

De gelijkenissen met een sprookje waren groot in Elst. Een Vos, een Wolff en honderddertig politieke beestjes maakten van een druilerig groepje bomen een volwaardig sprookjesbos, waar de vreemdste dingen konden gebeuren - en ik als bij toverslag naar De Stem van de JD werd verplaatst.

Dat was mooi. Maar nu Christiaan de laatste hand legt aan de lay-out van deze *Demo* en het schrijven van dit redactioneel aan mij over laat ('daar heb ik geen tijd voor'), zit ik toch een beetje met mijn mond vol tanden. Want wat zet je in zo'n stukje? Een visie op de toekomst, zoals je dat verderop in het stuk van Bart Heller kunt lezen? Of meer een verslag van wat er de laatste tijd zoal is gebeurd? Zoals van de Denemarkenreis of van het afgelopen congres. Over beide activiteiten vind je in deze *Demo* uitgebreide reportages.

Een mengeling van visies en verslagen, van idealisme en realisme, met alle conflicten en interessante discussies van dien. Daar staat de JD voor, en daar zet ook *Demo* zich voor in. Want realisme is dodelijk saai zonder een vleugje bevlogenheid, en je kunt nog zo idealistisch zijn - je bereikt niets, als je niet tenminste met één been op de grond blijft staan.

Zo zou de JD het jaar 1995 binnen moeten gaan - idealistisch en bevlogen, maar met oog voor de werkelijkheid.

Patrick Dersjant

Deadline

**Demo 12.1:
31 december 1994**

Inhoud

<i>Mond vol tanden</i>	2
<i>Congresverslag</i>	3
<i>Gezocht: stratenveger met werkervaring</i>	10
<i>Vergaderen</i>	12
<i>Te gast: Johan Stekelenburg</i>	13
<i>D'emoties</i>	14
<i>De wegen in Cambodja zijn weer als gatenkaas</i>	16
<i>Berlusconi maakt van Italië een bananenrepubliek</i>	19
<i>Vredig met een grote 'V'</i>	20
<i>UptoJDate</i>	22
<i>Markant</i>	24

Demo

Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 6, jaargang 11
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Patrick Dersjant
Redactie: Mark van Barschot
Christiaan Bonebakker
Andrea Deckers
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Sonny Lim
Pieter Moens
Barbara Naumann
Ib Waterreus
Illustraties: Marco van Lierop
Foto voorpagina: Ron Hendriks
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. *Demo*
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer, en uitsluitend indien zij op papier en fop worden aangeleverd (Macintosh, WP 4.2 of WP 5.1). In overleg met de hoofdredacteur kan hiervan worden afgeweken. Eén *Demo*-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen (Okee, nog ééntje dan, bij wijze van afscheid - CB). Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende *Demo* worden geplaatst. Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit *Demo* worden overgenomen. Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen *Demo* gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

Congresverslag

ALV 24

Op 19 en 20 november 1994 vond de 24-ste Algemene Ledenvergadering (ALV) van de JD plaats. Iedereen die de vereniging een warm hart toedraagt, was weer aanwezig: de vergadertijgers, de redenaars, de komma-neukers, de feestgangers, de egotrippers, de orde-verstoorders, Ron Hendriks, de zwijgende minderheid en Demo. Op deze en de volgende bladzijden lees je alles over wat er gebeurd is. Maar natuurlijk was je er zelf bij.

Foto's: Ron Hendriks

Weinig opwinding bij organimo's

De organisatorische moties (organimo's) zorgden voor minder opwinding dan op vorige congressen. Slechts één organimo werd aangenomen: er moet weer een actuele JD-standpuntenbundel uitkomen. Een rookverbod op alle JD-activiteiten haalde het niet, evenmin als het voorstel om niet meer aan acties van het Landelijk Actie Comité deel te nemen.

Deze laatste organimo was afkomstig uit de afdeling Groningen, waarvan vrijwel niemand, en dus ook geen woordvoerder, aanwezig was. Het had echter een leuke discussie kunnen opleveren, omdat bekend is dat niet iedere JD'er zo snel de straat op gaat. Voor het landelijk bestuur was het echter wel makkelijk; zij is een warm voorstander van samenwerking met het LAC.

Christiaan Bonebakker

'Wolffje' democratiseert D66

Gerrit-Jan Wolffensperger werd op zaterdagmiddag een sprankelend 'Barend & Van Dorp-kruisverhoor' afgenomen door Christiaan Bonebakker. De nieuwe fractievoorzitter van D66 bekende dat onder zijn leiding de besluitvorming in de D66-fractie is gedemocratiseerd en moest verder toegeven dat hij nog niet wist wat 'Airmiles' waren, dat hij ook buiten de JD liefkozend 'Wolffje' wordt genoemd en dat hij in het verleden softdrugs heeft gebruikt. Konden deze uitspraken nog op een vriendelijk onthaal van de zaal rekenen, voor het feit dat hij het verkiezingsprogramma belangrijker vond dan het regeerakkoord en studenten belangrijker dan Ritzen, moest hij uitgebreide verantwoording afleggen. Dit gebeurde aan de hand van twee actueel politieke moties die samen met hem behandeld werden. De eerste, waarin het beleid van de D66-fractie ten aanzien van Borssele werd afgekeurd, werd uiteindelijk verworpen, nadat Wolffensperger een meerderheid had kunnen overtuigen van consistent handelen van D66. In de tweede werd Nuis een grote tegenvaller in het kabinet genoemd, Wolffensperger vond

het veel te vroeg voor zo een oordeel, de hoogte van de bezuinigingen op onderwijs staan bovendien als het aan hem ligt nog ter discussie. De motie werd daarop veranderd in 'dat Nuis een tegenvaller lijkt te worden' en met 45 tegen 31 aangenomen.

Ib Waterreus

JD blijft leden werven

Terwijl de meeste JD'ers hun roes uitsliepen, werden zondagochtend in de congreszaal belangrijke zaken besproken: beleidsplan, begroting, statuten- en HR-wijzigingen.

Het beleidsplan werd punt voor punt in stemming gebracht. In totaal werd slechts één belangrijke wijziging aangebracht. Op voorstel van de afdeling Twente richt de JD zich in 1995 niet alleen op ledenopvang, maar daarnaast ook nog op ledenwerving. Verder werd een motie van de afdeling 't Gooi aangenomen, waarmee aan het beleidsplan werd toevoegd dat afdelingen zich meer moeten profileren in de plaatselijke en regionale politiek.

Ook de begroting werd vrijwel ongewij-

zigd aangenomen. Het enige aangenomen amendement kwam van het landelijk bestuur zelf: de contributie wordt wederom verhoogd.

Op de vorige ALV was besloten dat het landelijk bestuur een voorstel moest doen om de zittingstermijn van bestuursleden, nu twee keer twee jaar, te veranderen in vier keer één jaar. Hiervoor was een statutenwijziging nodig. De vereiste tweederde meerderheid werd echter tot twee keer toe op twee stemmen na niet gehaald. Voortijdig aftredende landelijk-bestuursleden zullen binnen de JD dus een bekend verschijnsel blijven.

Christiaan Bonebakker

FNV lobbyt op JD-congres

Politieke machtsverschuivingen gaan ook aan de vakbond niet voorbij; stemde haar achterban vroeger voornamelijk PvdA, nu is ook een aanzienlijk deel bij D66 te vinden. Ella Vogelaar, vice-voorzitter van de FNV, vindt het daarom logisch dat de vakbondsfederatie zich niet alleen meer op de PvdA richt maar ook op D66. Ze wilde dan ook graag het JD-congres toespreken. In haar openingsspeech deed ze de werkgelegenheidsplannen van de FNV uit de doeken.

Het FNV-beleid om de werkloosheid te bestrijden bestaat uit drie componenten: duurzame economische groei, herverdeling van werk en speciale aandacht voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Ella Vogelaar zag niets in de regeringsplannen om in bepaalde gevallen het minimumloon te verlagen. Het zou een excuus kunnen zijn om vervolgens ook de uitkeringen te verlagen omdat die daaraan gekoppeld zijn. Ze erkende wel dat ook de FNV-plannen de werkloosheid op korte termijn niet geheel kunnen oplossen, maar was tegen 'verplicht vrijwilligerswerk' als tegenprestatie voor een uitkering, zoals de concept-resolutie 'Werkgelegenheid' van de JD bepleitte.

Haar 'FNV-lobby' had succes: ze werd de meest geciteerde persoon tijdens de resolutiebespreking, de tegenprestatie voor een uitkering werd geschrapt en een aantal andere aanbevelingen werd ook overgenomen. Nu nog maar afwachten of D66 zich iets aantrekt van het JD-standpunt.

Ib Waterreus

JD-voorzitter Henriëtte de Vos:

'De D66-wijn is best zwaar'

Traditiegetrouw hield de JD-voorzitter een toespraak op het Congres. "Het gaat goed met de Jonge Democraten", zo liet Henriëtte de zaal vol enthousiaste en actieve JD'ers (meerdere malen) weten. Niet alleen naar aanleiding van het lustrumjaar, maar ook de realisatie van het Paarse ideaal was een zeer heugelijk feit. Tenminste, zo leek het...

Henriëtte relativeerde de Paarse coalitie en de rol van D66 aan de hand van de formatie, het milieubeleid en - natuurlijk - het onderwijs. "Velen van jullie hebben zich geërgerd aan de uitspraken van Aad Nuis. Hij nam de bezwaren van ons serieus tijdens de terrasjesdiscussie. Het verkiezingsprogramma van D66 had naar mijn idee dan ook de beste hoger-onderwijsparagraaf. Maar wat heeft D66 nu eigenlijk met deze paragraaf gedaan? Er is bij voorbaat natuurlijk al een excuus: een regeringspartij moet water bij de wijn doen. Is er echter nog enige D66-wijn tussen al het VVD-water te herkennen?" Het antwoord op deze vraag is helaas negatief: "De D66-wijn is best zwaar en de

kater van het terrasbezoek kwam een jaar na dato. Voor een partij die de relatie kiezer-gekozene wil verbeteren heeft D66 wel een heel vreemde strategie gekozen." "Het lijkt erop dat D66 vooral wil laten zien dat zij goed kan regeren en dat doet ze door te laten zien dat ze goed kan bezuinigen. Laat D66 echter niet de fout maken dat zij Bolkesteins karwei gaat uitvoeren. D66 zou een inhoudelijke keuze moeten maken voor een progressieve politiek en voor de toekomst."

"D66 kan kiezen voor een eigen identiteit. Het feit dat D66 een regeringspartij is, moet haar er niet van weerhouden om partijpolitieke stellingen naar voren te brengen. Dat betekent meer dualisme tussen parlement en kabinet. Ruimere marges in de politieke discussie. Een grotere invloed van het mandaat dat de kiezers aan het parlement hebben gegeven." "Dat betekent dus uiteindelijk meer invloed van de burgers.

Dat is paars zoals ik mij dat voorstel."

Sonny Lim

ALV 24 bedankt!

Op ALV 23 ontstond een kleine rel. Deze werd veroorzaakt door het feit dat de ALV er wederom niet in was geslaagd alle ingediende voorstellen te behandelen. Meer dan 25 moties dienden te worden doorgeschoven naar ALV 24. De inzet was deze keer dan ook alle ingediende voorstellen af te handelen, inclusief de

doorgeschoven moties.

Dat is dus gelukt. Om ongeveer vijf uur zondagmiddag konden de congresvoorzitters met een gerust hart de vergadering sluiten, alles was behandeld.

Hier past dan ook een bedankje richting de congresvoorzitters, die alles hebben gedaan om het geheel volgens programma te laten verlopen. Zonder hun inzet en absolute overgave met betrekking tot dit doel was het nooit gelukt.

Maar de congresvoorzitters zijn natuurlijk niet de enigen die hieraan hard hebben meegewerkt. Ook alle aanwezigen hebben ertoe bijgedragen dat dit congres soepel verliep. De sprekerslijsten waren goed gevuld, de tijd krap, maar iedereen luisterde prima naar de congresvoorzitters wanneer die met een onverbiddelijk "wilt u afronden" aangaven dat het nu echt tijd was om van achter het spreekgestoelte vandaan te stappen.

Ook bleef dit congres verschoond van al teveel onzinnige moties en spreekbeurten, wat natuurlijk bijdroeg aan het tempo van behandelen. Nogmaals iedereen van harte bedankt. En vergeet vooral voor het volgende congres niet opnieuw goede politieke moties te maken... want de discussie moet onverminderd doorgaan!

*Wim Rampen,
secretaris organisatie*

De congresleiding. V.l.n.r. Mirjam van Dijk en Sanne van Kamp (congresvoorzitters), Fatih Lektemür en Kim Roscam-Abbing (stemcommissie). Niet op de foto: congresvoorzitters Petter van Raalte en Francien Al, en stemcommissieleden Marleen van Oort en André de Vos.

Ook hulp voor jongeren boven de 18

Stefanie van Vliet, nog steeds JD'er en lid van de Tweede Kamer voor D66, leidde de workshop 'Jongerenbeleid'. Onderwerp was het integraal jeugd- en jongerenbeleid. De vraag was of een integraal jeugdbeleid noodzakelijk is, en of er eventueel alternatieven voor zijn.

Twintig procent van alle jongeren valt onder 'probleemjeugd' en daarvoor bestaat goed beleid. Voor de overige tachtig procent zou meer aan preventie gedaan moeten worden, waardoor uiteindelijk een hoop geld bespaard kan worden, omdat een kleiner deel van deze jongeren in de hulpverlening terecht zal komen. Een idee van de Raad voor het Jeugdbeleid is om een staatssecretaris voor jeugdbeleid aan te stellen, die zorgt voor de aansturing van dit beleid. Hij zou dan kunnen werken aan het verbeteren van het tot nu toe negatieve beeld over jongeren. De deelnemers aan de workshop stelden vast dat beleid dat niet verder gaat dan het 18e levensjaar een slecht beleid zou zijn, want er zullen altijd jongeren zijn die na hun 18e dezelfde problemen hebben als vóór hun 18e. Het beleid zou dan ook tot 18 jaar op preventie gericht moeten zijn en daarna voor de groep tot 27 jaar aanvullende maatregelen moeten bevatten voor de kleine groep die daar dan nog behoefte aan heeft.

Preventie tot 18 jaar zal met name in de school moeten plaatsvinden, omdat de meesten van deze leeftijd zich daar bevinden. De school is een vormingsinstituut geworden i.p.v. een leerinstituut, dus zullen leraren zich meer moeten gaan bezig houden met (privé-) problemen van leerlingen. Te denken valt aan een eerste-hulp cursus voor leraren en een betere relatie tussen school en hulpverlening. Maar hoe dit opgezet moet gaan worden en of er misschien nog betere ideeën zijn... daarover zal meer gediscussieerd moeten worden en daarvoor was tijdens de workshop geen tijd meer.

Inge Hagens

Stefanie van Vliet

In gedachten verzonken

Ze zit diep na te denken wat ze straks moet stemmen. Of ze zit te wachten tot die toespraak eindelijk voorbij is. Of ze denkt aan die leuke jongen die een paar rijen achter haar zit. Of ze twijfelt of ze dan toch die stap zal wagen en naar het kathedraal zal lopen. Wie zal het zeggen. Feit is dat ze voor het eerst op een JD-congres was, Saskia uit Utrecht. En het zal vast haar laatste nog niet geweest zijn.

Landelijk bestuur op de valreep weer compleet

Zaterdagmiddag rond de klok van één was het weer tijd voor de verkiezing van een aantal nieuwe Landelijk-Bestuursleden. Als eerste was aan de beurt INCO-secretaris Maartje te Hennepe uit Arnhem, die opteerde voor de opvolging van Dennis Hesseling als Internationaal Secretaris. De wereld was volgens haar een tovertaal, waarvan geen mens weet hoe die worden zal. Welnu, van het congres mocht Maartje die wijde wereld intrekken, want zij behaalde ruimschoots voldoende stemmen om zich de komende periode in den vreemde als 'International Officer' van de JD te mogen voorstellen.

De enige echte strijd werd gevoerd om de post van Secretaris Politiek. Die ging tussen Ido van der Meulen uit Utrecht en Frederick Pettrignani uit Leiden. Hoewel Frederick veel bijval kreeg vanwege zijn opmerking dat 'de JD er niet is om in de krant te komen door D66 in verlegenheid te brengen', koos het congres uiteindelijk toch voor Ido. Zijn ruime ervaring binnen het Politiek Bureau van de JD in combinatie met zijn degelijke plannen gaven waarschijnlijk de doorslag. Die plannen moest hij wel nader precisieren toen oud-SP Ruud van den Brink ('Ik heb ook ooit zoiets gedaan') van Ido wilde weten hoe hij zijn mooie idealen concreet dacht te maken. Ido kwam er echter goed uit en mag zich, hoewel Frederick een zeer respectabel aantal stemmen wist te verga-

ren, de komende tijd helemaal op het politiek-inhoudelijke gebeuren van de JD gaan storten.

Ten slotte moest er nog een Penningmeester worden gekozen. Het congres steunde zoals te verwachten viel de kandidatuur van Xander Mol uit Rotterdam, de enige kandidaat. Xander had evenwel niets aan het toeval overgelaten en zijn complete onderwijsprogramma in het congresboek laten opnemen. Oud-penningmeester Ron Hendriks, destijds verantwoordelijk voor het om zeep helpen van de Financiële Commissie, wilde van de register-accountant in spé weten of hij deze Financiële Commissie nieuw leven in ging blazen. Zoals het een penningmeester betaamt, antwoordde Xander zuinigjes: 'Als je je geroepen voelt om advies te geven, dan kom je maar langs.'

Twee vacatures waren na deze verkiezingen echter nog niet vervuld. Er had zich namelijk noch een Secretaris Public Relations, noch een Hoofdredacteur van Demo gekandideerd.

Zondagmiddag werd echter alsnog in de opvolging van respectievelijk Marco van Lierop en Christiaan Bonebakker voorzien. Nadja Jungmann uit Leiden is het komende half jaar SPR ad interim, Patrick Dersjant uit Nijmegen ad-interim Hoofdredacteur. En zo zijn we dan toch weer compleet.

Paul Kraan

Overzicht (Actueel) Politieke Moties

Hieronder volgt een samenvatting van de aangenomen (actueel) politieke moties, gesorteerd op onderwerp, met tussen haakjes de indieners.

Justitie

- De toename van het aantal asielzoekers mag niet tot gevolg hebben dat de rechtsbescherming voor hen wordt uitgehold. Er moet één Europees asielbeleid komen, gecontroleerd door het EU-hof voor de rechten van de mens. Al het mogelijke moet worden gedaan om vluchttoorzaken weg te nemen (Henriëtte de Rooij e.a.).
- Het hoger beroep voor asielzoekers moet weer worden ingesteld, voor versnelde afhandeling van asielaanvragen moet meer tijd worden genomen en gemeenten moeten meer geld krijgen voor de huisvesting van asielzoekers (Gladys Koenders e.a.).
- Er moet één coördinerend officier van Justitie komen, die uitsluitend belast is met discriminatiezaken (afdeling 't Gooi).
- Politiecommissarissen in functie mogen zo weinig mogelijk politiek getinte uitspraken doen (Wibout Feenstra e.a.).
- Alle door de politie gehanteerde opsporingsmethoden moeten een wettelijke basis krijgen. Hierbij mag de rechtsbescherming van burgers tegen overheidsoptreden niet ondergeschikt zijn aan het belang van criminaliteitsbestrijding (werkgroep Politie en Justitie).
- Nimmer mogen twee of meer gedetineerden in één cel worden vastgezet (regio Utrecht/'t Gooi).
- Gedetineerden moeten de laatste periode van hun straf ondergaan op een wijze die geen celruimte in beslag neemt (werkgroep Politie en Justitie).
- Nederland moet proberen hard-drugs internationaal gelegaliseerd te krijgen. Tot die tijd moet verstrekking aan verslaafden onder medisch toezicht mogelijk zijn. De overheid moet prijs en kwaliteit controleren en meer voorlichting geven (Michiel Blankenvoorde e.a.).
- Bij huwelijksvoltrekking moeten de vermogens van de partners automatisch gescheiden blijven, met een mogelijkheid van een gescheiden vermogen. Bij de ondertrouw wordt een informatiebrochure uitgereikt (Raymond van Doorn e.a.).
- Alpenlanden moeten agenten instellen die al skiënd skiërs controleren op overmatig alcoholgebruik, en de bevoegdheid hebben om skipassen in te nemen of andere straffen op te leggen (Edwin Peek e.a.).

Ethiek

- Wreed transport van dieren moet worden verboden. Er moet een keurmerk komen voor 'humane' producenten (afdeling Nijmegen).
- Bio-industrie is ethisch onaanvaardbaar en moet op alle mogelijke manieren, bij voorkeur maar niet noodzakelijk in EU-verband, worden afgebouwd, om in het 2000 totaal te worden verboden. Tot die tijd moeten de milieukosten in de prijs van het vlees worden verrekend (Peter Ras e.a.).
- Alle dierproeven, met uitzondering van die voor medische doeleinden, moeten met on-

middellijke ingang worden verboden (Peter Ras e.a.).

- Seks met wezens die hun wil niet kenbaar kunnen maken, zoals bestialiteit, necrofilie en pedofilie, mag niet worden geaccepteerd (regio Groningen).

Internationaal

- Er moet internationaal meer aandacht worden besteed aan Kosovo. Servië moet op haar politiek worden aangesproken. Om het goede voorbeeld te geven organiseert de JD een 'fact-finding mission' (afdeling Nijmegen).
- Het vredesplan voor Bosnië moet worden verworpen, de sancties tegen Servië mogen niet worden verlicht en er moeten meer, desnoods militaire, initiatieven komen om de oorlog in Bosnië te stoppen (Dennis Hesseling e.a.).
- Er moet een wapenembargo tegen Turkije worden ingesteld. De militaire operaties van de Turkse staat tegen de Koerden en buitengerechtigde executies moeten worden gestopt. Het Koerdische recht op zelfbeschikking en identiteit moet worden erkend (Dennis Hesseling e.a.).
- Nederland moet, bij voorkeur in EU-verband, de National Coalition Government of the Union of Burma erkennen en financieel steunen, een parlementaire Burma-werkgroep instellen, erop aandringen dat Burma niet wordt opgenomen in de Zuid-Oost-Aziatische verdragsorganisatie en Thailand oproepen de rechten van Burmese vluchtelingen te respecteren (werkgroep Mensenrechten).
- De Nederlandse regering moet het handhaven van de mensenrechten afdwingen middels diplomatieke druk, economische en culturele sancties. Ontwikkelingshulp aan Indonesië mag alleen via NGO's plaatsvinden en wapenhandel met de Indonesische overheid moet worden beëindigd (werkgroep Mensenrechten).
- Het zelfbeschikkingsrecht van Oost-Timor, Molukken, Irian Jaya en Atej moet worden erkend. Door diplomatieke druk en sancties moet de Indonesische overheid worden gedwongen de dialoog aan te gaan met volkeren die op dit recht aanspraak maken. M.b.t. Oost-Timor moet de Nederlandse overheid zich conformeren aan het VN-standpunt (werkgroep Mensenrechten).
- Alle landen die betrokken zijn bij de GATT moeten worden opgeroepen China bij de GATT en WTO te weren, totdat de mensenrechtensituatie in China verbetert (Ingrid Souren e.a.).
- Het talenregime van het EU-merkenbureau is onacceptabel; alle officiële EU-talen moeten gelijk worden behandeld en het aantal officiële EU-talen moet worden uitgebreid (Dennis Hesseling e.a.).

Sociaal-economisch

- De JD wenst een discussie om tot verdere individualisering van de sociale zekerheid te kunnen komen (afdeling 't Gooi).
- De AOW is een uitkering als alle anderen, waar gewoon op moet worden bezuinigd als dat nodig is (regio Groningen).

- Voor kunstuitingen moet het lage BTW-tarief gelden (afdeling Nijmegen).

- Het is onbegrijpelijk dat D66 heeft ingestemd met een inkomensverhoging voor leden van het koninklijk huis. Deze verhoging is een grof schandaal; het inkomen moet juist worden bevroren of verlaagd (Koen Warmink e.a.).

Onderwijs

- De aanwezigheid van Nuis in het kabinet lijkt een grote tegenvaller te worden (Christiaan Bonebakker e.a.).
- De overheid moet bij elk nieuw lesonderdeel in het basisonderwijs aangeven welke oude onderdelen van het schoolwerkplan moeten worden ingeperkt of vervangen (afdeling Nijmegen).
- Het recht op onderwijs in eigen taal en cultuur gedurende de basisschooltijd verandert in een recht op dit onderwijs buiten schooltijd (afdeling Rotterdam).
- Jongeren die hun straf uitzitten mag het recht op onderwijs niet worden ontnomen (Maartje te Hennepe e.a.).
- EU-lidstaten moeten elkaars diploma's erkennen, Europese universiteiten moeten beter samenwerken en uitwisselingen moeten worden gestimuleerd (afdeling Nijmegen).

Milieu

- De Tweede Kamer moet nogmaals overwegen statiegeld op batterijen in te voeren (afdeling Rotterdam).
- D66 moet niet in oude fouten vervallen en minister Wijers daarom vragen geen 180 miljoen te bezuinigen op warmtekoppeling, windenergie en zonneboilers (afdeling Nijmegen).
- De kerncentrale in Borssele moet in 2004 dicht (werkgroep Milieu).
- Nederland moet binnen de EU aandringen op landbouwbeleid dat milieuvervuiling, verspilling en oneerlijke handel ontmoedigt in plaats van stimuleert (afdeling Nijmegen).
- Reclamenvluchten moeten met onmiddellijke ingang worden verboden (afdeling Nijmegen).

Overig

- Alle verkiezingsprogramma's moeten gratis verkrijgbaar zijn. De overheid moet geld beschikbaar stellen om goedkope uittreksels te verstrekken (Shanta Singh e.a.).
- De drempel om met voorkeurstemmen in de Tweede Kamer te worden gekozen, moet worden verlaagd naar 25 procent van het aantal stemmen dat nodig is voor één zetel (afdeling Nijmegen).
- Het ministerie van VWS moet geld beschikbaar stellen om rookvrije cafés te stimuleren (afdeling 't Gooi).
- De overheid moet zorgen dat kinderopvang beschikbaar is voor iedereen, ongeacht sociaal milieu en inkomen (afdeling Nijmegen).
- Het feest van 50 jaar bevrijding moet in principe samen met Duitsland worden gevierd, maar niet noodzakelijkerwijs gekoppeld aan de Nederlandse viering van 4 en 5 mei (afdeling Nijmegen).

Politieke Moties op zondag

Nuchter na een benevelde nacht

Moeten de Politieke Moties van de JD eigenlijk realistisch of idealistisch zijn? Toen Gerrit-Jan Wolffensperger van deze twee begrippen het beste moest kiezen, koos hij zelfverzekerd voor idealisme. Op dat moment geloofde hij waarschijnlijk dat hij voor een zaal vol overtuigde idealisten zat. Maar in de stapel Politieke Moties die er dit congres hélemaal doorheen is gejaast (complimenten!), leek juist realisme de voorkeur te krijgen.

Dat bijvoorbeeld het bestaan van rookvrije cafés gestimuleerd moet worden, is prima, maar het te belonen is wat al te gortig. Verder is het zelf bepalen waar een gedeelte van je belastinggeld heen moet gaan ook best een sympathiek idee hoor, maar veel te veel rompslomp. En trouwen in gemeenschap van goederen is zo onhandig als twee kapiteins op één schip, dus dat moet maar afgeschafte worden. Zo werden de 'te extreme' stellingen gematigd ('zo moederpartij, zo dochterorganisatie?').

Toch was er ook wel eens grotere

bevlogenheid achter het kathedraal. We willen onder meer duidelijkere en explicietere afkeuring van de schendingen van de mensenrechten in Indonesië en een wapenembargo tegen Turkije, 'want', riep Joost Majoor uit Arnhem, 'op dit moment collaboreert Nederland met de Turkse regering door wapens te leveren!'

Iets dichterbij huis waren de veranderingen die de milieu- en dierenbeschermers onder de JD'ers voorstonden. Statiegeld op batterijen, verbod op dierproeven en beëindiging van de bio-industrie. We willen ons kennelijk onderscheiden van de JOVD door af te keuren wat de JOVD expliciet accepteert: seks met dieren en doden. Maar net als JOVD'ers kiezen veel JD'ers slechts moeizaam voor bescherming van milieu of dieren (wie waardeerde de tofu-nasi ècht?).

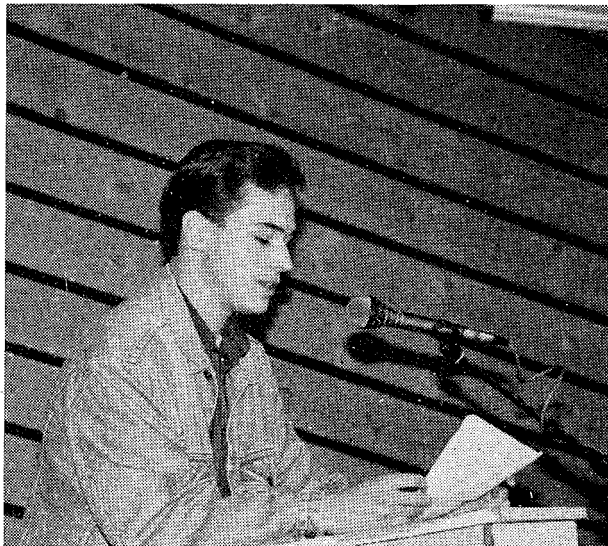
Maar goed, Wolffensperger kan tevreden zijn. Of echter het hele congres zijn overtuigde keuze voor idealisme deelt...

Andrea Deckers

Resolutie werkgelegenheid aangenomen

De JD vindt eindelijk iets

'Asociaal' en 'te rechts' werd vooraf in de wandelgangen gefluisterd. Populair was de resolutie 'werkgelegenheid' in ieder geval niet. Toch is het stuk van de werkgroep Sociale Economie, na een aardige discussie en een aantal belangrijke wijzigingen, met een ruime meerderheid aangenomen. De (slechts) zeven aangenomen amendementen lieten van enkele inhoudelijke keuzes van de werkgroep weinig heel. Zo besliste het congres dat de regelgeving met betrekking tot

Paul Kraan

ontslagprocedures en arbeidsomstandigheden niet versoepeld mag worden, dat er een wettelijk recht op deeltijdarbeid moet komen, en dat er geen tegenprestatie voor het ontvangen van een uitkering mag worden geëist.

Het aantal tekstuele amendementen viel erg mee, vooral omdat de werkgroep er veel had overgenomen. Dit gold ook voor enkele inhoudelijke amendementen, tot

grote ergernis van Laurens van Kol uit Amsterdam. Tot drie keer toe vroeg hij behandeling van een overgenomen amendement. Zuchtend en steunend gingen de congresvoorzitters akkoord. Laurens: 'Wat heeft het nog voor zin iets te zeggen wanneer je als zo'n boerenlul wordt gepresenteerd?'

Voorzitter Paul Kraan van de werkgroep was achteraf tevreden: 'Het viel me mee.

Gemengde gevoelens bij APM's

Zoals op ieder congres zorgden de actueel politieke moties ook dit keer weer voor een volle zaal. Nog steeds is het voor Jonge Democraten erg attractief om binnen enkele minuten een standpunt in te nemen over een Actueel Politiek onderwerp.

Doordat in korte tijd soms zwaarbeladen onderwerpen moeten worden behandeld, kunnen de gemoederen hoog oplopen. De motie van de afdeling Nijmegen om de herdenking van 50 jaar bevrijding na de Tweede Wereldoorlog samen met de Duitsers te doen, was zo'n onderwerp. Volgens Nijmegen dient bij de herdenkingen het vieren van de overwinning op een totalitaire macht centraal te staan, heeft Duitsland bewezen als een van de meest constructieve democratieën in Europa te functioneren, en heeft een heel groot gedeelte van zowel de Nederlandse als de Duitse bevolking de oorlog niet meegemaakt en kun je hen dus niet aanspreken op de gruwelijkheden van die oorlog. Toch vonden sommige JD'ers het onaanvaardbaar wanneer Nederland samen met Duitsland de bevrijding zou vieren: 'Houden de indianen wel rekening met de gevoelens van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog? Weten jullie wel dat deze motie verschrikkelijk associaal is?'

In Nederland is het niet geaccepteerd om hele bevolkingsgroepen of landen aan te spreken op de verschrikkingen van een oorlog. Maar voor Duitsland wordt blijkbaar vaak een uitzondering gemaakt. Toen de meeste JD'ers vóór de motie stemden, konden enkele tegenstanders een verontwaardigd 'Nou zeg!' niet onderdrukken. Ondanks de tegenstemmers zal, als het aan de JD ligt, de bevrijding van de Tweede Wereldoorlog samen met Duitsland gevierd worden.

Barbara Naumann

Er werd beter meegedaan dan bij vorige resoluties. Er stonden weinig mensen buiten te roken. Het was ook wel een begrijpelijk stuk, denk ik.' En inhoudelijk? 'Ja, het is jammer dat het recht op deeltijdarbeid is aangenomen. Als dat een wet wordt, geeft dat grote problemen. En het is jammer dat de tegenprestatie voor een uitkering is vervallen. Maar verder valt er goed mee te leven.' Kan de JD trots zijn op haar werkgelegenheidstandpunt? 'De JD mag trots zijn dat ze überhaupt iets vindt. Dat was onze belangrijkste doelstelling.'

Christiaan Bonebakker

Marilène van Morgana is gefrustreerd

Niet aangekondigd op de agenda, maar wel live aanwezig was Marilène de Soet van de jongerenomroep-in-oprichting Morgana. Ze kwam het congres vertellen wat Morgana ons allemaal zal bieden. Als ze voor 1 december genoeg leden hebben, tenminste. En omdat ze nou toch bij ons was, kon ze misschien ook wel wat leden.....

Marilène begreep niet dat ze bij sommige jongerenorganisaties niet met open armen werd ontvangen. 'Hevig gefrustreerd' was ze zelfs. Veelvuldig hoorde ze aan de andere kant van de telefoon: 'Kunt u ons uw statuten opsturen? Dan kan ons bestuur erover beslissen.' Zijn dat nou jongeren, vroeg Marilène zich af.

'Morgana zal kritisch zijn, scherp, slim en non-conformistisch. Dat laatste is heel belangrijk, want jongeren kunnen heel conservatief zijn', zo vertelde ze. Morgana heeft dus een boodschap? Marilène vindt van wel: 'Voor veel mensen is het moeilijk voor te stellen, maar je kunt van seks en house houden, èn van je werk en je studie, en ook nog eens iets te melden hebben.' Morgana wil ook concreet wat bieden. De 250-banenshow bijvoorbeeld, waarbij 250 werklozen gekoppeld worden aan 250 werkgevers.

Het klonk allemaal mooi. Maar of Marilène dankzij haar optreden veel dichterbij de 60 duizend benodigde leden is gekomen, blijft de vraag.

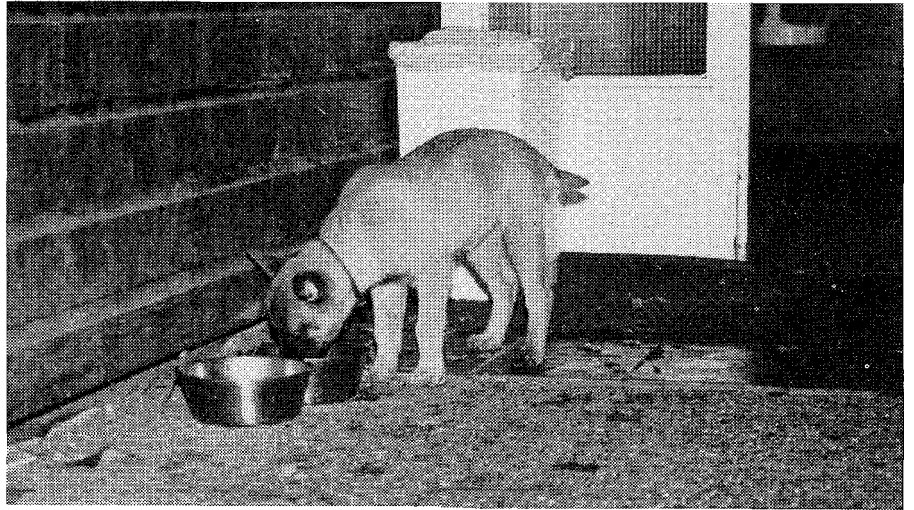
Christiaan Bonebakker

Niet alleen idealisme

Ido van der Meulen, Barbara Naumann en Maud Sarvaas zijn alledrie lid van de werkgroep Mensenrechten. Zo te zien delen ze niet alleen hun idealisme met elkaar.

Ook Lulu had het naar haar zin

Over de meeste moties had ze geen mening (behalve die over dierproeven), en toch vermaakte Lulu uit Utrecht zich uitstekend. Een beetje water en veel aandacht... wat wil een hond nog meer?

Sokken voor de gulle lach

Op dit congres werd het LB flink uitgedund. Voor slechts drie van de vijf posten hadden zich kandidaten gemeld. Desondanks was het afscheid van de vertrekkende LB'ers er niet minder om. Zo werd PR-secretaris Marco van Lierop getypeerd als een organisator van de gulle lach. Al zijn wapenfeiten passeerden de revue; waaronder de Nacht van de Democratie, het D66-kunst & cultuurfestival en zijn bijdrage aan een heuse LB-bestuurscrisis, toen hij na drie maanden al riep "Ik wil een fax!". Als dank voor dit alles kreeg hij een paar sokken cadeau.

Ook Remko van Oijen werd uitgebreid bedankt voor zijn aandeel in het LB. Henriëtte de Vos benadrukte de uitstekende samenwerking met de Secretaris Politiek en prees zijn vele contacten met externe organisaties.

Van Raymond Jeene (de Penningmeester) werd "onthuld" dat hij vóór de JD niet zoveel financiële ervaring had, alleen keuzes maakte wanneer hij zeker wist dat iedereen daarachter stond en zich veel met andere zaken bemoeide. Desalniettemin applaudisseerde de zaal enthousiast toen de woorden "Raymond, je was goed bezig!" werden uitgesproken.

"Veel energie, inzet en betrokkenheid" werden als synoniemen genoemd van Internationaal Secretaris Dennis Hesselting. Persoonlijk haalde hij in een hele mooie speech de oorlog in Bosnië aan, die tijdens zijn kandidaatstelling van vorig jaar in alle hevigheid woedde, en legde een link met het "raison d'être" van JD'ers. En last but not least deed Christiaan Bonebakker afstand van zijn functie als *Demo*-hoofdredacteur. *Demo* (en daarmee een hééél klein beetje Christiaan) werd geprezen als een ontzettend goed produkt en een onderscheidbaar blad ten opzichte van bladen van andere politieke jongerenorganisaties.

Een hoogtepunt in het bestaan van *Demo* is voorbij, maar gelukkig kunnen alle JD'ers nog van het naspel genieten; Christiaan blijft namelijk nog wel in de redactie zodat wij zijn kennis en ervaring altijd kunnen aanspreken (ja toch ?!).

Sonny Lim

Back to the Seventies...

De zaterdagavond is voor vele JD'ers hoofdreden om de zware gang naar Elst te maken. Het LB had daarom twee van haar leden met de invulling ervan belast, namelijk Marco 'DJ Tiger Diamond' van Lierop en Edwin 'DJ Neutron Dance' Peek.

Vragenronde LB

Het vragenronde aan het Landelijk Bestuur is een must voor een vereniging die de democratie bovenin haar vaandel draagt. Het was daarom jammer te moeten constateren dat sommige LB'ers de vragen meenden te moeten verwelkomen met wegwerpgebaren en verzuchtingen. Als verantwoording afleggen aan de 'eigen' kiezers al met zoveel tegenzin gaat, hoe moet het dan met die kloof tussen kiezer en gekozen? Gelukkig had een meerderheid van het LB aanmerkelijk minder moeite met kritiek.

Fatih Lektemür uit Twenté wilde weten waarom de amendementen en moties van zijn afdeling en die van onder meer Groningen niet in het congresboek waren opgenomen. Volgens Fatih waren ze namelijk ruim van te voren verstuurd. Wim Rampen had ze echter op het secretariaat niet op tijd aangetroffen. Het LB had vervolgens om organisatorische redenen besloten alleen de moties te behandelen. Daarna was het de beurt aan Paul Kraan van de werkgroep Sociale Economie. Die vroeg zich af wat scheidend Secretaris Politiek Remko van Ooijen aan de werkgroepen had gedaan. Paul had in mei net als alle andere coördinatoren een 'Mea Culpa-brief' van Remko ontvangen, waarin deze beterschap beloofde. Maar ook nadien had Paul niets van hem vernomen, terwijl de werkgroep nota bene aan een resolutie werkte. Remko antwoordde echter dat hij via het CPZ altijd goed op de hoogte was gebleven. Paul moest beamen dat dat contact inderdaad prima was, maar vroeg zich toch af wat Remko zelf had gedaan. Paul had verder begrepen dat het LB aan een AOW-plan had gewerkt zonder de werkgroep om advies te vragen. Dit 'Plan-Rampen' (en vice versa) was volgens Remko echter halverwege ingetrokken.

Na een vraagje van ondergetekende over de verkiezingsenquête van 3 mei stelde Petter van Raalte uit Rotterdam de laatste vraag aan SPR Marco van Lierop. Of Marco niet wat vaker de krant had kunnen halen. Tja...

Dorkas Koenen

Back to the Seventies zou het gaan, en dat ging het. Met een armzwaaiende Marco en een heupwiegende Edwin achter de draaitafel werden de hits van weleer opnieuw tot leven gebracht. Terwijl de dansvloer zich steeds meer vulde met JD'ers, vaak in de meest vreemde standjes, draaiden beide DJ's hun platen alsof hun leven ervan afhing. Diep in de nacht leek het er even op dat de disco ten einde kwam. Alle feestgangers hadden zich verzameld in de bar, waar zelfs de nieuw-

bakken Penningmeester Xander Mol tot zijn schrik met André van Duin meezong. Maar nadat de barkeepers te kennen hadden gegeven de tent te gaan sluiten, begaf de menigte zich weer naar de danszaal, luidkeels roepend om een voortzetting van de disco. Tiger Diamond en Neutron Dance, die meenden van hun welverdiende rust te kunnen gaan genieten, paktten zonder morren hun taak weer op en er werd nog uren doorgeswingd, op een gegeven moment zelfs met de bal aan de voet. Edwin gaf na afloop desgevraagd te kennen "een echte muzikman" te zijn, terwijl Marco het in één woord "fantàààasties" had gevonden.

...Reduced to a crawlin' creature

Nadat de laatste muziekklinken waren weggestorven, begaven de echte feestbeesten van de JD zich naar hun slaapkamer. Daar aangetroffen troffen ze een alom gerespecteerd JD'er in kennelijke toestand aan, liggend op de grond en niet meer tot enige beweging noch communicatie in staat.

Nadat de aanwezigen gezamenlijk hadden besloten dat dit toch wel erg slordig stond, nam Pieter Moens uit Hengelo in zijn eentje de taak op zich dit slachtoffer van iets te veel jenever naar een menswaardige slaappleaats te begeleiden. Het

costte Pieter, toch niet voor een kleintje vervaard, de nodige moeite dit te bewerkstelligen. Toen hij er uiteindelijk in was geslaagd, heeft hij de nacht verder maar naast het bed van de dronkaard doorgebracht, bang als hij was weer van voren af aan te moeten beginnen. Het drankorgel herinnerde zich de volgende ochtend totaal niets meer. Een van onze Amerikaanse gasten daarentegen nog alles: "It's amazin' how a human being can be reduced to a crawlin' creature!"

Paul Kraan

Slaap zacht

Voor je nachtrust hoef je niet naar een JD-congres te komen. Daarvoor is het feest altijd veel te leuk. Gesprekken over anderen, jezelf, dagelijks leed, sterke gebeurtenissen en (soms) politiek houden veel JD'ers lange tijd ver van de slaappalen. Toch valt er uitstekend te slapen op een congres. De bedden zijn prima. Kijk maar.

Alternatieven voor alternatieve oplossingen

Gevraagd: stratenveger met werkervaring

De onbetaalbaarheid en het (vermeende) misbruik op grote schaal zijn, volgens Jasper Hamaker en Karlen Hoogenboezem in Demo 11.5 de twee grote makken van het sociale zekerheidsstelsel in zijn huidige vorm. Een oplossing die, ook door deze twee leden van de werkgroep Sociale Economie, lijkt te worden voorgestaan is het, zoals zij dat noemen, "leveren van een geringe tegenprestatie voor het ontvangen van een uitkering".

Bart Heller

Uitkeringsgerechtigden zouden, een aantal groepen uitgezonderd, een paar uur per week maatschappelijk nuttig werk moeten verrichten. Zo wordt werkervaring opgedaan (en wellicht een nieuwe beroepsinteresse ontdekt). Deze "oplossing" toont echter een ernstig gebrek aan hetgeen de beide auteurs het paarse kabinet nu juist toewensen: creativiteit en lef.

Vraag en aanbod

Werkloosheid enerzijds en maatschappelijk nuttig werk dat blijft liggen anderzijds zijn twee zaken die, hoewel inderdaad eenvoudig te koppelen, in de grond van de zaak niets met elkaar te maken hebben. Voor het met elkaar verbinden van beide door werklozen dit werk te laten verrichten, ontbreekt feitelijk elke redelijke rechtvaardiging. Het genoemde werk blijft liggen omdat we, als gemeenschap, simpelweg niet bereid zijn om er de prijs (zijnde een normaal loon) voor te betalen. Over de kreet "een tegenprestatie

voor het ontvangen van gemeenschaps-geld" (of het nog simpeler equivalent "geen brood zonder werk") valt een uitvoerige ethische discussie te voeren. Maar zelfs wanneer we daarvan afzien, zullen we de desbetreffende werklozen toch eerst de mogelijkheid moeten bieden om zelf hun geld te verdienen op een 'normale' manier, door ze een werkelijke baan aan te bieden, voordat we ze verwijten dat ze geld ontvangen zonder ervoor te werken (wat met voornoemde kreet in feite gebeurt). Wanneer we de parken schoongemaakt willen hebben, zullen we daarvoor moeten betalen. Als we dat niet willen en vervolgens (volgens de eenvoudige economie-wet van vraag en aanbod) niemand zich daartoe geroepen voelt, moeten we ook niet zeuren.

De genoemde voordelen van het voorgestane idee zijn eveneens twijfelachtig. Je kunt je gerust afvragen wat een werkloze opschiet met werkervaring als stratenveger op zijn/haar cv (laat staan dat hier een nieuwe beroepsinteresse geboren zou worden). Zeker wanneer het echte probleem, zoals ook door de auteurs bevestigd wordt, het tekort aan banen is. Tevens werkt een dergelijke drempel tegen misbruik vanzelfsprekend nauwelijks, wanneeresignaleerd wordt dat de meest voorkomende vorm van fraude samenlevingsfraude is. Het misbruik zal dus net zo min als de andere grote makke van het huidige sociale zekerheidsstelsel, de kosten, verholpen worden door de tewerkstelling van werklozen, in welke vorm dan ook.

Aansluiting

Bovendien zou ik nog een makke van het huidige stelsel, misschien wel de belangrijkste, willen noemen. Ik doel hier op de

relatie- en samenlevingsvormen, kan niet ontkend worden.

Dit proces van individualisering is zowel mede-veroorzaker van de kosten van het sociale zekerheidsstelsel als van (tenminste de mogelijkheden tot) vele vormen van misbruik. Zo leven er enerzijds tegenwoordig minder mensen dan voorheen gezamenlijk van één inkomen (gezinsverdunding; economische eenheden worden kleiner; inkomensoverdrachten zijn verschoven van de informele naar de formele sfeer). Daardoor moeten meer inkomens verschaft worden (meer uitkeringen) en doen meer mensen voor kortere tijd een beroep op een uitkering (als overbrugging tussen twee levenssituaties). Anderzijds is er op de grote mate van differentiatie aan en de vele fluctuaties in de leefvormen gereageerd door voor iedere nieuwe situatie, voor iedere nieuwe uitzondering nieuwe categorieën en steeds verfijndere regelgeving op te stellen. Daarmee nemen de mogelijkheden tot fraude evenredig toe. Wet- en regelgeving zijn hier echter niet in staat de maatschappelijke realiteit bij te houden. Integendeel, ze leiden tot een knellende, absurde en in feite willekeurige bureaucratie. De verzorgingsstaat heeft een verstarrende en remmende werking; hij "knelt als een harnas", aldus een lid van de WRR. De onvoldoende aansluiting op de geïndividualiseerde maatschappij is een probleem op zichzelf geworden en wordt ook als zodanig ervaren.

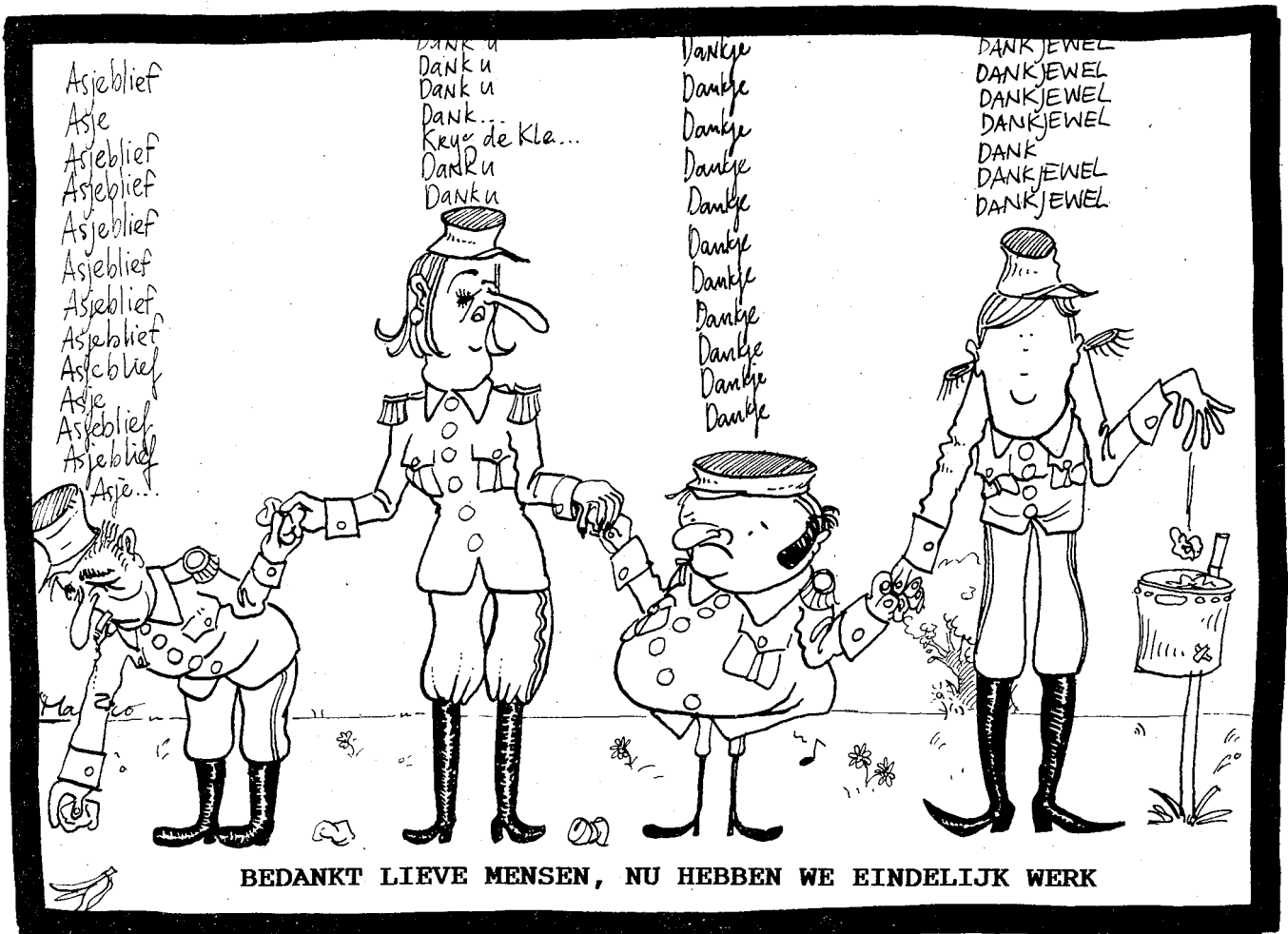
Basisinkomen

Aangezien politici risico's mijden, is een basisinkomen geen realistische optie, zo stellen Hamaker en Hoogenboezem, om vervolgens fluks over deze mogelijkheid

De verzorgingsstaat heeft een verstarrende en remmende werking; hij "knelt als een harnas"

te geringe aansluiting van de verzorgingsstaat in zijn huidige vorm op de geïndividualiseerde maatschappij. Over de waardering voor en de implicaties van de maatschappelijke tendens naar individualisering wordt weliswaar verschillend gedacht, maar het bestaan van een dergelijke tendens, die met name zijn uitdrukking vindt in de groeiende diversiteit aan

heen te stappen. Ten onrechte, zo lijkt mij. Sinds wanneer gaat de JD voorbij aan inhoudelijke argumenten en schikt zij zich al bij voorbaat in de opportunistische en electorale overwegingen van de hoge dames en heren politici? Al in 1985 deden dezen een pleidooi voor een (gedeeltelijk) basisinkomen van de WRR zonder enige discussie af als "onrealistisch", waarmee

het meteen in de bureaula verdween.

Dat een basisinkomen financieel en economisch haalbaar is, is reeds in diverse onderzoeken aangetoond. Zo komt het CPB in een studie uit 1992 tot goede economische perspectieven voor een basisinkomen. Ook een geïsoleerde invoering in Nederland en de rechtvaardiging van een loon zonder werk hoeven geen onoverkomelijke problemen te zijn. Bovenal echter lijkt een basisinkomen aan veel moeilijkheden van het huidige sociale zekerheidsstelsel tegemoet te kunnen komen. Met name de problemen rond de fraude en de individualisering worden, door het onvoorwaardelijke en geïndividualiseerde karakter ervan, in grote mate weggenomen.

Armoedeval

Daarbij betekent het basisinkomen, naast een belangrijke vereenvoudiging van het stelsel van sociale zekerheid, een oplossing voor enkele grote problemen op het gebied van de arbeidsparticipatie. Dit moge paradoxaal lijken, het is het echter niet. In de belasting- en uitkeringssfeer bestaan flinke belemmeringen voor het aanvaarden van (deeltijd)werk voor uitkeringsgerechtigden en vrouwen. Zo betekent het op de uitkering korten van bijverdiensten voor uitkeringsgerechtigden een aanvankelijk belastingtarief van 100 procent: de zogenaamde armoedeval.

Dit is een ernstig probleem dat, zo wordt wijd en zijd erkend, het dikwijls bijzonder moeilijk maakt om uit een uitkerings-situatie te ontsnappen. Dit geldt niet voor een basisinkomen, dat immers onvoorwaardelijk wordt toegekend. Deeltijdwerk en daarmee spreiding van (schaarse) arbeid worden zo door een basisinkomen gestimuleerd, evenals het opzetten van een eigen bedrijf, in welk geval het basisinkomen gezien kan worden als een startsubsidie voor de beginnende onderne-

onterecht. De band tussen arbeid en inkomen dient te worden herzien en losser gemaakt. Het idee van een volledige baan voor iedereen is achterhaald; het Heilige Huis van de voltijds betaalde baan moet om. Er dient gekomen te worden tot een herwaardering van onbetaalde arbeid, vrijwilligerswerk en zorgtaken, en deeltijdwerk. Anders blijven we vastzitten in een vicieuze cirkel die zo langzamerhand tot een neerwaartse spiraal aan het verworden is.

Het idee van een volledige baan voor iedereen is achterhaald; het heilige huis van de voltijds betaalde baan moet om

mer. (De WRR verwacht belangrijke positieve gevolgen van invoering van een basisinkomen voor het midden- en kleinbedrijf, de motors en banen-creëerders van Nederland.)

Heilig Huis

Een tekort aan banen en enkele fundamentele tekortkomingen in het huidige stelsel van sociale zekerheid noodzaken tot spreiding van arbeid en vergaande maatregelen. Het onderscheid tussen betaalde en onbetaalde arbeid is kunstmatig en vaak zelfs volstrekt willekeurig en

Een basisinkomen mag dan misschien geen wondermiddel zijn, voor veel van bovengenoemde problemen kan het wel degelijk een serieuze oplossing betekenen. Wanneer dat tegen heersend risicomijdend gedrag en electoraal opportunisme ingaat, het zij zo. Dan moet, inderdaad, creativiteit en lef getoond worden. Van een organisatie als de JD mag dat verlangd worden. Zeker wanneer dit, zoals in het geval van een basisinkomen, middels inhoudelijke argumenten kan gebeuren.

Remco
Campert

Vergaderen

Nou, zullen we dan maar beginnen, stelt iemand voor. Er is altijd wel iemand die voorstelt om dan maar te beginnen. Het groepje vergaderbelusten komt langzaam tot zwijgen. Hans is er nog niet, zegt dan iemand. Zonder Hans kunnen we eigenlijk niet beginnen. Er is ook altijd wel iemand die er nog niet is en zonder wie eigenlijk niet begonnen kan worden. Hans is heel belangrijk in verband met punt 2 van de agenda. Punt 2 van de agenda behelst de toestand van de financiën. Hans zal de vergadering van de Stichting in oprichting 'Het Plan' toch niet vergeten zijn? Laten we nog maar even wachten, beslist Hein, die niet de voorzitter is, maar daar wel de allure van heeft. Er is geen voorzitter, want iedereen heeft even veel te zeggen en als ik er doorheen wil schreeuwen dan doe ik dat gewoon. In theorie tenminste, in praktijk blijkt Hein de voorzitter te zijn, of we zo'n figuur nou willen hebben of niet. We kunnen punt 2 ook naar achteren schuiven op de agenda en dan maar hopen dat Hans in die tijd op komt dagen, want hij is de man die alles van financiën weet. Maar als we punt 2 naar achteren schuiven op de agenda kunnen we punt 3 nauwelijks behandelen en dat is ongetwijfeld het belangrijkste punt dat op deze vergadering van de Stichting in oprichting 'Het Plan' ter sprake zal komen: namelijk welk plan? En de uitvoeringsmogelijkheden van welk plan dan ook hangen nauw samen met de staat van de financiën.

En zolang we niet beslist hebben welk plan kunnen we ook geen subsidie aanvragen, zodat het eigenlijk ook weer moeilijk is om over punt twee, de financiën, te praten. Een slang die zichzelf in zijn staart bijt. Veel staat er nog niet vast op dit ogenblik. Er is een plan om een plan te maken en er is het idee om daarvoor subsidie aan te vragen. Wat de besluitvorming betreft zijn we dus al een eindje op weg - het gaat nu meer om de spijkers met koppen. We moeten toch maar vast beginnen, zegt Hein, dan hebben we, als Hans komt, toch alvast iets gedaan. Ik stel voor dat we punt 1 van de agenda alvast behandelen, vervolgt Hein, is daar ie-

mand tegen? Nee, daar is niemand tegen. Punt 1 van de agenda, zegt Hein, is de opening van de vergadering door de voorzitter. Is er iemand tegen dat ik zolang voorzitter ben - gewoon voor het gemak? Niemand heeft een beter voorstel. Dan open ik hierbij de vergadering, zegt Hein en slaat met zijn hand in een punaise, bij gebrek aan voorzittershamer. Als hij zich

ming brengen bij handopsteking. Als we de hand eraf trekken van een van de leden die twee handen heeft opgestoken blijken de stemmen te staken. Daar zitten we dan. Wat nu? Allen kijken vol verwachting naar de voorzitter, maar die weet het ook niet. Dan zegt iemand, ik heb een hoe heet het ook al weer, voorzitter. Wat bedoel je, vraagt Hein. Een eh, kom nou, het

heeft een naam. Een voorstel... nee wacht even, een motie van orde... Daar schrikt de voorzitter danig van. Wat is dat dan? vraagt hij angstig. Nou, dat is dat is dat je er iets tussen door mag zeggen en dat jij dan luistert. Nou, dat weet ik zo net nog niet, zegt Hein, dat zullen we dan toch met handopsteking moeten besluiten. He gad, krijgen we dat weer, zegt iemand, daar ben ik eigenlijk niet voor. Waarvoor? vraagt de voorzitter. Voor handopsteking, zegt iemand, ik bedoel, dan ziet iedereen wat je denkt, ik ben ervoor dat het via geheime stemming gaat, op briefjes die alleen maar gelezen en geteld worden door de commissie. Welke commissie? vraagt de voorzitter. De commissie die we nu gaan benoemen allicht, zegt degene van wie het idee voor een idee afkwam. Wacht eens even, waar zijn we nu eigenlijk mee bezig, roept een tot nu toe niet gehoord lid van de Stichting in oprichting 'Het Plan'. Ik bedoel, waar hebben we het eigenlijk over, jongens? We moeten stemmen, zegt Hein, of we een geheime stemming willen hebben of niet. Over wat? Ja hoor eens, zo zitten

weer wat beter voelt, zitten we een tijdje zwijgend om de tafel. Tja, zegt Hein, punt 1 is dus afgehandeld, maar punt twee kunnen we zonder Hans niet behandelen. Misschien kunnen we punt vier vast doen, oppert iemand. Punt 4, wat is dat? Dat is de rondvraag. Dat lijkt me niet zo'n goed idee, zegt Hein, want als iemand straks nog iets wil vragen, dan kan dat dus niet meer, omdat we de rondvraag al gehad hebben. Dan zit je dus meteen al aan punt 5, de sluiting van de vergadering. Maar we moeten toch iets doen, zegt iemand, ik stel voor dat we de rondvraag toch maar vast afhandelen. Ik neem het voorstel niet over, zegt Hein, maar ik zal het in stem-

we hier vannacht nog te vergaderen. Laten we nou eerst die geheime stemming houden, dan zien we later wel weer waarover. Bij welk punt hoort dit nu? vraagt iemand. Ik heb dorst, zegt een ander. Laten we de vergadering verdagen, zegt een derde. Dat wil ik dan toch wel eerst in stemming brengen, zegt de voorzitter. Er beginnen grote brokken kalk uit het plafond naar beneden te komen. In de schoorsteen klinkt een angstaanjagend gehuil. Sinterklaas valt vroeg dit jaar. Voor je het weet is het Pasen.

Overgenomen uit: Remco Campert, Tot Zoens

Te gast...

Over marktwerking

Johan Stekelenburg is voorzitter van de FNV. In deze gastcolumn geeft hij een reactie op de resolutie 'werkgelegenheid', die op het JD-congres van 19 en 20 november is behandeld. Voor de goede orde: hij las de ongeamendeerde versie van de resolutie.

Johan Stekelenburg

Het geloof dat marktwerking tot een eerlijker verdeling van middelen en mogelijkheden leidt, lijkt aan de winnende hand. Want 'de Nederlandse economie is versterkt en vastgeroest in oude gewoontes' zeggen ook de Jonge Democraten. Meer concurrentie, minder macht voor monopolies en kartels, aanpassing van sociaal-economische instituties en vernieuwing van het primaat van de politiek, zullen heilzaam zijn voor de deelname aan het arbeidsproces. Ik deel dat geloof niet. Het komt me voor als een drift om 'kinderen met het badwater weg te gooien'. Er wordt volstrekt onvoldoende rekening gehouden met de betekenis van bestaande structuren.

Op de korrel

D66 is een partij van vriendelijke mensen. Maar de laatste tijd krijg ik de indruk dat het succes D66 naar het hoofd stijgt. Kamerlid Bert Bakker meent regelmatig de FNV ongevraagd op de korrel te moeten nemen. Minister Hans Wijers babbelt diskwalificerend over 'CO2' - Centraal overleg in het Kwadraat - en over 'SMOG': Steeds Meer Overbodig Geregeld. Maar ook de JD kan er wat van. Het tripartite overleg met werkgevers- en werknemersorganisaties is waardevol, 'maar er moet rekening mee worden gehouden dat de twee laatstgenoemde slechts de belangen behartigen van een deel van de bevolking. Daarom stelt de JD voor de sociale zekerheid te onttrekken aan het directe toezicht van werkgevers- en werknemersorganisaties, en hun collectieve arbeids-overeenkomsten niet langer algemeen verbindend te laten verklaren'.

Representativiteit

Van wat voor democratiebegrip gaat D66 eigenlijk uit? Wat er ook over de representativiteit van sociale partners kan worden gezegd: met een organisatiegraad van nog geen 3 per-

cent van alle politieke partijen bij elkaar kan men toch niet volhouden dat zij de mening van de gemiddelde kiezer vertegenwoordigen. Als er gekeken wordt naar wat mensen van de politiek vinden dan blijkt het vertrouwen niet zo groot. Want wat moet je als burger met bijvoorbeeld een D66 waarvan een minister vindt dat Borssele open moet blijven en de kamerfractie het tegengestelde? Dan blijkt zelfs dat een meerderheid vindt dat de vakbeweging meer te zeggen moet hebben.

Dus als de politiek de relatie met de burger wil verbeteren, dan doet ze er verstandig aan enige bescheidenheid aan de dag te leggen en op bepaalde terreinen met opvattingen van maatschappelijke organisaties rekening te houden. Dat versterkt het draagvlak voor de politieke besluiten. In ieder geval is er geen aanleiding voor een hooghartige opstelling tegenover organisaties die hun belangenbehartigingstaak in een ruime maatschappelijke context willen plaatsen. Politieke besluitvorming alléén schept geen banen, maakt het milieu niet schoner, houdt geen sociaal rechtvaardige samenleving in stand.

Scherpe kanten

En zo is het nu ook met de 'marktwerking'. In de verzorgingsstaat die na de Tweede Wereldoorlog is opgebouwd, zijn de scherpe kanten daarvan afgevlind. De sociale ellende van de jaren dertig, voedingsbodempoor voor racisme en fascisme, wilden we niet meer. Er valt een discussie over te voeren of we daarin niet te ver zijn gegaan. Of niet te zeer de individuele verantwoordelijkheid is weggedrukt. De FNV doet daar aan mee. Zij is bereid in tal van sociale arrangementen de eigen verantwoordelijkheid sterker te benadrukken, maar vindt wel dat veranderingen geleidelijk moeten gaan. Er zijn namelijk niet alleen Jonge Democraten in dit land, voor wie de toekomst nog open ligt, maar ook veel mensen die om verschillende redenen afhankelijk zijn van collectieve voorzieningen.

En op hen komt de verheerlijking van marktwerking, van financiële prikkels en alles wat erbij hoort, zeer bedreigend over. Goede vooruitstrevende politiek, wil zij succesvol zijn, polariseert niet, maar bindt.

Foto: Fotopersbureau
Dijkstra B.V.

D'emoaties

Dom?

Het gevoel dat 'Markant' beschreef in *Demo 11.5* herkende ik meteen: hoe nog in te gaan tegen de toenemende intolerantie in ons land? Maar in dezelfde *Demo* deed Christiaan Bonebakker iets, wat je volgens mij absoluut niet moet doen: mensen die de minderheden het grootste probleem vinden, simpelweg uitmaken voor dom. Bij dit onderwerp is de kloof tussen politici (CD en aanverwanten niet meegerekend) en het merendeel van de bevolking echt enorm. Wil je nog enigszins begrip c.q. medewerking bij deze mensen kweken wanneer bijvoorbeeld de overheid voor de stroom asielzoekers niet voldoende of überhaupt niet genoeg voorzieningen treft, dan moet je ze niet voor dom uitmaken. Op dat moment voelt zo'n burger zich absoluut niet meer begrepen door de politiek. Bovendien; onderschat de grootte en het opleidingsniveau van de 'intoleranten' onder ons niet; tolerantie en hoge opleiding (HBO of Universiteit) gaan al jaren niet meer hand in hand.

Misschien ligt het probleem meer bij de onbewuste redenering dat er zoiets zou bestaan als 'het recht van de eerst aanwezigen': Hoe eerder je in een land was, hoe meer rechten je krijgt. Dit recht bestaat niet en zou onwerkbaar zijn. (Daag. Ik kom voor een woning. Hoe oud bent U? 24 jaar? Helaas; er is nog iemand van 27 jaar voor U aan de beurt. Jaja.) Daar zou misschien op gewezen kunnen worden in de discussies, zoals Mark van Barschot die beschreef in de laatste *Demo*. Maar moeizaam blijft het!

Raymond van Doorn,
Utrecht

Naschrift Christiaan Bonebakker: Je hebt gelijk. Mijn stukje 'dom' was een emotionele uitspatting die ik beter in (echt) besloten kring had kunnen doen.

DEMOMPELS

Maartje te Hennepe tijdens verkiezingspraatje op congres:

"Er zijn een heleboel leuke JD'ers, maar er zijn ook een heleboel nieuwe JD'ers"

Ron Hendriks vraagt tijdens het congres aan Ido van der Meulen:

"Hoe wil je je eigen democratische drang teniet doen?"

Analoge Dafjes

Bijdragen dienen op floppy-disk te worden aangeleverd, zo staat voorin *Demo* te lezen. De zoveelste bijdrage aan dat omvattende project van de moderne tijd: de wereld zo inhoudsloos mogelijk maken.

Caffeïne-vrije koffie en alcohol-vrij bier, verzamel-cd's van Dino en Telstar en tekstverwerkingsprogramma's voor de computer: stuk voor stuk uitingen van de totale teloorgang van onze cultuur, van de ontwaarding van alle waarden, van de triomf van de vorm over de inhoud. Zoals cafeïne een inherent bestanddeel is van koffie, zo is alcohol dat van bier. Koffie zonder cafeïne is helemaal geen koffie, bier zonder alcohol geen bier. En waar muziek zomaar op één hoop wordt gegooid, zonder respect voor de ziel ervan, waar volstrekt willekeurig een aantal nummers, zonder enige substantiële samenhang, op één cd worden gekwakt, daar is helemaal geen sprake meer van werkelijke muziek. (Na lang nadenken besloten de marketing-leeghoofden hun non-object 'knuffelrock' te noemen.) En waar het papier verdwijnt uit het schrijfproces, waar de voeling van de schrijver met zijn werk, waar de binding, de navelstreng met het tastbare, concrete resul-

taat tijdens het schrijven losgelaten wordt, daar is de schrijver vervreemd van het woord en is van een schrijven in de ware zin des woords (als het concretiseren van ongrijpbare abstracties in een dialectisch proces tussen schrijver en geschrevene) geen sprake meer.

Alom wordt vorm ontdaan van inhoud, blijven van objecten slechts lege omhulsels over en wordt de wereld tot een verzameling van sjablonen, van vormen waaruit iedere inhoud en betekenis is verdwenen. Met de computer als het trotse symbool van deze leeg-roof. De computer die de wereld, door haar te ordenen in bits en bytes, tot een interactieve maar substantiële recyclebare pvc-verpakking maakt. Maar hoedt u, o monitor-ogige directory-zeloten, voor de Dafjes die de vluchtstrook van de digitale snelweg bevolken. In de mazen van het digitale net wordt uw ondergang voorbereid, en alle back-ups zullen vernietigd worden. Geeft de wereld haar inhoud terug. Analogon aller landen, verenigt u!

P.S. Ik blijk onlangs mijn net aangeschafte computer gemold te hebben door het toetsenbord verkeerd aan te sluiten.

Bart Heller,
Amsterdam

DEMOMPEL

Sanne van Kamp maant het congres tot stilte:

"Mensen die hun sociale contacten in stand willen houden, moeten dat maar achter in het bos doen."

Vrijzinnig vlees

Tijdens het afgelopen congres hebben wij, vijf vleesminnende JD-leden, het diner niet in de jeugdherberg gebruikt. In plaats daarvan waren wij te vinden in Chinees-Indisch restaurant 'Nieuw China' te Veenendaal, alwaar wij voor een redelijke prijs hebben genoten van een aantal overheerlijke gerechten, hoofdzakelijk uit vlees bestaand.

Vanwaar deze tijdelijke vlucht uit Elst? Omdat wij nog geen dag zonder vlees zouden kunnen? Integendeel, wij eten zelf zo nu en dan met smaak vegetarisch. Omdat we niet van biologisch-dynamisch vlees houden? Welnee, dat is juist extra lekker. Omdat wij geen f 2,50 extra kunnen missen? Nou nee, ons culinaire uitstapje was uiteraard voorzien van een iets hoger prijskaartje. Waarom dan wel? Omdat het echt te lullig voor woorden is

dat je bij de JD een bon uit *Demo* moet knippen, invullen en opsturen naar het secretariaat om een stukje vlees op je bord te krijgen als je daar toevallig trek in hebt. Op deze manier wordt de vleeseter gereduceerd tot een of andere paria, een junkie die aan z'n shot moet komen. En als zodanig nog geregistreerd staat ook. Wij hebben besloten ons aan een dergelijke vernederende procedure te onttrekken en hebben het ons buitengewoon goed laten smaken. Maar wat zou het prettig zijn als we op 22 april 1995 gewoon weer een vorkje mee kunnen prikken in 'De Eikelkamp'. Maar dan wel net als vroeger: Wie vlees wil krijgt vlees, wie vegetarisch wil krijgt vegetarisch. Weg met die vleesbonnen!

Namens vijf vrijzinnige vleeseters,

Dorkas Koenen en Paul Kraan,
Amsterdam

Zielige walnoten

Met enige gelatenheid nam ik kennis van een stukje in *Demo 11.5* van Ib Waterreus, 'Zielige studenten' genaamd. Gelukkig sloeg die gelatenheid alsnog om in weemoed over dit toonbeeld van een zich voortwoekerende verharding. Wat uit elkaar moet worden gehouden is het zich zielig voelen en het feit dat je het steeds moeilijker krijgt als student.

Is het nou nodig dat een student zijn hele studententijd moet vechten om de finish in no-time te halen, altijd moet knokken om in die vier jaar zijn lippen boven water te houden? Willen we dat, wil Ib dat? Die heeft er overigens zelf geen last van, hij is nog van de oude regeling.

Dan werd er nog opgemerkt waar die alternatieven dan wel blijven. Alternatieven bedenken voor bezuinigingsplannen als het om een financiële aangelegenheid gaat? Blijkbaar is logica sommige salonstudenten vreemd.

En of studenten zielig zijn? Stel je een walnoot (de studenten) voor die zich in een notenkraker bevindt die al enige tijd wordt aangedraaid. Niemand heeft goed zicht op de krachten die in de walnootschil worden opgewekt en niemand weet precies wanneer die noot 'krak' zegt. Of je dat nou zielig wilt noemen of niet, erg fraai is het sowieso niet.

Verder werd de vergelijking beurs-bijstand aangehaald, die studenten graag schijnen te maken. Wat je dan ziet, is dat studenten 470 gulden beurs krijgen tegen 1300 gulden bijstand. De enige goede opmerking van Ib was dat de laatste groep in een uitzichtloze positie zit. Als je mij vraagt op welke van deze twee groepen te bezuinigen dan zeg ik: studenten. Maar dat is wat er nu al jaren is gebeurd. De rek is er uit sinds zes jaar vijf is geworden. Maar ja, alles went, nietwaar? Alleen begin ik me angstig af te vragen wanneer we geestelijk rijp zijn om ook maar de bijstand stapsgewijs af te breken. Kan iemand mij uitleggen hoe tijdsgeest werkt?

Jelle Zwart,
Amsterdam

DEMOMPEL

JD/VUJO-weekend. Jan-Willem Bertens antwoordt op de vraag of hij wel eens met bemiddelaar Owen onder vier ogen gepraat heeft:

"Met Owen praat je niet onder vier ogen. Dan geef je hem een klap op z'n bek."

Gladde filmster

Op zomaar een herfstavond kom ik thuis van een vergadering. Voordat ik ga slapen zap ik nog wat door het aanbod van televisiezenders. Bij RTL 4 blijf ik hangen, en zie ik een Duitstalige film, waar ik, zodra ik goed kijk en luister, het volgende hoor: 'Das müssen Sie den Herrn Landeshauptmann Haider fragen!' Meteen is mijn interesse voor deze film gewekt, want hoorde ik het nou goed: 'Landeshauptmann Haider'? Het zou toch niet...

Nadat ik met enig plezier de verschillende Oostenrijkse (blonde) Mädels en de daarop jagende Buben heb aanschouwd, wordt mijn geduld beloond. 'Herr Landeshauptmann' verschijnt in beeld, en ja, het is inderdaad Jörg Haider, leider van de Oostenrijkse extreem-rechtse 'liberale' partij FPÖ. De goed gebruikte, goedlachse en vrouwvriendelijke Haider speelt mee in deze film (uit 1992) als hartenveroveraar, en in zijn functie als

Landeshauptmann van de Oostenrijkse deelstaat Karinthië.

De extreem-nationalist Haider is al sinds jaar en dag een smet op het toch al doffe blazozen van Oostenrijk. De leider van de FPÖ heeft al diverse malen aangekondigd een 'derde' Oostenrijkse republiek te willen stichten, wil de Sloveense minderheid uit 'zijn' Karinthië de mond snoeren en heeft zelfs het economisch beleid van Hitler een wonder genoemd dat goed is voor elk land. Dat mag hij blijkbaar blijven roepen in een land dat zijn verleden zeker nog niet heeft verwerkt. Het leidde bovendien tot een verkiezingsoverwinning in oktober. Hij wordt zelfs gewoon uitgenodigd voor een (promotie-) filmrol...

Wanneer zien de Oostenrijkers nou eens dat deze gladjakker echt fout is? Ik hoop voordat hij zich wil gaan kandideren voor president van Oostenrijk!

Edwin Peek,
Amstelveen

DEMOMPEL

André de Vos, tijdens een afdelingsvergadering van Utrecht, soepel als altijd:

'Je mag miërenneuken als je wilt, als je het maar kort houdt.'

Regio's terug?

Beste Arjan Verweij, in je stuk over het introductieweekend (*Demo 11.4*) impliqueer je dat het opzetten van een introductieweekend effectiever door regio's dan door afdelingen kan gebeuren. Je schrijft tot die overweging gekomen te zijn omdat mensen uit enkele afdelingen afspraken niet nagekomen zijn.

Dat is toch geen reden om naar regio's terug te verlangen? Geen enkele organisatievorm kan voorkomen dat afspraken niet nagekomen worden. Als je (terecht) daar iets aan wilt doen, moet je niet voor regio's pleiten maar de betrokken personen op hun verantwoordelijkheid aanspreken. Daarbij komt dat voor het afschaffen van de regio's goede redenen bestaan. Deze staan verwoord in het rapport 'Minder bestuur, meer politiek'. Kijk het eens in. Verder wens ik jou en je mede-organisatoren veel succes met komende introductieweekenden.

Sjoerd van Geffen,
Nijmegen

Hoop

De opstelling van de Nederlandse regering geeft enigszins hoop voor de toekomst van de VN. Minister Van Mierlo's voorstel voor de oprichting van een speciaal VN-leger, dat snel en effectief kan opereren in crisissituaties, kan wellicht nog verre toekomstmuziek genoemd worden, maar is daardoor niet minder goed. Met name de PvdA, Voorhoeve, Kok en Pronk staan er dan ook achter. Het CDA en de VVD leken in eerste instantie heel wat minder enthousiast, maar dit leek vooral met problemen rondom de uitvoering te maken te hebben, die hier in Nederland in ieder geval niet al te onoverkomelijk zijn, zoals verandering van de grondwet. Het idee past ook uitstekend binnen de veranderende doelstellingen van ons buitenlands en ontwikkelingsbeleid, zoals beschreven in Pronks nota 'Een Wereld in Geschied', waarin hij duidelijk maakt dat het geven van de traditionele ontwikkelingshulp weinig zinvol is zolang er geen stabiliteit en vrede in een land zijn. Crisis-bestrijding door de VN beschouwt hij als één van de voornaamste werkterreinen van de Ministeries van Ontwikkelingssamenwerking, Buitenlandse Zaken en Defensie in de veranderde wereld van de jaren negentig.

Peter Ras,
Houten

VN-vredesmissie heeft tot dusverre weinig opgeleverd

De wegen in Cambodja zijn weer als gatenkaas

De Verenigde Naties zijn er niet in geslaagd om een langdurige vrede in Cambodja af te dwingen. De burgeroorlog laait weer op en dagelijks worden er grote aantallen mijnen neergelegd die duizenden burgerslachtoffers per jaar kosten. Boze tongen beweren dat 'men' in het algemeen genoeg heeft van Cambodja en dat de wereld Cambodja heeft opgegeven. Cambodja lijkt naast Joegoslavië, Somalië en Angola een symbool te zijn voor de onmacht van de VN. Toch hangt het succes van toekomstige VN-operaties mede af van wat men leert van de fouten in Cambodja.

Peter Ras

In oktober 1992 is een grootschalige VN-operatie, UNOMOZ, in Mozambique gestart. Mozambique is het armste en meest door oorlog getroffen land in Afrika. De voormalige socialistische regering Frelimo en de rechtse verzetsgroep Renamo, tot voor kort gesteund door Zuid-Afrika, hebben een akkoord bereikt dat een einde moet maken aan de oorlog, die het land al teistert sinds het in 1975 onafhankelijk werd van Portugal. Mede door het wegvallen van de militaire en financiële steun van Zuid-Afrika aan de - als uiterst wreed bekend staande - verzetsbeweging is er

een staakt-het-vuren tot stand gekomen, waardoor VN-troepen een fors begin moeten maken aan de ontwapening en ontminning, en de vorming van één nieuw leger. Ook zal de VN een eerlijk verloop van de verkiezingen, in de loop van volgend jaar, mogelijk moeten maken.

Zijden draadje

De ontwikkelingen in Mozambique worden gespannen in de gaten gehouden. Wanneer ook deze missie fout loopt, na de falikante mislukking in Angola en het escalerende geweld in Cambodja, hangt het lot van toekomstige humanitaire interventies aan een zijden draadje. Toekomstig VN-succes in bijvoorbeeld Mozambique hangt af van twee voorwaarden:

1. De bereidwilligheid van alle partijen om gemaakte akkoorden na te leven.
2. De bereidwilligheid van de internationale gemeenschap om een humanitaire

Mijnen vormen, naast malaria en dengue, de grootste bedreiging voor de volksgezondheid

VN-missie *volledig* uit te voeren en betrokken te blijven tot alles naar behoren verloopt, ook in het geval dat een missie meer tijd vergt dan men had verwacht, of de situatie ter plekke zelfs escaleert.

De mislukking in Angola is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat guerilla-leider Savimbi van UNITA (Unie voor de Totale Onafhankelijkheid van Angola) zijn nederlaag bij de democratische verkiezingen niet wilde erkennen en opnieuw naar de wapens greep. De oplaaiende burgeroorlog in Cambodja komt echter door een gebrek aan beide genoemde voorwaarden; beide even belangrijk voor het welslagen van een humanitaire interventie en het beëindigen van zo'n conflict.

Cambodja: UNTAC

De VN-missie UNTAC had zich vier hoofddoelen gesteld in Cambodja, verwoord in een vredesakkoord dat door zowel het pro-Vietnamese communistische bewind als de drie verzetsgroepen is ondertekend in april 1991. De VN zou na het staakt-het-vuren alle partijen grotendeels ontwapenen, de honderdduizenden

vluchtelingen aan de Thaise grenzen repatriëren, verkiezingen organiseren, het eerlijke verloop ervan waarborgen en tot deze verkiezingen het dagelijks bestuur van het land vormen. Daarnaast zou zij een flink begin maken aan het opruimen van de mijnen. Deze operatie zou met zes miljard dollar de meest kostbare en complexe VN-operatie tot nu toe worden.

Tien miljoen mijnen

In eerste instantie leek de VN redelijk succesvol in de verwezenlijking van de haar gestelde doelen. De vluchtelingen werden gerepatriëerd en de verkiezingen waren een succes. Maar de verschillende verzetsgroepen werden nauwelijks ontwapend, voornamelijk door onwil van de zijde van de Khmer Rouge. Van de ontminning kwam al helemaal niets. De officiële VN-getallen van het aantal mijnen in Cambodja blijken totaal niet te kloppen. Het lijkt er nu op dat er zeker 10 miljoen mijnen in Cambodja liggen; meer

dan het aantal inwoners van Cambodja (7 miljoen), meer dan de VN-cijfers altijd aangaven (4 tot 7 miljoen) en meer dan waar dan ook ter wereld. De meeste mijnen zijn van Chinese makelij, gemaakt van plastic (dus moeilijk vindbaar door anti-mijneenheden) en bereiken de Khmer Rouge via Thailand, dat er een levendige grenshandel met de Khmer Rouge in hardhout en edelstenen op na houdt. De VN klopt zich ondertussen op de borst, maar heeft slechts zo'n 19.000 mijnen verwijderd (en voor het grootste gedeelte aan de Cambodjaanse regering gegeven, die ze weer even vrolijk teruglegt zolang de oorlog met de Khmer Rouge voortduurt). Bovendien leggen bijvoorbeeld boeren tal van mijnen rondom hun akkers, om zich te beschermen tegen de Khmer Rouge en bandieten-bendes. Vooral kinderen worden hier het slachtoffer van.

Volgens dokter Sizenda Vong van 'Artsen Zonder Grenzen' in het stadje Siem Reap vormen mijnen, naast malaria en dengue, de grootste bedreiging voor de volksgezondheid, nog afgezien van het feit dat deze er ook in het algemeen totaal

niet op vooruit is gegaan sinds de UNTAC-operatie. Cambodja is het land met - relatief - het grootste aantal gehandicapten ter wereld. Met name in de hoofdstad Phnom Penh kom je ze overal tegen: bedelend om in leven te blijven.

De oorlog laait weer op, met name in het oosten van het land. Wegen die VN-eenheden twee jaar geleden hebben verbeterd, zien er nu weer uit als gatenkaas vanwege alle granaatinslagen en de mijnen. In hele regio's zijn vrijwel alle bruggen opgeblazen door de Khmer Rouge. Alhoewel overdag de meeste wegen gecontroleerd worden door het regeringsleger, zijn deze gedurende het nachtelijk duister onbegaanbaar vanwege de aanwezigheid van roversbendes en de Khmer Rouge. Maar zelfs overdag ben je in grote delen van Cambodja je leven niet zeker.

Wetteloosheid

De grootste problemen in Cambodja zijn de Khmer Rouge en de wetteloosheid

("Here are no laws at all"). De democratisch gekozen coalitie-regering, bestaat uit de winnaars van de verkiezingen (de ex-communistische, pro-Vietnamese partij van Tweede Premier Hun Sen en de Royalistische partij, onder leiding van de zoon van Koning Sihanouk: Eerste Premier Ranariddh). De regering is echter

De sympathie voor de Khmer Rouge groeit, ondanks diens verantwoordelijkheid voor de volkerenmoord

zwak door onenigheid tussen beide coalitie-partners (op ieder ministerie zit een minister van beide partijen) en de geweldige corruptie. Nu de tijd verstrijkt en zij niet bij machte blijkt de oorlog te beëindigen, neemt de steun van de bevolking af en groeit de sympathie voor de Khmer Rouge, ondanks diens verantwoordelijkheid voor de volkerenmoord in Cambodja

gedurende de late jaren zeventig. De soldaten van het regeringsleger worden met de dag ontevredener over de extreem zware omstandigheden waarin ze moeten vechten (in het regenwoud vallen veel slachtoffers door malaria, mijnen en guerilla) en door de soms maandenlange vertragingen in de uitbetaling van hun

schamele salaris. Ondertussen is het moreel van de Khmer Rouge-strijders veel hoger door grotere discipline, betere training, betere wapens en successen op het slagveld. Bovendien lijkt de Khmer Rouge de bevolking voor zich te winnen in gebieden die zij onder haar controle heeft, door er een wat beter (humaner?) beleid te voeren dan zij in het verleden deed...

In Cambodja moet nu iets gebeuren. De Cambodjaanse bevolking is oorlogsmoe. Het allerbelangrijkste van dit moment is het terugdraaien van de spiraal van geweld waarin Cambodja weer eens dreigt te verzanden. Pas als de oorlog is beëindigd, kan men aan een serieuze wederopbouw beginnen, kan de wetteloosheid ingedamd worden, kan men op veel grotere schaal de ontminning ter hand nemen en kan men corruptie en banditisme bestrijden. Ik zie drie theoretische opties om de oorlog in Cambodja te beëindigen.

Totale vernietiging

De eerste optie is de totale vernietiging van de Khmer Rouge middels een definitief offensief op grote schaal. Dit lijkt me de minst verstandige en minst realistische van de drie. Er zijn voorstanders van deze optie te vinden in zowel Cambodja als daarbuiten. In praktijk denk ik echter dat dit onmogelijk is. Er zal een groot gebrek aan militaire, politieke en logistieke steun vanuit het buitenland voor bestaan en het Cambodjaanse leger kan dit in haar eentje al helemaal niet realiseren door haar slechte wapens, training en moreel. Financieel is het onhaalbaar, moreel gezien ook, doordat deze optie ongelooflijk veel mensenlevens zal kosten. Bovendien is het zelfs het grote Vietnamese leger niet gelukt om de Khmer Rouge-guerilla uit te roeien en hebben ook de Amerikanen weinig prettige herinneringen aan gevechten tegen guerilla's in het oerwoud. Hoe zou het zwakke Cambodjaanse leger dit dan beter kunnen doen?

Doorgaan

De tweede optie is doorgaan op de hui-

Mijnslachtoffers maken deel uit van het straatbeeld (Foto: Peter Ras)

dige weg, in de hoop dat de situatie verbetert. Recentelijk is de Khmer Rouge buiten de wet gesteld. Lang niet alle Cambodjanen waren hier gelukkig mee: iedereen die ik hierover sprak, dacht dat deze vorm van provocatie het geweld zal doen oplaaien en de eerste tekenen wijzen daar inderdaad op. De Cambodjaanse regering heeft deze stap echter genomen om Thailand te dwingen de grenshandel met de Khmer Rouge te beëindigen. Zou Thailand hier toch mee doorgaan, dan zou dat als een soort oorlogsverklaring aan het Cambodjaanse koninkrijk opgevat kunnen worden en de kans is klein dat Thailand er een oorlog met Cambodja voor over heeft om de handel met de Khmer Rouge te kunnen handhaven. Zeker nu deze stap eenmaal is genomen, is het van groot belang dat de internationale gemeenschap de druk op Thailand (en China) behoorlijk opvoert om iedere hulp aan of handel met de Khmer Rouge te staken. Behalve de VN behoort ook de EU deze zaak aan te kaarten tijdens haar jaarlijkse contacten met de landen van de Zuidoost-Aziatische Verdragsorganisatie. Nederland zou hierin een voortrekkersrol kunnen spelen.

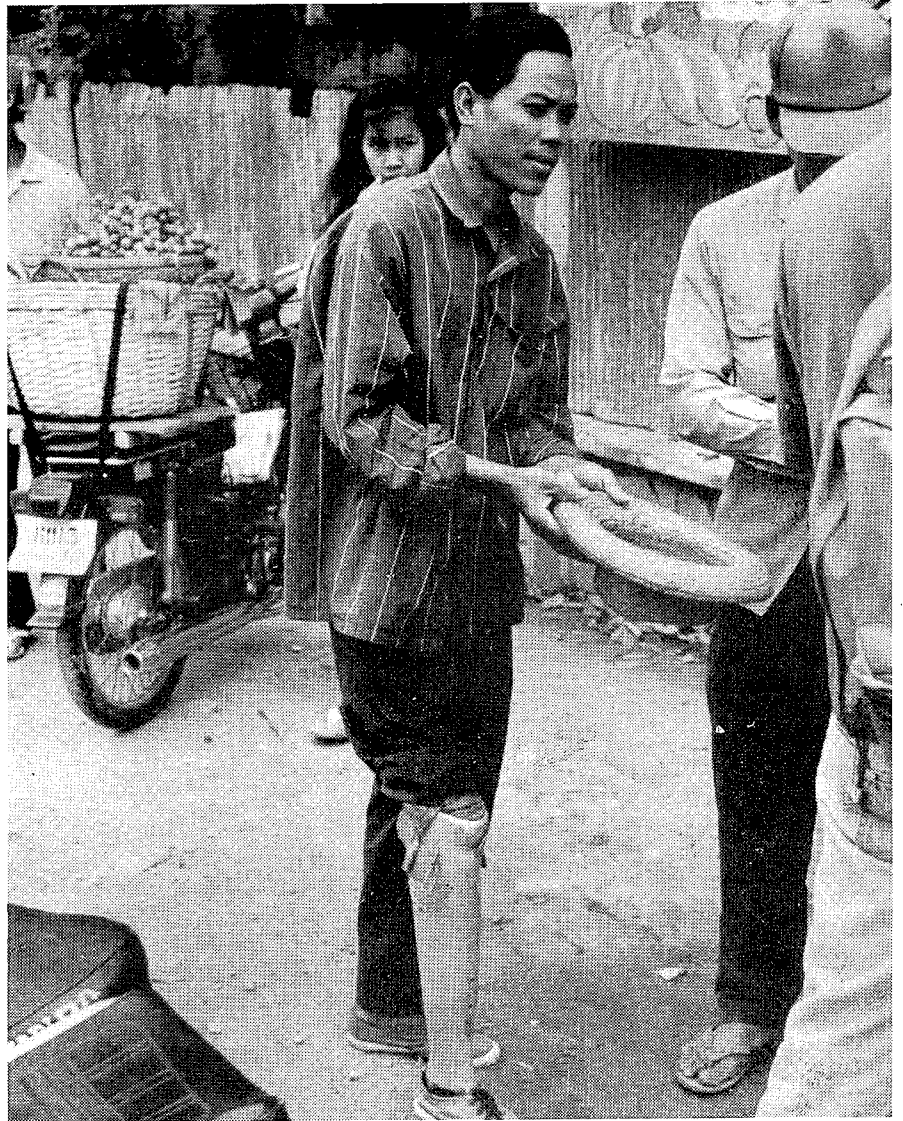
In ieder geval zal het nog heel lang onrustig blijven in Cambodja. De Cambodjaanse strijdkrachten zullen proberen de Khmer Rouge op hun plaats te houden, te isoleren en 'te doen vergeten'. Ondertussen zullen guerilla-gevechten en aanslagen (op bijvoorbeeld treinen) voorlopig aan de orde van de dag blijven en zullen nog tal van mijn-slachtoffers vallen. De internationale gemeenschap zou in ieder geval een totaal verbod op de export van mijnen naar Cambodja moeten instellen. De vrede zal echter nog lang op zich laten wachten (Hun Sen: "Als de mosquito ons prikt, moeten we hem doodslaan!").

Nationale verzoening

De derde optie is streven naar een nationale verzoeningsregering, die dan zou moeten bestaan uit zoveel mogelijk verschillende partijen, inclusief de Khmer Rouge, die door integratie wellicht haar guerilla-activiteiten zou stoppen. Zo'n regering zou het best geleid kunnen worden door de populaire koning Sihanouk, die als enige figuur door alle partijen geaccepteerd wordt. Probleem is wel dat de koning oud en ziek is. Niemand durft te voorspellen wat er zal gebeuren als hij wegvalt. Überhaupt durft geen Cambodjaan te voorspellen hoe de toekomst van het land er uit zal zien. Deze laatste optie is waarschijnlijk de enige mogelijkheid om het geweld in te perken en zal de meeste steun van de bevolking krijgen, die de oorlog meer dan zat is.

Steun kalft af

De tijd dringt in Cambodja. Iedere dag

Met name Phnom Penh zit vol met bedelende mijn-slachtoffers. Velen hebben een prothese, gemaakt van hout en oude rubber-banden (op de achtergrond een propagandabord van de oude communistische regering). (Foto: Peter Ras)

kalft de steun aan de democratisch gekozen regering, mogelijk gemaakt door een VN-operatie, verder af. De regering blijkt niet bij machte de problemen aan te pakken en het geweld in te dammen. Begin juli vond een coupoging tegen de Cambodjaanse regering plaats. Eind juli raadde een Zwitserse journalist en Cambodja-deskundige mij dringend aan om vóór de 27e het land uit te zijn, omdat de Khmer Rouge rond die datum een aantal aanslagen wilde plegen. Op 28 juli vielen ze een trein aan, doodden een aantal passagiers en gijzelden onder anderen drie westerlingen, die meegenomen werden naar het oerwoud voordat het leger ook maar iets kon doen. Het was de zoveelste trein waar sinds de verkiezingen een aanslag op werd gepleegd; er waren er ook al een aantal gebombardeerd. Sinds de verkiezingen zijn in ieder geval tien westerlingen ontvoerd door de Khmer Rouge. Drie werden er in vermoord, één ontwikkelingswerker kwam weer vrij en

de anderen worden nog steeds vermist. Na de laatste aanslag heeft de koning westerlingen opgeroepen niet meer naar zijn land te komen omdat het te gevaarlijk voor ze is. Westerse ambassades in Phnom Penh deden hetzelfde. De hoop van Cambodja, om nu eindelijk eens uit haar isolement te komen en te integreren in de wereld, is door middel van één aanslag, de welbekende druppel, vervlogen in het niets.

Betrokken blijven

Het is de verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap om zich het lot van de Cambodjaanse tragedie aan te blijven trekken en ernaar te handelen. Wil de kostbare humanitaire missie van de Verenigde Naties een langdurige vrede waarborgen, dan dient de internationale gemeenschap nog lange tijd actief betrokken te blijven bij de ontwikkelingen in Cambodja. Maar ook bij die in Somalië, Angola en alle andere landen.

Spannende tijden voor Italiaanse premier

Berlusconi maakt van Italië een bananenrepubliek

Dorkas Koenen

Niemand zou het kort geleden nog voor mogelijk hebben gehouden, maar steeds meer fatsoenlijke Italianen beginnen terug te verlangen naar de dagen van Andreotti en Craxi. De schandalige gebeurtenissen van de afgelopen vier weken maken immers hoe langer hoe duidelijker dat de Tweede Republiek die Italië een zuiver en stabiel bestuur had moeten schenken, in hoog tempo aan het ontaarden is. Italië verandert in een bananenrepubliek, waarin de macht van de staat onbeperkt en onbeschaamd wordt aangewend om de particuliere belangen van de regeringsleider en zijn clan te beschermen.

Schone Handen

In het voorjaar van 1992 startte de rechtbank van Milaan de operatie 'Schone Handen', dat een stelsel van geïnstitutionaliseerde politieke corruptie blootlegde en vernietigde. Zo leek het althans aan het einde van 1993. Toen wist de hevig met het oude regime gecompromitteerde ondernemer, Silvio Berlusconi, de verkiezingen te winnen, mede dankzij de propaganda van drie nationale TV-zenders die Craxi en Andreotti hem enige tijd daarvoor in de schoot geworpen hadden.

Voos en vals

Al gauw bleken de herhaalde beloften van de ondernemer annex premier, om zijn zakelijke belangen te scheiden van zijn politieke verantwoordelijkheden, voos en vals. Sinds zijn verkiezing is het beleid van de premier er alleen maar op gericht geweest het onderzoek te stoppen naar zijn eigen Fininvestconcern, dat tot nu toe al bij een achttal grote corruptie-affaires betrokken bleek te zijn. De eerste poging daartoe, door middel van een decreet dat corruptie uit het Italiaanse Wet-

een ware volksofstand, die Berlusconi vervolgens tot een tactische terugtocht dwong.

Omzichtige weg

Sedertdien tracht hij op een meer omzichtige wijze datzelfde doel te bereiken. Eerst probeerde hij de magistraten die het onderzoek naar Fininvest leidden, op een slinkse manier weg te promoveren. Over de meest populaire magistraat van de

Het beleid van de premier is er alleen maar op gericht geweest het onderzoek naar zijn eigen Fininvest-concern te stoppen

Milanese rechtbank Antonio Di Pietro, werd het (nimmer officieel bevestigde) gerucht de wereld in geholpen dat er een ministerschap voor hem zou zijn weggelegd. Voor zijn chef, hoofdofficier van Justitie Francesco Borelli, werd een plaats in het prestigieuze Hof van Appèl gereserveerd. Maar nadat beiden hadden verklaard dat zij geen andere ambities hadden dan simpelweg 'op hun post' te blijven in Milaan, werd er door Berlusconi uit een ander vaatje getapt.

Diskrediet

De tv-zenders van de eigenaar van de in Italië mateloos populaire Associazione di Calcio Milan, begonnen aan een weken durende campagne om de populaire juristen in diskrediet te brengen. Di Pietro, Borelli en hun collega's werd verweten dat zij met hun onderzoeken de Italiaanse economie ontwrichtten. Daarnaast werden zij beschuldigd van het feit dat zij verdachten wreed behandelden en zelfs schuldig waren aan moord, omdat enkele personen die door justitie van corruptie

blijken dat hij zich helemaal niets van deze intimidaties aantrok. Hij uitte op zijn beurt in een geruchtmakend interview een aantal grove beschuldigingen (aantasting van de Italiaanse rechtsstaat en de parlementaire democratie) aan het adres van minister-president Berlusconi.

Moedwillige belemmering

Die maakte daar onmiddellijk gebruik van om een tegenaanval te lanceren. In een brief aan president Scalfaro (in zijn functie van voorzitter van de Italiaanse Hoge Raad voor Rechterlijke Macht) werd Borelli door de regering officieel beticht van 'moedwillige belemmering van de regering', een misdrijf waarop in Italië een gevangenisstraf van tenminste 10 jaar staat. Na de eerste geïrriteerde reactie van Scalfaro, haastte Berlusconi zich vervolgens om officieel te verklaren dat het

hier geen aanklacht, maar slechts een kennisgeving betrof. Daardoor is het uitgesloten dat Borelli hiervoor in de cel terecht komt. Desondanks zal de 'zaak Borelli' door Berlusconi in de nabije toekomst waarschijnlijk toch gebruikt gaan worden om de Milanese magistraten nog een keer in een kwaad daglicht te stellen. Daarbij heeft Berlusconi niet meer alleen de beschikking over zijn eigen tv-zenders. Ook de Italiaanse staatstelevisie RAI, vroeger een bolwerk van de Italiaanse communistische partij, kent sinds korte tijd een nieuwe, regeringsgetrouwe leiding en is daarmee als onafhankelijke nieuwsbron voorgoed uitgeschakeld.

Erop of eronder

Voor Berlusconi is het momenteel dus erop of eronder. Of hij wordt binnenkort officieel aangeklaagd wegens fraude, corruptie en overtreding van de mediawet, in welk geval hem weinig anders zou resten dan af te treden. Of hij slaagt er voor die tijd in om het team van het onderzoek 'Schone Handen' te ontmantelen en de publieke opinie zodanig te manipuleren dat een nieuw dievenbevrijdingsdecreet toch nog door het Italiaanse parlement komt. Ondanks de hevige debatten en de grote onenigheid in de broze coalitie, heeft het er momenteel toch alle schijn van dat het Berlusconi, met de steun van Liga Nord-leider Umberto Rossi, gaat lukken. En in dat geval zou Italië pas echt de status van bananenrepubliek krijgen. ◆

De RAI kent sinds kort een nieuwe, regeringsgetrouwe leiding en is daarmee als onafhankelijke nieuwsbron voorgoed uitgeschakeld

boek van Strafrecht had moeten halen en corrupte politici uit de gevangenis, faalde jammerlijk. Hoewel het tactisch werd ingediend aan de vooravond van de finale van het WK-voetbal, veroorzaakte het zogenaamde 'dievenbevrijdingsdecreet'

beschuldigd waren, in de gevangenis een einde aan hun leven hadden gemaakt. Hoofdofficier Borelli, een statige, ijdele man die er na veertig jaar 'staande magistratuur' absoluut niet bescheidener op geworden is, vond het nodig om te laten

Vikingskibet '94

Vredig met een grote 'V'

Eind september werden de laatste puntjes op de i gezet. In de Vikingskibet-commissie begon de reislust steeds grotere vormen aan te nemen. En, al zeggen we het zelf, het programma zag er goed en gevarieerd uit en de zaakjes waren goed geregeld. Slechts het aantal deelnemers was in onze ogen te gering; een stad als Kopenhagen verdiende meer JD-bezoekers dan de 15-koppige afvaardiging die uiteindelijk in de Ford Transit busjes plaatsnam, en zich in en om de Deense hoofdstad zeven dagen ophield.

Jeroen van Vught

De reis begon 's avonds om 11 uur vanaf het centraal station in Enschede. De nachtelijke rit die ons door Duitsland naar Denemarken voerde verliep zeer voorspoedig. De busjes bleken tot aardige snelheden in staat, en de Autobahnen waren leeg en vrij van wegwerkzaamheden. De tocht stelde de deelnemers in staat de overige busgenoten te leren kennen, en gedurende de rustpauzes bij die gezellige Raststätten werden ook de interbusselijke relaties aangegaan. Het zal duidelijk zijn dat gedurende de ferrytocht Puttgarden-Rødby zich al een hecht JD-collectief gevormd had, dat er een leuke en nuttige week van zou gaan maken.

Deense hotdogs

De rit van Rødby naar Kopenhagen voltooide de heenreis. We kwamen erg vroeg aan; rond 7.00 uur op zondagochtend re-

den we door de Kopenhagense straten op zoek naar onze jeugdherberg, die snel werd gevonden. Daar had men echter niet op onze vroege aankomst gerekend. De kamers konden pas om 13.00 uur worden vrijgegeven, dus konden de vermoeide reizigers niet naar de door hen zo begeerde bedden. Besloten werd om op deze zo plots ontstane vrije ochtend een excursie naar Helsingør te maken. Daar konden we voor het eerst genieten van het Scandinavië, zoals velen het al jaren stigmatisch in hun hoofd meedragen: koele zeelucht, veel groen, een prachtig zonnetje en zuiver. Kortom, vredig met een grote V. Het bezoek dat daarna aan de Kronborg, het kasteel waarin zich het Hamlet-koningsdrama zou hebben afgespeeld, werd gebracht, een wandeling door de binnenstad en het eten van de eerste Pølsers (Deense hotdogs), maakten deze ochtend tot een zeer geslaagde. Na terugkeer in de jeugdherberg werd door velen meteen het bed opgezocht. 's Avonds werd nog even de Kopenhagense binnenstad bezocht, en in de jeugdherberg wat nagebabbeld over de reis. De nacht zou weer kort zijn, en dat terwijl er op maandag een erg intensief programma op de agenda stond.

Primitieve lunch

Maandagochtend ging de wekker erg vroeg; om 9 uur werden we verwacht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Na het vroege, rijke ontbijt gingen we met de klippenkort op zak met het OV (bus) naar het ministerie. Daar werd ons veel over de (bestuurlijke en staatkundige) grondslagen van het Deense Koninkrijk verteld. Toen de gastheer zijn mening werd gevraagd over volksreferenda, en deze verkondigde hier een fel tegenstander van te zijn, ontstond nog even een pittige, maar vriendelijke discussie over de voors en tegens van dit systeem. We werden op dit ministerie, evenals overigens op alle bezochte Deense instanties, bijzonder vriendelijk ontvangen. Deense, schrijf ik met nadruk, omdat de enige organisatie die ons (redelijk onfatsoenlijk) de deur wees, uitgerekend net de Nederlandse Ambassade was (terwijl er duidelijke afspraken gemaakt waren...). Of dit nu toeval is of niet, het was wel typisch.

Na bovenstaand beschreven bezoek en een korte, primitieve lunch, vertrokken

de verschillende werkgroepen naar hun eerste afspraken. De werkgroepen behandelden allen een thema. Zo bestonden de werkgroepen 'Mensenrechten en Justitie', 'Sociaal Beleid en Europa', en de werkgroep 'Milieu'. Ik zal nu eerst de belevenissen van de werkgroepen beschrijven.

Pro-Hasj beweging

'M en J' vertrok maandagmiddag naar het Kriminalistisk Institut van de Universiteit van Kopenhagen om daar een middag te discussiëren met een professor en zijn studenten over het Deense en Nederlandse drugsbeleid. Deze prof had ook nog een vertegenwoordiging van de Deense Pro-Hasj beweging uitgenodigd. Na een middag praten kon men duidelijk merken dat het Nederlandse drugsbeleid beduidend progressiever is dan het Deense. In Denemarken speelt de actor politie een zeer grote rol bij het bepalen van zowel het gebruik van softdrugs, als bij het aanpakken van de gebruikers. Het is een in Nederlandse ogen repressief beleid; softdruggebruik wordt in Denemarken niet geaccepteerd. In Nederlandse ogen is natuurlijk met name de grote openbaar politieke en beleidsvormende rol van de politie vreemd. Machtscheiding kent men m.b.t. drugsbeleid in Denemarken niet. Het werd een bewogen middag, en gedurende de discussie kreeg iedereen een door de Pro-Hasj beweging gefabriceerde joint aangereikt, die in de hal bij de collegezalen gewoon werden opgerookt.

Op dinsdagmiddag werd een bezoek gebracht aan 'the Danish Refugee Council'. De Deense aanpak van de vluchtelingenstroom verschilt volgens de gastheer niet veel van de Nederlandse. Vluchtelingen krijgen een 18 maanden durende 'integratietijd'. Ze krijgen op allerlei manieren hulp en adviezen zodat zij hun toekomst kunnen inrichten. Hij liet wel duidelijk doorsijpelen dat deze toekomst toch voor de meesten in hun vaderland te vinden was. Het aantal vluchtelingen dat met succes instroomde in de Deense samenleving was volgens hem gering.

De werkgroep 'Sociaal Beleid en Europa' bleek zich gedurende hun bezoeken met name te gaan bezig houden met de positie van Denemarken in een verenigd Europa. Zij bezochten twee instellingen die beide de rol van Denemarken in de Europese

Unie absoluut niet zagen zitten namelijk 'Nej till EU' en 'Junibevegelsen'. De Denen blijken ondanks een 'Já' tegen Maas-tricht nog altijd een beetje huiverig te zijn voor een Verenigd Europa.

Een nieuw referendum over EU toe-/uittreding zou als uitslag net zo goed Nej als Já kunnen hebben. De Denen zijn bang dat zij als relatief klein land gedeelten van hun zowel politiek-bestuurlijke als culturele identiteit zullen moeten opgeven. Omdat ze grenzen aan reus Duitsland en gezien de onzekerheid over de toetreding van Zweden en Noorwegen, vrezden de Denen overvleugeld te gaan worden door de Duitsers. Dit zou kunnen resulteren in bijv. een afbraak van de zeer hoogwaardige verzorgingsstaat, een toename van de problemen met drugs en een immigratiegolf naar Denemarken; de verregaande verzorgingsstaat wordt door

dan overgaan in een tunnel. Het daar gelegen beschermingsgebied zal zijn waarde verliezen. Naturfredningsforening vertelt dat het besluitvormingsproces omtrent de brug een farce is geweest. De beslissing stond van meet af aan al vast; onder EU-druk en na de beklonken accoorden met de industriële was/is het publieke besluitvormingsproces volgens Naturfredningsforening een schijnvertoning. De aanvoeren naar de brug bijvoorbeeld worden al aangelegd.

Vrouwelijk publiek

Naast de 'serieuze' werkgroepactiviteiten werd er ook veel tijd gestoken in de meer ontspannende activiteiten in Kopenhagen. Zo werd de opera 'Tre Appelsiner' in Det Kongelige Teater' bezocht. Ook de bezoeken aan 'Sam's Karaokebar' waren een lust voor het oor. Met name de afde-

bezocht. 'Den Lille Håvfreu' kreeg, dankzij verdienstelijk klauterwerk van Antoine, nog een JD-poster over haar hoofd getrokken. Zowel wij als de aanwezige fotograferende Japanners hebben nu een aardig plaatje voor thuis.

Een hoogtepunt van de reis was wel het bezoek aan Malmö. Samen met de in Malmö gevestigde afdeling van LUF (Liberala Ungdomsförbundet) zouden wij de Europese Unie gaan promoten. Na de korte overtocht Kopenhagen-Malmö (40 minuten), en een bezoek aan het afdelingskantoor van LUF (dat evengroot is als het Landelijk Secretariaat van D66 en JD samen), werd koers gezet naar de scholen om te folderen of een praatje in de klas te gaan verzorgen. De presentatie in de klassen leverde interessante discussies op, en was vooral een aparte ervaring.

Relaxed rondhangen

Eén JD-lid heeft trouwens de boot naar Zweden gemist, en is toen op eigen houtje maar naar Malmö gegaan. Dit was overigens wel aan hem toevertrouwd; hij bleek bedreven in het organiseren van plotselinge solo- (naderhand duo-) excursies. Zelfs solo-fietstochten door Zweden (naar Lund) schuwde hij niet. Maar hij kwam altijd wel weer een keer aan bij de Jeugdherberg, meestal met een voldane glimlach op zijn gezicht.

Na de terugkeer uit Zweden was het al weer donderdagavond. Deze laatste avond werd door de meesten nog uitbundig in de stad gevierd. Vrijdagochtend werd daarom gelukkig doorgebracht in het vredige Roskilde. Na een bezoek aan het 'Vikingskibetmuseet' en wat relaxed rondhangen in het stadje werd besloten de koffers te gaan pakken, en naar huis

terug te keren...

De goede sfeer, de nuttige gesprekken met instanties en met de Deense en Zweedse zusterorganisaties en het bruisende Kopenhagen maakten deze reis tot een zeer geslaagde. De thuisblijvers hebben echt iets gemist!

Tot slot wil de Vikingskibet-commissie Sanne nog uitdrukkelijk vernoemen. Zij heeft zich als commissielid het hele jaar ingezet voor deze reis. Op het laatste moment kon zij helaas niet meegaan. Dit was niet alleen voor haarzelf, maar ook voor de commissie erg spijtig. Zowel van de commissie als van de deelnemers een welgemeend bedankt!

De deelnemers aan Vikingskibet '94 voor een 'vikingskibet' (Foto: Henriëtte de Rooij)

veel Denen als een magneet gezien die vele EU-burgers zal aantrekken.

Een brug te ver

De werkgroep 'Milieu' bracht een bezoek aan 'Naturfredningsforening'. Deze groepering haalde met name fel uit naar de manier van besluitvorming gehanteerd in de problematiek rond de bouwplannen van de brug tussen Denemarken en Zweden. Deze brug, die de Sont moet overbruggen, en zo Kopenhagen en Malmö zal gaan verbinden, heeft volgens Naturfredningsforening zeer veel ecologische nadelen. Een belangrijk vogelbeschermingsgebied, een eiland gelegen in de Sont, zal gebruikt gaan worden als een natuurlijke schakel waar de brug naar toe zal leiden. Op het eiland zal de brug

ling Amsterdam bleek over fenomenale vocale talenten te beschikken. Zelfs de locale Rocco Granata, een al wat oudere Italiaanse Deen die voortdurend achter de microfoon plaatsnam om de meest verschrikkelijke, oubollige Italiaanse meezingers te vertolken, moest het afleggen tegen de zangkwaliteiten van de JD'ers, die op prachtige wijze o.a. *Bon Jovi* krakers mee stonden te krijven. De bijval die zij kregen van met name het vrouwelijke publiek was enorm; een nieuwe *Take That* leek geboren...

Verder werden 'Christiania', een soort hippievrijstaat midden in Kopenhagen, Folketing (de parlamentsgebouwen), DANIDA (het Deense ministerie van ontwikkelingssamenwerking) en het standbeeld van de Kleine Zeemeermin

Dag van de Duurzame Democratie op 10 december:

Afsluiting van het lustrumjaar

Utrecht - De afsluiting van het lustrumjaar wordt een dag die je duurzaam bij zal blijven! Op deze dag staan de thema's democratisering en milieu centraal. Hier zal invulling aan gegeven worden door verschillende workshops o.a. over:

- de Betuwelijn met de landelijk actiegroep Betuwelijn,
- het primaat van de politiek m.b.t. milieubeleid met de stichting Natuur & Milieu,
- verschillende projecten van de Nationale Jongerenraad Milieu en Ontwikkeling (NJMO),
- het Bentwoud met stuurgroep Bentwoud van de provincie in discussie met een lid van de agrarische commissie Bentwoud,
- een bulderende discussie over Schiphol met sprekers van de Kamer van Koophandel, Milieu-

defensie en van Schiphol zelf, - en een discussie met het wetenschappelijk bureau van D66 van de werkgroep Burger Politiek en Overheid.

De opening van de dag wordt verzorgd door Staatssecretaris Tommel van VROM. Naast de workshops is er een debat tussen Ria Beckers van de Stichting Natuur & Milieu en Frans Andriessen van Nederland Distributieland (o.v.b.), en theatersport van de theatergroep "De Kandidaten", winnaar Phytische Spelen 1993 en sindsdien alleen maar beter geworden. Natuurlijk mag het roemruchte Engels Lagerhuisdebat niet ontbreken - altijd goed voor een verhitte sfeer en "genuanceerd politieke uitspraken"!

Last but not least... een spetterend feest met DJ Marco en MC Edwin van het congres.

Deze spetterende "Duurzame Democratie Dag" vindt plaats in zalencentrum Trianon, Oudegracht 252 in Utrecht. Het geheel begint om 13.00 (zaal open om 12.30) en eindigt om ongeveer 3.00 's ochtends. De entree bedraagt f. 5,- plus f. 7,50 extra indien je mee wilt eten van het aanwezige koud buffet. Wil je blijven slapen in Utrecht, dan kan dat eventueel bij mensen van de afdeling Utrecht. Hiervoor kun je je opgeven bij het secretariaat van de JD. Tevens willen wij graag van te voren weten of je mee wilt eten van ons buffet; ook hiervoor kun je je opgeven op het secretariaat (tel: 070-3622162). (Henriëtte de Vos/PDe)

14 januari 1995:

Paarse ethiek

Den Haag - Op 14 januari 1995 organiseren de Jonge Democraten in samenwerking met de Jonge Humanisten een debat over 'Ethiek in de paarse politiek'. Jan Glastra van Loon, Eerste-Kamerlid voor D66 en oud-voorzitter van het Humanistisch Verbond, komt zeker.

Het debat vindt plaats in de hal van de Koninklijke Schouwburg in Den Haag, Korte Voorhout 3 in Den Haag, op loopafstand van het centraal station. Het begint om 14.00 uur.

DE MOMPSEL

Paul Kraan op het congres: 'Dat leek ons een open deur die we toch even wilden intrappen.'

JD-campagneteam

Heb je zin om door verschillende delen van het land te reizen? Heb je zin om mensen te overtuigen van JD-standpunten? Geén zin in lange JD-vergaderingen? Of heb je gewoon zin om verschillende afdelingen (bij jou in de buurt) te helpen met het werven van nieuwe leden? Meld je dan nu aan voor het JD-campagneteam! De JD op weg naar 2000 leden en kennismakers, misschien wel naar meer, en die kunnen we goed gebruiken!

Verder zal er een witte-vlekkenteam in Friesland komen. Heb je zin om mee te helpen, denken, werken om in het 'Fryske lân' weer iets moois op te zetten, schroom dan niet en meld je aan!

Meer informatie bij: Edwin Peek (020-6456126), voor Friesland ook bij: Hans Giesing (05107-41641) of op het landelijk secretariaat.

10 december

Individualisering: zegen of vloek?

Amsterdam - Op 10 december 1994 viert de afdeling Amsterdam van de JOVD haar negende lustrum. Zij doet dit aan de hand van het thema 'Individualisering, zegen of vloek?'. Dit thema houdt niet alleen liberalen, maar ook vrijzinnig-democraten bezig. Daarom zijn ook alle Jonge Democraten, uit Amsterdam en verre omstreken, van harte uitgenodigd om dit lustrum bij te wonen.

Op deze dag zal in discussie worden getreden met personen die verschillende stromingen over dit onderwerp vertegenwoordigen. Doel van deze discussie is enerzijds om verder in te kunnen gaan op de verschillende visies over de oorzaken van individualisering. Anderzijds gaat het er om een beter inzicht te krijgen in de manier waarop de verschillende politieke stromingen omgaan met individualisering. Sprekers zullen zijn: Klaas

Groenveld, directeur van de Teldersstichting (Wet. Bur. VVD); Jos de Beus, hoogleraar welvaartstheorie aan de UvA en de man achter het verkiezingsprogramma van de PvdA; André Rouvoet, kamerlid voor de RPF; Paul Scheffer, columnist van het NRC Handelsblad; en Francine Giskes, kamerlid voor D66.

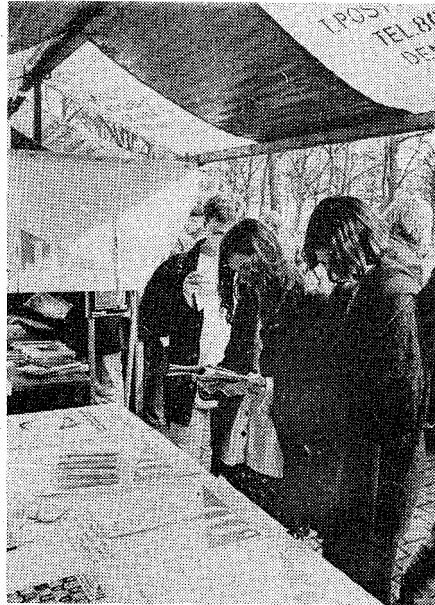
Het geheel zal worden voorgezeten door Erwin Nypels, voormalig minister voor D66 en tevens oud-voorzitter van de JOVD in Amsterdam.

Het forum zal plaatsvinden in de Agnietenkapel van de Universiteit van Amsterdam, Oudezijdsvoorburgwal 231. Het begint om 14.30 uur, maar de zaal is dan al een uur open. Na afloop is er een borrel, en wie wil, kan 's avonds het feest in Acknaton op de Nieuwezijds-kolk 25 ook nog meemaken. Informatie: Marcel van der Schaaff, 020-6261962.

JD-standpunt vindt gretig aftrek

Den Haag - Een manifestatie en een demonstratie, zo verzette het Landelijk Actie Comité zich tegen de paarse onderwijsplannen. De JD koos ervoor uitsluitend deel te nemen aan de manifestatie; voor een demonstratie waren de kabinetsplannen nog niet concreet genoeg.

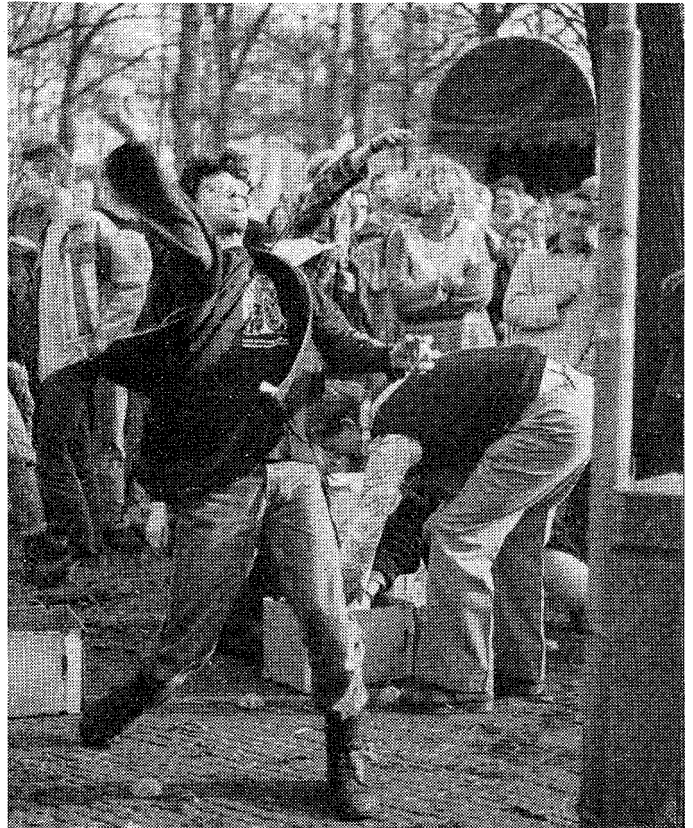
Dus stond de JD met een kraampje op het Lange Voorhout, tussen twee tenten, een groot podium en vierduizend studenten. Landelijk-bestuurslid Evert-Jan van Veen was tevreden over de deelname van de JD: 'Ons standpunt over het hoger onderwijs lag op de kraam en heeft gretig aftrek gevonden.'

Het JD-standpunt lag in de kraam (foto: Milko Vernooij)

Een JD-standpunt? We lezen op het pamflet: bijverdienen moet niet noodzakelijk zijn, geen torenhoge studieschulden, 470 gulden is de absolute ondergrens, gedifferentieerde cursusduur per studie, met voldoende tijd voor algemene vorming, een cumulatieve tempobeurs en de mogelijkheid in het eerste jaar van studie te wisselen.

Jammer alleen dat niet alle vierduizend studenten lid zijn geworden. (CB)

Aan de demonstratie deed de JD niet mee. De plannen waren niet concreet genoeg. (foto: Milko Vernooij)

DE MOMPEL

Remko van Oijen op het congres, over het JD-jaarboek: 'Om een studentikoze term te gebruiken: het kost de JD geen kont. Wie het kreng wil hebben, moet er zelf voor betalen.'

Congresvoorzitter Mirjam van Dijk: 'Okee, dan brengen we het kreng nu in stemming.'

21 en 22 Januari 1995: Pi-weekend

Het weekend van wereldformaat

Lage Vuursche - De winter is begonnen, Kerstmis nadert met rasse schreden en het inhoudelijk gehalte van de JD is sinds het afgelopen congres danig opgekrikt. Een uitstekend moment dus om jullie te presenteren:

Het Delta Pi-Weekend!

Het al jaren zeer succesvolle politiek-inhoudelijk (pi-)weekend wordt gehouden op 21 en 22 januari 1995. De opzet is dit keer enigszins gewijzigd, vandaar de 'delta' (maar dat had U vanuit Uw wiskundige carrière natuurlijk allang begrepen). De delta staat voor een kleine, doch essentiële wijziging in het programma: We werken nu toe naar

een geweldig hoogtepunt!

Op zaterdag en zondagmorgen verzorgt een aantal interessante werkgroepen drie workshops rond het thema 'media'. Vanuit een internationaal, nationaal en beschouwend gezichtspunt wordt gekeken naar de media als beeldvormer, als middel om bepaalde processen in de maatschappij te bevorderen en als bron van macht. Hoe oefenen de media hun 'macht' uit en wat vindt de JD hiervan? Hoe dient bijvoorbeeld in bepaalde gevallen de spanning tussen vrijheid van meningsuiting en maatschappelijke verantwoordelijkheid opgelost te worden?

Deze vragen worden op zondagmiddag voorgelegd aan iemand

die in de praktijk met dit soort problemen te kampen heeft. Wie deze media-tijger is houden we nog even geheim, maar vast staat dat er een excursie naar het Mekka van de Nederlandse media voor nodig is en dat de naam van Prof. Dr. Ir. Akkermans voor de zoveelste maal door het Koninkrijk der Nederlanden gonst. Tijdens het delta pi-weekend vindt tevens het overleg van de werkgroepcoördinatoren plaats.

Kortom: Het wordt een weekend van wereldformaat. Wil je het allemaal van dichtbij meemaken, meld je dan zo snel mogelijk aan bij het secretariaat (telefoon 070-3622162).

Je ontvangt dan half januari het Delta Pi-boekje. Inschrijvingen

worden in volgorde van binnenkomst behandeld, dat wil zeggen dat de laatsten de eersten zullen zijn die teleurgesteld zullen worden, wanneer blijkt dat er niet genoeg plaats is in de herberg. Die bevindt zich overigens net als vorig jaar in Lage Vuursche. De opzet van het weekend brengt met zich mee dat het sterk aanbevolen wordt, zo niet noodzakelijk is, beide dagen te blijven. Daarom zal een uniforme entreeprijs worden geheven van (waarschijnlijk) f 35,-; het vegetarisch diner, een ontbijt en een lunch inbegrepen. We hebben ons dus volledig aangepast aan de krappe basisbeurs die Ritzen je vanaf januari 1995 ter beschikking stelt. Tot 21 januari! (Iris Meerts)

Bericht van een JD'er in Cambridge

Minister Howard mag nog wel een kansje hebben

Cambridge - Toegegeven, eindelijk gebeurt er wat in de Nederlandse politiek. Ik hoorde vlak na Prinsjesdag een CDA-kamerlid oppositie voeren tegen de kabinetsplannen voor de politie; radio één is hier op de middengolf redelijk te ontvangen. Ik luisterde en wist dat het goed was. Wat? Dat we eindelijk een paars kabinet hebben. Het is goed voor Nederland en vooral voor 's lands politiek. Het is jammer dat ik het allemaal van een afstand moet volgen. Maar hier is 't ook bepaald niet saai. In één week is de vierde Tory Michael Howard, de minister verantwoordelijk voor o.a. politie en justitie, onder zware druk komen te staan om af te treden.

Twee ontsnaptingen, waarvan één door IRA-leden uit een 'top-security prison', de vondst van een kilo Semtex springstof in een gevangenis en verhalen over exorbitante privileges van gevangenen hebben het gevangeniswezen geen goed gedaan. En dat terwijl Howard bekend staat als een Tory van de rechtervleugel, die de slechterikken hard wil aanpakken.

Natuurlijk kan hij - of wie ook - nooit dergelijke incidenten voorkomen, maar hier wordt de politieke baas uit principe toch verantwoordelijk gehouden voor alles wat er in zijn stal gebeurt (Waar las ik: 'om een strook asfalt van acht kilometer treed je niet af'?). Nu nog zegt Howard absoluut niet te zullen aftreden. Hij vindt dat er teveel werk te doen valt om de boel in de steek te laten. Hij is al de vijfde minister op deze post in vijf jaar, dus van mij mag hij nog wel een kansje hebben. Maar ja, mijn mening telt niet, evenmin als die van de Britse bevolking. Of Howard blijven kan, zal afhangen van de poli-

tieke krachten binnen de top van de conservatieve partij. In dat opzicht is het net als bij ons, of erger. Voorlopig staat premier John Major pal achter Howard, dus een flinke knul die hem weg krijgt.

En dan was er het jaarlijks congres Democrats, na Labour en Conservative de derde partij van het Vernigd Koninkrijk. Het congres behandelde natuurlijk zaken van velerlei aard, maar de controversiële werden door de media het breedst uitgemeten. Mogen elfjarige meisjes de Pil krijgen? Moet bij de volgende troonswisseling de monarchie worden afgeschaft? En het meest spraakmakend: moet de softdrug cannabis (je wiet wel) uit de criminaliteit komen?

Het congres was hiervoor, tot woede van partijleider Paddy Ashdown. Hij vond dat dit standpunt stemmen zou kosten en dus maar beter niet ingenomen kon worden (!). Het is toch gebeurd en dat pleit natuurlijk voor de 'LibDems', want goede ideeën moeten triomferen over politiek opportunisme. Het is me helaas wel duidelijk geworden, gehoord het commentaar op dit standpunt, dat legalisering van hard drugs in Europa nog heel, heel ver weg is, tenminste zolang Groot Britannië nog in de EU zit...

Ik kom niet eens toe aan het Europese voorstel voor invoer van een recht op vaderschapsverlof, dat door de Britten werd tegengehouden 'omdat wij al zulke riant zwangerschapsregelingen (voor vrouwen) hebben', noch aan de heftige discussie over het hoger onderwijs, dat te dur dreigt te worden om door de studenten betaald te kunnen worden.

Enfin, als JD'er hoef je je ook in de UK niet te vervelen. Cheers. (Marcellus Ubbink)

21 tot en met 30 april 1995

Het oosten trekt

Den Haag - Het spannende avontuur komt steeds dichterbij, en jij kunt er nog bij zijn! Volgend jaar gaat de JD van 21 tot en met 30 april naar Polen en Litouwen, en de plaatsen zijn nog niet allemaal bezet. Mocht je eerdere JD-excursies gemist hebben (lees er het verslag van de Denemarken-reis in deze Demo op pagina's 20 en 21 nog maar eens op na), dan is dit je kans! Je kunt je opgeven bij Eddy Orłowski (030-522213), van wie je ook nog meer informatie kunt krijgen. De eigen bijdrage voor deze reis zal ongeveer

f 600,- bedragen.

Mocht je geen zin hebben om moeders schoot te verlaten, maar toch kennis willen maken met mensen uit Polen en Litouwen: geen nood - want van 3 tot 11 maart komt een groep jongeren uit deze landen op bezoek bij de JD in Nederland. Ook voor JD'ers is hun programma de moeite waard!

Dus heb je zin om Poolse en Litouwse jongeren door Nederland te begeleiden, geef je op bij Ineke Cornelissen (053-312087). (PDe)

Verslag VUJO-startdag

Ook in België hebben ze een kloof

Vilvoorde - Afgelopen 29 oktober organiseerde de VuJo (Volksunie Jongeren) hun startdag, de dag die hun activiteitenjaar moest inleiden.

Namens de Jonge Democraten waren Marco van Lierop en ik aanwezig in Vilvoorde (nabij Brussel).

Op het programma stond een discussie met als thema "Hoe zit het met ons politiek engagement". Uitgenodigd waren Bert Anciaux (voorzitter VolksUnie), Anne Van Lancker (SP), Mieke Vogels (AGALEV, een soort GroenLinks). Een journalist van de BRT leidde de discussie, die door een groot aantal (kader)leden van de VuJo werd bezocht.

De discussie die gevoerd werd, leek veel op de bij ons bekende discussie omtrent de kloof tussen burgers, politiek en overheid. Na niet al te lange tijd kwam extreem rechts op de proppen. Eenzelfde analyse als bij ons werd gemaakt. Dit beangstigde mij enigszins. Wanneer immers de analyse van de Belgische problematiek ook op ons van toepassing is, dan ligt wellicht een rechts-extreme groepering ter grootte van het Vlaams Blok ook bij ons in het verschiet.

Later ging de discussie meer in de richting van de actuele politiek, een typisch Belgische problema-

tiek. Marco en ik raakten daar het spoor enigszins bijster. Dan blijkt hoe weinig je weet van de maatschappelijke en politieke situatie in een land wat op een steenworp afstand ligt.

Gelukkig raakten we tijdens het avondeten in gesprek met een drietal VuJo-leden, die ons gebrek aan kennis enigszins wisten op te vullen. Zij probeerden ons de staatsstructuur van het huidige België uit te leggen. Na een discussie onderling over hoe je dit het beste kunt aanpakken, werd ons een min of meer helder plaatje geschetst.

Daaruit bleek mij pas hoe verscheurd een eenheidsstaat als België eigenlijk is. Met al haar verschillende bestuursniveaus, die elkaar ook nog eens qua competentie en gebiedsafbakening doorkruisen, is mijns inziens, België nu niet direct de meest slagvaardig bestuurde staat van Europa.

Interessant was het allemaal wel, en leuk al helemaal. De ontvangst was, zoals we die van onze als hartelijk bekend staande zuidersburen mochten verwachten. Een goede dag dus, en ik raad dan ook iedereen aan ook eens de VuJo te bezoeken. Reizen in België met het openbaar vervoer is niet duur en de reistijd viel ook ontzettend mee. (Wim Rampen)

DEMOMPELS

Wim Rampen: 'Dat is het mooie van economie: je weet dat je geen enkele hoogleraar kunt geloven.'

Gerard Janssen uit Utrecht laat zich helpen bij het schrijven van een amendement:

'Ik vind alles best, als het maar mijn voorstel blijft.'

Zet je in tegen racisme

Amsterdam - Volgens haar beginselverklaring is de JD tegen iedere vorm van discriminatie. Maar wat doen we eraan? En wat doe jij eraan? Zie je toe hoe het mis gaat, of ga je je inzetten om de wereld een beetje mooier te maken?

Als je voor het laatste kiest, is hier je kans. De vereniging 31, waar ook de JD lid van is, is mede-initiatiefnemer van een grote Europese anti-racismecampagne. Elke maand zal een activiteit worden georganiseerd, waarbij zoveel mogelijk jongeren moeten worden bereikt. De campagne start op 20 februari, met in iedere provincie een activiteit. Een maand later, op 20 maart, wordt een video-lespakket gepresenteerd, en op 20 april vindt een conferentie over extreem-rechts plaats. Zo gaat het door tot augustus.

Maar... de vereniging 31 heeft wel jouw hulp nodig! Als je wilt helpen één van de activiteiten te organiseren, neem dan contact op met één van de JD'ers die hierbij betrokken zijn: Paul Leenards (020-6437058) of Saskia Daru (020-6811230). Doen!

DEMOMPEL

Sjoerd van Geffen dwaalt af van de motie-Nuis. Congresvoorzitter Petter van Raalte: 'Kun je je tot Nuis beperken?'
Sjoerd: 'Ja. Maar wel met een omweg.'

Hard nodig: 46 leden

Den Haag - Doordat het Ministerie van VWS de ledenaantallen van politieke jongerenorganisaties vanaf dit jaar beter gaat controleren, is er voor de JD (weer) een nieuw licht op het ledenaantal komen te schijnen. Iedere politieke jongerenorganisaties moet 750 leden onder de 26 jaar hebben! Het blijkt

dat de JD nu 704 betalende leden onder de 26 heeft. Dit is dus te weinig! Daarom is het noodzakelijk dat er voor het eind van dit jaar nog 46 leden onder de 26 jaar bijkomen. *Anders kan het wel eens voorbij zijn voor de JD.* Dus help en werf je lid nog voor het eind van het jaar! Op het secretariaat zijn nog genoeg cam-

pagnekranten en flyers verkrijgbaar. Alle hens aan dek !!! In totaal zijn er op dit moment overigens 953 betalende leden (leeftijd buiten beschouwing gelaten). Inclusief kennismakers staan er nu 1860 mensen op de opgeschoonde ledenlijst. (Edwin Peek/Raymond Jeene/Xander Mol).

Jongerenbeleid

Nijmegen - Tijdens het afgelopen congres zijn een aantal JD'ers en Stefanie van Vliet (lid van de Tweede Kamer voor D66) met elkaar in gesprek geweest over al dan niet een integraal jeugd- en jongerenbeleid. Er ontstond een leuke discussie, waarbij ervaringen en ideeën op tafel kwamen die heel interessant waren. Bijvoorbeeld over de duur van een jeugd- en jongerenbeleid, of over de school als vormingsinstituut waarbij leraren meer doen dan enkel leerstof overdragen. Hierover zou de JD eigenlijk door moeten discussiëren, want wij zijn tenslotte de jongeren waarover het beleid moet gaan en wij zitten er midden in. Het idee is dan ook dat geïnteresseerde JD'ers bij elkaar gaan zitten en met elkaar, en eventueel ook met de D66-werkgroep die over dit onderwerp gaat, verder gaan discussiëren. Als je hiervoor interesse hebt, laat het horen. Bel met Ido (030-511753). (Inge Hagens)

DEMOMPELS

Marc Soeters, diep teleurgesteld in Deense meisjes, die in een café nooit lang met hem blijven praten: 'Ze moeten hier allemaal om half zeven 's ochtends werken.'

Edwin Peek ziet een Deense schone met opgestoken haar: 'Ik ben een echte knotjesman.'

Ron Hendriks stelt een vraag aan een LB-kandidaat: 'Hoe denk je te voorkomen dat alles wat je wilt, verdrinkt in de organisatorische stroperigheid van het landelijk bestuur?'

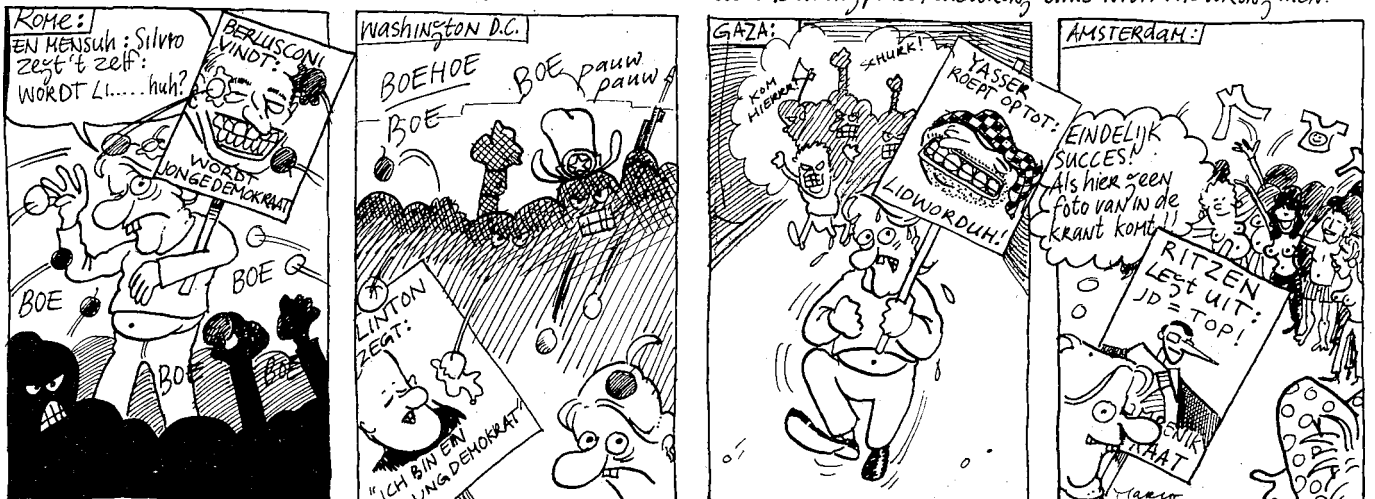
16 december

Gooise Wisselmatras 1994

Hilversum - Het gerucht gaat dat Kees Dietz, persvoorlichter van de D66-fractie en winnaar van de Gooise Wisselmatras 1993, zijn wisselmatras in het café heeft laten staan. Toch komt hij hem op 16 december verdedigen. De JD-afdeling 't Gooi organiseert De Gooise Wisselmatras dit jaar voor de vierde keer. Het is de meest democratische, inhoudelijke en interactieve debatwedstrijd van de JD. Behalve Kees

Dietz strijden D66-Kamerlid Roger van Boxtel en JD'er Wim Rampen om het felbegeerde kleinnod. Oud-Internationaal Secretaris Dennis Hesseling leidt de discussie. De Gooise Wisselmatras vindt plaats op vrijdag 16 december om 20.00 uur in het Goois Podium, Kampstraat 2 (tegenover het station) in Hilversum. En nu maar hopen dat de matras tijdig boven water komt.

DIRK DULLENDRIES

Verslag JD/VUJO-weekend

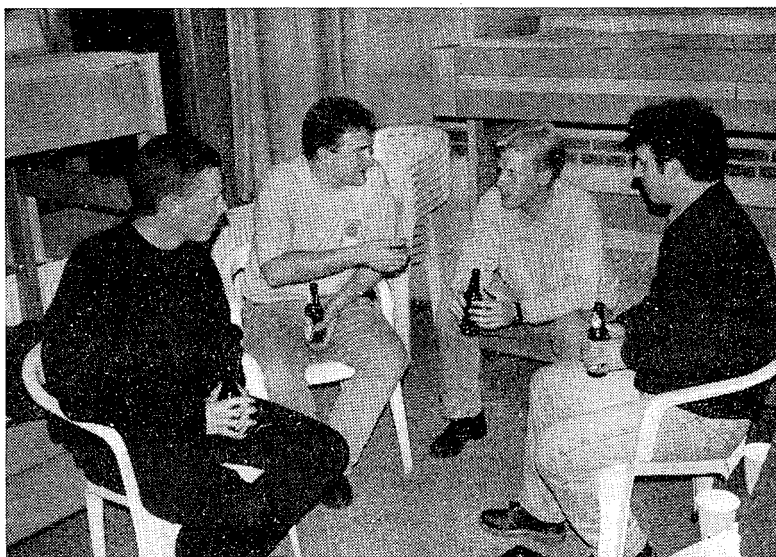
Een weekend van politieke beesten

Maastricht - Het JD-VUJO studieweekend 'internationaal veiligheidsbeleid en pacifisme', dat van 16-18 september in Maastricht gehouden werd, begon voor de meesten als een ontmoeting van enthousiaste, actieve JD'ers. Als nieuw lid kreeg ik een goede indruk van wat de JD is en wat JD'ers zijn: politieke beesten. Meteen na het avondeten vrijdag kwamen de eerste sprekers: Vosskühler van Buitenlandse Zaken en het D66-Tweede-Kamerlid Jan Hoekema.

Ze vertelden over de afwegingen bij een eventuele interventie: er moet overwogen worden of Nederland of bondgenoten van Nederland er belang bij hebben, wat de mogelijke effecten zijn enz. De eerste spreker zaterdagochtend, Gulchner van het vredesinstituut IPIS, stond nogal kritisch ten opzichte van interventies van landen die belang in een bepaald gebied hebben, zoals de Fransen in Rwanda. Juist door de band van het koloniale verleden ligt ingrijpen daar erg gevoelig. Hij was het met Hoekema eens dat troepen die ingezet worden in een VN-vredesmacht beter op hun taak voorbereid moeten worden, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat ze kennis hebben van de lokale taal en cultuur.

Na de werkgroepen over pacifisme, wapenhandel en militair ingrijpen zijn we naar Heerlen gegaan waar de Old Hickory-divisie was; die dag precies vijftig jaar geleden hadden zij Heerlen bevrijd. Het was interessant om te zien, maar moeilijk om te begrijpen wat het voor hun betekende, aangezien we de oorlog niet hebben meegemaakt.

's Avonds was er een lezing van Sigurd (VUJO) over sociale verdediging als alternatief. Door het hoge abstracte gehalte was het soms wat moeilijk te volgen, maar het kwam erop neer dat de burgers moeten leren hoe ze elke maatregel van een eventuele bezetter

JD'ers Edwin Peek en Marco van Lierop (rechts) in gesprek met twee VUJO'ers. (foto Dennis Hesseling)

kunnen boycotten en zo het land zo onaantrekkelijk mogelijk moeten maken om aan te vallen. Langzamerhand was ik steeds nieuwsgieriger geworden naar de Belgische politiek, de combinatie nationalisme (zoals bij de Volksunie) -pacifisme, het verschil tussen Vlamingen en Walen en dat afschuwelijke Vlaams Blok. Dus vroeg ik hoe dat allemaal zat en vijf uur later wist ik het ongeveer. Het is een lang verhaal, maar het belangrijkste dat het verschil tussen Vlaanderen en Nederland veroorzaakt heeft, is toch wel dat zij de Eerste Wereldoorlog hebben meegemaakt en wij niet.

Tijdens het afsluitende forum op zondagochtend gingen met elkaar in discussie: Mient-Jan Faber van het IKV, Van Hemelryck van de Vlaamse Oudstrijders, Jan-Willem Bertens van de Eurofractie van D66 en George Spriet van de vzw 'Vrede'. Bertens benadrukte dat het bij interventies altijd moet gaan om *humanitaire* interventies, d.w.z. interventies waarbij het om schendingen van fundamentele mensenrechten gaat. Van Hemelryck gaf uitleg over de uit de Eerste Wereldoorlog ontstane idee van de 'driepikkel': vrijheid, vrede en actieve verdraagzaamheid. Volgens hem zijn deze drie onafscheidelijk met elkaar verbonden. Concreter gezegd: wil een volk in

het voormalige Joegoslavië meer vrijheid, dan zal dat noodzakelijkerwijs gepaard moeten gaan met meer verdraagzaamheid en meer vrede. George Spriet vertelde dat nu één thema naar voren geschoven wordt door de vredesbeweging: de wapenhandel. Door de eenmaking van de Europese markt is strenge Belgische regelgeving niet meer voldoende: hier is Europese regelgeving nodig. Mient-Jan Faber maakte de meeste indruk met zijn recente ervaringen in Bosnië. Hij vertelde over lokale projecten die het IKV organiseert, waarbij juist mensen uit de verschillende bevolkingsgroepen bij elkaar gebracht worden.

Tijdens de discussie bleek dat de Vlaamse sprekers voorzichtiger waren met het oproepen tot ingrijpen; hoewel ook Mient-Jan Faber een duidelijke vredesachtergrond heeft, gaf hij toe dat in bepaalde situaties een militaire macht nodig is om de problemen op te lossen. Hij stelde dat Bosnië als geheel behouden moet blijven, en dat er daar plaatsen onder VN/EU-bestuur moeten komen die als beginpunten van de verzoening kunnen dienen. Hij benadrukte dat de prijs voor humaniteit nooit te hoog kan zijn; het alternatief is een morele afgrond. En met deze woorden in gedachten konden de JD'ers en VUJO'ers weer naar huis.

(Rachel Vreeswijk, aangevuld door Dennis Hesseling)

WERELDSE ZAKEN

Ver weg & toch dichtbij

Soms kan de JD je aardig (of akelig) dichtbij wereldproblemen brengen. Ten tijde van dit schrijven zitten er JD'ers op het IFLRY-seminarium in Kroatië - ongeveer drie heuvels verwijderd van de beschietingen rond Bihac. (Jammer alleen dat de subsidie voor dit project lang van tevoren aangevraagd moest worden en er toen voor het onderwerp 'onderwijs' gekozen is.) Ook bij de strubbelingen in Jerusalem is de JD ter plekke, dankzij een IFLRY-delegatie die over die problemen gaat.

Maar ach, wat heet dichtbij of ver weg? De relativiteit hiervan wordt voor mij nog het best aangegeven door het volgende gedicht van John Donne:

*No man is an Iland, intire
of it selfe; every man
is a peece of the Conti-
nent, a part of the maine;
if a Clod bee wahed away
by the Sea, Europe is the
lesse,
as well as if a
Promontorie were,
as well as if a Mannor
of thy friends or of thine
owne were;
any mans
death.
diminishes me,
because I am
involved in Mankinde;
And therefore
never send to know for
whom the bell tolls;
It tolls for thee*

Het komende half jaar zal ik fysiek ver van jullie weg zijn. Je zult begrijpen dat ik niettemin dichtbij blijf.

Dennis Hesseling
(voorheen) Internationaal
Secretaris

Agenda

December

- 10 Dag van de Duurzame Democratie, Trianon, Utrecht (zie pagina 22)
- 10 Negende lustrum JOVD Amsterdam (zie pagina 22)
- 9-11 Congres Generation Ecologie (Frankrijk), info bij Frederick Petrigani (071-418808)
- 12-20 IFLRY-delegatie naar Israël. Info bij Dennis Hesselting (030-513626)
- 14 Avond over daklozen in Utrecht. Info bij André de Vos (030-964674)
- 14 Engels debat JD en D66 Nijmegen. Info bij Inge Hagens (08850-14938)
- 16 De Gooise Wisselmatras (zie pagina 25)
- 31 Deadline *Demo* 12.1
- 31 Deadline voor 46 nieuwe leden onder 26 jaar !!!
- 17 InFo in Rotterdam over IFLRY en LYMEC. 20.00 uur, De Heuvel, Grote Kerkplein 5. Info bij Maartje te Hennepe (085-455426) of Marjon Spekman (010-4765170)
- 19-20 LHG-seminar in Marburg (Duitsland) over universitaire stelsels in de Benelux. Info bij Patrick Dersjant (070-3262054)
- 21-22 Delta PI-Weekend in Lage Vuursche (zie pagina 23)

Februari

- 2 Thema-avond met Liberaal Vlaams Studentenverbond in Gent. Info bij Elwin Lammers (070-3208684)
- 19 IFLRY-seminar over 'economy, social justice and environment' in Straatsburg. Info bij Suzanne Bakker (071-221728)
- 20 Start anti-racisme-campagne '31' (zie pagina 25)

Januari

- 14 Debat over 'Ethiek in de paarse politiek' in Den Haag (zie pagina 22)

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Stadscafé Couperus, Lange Houstraat 25 Den Haag

't Gooi

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leeuwarden

tweede dinsdag, 20.30 uur, De Kannekijker, Bagijnestraat 63

Leiden

tweede dinsdag, 21 uur, Café 't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam

tweede maandag, 21 uur, Café Dudok, De Meent (bij Coolsingel)

Twente

derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café 't Hart, Voorstraat 10

Zoetermeer

eerste donderdag, 20 uur, De Graanshuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Werkgroepen

Burger, Politiek, Overheid

Macs Rosielle, 030-332146

Clingendael

Marleen van Oort, 030-441562

Ethiek

Ron Bruggink, 010-4405323

Europa

Gladys Koenders, 030-732960

Gezondheidszorg

Michiel Blankenvoorde, 030-316149

Internationale Commissie

Maartje te Hennepe, 085-455426

JD/VUJO-werkgroep

Antoine Teurlings, 04241-3168

Jongerenbeleid

Info bij Ido, 030-511753

Mensenrechten

Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten

Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milieue

Ward Biemans, 030-870031

Onderwijs

Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking

Ido v.d. Meulen, 030-443853

Politie en Justitie

Jasper Hamaker, 020-6230153

Projectgroep Minderheden

Fatih Lektemür, 053-305939

Sociale economie

Paul Kraan, 020-6192618

Vrijzinnig-democratie

Marieken Jansen, 071-155813

Voor algemene informatie over werkgroepen kun je terecht bij Ido van der Meulen, 030-511753.

Landelijk Bestuur

Voorzitter

Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119

Secretaris Politiek

Ido van der Meulen, Ina Boudier Bakkerlaan 139, 3582 XV Utrecht, 030-511753

Algemeen secretaris

Evert-Jan van Veen, Da Costakade 13, 3521 VR Utrecht, 030-910141

Penningmeester

Xander Mol, Goudse Rijweg 575-I, 3031 CG Rotterdam, 010-4047275

Secretaris Organisatie

Wim Rampen, Werner Helmichstraat 29, 3553 JT Utrecht, 030-448520

Internationaal Secretaris

Maartje te Hennepe, Apeldoornseweg 72, 6814 BM Arnhem, 085-455426

Secr. Scholing en Vorming

Hinke Post, Kinkersraat 222-3, 1053 EM Amsterdam, 020-6123718

Secretaris Ledenwerving en Opvang

Edwin Peek, Uilenstede 417-2, 1183 AE Amstelveen, 020-6456126

Secretaris Public Relations a.i.

Nadja Jungmann, Middelste-gracht 22a, 2312 TW Leiden, 071-141591

HR Demo a.i. (geen LB-lid)

Patrick Dersjant, Van Alkemadelaan 43, 2597 AB Den Haag, 070-3262054

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f20,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

Mark van Barschot

De afgelopen tijd staat het nuchter veronderstelde deel van de natie op haar achterste benen vanwege de fiscale aftrekbaarheid van mislukte hasj-transporten, steekpenningen, pistolen etc. bij hasj-ondernemers. Hirsch-Ballin zat bij Sonja Barend als een verdwaalde Don Quichote te oren tegen de hypocritie in het Nederlands belastingrecht. Volgens Hirsch is het schandelijk dat iemand met een crimineel bedrijf bovengenoemde zaken mag opvoeren als aftrekpost. Deze redenering gaat, ter wille van het populistisch gehalte, natuurlijk compleet voorbij aan het feit dat Hirsch-Ballins verontwaardiging al een stap eerder had moeten liggen. Hirsch-Ballin zou nog veel geschokter moeten zijn over het feit dat winsten uit criminele activiteiten überhaupt fiscaal belast zijn. De opgevoerde aftrekposten zijn hiervan slechts een logisch gevolg. Winst wordt nu eenmaal gedefinieerd als baten minus kos-

Maar tegelijkertijd wordt de tussen- en groothandel streng bestreden door IRT's en gewone politie. Hirsch-Ballin vindt dat hasj-handelaren geen enkele aftrekpost mogen opvoeren omdat de nu geldende praktijk niet meer aan mensen uit te leggen valt. Mijn stelling zou zijn, dat hasj-handel en wiet-productie gelegaliseerd moeten worden omdat de nu geldende praktijk niet aan mensen uit te leggen valt. Te meer daar het verbod alleen nog ongewenste effecten te weeg brengt zoals corruptie, mafia-achtige organisaties en blijvende criminalisering van een miljoen Nederlanders. In een land waarin gebruik en detailhandel van softdrugs zo goed als gelegaliseerd zijn, bestaat geen enkel argument meer om productie en groothandel niet te legaliseren. Het gebruik zal niet toenemen, omdat het overal al vrij verkrijgbaar is. Tenslotte nog een suggestie aan de vaderlandse pers. Als jullie in het vervolg op

aan belastingteruggave misloopt, omdat de belastingdienst zulke kleine bedragen niet de moeite van het restitueren waard vindt. Bij een netto jaarinkomen van f14.900 vertegenwoordigt f90 0,6% van het inkomen. Containers vol beleidsadviezen, nota's en rapporten worden volgeschreven over deze percentages in koopkrachtplaatjes van minima. Tien-duizenden man-uren worden er door Tweede Kamer en ambtenaren aan besteed, formatie-onderhandelingen kunnen erop stuk lopen, en de belastingdienst streept het met één pennestreek weg omdat het beneden de afrondingsmarge ligt.

Een ander praktijkvoorbeeld: Een 55-jarige vrouw zonder inkomsten woont al dertig jaar samen met haar partner. Partner komt te overlijden. Hypotheek is bijna afbetaald. Vrouw wordt verwezen naar bijstand, moet haar huis opeten, waarna zij met huursubsidie deels op kosten van de gemeente in een huurhuis wordt ondergebracht. Een 50-jarige gescheiden man met een inkomen van f200.000 is gaan samenwonen. Samen met zijn partner zorgt hij voor zijn 16-jarige dochter. Trouwen doet hij niet meer, hij heeft zijn lesje wel geleerd. Nu komt zijn ex-vrouw te overlijden. Van staatswege wordt hem een weduwnaarspensioen toegekend van f30.935 per jaar, ongeacht zijn inkomen of dat van zijn partner.

Ik zou nog een tijdje door kunnen gaan met het aantonen van onrecht in ons rechtstelsel. Ik zou echter graag willen dat de pers en politiek dat zouden doen. Ik kan me echter niet aan de indruk onttrekken dat grote delen van pers en politiek zich liever opwinden over onrecht met

populistisch potentieel zoals bijklussende bijstandstrekkers, criminele asielzoekers en hasj-handelaren die pit-bulls fiscaal mogen aftrekken. Op deze manier trekt de politiek haar stemvee en de pers haar lezers en dus adverteerders. Maar de informerende functie van de pers wordt zo wel erg mager en beperkt. En de zelfstandig en kritisch denkende burger wordt een met uitsterven bedreigde soort met alle gevaren voor de democratie van dien.

Foto: Wouter de Boer

ten. En voor een hasj-smokkelaar is een onderschept transport natuurlijk een kostenpost. Nee, de tegenstrijdigheid zit in het feit dat de staat zegt, dat je niet in hasj mag handelen, maar als je het toch doet moet je belasting betalen over de winst. Maar al deze verontwaardiging over vermeend onrecht komt natuurlijk weer voort uit de hypocritie van het Nederlandse gedoogbeleid. Hasj-handel op kleine schaal in coffee-shops wordt al bijna twintig jaar gedoogd, en is met één miljoen blowers zo goed als gelegaliseerd.

zoek zijn naar onderwerpen waar je oprecht verontwaardigd over kunt zijn, zoek dan eens naar onrecht in de Nederlandse wetgeving waar mensen aan de onderkant van de samenleving de dupe van worden. Waarom stond de pers niet op haar achterste benen toen uit onderzoek bleek, dat de sociale dienst in Amsterdam in 25 procent van de onderzochte gevallen ten onrechte een uitkering had geweigerd of gekort. Uit een ander onderzoek blijkt dat de gemiddelde bijstandsgerechtigde per jaar voor plus minus f90